

A black rectangular label with a white double-line border. The text "THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY" is printed in white, all-caps, serif font, centered within the border.

THE
UNIVERSITY
OF CHICAGO
LIBRARY

Comenius

JANA AMOSA KOMENSKÉHO:

KÁZANÍ.

I.

HISTORIA O UMUČENÍ A SMRTI, POHŘBU I VZKŘÍŠENÍ
PÁNA NAŠEHO JEŽÍŠE KRISTA.

II.

KÁZANÍ XXI. O TAJEMSTVÍCH SMRTI, VZKŘÍŠENÍ
A NA NEBE VSTOUPENÍ KRISTA,
SPASITELE SVĚTA.

III.

KÁZANÍ PORŮZNÁ:

1. VÁNOČNÍ.
2. POSTNÍ.
3. MATUZALÉM.
4. ENOCH.

V PRAZE.

TISKEM ARTIST. ÚSTAVU A KNIHTISKÁRNY J. STOLAŘE.

1893.

JANA AMOSA KOMENSKÉHO
/ SEBRANÁ
DÍLA KAZATELSKÁ.

II.
K Á Z A N Í.

V PRAZE.
NÁKLADEM SPOLKU KOMENSKÉHO.
1898.

HISTORIA

O UMUČENÍ A SMRTI, POHRĚBU I VZKŘÍŠENÍ
PÁNA NAŠEHO JEŽÍŠE KRISTA.

KÁZANÍ XXI.

O TAJEMSTVÍCH SMRTI, VZKŘÍŠENÍ A NA NEBE
VSTOUPENÍ KRISTA, SPASITELE SVĚTA.

PAŠIJE SVATÉ

DÍL I.

(Biskupové společně radu drželi, aby Krista zamordovali. Kristus již více zjevně mezi Židy nechodil, protože byli vydali mandát, aby jat byl.)

Když Ježíš Lazara vzkřísil, mnozí z Židů, kteříž byli přišli k Marii, viděvše, co učinil, uvěřili v něho. (J. 11, 45.) Někteří pak z nich odešli k farizeům a pověděli jim, co učinil Ježíš. (46.) I sešli se biskupové a farizeové v radu a pravili: „Co činíme? (47.) Nebo tento člověk divy mnohé činí; necháme-li ho tak, všickni uvěří v něho, i přijdou Římané a odejmou místo naše i lid“. (48.) Jeden pak z nich, Kaifáš, biskupem byv toho léta, řekl jim: (49.) „Vy nic nevíte, aniž přemýšlujete, že jest užitečné nám, aby jeden člověk umřel za lid, a ne aby všecken tento národ zahynul.“ (50.) Toho pak neřekl sám od sebe, ale biskupem byv léta toho, prorokoval, že měl Ježíš umříti za tento národ. (51.) A netoliko za tento národ, ale také, aby syny Boží rozptýlené shromáždil v jedno. (52.) Protož od toho dne radu společně drželi, aby jej zabili. (53.) Ježíš pak již nechodil zjevně mezi Židy, ale odšel odtud do krajiny blízko pouště, do města, kteréž slove Efraim, a tu bydlil s učedníky svými. (54.) Byla pak blízko Velikonoc židovská. I šli mnozí do Jeruzaléma z krajiny té před Velikonocí, aby se očistili. (55.) I hledali Ježíše a rozmlouvali vespolek v chrámě stojíce: „Co se vám zdá, že nepřišel k svátku?“ (56.) Vydali pak byli biskupové a farizeové mandát, jestliže by kdo zvěděl, kde by byl, aby pověděl, aby jej jali. (57.)

HISTORIA

O UMUČENÍ A SMRTI, POHŘBU I VZKŘÍŠENÍ
PÁNA NAŠEHO JEŽÍŠE KRISTA.

KÁZANÍ XXI.

O TAJEMSTVÍCH SMRTI, VZKŘÍŠENÍ A NA NEBE
VSTOUPENÍ KRISTA, SPASITELE SVĚTA.

PAŠIJE SVATÉ

DÍL I.

(Biskupové společně radu drželi, aby Krista zamordovali. Kristus již více zjevně mezi Židy nechodil, protože byli vydali mandát, aby jat byl.)

Když Ježíš Lazara vzkřísil, mnozí z Židů, kteříž byli přišli k Marii, viděvše, co učinil, uvěřili v něho. (J. 11, 45.) Někteří pak z nich odešli k farizeům a pověděli jim, co učinil Ježíš. (46.) I sešli se biskupové a farizeové v radu a pravili: „Co činíme? (47.) Nebo tento člověk divy mnohé činí; necháme-li ho tak, všickni uvěří v něho, i přijdou Římané a odejmou místo naše i lid“. (48.) Jeden pak z nich, Kaifáš, biskupem byv toho léta, řekl jim: (49.) „Vy nic nevíte, aniž přemýšlujete, že jest užitečné nám, aby jeden člověk umřel za lid, a ne aby všecken tento národ zahynul.“ (50.) Toho pak neřekl sám od sebe, ale biskupem byv léta toho, prorokoval, že měl Ježíš umříti za tento národ. (51.) A netoliko za tento národ, ale také, aby syny Boží rozptýlené shromáždil v jedno. (52.) Protož od toho dne radu společně drželi, aby jej zabili. (53.) Ježíš pak již nechodil zjevně mezi Židy, ale odšel odtud do krajiny blízko pouště, do města, kteréž slove Efraim, a tu bydlil s učedníky svými. (54.) Byla pak blízko Velikonoc židovská. I šli mnozí do Jeruzaléma z krajiny té před Velikonocí, aby se očistili. (55.) I hledali Ježíše a rozmlouvali vespolek v chrámě stojíce: „Co se vám zdá, že nepřišel k svátku?“ (56.) Vydali pak byli biskupové a farizeové mandát, jestliže by kdo zvěděl, kde by byl, aby pověděl, aby jej jali. (57.)

MODLITBA.

 nestihlý v lásce své k nám, Bože, Otče všeho milosrdenství, my hříšný lid tvůj k nohám milosti padající ponížene, pokorně, vděčně a srdečně děkujeme, že jsi se nad námi zahynulými smiloval a z uložené rady své jednorozeného a nejmilejšího svého Syna na poušť světa tohoto k shromáždění v jedno rozptýlených synů a dcer tvých a vykoupení jich z smrti věčné, smrti jeho, poslal; a nad to, že's i tajemství to vykoupení našeho, kterémuž ani ti, kteříž mu napomáhali, nerozuměli, nám zjevil a zjevuješ. Ó prosíme, dejž nám milosti své vděčnu býti, dej jí nade všechno vážení, dej se v jednotě dítek svých, Kristem shromážděných, ostříhati. Nechť nám není tak milý zevnitřní pokoj, pohodlí, přízeň světa a cokoli, abychom pro ni vnitřní této milosti tvé zanedbávati, ovšem pro věci časné nesmyslně ji od sebe strkati měli; nýbrž nechť jest nám svět i všechno na něm za škodu pro vyvýšenost známosti Krista Ježíše, Pána našeho, jen abychom v něm nalezení byli. A poněvadž v známosti jeho i nyní opět prospěti a tajemstvím v kříži jeho zavřeným vyučovati se úmysl máme, poželnejž nám, prosíme, osvět nás, i posvět Duchem svým svatým, aby to vše k oslavení věčného milosrdenství tvého ku posílnění noh našich na cestách poslušenství příkladem Syna tvého, až do té smrti, posloužilo. Amen.

DÍL II.

(Kristus v domě Šimona drahou mastí pomazán. Učedníci těžce to nesli; pročež od Pána obviněni byli. Jidáš vnuknutím ďábelským na to se vydal, aby Krista zradil.)

Tedy Ježíš šestý den před Velikonocí přišel do Betany, kdež byl Lazar, ten kterýž byl umřel, jehož vzkřísil z mrtvých. (J. 12, 1.) I připravili jemu tu večeři (2.) v domu Šimona malomocného, (Mt. 26, 6.) a Maria posluhovala; Lazar pak byl jeden z stolicích s nimi. (J. 12, 2.) Marta pak vzavši libru masti drahé, z nardu výborného, (J. v. 3.) a rozbivši alabastrovou

nádobu, vylila ji na hlavu jeho, (M. 14, 3.) když seděl za stolem (Mt. 26, 7.) a pomazala noh Ježíšových a vytřela vlasy svými nohy jeho. I naplněn jest dům vůní té masti. (J. 12, 3.) Jeden pak z učedníků jeho, Jidáš, Simona Iškariotského, kterýž jej měl zraditi, řekl: (J. v. 4.) „Proč tato masť není prodána za tři sta peněz a není dáno chudým?“ (5.) To pak řekl, ne že by měl péči o chudé, ale že zloděj byl a měšec měl a to což (do něho) kladeno bylo, nosil. (6.) A vidouce to učedníci, (Mt. 26, 8.) hněvali se někteří mezi sebou, řkouce: „I proč ztráta masti této stala se? (Mt. 14, 4.) a k čemu jest?“ (Mt. 26, 8.) I zpouzeli se na ni. (M. 14, 5.) Tedy řekl Ježíš: „Nechte ji, proč ji rmoutíte? ku pohřbu mému zachovala to. (M. 14, 6., J. 12, 7.) Dobrý zajisté skutek učinila nade mnou, (Mt. 26, 10.) však chudé máte vždycky s sebou a když budete chtít, můžete jim dobře činiti; ale mně ne vždycky míti budete. (M. 14, 7.) Ona což mohla, učinila; předešlat, aby těla mého pomazala ku pohřbu. Amen, pravím vám: kdežkoli bude kázáno toto evanjelium po všem světě, takét i to což učinila tato, bude vypravováno na památku její.“ (M. 14, 8. 9.) Tedy ďábel vnukl v srdce Jidáše Šimona Iškariotského, aby jej zradil. (J. 13, 2.) I odešel, mluvil s biskupy a úředníky, kterak by jim ho zradil, (L. 22, 4.) řka: „Co mi chcete dáti, a já vám ho zradím?“ (Mt. 26, 15.) Oni pak uslyševše, zradovali se a slíbili mu peníze dáti, (M. 14, 11.) a smluvili s ním (L. 22, 5.) a odvážili mu třiceti stříbrných. (Mt. 26, 15.) I slíbil. (L. 22, 5.) A od té chvíle hledal příhodného času, (Mt. 26, 16.) aby ho zradil bez zástupu. (L. 22, 6.)

MODLITBA.

Jezukriste, Synu Boží jednorozený, Pane a Vykupiteli náš, děkujeme tobě z tvé povolnosti, kterouž jsi pro nás Otci svému, jakožto Beránek za hříchy naše k oběti oddaný, prokázal, když's poslušně a dobrovolně k smrti své sám se postavil, a všelijakým způsobem, žet milo bylo pro nás trpěti, osvědčil. Ó dejž nám to, ať lásku odměnnou v srdcích svých majíce, všecko zase pro tebe rádi s plnou ochotností činíme, tobě v srdcích svých večeři, i chudým tvým kde můžeme,

pohodlí činíme, v ničemž co se jména tvého dotýče, ani práce, ani nákladu, ani nardu, ani alabastru, ani rukou, ani vlasů, ani duše své nelitujeme. Necht' vůně poslušenství našeho naplňuje dům církve tvé, a naproti tomu vůně spasení tvého ať naplní dům srdce našeho, ó ty, kterýž jsi vůně života k životu věřícím, vůně pak smrtedlná k smrti všechněm nevěřícím, nevázným, bezbožným Jidášům a rotě puntujících se proti tobě k zahynutí svému. Od nichž ó odvrát srdce naše, ať nohy naše nevstupují nikdy na cesty jejich, a duše naše radami jejich se nepoškvřuje! Ó Pane Ježíši, potresciž všech reptavých odpůrců, kteříž nám tebe mazati vzýváním a vyznáváním jména tvého zbraňují. Necht' jsou zahanbeni, kteříž tobě masti drahé tvé slávy, a vyvoleným vůně potěšení tvého závidí. Vyvrz z církve své ďáblový holomky pokrytce a svatokupce, kteříž krev a milost tvou za mzdu časnou směňujíce, nevděčnými i nehodnými ji býti se prokazují. Ach Pane Ježíši, zachovej nás srdce nevděčného a převráceného. Proklatá buď na věky všecka mzda, kterouž ďábel a svět dává opouštějícím tebe! Požehnání pak tvé na věky budiž nad těmi, kteříž milují tebe, Pane Ježíši. Amen, Amen, Amen.

DÍL III.

(Zástupové Krista i Lazara viděti žádali, ale biskupové oba zamordovati chtěli. Kristus ubíraje se do Jeruzaléma k svátku, i od učedníků svých i od lidu sprovázen, slavně ctěn a vítán byl. On pak nad městem plakal, a zástupové o něm svědectví vydávali.)

Zvěděv pak zástup veliký z Židů, (že Ježíš jest v Betany), i přišli ne pro Ježíše toliko, ale také aby Lazara viděli, kteréhož byl vzkřísil z mrtvých. (J. 12, 9.) Radili se pak biskupové, aby i Lazara zamordovali, nebo mnozí z Židů odcházeli pro něho, a uvěřili v Ježíše. (10, 11.) Nazejtří mnohý zástup, kterýž byl přišel k svátku, když uslyšeli, že Ježíš jde do Jeruzaléma, (12.) nabrali ratolest palmových a vyšli proti němu. (13.) A když se přiblížili k Jeruzalému a přišli do Betfáje k hoře Olivetské, (Mt. 21, 1.) tedy Ježíš poslal dva učedníky své, řka jim: „Jděte do městečka, kteréž proti vám jest, do

kteréhož vejdouce hned naleznete oslici přivázanou, a oslátko s ní, (Mt. 21, 2.) na němž nikdy žádný z lidí neseděl; odvěžtež je a přiveďte ke mně. (L. 19, 30.) A řekl-li by vám kdo, co to činíte, (M. 11, 3.) proč odvazujete? (L. 19, 31.) rcete: že Pán jich potřebuje, a ihned propustí je, (Mt. 21, 3.) a pošle sem. (M. 11, 3.) Tedy odšedše ti, kteříž byli posláni, našli, jakž jim byl pověděl, (L. 19, 32.) oslátko přivázané vně u dveří na rozcestí, i odvázáli je. (M. 11, 4.) A když odvazovali to oslátko, řekli páni jeho k nim: „Proč odvazujete oslátko?“ (L. 19, 33.) A oni řekli jim, jakož byl přikázal Ježíš, (M. 11, 6.) „Pán ho potřebuje.“ (L. v. 34.) I nechali jich. (M. 11, 6.) I přivedli je k Ježíšovi, a vloživše roucha svá na to oslátko, vsadili na ně Ježíše. (L. v. 35.) Toto se pak všechno stalo, aby se naplnilo povědění skrze proroka řkoucího: „Povězte dceři Sionské: Aj král tvůj běře se tobě tichý, a sedě na oslici, a na oslátku té jhu podrobené.“ (Mt. 21, 4. 5.) Tomu pak nerozuměli učedníci jeho zprvu; ale když oslaven byl Ježíš, tedy se rozpomenuli, že to psáno bylo o něm, a že jemu to učinili. (J. 12, 16.) Mnohý pak zástup stlali roucha svá na cestě, jiní pak ratolesti z stromů sekali, a metali na cestu. (Mt. 21, 8. M. 11, 8.) Když se pak již přibližoval k místu tomu, kudyž scházejí s hory Olivetské, počalo všechno množství učedníků radostně chváliti Boha hlasem velikým ze všech divů, kteréž byli viděli, řkouce: „Požehnaný král, kterýž se běře ve jménu Páně: Pokoj na nebi a sláva na výsostech.“ (L. 19, 37. 38.) Ale někteří z farizeů, kteříž tu byli v zástupu, řekli jemu: „Mistře, potresci učedníků svých.“ I odpověděl, řekl jim: „Pravím vám, budou-li tito mlčeti, kamení hned bude volati.“ (L. v. 39. 40.) A zástupové, kteříž z předu i ze zadu šli, volali řkouce: „Hosanna Synu Davidovu (Mt. 21, 9.) Požehnaný kterýž se běře ve jménu Páně, král Izraelský! (J. 12, 13.) Požehnané království otce našeho Davida, kteréž přišlo ve jménu Páně, Hosanna na výsostech!“ (M. 11, 10.) A když se přiblížil, uzřev město, plakal nad ním, řka: „Ó kdy by poznalo i ty, a to aspoň v takový tento den tvůj, které by věci ku pokoji tobě byly! Ale skrytoť jest to nyní před očima tvýma.“ (L. 19, 41. 42.) A když vjel do Jeruzaléma, zbouřilo se všechno město, řkouce: „I kdo jest tento?“ Zástupové pak pravili: „Toto jest

ten Ježíš, prorok z Nazaréta Galilejského.“ (Mt. 21, 10. 11.) A vydával svědectví zástup, kterýž byl s ním, že Lazara povolal z hrobu a vzkřísil jej z mrtvých. (J. 12, 17.) Tedy farizeové pravili mezi sebou: „Vidíte-li, že nic neprospíváte? Aj svět postoupil po něm!“ (v. 19.) I vešel Ježíš do chrámu Božího (Mt. 21, 12.) a spatřiv tu všecko, když již byla večerní hodina, vyšel do Betany se dvanácti. (M. 11, 11.)

MODLITBA.

Pane Jezukriste, Vykupiteli náš, chválíme tě, že jsi sám smrt podniknouti maje, mrtvé křísil, a tím nás, že od tebe dobrovolně, proto abychom z hrdla jejího my zahynulí vychvácení byli, podstoupena jest, dostatečně ujistil. Děkujeme i za to, žeš pro utvrzení naše hojnější do Jeruzaléma k smrti se ubíraje, zástupy sobě nastrojil, aby vstříc tobě jdouc s radostí tě vítali, králem a Spasitelem svým vyznávali, od tebe požehnání a spasení sobě žádali. I myt tě, ó světa Spasiteli, vyznávajice a k tobě se ústy i srdcem přiznávajice, bez přestání voláme: „Hosanna Synu Davidů, smiluj se nad námi, Hosanna, spas nás ó ty, kterýž's přišel s výsosti, aby nám pomohl k věčné radosti! A i my Vykupiteli náš, králi náš, Bože náš, před tebou rozprostíráme nejen roucha svá, ale i těla svá, i srdce svá, i všecky moci života svého. Ó dejž, ať všecky vnitřnosti naše před obličejem tvým rozkvétají, aby vonné tobě bylo skrze nás se procházení. Nedejž nám choulstivými býti při vyznávání tebe, nedejž ústům našim přestávati chval tvých, byt nám to všecken svět zapovídal, nýbrž tím udatněji ať se snažíme býti nemluvnátky tvými, z jejichž úst dokonávána býti má chvála tvá. Slzy tvé, Pane Ježíši, kteréž's vyléval nad nevděčnými, obměkčež a rozvlažčež tvrdá srdce naše, abychom oplakávajice sami hříchy své a srdečně činíce pokání, hvěvu tvého ušli, a milosti Otce tvého užili k spasení, vše skrze zásluhu tvou, Boží Synu, kterýž s Otcem svým a Duchem svatým jsi Bůh požehnaný na věky, Amen.

DÍL IV.

(Kristus na cestě fíku zlořečil, v městě chrám vyčišťoval a jeho i učením i dobře činěním posvěcoval. Dítky jeho chválily. Biskupové nevěřili. Knížata nevyznávali. Řekové viděti žádali. Kristus o své smrti mluvě, modlil se a hlasem s nebe byv posílněn, o svém postavení i užitečích smrti své vypravoval.)

Druhého pak dne (M. 11, 12.) ráno, když vycházel Ježíš z Betany, navracuje se do města, zlačněl. (Mt. 21, 18.) A uzřev zdaleka (M. 11, 13.) fíkový strom podle cesty (Mt. v. 19.), an má listí (M. v. 13.), šel k němu (Mt. v. 19.), zda by co nalezl na něm. A když přišel k němu, nic na něm nenalezl, (M. v. 13.) než listí toliko (Mt. v. 19.) (neboť nebyl čas fíků) (M. v. 13.) I dí jemu: „Nikdy již více neroď se z tebe ovoce na věky, (Mt. v. 19.) a na věky ničádný z tebe ovoce nejez.“ (M. v. 14.) A slyšeli to učedníci jeho. I usechl fík ten pojednou. (Mt. 21, 19.) I přišli do Jeruzaléma, a všed Ježíš do chrámu (M. 11, 15.) vymítal všecky prodávající a kupující v chrámě, a stoly penězoměnců a stolice prodávajících holubice převracel. (Mt. 21, 12.) A nedopustil, aby kdo nádobu nesl skrze chrám. (M. 11, 16.) I učil je, řka jim: „Zdaliž není psáno, že dům můj, dům modlitby slouti bude u všech národů? Vy pak učinili jste jej peleši lotrů.“ (v. 17.) I přistoupili k němu slepí a kulhaví v chrámě, a uzdravil je. (Mt. 21, 14.) Vidouce pak biskupové a zákoníci divy, kteréž činil, a dítky any volají v chrámě a praví: „Hosanna Synu Davidovu,“ rozhněvali se (v. 15.) a řekli jemu: „Slyšíš-liž, co ti praví?“ Ježíš pak řekl jim: „I ovšem; nikdá-liž jste nečtli, že z úst nemluvnátek a těch, kteří prsy požívají, dokonal jsi chválu?“ (v. 16.) A ačkoli tak mnohá znamení činil před nimi, (však) neuvěřili v něho. Aby se naplnila řeč Izaiáše proroka, kterouž pověděl: „Pane, kdo uvěřil kázání našemu?“ (J. 12, 37. 38.) A ačkoli mnozí i z knížat uvěřili v něho, však pro farizeje nevyznávali, aby ze školy nebyli vyobcováni. (v. 42.) Nebo milovali slávu lidskou více, než slávu Boží. (v. 43.) A když byl večer (M. 11, 19.), opustiv je, šel ven z města do Betany a tu zůstal. (Mt. 21, 17.) A jdouce ráno, uzřeli ten fík an usechl z kořene. (M. 11, 20.) A vi-

douce to učedníci, divili se. (Mt. v. 20.) A zpomenuv Petr, řekl Ježíšovi: „Mistře, aj ten flk, kterémuž jsi zlořečil, (M. v. 21.) hned (Mt. v. 20.) usechl. (M. v. 21.) I přišli zase do Jeruzaléma. (M. 11, 27.) Byli pak někteří Řekové z těch, kteříž přicházivali, aby se modlili ve svátek. (J. 12, 20.) Ti tedy přistoupili k Filipovi, kterýž byl od Betsaidy Galilejské, a prosili ho, řkouce: „Pane, chtěli bychom Ježíše viděti.“ (21.) Přišel Filip a pověděl Ondřejovi, Ondřej pak zase a Filip pověděli Ježíšovi. (v. 22.) A Ježíš odpověděl jim, řka: „Přišlat hodina, aby oslaven byl Syn člověka. (v. 23.) Amen amen pravím vám, zrno pšeničné padna v zemi, neumře-li, onoť samo zůstane, a pakliž umře, mnohý užitek přinese. (v. 24.) Nyní duše má skormoucena jest; a což dím? Otče, vysvobod' mne z této hodiny: Ale proto jsem přišel k hodině této. (v. 27.) Otče, oslaviž jméno své!“ Tedy přišel hlas s nebe: „I oslavil jsem, i ještě oslavím.“ (v. 28.) Ten pak zástup, kterýž tu stál a slyšel, pravil: „Zahřmelo!“ Jiní pravili: „Anjel k němu mluvil.“ (v. 29.) Odpověděl Ježíš a řekl: „Ne pro mneť hlas tento stal se, ale pro vás. (v. 30.) Nyníť jest soud světa tohoto, nyní kníže světa tohoto vyvrženo bude ven. (31.) A já budu-liť povýšen od země, všechny potáhnou k sobě.“ (32.) (To pak pověděl, znamená, kterou by smrtí měl umřítí. (33.) A býval ve dne v chrámě uče; ale v noci vycházeje, přebýval na hoře, kteráž slove Olivetská (L. 21, 37.) a všecken lid na úsvitě přicházel k němu do chrámu, aby ho poslouchal. (38.) I učil na každý den v chrámě. Biskupové pak a zákonníci i přední v lidu hledali ho zahladiti, (L. 19, 47.) ale báli se zástupů, (Mt. 21, 46.) neboť všecken lid jej sobě liboval (L. v. 48.) a měli ho za proroka. (Mt. 21, 46.)

MODLITBA.

Děkujeme tobě, Bože, Otče náš nebeský, že jsi se nad zaslouhostí lidského pokolení smiloval, a aby od hladu a smrti věčné zachováno bylo, z nebeské své obilnice nejlepší pšeničné zrno, Syna svého poslav, skrze smrt v zemi vsáté jsi dal, aby z něho pokrm a život duším našim vyrůsti mohl. I tobě, Pane Ježíši, buď chvála, žes lačněl a žíznil spasení na-

šeho, a moha říci, aby z té těžké hodiny vysvobozen byl, volil's dobrovolně k ní jíti, a vůli Otce svého pro spomožení nám vykonati. Ach Pane Jezukriste, čímž se tobě lásky tvé odměníme? Dej, ať sebe tobě zase odevzdáváme se vším a pro tebe zmaření i zmoření býti, jestliže toho vůle Otce tvého vyhledává, nikdy se neliknujeme. Zachovej mrtvosti svědomí, abychom nebyli fíkové planí, zlořečenství a prokletí sobě zasluhující. A v čem nestateční jsme, ó nekvap na nás zuřivostí svou, nevydávej nás v prokletí, ale raději požehnáním svým zavlažuj nás, abychom z mrtvosti a jalovosti své vyvedeni jsouce, ovoce zdárné a tobě libé nesli. Vyčišťuj sobě nás živé chrámy své ode všech poškvrn zlého přirození našeho! Vyčišť i všecken chrám církve své od modlářství, svatokupectví a všeho tobě nelibého! Otvírej dítkám křesťanským školy, v nichž by se tebe Boha a Spasitele svého znáti a vyznávati učili, a skrze to i jdoucí po náš věk hlasu tvého sobě libovati a jeho poslouchati sobě zvykali, a počet vyvolených tvých se shromažďoval až do skonání světa, Amen.

DÍL V.

(Kristus s učedníky o svém ukřižování rozmlouvá. Biskupové jak by se to státi mělo, radí se. Kristus beránka s učedníky jedl a tím hod Beránka figurného zavřel. Mezi svými svár o přednost spojil a co na ně přísluší, i čím se potěšovati mají, ukázal.)

Před svátkem pak velikonočním věda Ježíš, že přišla hodina jeho, aby šel z tohoto světa k Otci, milovav své, kteříž byli na světě, až do konce je miloval. (J. 13, 1.) I řekl Ježíš učedníkům svým: „Víte, že po dvou dnech velikonoc bude, a Syn člověka zrazen bude, aby byl ukřižován.“ (Mt. 26, 1. 2.) Tedy sešli se biskupové a zákonníci i starší lidu na síň biskupovu, kterýž sloul Kaifáš. A radili se spolu, jak by Ježíše lstivě jali a zamordovali. Ale pravili: ne v den sváteční, aby (Mt. v. 3. 4. 5.) snad nebyl rozbroj v lidu. (M. 14, 2.) Prvního pak dne přesnic (Mt. 26, 17.), když velikonoční beránek zabijím býval (M. 14, 12.) přistoupili k Ježíšovi učedníci, řkouce k němu: „Kde chceš, ať jdouce, připravíme tobě,

aby jedl beránka?“ (Mt. 26, 17.) I poslal Petra a Jana, řka: „Jdouce připravte nám beránka, abychom jedli. (L. 22, 8.) Aj když vcházeti budete do města, potkáť vás člověk džbán vody nesa; jdětež za ním do domu do kteréhož vejde, a díte hospodáři toho domu: (v. 10, 11.) „Vzkázalť Mistr, čas můj blízko jest, u tebeť jísti budu beránka s učedníky svými. (Mt. 26, 18.) Kde jest síň, kdež budu jísti beránka? (L. 22, 11.) A onť vám ukáže večeřadlo veliké podlážené a připravené; tu nám připravte.“ (M. 14, 15.) I odešli učedníci jeho a přišli do města, a našli tak, jakož jim byl pověděl. I připravili beránka. (M. 14, 16.) Když pak byl večer, přišel se dvanacti. (17.) A když přišel čas, posadil se za stůl, a dvanacte apoštolů s ním. (L. 22, 14.) I řekl jim: „Žádostí žádal jsem tohoto beránka jísti s vámi prvé než bych trpěl. (15.) Nebo pravímť vám, žeť ho již více nebudu jísti, ažť se naplní v království Božím.“ (16.) A vzav kalich a díky činiv, řekl: „Vezměte jej a dělte mezi sebou. (17.) Nebo pravím vám, žeť nebudu píti z plodu vinného kořene, ažť království Boží přijde.“ (18.) Stal se pak i svár mezi nimi, kdo by z nich zdál se býti největší. (24.) On pak řekl jim: „Králové národů panují nad nimi, a kteříž moc mají nad nimi, dobrodincové slovou. (25.) Ale vy ne tak: nýbrž kdož největší jest mezi vámi, budiž jako nejmenší; a kdož vůdce jest, jako sloužící. (26.) Nebo kdo větší, ten-li kterýž sedí, čili ten kterýž slouží? Zdali ne ten, kterýž sedí? Ale já mezi vámi jsem, jako ten kterýž slouží. (27.) Vy pak jste ti, kteříž jste v mých pokušeních se mnou zůstali. (28.) A jáť vám způsobuji, jakož mi způsobil Otec můj, království, (29.) abyste jedli a pili za stolem mým v království mém, a seděli na stolicích, soudíce dvanáctero pokolení Izraelské. (30.)

MODLITBA.

studnice lásky a milování plná, velikonoční pravý Beránku, Ježíši Kriste, srdečně tobě děkujeme, že nás, kteréž tobě před věky Otec dal, ačkolis nás v světě pohřížené viděl, vroucně však miloval a dobrovolně se za nás k oběti na smrt vydal. Ty Pane Jezukriste, jsi pravý ten Be-

ránek Boží z stáda lidského pokolení vzatý, sám bez poškrvny a vady nalezený, a proto od hříšníků nečistých oddělený, aby krve tvé pokropení hříšnický očišťoval a před zhoubcím věčným bezpečné činiti mohlo. A jakožs ty žádostí žádal beránka starozákonního s uředníky svými jísti, aby tajemství to dokonaje, sebou samým v skutku vyplnil, tak duše naše tebe, Beránka Božího, žádostí žádají, aby účastnost tebe pravou majíce, z tebe očištění a spasení své míti mohli. Ó přijmiž nás a pomaz veřeji srdcí našich krví svou, ó vyčist nás od kvasu zlosti, a přepaš pasem spravedlnosti své bedra naše, a obuj v hotovost poslušenství tvého nohy naše, abychom jako poutníci tvoji na zemi, s chvátáním z bídného zdejšího Egypta k nebeské zaslíbené vlasti rádi pospíchali. Obzvláštně prosíme, od učitelů církve své odejmi různice a sváry, a naplň srdce jejich pokorou, tichostí a láskou svatou, aby jedno stejného všickni smyslu jsouce, v svornosti sebe i lidu tvého ostříhali. Dej i křesťanským vrchnostem Ducha svého svatého, aby nad poddanými svými, nýbrž tvými, ne pohanským způsobem, tvrdě a krutě panovali, ale milostivými ochránci jejich byli. Všechněm pak nám svým účastníkům dej, abychom jedni druhým vespolek sloužíce a v pokušeních pro jméno tvé setrvajíce, v království tvém věčném se svatými tvými povýšení došli. Amen.

DÍL VI.

(Ježíš uředníkům nohy umýval, a že to na příklad pokory učinil, oznamoval. Zrádce svého vyjevil. Uředníky, aby se vespolek milovali, napomenul a svátost Večeře své (hod nového Beránka) ustanovil.)

A když večereli, (J. 13, 2.) věda Ježíš, že jemu Otec všecko v ruce dal, a že od Boha vyšel a k Bohu jde, (3.) vstal od večeře a složil roucho, a vzav roucho, přepásal se. (4.) Potom nalil vody do medenice, i počal umývati nohy uředníků a vytírati roucho, kterouž byl přepásán. (5.) Tedy přišel k Šimonovi Petrovi a on řekl jemu: „Pane, ty mi chceš nohy mýti?“ (6.) Odpověděl Ježíš a řekl jemu: „Co já činím, ty nevíš

nyní, ale potom zviš.“ (7.) Dí jemu Petr: „Nebudeš ty mýti noh mých na věky.“ Odpověděl jemu Ježíš: „Nemyji-li tě, nebudeš mítí dílu se mnou.“ (8.) Dí jemu Šimon Petr: „Pane, netoliko nohy mé, ale i ruce i hlavu.“ (9.) Řekl jemu Ježíš: „Kdož jest umyt, nepotřebuje než aby nohy umyl, nebo čist jest všecken. I vy čistí jste, ale ne všickni.“ (10.) Nebo věděl o zrádci svém; protož řekl: „Ne všickni čistí jste.“ (11.) Když pak umyl nohy jejich a vzal roucho své, posadiv se za stůl zase, řekl jim: „Vite-liž, co jsem učinil vám? (12.) Vy nazýváte mne Mistrem a Pánem, a dobře pravíte; jsemť zajisté. (13.) Poněvadž tedy já umyl jsem nohy vaše, Pán a Mistr, i vy máte jeden druhému nohy umývati. (14.) Příklad zajisté dal jsem vám, abyste jakož jsem já učinil vám, i vy činili. (15.) Amen amen pravím vám: Není služebník větší nad pána svého, ani posel větší nežli ten, kdož jej poslal, (16.) Znáte-li tyto věci, blahoslaveni jste, budete-li je činiti. (17.) Ne o všech vás pravím; já vím, které jsem vyvolil, ale aby se naplnilo Písmo: Ten kdož jí chléb se mnou, pozdvihl proti mně paty své. (18.) Nyní pravím vám, prvé než by se stalo, abyste když se stane, uvěřili, že já jsem.“ (19.) A to pověděv Ježíš, zkormoutil se v duchu a osvědčil, řka: (21.) „Aj ruka zrádce mého se mnou za stolem. (L. 22, 21.) Amen, amen pravím vám, že jeden z vás mne zradí (J. 13, 21.), kterýž jí se mnou.“ (M. 14, 18.) I zarmoutivše se velmi, (Mt. 26, 22.) vzhledali na sebe vespolek, pochybující, o kom by to pravil, (J. 13, 22.) a počali každý z nich říci: „Zdali já jsem, Pane?“ (Mt. 26, 22.) A jiný: „Zdali já?“ On pak odpověděv řekl jim: „Jeden ze dvanácti, kterýž omáčívá se mnou (M. 14, 19. 20.) rukou v míse. Syn zajisté člověka jde, jakož (Mt. 26, 23. 24.) uloženo (L. 22, 22.) a psáno o něm, ale běda člověku tomu, skrze něhož Syn člověka zrazen bude; dobré bylo by jemu, aby se byl nenarodil člověk ten.“ (Mt. v. 24.) Odpovídaje pak Jidáš, kterýž ho zrazoval, dí: „Zdali já jsem, Mistře?“ Řekl jemu: „Ty jsi řekl.“ (25.) Byl pak jeden z učedníků Ježíšových, kterýž spolehl na klíně jeho, ten jehož miloval Ježíš. (J. 13, 23.) Protož tomu návštějí dal Šimon Petr, aby se zeptal, kdo by to byl, o němž praví. (24.) A on odpočívaje na prsech Ježíšových, řekl jemu: „Pane, kdo jest?“ (25.) Odpověděl Ježíš: „Ten jest, komuž já omočené skyvy

chleba podám!“ A omočiv skyvu chleba, podal Jidášovi (synu) Šimona Iškariotského. (26.) A hned po té skyvě chleba vstoupil do něho satan. I řekl jemu Ježíš: „Co činiš, čín spěšně.“ (27.) Tomu pak žádný z přísedících nerozuměl, k čemu by jemu to řekl. (28.) Nebo někteří se domnívali, poněvadž Jidáš měsíc měl, že by jemu řekl Ježíš: „Nakup těch věcí, kterýchž jest nám potřeba k svátku,“ aneb aby něco chudým dal. (29.) A on vzav skyvu chleba, hned vyšel; a byla noc. (30.) Když pak on vyšel, dí Ježíš: „Nyníť oslaven jest Syn člověka, a Bůh oslaven jest v něm. (31.) A poněvadž Bůh oslaven jest v něm, i Bůh oslaví jej sám v sobě, a to hned oslaví jej. (32.) Synáckové, ještě maličko s vámi jsem; hledati mne budete; ale jakož jsem řekl Židům: Kam já jdu, vy nemůžete přijíti, i vám pravím nyní. (33.) Prikázání nové dávám vám, abyste se milovali ve spolek, jakož já miloval jsem vás, abyste i vy milovali jeden druhého. (34.) Potomť poznají všickni, že jste moji učedníci, budete-li míti lásku jedni k druhým.“ (35.) A když oni jedli, vzav Ježíš chléb a dobrořečiv, lámal a dal učedníkům, a řekl: „Vezměte, jezte, to jest tělo mé, (Mt. 26, 26.) kteréž se za vás dává, to činite na mou památku.“ (L. 22, 19.) Takž vzav i kalich (M. 14, 23.) když bylo po večeři, (L. 22, 20.) a díky činiv, dal jim, řka: „Pijte z toho všickni.“ (Mt. 26, 27.) I pili z něho všickni. I řekl jim: „Toto jest krev má smlouvy té nové, (M. 14, 23. 24.) kteráž se za vás (L. 22, 20.) a za mnohé vylévá (M. 14, 24.) na odpuštění hříchů. (Mt. 26, 28.) Amen, pravím vám, žeť již více nikoli nebudu píti (M. 14, 25.) od této chvíle z tohoto plodu vinného kořene až do onoho dne, když jej píti budu s vámi nový v království Otce svého.“ (Mt. 26, 29.)

MODLITBA.

přehluboká pokoro, Pane náš Ježíši Kriste, kterýž byv Bohem, pravým Otcí svému i Duchu Svatému rovným, zmařil's se, způsob služebníka přijal a i k těm nejnižším a nejopovrženějším službám se sklonil, nýbrž na tom dosti nemaje, aby v službu se vydal, ještě's i samého sebe nám dal, tělo své k jedení a krev ku pítí, za pokrm a nápoj k životu

věčnému. Ach kdo vypraví, nýbrž kdo vystihne, jak divná jest tvá láska k nám! Chvaltež tebe nebesa i země, sklánějtež se před tebou anjelé, a všickni svatí tvoji oslavujtež tebe nyní i na věky. Ó přesladký Ježíši, dejž nám v srdcích našich cítiti moc lásky tvé. Přebývejž ty milostí svou v nás a my v tobě na věky; krm nás tělem svým proti hladovitosti věčné, napájej krví svou proti žízni věčné, abychom v tobě živi byli, neumírali ani neumdléváli. Hříšník jsme Pane, avšak ty vyčist nás izopem, a očištění budeme; unej nás, a nad sněh bělejší budeme. Srdce čisté stvoř v nás, ó Bože, a ducha přímého obnov u vnitřnostech našich; i budeme vypravovati chválu tvou. A jakož's ty uprostřed učedníků jako služebník jejich byl, tak dej, abychom my jedni druhých služebníci byli, žádný nad druhým se nevypínaje, ale každý společného jiných vzdělání vyhledávaje. Ovšem pak před tebou, Bohem svým, ať se nížíme, nic v pravdě nejsouce před tebou, než prach, popel, bláto a ohyzdná onuce sami z sebe; avšak věříme, že zásluhou tvou, Pane Ježíši, jsouce přistříni, pro tebe a v tobě vzácné a milé dítky budeme a jsme tvému a svému nebeskému Otci, jemuž z poručení tvého v tvém jménu takto se v plné důvěrnosti modlíme: Otče náš atd.

DÍL VII.

(Kristus se k Otci modle, žádá sobě oslavení, učedníků v pravdě zachování, a aby všickni věřící jedno býti mohli, jako on s Otcem jedno jest.)

To pověděl Ježíš, i pozdvihl oči svých k nebi a řekl: „Otče, přišlať hodina, oslaviž Syna svého, aby i Syn tvůj oslavil tebe. (J. 17, 1.) Jakož jsi dal jemu moc nad každým člověkem, aby těm všechněm, kteréž jsi dal jemu, život věčný dal. (2.) Totot jest pak věčný život, aby poznali tebe samého pravého Boha, a kteréhož jsi poslal, Ježíše Krista. (3.) Jáť jsem oslavil tebe na zemi; dílo jsem vykonal, kteréž jsi mi dal, abych činil. (4.) A nyní oslaviž ty mne, Otče, u sebe samého, tou slávou, kterouž

jsem měl u tebe prvé nežli svět byl. (5.) Oznámil jsem jméno tvé lidem, kteréž jsi mi dal z světa; tvojiť byli a mně jsi je dal, a řeč tvou zachovali. (6.) (A) nyní poznali, že všechny věci, kteréž jsi mi dal, od tebe jsou. (7.) Nebo slova, kteráž jsi mi dal, dal jsem jim; a oni přijali a poznali právě, že jsem od tebe vyšel, a uvěřili, že jsi ty mne poslal. (8.) Já za ně prosím, ne za svět prosím, ale za ty, kteréž jsi mi dal, nebo tvoji jsou. (9.) A všechny věci mé, tvé jsou, a tvé, mé jsou, a oslaven jsem v nich. (10.) Již pak více nejsem na světě, ale oni jsou na světě, a já k tobě jdu. Otče svatý, ostříhejž jich ve jménu svém, kteréž jsi mi dal, ať by byli jedno, jako my. (11.) Dokudž jsem s nimi byl na světě, já jsem jich ostříhal ve jménu tvém; kteréž jsi mi dal, zachoval jsem a žádný z nich nezahynul, než syn zatracení, aby se Písmo naplnilo. (12.) Ale nyní k tobě jdu a toto mluvím na světě, aby měli radost mou plnou v sobě. (13.) Já jsem jim dal slovo tvé, a svět jich nenáviděl, nebo nejsou z světa, jako já nejsem z světa. (14.) Neprosímť, aby je vzal z světa, ale aby je zachoval od toho zlého. (15.) Z světať nejsou, jako i já nejsem z světa. (16.) Posvětiž jich v pravdě své; slovo tvé pravda jest. (17.) Jakož jsi mne poslal na svět, i já jsem je poslal na svět. (18.) A já posvěcuji sebe samého za ně, aby i oni posvěceni byli v pravdě. (19.) Ne za tytoť pak toliko prosím, ale i za ty, kteříž skrze slovo jejich mají uvěřiti ve mne; (20.) Aby všickni jedno byli, jako ty, Otče, ve mně, a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli, aby uvěřil svět, že jsi ty mne poslal. (21.) A já slávu, kterouž jsi mi dal, dal jsem jim, aby byli jedno, jako my jedno jsme. (22.) Já v nich a ty ve mně, aby dokonáni byli v jedno, a aby poznal svět, že jsi ty mne poslal, a že jsi je miloval, jakož's mne miloval. (23.) Otče, kteréž jsi mi dal, chciť, kdež jsem já, aby i oni byli se mnou; aby hleděli na slávu mou, kterouž's mi dal, nebo jsi mne miloval před ustanovením světa. (24.) Otče spravedlivý! tebeť svět nepoznal, ale já jsem tebe poznal a (i) tito poznali, že jsi ty mne poslal. (25.) A známět jsem jim učinil jméno tvé, a známo učiním, aby milování, kterýmž jsi mne miloval, bylo v nich, a i já v nich. (26.)

MODLITBA.

Ach Biskupe nejvyšší a jediný pravý mezi Bohem a lidmi prostředníče, Pane Ježíši Kriste! Nevypravitedlnét jest srdcím našim potěšení, že ty z vůle Boha Otce za hříchy světa obětován býti máje, zjevně jsi před tváří Božskou osvědčil, že posvěcuješ sebe samého za ně, a žes modlitbou horlivou nejen sebe ale i všechny účastníky své Otci poručiv, prohlásil, že chceš, aby kamž ty po utrpení svém přijdeš, tam i ti, za kteréž se posvěcuješ, přišli, a slávu tvou, kterouž's u Otce měl od věků, spatřovali; dokudž bychom pak na světě byli, žes nás Otci svému k věčné péči poručil, aby nezahynul žádný. Ach děkujeme srdečně za tak věrnou o nás paměť a péči, přenejmilejší Spasiteli náš! A poněvadž víme a ujištění jsme, že tebe Otec vždycky slyšel a slyší, nepřestáváme k tobě jedinkému orodovníku svému obracetí zřetele svého, s pokornou žádostí, aby vždy předce Otci svému nás hříšné milostivě přednášel a nám všelijakou spasitedlnou milost jednal v čas příhodný. Ty's neprosil za svět, ale za ty, kteréž tobě Otec dal z světa, aby zachováni byli od zlého. My pak nejsme z světa, jako i ty nebyl jsi z světa; ale tvoji jsme, kteréž tobě za dědictví dal Otec. Protož zachovejž nás od toho zlého, i ďábla i antikrista, i zatracení. Ach posvětiž nás v pravdě své, abychom jedno byli v tobě, jako ty jedno jsi s Otcem svým, abychom i my jedno byli v tobě. A naposledy učiniž to, abychom kdež ty jsi, i my byli, a hleděli na slávu tvou, kterouž jsi měl u Otce dříve nežli svět byl. Amen, Pane Ježíši uslyš nás, a způsob to, abychom od Otce tvého slyšáni byli pro jméno tvé. Otče náš atd.

DÍL VIII.

(Oznamuje Pán, že ho učedníci všickni opustí a Petr k tomu zapře. Těžkost i nebezpečnství že míti budou. Vešel do zahrady; kázal se modlití; sám to horlivě činil; učedníci spali; Pán proto domlouval a zrádci svému vstříc šel.)

A sezpívavše písničku, vyšed (Mt. 26, 30.) podle obyčeje svého šel přes potok Cedron (J. 18, 1.) na horu Olivetskou, a šli za ním i učedníci jeho. (L. 22, 39.) Tehdy dí jim Ježíš: (Mt. 26, 31.) „Aj, přijdeť hodina, anobř již přišla, že se rozprchnete jeden každý k svému

a mne samého necháte; ale nejsemť sám, nebo Otec se mnou jest. (J. 16, 32.) Vy všickni zhoršíte se nade mnou této noci, nebo psáno jest: Bíti budu Pastýře, a rozprchnou se ovce stáda. Ale když z mrtvých vstanu, předejduť vás do Galilee.“ (M. 14, 27. 28.) Odpovídaje pak Petr, řekl jemu: „Byť se pak všickni zhoršili nad tebou, jáť se nikdy nezhorším.“ (Mt. 26, 33.) I řekl Pán: „Šimone! simone! aj satan vyprosil, aby vás tříbil jako pšenici. (L. 22, 31.) Ale jáť jsem prosil za tebe, aby nezhylnula víra tvá, a ty někdy obrátě se potvrzuj bratří svých.“ A on řekl jemu: „Pane, s tebou hotov jsem i do žaláře, i na smrt jíti, (v. 32, 33.) duši svou za tebe položím.“ Odpověděl jemu Ježíš: „Duši svou za mne položíš? Amen amen pravím tobě, (J. 13, 37. 38.) že dnes této noci, prve než kohout po dvakrát zazpívá, třikrát mne zapříš, (Mt. 26, 34. M. 14, 30.) že neznáš mne.“ (L. 22, 34.) On pak mnohem více mluvil: „Bycht pak měl s tebou i unříti, nikoli nezapřím tebe.“ (M. 14, 31.) Takž podobně i všickni učedníci pravili. (Mt. 26, 35.) I řekl jim: „Když jsem vás posílal bez pytlíka, a bez mošny, a bez obuvi, zdali jste v čem nedostatek měli?“ A oni řekli: „V ničemž.“ (L. 22, 35.) Tedy dí jim: „Ale nyní kdo má pytlík, vezmi, a též i mošnu; a kdož meče nemá, prodej sukni svou a kup sobě. (36.) Nebo pravím vám, že se ještě to Písmo naplniti musí na mně: A s nešlechetnými počten jest. Nebo ty věci, kteréž (svědčí) o mně, konec berou.“ (37.) Oni pak řekli: „Pane, aj dva meče teď.“ A on řekl jim: „Dostíť jest.“ (38.) Tedy přišel s nimi Ježíš na místo, kteréž slove Jetsemany, (Mt. 26, 36.) kdež byla zahrada, do kteréžto vešel on i učedníci jeho. Věděl pak i Jidáš, zrádce jeho, to místo, nebo často chodíval tam Ježíš s učedníky svými. (J. 18, 1. 2.) A přijda tam, dí učedníkům svým: „Posedťtež tuto, ažť odejda, pomodlím se tanto (Mt. 26, 36.) a řekl: „Modlete se, abyste nevešli v pokušení.“ (L. 22, 40.) A pojav s sebou Petra (M. 14, 33.) a dva syny Zebedeovy (Mt. 26, 37.), Jakuba a Jana, počal se lekati a velmi teskliv býti. (M. 14, 33.) Tedy dí jim: „Smutnáť jest duše má až k smrti, pozůstaňtež tuto a bděte se mnou.“ (Mt. 26, 38.) A sám vzdáliv se od nich, jakoby mohl kamenem dohoditi, a poklek na kolena modlil se, (L. 22, 41.) a padl na zemi (M. 14, 35.) na tvář svou, řekl: „Otče

můj, jestli možné, nechť odejde ode mne kalich tento. (Mt. 26, 39.) Abba, Otče, všechno jest možné tobě, přenes kalich tento ode mne, ale však ne což já chci, ale co ty (chceš, staň se“). (Mt. 26, 39. M. 14, 36.) A vstav od modlitby, přišel k učedníkům a našel je a oni spí zármutkem. (L. 22, 45.) I řekl Petrovi: „Šimone spíš? (M. 14, 37.) Takliž jste nemohli jediné hodiny bděti se mnou? Bdětež a modlete se, abyste nevešli v pokušení. Duch zajisté hotov jest, ale tělo nemocno.“ Opět podruhé odešel, modlil se, řka: „Otče můj, nemůže-liť tento kalich minouti mne, než abych jej pil, staniž se vůle tvá.“ (Mt. 26, 40. 41. 42.) A navrátiv se, našel je, a oni opět spí (nebo oči jejich byly obtíženy) aniž věděli, co by jemu odpověděli. (M. 14, 40.) A nechav jich, opět odešel, a modlil se po třetí, touž řeč říkáje. (Mt. 26, 44.) I ukázal se jemu anjel z nebe, posiluje ho. A jsa v boji, horlivěji se modlil. I učiněn jest pot jeho jako krupě, krve tekoucí na zemi. (L. 22, 43. 44.) I přišel po třetí a řekl jim: (M. 14, 41.) „Co spíte? (L. 22, 46.) Spětež již a odpočívejte, (Mt. 26, 45.) Dostit jest. (M. 14, 41.) Aj přiblížila se hodina a Syna člověka zrazují v ruce hříšných. Vstaňtež, pojďme. Aj přiblížil se ten, kterýž mne zrazuje.“ (Mt. 26, 45. 46.)

MODLITBA.

věčný Boží Synu Pane Jezukriste, kterýž jsi jakožto Pastýř ten, jehož Bůh pro ovce stáda svého zbil, od nás zasloužené a tobě mečem hněvu Otce tvého zdělané rány na sebe přijal a pod břemenem hříchů našich těžký, tesklivý a hrozný s smrtí a peklem boj veda, krvavým potem se potil, avšak hořkého kalicha utrpení přece za nás píti se neliknoval, nýbrž do vypuštění duše své lásku svou k nám ovečkám svým stále prokazoval: budiž tobě za tak velikou milost chvála, čest a sláva věčná. Ó dejž nám tobě zase věrnou býti a pro tebe nejen pytlík, mošnu, obuv vynakládati, ale i tu duši svou. Ach uchovej nás zhoršení se na tobě! uchovej hříšné choulostivosti, uchovej také škodné vysokomyslnosti, ať sami v sobě, ani v rozum svůj, ani v sílu svou, ani v dobrý úmysl svůj nedoufajíce, s bázní a s třesením před tebou spasení své konáme. Ó Pastýři náš, neopouštěj nás mdlých oveček svých,

snášej nás v nedostatcích našich, hoj nás v ranách našich, pas nás v lačnosti naší pastvou předraženého svého zasloužení, posiluj nás v pokušeních našich, abychom, by pak nám přes údolí stínu smrti jíti bylo, k nebi o retuňk volající, nikdy nepochybovali, že ty sám zkušen byv, pokušení snášejičím spomáhati i umíš i chceš. Vidiš, žeť i při nás duch hotov jest, ale tělo nemocno; protož moc tvá, ó vítězi náš, vítěz ve mdlobě naší, abychom příkladem tvým dobrý boj bojujíce, víru a dobré svědomí ve všem zachovali a od tebe korunou života poctěni byli, jako i ty zvítěziv, korunován jsi od Otce svého. Jemuž s tebou a Duchem svatým chvála, čest a velebnost budiž na věky věků, Amen.

DÍL IX.

(Kristus v zahradě jat. Petr bil mečem. Pán nedal, s oznámením příčiny a domlouváním se na nepřátele. Veden byl k Annášovi a Kaifášovi. Petr Pána po třikráte zapřel, a vzpomínatovav se, hořce plakal.)

A hned když on ještě mluvil, přišel Jidáš (M. 14, 43.) jeden ze dvanácti, (L. 22, 47.) a s ním zástup veliký, s meči a s kyjmi od biskupů a farizeů, zákonníků a starších, (M. 14, 43.) i se služebníky, s lucernami a s pochodněmi a s zbrojí. (J. 18, 3.) A Jidáš šel napřed. (L. 22, 47.) Ježíš pak věda všecko, což přijíti mělo na něj, vyšed, řekl jim: „Koho hledáte?“ (J. 18, 4.) Odpověděli jemu: „Ježíše Nazaretského.“ Řekl jim Ježíš: „Jáť jsem.“ Stál pak s nimi i Jidáš zrádce jeho. (5.) A jakž řekl jim: „Já jsem,“ postoupili nazpět a padli na zem. (6.) I otázal se jich opět: „Koho hledáte?“ A oni řekli: „Ježíše Nazaretského.“ (7.) Odpověděl Ježíš: „Pověděl jsem vám, že já jsem. A poněvadž tedy mne hledáte, nechtež těchto, ať odejdou, (8.) aby se naplnila řeč, kterouž byl pověděl: Z těch, které jsi mi dal, neztratil jsem žádného.“ (9.) Zrádce pak jeho byl jim dal znamení, řka: „Kteréhožkoli políbím, tentě jest; jmětež ho, (M. 14, 44.) držte jej, (Mt. 26, 48.) a vedte opatrně.“ (M. 14, 44.) A přišed, hned přistoupil k Ježíšovi a řekl:

(Mt. 14, 45.) „Zdráv buď Mistře“ a políbil jej. (Mt. 26, 49.) Ale Ježíš řekl jemu: „Příteli, nač jsi přišel? (Mt. 26, 50.) Jidáš, políbením Syna člověka zrazuješ?“ (L. 22, 48.) Tedy přistoupili a ruce vztáhli na Ježíše a jali ho. (Mt. 26, 50.) A vidouce ti, kteříž při něm byli, k čemu se chýlí, řekli jemu: „Pane, budeme-liž bítí mečem?“ (L. 22, 49.) A aj, jeden z těch, kteříž byli s Ježíšem, (Mt. 26, 51.) Šimon Petr (J. 18, 10.) vztáhl ruku, vytrhl meč svůj, a udeřiv služebníka biskupova, utal mu ucho jeho pravé. (Mt. 26, 51.) Bylo pak jméno služebníka toho Malchus. (J. 18, 10.) A Ježíš odpovědáv řekl (L. 22, 51.) Petrovi: „Schovej meč svůj do pošvy. (J. 18, 11.) Nebo všickni, kteříž meč berou, od meče zahynou. (Mt. 26, 52.) Což nemám pítí z kalicha, kterýž mi dal Otec? (J. 18, 11.) Zdali mníš, že bych nyní nemohl prositi Otce svého, a vydal by mi více nežli dvanácte houfů anjelů: Kterakž by se pak naplnila Písma, svědčící, že tak musí býti?“ (Mt. 26, 53. 54.) I řekl (všechněm): „Nechtež až potud,“ a dotek se ucha jeho, uzdravil jej. (L. 22, 51.) V tu hodinu řekl Ježíš zástupům (Mt. 26, 55.) a těm, kteříž přišli na něho, biskupům a úředníkům chrámu a starším: „Jako na lotra vyšli jste s meči a s kyjmi (L. 22, 52.) jímati mne. (Mt. 26, 55.) Ježto (L. v. 53.) na každý den sedával jsem u vás uče v chrámě a nejali jste mne. (Mt. 26, 55.) Ale totoť jest ta vaše hodina a moc temnosti. (L. 22, 53.) Toto pak se všechno stalo, aby se naplnila písma prorocká.“ Tedy učedníci všickni opustivše ho, utekli. (Mt. 26, 56. M. 14, 50.) Zástup pak a hejtman a učedníci židovští jali Ježíše a svázali jej a vedli ho k Annášovi nejprve; nebo byl test Kaifášův. Annáš pak poslal jej svázaného k Kaifášovi, kterýž byl biskupem toho léta. (J. 18, 12. 13.) Jeden pak mládeneček šel za ním, odín jsa rouchem hněným po nahém těle. I popadli jej mládenci, on pak opustiv roucho, nahý utekl od nich. (M. 14, 51. 52.) Šel pak za Ježíšem Šimon Petr z daleka (L. 22, 54.) a jiný učedník (J. 18, 15.) až na dvůr biskupův. (M. 14, 54.) A ten učedník byl znám biskupovi. I všel s Ježíšem do síně biskupovy; ale Petr stál u dveří vně. I vyšel ten druhý učedník, kterýž byl znám biskupovi a promluviv s vrátnou, i uvedl tam Petra. (J. 18, 15. 16.) A všed vnitř, seděl s služebníky, aby viděl konec. (Mt. 26, 58.) I udělali oheň (J. 18, 18.)

u prostřed síně, (L. 22, 55.) nebo zima bylo, i shřivali se (J. 18, 18.), posadivše se vůkol. (L. 22, 55.) A byl s nimi také i Petr stoje a zhřívaje se. (J. 18, 18.) I přišla vrátná, jedna z děvek biskupových, a užřevši Petra, an se ohřívá, a popatřivši naň, dí: (M. 14, 66. 67.) „Nejsi-liž i ty z učedníků člověka toho?“ (J. 18, 17.) On pak zapřel přede všemi, řka: (Mt. 26, 70.) „Ženo, neznám ho, (L. 22, 57.) ani rozumím, (M. 14, 68.) nevím, co ty pravíš.“ (Mt. 26, 70.) A po malé chvíli, (L. 22, 58.) když vyšel ven před síň a kohout zazpíval, (M. 14, 68.) užřela jej jiná (Mt. 26, 71.) děvka (M. 14, 69.), i řekla těm, kteříž tu byli: „I tento byl s Ježíšem tím Nazaretským,“ (Mt. 26, 71.) a jiný vida jej řekl: „I ty z nich jsi!“ (L. 22, 58.) I zapřel opět s přísahou a řekl: (Mt. 26, 72.) „Ó člověče, nejsem. (L. 22, 58.) Neznám toho člověka.“ (Mt. 26, 72.) A potom asi po jedné hodině jiný potvrzoval, řka: „V pravdě, i tento s nimi byl, nebo také Galilejský jest.“ (L. 22, 59.) A ti, kteříž tu stáli, řekli: (M. 14, 70.) „Jistě i ty z nich jsi, nebo řeč tvá známá tě činí.“ (Mt. 26, 73.) Dí jemu jeden ze služebníků biskupových, příbuzný toho, kterémuž Petr uťal ucho: „Zdaž jsem já tebe neviděl s ním v zahradě?“ (J. 18, 26.) Tedy počal se proklínati a přísáhati, řka: „Neznám toho člověka.“ (Mt. 26, 74.) A hned když on ještě mluvil, kohout zazpíval (L. 22, 60.) podruhé. (M. 14, 72.) A Pán obrátiv se, pohleděl na Petra. I rozpomenul se Petr na slova Páně, kterak jemu byl řekl: „Ne prvé než kohout (L. 22, 61.) dvakrát zazpívá, třikrát mne zapřeš.“ (M. 14, 72.) A vyšel ven, plakal hořce. (Mt. 26, 75.)

MODLITBA.

 náš jediný Spomocníče a Vykupiteli Ježíši Kriste, děkujeme tobě, že ty moha buď Otce prositi, aby tobě ku pomoci zástupy anjelů seslal aneb sám poraziti a rozptýliti nepřátely své a ujíti těžké té smrti, oddal's se však raději k tomu, aby na tobě naplněna byla Písma a skrze to v tobě dokonáno bylo spasení naše. Čímžt se odměníme, ó lásko neskonalá, jedině milováním zase tebe až do konce a oddáváním sebe tobě k službě tvé až do té nejtěžší smrti, jakáž by nás koli pro tebe potkati mohla. Ach Pane, nauč nás šlé-

pějemi tvými kráčeti, abychom k činění a podnikání všeliké vůle Boží nebyli choulostiví a rozmazaní, ale dobrovolně všemu, což nás pro tebe a vůli tvou potkávatí má, vstříc vycházející. Zbav srdce převráceného pro milosrdenství své, ať tobě nedáváme políbení ošemetného pokrytství, ale políbení srdečné lásky a poslušnosti upřímného. Ach Pane, k nohám tvým krásným my s hříšnicí onou padáme, pokorně je líbáme; líbáme i svaté ruce tvé, kteréžs pro nás ukrutně svázati dal, aby je k nám štědře otevřené na věky míti mohl. Svaž, prosíme, i ty nám ruce naše trpělivostí svatou, abychom když nám snášeti něco přichází, nepotrhovali se ku pomstě jako Petr, ale příkladem tvým poroučejíce všechno tomu, jenž spravedlivě soudí, dobře raději činili nepřítelům svým a za protivníky své se modlili. Nedávej nám v pokušení srdce plachého, od tebe a pravdy tvé prchajícího, ale srdce dověrné, že kde ty koho z nás ušetřiti chceš, okřikneš nepřátely sám a jak daleko sahati mají neb nemají, jim vyměříš; na kterouž my tvou mocnou prozířetelnost spoléháme, doufati budeme v tebe. Jen vždy prosíme, neopouštěj nás, abychom my tebe neopustili, proto že sami z sebe mdlí a křehcí jsme. Utvrď nás, Pane, a upevni u víře a milování svém, ať se za tebe nestydíme v pokolení tomto zlém. Mezi tím v rozličných našich poblouzeních na nás jako na Petra milostivě vzhledej, z pádů povstávati pomáhej a rozhřešením svatým nás v pláči a kormoucení svědomí potěšuj, pro milosrdenství své. Amen.

DÍL X.

(Ježíš u Kaifáše examinován, posmíván; falešnými svědky stížen, zaklínán, uplván, všelijak trýzněn, odsouzen. Jídáš se ze zoufalství oběsil.)

Tedy biskup tázal se Ježíše o učednících jeho a o učení jeho. (J. 18, 19.) Odpověděl jemu Ježíš: „Já zjevně mluvil jsem světu, já vždycky učil jsem v škole a v chrámě, kdež se odevšad Židé scházejí, a tajně jsem nic nemluvil. Co se mne ptáš? Ptej se těch, kteříž slýchali, co jsem jim mluvil; aj ti vědí, co jsem já mluvil.“ (v. 20. 21.) A když on to pověděl, jeden z služebníků stojí tu, dal hůlkou Ježíšovi, řka: „Tak-liž odpovídáš biskupovi?“ Od-

pověděl mu Ježíš: „Mluvil-li jsem zle, svědectví vydej o zlém. Pak-li dobře, proč mne tepeš?“ (J. 18, 22. 23.) Muži pak ti, kteříž drželi Ježíše, posmívali se jemu te-
pouce ho, a zakrývajíce ho, bili jej ve tvář a tázali se ho, řkouce: „Prorokuj kdo jest, kterýž tebe udeřil?“ A jiného mnoho, rouhajíce se, mluvili proti němu. (L. 22, 63. 64. 65.) Tedy biskupové a (M. 14, 55.) starší i všecka ta rada, hledali falešného svědectví proti Ježíšovi, aby jej na smrt vydali; ale nenalezli. Ani když mnozí falešní svědkové předstupovali, nic nenalezli. (Mt. 26, 59. 60.) Nebo ač mnozí křivé svědectví vydávali proti němu, však svědectví jejich nebyla jednotejná. (M. 14, 56.) Naposledy pak přišedše dva falešní svědkové, řekli: (Mt. 26, 60.) „My jsme slyšeli tohoto, že řekl: (M. 14, 58.) „Mohu zbořit (Mt. v. 61.) a já zbořím chrám (M. 14, 58.) Boží tento (Mt. 26, 61.) rukou udělaný, a ve třech dnech jiný ne rukou udělaný postavím.“ (M. v. 58.) Ale ani to jejich svědectví nebylo jednotejné. (M. v. 59.) Tedy povstav biskup uprostřed, otázal se Ježíše, řka: (M. v. 60.) „Nic neodpovídáš, což tito proti tobě svědčí?“ Ale Ježíš mlčel a nic neodpověděl. (Mt. 26, 62. M. v. 61.) I řekl biskup: „Zaklínám tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li ty Kristus ten, (Mt. 26, 63.) syn toho Boha požehnaného?“ (M. 14, 61.) Dí mu Ježíš: „Ty jsi řekl.“ (Mt. 26, 64.) I řekli všickni: „Tedy jsi ty Syn Boží?“ On pak řekl jim: „Vy pravíte, neboť já jsem.“ (L. 22, 70.) Ale však pravím vám, (Mt. 26, 64.) od této chvíle Syn člověka sedne na pravici moci Boží (L. 22, 69.) a užíté Syna člověka, an sedí na pravici moci Boží a přichází s oblaky nebeskými.“ Tedy biskup roztrh roucha svá, řekl: (M. 14, 62. 63.) „Rouhal se; i což ještě potřebujeme svědků? Aj, nyní jste slyšeli rouhání jeho. Co se vám zdá?“ (Mt. 26, 65. 66.) A oni všickni odpovídajíce, potupili jej, a řekli: „Hodent jest smrti.“ (M. 14, 64. Mt. 26, 66.) I počali někteří naň plvati a tvář jeho zakrývati a jej políčkovati a říkatí jemu: (M. 14, 65.) „Hádej nám, Kriste: Kdo jest ten, kterýž tebe udeřil?“ (Mt. 26, 68.) A služebníci kyjmi jej byli. (M. 14, 65.) A když bylo ráno, vešli v radu všickni biskupové (Mt. 27, 1.) a zákonníci, (L. 22, 66.) i starší lidu proti Ježíšovi, aby jej na smrt vydali, (Mt. 27, 1.) a vedli ho do rady své, řkouce: „Jsi-li ty Kristus, pověz nám!“ I dí jim:

„Povím-li vám, nikoli neuvěříte, a pak-li se vás co otiží, neodpovíte mi, ani nepropustíte.“ (L. 22, 66. 67. 68.) Tedy povstavši všecko množství jich (L. 23, 1.) a svázavše Ježíše (Mt. 27, 2.) vedli jej do soudného domu (J. 18, 28.) a vydali ho Pontskému Pilátovi hejtmanu. Tedy vida Jidáš, zrádce jeho, že by odsouzen byl, želeje toho, navrátil zase třiceti stříbrných biskupům a starším, řka: „Zhřešil jsem, zradiv krev nevinnou.“ Oni pak řekli: „Co nám do toho? Ty viz.“ A povrh ty stříbrné v chrámě, odšel pryč, a odšed, oběsil se, (Mt. 27, 3. 4. 5.) a rozpukl se na dvě, i vykydla se všechna střeva jeho. A to známé jest učiněno všechněm přebývajícím v Jeruzalémě. (Skut. 1, 18. 19.) Biskupové pak vzavše ty stříbrné, řekli: „Neslušit jich vložit do pokladnice, nebo mzda krve jest.“ A poradivše se, koupili za ně pole to hrnčičovo, ku pohřbu poutníků. Protož nazváno jest pole to vlastním jazykem jejich „Akeldama“, to jest „Pole krve“, až do dnešního dne. (Mt. 27, 6. 7. 8.) A tehdy naplnilo se povědění proroka, řkoucího: „A vzali třiceti stříbrných, mzdu ceněného, kterýž šacován byl od synů Izraelských. A dali je za pole hrnčičovo, jakož mi ustanovil Pán.“ (Mt. 27, 9. 10.)

MODLITBA.

nevinný Beránku Boží, Pane Jezukriste, kterýž jsi svázaného se pro hříchy naše jako posměšné divadlo sem tam voditi, všetečně posuzovati, falešně přesvědčovati, nevázně a bezbožně bítí, plíti, posmívati i odsouditi, dopustil: dejž nám ať skrze zásluhu tvou toho, což nás v pekle potkati mělo, ujdeme. Na světěť sic, jestliže se tobě v tom nás k sobě příúčastníci líbí, divadlem býti a všelijakých rouhání, pohanění, posměchů i křivd snášeti neodpíráme, ale aby z nás, v tvou zásluhu doufajících, ďábel posměch míti měl věčně, toho nedopouštěj. Ó Pane Ježíši, kterýž jsi i před nepřátely svými Božství své vyznával, dej nám, ať my také pravdu tvou před přátely i nepřátely rádi vyznáváme, vědouce, v koho jsme uvěřili, a že ty jsi Syn Boha toho požehnaného, Spasitel světa, i budoucí živých i mrtvých soudce. Pro kteréž vyznání potkává-li nás od světa bezbožného posmívání, políčkování a jakékoli nás sobě sem tam podávání, dej, ať to vše příkladem

tvým trpělivě snášíme a budoucím soudem tvým, kterýž přijda s oblaky nebeskými v slávě Otce svého vykonáš, se těšíme. Obořilo-li by se pak kdy svědomí naše na nás pro hříchy, smiluj se nad námi, ó Biskupe duší, a zoufati nedej, nýbrž zásluhou svou potěš, rozvlaž, rozbřeš a v doufání pravém ustav, abychom mocí a milostí tvou k životu věčnému zachováni byli. Tomu se těšíme, Pane Ježíši, že nás nic neodloučí od lásky Boží v tobě. Amen, staniž se nám podle důvěrnosti naší, Amen, Amen.

DÍL XI.

(Kristus před Pilátem obžalován, od něho examinován, svědectví dosáhl, že není smrti hoden. K Herodesovi poslán, tu zlehčen a zase Pilátovi navrácen.)

Zidé pak nevešli do soudnice, aby se nepoškrvnili, ale aby jedli beránka. Tedy vyšel k nim Pilát a řekl: „Jakou žalobu vedete proti člověku tomuto?“ (J. 18, 28. 29.) Odpověděli a řekli: „Byť tento nebyl zločinec, nevydali bychom ho tobě.“ I řekl jim Pilát: „Vezměte vy jej a podle zákona svého sudte ho.“ I řekli mu Židé: „Námť nesluší zabiti žádného.“ Aby se řeč Ježíšova naplnila, kterouž řekl, znamená, kteron by smrti měl umřítí. (v. 30. 31. 32.) I počali naň žalovati, řkouce: „Tohoto jsme našli, an převrací lid a brání daně dávati císaři, pravě se býti Kristem králem.“ (L. 23, 2.) Tedy Pilát všel opět do soudnice a povolal Ježíše. (J. 18, 33.) Ježíš pak stál před vladařem. I otázal se ho vladař, řka: „Ty-li jsi ten král židovský?“ (Mt. 27, 11. M. 15, 2.) Odpověděl Ježíš: „Sám-li od sebe to pravíš? Cili jiní tobě pověděli o mně?“ Odpověděl Pilát: „Zdaliž jsem já Žid? Národ tvůj a biskupové dali mi tebe. Co jsi učinil?“ (J. 18, 34. 35.) Odpověděl Ježíš: „Království mé není z tohoto světa; byť z tohoto světa bylo království mé, služebníci moji bránili by, abych nebyl vydán Židům; ale nyní mé království není odsud.“ (v. 36.) I řekl jemu Pilát: „Tedy král jsi ty?“ Odpověděl Ježíš: „Ty pravíš, že já král jsem; jáť jsem se k tomu narodil

a proto jsem na svět přišel, abych svědectví vydal pravdě; každý kdož jest z pravdy, slyší hlas můj.“ Dí jemu Pilát: „Co jest pravda?“ A to pověděv, opět vyšel k Židům a dí jim: „Já na něm žádné viny nenalézám.“ (v. 37. 38.) I žalovali na něj biskupové i starší mnoho. On pak nic neodpovídal. Tedy Pilát otázal se ho opět, řka: „Nic neodpovídáš? (M. 15, 3. 4.) Neslyšíš-liž, (Mt. 27, 13.) hle, jak mnoho (M. 15, 4.) a kteraké věci proti tobě svědčí?“ Ale neodpověděl jemu ani k jednomu slovu, tak že se vladař velmi divil. (Mt. 27, 13. 14.) Oni pak více se sílili, řkouce: „Bouřit lid, uče po všem Judstvu, počav od Galilee až sem.“ Tedy Pilát uslyšev o Galilei, otázal se, byl-li by člověk galilejský? A když zvěděl, že by byl z panství Herodesova, poslal jej k Herodesovi, kterýž také v Jeruzalémě byl v ty dni. (L. 23, 5. 6. 7.) Herodes pak viděv Ježíše, zrađoval se velmi, nebo dávno žádal viděti jej, proto že mnoho o něm slychal, a nadál se, že nějaký div uží od něho učiněný. Stáli pak biskupové a zákonníci, tuze na něj žalující. I tázal se ho Herodes mnohými řeči, ale on jemu nic neodpovídal. A pohrdna jím Herodes s svým rytířstvem a naposmívav se jemu, oblékl jej v roucho bílé, i odeslal zase ku Pilátovi. I učiněni jsou přátelé, Pilát s Herodesem v ten den; nebo před tím nepřátelé byli vespolek. (v. 8. 9. 10. 11. 12.)

MODLITBA.

Ach, jak nestihlé jest tajemství milosrdenství tvého i spravedlnosti a moudrosti tvé, nebeský Otče náš, kteréž jsi v trýznění pro nás Syna svého vyjevil! My jsme se vin těžkých dopustili, a on obžalován jest; my jsme zhřešili a on odpovídati musil. Ač neodpovídaje, uviniti se dal, proto že na místě nás vinných jakožto rukojmě náš stál. My jsme se byli tobě, Králi věků nesmrtný, zprotivili, my rozbroj v království tvém začali, my na korunu tvou, rovni chtěce býti Bohu, sáhli; my chrám tvůj svatý, srdce své zrušivše, v peleš bezbožnou obrátili. A aj, ty Pane Ježíši, ze všeho toho obviňován byv, mlčel's jako beránek za hříchy naše k oběti oddaný, aniž jsi otevřel úst svých. Toto mlčení tvé, Synu Boží, jest jako silný zvuk v uších Otce tvého i v uších našich, žeť

v pravdě Hospodin na tebe uvalil nepravosti naše, kázeň pokoje našeho že na tebe vzložena jest, bolesti naše ty žes nesl a přestupníků zástupcím učiněn jsi. Ach, čímť se odplatíme, nevíme; toliko srdce svá vyléváme před tebou, a ó jediný Bože náš, z milosrdenství tvého tě oslavujeme i na věky oslavovati budeme. Již pak, nebeský Otče, poněvadž Syn tvůj na sebe převzal viny naše, nechť nás ony více tlačiti a k zahynutí pohřžovati moci nemají. Poněvadž nevinný pro nás vinné učiněn vinným na soudu světa, nech my vinní pro jeho nevinu za nevinné počtení jsme na soudu tvém. Poněvadž na něm, z čeho by ho vinili, nenašli nepřátelé, nech na nás, z čeho by nás vinil ďábel s holomky svými, nenalézá na věky; a poněvadž na něm, proč by jej spravedlivě odsoudili, nenalezli soudcové jeho, ó nechť spravedlnost jeho prospěje nám věřícím v něho k životu věčnému. Pane Ježíši, utvrď a zapečeť nám potěšení toto v srdci našem, že viny naše na tebe vloženy a tebou shlazeny jsou. Amen.

DÍL XII.

(Pilát Krista nevinným vysvědčil a propustiti ho lidu podle obyčeje chtěl, ale lid nezbedně, aby jim Barabáše propustil, volal. Na to Kristus bičován, trním korunován, odsouzen a k ukřižování vydán.)

Pilát pak svolav biskupy a úředné osoby i lid, řekl jim: „Dali jste mi tohoto člověka, jako by lid odvracel. A aj, já před vámi vyptáváje se ho, žádné viny jsem nenalezl na tom člověku, v tom což na něj žalujete. (L. 23, 13. 14.) Ano ani Herodes; nebo odeslal jsem vás k němu. A aj, nic hodného smrti nestalo se jemu; protož potrestaje, propustím ho.“ Musil pak propouštívati (v. 15. 16. 17.) lidu vladař v svátek vězně jednoho, kteréhož by chtěli (Mt. 27, 15.) a za kteréhož by koli prosili. (M. 15, 6.) I měli v ten čas vězně znamenitého, kterýž sloul Barabáš. (Mt. 27, 16.) Byl pak ten Barabáš lotr, (J. 18, 40.) s svarlivými v vězení, (M. 15, 7.) kterýž byl pro bouřku nějakou v městě učiněnou a pro vraždu vsazen do žaláře. (L. 23, 19.) A zvolav zástup, počal prositi, aby učinil, jakož jim vždycky činíval. (M. 15, 8.)

Pilát pak (v. 9.) když se lidé sešli, řekl jim: (Mt. 27, 17.) „Jest obyčej váš, abych vám propustil jednoho na Velikonoce. (J. 18, 39.) Kterého chcete ať vám propustím? Barabáše-li čili Ježíše, kterýž slove Kristus, (Mt. 27, 17.) toho krále židovského?“ (J. 18, 39.) Nebo věděl, že jej z zavisti vydali biskupové. (M. 15, 10.) Ale biskupové a starší navedli lid (Mt. 27, 20.) a ponukli zástupu, aby prosili, aby jim raději propustil Barabáše, (M. 15, 11.) Ježíše pak aby zahubili. (Mt. 27, 20.) Protož zkriklo spolu všecko množství, řkouce: (L. 23, 18.) „Ne toho, ale Barabáše.“ (J. 18, 40.) A odpovědév Pilát, řekl jim zase: „Což pak chcete, ať učiním (M. 15, 12.) s Ježíšem, kterýž slove Kristus? (Mt. 27, 22.) kteréhož králem židovským nazýváte?“ (M. 15, 12.) Oni pak volali (L. 23, 21.) všickni, (Mt. 27, 22.) řkouce: „Ukřižuj.“ A on po třetí řekl jim: „I což pak zlého učinil tento? Žádné příčiny smrti nenalezl jsem na něm, protož potresce, propustím ho.“ Oni pak předce dotírali křikem velikým, žádajíce, aby byl ukřižován; a roznáhali se hlasové jejich a biskupů. (L. 23, 21, 22. 23.) Tedy vzal Pilát Ježíše a zbičoval. A žoldnéři hejtmanovi vzavše Ježíše, (Mt. 27, 27.) uvedli jej vnitř do síně, do rathouzu, svolali (M. 15, 16.) a shromáždili k němu všecku rotu a svlékše jej, přioděli ho pláštěm brunátným šarlatovým a zpletše korunu z trní, vstavili na hlavu jeho a dali třtinu v pravou ruku jeho; a klekajíce před ním, posmívali se jemu, řkouce: „Zdráv buď, ó králi židovský.“ A plijíce na něho, brali tu třtinu a bili jej v hlavu (Mt. 27, 27. 28. 29. 30.) a dávali jemu poličky. I vyšel opět ven Pilát a řekl jim: „Aj, vyvedu jej vám ven, abyste poznali, že na něm žádné viny nenalézám.“ Tedy vyšel Ježíš ven, nesa tu korunu trnovou a ten plášť šarlatový. (J. 19, 3. 4. 5.) I řekl jim (Pilát): „Aj, člověk!“ A jakž jej uźřeli biskupové a služebníci, zkríkli řkouce: „Ukřižuj, ukřižuj.“ Dí jim Pilát: „Vezměte vy jej a ukřižujte, nebo já na něm viny nenalézám.“ Odpověděli jemu Židé: „My zákon máme a podle zákona našeho máš umřít, nebo Synem Božím se činil.“ (v. 6. 7.) A když Pilát uslyšel tuto řeč, více se obával. I všel do soudnice zase a řekl Ježíšovi: „Odkud jsi ty?“ Ale Ježíš nedal mu žádné odpovědi. (8. 9.) Tedy řekl jemu Pilát: „Nemluvíš se mnou, nevíš-liž, že mám moc ukřižovati tě a moc mám propustiti tebe?“ (10.) Odpo-

věděl Ježíš: „Neměl by nade mnou moci ničádné, byt nebylo dáno s hůry. Protož kdo mne tobě vydal, větší hřích má.“ (J. 19, 10. 11.) Od té (chvíle) hledal Pilát propustiti ho. Ale Židé volali, řkouce: „Propustíš-li tohoto, nejsi přítel císařův; každý, kdož se králem činí, protiví se císaři.“ Tedy Pilát uslyšev tu řeč, vyvedl ven Ježíše a sedl na soudné stoličce, na místě, kteréž slove Litostrotos a židovsky Gabbata. (v. 12. 13.) A když seděl na soudné stoličce, poslala k němu žena jeho, řkouce: „Nic neměj činiti s spravedlivým tímto; nebo jsem mnoho trpěla dnes ve snách pro něho. (Mt. 27, 19.) A bylo v pátek před Velikonocí, okolo šesté hodiny. I řekl Židům: „Ať, král váš!“ Oni pak zkríkli: „Vezmi, vezmi, ukřižuj jej.“ Řekl jim Pilát: „Krále vašeho ukřižuji?“ Odpověděli biskupové: „Nemáme krále, než císaře“ (J. 19, 14. 15.) A vida Pilát, že by větší rozbroj byl, vzav vodu, umyl ruce před lidem, řka: „Čist jsem od krve spravedlivého tohoto: vy vizte.“ A odpovědv všecken lid, řekl: „Krev jeho na nás i na naše dítky.“ (Mt. 27, 24. 25.) Tedy Pilát chtě lidu dosti učiniti, (M. 15, 15.) přisoudil, aby se naplnila žádost jejich, propustil jim Barabáše. (L. 23, 24. 25.) A dal jim Ježíše ubičovaného k vůli jejich, aby byl ukřižován. (Mt. 27, 26. M. 15, 15.)

MODLITBA.

Nejtější Beránku Boží, Pane Jezukriste, děkujeme tobě, že vzav na sebe dobrovolně naše viny, trpělivě jsi všeliká pohanění, posměchy, políčkování, bičování, trním korunování i všechny bolesti pro nás podstoupil. My zajisté byli jsme všech těch bičů, metel, muk i posměchů věčných zasloužili, ale ty políčkovatis se dal, aby nás ďábel políčkovati nemohl, bičovatis se dal, aby nás ostnové svědomí zlého netrápili. Trním's se korunovati dal, aby každý, kdo s tebou korunu slávy v nebesích chce nositi, nejprve s tebou zde při trnové koruně obvykati se snažil. Netrpěls ty proto, abychom my zde v světě nic odporného trpěti neměli, ale abychom šlépějemi tvými úzkou cestou krácejíce, úzkostí věčných ušli. Vедиž tedy za sebou, tichý Beránku, nás ovečky své a posiluj, abychom šťastně za tebou skrze všecka pokušení prošli k životu věčnému. Ach, Pane Ježíši, v tajemství odsouzení tvého

složené jest potěšení naše, že aby buřič Barabáš vysvobozen býti mohl, ty utrpěti jsi musil. Ach, my jsme byli ti Barabášové, buřiči světa, všeliké spravedlnosti rušitelé a duši svých mordéři; ale tvé odsouzení přineslo nám vysvobození, tvé pohanění přineslo nám slávu, tvá smrt přinesla nám život, jakožs byl řekl: „Já duši svou pokládám za ovce své, aby život měly a hojněji aby měly.“ Ó Beránku Boží, vylitá krev tvá přijdiž na nás i na všecku církev tvou a očist svědomí naše od skutků mrtvých k sloužení tobě, Bohu živému, v svatosti a spravedlnosti po všechny dny naše a na věky věků, Amen.

DÍL XIII.

(Kristus uposmíváný z města na popravu veden. Ženy aby nad ním neplakaly, napomínal. Nápojem odporným napájín. K kříží přibit a vyzdvížen. Za nepřátely se modlil. Nápis viny. O roucho los metán. Mluvil k matce a Janovi. Lid, biskupové, žoldnéři i z lotrů jeden rouhali se Kristu. Druhého lotra Pán rájem potěšil.)

I pojali žoldnéři Ježíše (J. 19, 16.) a když se mu naposmívali, svlékli s něho plášť a oblékli jej v roucho jeho (Mt. 27, 31.) vlastní. I pojali jej a vedli, aby ho ukřižovali. A nesa kříž svůj; šel na místo, kteréž slove popravné a židovsky Golgota. (M. 15, 20. J. 19, 16. 17.) A vyšedše, našli člověka (Mt. 27, 32.) nějakého jménem simona Cyrenenského, jdoucího z pole, otce Alexandrova a Rufova; (M. 15, 21.) toho chytivše, přinutili a vložili na něj kříž jeho, aby nesl za Ježíšem. I šlo za ním veliké množství lidu i žen, kteréž plakaly a kvílily ho. (L. 23, 26. 27.) A obrátiv se k nim, dí: „Dcery jeruzalémské, neplačte nade mnou, ale raději sami nad sebou plačte a nad svými dětmi. Nebo aj dnové jdou, v nichž řeknou: Blahoslavené neplodné a břicha, kteráž nerodila, a prsy, kteréž nekrmily. (v. 28. 29.) Tehdy počnou říci k horám: Padněte na nás. A pahrbkům: Přikrejte nás. Nebo poněvadž na zeleném dřevě toto se děje, i co pak bude na suchém?“ Vedeni pak byli i jiní dva zločinci, aby spolu s ním byli ukřižováni. (v. 30. 31. 32.) I přišedše na místo, kteréž slove Golgota, to jest (Mt. 27, 33.)

(vyložil-li by) popravné místo, (M. 15, 22.) dali mu pítí octa, smíšeného se žlučí, a okusiv, nechtěl pítí. (Mt. 27, 34.) I dávali mu pítí víno s myrrou, ale on nepřijal. (M. 15, 23.) Kdež ukřižovali ho a s ním jiné dva s obou stran (J. 19, 18.), jednoho na pravici a druhého na levici (L. 23, 38) a v prostředku Ježíše. (J. 19, 18.) I naplněno jest Písmo, řkoucí: „A s nepravými počten jest (M. 15, 28.) A byla hodina třetí, když ukřižovali (v. 25.). Ježíš pak řekl: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí co činí. (L. 23, 34.) Napsal pak byl i nápis Pilát (J. 19, 19.) viny jeho (M. 15, 26.) a vstavil na kříž; a bylo napsáno: „Ježíš Nazaretský, král židovský“. Ten pak nápis mnozí z židů čtli, nebo blízko města bylo to místo, kdež ukřižován byl Ježíš a bylo psáno: „Židovsky, řecky, a latině“. (J. v. 19, 20.) Tedy biskupové židovští řekli Pilátovi: „Nepiš, král židovský.“ Ale: on řekl, „král židovský jsem“. Odpověděl Pilát: „Co jsem psal, psal jsem.“ Žoldníci pak, když Ježíše ukřižovali, vzali roucha jeho (učinili čtyry díly, každému rytíři díl) a sukni. Byla pak sukně nesešivaná (ale) od vrchu všecka naskrze setkaná. I řekli mezi sebou: „Neroztrhejme ji, ale losujme o ni, či bude, aby se naplnilo (v. 21. 22. 23. 24.) povědění proroka (Mt. 27, 35.): „Rozdělili sobě roucho mé, a o můj oděv metali los.“ Tedy žoldníci tak učinili (J. 19, 24.) a sedíce, ostříhali ho tu. (Mt. 27, 36.) Stáli pak u kříže Ježíšova matka jeho a sestra matky jeho, Maria Kleofášova a Maria Magdaléna. (J. 19, 25.) Tedy Ježíš, uzřev matku a učedníka tu stojícího, kteréhož miloval, řekl matce své: „Ženo, aj, syn tvůj!“ Potom řekl učedníkovi: „Aj, matka tvá!“ A od té hodiny přijal ji učedník ten k sobě. (v. 26. 27.) I stál lid, dívaje se. (L. 23, 35.) Ti pak, kteříž chodili mimo něj, rouhali se jemu, pötrásajíce hlavami svými a říkajíce (M. 15, 29.): „Hej ty (Mt. 27, 40.), ha, ha, kterýž rušíš chrám, a ve třech dnech jej zase vzděláváš? (M. 15, 29.) Pomoziž sám sobě; jsi-li syn Boží, zstupiž z kříže!“ Tak podobně i biskupové, posmívajíce se s zákonníky a staršími (Mt. 27, 40. 41.), jeden k druhému pravili (M. 15, 31.): „Jinýmť pomáhal (L. 23, 35.), sám sobě pomoci nemůže. (M. 15, 31.) Jestliže on jest Kristus, ten král Izraelský, nechažť nyní zstoupí z kříže, ať uzříme a uvěříme; doufal-li v Boha, nechať ho nyní vysvobodí, chce-liť mu, nebo pravil: „Syn Boží jsem“. (Mt. 27, 42.)

43.) Posmívali se pak jemu i žoldnéři, přistupující a octa podávající jemu, a říkající: „Jsi-li ty král ten židovský, spomozíš sám sobě. (L. 23, 36. 37.) Takž také i lotři, kteříž byli s ním ukřižováni, utrhali jemu. (Mt. 27, 44.) Jeden pak z těch zločinců, kteříž s ním viseli, rouhal se jemu, řka: „Jsi-li ty Kristus, spomozíš sobě i nám.“ A odpovědv druhý, trestal ho, řka: „Ani ty se Boha nebojíš, ježto si v témž potupení?“ (L. 23, 39. 40.) A my zajisté spravedlivě, nebo hodnou pomstu za skutky své bere; ale tento nic zlého neučinil. I di Ježíšovi: „Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého.“ I řekl mu Ježíš: „Amen pravím tobě, dnes budeš se mnou v ráji. (v. 41. 42. 43.)

MODLITBA.

Z nejhlubších vnitřností srdce svého děkujeme tobě, Pane Jezu Kriste, Boží nejsvětější synu, že jsi nás k zatrazení oddané hříšničky hořkým svým umučením a zlořečenou smrtí kříže od smrti věčné a zatrazení vykoupil. My zajisté přivedli jsme tebe k těm bolestem, poněvadž pro hříchy naše raněn jsi a pro nepravosti naše potřín, ó litostivý sám hříšníků zástupce. My jsme hrozen trpký jedli, a zubové tvoji laskominy trpěli; my jsme se vdlužili, a tys platil; my provinili a tys utrpěl. Ach, jak divná a milosrdenství plná změna stala se! Tys z roucha svého svlečen, abychom my v tebe oblečení byli. Tys posmíván, abychom my posměchů věčných ušli. Tys z města na ohavnou popravu vyveden, abychom my z vyhnanství rajskeho do nebe uvedeni byli. Nad tvým z Jeruzaléma vyvedením kvílili všickni pobožní, aby nad naším do nebe průvodem plesali všickni anjelé. Tys mezi bezbožnými zločinci počten, abychom my počteni byli mezi syny Božími. O roucho tvé dělili se nepřátelé tvoji, aby zásluha tvá mezi přátely tvé rozdělena byla. Tys, ó nejlitostivější biskupe, uprostřed bolestí svých za hříšničky se modlil, hříšné rozhřešoval, hříšným ráj odvíral, a tím moc oběti své za hříchy světa osvědčil. Dejž nám pro milosrdenství své, ať hříchů svých odpuštění a ospravedlnění kromě oběti tvé nehledáme a šlépějemi tvými kráčejíce, nepřátelům svým odpouštíme, za ně se modlíme, o matku církev se staráme, a všech lidí spasení obmýšlíme. A když poslední naše hodina

přijde, a my s kajícím lotrem k tobě volati budeme, vyslyš nás, bránu ráje věčného otevři nám, a k sobě, abychom s tebou věčně byli, přijmi nás, Amen.

DÍL XIV.

(Kristus se modlil, a po dokonání všeho ducha Otcí poručiv, křiče umřel. Divy velikými i vyznáním setníkovým, že spravedlivý a syn Boží byl, osvědčeno. Ženy pobožné se na všechno dívaly. Bok Kristův otevřín.)

A bylo okolo hodiny šesté. I stala se tma po vší zemi, až do hodiny deváté, i zatmělo se slunce. (L. 23, 44. 45.) A při hodině deváté zvolal Ježíš hlasem velikým, řka: „Eli, Eli, Lamazabachtany?“ To jest: „Bože můj, Bože můj! Proč jsi mne opustil?“ A někteří z těch, kteříž tu stáli, slyšíce to, pravili (Mt. 27, 46. 47.): „Hle, Eliáše volá tento.“ (M. 15, 35.) Potom, věda Ježíš, že již všechno dokonáno jest, aby se naplnilo Písmo, řekl: „Žízním!“ Byla pak tu postavena nádoba plná octa. (J. 19, 28. 29.) A hned jeden z nich běžev a vzav houbu, naplnil ji octem a obloživ izopem, vložil na trest, podával rtům jeho a napájel ho. (Mt. 27, 48. J. 19, 29.) Ale jiní pravili: „Nech tak, pohledíme, přijde-li Eliáš, aby ho vysvobodil (Mt. 27, 49.) a jej složil.“ (M. 15, 36.) A když okusil Ježíš octa, řekl: „Dokonáno jest!“ (J. 19, 30.) A zvolav hlasem velikým, řekl: „Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého.“ (L. 23, 46.) A opět křiče hlasem velikým (Mt. 27, 50.), nakloniv hlavy, vypustil ducha (J. 19, 30.) a umřel. (L. 23, 46.) A aj, opona chrámová roztrhla se na dvě od vrchu až dolů a země se třásla, a skálé pukalo, a hrobové se odvírali, a mnohá těla zesnulých svatých vstala. A vyšedše z hrobu po vzkříšení jeho, přišli do svatého města, a ukázali se mnohým. Tedy centurio (Mt. 27, 51. 52. 53. 54.), kterýž tu naproti stál (M. 15, 39.) a ti, kteříž s ním ostříhali Ježíše, vidouce (Mt. 27, 54.), že tak s křikem vypustil duši, (M. 15, 39.) též země třesení, a to, co se dalo, báli se velmi (Mt. 27, 54.) a velebili Boha, řkouce: „Jistě člověk tento

spravedlivý byl (L. 23, 47.) a syn Boží.“ (M. 15, 39.) A všickni zástupové, přítomní tomuto divadlu, hledíce na to, co se dalo, tepouce prsy své, navracovali se. Stáli pak všickni známí jeho z daleka. (L. 23, 48. 49.) Byly také tu i ženy mnohé, z daleka se dívající, kteréž (M. 15, 40.) byly přišly za Ježíšem od Galilee, posluhující jemu. Mezi nimiž byla Maria Magdaléna a Maria (Mt. 27, 55. 56.) Jakuba menšího a Jozefova matě, a Salome (M. 15, 40.) a matka synů Zebedeových (Mt. 27, 56.), kteréž když ještě byl v Galilei, chodily za ním a posluhovaly jemu. I jiné mnohé, kteréž byly s ním, vstoupily do Jeruzaléma. (M. 15, 41.) A když již byl večer, (Mt. 27, 57.) že byl den připravování, aby nezůstala na kříži těla na sobotu, (byl zajisté veliký ten den sobotní) prosili Piláta, aby zlámání byli hnátové jejich, a byli složení. I přišli žoldnéři, a prvnímu zajisté zlámali hnáty, i druhému, kterýž ukřižován byl s ním. (J. 19, 31. 32.) Ale k Ježíšovi přisedše, jakž užířeli jej již mrtvého, nelámali hnátů jeho. Ale jeden z žoldnéřů bok jeho kopím odevřel a hned vyšla krev a voda. A ten, kterýž viděl, svědectví vydal, a pravé jest svědectví jeho. Onť ví, že pravé věci praví, abyste vy věřili. (v. 33. 34. 35.) Stalo se pak to, aby se naplnilo ono Písmo: „Kost jeho nebude zlámána.“ A opět jiné Písmo dí: „Užířít, v koho jsou bodli.“ (v. 36. 37.)

MODLITBA.

studnice plná milosti, spasení a života, Pane Ježíši, kterýž jsi pro nás bolestné, hořké žluči napájení, ukrutné muky, až i smrt ohavnou a nejzlořečenější podstoupiti ráčil, čímť se odměníme za lásku tvou? Chválíme tě ze všech mocí života svého, žeš pohrdnut, zmařen, ubit, ztrýzněn a od Boha na čas opuštěn býti se neliknoval, abychom my nebyli opuštěni a zmařeni na věky. Tobě pak, Bože Otče, děkujeme, žeš Synu svému neodpustil, aby nám odpustil. My jsme hřešili a nepravě činili, a tys na něj uvalil nepravosti naše, a zbil ho pro přestoupení naše, aby ranami jeho nám způsobeno bylo lékařství, a kázní jeho nám přiveden pokoj. Nadto děkujeme také, žeš se k oběti jeho divy a zázraky velikými ozval, a tím, že k tobě vůně její vstoupila a oblíbena jest, osvědčil, tak že

moci její nebe i země, živí i mrtví, i všechna stvoření pocítila. Ó pro tu nejsvětější oběť smiluj se nad námi hříšnými, Otče plný milosrdenství! Tu nejdražší oběť my za všechny hříchy své dnes tobě předstíráme: vzezři na trápení ukřižovaného, pohleď na rány rozpjatého, popatř na krev zbodeného, viz jizvy zohaveného, přijmi dokonalost všechnu vůli tvou plnicího, a slyš hlas za hříšné živoucího; pro něho, pro něho, pro něho smiluj se nad námi a spas nás na výsostech. A jakož on poslušný tebe byl až do smrti kříže, tak dej i nám v poslušenství tvém na věky státi, a když poslední hodina přijde, duši svou tobě odevzdati, kterouž přijmi a spas na věky, Bože Otče, Synu, Duchu Svatý, jediný Hospodine, požehnaný na věky věků. Amen.

DÍL XV.

(Kristus od vzácných a pobožných osob v zahradě v hrobě novém počestně pochován. Od nábožných žen provázín. Hrob zapečetěn a strážnými osazen.)

A když byl večer, přišel (Mt. 27, 57.) Jozef z Ari-matie (M. 15, 43.), města Judského (L. 23, 51.), člověk bohatý (Mt. 27, 57.), počestná osoba úředná (M. 15, 43.), muž dobrý a spravedlivý, kterýž byl nepovolil radě a skutku jejich, kterýž také očekával království Božího, (L. 23, 50. 51.) a byl učedník Ježíšův, ale tajný, pro strach židovský. (J. 19, 38.). Ten osměliv se, všel k Pilátovi, a prosil za tělo Ježíšovo. Pilát pak podivil se, již-li by mřel, a povolav centuriona, otázal se ho, dávno-li je umřel. A zvěděv od centuriona (M. 15, 43. 44. 45.), dopustil (J. 19, 38.) a rozkázal dáti tělo Jozefovi. (Mt. 27, 58.). A on koupil plátna. (M. 15, 46.) Přišel pak i Nikodem (kterýž byl prvé přišel k Ježíšovi v noci), nesa smíšení mirry a aloes okolo sta liber. Tedy sňali (J. 19, 39.) a vzali tělo Ježíšovo (v. 40.) a obvinuli je v plátno čisté (Mt. 27, 59.) s těmi vonnými věcmi, jakž obyčej jest Židům se pochovávat. A byla na tom místě, kdež ukřižován byl, zahrada, a v zahradě hrob nový (J. 19,

40. 41.). A vzav tělo Jozef, vložil do svého nového hrobu, kterýž byl vytesal v skále (Mt. 27, 59. 60.), v kterémž ještě nikdy nebyl žádný pochován. (L. 23, 53.) Tu pro den připravování (J. 19, 42.), že se sobota začínala (L. 23, 54.), a že blízko byl ten hrob, položil Ježíše (J. 19, 42.), a přivaliv kámen veliký ke dveřům hrobovým, odšel. A byla tu Maria Magdaléna, a druhá Maria Jozefova, sedíce naproti hrobu, dívaly se, kde by byl položen; (Mt. 27, 60. 61., M. 15, 47.) pohleděly na hrob, a kterak pochováno tělo jeho. Vrátivše se pak, připravovaly vonné věci a masti; ale v sobotu odpočinuly podlé příkázání. (L. 23, 55. 56.) Druhého pak dne, kterýž byl po velikém pátku, sešli se biskupové a farizeové ku Pilátovi, řkouce: „Pane, rozpomenuli jsme se, že ten svůdce řekl, ještě živ jsa: Po třech dnech vstanu! Rozkaziž tedy ostříhati hrobu až do třetího dne, aťby snad uředníci jeho, přijdouce v noci, neukradli ho, a řekli by lidu: Vstalť jest z mrtvých! I budeť poslední blud horší nežli první.“ (Mt. 27, 62. 63. 64.) Řekl jim Pilát: „Máte stráž, jděte, ostříhejte, jakž víte. A oni šedše, osadili hrob strážnými, zapečetivše kámen. (v. 65. 66.).

MODLITBA.

slávo anjelská, Boží synu, který nejkrásnější byv mezi syny lidskými, pro nás ohavně utrýzněn a jako červ potřín, umořen a zmařen jsa, divadlo smutné anjelům i lidem učiněn jsi, děkujeme tobě i za ten poslední stupeň zmaření tvého, pohřbení tvé, kterýmžs toho, netoliko žes v pravdě umřel, ale také žes hříchy naše od Otce na tebe uvalené s sebou pohřbil, a smrti naší i hrobů našich posvětil, mocně dokázal. Pomoziž, prosíme, abychom jaks ty nám až do smrti věrný byl, tak i my tobě byli, za tebe se před nešlechtným pokolením nestyděli, tobě v svatých tvých, kdekoli toho nej-pilnější potřeba nastává, rádi sloužili. Ovšem pak dej, abychom s tebou v smrt tvou pohřbeni jsouce, starého Adama zabrabávali, a tobě svatě živi byli. Když pak smrt a hrob náš blížiti se bude, obviň, prosíme, duše naše do bílého, čistého kmentu jedinké zásluhy tvé, a mastmi potěšení svých pomazuj nás, abychom v tobě sladce usnouti, pokojně do hrobu, kdežs jej komu z nás připravil, lehnouti, a dušemi v rukou tvých

libě odpočívající, blahoslaveného v den třetí vzkříšení očekávatí mohli. Nastrojiž nás i nyní k nastávajícímu hodu slavného tvého vzkříšení, abychom z mrtvosti duchovní sami také povstávající, tobě živi býti a věčného života začátky v sobě cítiti mohli, pro zvelebení v nás a skrze nás jména svého Bože, vykupiteli náš, kterémuž s Otcem i s Duchem svatým chvála, čest a pozhnání po všecky věky věků, Amen.

Harmonia historie o vzkříšení Páně, též ze všech čtyř evanjelistů sebraná.

(Pán Ježíš z mrtvých vstal, Marii Magdaléně nejprvé se zjevil; potom spolu s ní i jiným ženám, učedníkům zvěstovati o tom poručil, což ony i učinily. Žoldnéři z mrtvých vstání Páně biskupům v známost uvedli. Z návozu pak jejich před lidmi vůbec toho zapírali.)

Prvního pak dne po sobotě Maria Magdaléna šla ráno k hrobu, když ještě tma bylo. (J. 20, 1.) A aj, zemětřesení stalo se veliké; nebo anjel Páně zstoupiv z nebe a přistoupiv, odvalil kámen ode dveří a posadil se na něm. A byl obličej jeho jako blesk a roucho jeho bílé jako sníh. A pro strach jeho zděsili se strážníci a učinění jsou jako mrtví. (Mt. 28, 2. 3. 4.) I užírela (Maria) kámen odvalený od hrobu a hned běževši, přišla k Šimonovi Petrovi a k druhému učedníkovi, tomu, jehož miloval Ježíš, a řekla jim: „Vzali Pána z hrobu a nevíme, kde jej položili.“ Tedy vyšel Petr i ten druhý učedník a šli k hrobu. Běželi pak oba spolu, ale ten druhý učedník předběhl Petra a přišel prvé k hrobu, a nachýliv se, užírel prostěradla položená, ale však tam nevšel. Tedy přišel Šimon Petr za ním jda a všel do hrobu. I užírel prostěradla položená a rouchu, kteráž byla na hlavě jeho, ne s prostěradly položenou, ale obzvláštně svinutou na jednom místě. (J. 20, 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.) I odšel divě se sám v sobě, co se to stalo. (L. 24, 12.) Potom všel i ten druhý učedník, kterýž byl prvé přišel k hrobu, i užírel a uvěřil. Nebo ještě neznali Písma, že měl z mrtvých vstáti. I odešli zase ti učedníci tam, kdež prvé byli.

(J. 20, 8. 9. 10.) Ale Maria stála u hrobu vně plačecí; a když plakala, naklonila se do hrobu. A užířela dva anjely v bílém (rouše) sedící, jednoho u hlavy a druhého u noh, tu kdež bylo položeno tělo Ježíšovo, kteříž řekli jí: „Ženo, co pláčeš?“ I dí jim: „Vzali Pána mého a nevím, kde ho položili.“ (v. 11. 12. 13.) To když řekla, obrátila se zpátkem a užířela Ježíše an stojí, ale nevěděla, že by Ježíš byl. Dí jí Ježíš: „Ženo, co pláčeš? Koho hledáš?“ Ona domnívajici se, že by zahradník byl, řekla jemu: „Pane, vzal-lis ty jej, pověz mi, kdes ho položil, ať já jej vezmu.“ (v. 14. 15.) Řekl jí Ježíš: „Maria.“ Obrátivši se ona, řekla jemu: „Rabbóni“, (což se vykládá) „mistře.“ Dí jí Ježíš: „Nedotýkej se mne, nebo jsem ještě nevstoupil k Otcí svému; ale jdiž k bratřím mým a pověz jim: Vstupuji k Otcí svému a k Otcí vašemu, k Bohu svému a k Bohu vašemu.“ (v. 16. 17.) A tak vstav Ježíš z mrtvých ráno v neděli, ukázal se nejprv Marii Magdaléně, z níž byl vyvrhl sedm ďáblů. Ona pak šedší, zvěstovala učedníkům, kteříž s ním bývali, kajícím a plačícím, (M. 16, 9. 10.) že by viděla Pána a že jí to pověděl. (J. 20, 18.) A oni slyševše, že by živ byl a vidín od ní, nevěřili. (M. 16, 11.)

Jiné pak ženy, Maria Magdaléna, a Maria Jakubova, a Salomé a Johanna (M. 16, 1. L. 24, 10.) a některé jiné s nimi (L. 24, 1.) nakoupily vonných věcí, aby přijdouc pohleděly na hrob a pomazaly Ježíše. (M. 16, 1. Mt. 28, 1.) A přijdouc k hrobu, an již slunce bylo vzešlo, pravily vespolek: „Kdo nám odvalí kámen ode dveří hrobových?“ (a vzhledše, užířely odvalený kámen.) Byl zajisté veliký velmi. (M. 16, 2. 3. 4.) A všedše do hrobu (M. 16, 5.) nenalezly těla Pána Ježíše. (L. 24, 3.) A užířely mládence, an sedí na pravici, oděného rouchem bílým; i ulekly se. (M. 16, 5.) I stalo se, když ony se toho užasly, aj muži dva postavili se podle nich v rouše stkvoucím; když se pak ony bály a sklonily tváře své k zemi, (L. 24, 4. 5.) řekl jim: „Nebojte se vy, neboť vím, že Ježíše hledáte Nazaretského, toho ukřižovaného. (Mt. 28, 5. M. 16, 6.) Co hledáte živého mezi mrtvými? (L. 24, 5.) Není ho tuto, nebo vstal jest. Pojdte, vizte místo, kdež ležel Pán. (Mt. 28, 6.) Rozpomeňte se, kterak mluvil vám, když ještě v Galilei byl, řka, že Syn člověka musí vydán býti v ruce hříšných lidí a ukřižován býti a v třetí

den z mrtvých vstáti.“ I rozpomenuly se na slova jeho. (L. 24, 6. 7. 8.) A (řekl jim): „Rychle jdouce, povězte učedníkům jeho (Mt. 28, 7.) i Petrovi (M. 16, 7.), že vstal z mrtvých (Mt. 28, 7.) a že vás předejde (M. 16, 7.) a aj předchází do Galilee (Mt. 28, 7.), tam jej uvidíte, jakž pověděl vám. (M. 16, 7.) Aj, pověděl jsem vám.“ (Mt. 28, 7.) I vyšedše rychle z hrobu s bázní a s radostí velikou (8.) utekly od hrobu. Nebo přišel na ně strach a hrůza a aniž komu co řekly, nebo se bály. (M. 16, 8.) Ale běžely, aby učedníkům jeho zvěstovaly. Když pak šly zvěstovati učedníkům jeho, aj, Ježíš potkal se s nimi, řka: „Zdrávy buďte.“ A ony přistoupivše, chopily se noh jeho a klaněly se jemu. Tedy dí jim Ježíš: „Nebojtež se, jděte, zvěstujte bratřím svým, ať jdou do Galilee a tamť mne uvidí.“ (Mt. 28, 8. 9. 10.) A navrátivše se od hrobu, zvěstovaly to všechno těm jedenácti apoštolům i jiným všechněm. Ale oni měli za bláznovství slova jejich a nevěřili jim. (L. 24, 9. 11.) Když pak ony odešly, aj někteří z stráže přišedše do města, oznámili biskupům všechno, co se stalo. Kterážto shromáždivše se s staršími a uradivše se, mnoho peněz dali žoldněřům, (Mt. 28, 11. 12.) řkouce: „Pravte, že učedníci jeho nočně přišedše, ukradli jej, když jsme my spali. A uslyší-li o tom hejtman, myť ho spokojíme a vás bezpečny učiníme.“ A oni vzavše peníze, učinili, jakž naučení byli. I rozhlášeno jest slovo to u lidí až do dnešního dne. (v. 13. 14. 15.)

MODLITBA.

Jednorozený věčný Synu Boží, Pane Ježíši Kriste, tobě my Beránku Božímu někdy pro hříchy naše zabitému, již pak mocí svou z mrtvých vstalému a živému na věky věků, tyto dny velikonoční k slávě oddělené majice, (v nichž tobě sloužití duchem i tělem hotovi jsme) děkujeme, tebe chválíme, tobě dobrořečíme z toho, že jsi z mrtvých vstal k slávě své i svého Otce, k zahanbení pak nepřítelům svým, k tomu, žes o svém z mrtvých vstání věrou obdařil nás, nad to i v též víře a jistotě tvého z mrtvých vstání že jsi utvrzoval a posiloval někdy učedníky své apoštoly svaté i ženy některé pobožné, a to jakož svědectvím anjelů svatých tobě při vzkříšení tvém sloužících, tak i vlastním svým, jim jsi se zjevoval,

dotýkati se dal, s nimi rozmlouval i laskavě těšil, z strachu vyvodil, kteréžto tvé jich u víře posilování jest i naše v též víře o tvém z mrtvých vstání utvrzení, jest i ospravedlnění smrti tvou lidem dobytého vyjevení; jest mocné toho, že jsi nepřátely své přemohl, život pak a nesmrtedlnost na světo vyvedl, nás s Otcem svým smířil, prokázání; jest v srdcích našich naděje k blahoslavenému nás z mrtvých vzkříšen, jisté spečetění. Nad čímž radostně v srdcích svých plesáme, z toho se veselíme. Ó budiž tvé velebnosti z toho slavného, mocného, nám pak spasitedlného prospěšného z mrtvých vstání, od nás děkování, chválení živě a horlivě obětováno, jakož v této smrtedlnosti nyní, tak potom v nesmrtedlnosti na věky věků. Ó nejsilnější vítězi náš, jenž jsi nás učinil krále a kněží Bohu našemu. Myť před tebou, svým Beránkem, kterýž jsi nás vykoupil a umyl krví svou, s oněmi zvířaty a starci padáme na svá kolena, a vinně modliteb ze srdcí posvěcených tobě obětující a noli tvých v službách svatých se chápajice, prosíme, nastroj nás k horlivému a vroucímu tebe z mrtvých vzkříšeného v slovu tvém spatřování, hlasu tvého poslouchání, k důvěrnému a vděčnému se chápání v službách svatých tvých nám se podávajících užitků tvého z mrtvých vstání; dejž, ať se tebou chlubíme, jiným tebe rádi v známost uvozujeme a pro žádnou věc žádnému k vůli, tebe z mrtvých vstalého nezapíráme; snášej nás v hlouposti naší, posiluj v mdlé víře, potěšuj v pláči, vyzvozuji z přílišné bázně, lekání a strachu; dávejž nám Duchu svého svatého dary, skrze něž bychom z mrtvosti svědomí vzkříšení jsouce, horlivě, pobožně tobě sloužiti, tebe ctíti, o tvém z mrtvých vstání přenýšlovati, rozmlouvati, zpívati, Písma svatá čísti, slovo tvé slyšeti a rozjímati a ze všeho toho spasitedlných užitků duší svých a hojnější známosti tebe i milosti srdečné k tobě docházeti mohli. A to vše ke cti a chvále tvé velebnosti, kterýž jsi Bůh s Otcem i s Duchem svatým požehnaný na věky, Amen.

Modlitba před kázáním kterýmkoli pašijovým.

Pane Ježíši Kryste, jedinká a nejdokonalejší oběti slitování za hříchy naše i za hříchy všeho světa; děkujeme z nejhlubších vnitřností srdce svého, že jsi skrze hořký kalich nevinného unučení a smrti své nám lásky a milosti u Otce

svého a požívání hojných a nevýmluvných sladkostí potěšení Božího dobytí a zasloužití ráčil; a skrze tu zásluhu svou nám všech nebeských a spasitelných darů uděluješ, pravdou známosti své osvěcuješ a v ní zachováváš; ve všech nebezpečnostvích, pokušeních, těžkostech a neřestech retuješ a šťastně k cíli víry, jenž jest spasení duší našich, se přibližovati, nýbrž puzením, řízením a posilováním ducha tvého k němu snažně chvátati dáváš a tím všelijaké duši i těl našich dobré opatruješ. Ó prosíme, račiž i nyní přítomné požehnání Otcovo v mnohých a potřebných dařích Ducha svatého na nás vylíti, dej tajemstvím utrpení tvých a vykoupení našeho vždy dál tím lépe vyrozumívati, hořící milostí a láskou k tobě rozněcovánu býti, tvé milování nás nade všechno vyvyšovati, tvé krvavé o spasení naše práce a snažné péče draze sobě vážit i hříchy svými tě více nekřivovati; tvé zásluhy skrze moření v nás každodenní hřícha a hříšných, tělesných, oklamavatelých libostí, žádostí, vášní, náruživostí a skrze to skutků zlých a bezbožných, v umírání světu, jeho marnostem a svodným, bludným, na zahynutí přivozujícím tvárnostem a v obnovení se duchem mysli, úmyslu a pravdy života Božího skutečně při sobě účastnost míti, poznávati, pravdou křesťanství prokazovati, tobě se líbiti, tebe stále se přidržeti, v pokání svatém trvati a tebe s Otcem i s Duchem svatým ctíti, zde i věčně, Amen. Otče náš, atd.

Modlitba rytmovní, kteráž se po kázáních pašijových užívati můž.

Jezu Kriste, Boží Synu,
 Kterýž chtěje sníti vinu
 S nás pokolení lidského,
 S trůnus přišel nebeského;
 A oděv se naším tělem,
 Učiněns vykupitelem,
 Aby duše má utekla
 Z moci hřícha, smrti, pekla,
 Sáms ty to, Pane můj, zpravil,
 Když's se místo hříšných stavil.
 A na sebe vzav upřímně
 Mou při a hříchů mých břímně,

Dals se, nevinným jsa, jíti,
 Bych já, vinný, mohl prost býti,
 A pro mnes ráčil umíti,
 Abych já život moh' míti.
 Tys opuštěn byl od svého
 Nad hříchy rozhněvaného
 Otce, abych nebyl zahrán
 Od něho já, do pekla dán.
 Taks na se všechno prokletí
 Přejal zlořečenství k snětí
 Ze mne člověka hříšného
 K ztracení oddaného.

A to vše tvá láska vroucí
 Zpravila, že oheň žhoucí
 Přísné Boží spravedlnosti
 Uhašen tvou poslušností.
 A takš mne vykoupil sobě,
 Ach, čímž se odměním tobě?
 Dej, ať srdce mé s vděčností
 K tobě plápolá milostí!
 Ať tě pokud jsem živ chválím!
 Ať se již všech hříchů vzdálím!
 Ať víc nekřížuji tebe!
 Ach, dej mi svou pomoc z nebe!
 Mé srdce moc tvého kříže
 Ať k sobě táhne a víže!
 Tvá smrt ve mně hřích ať moří!
 Rány tvé zdraví mé množí!
 Ať má duše neduživá,
 Jizvami tvými okřívá!

Jáť se věrou k boku tvému
 Připínám žádostivému,
 Aniž se můj Pane tebe
 Zpustím, až ty ve mne z sebe
 Sám vpustíš života pramen.
 Ach ach! staň se, Amen, Amen!
 S tebou živ jsem i umírám,
 S tebou se, Pane, ubírám
 Skrze bolesti i rány,
 I skrz všechny pekla brány.
 Všudy s tebou věrně půjdu!
 Všudy s tebou vím, že průjdu!
 Nespustím se Pane tebe,
 Až mne s sebou v samo nebe
 Svě uvedeš, věrný Pane,
 Poruč, ať mi se tak stane!
 Kriste, jenžs milostí pramen,
 Dejž to, Amen, Amen, Amen!

Rejstřík zpěvů svatých ku pašiji.

Ku přístupnému kázání:
 Smrt divnou
 Vážmež jeho všechny práce
 Díl I. O Kristovu umučení,
 Kristus Pán trpěl
 Díl II. Pán Jezukrist milý
 V srdcích v ústech
 Díl III. Sláva i chvála buď
 My tě králem známe
 Díl IV. Kristus zrno to obil.
 Milý Otče, dobrý
 Díl V. Zpívej jazyk křestan.
 An beránků krev

Díl VI. Ježíš Kristus náš
 Pán Ježíš maje se
 Díl VII. Muky přetěžké i smrt
 Ó Bože nebeský
 Díl VIII. Kristus náš milý
 Ó předivné bojování
 Díl IX. Šel přes potok Cedr.
 Milostivý, dobrotivý
 Díl X. Ježíš Kristus Bůh
 aneb: Umučení i tr.,
 Ó chvaltež věrní P.,

V neděli květnou.

Díl XI. Važmež věrní nábož.
Žalm XXII. do ver-
še 15.

Ejnužmilostivý Pane
Díl XII. Bůh Otec pro hříchy
Vzdejmež všickni

V zelený čtvrtek.

Díl XIII. Bohu Otci nebeskému
Poslyš dcerko žalost.

po pašiji. Ježíšovo mučení vždy
Po kázání. Ó Pane Jezukriste

V veliký pátek.

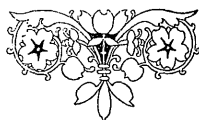
Díl XIV. Hospodine, ó nevzd.
Pozorujmež věrní m.
Žalmu XXII. II. díl.

po paš. Otec nebeský jedin.

po káz. O všickni lidé, kteříž
Poslouchajte žaloby

po paš. Aj všickni křesťané

po káz. Aj kterak umírá spr.

KÁZANÍ XXI.

O tajemstvích smrti, vzkříšení a na nebe vstoupení Krista, Spasitele světa.

*V Pánu milí, víry a utrpení Kristových účastníci,
kdekoli v rozptýlení našem zůstávající.*

Několikrát po těch sedm let posledního našeho rozptýlení někteří z vás pohledávali jste mne, abych postilly a kázání svých do druku dada, vám (služeb a služebníků církevních na větším díle zbaveným) k živému vždy předce Bohu sloužení pomoc učinil, a tím také památky své církvi s posledním požehnáním zanechal. Ale nemohlo býti, protože mi Pán Bůh posledním průby naší ohněm všecko pobral, z gruntu pak takovou práci začítí nebylo lze pro jiné práce a klopoty. Že pak opět někteří (a to již i z urozených, Bohu věrnost chovajících) dotíráte, aj, dávám, co mám: zadržané mých církevních prací drobty, kázání na pašiji svatou, a o vzkříšení i na nebe vstoupení Páně, držaná v Lešně léta 1636. A dávám je rád nyní s Kristem a pro Krista ukřížovaným, zabitým, pohřbeným, vzkříšení a na nebe vstoupení očekávajícím (Zjev. 11. v. 11. 12.) pro utvrzení naděje, že jiný los nebude (a býti nemá, a nemůž) oudů těla nežli hlavy. V kteréž naději potvrdíš vás sám Pán náš, cesta naše, pravda naše, život náš (Jan 14, 6.) A způsobíš i to, aby, dojde-li tato prácička koho z jiných

věrných křesťanů, učili se spolu s námi tajemstvím křesťanství a spasení svého lépe vyrozumívati, nežli vůbec planí křesťané rozuměti chtějí, totiž že musíme s Kristem hříchům umíratí, s Kristem k novotě života povstávati, a za Kristem do nebe vstupujíc, obcování své v nebi míti. Amen, dejž to všechněm nám ten, kterýž nás k té naději povolal a v ní sliby svými utvrdil, a jest pravda i amen. Jehož věčné lásce vás všechny poroučím; sebe pak a souženou církev modlitbám vašim.

Věrný do smrti Kristův a váš sluha

Amst. 3. máje (jenž jest den
triumfu Páně, vstoupení na
nebesa) 1663.

J. A. Komenius.

KÁZANÍ PRÍSTUPNÍ.

Ježíš Kristus, Boží věčný Syn, kterýž zamiloval nás a dal sebe samého za nás, aby nás svou smrtí z věčné smrti vykoupil, budiž nám přítomen milostí a pomocí svou, abychom hodně tajemství smrti jeho a vykoupení svého rozvažovati mohli, i dnes i dále, jemu k slávě a sobě k spasení. Amen.

Smrt divnou Boha v těle přišlého rozvažovati dnes začínající a s těmi myšlenkami pořád již dnů těchto až do Velikonoci nábožně se obíratí úmysl majíce, věrný Boží lide, abychom k tomu velikému tajemství nepřístupovali s myslí nepřipravenou, vidí se nastrojení k tomu hledati u Boha, jakož modlitbami vroucími, tak i slova jeho, o tajemství smrti Kristovy veřejně nám vypravujícího, nábožným rozvážením. Protož nežli k slyšení řeči prorocké, summu pašije svaté (t. historie o utrpeních Kristových) v sobě obsahující, a k odnykání tajemství jejich klíčů nám podávající, nábožně slyšeti budeme, obraťme se k modlitbám s. Otce nebeského ve jménu Kristovu, za dar sv. Ducha tak prosíce.

Modlitba.

Izai. 53. celá.

Začínaje Mojžíš vypisovati stvoření světa, veřejně nejprv dí: „Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi,“ a potom teprva po částkách a jako po stupních, co a jak se kterého dne dalo, vypravuje. A takť musí každý moudrý učitel neb historik a kdokoli co jinému v známost

uvodí, chce-li, aby poslužitelné bylo, napřed celou věc summovně oznámiti a teprv po částkách rozvínati; proto že to přirozené jest, načkoli kdo i zevnitřním zrakem pohledí, nejprv samou celou věc v postavě, položení, a spořádání jejím spatřiti, pak jeden kus za druhým rozbíratí a plněji rozvážiti. I Pán Bůh náš tak učinil s tajemstvím vykoupení našeho (jenž jako přetvoření jest porušeného světa), že nejprvé tam zdaleka hned v ráji napovídal, co učiniti strojí; a potom obšírněji to skrze proroky, však vždy summovně obnovoval, jakž třeba teď slyšíme. Naposledy, když čas přišel, aby se to vše splněním cele rozvinulo, kázal to také zcela a zúplna pisařům svým, apoštolům a evanjelistům vypsati, jakž známé jest.

Téhož i my následujice, béřeme sobě dnes historii vykoupení našeho (jenž se skrze smrt Božího Syna stalo) veřejně toliko a počátečně k rozvážení, podle toho, jakž je církvi oné staré přednésti byl dal Bůh skrz Izaiáše proroka, víc než sedm set let před splněním toho, summovně sic, však tak zjevně a světle, že srdce věřícího člověka nemůž než plesati nad tím. Vezmeme pak sobě odtud k rozvážení toto tré:

I. Co to jest pašije svatá a jaká její summa?

II. Proč my rádi a žádostivě pašiji svatou slyšeti a rozvažovati máme?

III. Jakého se nám tuto klíče k odmykání tajemství, v pašiji sv. zavřených podává?

O PRVNÍM.

Pašije aneb passie jest slovo latinské (passio) utrpení znamenající, rozuměj utrpení Syna Božího, kteráž v těle snášel, a zvláště při smrti své. Zvykem však uvedeno jest, že se jménem tím sama historia o utrpeních a smrti Pána Ježíše Krista rozumí, tak jakž od svatých proroků předzvěstována, od apoštolů pak a evanjelistů plněji vypsána jest. O tom teď prorok summovně dí: „Vyrostl před Hospodinem jako prutek atd. nemaje podoby ani krásy atd., nejpohrdanější, nejopovrženější z lidí, muž bolesti atd.“ (v. 2. 3.).

Znamenati tuto dobré jest, za jakou příčinou prorok o utrpeních Kristových mluvíti začíná, což se z kapitoly předcházející vidí. Předohlásil tam Bůh lidu svému potěšené věci, vysvobození totiž jich ze všech nepřátel; a že ohrne Hospodin rámě svatosti před očima všech národů, aby viděly všechny končiny země spasení Boha našeho (Iz. 52, v. 10.) A že se služebník jeho (kteréhož k tomu vyšle) šťastně povede, tak že vyvýšen, vznešen a zveleben bude velmi (v. 13.) Což o Mesiášovi že se mluví, rozuměl všecken lid Izraelský, i do dnes sami lidé rozumějí. Aby však někdo o zevnitřním a světském zvelebení a vyvýšenosti, a tělesném štěstí a vítězství to rozuměje, v blud neupadl, vidělo se Pánu Bohu hned k tomu připojiti utrápený zevnitř způsob Mesiáše, že ho zle svět přivítá, nýbrž Bůh sám před očima všeho světa že ho bití a trýzniti bude. Načež pozoru nedadouc nešťastní lidé, zhoršili se (a posavad horši) na Kristu, za Mesiáše přijíti nechtíc Ježíše Nazaretského, proto samo že tělesným králem nebyl, bojů a válek tělesně nevedl, nepřátel jejich tělesných neshladil a jim svobod království zemského nenavrátil. Všecka hle jejich slepota a zatvrdilost odtud jim jde, že na tato slova Boží, jak Bůh slávu Mesiášovi zaslíbenou předpověděním hned při tom utrpení přehrozných vysvětluje a lidi z tělesného domnění vyvodí, pozoru nedávají. Ale my na Kristu Ježíši, svém milém Spasiteli, oboje to i všechno jiné, cokolí předpovídáno bylo, splněné vidouce, plesejme v světle Božím, a tím mileji a pilněji to ohrnuté rámě svatosti Hospodinovy, Spasitele svého, s nepřáteli našimi, bolestmi a smrtí zápasícího, spatřujeme.

Dělí pak prorok utrpení Kristova na tři částky:

1. Nejprvé připomíná, že měl býti pohrdnut a zavržen (v. 2. 3.) totiž i od lidí (jakž se v žalmu 118. praví, že kámen zavrhli stavitelé) i od Boha do času, jakž ono řvání jeho: „Bože můj, Bože můj, pročs mne opustil,“ osvědčuje.

2. Druhé praví se, že měl býti trýzněn, bit, zabit, do hrobu uvržen, a tak hned vyťat a vykořeněn z země živých (v. 8.) Měl pak opět býti bit, i od lidí bezbožných, (v. 9.) i od Boha samého, (v. 4.) jemuž se líbilo stíratí jej, a nemocí ztrápiti (jakž dí v. 10.)

3. Naposledy dotýká také trápení duše jeho, připomíná úzkost jeho na přísném Božím soudu (8.) a že duše jeho, aby byla v oběť za hřích (10.), musila vyhlita býti na smrt. (12.) A však pro potěšení věřících přidává prorok, jaký konec ta utrpení Mesiášova vezmou? Jmenovitě, že z úzkosti a soudu vyňat bude, (v. 8.) a uzří sám své, rodinu nevypravitedlnou (v. 8. 10.) (N. Připodobňuje tu bolesti jeho k bolestem ženy rodičky, jenž se na rozmnožení lidského pokolení skonávají, tak Mesiáš bolestmi svými že znovu porodí množství Božích dětí). Item, že z práce své hojně nasycen bude, a kořisti veliké, aby se s mnohými dělití mohl, odnese, (v. 11. 12.) Podobně Daniel prorok o smrti Mesiášově a užitečích jejich mluvil těmi slovy. (Dan. 9, 24. 26. 27.) Tohle jest summa pašije sv. od proroka Izaiáše předložená!

Podle sic plnějšího ji od sv. evangelistů vypsání mohou se utrpení Kristova jinak také rozdělití, a k snadnému spatování podati trojím způsobem, jmenovitě:

I. Podle rozdílných míst, na nichž trpěl. A tak se utrpení jeho na patero dělí; nebo jiné věci trpěl v zahradě Olivetské, jiné v domě biskupovu, jiné v domě rádním, jiné na popravišti, jiné v hrobě.

II. Podle času, aneb hodin, v nichž trpěl. A tak se na osm dílů dělí, protože noc a den trvalo, od večera zeleného čtvrtku až do večera velikého pátku. Již pak u lidí noc na čtvero bdění se dělila, den tolikéž na čtyry díly; a každý díl, jako i každé bdění zdržovalo v sobě tři hodiny naše.

1. Prvního tedy bdění, u večer zeleného čtvrtku, Pán smutně se žehnal s učedníky svými.

2. Druhého bdění v zahradě Olivetské, krvavý boj vedl s hříchy lidskými.

3. Třetího bdění jat jest a k biskupu přiveden i examinován.

4. Čtvrtého bdění od kněžské zběři trýzněn a od shromážděného velikého sněmu odsouzen.

5. První částku dne ku Pilátovi doveden, oddán, rozličně examinován, i u Herodesa.

6. Druhou posmíván, odsouzen, na popravu veden.

7. Třetí částku dne do nešpor v mukách na kříži visel, až umřel.

8. K večeru zase z kříže sňat a v hrob schován.

III. Summovati se také muž pašije sv. podle předních osob, kteréž při tom něco činily. A tak se pašije na dvanácte dílů dělí. Nebo se tu před oči představují:

1. Biskupi a starší, o bezživotí Páně se radící a rotící.
2. Jidáš nešťastný, Pána svého zrazující, potom zoufající.
3. Učedníci jiní, nejprv se tužící, potom prechající, někteří také Pána zapírající.
4. Pilát, co s nevinným dělati nevědoucí, o propuštění jeho pilně se starající, naposledy však předce pro zalíbení lidem ortel vynášející.
5. Herodes, Pánu se posmívající.
6. Žoldnéři, lehkomyslně Krista trýznící.
7. Ženy, nad křivdou jeho kvílící.
8. Katani, na kříž roztahující, přibíjející, vyzdvihující.
9. Zběř nevážná, vůkol obskakující a triumfující.
10. Lotr s ním ukřižovaný, jeden rouhající se, druhý kající.
11. Setník a jiní pobožní v prsa se bijící, a že Syn Boží jest, vyznávající.
12. Jozef a Nikodem, Pána pohřbující.

A všudy při tom Bůh Otec, na toho hříšníků zastupci prehlivost vypouštějící, a sám Boží Syn lekáný, jímání, trýznění, bolesti a smrt snášející.

I tak hle a tím způsobem pilný posluchač dosti příležitě sobě v mysl a pamět uvéstí muž všechny nejpřednější v pašiji sv. obsažené věci.

My však máme pašiji sv. (přivezmouc k ní historii o přípravě Páně k smrti) rozdělenou na patnácte dílů, kdež se vypisuje:

1. V prvním dílu: rada proti Kristu, aby zabit byl, na nebi i na zemi držaná.

II. Zrada proti Kristu, jak by k zabití dosažen býti mohl, od nepřátel zkovaná.

III. Páně se dobrovolné k smrti do Jeruzaléma dostavení.

IV. Sedmerým způsobem ještě slávy jeho Mesiášské osvědčení.

V. Tužebné jeho za poslední večere s svými se žehnání.

VI. Kšaftu jeho, to jest, nové mezi Bohem a lidmi smlouvy vyhlášení a spečetění.

VII. Modlitba Kristova, sebe i církev Otcí poroučejícího.

VIII. Počátek utrpení v zahradě.

IX. Jetí jeho, svázání a k biskupům dovedení.

X. Soud biskupů a starších proti němu osazený.

XI. Exámen před Pilátem a Herodesem s hojným nevinou jeho osvědčením.

XII. Nevinného však předce k smrti místo jiných vinutých odsouzení.

XIII. Poprava žalostná.

XIV. Smrt Syna Božího, a kterak nad ní nebe i země trnula.

XV. Pohřeb počestný Páně.

Což tak veřejně navrženo buď toliko; částečně potom časy svými jedno za druhým rozvažovati se bude. Nyní příčiny připomenuty býti mají.

O DRUHÉM.

Proč my rádi a žádostivě pašiji sv. slýchati máme, nýbrž nad jiné slova Božího částky chtivěji, vroucněji, nábožněji?

Mohlo by se připomenouti, že se to činiti má:

1. pro rozkaz Ducha Božího: „Smrt Páně zvěstujte, dokavadž nepřijde“ (1 Kor. 11, 26.).

2. Též pro důstojnost osoby utrpení ta snášející. Nebo jestliže boje a smrti reků udatných aneb učitelů a mučedníků svatých rádi sobě připomínávají lidé, co tedy tohoto z reků všech nejjudatnějšího a nejdivnějšího boj a vítězství nebude hodné, aby se všecken svět sbíhaje díval a nad těmi věcmi trnul?

3. Třetí, příklad svatých Božích od počátku světa k témuž nás vede, z nichž někteří řečmi, jiní obětmi a jinými figurami na smrt Kristovu se rozpomínali a v tom potěšení své měli. Nebo co ty kůže, z nichž člověku po pádu roucho přistrojeno, znamenaly? Co Abelův beránek? Co k zabítí svázaný a na dříví vložený Izák? Co každodenné oběti z poručení Božího v lidu Božím konané, než obět tuto vyznamenávaly? O čem Mojžíš a Eliáš, Pánu

se při proměnění jeho ukáží, s ním rozmlouvali? O smrti jeho, kterouž podstoupiti měl, (Luk. 9, 31.) O čem sám Pán častěji, jako o smrti své a utrpeních svých mluvil i po vzkříšení svém? (Luk. 24, 46.). A co apoštolé? Sotva v jejich psaních která kapitola jest, aby v ní utrpení Kristových nepřipomínali. Avšak z prorocké této řeči příčiny toho tři ukázány býti mohou.

I. Velikost věcí těch.

II. Potřebnost, aby každý člověk o nich věděl.

III. Užitečnost z povědomosti a známosti týchž věcí plynoucí.

(I.) O prvním tak dí prorok: „Kdo uvěřil kázání našemu, a rámě Hospodinovo komu jest zjeveno? (v. 1.) Hle, historii utrpení Kristových vypisovati začínaje, nazývá ji { kázáním svatých proroků, } namítaje tím, že { ramenem Hospodinovým, } utrpení Kristova jsou { summa všech prorockých a apo- } { štolských kázání, } { zrcadlo předivné Boží správy } { strany spasení lidského. }

A tak jest v pravdě, obé to tak se nachází. Nebo že slovo, slovo kříže Kristova že jest summa všech Písem svatých, odtud jest zřejmé:

Předně, že Kristus obojího zákona jest

(1) Cíl, k němuž směřuje všecko (Řím. 10, 4.).

(2) Úhel, na němž leží všecko. (Jz. 28, 16. Žalm 108, 22.).

(3) Prostředek a centrum, okolo něhož se točí a vine všecko (Zjev. 5, 6.).

(4) Alfa i oméga, počátek i konec, na němž se odvírá i zavírá všechno (Zjev. 1, 8.), summou, on kořen, on míza, on jádro, on moc, on síla, on světlo a život všech Písem a všech lidí (Jan. 1, 4.).

Mezi tím, cokoli v Kristu jest, všecko se v smrt jeho zbihá, protože

(1) tu jest oběť za hříchy světa, skrze niž hřích zahlazen (Žid. 9, 28. 1 Jan. 2, 2.).

(2) Tu boj života s smrtí, kterýmž smrt pohlcena u vítězství (Jz. 25, 8.).

(3) Tu potření hlavy hada starého, ďábla a vybojování paláců jeho, smrti, hrobu i pekla a pobrání mu.

loupeže a vysvobození zajatých, kteříž bázní smrti sevřeni byli (1 M. 3, 15. Oz. 13, 14. Žid. 2, 14. 15.).

(4) Tu navracení nás Bohu Otci a smíření s ním skrze krev Prostředníka (Kol. 1, 20. 22.).

A tak tedy v smrti Kristově, jakož jest Breviarium aneb summovní výtah celé moudrosti Boží, tak se také tu vlastně zbíhá všechna summa Písem svatých a všech tajností Božích. Za kterouž příčinou, jakož Izaiáš (z proroků nejslavnější) kázání svá v historii utrpení Kristových summuje, tak nejslavnější z apoštolů, Pavel, slovo kříže za summu kázání svých vyhlašuje, pravě, že neumí a uměti nežádá nic jiného, než Krista Ježíše ukřižovaného (1 Kor. 2, 2.).

Neumějmež i my, ó služebníci Hospodinovi, nic jiného kázati lidu Božímu, zvláště duň těchto, než toliko Krista ukřižovaného! Neumějte i vy, ó lide Boží, nic jiného od nás slyšeti žádati, než Krista toho ukřižovaného! V kterémž umění abychom dobře prospěli, ó pro své milosrdenství dej nám, Bože náš!

Druhý důvod toho, že utrpení Kristova jsou veliká a divná věc, ukazuje se ten, že se ramenem Hospodinovým nazývají (v. 1.), což bráti máme netoliko v tom smyslu, že Hospodin sám vyzdviženým ramenem svým bil, trápil, potíral tohoto hříšných zástupci, (jakž se teď praví v. 4. 10.) a protož něco velikého, divného a pozoruhodného tu býti musí; ale také tak, že sám ten bolesti ty, rány, smrt, podnikající Pán jest ohrnuté to rámě Hospodinovo, kterýmž dokazoval síly (Žalm 118, 16.). On zajisté jest Panovník ten, kterýž proti silnému přišel, aby rámě jeho panovalo nad ním (Iz. 40, 10.). On ten rek udatný, krácející u velikosti síly své, dostatečný k vysvobození, kterýž když tlačiti musil přes hněvu Božího sám, aniž viděl spomocníka, užasl se, že nebylo žádného, kdoby podpíral, a protož mu vysvobození způsobilo rámě jeho, a prchlivost jeho podepřela ho, že pošlapal nepřátele a vykoupil zajaté své, (jakž mluví Izaiáš v kap. 1. atd.) A protož, jakož k věcem a dívání se na ně, zvláště ku potýkání se reků udatných rádi se lidé zbíhají, tak a tisíckrát víc nám sluší přežádostivě na předivný tento Boha s ďáblem, spravedlnosti s hříchem, života s smrtí boj a zápasení dívati se. K čemuž vás, nejmilejší v Pánu posluchači, také jménem Božím zůvi, abyste těchto post-

ních dnů nábožné pilnosti své na to vynakládati neliknovali. Neboj se žádný, aby mu tu kdo říci měl, co tam někdy Davidovi mládenečku, když do vojska Izraelského přišel bratr jeho Eliáb: „Cos tu chtěl? Znáš já pýchu a všetečnost tvou, žeš přišel dívati se bitvě“ (1 Sam. 17, 28.). Neboj se, pravím, toho žádný; protože k tomuto divnému, anjelům i lidem hroznému divadlu přicházeti není všetečnost, ale všech živých lidí povinnost, protože vlastní naše pře tu se vede, a tak všechno toto nás se dotýká, o čemž proroka mluvícího slyšme.

(II.) On nemoci naše na se vzal a bolesti naše vlastní on nesl atd. (v. 4. 5. 6.). Smysl slov těchto tento jest: Utrpení Kristova nejsou věc cizí, nás se nedotýkající, jako když se nám o válkách starých, aneb udatných činech Samsonových, Herkulesových, Alexandra Velikého, Julia císaře a jiných vypravuje. Ani prostě k naučení toliko patřící, jako když o spravedlnosti Noelově, poslušnosti Abrahamově, čistotě Jozefově, tichosti Mojžíšově, trpělivosti Jobově, horlivosti Davidově atd. a jiných ctnostech jiných svatých slyšíme. Ale že jsou vlastní naše věc, nás a osob našich právě se dotýkající, protože naše jest pře, kterouž Syn Boží na se vzal a na místě našem, jakožto zástupce náš, rukojmě náš, splnomocněný náš vedl. Protož dí: On nemoci naše na se vzal atd. (v. 4. 5. 6.) a bolesti naše vlastní on nesl atd. Svých pak vlastních věcí se ujímati, po nich se ptáti, pilný na ně pozor dáti, nerci-li jest volno ale i povinno každému člověku. Jakož by tedy na vrch nedbalý býti musil ten, kterýž, kdyby mu prokurátor aneb zmocněný jeho výpis toho, kterak pře jeho v nepřítomnosti jeho vedená padla, odeslal, toho buď přehlédnouti naprosto nechtěl, buď leda bylo nedbanlivě přehlédl, tak naprosto a tisíckrát víc (protože tisíckrát nad to výš větší tuto věci jsou) ničemný, nevděčný, nevážený člověk býti musí, kdokoli toho, kterak zaň Syn Boží při spasení jeho na hrozném Božím soudu vedl a jak ji šťastně vyvedl, pozorovati nedbá. Ach, nedejž takové nedbanlivosti žádný ani na srdce své přijíti, jak ti spasení tvé milé jest.

(III.) Nebo i to k tomu třetí přistupuje, že užitek přeslavný na tom mají, kdo s náležitou bedlivostí ty věci rozvažují a známosti jich pravdivé nabývají. O čemž tak

Pán Bůh skrze proroka dí: Známostí svou ospravedlní spravedlivý služebník můj mnohé, nebo nepravost jejich on sám nesl. (v. 11.). Aj, jak znamenitý užitek známosti Krista ukřižovaného! Ospravedlnění na soudu Božím a vedle toho spasení! Nebo ačkoli hříchy naše na Syna svého uvalil Bůh, a on na soudu Božím z nich viněn i uviněn i odsouzen, však i my sami také všickni živi na soudu Božím ukazovati se musíme a to potřikrát. 1. Zde v živobytí, v svědomí svém; 2. při smrti; 3. při vzkříšení a tu přijíti dokonalé buď ospravedlnění neb odsouzení, za čímž půjde spasení neb zatracení. Nebo na kom bude účastnost smrti a zásluhy Kristovy nalezena, ten projde a k životu puštěn bude; kdo pak shledán bude v hříších svých, bez shlazení jich Kristem, bude pro ně odsouzen a smrti věčné oddán. Ach nešťastný! jemuž lépe by bylo, aby se byl na svět nenarodil. Cehož kdož ujítí chceš, hled' nabývatí známosti Krista. (Nebo známostí svou ospravedlní spravedlivý služebník můj mnohé, dí teď Pán Bůh.)

Díš: A co to na samé známosti záleží? Však Kristus dí: Ne každý, kdož mi říká: Pane atd. Odp.: Známost sama nestačuje k ospravedlnění arci, ale musí také býti skutečné k Kristu příúcastnění v smrti jeho, to jest (jakž píseň přezpívaná milostně o tom vypravuje) smrt Kristova musí smrt hříchů v nás působiti, aby život jeho v nás sehlcoval smrt, a ona žádného víc na věky práva k nám neměla. To jest věřiti právě v Krista, to měniti se v Krista, to oblačeti se v Krista, to býti v Kristu atd. Cehož kde není a lidé na holé historické známosti Krista se zakládají, oklamávají sami sebe a oklamají jistotně. Avšak vždy známost jest první k tomu stupeň. Nebo jak mohou lidé nalezení býti v Kristu, neoblekou-li ho? A jak ho oblekou, neuvěří-li v něho? A jak uvěří, nepoznají-li právě, co v něm složeného mají? A jak poznají bez slyšení, rozvažování, vyrozumívání tajemství jeho? Slyšení pak nemůže býti bez kázání, hlásání, vysvětlování z strany jedné a bez propůjčování k tomu uší, mysli, srdce, též vynakládání na to pozoru a bedlivosti s horlivým Boha o pomoc vzýváním z strany druhé. A protož na tom stojí: kdo chceš na soudu Božím ujítí odsouzení a užítí ospravedlnění, nabývej známosti spasitele světa, jehož Bůh, an hříchu nepoznal, za nás učinil hříchem,

abychom my učinění byli spravedlnosti Boží v něm (2 Kor. 5, 21.).

Dejž nám to pro milosrdenství své, Bože, abychom i my všickni teď shromáždění a historii utrpení Kristových dnů těchto rozvažovati úmysl mající, pravé, jasné, živé, ospravedlňující známosti Spasitele svého nabyti mohli, amen!

O TŘETÍM.

K čemuž čeho by nám bylo potřebí, ještě kratičce slyšte.

Trojího nám tuto klíče podává Duch sv. k odmykání, dobývání a rozvíjení tajemství v pašiji sv. zavinitých. Nebo

1. Když praví, že kázání prorocká jdou na Krista a utrpení jeho, (čehož i skrze Petra pojišťuje, 1 Petr 1, 11.), učí nás všeho toho, co se při Kristu (podle svědectví evanjelistů sv.) dalo, předohlášení hledati v prorocích; kterak jmenovitě Bůh, jemuž známa jsou všechna díla jeho od věků (Sk. 15, 18.) a kterýž beránka pro hříchy lidské zabitého, jakožto obět k očištění hříchů nařízenou, od počátku světa lidem v známost uvoditi dal (Zjev. 13, 8. Skut. 15, 11. a 10, 43.) i předpovídáním zjevnou řečí, i předukazováním figurami a podobnostmi toho, co se při Kristu dáti mělo, lidem namítal. Protož se praví, že se při proměnění Páně ukázali Mojžíš a Eliáš, vypravující o smrti jeho, kterouž měl podstoupiti v Jeruzalémě, (Luk. 9, 31.) t. připomínající to, což bylo předzvěstováno v zákoně a prorocích. To tedy bude jeden klíč pašije svaté, srovnávání Starého zákona s novým, figur s pravdou, předpovídání s splněním. Kterýmž klíčem, jak se známenitá tajemství Písem očím mysli naší odvírají, to bohdá potěšeně uhlédáme.

2. Když praví, že Kristus nemoci naše na se vzal, item, že Bůh Otec naň uvalil nepravosti všech nás a pro ně ho ubil i zabil, (v. 4. 5. 6. 10.) tu se nám druhý klíč pašije svaté do rukou dává, jmenovitě, abychom všudy Krista na místě našem stojícího spatřovali a naproti tomu zase všudy na místo jeho sami sebe stavěli. Tu zajisté teprva vyrozumíme tomu přehlubokému, od věku skry-

tému tajemství Božímu, kterak hříchové naši z nás na Syna Božího převedeni jsou, aby spravedlnost jeho z něho přešla na nás, (jakž apoštol řekl: 2 Kor. 5, 21.) A jak se to posavád ještě děje, totiž kterak člověk hříchů svých pozbyti žádostivý, z sebe je na Krista, beránka Božího, přeložiti a zase spravedlnost jeho z něho na sebe převéstí muž a má. Blahoslavený kdo to umí! Budeme pak uměti všickni, když se tímto klíčem toho tajemství odmykati naučíme.

3. Naposledy, když praví, že skrze uvěření kázání tomuto o Kristu ukřižovaném zjeveno bývá ráme Hospodinovo lidem, (v. 1.) a že známost věcí těch napomáhá k ospravedlnění (v. 11.), dává se nám do rukou třetí klíč k tajemstvím pašije sv. jmenovitě, abychom všelijaké známosti a zjevení hledali. Nebo poněvadž apoštol v Kristu složené a skryté býti vyhlásil všechny poklady moudrosti a známosti, (Kol. 2, 3.) a nežádaje uměti jiného nic než Krista ukřižovaného (1 Kor. 2, 2.) navrhl, že v ukřižování Kristovu všecko složené a svinuté jest, jde odtud, že rozvažováním bedlivým utrpení Kristových v známosti všech k spasení potřebných věcí jistotně prospívá pobožný člověk. Jakož uhlédáme s pomocí Boží i my také, že tak jest, protože v těch věcech, kteréž se Pánem tu dály, pravý jest obraz a velmi jasné zrcadlo:

1. Hřícha, a to jakož plzkosti a rozličných příčin, kterýmiž přesnadně lidé v hřích a zahynutí ubíhají, na farizeích, Jidášovi, Petrovi, Pilátovi, zástupích atd. tak i mrzutosti před obličejem Božím a přehořkých účincích jeho, na utrýzněném Božím Synu.

2. Zrcadlo ďábla a holomků jeho v zlosti, závisti, vražednosti, chytrosti, čehož příklad na farizeích, Jidášovi, Pilátovi, Herodesovi a do dnes nepřátelích pravdy Evangelium Kristova.

3. Zrcadlo Boží spravedlnosti neproměnné proti hříchům na zbití tak nelítostivém Syna, hříšníky zastupujícího, též na zatvrzení a zavržení lidí, na zoufání Jidášovu strašlivém atd. a zase milosrdenství hříšným kajícím, na Petrovi, lotru na kříži, učedníkům a všechněm věřícím.

4. Zrcadlo způsobu církve uprostřed nepřátel zde postavené, jak se vždy proti ní radí a ji honí, plaší, plení, rotí, jímají, trýzní.

5. Zrcadlo povinností našich v kříži, jak sobě tu tiše počínati, jako totiž beránek Boží Kristus, k zabiti vedený. Což vám, netrpěliví, zlobiví, nesmířitedlní, zrcadlem bude.

6. Což bude-li, zrcadlo tu také bude, jak i my a celá církev padajíc povstati, poraženi jsouc svítěziti a umírajíc, k životu vynikati máme. Nebo to na hlavě Kristu zřetelzně vymalováno jest a maluje se na těle jeho církvi do dnes.

7. Summou zrcadlo spasení i zatracení všech lidí, jakými ono stupni jde a kam vyjde, ukazuje se v pašiji sv. na Kristu. Nebo poněvadž Kristus za nás trpěl, musíme my, kteříž spasení býti máme, totéž všecko na sobě cítiti a tak s Kristem trpěti, abychom s ním z úzkosti a sondu vyňati byli. To jest, musíme cítiti to, že se nad námi hříšnými v nebi rada drží, a proti nám, zůstaneme-li v hříších, všickni tvorové se smlouvají. Ítem, že soudu Božímu ujíti nelze, a protož dáti se dobrovolně jímati, vázati, obviňovati, ortel smrti na hříšníky vyneseny sobě slyšeti i poličkování, bití, plvání, od vlastního svědomí svého snášeti. Pak oddánu býti k soudu zevnitřnímu, t. ku pokutám těla, aby postem, žízní, nepohodlím, nemocmi trápeno a tak křížováno a naposledy umořeno bylo. My pak v tom ve všem abychom se trpělivě měli, k Bohu volali, byť nás i opustil, předce se milosrdenství jeho drželi a tak hříchům, tělu, světu, ďáblu umírajíce, Bohu živi byli duchem již obnoveným a v naději těla vzkříšení i věčného s Kristem oslavení čekali.

Naproti tomu zrcadlo také máme na Kristu zatracení lidského; jmenovitě co se s těmi díti konečně bude, kteří v účastnosti Kristovy smrti nalezení nebudou, že totiž sami musejí všecko to podnikati pro své hříchy, co Kristus pro vyvolených hříchy podnikal. Nebo předně, soud Boží nad nimi bude zavřín a ortel vynesene, kteréhož veliká rada všech nebeských i zemských tvorů potvrdí, aby hříšník zahrán byl od tváře Boží na věky. Čehož se oni uleknou, utíkati budou, avšak nebude kam, od tváři rozhněvaného soudce. Budou tedy jati, v svědomí přesvědčení, oněmějí. Pak vydáni pekelným katům k uplávání, poličkování, po pekle roztahování, bodení, řezání, pálení, žlučí a octem, aneb raději smolou a sírou k napájení, summou k mukám věčným. Kdež budou volati

k Bohu, ale opustí je Bůh a smilování jeho na věky věků. Nebo poněvadž věčným spasitelem pohrdli, nebude je kdo vychvátiti z smrti té věčné. Tohle všecko bezbožníkům vymalováno jest, jako na tabuli zřetelné, na umučení Kristovu. A to jest třetí klíč do pašije sv., abychom tam známosti Boha i ďábla, spravedlnosti i hřícha, života i smrti, spasení i zatracení, summou všeho, což k času milosti aneb také k věčné věčnosti přináleží, hledali, protože všecko tu zavínuté jest.

A tímtož trojím klíčem rukou víry ujímaným (nebo neužívá-li se k tajemstvím Božím ruky víry, všecko neodevřené zůstává; protož dí prorok: „kdo uvěřil kázání našemu?“, odvírati sobě budeme tajemství utrpení a smrti nejmilejšího našeho Spasitele přes celou pašiji. Takže v každém dílu pašije sv. oznámíc napřed krátce a světle summu historie, (co to jest, co se tu se Pánem stalo), vždycky k tomu hned toto tré připojováno bude:

(I.) Že se tak státi mělo podle předohlášení Božího. A tu budou jakož předpovídání proroka zjevná připomínána, tak i figury, jimiž tytéž věci předukázány byly, pobožně rozvíjíny, aby nám tak harmonia obojího zákona a všech skutků moudrosti Boží v známost vcházela.

(II.) Bude hned k tomu připojeno, proč to tak býti muselo? Jak se tu hned tím samým, což se dalo, spasení naše konalo?

(III.) Naposledy bude ukazováno, jak se všecko to ještě koná, t. jak tutouž komedii svět a ďábel ještě s církví jeho hrají, kterouž tehdáž hráli, a jak tím samým sobě zahanbení a zatracení dobývají, Kristu pak a oudům jeho k vítězství a slávě proti své vůli napomáhají.

Což vše aby mohlo jakož pobožně shledáváno a vystiháno, tak i snadně chápáno a v paměť skládáno býti, ten trojí od proroka nám teď ukázaný a od nás již vzatý klíč k tomu poslouží.

Znamenějme na závěrku, že se teď prorok slepotě a zatvřelosti lidské diví, že kázání o Kristu ukřižovaném nechťi slyšeti a ramene Hospodinova, když se jim zjevuje, pozorovati (v. 1.) Apoštol také na převrácenost lidskou, že sobě slovo kříže Kristova kladou za bláznovství (1 Kor. 1, 18.) a jini také za smrad (2 Kor. 2, 15.), ježto jest moc Boží k spasení a vůně života k životu (ibid.) Ach, nedopouštějž se toho žádný z nás

pro spasení duše své, aby Bůh nad tebou a nad nevděčností, slepotou, zatvrdilostí a převráceností tvou naříkati měl! Běda tomu, nad kým Bůh naříká! Nebo i sám naříkati bude nad sebou, ale bude pozdě. Protož dejte sobě říci, ó křesťané! a nech vám jest ukřižovaný Kristus vůně, za niž byste běželi a slovo kříže ta Boží moudrost, již byste poslouchati žádali. Panny dcery Izraelské uprazdňovaly se každý rok čtyry dny k oplakávání dcery Jefte Galadského, kteráž v panenství svém obětována byla Bohu (Soudc. 11, 40.). A co, když Syn Boha živého za nás hříšné obětován jest, nebudeme moci uprazdňovati se k oplakávání hříchů svých, jimiž jsme k tomu příčinu dali? Ó dcery Izraelské! ó všecky věřící duše! Neliknujž se žádná z vás přicházeti na horu Boží a spatřovati bolestí, ran, smrti milého svého chotě. Rci, každá pobožná duše, co choť Kristova v písni Šalamounově praví: „Milý můj jest mi svazeček myrry na prsech mých“ (Pís. 1, 13.). Myrru hořkou hořkých utrpení jeho svazujme sobě v svazčky a skládejme v prsech svých, t. v srdci svém, a bude nám vůně libá, zdraví a život dávající, mdlým dušem našim.

A tak jsme slyšeli: I. II. III. atd.

Poněvadž pak rozumíme, že historia umučení Páně jest sklad tajemství Božích, a v Zjevení se praví, že sám zabítý beránek má moc vzíti zapečetěnou knihu tajemství a odvírati pečeti její, (Zjev. 5. v. 5. 9.) item, že sám on má klíč Davidův, kterýmž odvírá-li co, odevřené jest, neodvírá-li, neodevřené zůstane (Zjev. 3, 7.); k němu tedy s vroucí horlivostí obrátíce se, důvěrně pomoci, milosti, nastrojení k předsevzaté práci, pašije svaté rozvažování sobě žádejme, ve jménu jeho pokleknouce a tak společně volající atd.

Kázání na I. díl pašije.

Ukřižovaný světa Spasitel Ježíš Kristus budiž nám přítomen moci nevinného umučení svého, amen.

Jak velická věc a spravedlnosti, milosti i moudrosti Boží přehrozný skutek jest umučení Božího Syna, o tom jsme v přístupním kázání slyšeli. Poněvadž pak věci veliké bez uvážení velikého před se brány nebývají, nejlépe se začátek historie utrpení Kristových odtud stane, aby se uvažovalo, kdo, jak a proč to byl usoudil, aby Kristus na smrt vydán byl? O čemž slyšme vypravující nám první díl pašije svaté.

Textus Jan 2, 45—57.

Pořádek a způsob rozjímání pašije svaté, jaký zachovati míníme, v přístupním kázání navrženo jest, jmenovitě za povysvětlením toho, co se kde s Kristem dalo, hned připomínati: Napřed, že se tak dáti mělo podle předpovídání Písem. Druhé, ukazovati podle týchž Písem zavínuté v tom tajemství vykoupení našeho, jak jmenovitě tím samým, což se při Kristu dalo, spasení naše se konalo. Naposledy, přirovnávati to, což se s Kristem jakožto hlavou dalo, s tím, což se s tělem jeho, církví, děje, a tak všelijaká naučení, napomínání, výstrahy odtud vyvozovati. Summa tedy každého kázání bude, text povysvětlíc, připojiti k tomu: I. Předpovídání. II. Tajemství. III. Naučení.

Začnemež to při tomto prvním dílu ve jménu Božím.

Vypisuje se pak tu od evangelisty

Rada proti Kristu držaná i zavřená, aby usmrcen byl.

A tu vypravuje:

1. Kdo takovou radu držel a zavřel? Že biskupové a starší lidu izraelského v Jeruzalémě. Nebo dí, že biskupi a farizeové shromáždili radu (*συνήγαγον συνέδριον*) což trochu mdle v našem výkladu zní, sešli se v radu. Nebo netoliko se sešli, ale svolali velikou radu (synedrium) sedmdesáti starších izraelských, jimž největší věci v lidu Božím uvažovati náleželo, jako z strany krále a království, z strany nového proroka, povstal-li by kdy, z strany Mesiáše atd. V té tedy věci, že o Ježíše Nazaretského, muže učením a skutky Božskými zvelebeného se radili, co by s ním činiti bylo, konali svou povinnost. Ale že majíc zavírku učiniti, aby poznajíc ho býti Mesiášem, uvěřili v něho i všecken lid Boží k tomu vedli, oni zavírku učinili, by ho zabili, tu zbloudili, tím však samým bludem svým napomohše k tomu, aby se stalo, což rada a ruka Boží byla předuložila. (Skut. 4, 28.) Jakž tu evangelista připomíná, že to prvé již v nebi tak bylo usouzeno, že měl umříti Syn Boží, aby syny Boží rozptýlené shromáždil v jedno.

II. Dotýká evangelista příčin, kudy na to přišli biskupové a starší, aby Krista k smrti odsoudili; jmenovitě, že když Kristus Lazara byl z mrtvých vzkřísil a skrze ten divný, zázračný, Božský skutek pohnuti byvše, mnozí uvěřili v něho, a někteří pochlebníci farizeům ty věci donášeli, oni lekati se začali, že půjdou-li ty věci tak dále, všickni asi v něho uvěří, a oni tak s chrámem, obětní a ceremoniemi osáknou. Nadto, že třebas Římané novotu takovou v náboženství za rebellii jim položíc, s vojsky na ně přitáhnou, a tudy zhouba země té a celému národu bude. Co tedy dělají? A tu když rady nevěděli, Kaifáš biskup trestati je začal, že jsou měkčí a příliš se na osobu toho člověka ohlédají. Jaká by prý rada neb cesta jiná byla, než zabiti ho? Lépe jest prý, aby jeden zahynul než všichni. Na kterýž krvavý ortel připadli všickni, a usouzeno, aby byl jat a jako falešný prorok, svůdce, buič z světa sveden.

III. Naposledy dotýká se: Co Pán, jehož tato rada a vynešený již ortel tajný býti nemohl, činil? Práví, že netoliko nepřišel jim na ránu do Jeruzaléma se postavením, alebrž ušel i z Betanie na poušť a do města Efraim a tam čekal velikonoci. Nebo Židé myslii tajně ho skliditi; ale on jinak uložení Boží věda a nechtěje než teprva při velikonoci, v čas shromáždění všeho lidu Izraelského, zabit a jakožto velikonoční beránek ode všeho lidu obětován býti, tím ujitím to opatřil, aby na něj dříve času sáhnouti nemohli.

Předpovídání a figury.

Tyto pak věci dály se při Pánu ne náhodou, ale podle uložení a prohlášení Božího. Nebo

1. Ohlášeno bylo, že se Mesiášovi protiviti budou a zabiti ho hledati. Jeremiáš 11, 19. v osobě Mesiášově mluvě, dí: „Když jsem já byl jako beránek anebo volček, kterýž veden bývá k zabití, rady proti mně skládali, říkajíc: „Zkazme strom s ovocem jeho a vyhladíme jej z země živých, aby jméno jeho nebylo připomínáno více.“ A v knize Moudrosti takto se rady lidské proti Synu Božímu vypisují: Honosí se prý známostí Boží a Synem Páně se nazývá; smí trestati i myšlení naše. Těžko nám naň i hleděti; nebo se nesrovnává s jinými život jeho, a jsou rozdílné od jiných stesky jeho. Za falešné počtení jsme od něho a štítí se cest našich jako nečistot; blahoslaví cíl spravedlivých a chlubí se, že má Boha otce. Pohledmež, jsou-li řeči jeho pravé, zkusme, co se s ním dítí bude. Potupou a trápením vzeptejme se ho, abychom vyrozuměli pokoře jeho a zkusili trpělivosti jeho. Smrtí ohavnou potupme jej.“ (Moudr. 2, 13. a t. d.)

2. A že to měli činiti sami přední v lidu Božím, knížata a starší, o tom předoznámil žalm druhý: „Sstupují se (prý) králové zemští a knížata, spolu se radí proti Hospodinu a proti Pomazanému jeho.“ A v žalmu 22. mluví v osobě Mesiášově David: „Obklíčuje mne býkové mnozí, silní volové z Bázan obstupují mne, jako lev rozsapávající“ atd. Item ukázal to Bůh tím, že když oběť za hříchy všeho lidu obětována býti měla, poručil,

aby starší shromáždění toho, ruku na hlavu volka položíc, zabili ho. (Levit. 4, 15.)

3. A že to měli učiniti z závisti a nepřítelství jemu cti, ukázáno to příklady některými. Tak zajisté Abele spravedlivého starší bratr jeho Kain pro Boží čistší službu v nenávist vzav, zamordoval. (1 M. 4) Tak Jozefa pobožného, pro jeho ctnosti, jimiž bratry své převyšoval, a z nectnosti je před otcem svým obviňoval a od Boha proto milován a k slávě zvláštní strojen byl, bratří jeho tomu vyrozuměvše, v nenávist ho vzali a proti němu radu skládali i uzavřeli, aby ho zabili. (1 M. 37, 20.) A jakož Saul, král Izraelský, vida, že Pán Bůh od něho strojí odjítí království a dáti je Davidovi, proti němu tak zlosti zahořel, že sobě nijakž pokoje dáti nemohl, nýbrž svoláváje rádce své, nebezpečnoství svá a bezprávi předkládal, zveličoval, a tak s povolením jich nevinného Davida k usmrcení odsoudil; tak tuto biskup Kaifáš, zevnitřní na ten čas lidu toho správce, činí, radu svolaje na Krista (toho pravého Davida) stížnost vede, že se proti nim a proti Mojžíšovi puntuje a mnohé po sobě potahuje, a nevyjde-li se tomu vstříc, mnoho zlého stropí. Címž obdržáno, že mu všickni povolili, aby Kristus jako buňč a cizí cti žádostivý z světa shlazen byl. A jakož na onen čas Saul i Jonatu, syna svého, za Davida se přimlouvajícího, tyransky okřikl: „O synu převrácený a urputný, kterýžs sobě zvolil syna Izai k hanbě své! Ježto dokud on živ bude, nebude utvrzeno království tvé; protož ať jest zabit.“ (1 Sam. 20, 30. 31.) Tak tuto Kaifáš na Jozefa, Nikodéma a jestliže kdo víc nepovoľoval radě jeho (Luk. 23, 51.) zuřivě hřímá, za blázny, nesoudné, hanby a zhouby své odvrátiti neumějící vyhlašuje, a k tomu přivodí, že umlknouti a ortele nechati jíti musejí.

Summou naplnilo se tu, což v žalmu 118, 22. povědino bylo, že kámen, kterýž Bůh v hlavu uhelní zakládal, zavrhli stavitelé, t. biskupové a starší, kteříž k vzdělávání domu Božího postaveni byli, toho, kterýž základem církve býti měl, za nehodného k tomu odsoudili a zavrhli. Ale stojí hned při tom v žalmu: „Od Hospodina stalo se to a jest divné před očima našima.“ Arci divné, pro předivné v tom složené tajemství.

TAJEMSTVÍ.

Nebo takť býti musilo, a pochváleno buď na věky milosrdenství Boží i spravedlnost a moudrost jeho, že se tak stalo. Kdyby zajisté tato rada byla nevynesla ortel smrti na Krista, byl by na nás zůstal ortel smrti i smrt sama na věky věků. Což nám teď sám Duch Svátý skrze evanjelistu vysvětluje, že měl a musil Kristus k smrti odsouzen býti a umříti, aby syny Boží rozptýlené shromáždil v jedno. Nerozuměl tomu tajemství Kaifáš biskup, ortel ten na Krista vynášející, ani žádný z pomocníků jeho, soudců Izraelských. Ale rozuměl ten, od něhož samého plyne spasení naše, kterýž to skrze Evanjelistu vyjevuje. Protož my již rozumíme ze zjevení jeho, a nerozumí-li kdo dosti, pozoruj, aby vyrozuměl a zplésal a Boha pochválil.

Znamé jest, že člověk od Boha stvořen byv, zákonem ohražen byl, aby Stvořitele svého poslouchal, aneb, zruší-li poslušensství, smrtí umřel. Znamé i to, že člověk nestál v poslušensství, ale je zrušil, Boha se strhl a tak ortel smrti na sebe uvedl. Což (poněvadž Bůh jakož v podstatě tak i v vůli, úsudech i řečech svých neproměnný jest) změněno již býti nemohlo. Hříšník měl a musil od tváři Boží zahánán a smrti časné i věčné za podíl oddán býti. Nebo Hospodin Bůh jest, kterýž se nemění, (Num. 23, 19. Mal. 3, 6.) zvláště když tuto sama v sobě ta věc, odvrácení se od Boha, nic jiného není, než umírání a zhynutí věčné, protože jakož v Bohu a z Boha jest původ všeliké bytnosti, života, pokoje a radosti, tak v odvrácení se od Boha nic než ztráta bytnosti, života a pokoje. A neboť tedy člověku bylo na věky zhynouti, a neboť se někdo najíti musil, kdož by neproměnnému orteli a řádu spravedlnosti Boží dosti učině, člověka vysvobodil. Nenalezl se pak žádný na nebi ani na zemi, kdož by pečet spravedlnosti Boží zrušiti mohl (jakž v Knize zjevení psáno, 5, 2. 3.) A protož sama důstojná Trojice sv. radu držela, jak by tomu pomozeno bylo; i nalezen prostředek ten, aby Syn Boží k shledání těch rozptýlených synů Božích poslán byl a je smrtí z smrti vysvobodil. Takž na něj obrácen ortel smrti, i na nebi v tajné Boží radě před věky (jakž s. Petr mluví 1. ep. 1, 19. 20. a v Zjev. 13, 8.)

i na zemi v radě Bohů zemských, t. knížat lidu Božího (žalm 82, 1.) tu v ten čas, když se to vykonati mělo, jakž teď slyšíme. Chvála tedy milosrdenství Božímu, že prostředek nalezen. Ale znamenajte pobožní křesťané:

I. Že rada nad Kristem v nebi držaná a odsouzení ho k smrti za život světa byla celé Trojice Sv. To zajisté zřejmé jest odtud, že se v Písmích nejen Otci připisuje, ale i Synu i Duchu Svatému. Nebo jakož Kristus řekl: „Tak Bůh miloval svět, že Syna svého dal“ (Jan 3, 16.) tak podobně řekl apoštol: „Kristus zamiloval mne a dal sebe samého za mne.“ (Galat. 2, 20.) Hle, Otec zamiloval a Syna dal! Syn zamiloval a sebe dal! O Duchu pak Svatém prorok v osobě Kristově mluvě, dí: „Panovník Hospodin poslal mne a Duch jeho. (Iz. 48, 16.) Aj Otec nebeský s Duchem svým poslal nám Syna svého! Sem patří, což Zachariáš prorok svědčí, že slyšel mluvícího Boha Otce: „Ó meči, procit' na pastýře mého a na muže nejbližšího mně,“ dí Hospodin zástupů, (Zach. 13, 8.) a na jiném místě, že viděl muže, jehož jméno Výstřelek, kterýž měl vystavěti chrám Hospodinu (rozuměj chrám věčný, církev), a že rada pokoje byla mezi nimi oběma (Zach. 6, 12. 13.) t. rada že v nebi držána byla, jak by smíření a upokojení způsobeno býti mohlo mezi spravedlivým Bohem a provinilým člověkem. Z čehož patrné, že Písmo před oči nám staví Boha Otce jako spravedlivého soudce, Boha Syna jako milosrdného hříšných zástupce, Boha Ducha Svatého jako moudrého té věci ředitele posilujícího, posilujícího, posvěcujícího k tomu Krista, aby, což se líbí Hospodinu šťastně skrze něho vykonáno bylo. (Iz. 53, 10. a 61. 1. atd.)

Odsouzení tedy toto Krista k smrti jest osvobození nás od ortele smrti tak jistotně, jak jistotně a pravdivě a neproměnně Bůh Bohem jest. Ó směno přežádostivá a nenadálá! Tot jest, nad čím plěší svatí Boží, věrou známosti tajemství tohoto docházející. Kristus umřel za nás, dí apoštol, abychom my živi byli. (1. Tess. 5, 10.) Item, kdo potupí vyvolené Boží? Kristus umřel za ně. (Řím, 8, 34.) Hodné tedy jest s církví svítězilou zpívat: „Hoden jsi, zabitý Beránku, vzítí moc a bohatství, i moudrost, i sílu, i čest, i slávu i požehnání. Nebo jsi zabit a vykoupil's nás Bohu krví svou“ atd. (Zjev. 5, v. 12. 9.)

II. Znamenejme způsob mluvení, kteréhož tu užívá Duch Svátý, že prý umřítí měl Kristus, aby syny Boží rozptýlené shromáždil v jedno. Zdá se, že naráží na figuru nejvyššího kněze v zákoně starém, kterýž smrtí svou navrácení způsoboval všechněm pro vraždu z nechtění dopuštěnou vlasti a dědictví svého zbaveným a v městě útočištném dotud, dokudž by nejvyšší kněz neumřel, se zdržujícím, jakž nařizuje Bůh, Num. 35, 25. 28. My zajisté všickni byli jsme ti vrahové duší svých, však z přelstění ďábelského v to uvedeni; protož nás Bůh za své dítky, ač pobloudilé, měl, a na nás z vlasti ráje vyhnané a po pustinách světa rozptýlené, paměť měl, abychom shromáždění zase býti mohli do nebeské vlasti. A když to jinak býti nemohlo, než skrze smrt toho, kteréhož nám za pastýře a biskupa duší našich (jakožto samého k tomu dostatečného) zřídil, Syna svého, toho vlastním soudem svým na smrt oddal, aby nám rozptýleným Božím dítkám navrácení do nebeské vlasti způsobeno býti mohlo. O lásko, ó milosti nezasloužená! čímžť se odinějíme? Ale dosti o tajemství tom přeslaském vyplacení našeho smrtí Kristovou z smrti věčné. Přistupme k naučením.

NAUČENÍ.

1. Nejprvé s strany hřícha: zřetelný máme plzkosti příklad na Židech a starších jejich, a to strašlivý. Nebo kteříž měli jiným býti k Kristu vůdcové, učinění od něho svůdcové, kteříž měli býti světlem osvěcujícím jiné, učinění mráкотou zastěňující jiné, summou, kteříž na Mesiáše čekali, po něm toužili, o něm každý den četli, mluvili, zpívali, aj hle, ti sami ho zavrhlí a k smrti odsoudili! Ach, jak jest to pravé, že všickni lidé jsou marnost i ti synové mocných, t. přední. (Žal. 62, v. 10.) Ach, nezakládejme se na lidech, na žádné vzáctnosti, úradech, titulích, infulích jejich, všecko jest oklamavatedlné. Na stoličci Mojžíšově seděl Kaifáš s těmito pomocníky svými, a byli synové svatých všickni a drželi místo Boží v církvi a měli zákon Boží v rukou i v ústech a konali podle něho i služby Boží každodenní i všeliké soudy církevní, jakž se domnívali, bez omylu a hle, jak přenáramně zbloudili. Naprosto tak se přihodilo biskupu římskému a řeholi jeho. Praví se

seděti na stoličce Petrově a držeti místo Boží v církvi a konati čistou Boží službu nade všechny jiné a vésti soudy Boží na zemi a sloužiti Kristu sami toliko pravdivě, o němž mluví, zpívají, píší, mezi tím však jemu se v maličkých jeho vražedně protíví. Ach, Bože, jaký toto omyl, jaký svod! Pozorujme tohoto. Poručil byl Pán Bůh lidu svému, aby falešné proroky mordovali a neživili a po čem by je poznávati měli, dosti světle jim vypsali. (Deut. 13, 1. atd.) Avšak nečteme, aby zabili kterého falešného, než mordovali pravé proroky i samého Syna Božího, myslíc však, že oni právě tím zákon Boží plní. (Mat. 23, 37. Skut. 7, 52.) Bojmež se všickni, aby se nám anebo někomu z nás podobného něco nepříhodilo. Nebo mrákoty naše lidské veliké jsou; i ti v strašlivé ohavnosti ubíhati mohou, kteříž se sobě v klíně Božím seděti zdají, když Bůh opustí a dopustí. Opouští pak ty, kteříž:

1. Na lidi víc než na Boha pozor mají;
2. Více se na fantaziích rozumu svého než na Božím slovu zakládají.
3. Více svou než Boží čest milují.
4. Více se lidí než Boha bojí.
5. Za reguli činů svých ne Boží spravedlnost, ale vlastní zisk svůj pokládají.

Všeho toho teď na Židech k výstraze nám příklad. Někteří zajisté skutek Boží Kristů, vzkříšení Lazara, viděli, avšak na biskupy své se ohlédajíce, že oni v Krista neuvěřili, neuvěřili také, nýbrž odšedše jim to oznámili, proti Pánu je rozpálili a tak sebe i je více v nevěře a slepotě zatvrdili. Biskupové pak sami, že sobě Mesiáše tělesného v mysli vymalovali byli a na tom strměli, oslepeno jest tím srdce jejich, že Mesiáše pravého nepoznali. A že milovali příliš slávu a přednost, záviděli Kristu mesiášské cti a raději se vraždy dopustiti než mu ustoupiti umínili. A že se nevhlasně Římanů báli, volili Boha rozhněvati. Naposledy, bojíce se o důchody a požitky své, aby na tom újmou netrpěli, nevinného odsoudili. Užitečné prý jest nám, aby umřel, ježto měl v hrdelní při raději souditi, jest-li spravedlivé atd. To hle všecko je zaslepilo, že zbloudili v soudu a neuněli zavírky učiniti. Co prý činíme? tento člověk divy mnohé činí. Snadná byla zavírka, dejme Bohu čest, uvěřme v něho atd., jakž Nikodém učinil. (Jan. 3, 2.)

A aj, oni slepci nemohli v to trefiti, ale právě na odpor tomu. Tak hle bývá, když Bůh zdravý rozum odejme.

Mějmež to vše k výstraze a vezměme sobě za reguli toto: že základ vši bezpečnosti duše naší jest Boha se držeti a nespouštěti i pozorem, i bázní, i milováním. On sám a žádný jiný, ani my sami sobě ať jest nám a činům našim cílem, světlem, rádcím, vůdcím zákonem. Nevažme se nikdy tím, co lidé dělají, než tím, co Pán Bůh dělati káže. Nevěřme rozumu svému nikdy, ale víry své a činů svých základů pokorně u Boha v jeho slovu hledejme. Necht nám z pravdy Boží sláva neb pohanění jde, my se jí předce držme. Nech nám kdo hrozí jak chce, a nebezpečenství pro pravdu a spravedlnost nastává jaké chce, my Pána Boha posvěcujeme v srdcích svých, on sám ať jest bázeň naše a strach náš a nic jiného. Naposledy, nech nám pobožnost nese zisk neb škodu zevnitřně, nic na to nehleďme a ji se nespouštějme. Tohle bude bezpečnost naše před zablouzením z cesty spasení, protože nás jistotně zaře obličej Božího a mocná pravice jeho provázeti bude. Zpívejme rádi s Davidem (z žalmu 63.): „Tebeť se jistě samého má duše tak silně chopila, že pro kohožby ustoupila, na světě není žádného. Ty též péči o mne věrnou máš“ atd.

II. Dábel se nám také v této historii vymaloval, že jest mistr jímati umějící v osidla svá i ty moudré světa, jacíž byli tato knížata v lidu Božím, při nichž dovedl, že Pána slávy nepoznali. (Nebo kdyby byli poznali, byli by ho neukřižovali. 1. Kor. 2, 8.) Vymaloval se pak tuto, že jest netoliko závistník slávy Kristovy, ale i vražedník. Netoliko zajisté k zastavení díla Kristova směřoval, ale naprosto k vyhlazení jeho. A jaká jeho chytrost? Podráží nejraději přední v církvi, aby skrze ně tím víc škody v lidu udělal, nebo za ojem rejduje se vůz nenesnadně. Ach, kdo na předních místech jste, bázně vám potřeby, abyste v něčem ďablu nesvolili a za nástroj se jemu, nesoudíc třeba toho, užiti nedali. Nebo chytrák hloupost naši ledačims podvede vše pěknými zámysly; jako oněm udělal v mysli mlhu, že zabijíc Krista, obhájí Mojžíše, lid zachovají před roztržkou, vlast před zhoubou atd., jakýmiž barvami a larvami ještě mámní papeže a podpory jeho, aby se na vyhlazování ctitelů Kristových vši mocí vydávali. Hleďme, co se tam dalo a nyní děje, jedno-

stejně jsou rady a vraždy, jednostejný tedy rádce a působe, vrah ten starý, drak ryšavý, krev svatých střebati žádostivý. Jemuž Bůh sám v jeho zlém díle překá-
žeti rač!

III. Zrcadlo také tuto máme ušlechtilé Boží moudrosti, kteráž, co spravedlnost s milosrdenstvím již spojená chtěla, to vyvésti k cíli uměla, tak, že tomu ďábel s svými holomky nerci-li nemohl a neuměl překaziti, alebrž napomoci musil. Nebo tuto nebylo tak, jako když tam na krále Nabuchodonozora ortel vynešen, aby z lidí vyfat byl, že se to z usouzení strážných nebeských, totiž anjelů, stalo, kteříž potvrdili Božího ortele rádi (Dan. 4, 14.), ale zde ďábel s nástroji svými proti Bohu usuzujíc, to však usoudili, co prvé ruka Boží byla předuložila, aby se stalo. Tak jako Jozefovi bratři chtíc překaziti, aby bratr jejich nebyl pánem jejich, prodali ho do Egypta a tím samým dopomohli k tomu, čemu překaziti chtěli. Hle, umí Pán Bůh nepřátelům svým skrze všechny smysly jejich pronikati, aby dělajíc to, co proti Bohu jest, dělali však to, což právě radě Boží napomáhá, protože nechává je jich podle své zlosti dělati, to však, co oni zle dělají, on k dobrému svých dobrých a svatých naměření obrací. Ó moudrosti nestižitelná! Jak pravdivě řečeno jest, že Hospodin lapá moudré v chytrostech jejich, (Job. 5, 13.) jak pravdivě on sám řekl: „Já jsem, a není mně podobného. Řeknu-li co, rada má se koná.“ (Iz. 46, 9. 10.) Těš se, Boží věrný lide, takovému Pánu, jemuž i sami nepřátelé protivíce se slouží. Ach, jistě se do dnes to tak děje, že nepřítel se vztěkání jest cesta slávy jeho k prokázání, jakž v žalmu 76. zpíváme. Oni zajisté, když vyhladiti chtí církev, přečišťují ji, když zastaviti chtí běh evanjelium, posilují ho, když vyhladiti chtějí Boží ctitele, je mordují a krev jejich vylévají, nic než símě nové rozsívají, aby jich více vzrostlo. A tak když na oheň hořící rozsvícené Boží pravdy buď dmýchají neb bijí a lijí, zahasiti chtějí, více rozdmychují a rozvívají a rozhánějí tentýž oheň. Summou, když nám berou statek, svobodu zevnitřní, pohodlí, tělo: co nám berou? I to, což bez toho nám více ku překážce jest spasení našeho a se čímž bez toho bojovati musíme. Co tedy tím jiného dělají, než napomáhají radě Boží s strany spasení našeho, aby mocněji šla k cíli. Blaze nám toho Pána, kterýž tak

svým milým všecko i tu zlost nepřátelskou při nich v dobré obrátiti umí.

IV. Maluje se tu také rozličný los církve. Jako, že někdy má zlé vůdce, i když se dělají nejbedlivějšími a nejmoudřejšími. Protož ne na lidech zakládati, ale prositi vždycky, aby Kristus sám byl biskupem a pastýřem jejím. Nebo on jest dobrý pastýř, kterýž duši svou dal za ovce své. Kaifášové pak duše cizí dávají za svou čest a důchody. Ó, jak se to nyní na papeži římském plní, ba mnohem hůře než při Kaifášovi. Onen myslil, mohli-li by jednou hlavou vyplaceni býti mnozí, tento pak pro jednu hlavu (sebe, aby důstojnost jeho zmenšení nebrala) celé národy, ba svět všanc sází a krve vylévání všudy tropí, jen aby sám pod svou papežskou čepicí oseděti mohl.

I to sem náleží. Těší se papeženci a chlubí, že papež blouditi nemůže. Proč? Proto prý, že sedí na stolici Petrově. Nebo jestližeť prý Kaifáš prorokoval, a Duch Svátý z něho mluvil, proto, že toho roku biskupem byl, ovšem prý z toho, kterýž náměstenství apoštolské stále drží. Ale, ó mizerné potěšení, jestliže víc dovésti netroufají než papeže s Kaifášem srovnati! Neb ač Kaifáš jednou pravdu pověděl a nechtě radou svou s radou Boží se srovnal, což to? Poněvadž jinak falešné učení i skutky proti Kristu veda, zavodil církev sobě svěřenou, sobě i jim zatracení příčinou byl. I sámť ďábel napomáhá radě Boží a časem pravdu mluví, proto však neslove pomocníkem Božím, ale nepřítelem. Věříme, nýbrž známe i vyznáváme, že papež tytýž prorokuje a radě Boží mimo své chtění napomáhá; ale za to ne jemu než Bohu kterýž i zlé obmysly zlých lidí a svůdců v dobré obracet umí, děkujeme.

Vidíme i ten los církve, že ona byť nic nečinila než co Pán její, t. skutky dobrými svítla a světu sloužila, zavazí však světu, a on ji trpěti nemůže. Ale potěšení jest, že ač jsme my rozptýleni sem tam po světě, Bůh však nás za syny a dcery své má a shromáždění nás do života věčného obmyšlí, čemuž žádná lidská ani chytrost ani moc nepřekáží. K témuž přináleží, že oudové církve, jako i sama hlava, tytýž ustupovati musejí a utíkati před tyranstvím nepřatel; avšak to jim nic neškodí, jako oni posmiškové nepřatel. Pán teď, pamatovav na svá pro-

mluvení: „Nebudeš pokoušeti Pána Boha svého,“ nedával se v nebezpečenství, ustoupil mu. Nepřátelé pak smáli se: „Co se vám zdá, že nepřišel k svátku?“ Máme tím, nejmilejší, i my také posvěcené své utíkání, nýbrž i ty posmíšky, že bezbožní vypudíc pobožné, valchují to, že utíkají. My zase v Bohu vysmívati se můžeme jejich daremnému předsevzetí, že když se domnívají dovoditi co chtějí, tožt z toho bude nic, nýbrž na odpor vše uhlédají, že se nestane, co oni chtěli, ale to, čemu nechtěli. Protože Hospodin ruší rady národů a v nic obrací myšlení jejich, rada pak jeho na věky trvá, (Zal. 33, 10. 11.) při tom my Pánu ostojíme, truc všechněm ďáblům v pekle i se všemi šupinami jejich.

V. Již pak, abychom také cítili na sobě co na Kristu Ježíši, hledme, v Pánu milí, totéž činiti, totéž trpěti, co Pán náš. On vůkol chodě, dobře činil všechněm, čiňme i my. On vzkřísil přítele svého, Lazara, z mrtvých, křisme i my mrtvou vinami a hříchy duši svou i jiné, můžeme-li, ať jsou živý Bohu. Jeho proto nenáviděl svět a k smrti odsoudil; nedbejme, nech i nás nenávidí a odsuzuje. První to stupeň byl utrpení jeho, odsouzení ho v radě; první také stupeň našeho spasení jest, když se nás svět odčítá a potupuje. Nebo poněvadž on na svém katalogu nás míti nechce a z něho vymazuje, jisté jest, že na Božím jsme. Bůh zajisté, jehož cesty jsou odporné cestám světa, co svět vymítá, to přijímá; co svět odsuzuje, to ospravedlňuje; co svět potupuje, to oslavuje; co svět zabíjí, to životem daruje; co svět na zemi trpěti nechce, to do nebe přijímá. Chvála tedy Bohu, že se s námi svět nemilkuje; herež, nechť jest tak, nechť jest on nám ukřižovaný a my jemu; nežádejme s ním, ale s Kristem ukřižovým míti spolek a díl, zde i na věky. Nebo jeho a nás s ním na soudu nepravém světa odsouzením osvobodí nás ode všeho na soudu Božím potupení. Aniž bude, kdo by žaloval na vyvolené Boží; Kristus jest, kterýž umřel za ně. (Řím. 8.)

Ale naproti tomu běda těm, kteříž Krista účastni nejsou, odsouzení svého na Božím soudu ať čekají; všickni, pravím, nevěřící a nekající, duše své z mrtvosti hříchů nekřísící a tak dobrými skutky světa se neošklivící. Nebo na ně půjde odsouzení Boží, proto že kdo s Kristem není souzen a odsouzen sám ortele spravedlnosti čekati

musí. A bude hrozněji. Tamto svolal soud Kaifáš, biskup izraelský, tuto Ježíš Kristus, ustavený od Boha soudce živých i mrtvých. Onen svolal 70 spolu starších, tento zavolá nebe i země. (Žal. 50.) Onen učinil potaz, co činiti s tím, kterýž divy mnohé činí? tuto, co s těmi, kteříž bezbožností mnohé páchali. Tamto povolili všickni, aby zahlazen byl, tuto volati bude všecko stvoření, aby hříšník zahlán byl od tváři Boží na věky. Tamto ukázána příčina, že lépe, aby jeden zahynul, než všickni; tuto, že lépeji, aby zahynul svět, než-li by spravedlnost Boží ujmů měla. Tamto zavřino, aby tedy umřel, tuto bude zavřino, aby je tedy smrt věčná žrala bez naděje milosti. Kristus nepřátelům ušel do času, bezbožní ruce Boží neujdou. Nebo kam by ušli? Ruka jeho všudy jest. (Žal. 139, 7. 8. Amos 9, 1.—4.) Kristus ač se v moc jejich dostal a zabit, vydobyl se však zase a živ jsa, více neumírá. Oni v moc smrti jednou oddáni jsouc, nevyniknou na věky, protože v pekle jako hovada skladeňi budou, a zapečetěna bude nad nimi propast, a smrt žráti je bude na věky, červ jejich neumře, a oheň neuhasne na věky věků. Ó žalost, ó hrůza!

K ujíťi tohoto zahynutí není prostředku jiného, než abychom k Kristu se připojíc, s ním se světu odsuzovati a křížovati dali a hříchům zemrouce, spravedlnosti Boží živi byli. Tak s ním smrt, hrob i peklo projdouce, uhlédáme se s ním v životu, slávě a bezpečnosti věčné.

K čemuž aby nám dopomohl a nás do svých ran vezma s sebou provedl, toho od něho požádejme, padnouce pokorně před obličejem jeho a takto volajíce:

„Jezukriste, Boží Synu, kterýž chtěje sníti vinu z nás, pokolení lidského, přišel's z trůnu nebeského“ atd.

Kázání na II. díl pašije.

Milost Boží s námi.

Jaká o Kristu držána byla v nebi i na zemi rada a zavřina, aby usmrčen byl, slyšeli jsme; následuje zrada, kterouž nepřátelé jeho konali o dosažení jeho. O čemž slyšme:

Textus.

Kterak Pán před vražedným ortelem ustoupil byl na poušť, nechťěje ledajaks tajně zabit býti, srozuměli jsme z prvního dílu pašije; teď pak slyšíme, že když se Velikonoc blížila, a nemálo lidu se již do Jeruzaléma ubíralo časně před Velikonocí příčinou očišťování se a připravování k svátku, Pán také zdvihna se, šel, aby volný čas měl k smrti se strojit a s učedníky i jinými milými svými se žehnati. Přišel tedy šestý den před Velikonocí do Betany, malé půl míle od Jeruzaléma ležící, kdež jej přátelé milí vděčně přijali a jemu hody učinili, jakž teď slyšíme, nic na záповědi a mandáty kněžské nedbajíc. Ale však satan sobě předce nástroj našel k vyzrazení Pána nepřátelům. A to buď hlavní cíl textu a kázání dnešního, vypsání zrady proti Kristu usnované, aby k usnrcení dosažen byl. O čemž vypravuje evangelista toto tré:

I. Kdo to byl, kterýž se v takovou nešlechtnost vydati a nevinného toho Božího Syna vražedným jeho nepřátelům dodati směl? I praví, že to jeden z nejbližších přátel jeho, z domácích jeho, z učedníků jeho, z apoštolů jeho, z těch, kteréž sobě za svědky života svého nevinného a učení svého nebeského a divů svých božských byl zvolil, ustavičně při sobě choval, pěstoval, opatroval, v mdlobách snášel, učil, za náměstky po sobě v církvi zřídit i za legáty k národům rozeslati strojil; a kteréhož ještě mimo jiné apoštoly tím byl poctil, aby duchodečky jeho v opatrování svém maje, všecko přijímal a vydával a tak jako opatrovníkem celého toho svatého collegium byl, Jidáš Iškariotský, ach nevděčný, ach nešťastný člověk!

II. Druhé, nezatajují evangelistové, jakou k tomu nešlechtnému skutku sobě danou měl, aneb raději odkud ji vzal? (Nebo příčina pravá a slušná žádná býti nemohla v tak neslušné věci; ale zlý člověk vzal ji sobě z věcí dobrých.) Namítá se pak příčina zevnitř daná dvojí:

(1) Přiblížení se Páně k Jeruzalému a vlídnosti Pánu prokázané v Betanii. Nebo když Pán byl před tím z Jidstva poodšel a zase se vrátiti chtěl, rozpakovali ho učedníci: „Mistře, nyní tě Židé hledali zabiti, a ty zase tam

půjdeš?“ (Jan. 11, 8.) Podobné tedy, že obzvláště tohoto zlosyna to mrzelo, a boje se, aby vedle Pána neutrpěl, myslil sobě: „Když chceš do nebezpečnosti lézt, lez; jáť tobě k tomu třeba dopomoci a sám z té smečky hlavu vytáhnouti snadně mohu.“ I vzal sobě úmysl vjíti s Židy v srozumění, aby potom, přišlo-li by na těžko, říci mohl: „Však jsem já se podle mandátů vašich zachoval, pověděl jsem vám o něm, že tam přišel.“ Hle, politická jeho praktika! A to již začátek zlý byl.

(2) Druhá příčina zevnitřní byla Betanských ku Pánu přívětivost, že ho proti záповědém vydaných mandátů k sobě přijali a snůšku učinivše večeri s ním drželi; z nichž se tu někteří zejména připomínají: Šimon, Lazar, Maria, Marta atd. Kdež Maria s vroucí ku Pánu milostí co nejdražšího v domě měla, mast nardovou, to přinesla, a Pánu netoliko hlavu a roucho tou masťou pokropila, ale hned roztlačivši (láskou velikou) nádobu, vylila ji na Pána, tak že se po těle a rouchu jeho rozplynula až do noh, kteréž ona, padši k zemi, vlasy svými vytírala. Té masti vůně naplnila dům; a byla horlivost té svaté matrony všechněm přítomným milostné divadlo; samému nešťastnému Jidášovi nedobře to vonělo, kterýž reptati o to začal i jiné po sobě potáhl, že se škoda stala a ztráta daremná tak drahé věci; že by moudřeji byla učinila Maria, aby tu mast byla prodala a jim do měšce dala, a šacují to na 300 peněz. (Peníz ten, Denarius jest půl říšského ortu, učinilo by tedy třiceti a půl osma říšského). Pán mu domlouvá, jako i jiným, aby tak nerozvážlivých řečí nechali a té pobožné duše nekormoutili. A tu jim i tajemství věci té vysvětloval, že to poslední jeho pomazání a skutek věčné chvály (bez čehož také že nebude, pokudž světa stává) hodný jest. Vyjevuje pak duch svatý skrze evangelistu zlého toho člověka vlastní při tom mínění, že ne tak o chudé péči měl, ačkoli se tím zastíral v svém reptání, ale zloděj byl a z měšce sobě svěřeného ukrádal; protož, když se co jinak Pánu dávalo, nežli skrze jeho ruce, to jeho mrzelo, až i tuto. Poněvadž pak za tímto jeho proti Marii se rozlobením a Páně ho proto potrestáním hned evangelistové kladou, že ďábel mu vnukl, aby Pána zradil, patrné jest, že ďáblů toto byl skutek; Jidáš pak že k sobě ďáblu odevřel dvěře lakomstvím a

netrpělivostí pro potrestání, že proto tu pozahanbení vymstiti se na Pánu a nadhraditi sobě, co mu tu ušlo, pomyslel. Což ďábel vida, hned mu vnuknutím svým cesty k tomu obojímu podal a do srdce to, aby Pána svého Židům prodal, vstřelil, ach, nešťastný člověk!

III. Naposledy vypravují evangelistové, jak to své zlé předsevzetí konal. Nejprvé, že radu ďáblovu k srdci připustil, oblíbil, přijal, na tom, aby učinil, se ustanovil. Druhé, uhlédaje příležitost svou, vyjevil se ne někomu z tovaryšů a přátel svých, kterýž by ho snad byl mohl upamatovati ještě, ale samým nepřátelům bezpochyby s přístupem tím, že viděl mandáty jejich a že se zná býti povinným poslouchati těch, kteříž na stoličce Mojžíšově sedí, a poněvadž on k tomu příležitost snadně míti můž dodati jim, podal se jim v tom. Avšak třetí, ne bez záplaty, co mu chtí dáti? Protož se o Pána s nimi tržil, až i stržil, aby mu 30 stříbrných dali (*Αγορίων* vážil jeden asi půl tolaru). Čtvrté, vzal nešťastné ty peníze ihned a schoval. Páté, jim se zavázal, že smlouvě dosti učiní a mistra svého jim dodá. Naposledy trval v úmyslu zlém zapeklený a mlče číhal na příležitý čas, aby ho jim zradil, kdyžby sám byl bez zástupu, protože se báli lidu, jenž ho poslouchali a za proroka měli.

To jest povysvětlení přečtených slov; přístupme k uvažování, jak, co se tu dalo, předpovídáno bylo.

PŘEDPOVÍDÁNÍ.

1. Že Pán, když čas svůj uhlédal, dobrovolně se k smrti své do Jeruzaléma ubíral, tu se naplnilo, což skrze ústa Davidova byl řekl: „Oběti z hovádek a zápalů neoblíbil's Bože, ale tělo's mi způsobil. Protož aj jdu, abych činil vůli tvou (Žal. 40, 7.—9. Žid. 10, 5.). Tu se ukázala pravda oné Mojžíšovy horlivosti, kterýž vida rozhněvaného Boha proti hříchům lidu izraelského, šel vstříc Bohu, a padna volal: „Odpusť, Hospodine, hřích jejich a nebo mne vymaž z knihy své (Exod. 32, 32.). Náš zajisté pravil prostředník, aby odpuštění hříchů nám provinilým obdržel, samého sebe k vyhlazení soudu Božímu podal.

2. Že Kristus za večeri mastí nardovou tak vonně pomazán byl, tu se literně naplnilo, což Šalomoun v písni

své zpíval: „Dokudž král stolí, nardus můj vydává vůni svou (Cant. 1, 12.). Vidí se tu také splnění toho, což se na onen čas figurně s Aronem, když na kněžství svěcen byl, dalo, jakž vypisuje Mojžíš (Levit. 8.). Nebo když Aron (kterýž s oběťmi svými figurou byl věčného biskupa našeho a věčné vykoupení nesoucí oběti jeho) měl úřad kněžství začíti, kázal ho Pán Bůh před vším lidem k tomu posvětit a to tak, že v shromáždění všeho lidu izraelského před syny svými kněžími v roucha svatá oblečen byl, a olej pomazání vylit na hlavu jeho, až se rozplýval na bradu i tělo jeho, nýbrž i na podolek roucha jeho (Žal. 133.). V osmý pak den potom Aron přistoupil k konání obětí a zápalů za sebe i za lid (Levit. 9, 1. atd.). Což ačkoli vnitřní Krista pomazání duchem svatým znamenalo (Sk. 10, 38.), a však vidíme tuto, jak pro naší pochopitedlnost a potěšení tělesné Pán pomazán byl. Byl zajisté přišel čas, aby úřad svůj kněžský konati začal obětováním těla svého za hříchy světa. Nastrojil tedy Bůh Marii svatou ženu, že teď šestý den před začatím oběti té Pána již v ozdobu svatosti a roucho kněžské připraveného (totiž hodností k oběti obdařeného) v přítomnosti synů jeho, t. apoštolů a vzácného věřících počtu, pomazala. Cemuž ač ona sama, co činí, tak dalece nerozuměla, rozuměl však ten, kterýž ji k tomu nastrojil, Bůh Otec i Kristus sám, kněz tento pomazání to přijímající. Protož o tom i mluvil, že ona tím k smrti a pohřbu připravuje tělo jeho, kteréž on potom šestého dne za hříchy světa Bohu Otci obětoval, a tak svůj kněžský úřad šťastně vykonal.

3. Že pak jeden z učedníků a to předních Pána zradil, předukázáno to bylo Davidovi tím, když jeden z nejdůvěrnějších jeho přátel a tajných rad proti němu se spuntoval a z království ho vyhnati pomohl, Achytofel. O čemž i zapsal: „Ten, s nímž jsem byl v přátelství, jemuž jsem se dověřoval, a kterýž jídal chléb můj, pozdvihl paty proti mně“ (Žal. 41, 10.). A v jiném žalmu: „Ty člověče mně rovný (pozdvihl's se proti mně), vůdce můj a domácí můj. Ježto jsme spolu mile tajné rady drživali a do domu Božího společně chodívali.“ (Žal. 55, 13.—15.)

4. Naposledy, že měl býti prodán a za takovou cenu prodán, ukázal to prorok Zachariáš těmi slovy k lidu izraelskému mluvč: (11, 12. 13.) „Jestliže se vám vidí,

dejte mzdu mou; pak-li nic, nechte tak. I odvážili mzdu mou, třiceti stříbrných. I řekl Hospodin: „Znameníťá mzda, kterouž jsem draze šacoval od nich.“

TAJEMSTVÍ.

I to Syna Božího na smrt zrazení a prodání bylo částkou vykoupení našeho. My zajisté byli jsme se prodali na smrt; od svého tedy zástupce musili jsme tím také na smrt prodáním vykoupení a vyplaceni býti. O čemž pozorujte Písem.

Takto Pán Bůh skrze Izaiáše proroka k svému proviniému a od sebe na čas zahnanému lidu mluví: Kdež jest listek zapuzení matky vaší, kterýmž jsem ji propustil? Aneb kdo jest z věřitelů mých, jemuž jsem vás prodal? Aj, nepravostmi svými sami jste se prodali! (Iz. 50, 1.) Jakoby řekl: Rozvažte to všickni lidé, ze mne-li to jest, že vy mřete? Já-li jsem vás dobrovolně od sebe propustil, aneb někomu prodal? Neukáže toho žádný. Ale vy jste se sami prodali bez mé vůle. I jak? Nepravostmi svými. Komu? Smrti, hrobu, peklu (Oz. 13, 14.) Toto se, v Pánu milí, stalo v ráji, když jsme se pekelnému tarmarečníku ďáblu navésti dali, že jsme za mizernou lahůdku a marné jeho trošty prostrčili nevinu, svatost a nesmrtnost svou a tak prodali se manství a panství hřícha a smrti, nýbrž toho samého, kterýž měl vladařství smrti, ďábla (Žid. 2, 14. 15.). A tak jsme právě učinili, co nevážený onen Ezau, kterýž za jedinou krmičku prodal prvorozenství své (Gen. 25, 33.). Jakož podnes to se děje, že ďábel od lidí za mizerné, na krátký čas trvající lahůdky kupuje duše jejich, a oni, přenerozvážní, nešťastní lidé, jemu je prodávají; všickni pravím bezbožní pro libosti časné všanc sázejí rozkoše věčné. Avšak ne sami oni, než všickni my, i kteréž Bůh napravovati již začal, vyznávatí s apoštolem musíme, že jsme lidé tělesní, prodání hříchu (Řím. 7, 14.) I poněvadž jsme tedy byli prodání hříchu a smrti, musil toho pocítiti zástupce náš, a také pro nás a za nás prodán býti na smrt. Což aby tím zřetelnější bylo, aj, tělesně se to pro náš tělesný a hloupý rozum stalo!

Ne, že by těmi třiceti stříbrnými duše naše zaplacený a vyplaceny byly; ale sám ten třiceti stříbrnými

k zabítí koupený a zaplacený beránek Boží, jest výplata naše. Nebo v porušitedlných věcech, stříbru a zlatu, není mzdy za duše (Žal. 49, 9.). A Pán Bůh také skrze pro-roka praví: „Darmo jste se prodali, protož bez peněz budete vykoupeni.“ (Iz. 52, 3.). Ne za peníze tedy tělesné koupeni jsme, ale Syn Boží dal duši svou mzdu na vykoupení, (jakž sám mluví, Mar. 10, 45.). A apoštol, že nejsme vykoupeni porušitedlnými věcmi, stříbrem neb zlatem, ale drahou krví beránka nevinného a nepoškvrněného Krista (1 Petr. 1, 18. 19.). Nebo jakž sám Bůh vyplatiti nás mohl a žádné stvoření (protož slove sám vykupitel, kromě něhož není jiného spasitele (Iz. 43, 11.), tak musil samého sebe dáti, aby nás koupil samému sobě. Řekne někdo: I od kohož nás koupil? Komuž sebe za nás dal? Odp.: My sic byli jsme zajatí ďáblu (Žid. 2, 15.), ale však ne od ďábla sebou samým vyplatil nás, než od ortele spravedlnosti Boží, sebe samého tam postaviv na místě našem. Dáblu, poněvadž loupežník loupežně držel nás a bez práva, nenáležela výplata ale pomsta za loupež a vraždu. Protož, ač se mu jíti a do žaláře smrti na místě našem uvrci dal, však k jeho zlému. Nebo skrze Ozeášě vykupitel náš dí: „Z ruky hrobu vyplatím je a od smrti vykoupím je. I jak? Budu prý morem tvým, ó smrti! Budu nakažením tvým, ó peklo!“ (Oz. 13, 14.) Hle, Bůh náš, aby z smrti, hrobu, pekla vyplatil nás, sám se v hrdlo hrobu peklu podal, aby sehlcen jsa, sehltil a umořil vyvolením svým i smrt, i hrob, i peklo. Ačkoli Jidáš ho na smrt prodal, však že v smrti zůstati a porušení viděti neměl, to tím jeho svatého těla vonným pomazáním ukázáno, ne po smrti, jakž jiným mrtvým činěno bývalo, ale před smrtí, na důvod vítězství nad smrtí. Čemuž ač Maria nerozuměla, případně však moudrost Boží ji k tomu Pána pomazání a proti porušitedlnosti smrti jako ohrazení užila. Nebo žena smrt přinesla, žena tedy také k zvěstování smrti té, kterouž smrt zkažena, užita. Žena ďábelským vnuknutím smrt přivedla, nevědoucí co činí, žena Ducha sv. působením smrti smrt zvěstovala, nerozumějíc také na ten čas ještě sama, co činí. Ale chvála na věky Bohu, kterýž tajemství rady své skutkem vyjevil, a my je již v jasném světle spatřovati můžeme. Nu, připomeňmež sobě také již něco k výstraze, napomenutí, potěšení svému.

NAUČENÍ.

I. Povahy hřícha napřed tuto spatřujme. Jedno, že se všudy loudí a vloudí; nebyl před hříchem a pádem bezpečen anjel v nebi, Adam v ráji, Chám v korábě, Jidáš v tovaryšstvu Kristovu; kdo z nás a kde bezpečen bude? Bedlivosti, bázně Boží, modliteb potřebí.

Druhé, vidíme povahu hřícha v tom, že se rozjídá jako kvas, kdekoli se zarodí, a protož že hned počátkům brániti musí, kdo nechce zaveden býti. Nebo i sám ten, kdo sobě zlá myšlení na srdce pustí, z jednoho stupně na druhý se podává a hřích hříchem množí, jakž na Jidášovi z zamilování přítomného života v lakomství, z lakomství na závist, z závisti v nenávist, reptání a bouření jiných, z nenávisti v mstivost a zatvrdilost upadajícím příklad; ale i jiní snadně se nakazí, od jedné prašivé ovce třeba celé stádo, jakž na učednících, neopatrně po Jidášovi postupujících viděti.

Jakož pak každé zrocení z jednoho nějakého špičnika bývá, každý oheň z jedné nejprvnější jiskry, každá řeka z jedné nejprvnější studnice. Běda, kdo zlého příčinou jest, a skrze kohož pohoršení přichází! Avšak i svedený bez viny nebývá; protož Pán teď všechny tresce.

Třetí, povaha hříchu taková jest, že se rád kryje a mrzutost svou nějakou larvou přistírá. Jako Jidáš teď lakomství svému a krádeži zástěru dává, péči o chudé. Avšak nech se kryje jak chce, předce se naposledy pronese skutky a činy svými, a naposledy Bůh sám strhne larvu a vyjeví pokrytce, ne zde-li, konečně v onen den především světem.

Naposledy vidíme, jak pravé jest, co apoštol řekl: Že kteříž chtějí zbohatnouti, upadají v pokušení a osídlo a v žádosti mnohé nerozumné a škodlivé, kteréž pohřžují lidi v zahynutí a zatracení, a že kořen všeho zlého jest milování peněz (1 Tim. 6, 9. 10.). Nebo kdokoli zamiluje zisk, každý Jidášovu písničku zpívá: „Co mi chcete dáti? Já toto a toto učiním.“ A tu již není té nešlechtnosti, na niž by se lidé takoví navěsti nedali pro peníze. Protož ne bez příčiny Kristus za nemožné téměř položil, aby kdo statek světa tohoto mají a k němu mysl přikládají, spasení býti mohli (Mat. 19, 23.). Protož také Pán Bůh, aby dítky jeho v takové to osídlo neupadali,

obyčej má bráti jim ty časné věci z rukou, aby raději v Bohu bohati býti hleděli (Luk. 12, 21.; 1 Tim. 6, 17.). Což děje-li se i při nás, že nám Pán Bůh taková osídla před námi trhá, přejme sobě toho. A nekvap žádný, ani vlastního statku mnoho míti (jako obecními důchody neb sirotčími věcmi neb almužnami šafovati), protože to plzké věci jsou jakž příkladové, i tento Jidášův, ukazují.

II. Povahy své ďábel také tu znáti dal tři. Jedno, že rád přední podtrhnouti hledí, jako tuto jednoho z apoštolů. Druhé, že kde jiskru vidí zcestného myšlení a žádosti, tu dmýchati hledí, aby v oheň rozdmýchal, a koho jednou ujme, že ho již nepustí, aby pořád lákati a z hříchu v hřích dostrkovati neměl, jako teď nešťastného Jidáše. Naposledy, že nejraději za udici, osídlo, smečku, libých tělu věcí, zboží a rozkoší užívá a tím lidí podtrhuje. Protož kdo se ďábla, osídel jeho bojíš (jakož báti se má každý) všecko tělu libé v podezření měj a k čemukoli z věcí časných náklonnost cítíš, toho se boj, aby toho satan za hák na tebe neužil.

III. Bůh tuto, v zradě Syna svého, prokázal svou moudrost, že uměl věčné a nám spasitedlné uložení své, skrze zlé zlých duchů a bezbožných lidí usilování k cíli vésti. Též dobrotu svou, když zástupci našeho časné před smrtí jeho vítězstvím nad smrtí potěšiti dal. Nebo že to pomazání to znamenalo a on tomu rozuměl, řečí svou to osvědčil. I při nás to též konati bude, dověříme se, co započal k slávě své a spasení našemu, to povede, provede, dovede i vyvede a nás potěšením svým a posilou, kdekoli potřebí bude, neopustí.

IV. Církev pak a každý její věrný oud, pobožná duše má se tuto čemu z Krista učit. Jako předně: poslušenství dobrovolnému, jíti vždycky ochotně, kam Bůh vede, by na smrt bylo. Tak činil Pán teď, věda, že ho smrt v Jeruzalémě čeká, šel však tam, věda, že ta jest vůle Boží, aby duši svou položil v obět za hřích. Tak i apoštolé učinili, že za Pánem svým šli, kamkoli šel, počali sic ho rozpakovati (Jan 11, 8., nebo se tělu a krvi kříž přiči), však vidouce, že Pán jinak nechce, zapřeli samy sebe a přelomili vůli svou. Kdež znamenajme, že Pán Bůh snéstí můž mdlobu, rozpakování, rozmysly, jen když předce.

Druhé, učme se udatnosti víry znáti, kteráž se ani záповědem, ani pohrůžkám, ani mandátům ustrašiti nedá, aby se Krista neměla držeti. Příklad toho na Šimonovi, Lazarovi, Marii a Martě atd. Nebo se Boha více báti sluší než lidí.

Třetí, z příkladů Marie a Marty učíme se, že dvojí způsob jest milování Krista a dokazování skutkem lásky k němu; jedno, sloužením jemu a maličkým jeho, pečováním o ně, opatrováním jich, napomáháním jim radou, almužnou a jak moha. Druhé, posazením se u noh Páně a pozorováním libých úst jeho, a tak kocháním se v přemýšlování o něm, třeba i s zapomenutím se na všechno zevnitřní, i na tu službu sobě neb jiným. Onoho příklad na Martě, tohoto na Marii. Toto slove *vita contemplativa* život samotný, tichý, s přemýšlováním se obírající, jakýž býval svatých poustevníků a jiných Bohu a samotnosti oddaných osob, a některých osvícených mužů posavád. Onono slove *vita practica*, život skutečný neb služebný, když kdo v spolku lidí jsa, ku pracem a službám všelijakým, v církvi aneb politii se propůjčuje a v ochotném posluhování bližním svým život tráví. Obojí že se líbí Bohu, ukázal Kristus tím, že Marii i Martu miloval. Ačkoli zajisté Marii stránku její více schválil, však proto služeb Marty nezavrhl, než toliko aby sebe při tom nezanedbávala, napomenul (Luk. 10, 41.). Proto kde z nás koho Bůh postavil a jakou komu mysl dal, buď raději a více s nabýváním osvícení mysl, neb s sloužením bližním svým se obírat, tak v tom stůjme, toho sobě přejme, jen příkladem těch dvou sester všickni všechno své ne na sebe, tělo, svět, marnosti, ale na Krista vynakládajíce.

Čtvrté, učme se od učedníků pokoře, tichosti, trpělivosti a poslušensství, abychom trestání přijímali a napravovali, ne jako závistivý, reptavý, nenapravitedlný, mstivý Jidáš (Žal. 141, 5.).

V. Naposledy, potkává-li nás to, co Krista Pána, nepřieň, závist, nenávisť, zrada, přejme sobě toho ku Pánu svému připodobnění, nebo nám všeho toho on již posvětil. Naproti tomu, kdo v tom Krista účasten nebude, ale bude světu a ďáblu pomáhati, Krista a maličkých jeho nenáviděti, zrazovati, na smrt dávati, běda jemu, nebo zůstane tak jakž jest, prodaný hříchu a smrti, a nevy-

placený z ruky hrobu a pekla. Musí-li pak sám sebe vy-
placovati, zůstane v tom žaláři, do něhož se hříchy svými
prodal, na věky věků. Cehož nás uchovej, pro své za nás
umučení, Synu Boží! Amen.

Kázání na III. díl pašije.

Milost Boží s námi.

teme (1 Král. 1.), že David, odevzdávaje synu svému
Salomounovi království, poručil Sádochovi knězi
a Nátanovi proroku, vsaditi ho na mezkyni svou a vésti
k Gihonu a troubiti v troubu, a svolajíc lid, vyhlásiti
ho za krále. I stalo se a provázeli ho na Sion s plesáním,
až se všudy rozléhalo, ačkoli se to Adoniášovi, Joábovi
a jiným puntovníkům nelíbilo. Dnes, v Pánu milí, užříme
pravdu toho, kterak pravý Davidův syn, zvolený od Boha
Otce, král Izraelský, když skrze smrt a vzkříšení ujímati
měl království, slavně v Jeruzalémě provázín a jaké tu
prozpěvování bylo, i jaká hrůza podjímala nepřátely atd.
Slyšmež o tom.

T e x t u s.

 předcházejícím druhém dílu pašije sv. slyšeli jsme,
kterak Pán, když čas smrti své nastávati zname-
nal, z pouště se zase vrátil a k Jeruzalému přiblížil, až
do Betany; teď pak slyšíme, kterak se již i do Jeruza-
léma dobrovolně dostavil a od velikých zástupů hlučně
přiját a zprovázín byl. Při čemž vypsalí evangelistové:

I. Kdy se Pán do Jeruzaléma dostavil?

II. Od kterých zástupů provázín?

III. Co se při tom zvláštního dalo?

O I.

Toto Páně do Jeruzaléma přijetí a dobrovolné se
dostavení stalo se hned na ráno, když byl do Betany
přišel, t. pátý den před velikonocí a čtvrtý před hodem

beránka. Nebo textovně dí sv. Jan: „Na zejtrí pak atd. (Jan 12, 12.). A dokládá, že právě tehdejší ortel smrti proti němu obnoven, nýbrž aby i Lazar zabít byl, usouzeno, tu on se jim pěkně sám postavil.

O II.

Provázeli ho pak, napřed učedníků jeho množství, t. ne sami apoštolé, ale i jiní obecní učedníci; nebo sv. Lukáš jmenuje množství učedníků (Luk. 19, 37.). Potom jiného lidu oblakové před ním i za ním se valili (Mat. 21, 9.). Nebo, předně, s ním šel z Betany zástup lidu (Jan 12, 9.). Druhý zástup vyšel z Jeruzaléma vstříc jemu (v. 17. 18.) a mezi nimi i farizeové někteří, na špehy bezpochyby (Luk. 19, 39.), až pak, když do města vcházel, zbouřilo se všecko město (Mat. 21, 10.), takže běhání a hluk byl po všech ulicích, a z domů odevšad vyhlédání, takže žádného tajno nebylo, že se tu ten Ježíš Nazaretský, na kteréhož mandáty byli vyvěsili, sám dostavuje. Což všechněm předivné bylo a při jedněch radost a plesání, při jiných strach a hrůzy způsobilo.

O III.

Dály se při tom tyto neobyčejné divné věci:

1. Pán, kterýž zvykl byl pokornému přes svět plování, kázal sobě přivéstí oslici a oslátko, na němž nikdy ještě žádný neseděl a na ty vsedna, jel sobě u prostřed zástupů přes horu Olivetskou až do města Jeruzaléma.

2. Zástupové ti neobyčejně se rozhorlili divným tím a právě Božským skutkem Páně, t. vzkříšením Lazara z mrtvých rozniceni byvše. Čteme v knihách Královských (2 Král. 2, 15.), že synové proroctí, uzřevše an duch Eliášů odpočinul na Elizeovi, vyšli mu vstříc a klaněli se mu. Tak i tito synové patriarchů učinili, že poznávajíc po skutku zázračném při Lazarovi učiněném, an Duch Boží jest na Ježíšovi Nazaretském, šli mu vstříc a jemu se klaněli, avšak netoliko za proroka jej přijímajíce, jako tamto, než za Mesiáše a krále svého. Nebo zpívali: Požehnaný král, kterýž se béře ve jménu Páně, pokoj na nebi a sláva na výsostech. (Luk. 19, 38.) Item: Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně, král Izraelský

(Jan 12, 13.). Item: Požehnané království otce našeho Davida, kteréž přišlo ve jménu Páně, Hosanna na výsostech (Mark. 11, 10.). O tomto slovu Hosanna znameňte, že jest hebrejské a vykládá se: „Spas nás“, jehož se užívalo při službách Božích. Nebo, když kněží a Levitové zpívali písně a žalmy, lid obecný na každý verš odpovídali: Hosanna. Jako když zpívali kněží: „Smiluj se nad námi, Bože Bohů“, odpovídal lid: „Hosanna. Pro sebe samého Pane všech Pánů, Hosanna. Pro smlouvu s otcí našimi učiněnou; Hosanna“ atd. a vždycky při tom vyzdvihovali vzhůru větvoví, kteréž drželi v rukou. Byl zajisté tehdaž obyčej u národů, že netoliko vítězům svým a mocným králům s ratolestmi palmovými (břečtanovými, vrbovými a jaké měli) vstříc chodili. (O čemž se viděti můž v 1 Mach. 12, 51. a 2 Mach. 10, 7. a 14, 4.), ale i k službám Božím, v slavnosti výroční, jakž Pán Bůh byl poručil, aby při slavnosti stánků činěno bylo (Levit. 23, 40.). Tito tedy zástupové, nabravše takových ratolestí, šli vstříc králi Mesiášovi, a netoliko v rukou je nosic plésali, ale také osekávajíc všudy vůkol cesty stromoví, metali na cestu. Nýbrž roucha svá z sebe házeli a na cestu stlali, aby se jako po kobercích rozestřených ubíral král slávy. Ach, jaká toto horlivost! Od světa počátku není příkladu, aby se komu z potentátů a vítězů taková poctivost dala. Skrvostněji bývalo, ale horlivěji nikdy.

3. To když se dalo, farizeové záviděli a hryzli se, až i zatajiti se nemohouc, Pána napomínali, aby toho nepřijímal a učedníky své i zástupy trestal. Ale Pán jim za odpověď dává, že čas jest nyní, aby se tak dalo, na osvědčení jim slepcům. Sic budou-li tyto mlčeti, že kamení bude volati atd.

4. Pán u prostřed té slávy své rozkvílil se, na město Jeruzalém pohledě, t. pro slepotu a nevděčnost velikou toho města, že když jim Bůh sliby své plní a král Sionský, na něhož tak žádostivě čekali, k nim se ubírá, oni toho nic neznají, nýbrž k zamordování jeho se hotoví a tím míru svou dovršují, aby povodeň pomst Božích hrozných s časným i věčným jejich zahynutím již již přivaliti se musila.

5. Při vjíždění jeho město se zbouřilo a nepřátelé ubrániti nemohouce, lekají se, že třeba naměření svého vyvésti moci nebudou.

6. Pán pak ubíral se ne na hrad Sion, residenci králů tělesných, ale jako král církve přímo do chrámu Božího, a tam modlitby vykonav a lid rozpustiv (když se žádný v Jeruzalémě tak vlídný nenalezl, aby ho ale k večeri pozval) na noc se do Betany k svým milým a důvěrným přátelům obrátil.

PŘEDPOVÍDÁNÍ.

1. Že Pán toho dne tak slavně se do Jeruzaléma přibral a ode všeho lidu přijat, naplnila se figura beránka velikonočního. Nebo to byl právě ten den, v kterémž podle Božího poručení beránkové od stáda bráni byli do domu, aby tu mezi lidmi a od lidí chováni již a pěstováni byli, až do čtrnáctého dne téhož měsíce, kteréhož dne k večeru zabijín byl beránek ode všeho shromáždění. O čemž právě zřetelné jest nařízení Boží, 1. M. 12, 3. 6. a právě zřetelné teď toho naplnění.

2. Že Pán na oslu a oslátku jel, předoznámeno to bylo skrze proroka Zachariáše (k. 9, 9.), jakž sami evangelistové připomínají a tím Duch sv., kterak předpovídání a figury s splněním a pravdou pilně srovnávati máne, poučil. Že pak Kristus na oslici a oslátku jel (rozuměj nejprv na oslici, přes horu Olivetskou zhůru a dolů, kdežto oslátku tomu mdlému těžko bylo, potom na rovině aneb do města vjížděje, na oslátko přesedl), ukázáno tím, že král tento králem veřejným jest a bude, Židů i pohanů, z nichžto onino oslicí, jhu zákonnému přivýklou, tito oslátkem tím ještě neosedlaným vyznamenáni jsou.

3. Summou, celé procesí této slavné figurou bylo onono Davida krále, když ho všecken Izrael za krále přijímal, provázení, kdež žalm 118. složen a ode všeho lidu zpíván byl, že kámen, kterýž byli zavrhlí stavitelé, učiněn jest v hlavu uhelní. Protož z toho žalmu tu někteří veršové zpíváni: Požehnaný, jenž se běře ve jménu Páně, Hosanna! A že také pobožným sama ta věc na

mysl šla, patrné jest z toho, že přidávali, čehož v žalmu není, jako aplikující, požehnané království otce našeho Davida.

TAJEMSTVÍ.

I to, což se tuto s Kristem dalo, byla částka vyplacení a vykoupení nás od smrti věčné, jelikož se tu Kristus jako beránek velikonoční, po čtyrech dnech zabit býti mající, uvažuje. My zajisté byli jsme ty pobloudilé ovce, k sežrání pekelné zvěři oddané, jakž prorok Izaiáš (53, 6.) a Ezechiel (34, 8.) a David (v žalmu 44, 23.) mluví, a čehož namítá Bůh sám Synu svému, v péči poroučuje lidské pokolení, těmi slovy: „Pas ovce tyto k zabítí oddané“ (Zach. 11, 4.). My jsme byli to prvorozené stvoření Boží, oddané pro hříchy své anjelu zhoubci, kterýž po všem Egyptě procházejce, to jest po všem světě od počátku jeho až do konce moc měl mordovati všecko, jako tam na onen čas tělesně v tělesném Egyptě (2 M. 11, 5. 6. a 12, 13.). Aniž jiné rady a cesty k spomožení bylo, leč aby sám ten věčný pastýř ovcí, beránkem jsa učiněn, zastoupil místo svých k zabítí oddaných oveček a tak smrtí svou od smrti je vyplatil a krví svou, v níž jest život, lékařství života nám způsobil. Což ukázati chtěje, lidu svému Izraelskému Pán Bůh nařídil, aby toho večera, když po Egyptě jíti a prvorozené mordovati měl, beránka zabíjící, pomazali krví jeho veřejí domů svých a kdekoliv prý takovou krev užím, dí Hospodin, přeskočím ty dvěře, aniž dopustím zhoubci vjíti do domu toho (2 M. 12, 23.). Avšak musili toho beránka čtyry dni před tím od stáda vzíti a chovati ho doma. Toto tedy, že Kristus Pán čtyry dny před svým zabitím ode všeho lidu byl přijat a netoliko do Jeruzaléma skrze bránu Ovčí (nebo tudy cesta od Betany, kudyž se také do chrámu k obětem dobytčata hnávala, odkudž ta brána jméno to měla), ale až do samého chrámu doprovoben; to již byl stupeň k vykoupení nás z moci anjela zhoubci, když beránek Boží již vzat a k zabítí veden byl. Nebo jakož Izraelští beránka sobě vzavše a chovavše, nadějí, že zhoubcy té ujdou, tak i my již základ naděje vykoupení svého béřeme toto Kristovo

ode všeho shromáždění Izraelského vzetí a zprovázení. Nebo dal se za nás Beránek náš, aby ovce své vykoupil.

Avšak pamatujme, že chceme-li Krista, beránka Božího, a oběti jeho účasnost míti, musíme sami také býti beránkové a dáti se také jímati Bohu ke všelikému pokornému poslušenství, poněvadž Kristus netoliko jest učiněn beránkem, ale také beránků a oveček pastýřem. „Pas ovce, oddané k smrti,“ řekl mu Bůh Otec (Zach. 11, 4.). A on sám: „Já ovčím svým věčný život dávám, nezahynouti na věky, aniž jich kdo vytrhne z ruky mé“ (Jan 10, 28.). Ale kozlové smrduť, to jest hříšníci nečistí, nečistí, bujni a svévolní neostojí v stádě jeho, odloučiti je strojí a poslati na zatracení, jakž se osvědčil (Mat. 25, 32.).

NAUČENÍ.

Ale připomeňme sobě také naučení některá.

1. Na farizeích tuto máme žalostný příklad, jak hřích z úmysla páchaný a proti svědomí na svědomí zanechaný člověka jímá, zatvrzuje, zaslepuje, že mu pomoci nelze. Farizeové tito a starší židovští slýchali Kristova kázání, vidali jeho zázračné skutky, podávali se také přijíti ho za Mesiáše (čemuž jim i Jan Křtitel, když u něho toho hledali, sloužil), však aby takovým Mesiášem byl, jakéhož oni míti chtěli a sobě fintovali. Do toho když jim nechtěl, pohrdli ním, nýbrž svými pomluvami, útržkami, rouháním lid rozpalovali, až i o zamordování jeho se smlouvali, ačkoli je svědomí jejich přesvědčovalo (jakž se z prostředku jejich jeden vyznával, Jan 8, 2.), že učení to i skutkové od Boha byli. Avšak pohrdli radou Boží sami proti sobě (Luk. 7, 30.). A z toho co šlo? Slepota, zatvrdilost, vražednost, již teď příklad na jejich opět radách i činech. Nebo ač viděli, že lid dává čest Bohu a věřících v něho přibývá, takže mezi sebou pravili: „Vidíte, že nic neprospíváme! Aj, svět postoupil po něm!“ (Jan 12, 19.). Neřekli však: „Dejme i my čest Bohu, uvěřme také“; než zatvrdili se více a umínili netoliko Krista, ale i Lazara (jakožto živého svědka moci Páně) zamordovati. Jaká to zlost! Jaká slepota! Nebo neměli-liž mysliti: „Zabijeme-li ho, vzkřísí se zas a bude větší naše hanba.“ Ale nic, zaslepené zlostí srdce jejich

nedá jim na to prohlédati, jako ani na to, co sobě samým tou zarputilostí způsobí, t. zahynutí věčné. Protož Pán teď usedavě nad tím pláče, že nevěra a zlost tak opatnovala srdce jejich, že jim pomoci nelze. K hrůze nech nám toto slouží, abychom se báli hříchu povolovati a vědomě v sobě místa dávati, aby nás neosedlal a nezatvrdil, že by nebylo spomožení. A potřebí všechněm pozorů na to a strážě pilné nad svědomím, aby zúmyslnými výstupky poškvřňováno a v nebezpečenství zatvrdlosti uvozováno nebylo. Nenadarmo zajisté apoštol i věřícím již v Krista to naučení dává: „Vizte, bratří, aby někdo nebyl zatvrzen oklamáním hřícha. Účastníci zajisté Krista učinění jsme, jestliže však počátek podstaty až do konce pevný zachováme (Žid. 3, 13. 14.).

II. Dábel se nám také tuto vymaloval jako arcířemeslník, kterýž toho dovoditi umí, aby náměstkové v církvi, majíce býti Boží, byli náměstkové jeho, vražedníci totiž duší i těl lidských. Jako tito Jeruzalémští biskupové s řeholou svou a do dnes biskupové a kněží ti, kteříž sobě v křesťanstvu přednost osobili. Kteříž netoliko učením svým, majíc býti vůdcové, učinění jsou svůdcové (jakž Bůh mluví: Iz. 9, 16.), ale životem a usilováním, majíc býti otcové a pěstounové dítek Božích, jsou škůdcové a vrahové jejich. Bůh smiluj se, a takové satanovy náměstky z církve vypléně, pravými svými náměstky opatřiti rač.

III. Z Krista Pána učíme se tuto věcem některým k svému potěšení. Jako

Předně: že Bůh vládne srdci lidskými a ne satan. Jakého tuto nebylo zapovídání a mandáty lidí od Krista odstrašování? A co tím zpraveno? Čím oni víc zapovídali, tím víc se to lidí chytalo, protože mocnější jest Kristus než satan a dílo své nejraději mocně vede, když se mu nepřátelé v cestu kladou, aby rozptylováním usilování lidských svou moc a chytrostí lidských svou moudrost a zlostí jejich svou dobrotu prokazoval. My tedy, Kristovo stádečko, vždycky mějme v takový čas pohotově prorockou písničku: „Puntujte se lidé, však potřetí budete, vejďte v radu a zrušena bude, mluďte slovo a neostojíte. Nebo s námi jest Immanuel“ (Iz. 8, 9. 10.).

Druhé, běreme z této historie potěšení v svých pobožných snažnostech, které na Boží slávu a spasení své

vynakládáme, byť pak i s nedostatky a omyly mnohými spojena byla, jakž obyčejně bývá. Nebo aj, všecken tento zástup a všickni učedníci bloudili, Krista za Mesiáše, tělesně království své již již ujíti majícího, přijímající a tak nad tím náramně plesající, což však brzy jinak se ukázalo a radost jejich jim, ba i víra a smýšlení to o Kristu zmizelo. Avšak že se v věci samé nemýlili, Krista za Mesiáše, tak jakž byl, věrou přijímající, líbili se Pánu, přijímal od nich tu čest, omyly snášel, vyvedení jich z nich k času dalšímu zanechávaje.

Třetí, když soudíme, že Pán tak rozkvetnouti chtěl v slávě, tehdaž, když se k smrti bral, proto, aby tím nepřátelům i přátelům poslouženo bylo, jmenovitě onino, zda by se ještě upamatovati chtěli, vidouc, že odolati nemohou; tito pak, aby proti zhoršení se nad smrtí jeho potom vždy posileni byli, soudíce, že kdyby byl umřítí nechtěl, byl by zniknouti mohl, jakožto kterýž mimo jiné zázraky i mrtvé křísiti, i srdce všeho lidu k sobě obracet mohl. Odtud pravím učíme se, že Kristus hříchy a vady naše svými výstrahami a osvědčováním předchází, a proti nim řečmi a činy svými lékařství dává, kdy bychom to jen my souditi uměli a chtěli. Avšak nesoudíme-li my a skrze to hyneme, on lituje, pláče, naříká; slzy jeho teď nad městem Jeruzalémem hojně vylité osvědčují to.

IV. Z procesu tohoto zástupu a cokoli se tu s ním a od něho dalo, učíme se také nejedněm věcem. Jako:

Předně, ukazuje se nám tu forma království Kristova v světě, že ono zde ještě není kralování aneb na trůnu sedění, ale cesta toliko a ubírání se teprva k nebeskému Jeruzalému, kdež kralovati budeme s Kristem na věky věků. (Zjev. 22, 5.) A protože ačkoli v Kristovu komonstvu zde jsme, však nemůž s námi býti než jak v cestě bývá, s těmi a jinými příhodami a nedostatky. Tu zajisté hlad, žízeň, horko, zima, déšť, bláto, povodeň bývá; tu se lecos přihodí, že se člověk za jinými opozdí, někdy z cesty zbloudí; tu jeden druhého předstihá, tu nerozumění třebas vznikají, ba přátelé s nepřátely, radost s žalostí, smích s pláčem tu se mísí; jakž teď příklad, že Pán přátely i nepřátely s sebou měl, i radoval se i kvítil.

Druhé, z těch zástupů, kteříž do Betany šli, aby Lazara vzkříšeného viděli, učme se chvátati také do ne-

beské Betany, kdež uhlédáme všechny přátele Boží, kteréž Kristus z hříchů a smrti vzkřísil; nýbrž i samého křísitele jejich a svého, Ježíše Krista. Což radost dá nevymluvnou.

Třetí, z Lazara se učíme, že nejen Kristus, ale i ti, kdož Kristovi jsou, nenávist vražedlnou snášeti musejí od světa. (Jan 12, 10.) Ale herež: trpíme-li a musíme trpěti na světě, jen hledme netrpěti jako zločinci, ale jako křesťané, a budeme blahoslaveni. (1 Petr 4, 13. 14. 15. 16.) Nebo máme Pána mocného a prozřetelného, kterýž dopustí toliko to, co a pokud věděti bude, že k dobrému, slávě jeho a našemu spasení bude, přes to nám nic neučiní žádné praktiky zlých lidí ani vlásku jednoho nám nezkriví.

Čtvrté, z učedníků do Betfage pro oslici poslaných, učme se poslušenství, cokoli by Pán komu poručil, buď při sobě býti neb někam jíti, to a to řídit; netoliko vzácného, což se obyčejně nám líbívá, ale i nižší jakékoli povolání přijímati a za Boží povolání je maje, věrně se v něm chovati; byť pak koně strojiti, neb osly voditi, aneb třeba (jakž se říká) svině pásiti. Kdo zajisté koná to, k čemu poslán, povolán, postaven jest, líbí se Bohu a má požehnání jeho.

Nýbrž, páté, i z té oslice učme se povolností, pracovitostí, trpělivostí. Nebo oslice tato obraz jest církve a každé věřící v Kristu duše. Nebo jakož osel hovádka jest chatrné, nepěkný v očích, vedle toho pohrdané, avšak pracovité a trpělivé, jhu se nezpečující, bič i kyj tiše přijímající: tak obyčejně církev pohrdaná jest a z lidí chatrných se shromažďuje atd. Avšak jakož Kristus, král slávy, místo slavných vozů a koní tu pokornou osličku sobě k jízdě zvolil, tak zvoluje sobě za účastníky slávy své toliko pokorná, ponížená, poslušná a trpělivá srdce. Vy rodičové uče se také odtud, nejen sami sloužiti Kristu a jho jeho na sebe bráti, ale i oslátka vaše, dětičky milé, hned s sebou k němu vésti, aby dříve, než by je svět osedlal a pod jho zlých navyklostí uvedl, Kristus již je sobě poddané a uzdou bázně Boží sevřené měl; a tak se vy s nimi a oni s vámi společně s Kristem do nebeského Jeruzaléma ubíratí budete.

Šesté, z těch hovádka svá Pánu půjčujících, šaty stelících, palmy vstříc nosících atd. Učme se všechno všudy, jmění, umění, sílu a cokoli máme, můžeme i sami

jsme, vynakládati na Krista a slávu jeho; a bude všecko to a my se všim tím Kristovi. A tu blaze nám!

Sedmé, že se město Jeruzalém zbouřilo, Kristus pak a zástupové ti vedle něho na to nedbajíc, předce se ubírali do chrámu a odtud Pán zase do Betany, učme my se též udatnosti. Nech se svět vzteká a bouří a vlnami svými až k nebi kouří (jakž zpívá žalm 93.), my sobě s Kristem předce krácejme svou cestou do chrámu církve a odtud do nebeské Betany. Nebo aniž nám toho kdo zbrání, půjdeme-li v Kristu a síle jeho, dojdeme, on všecko v moci máje, i svět a peklo, povede, provede, dovede nás. Blaze nám toho vůdce, blaze nám poslušenství našeho za ním!

V. Naposledy, slzy Kristovy teď vylité osvědčují bezbožníkům strašlivost a hrůzu zahynutí jejich; neboť musí hrozná věc býti, kteráž Synu Božímu uprostřed slávy jeho bolest srdce přinesla. Když čteme pláč Jeremiášův porozumíváme, jak hrozný hněv Boží tehdaž byl vylit na ten národ, čemuž oni věřiti nechtěli, dokud jim o tom kázal, nýbrž ani sám prorok, dokudž nespatriil. Ale tuto vševědoucí Pán, prvé než přišlo zahynutí, oplakává je, protože hrůzu jeho zná. Ach, oplakávejte hříšníci zde raději hříchy své, nežli abyste měli zahynutí své oplakávat tam, kdež odplakati lze nebude. Nebo nepokajete-li se časně, hněv Boží konečný vylit bude (1 Tess. 2, 16.) a vypuštěn oheň zuřivosti, kterýž páliť bude až do nejhlubšího pekla. Ach běda, přeběda na věky! Ach, usmysl sobě, kdo usmysliti můžeš. Čas ještě jest, ještě dvěře milosti odevřené stojí. Pokud ještě Kristus skrze služebníky své mluví, volá, prosí, pláče, ještě čas jest; potom nebude na věky věků napravití lze, zamešká-li kdo zde jednou čas milosti. Bůh smiluj se nad námi! A my již o to smilování jeho zvolějme k němu všickni, padnouce před obličejem jeho s pokorou atd.

Kázání na IV. díl pašije.

Milost Boží s námi.

Vytrěstáváje Pán farizejskou pokrytost, v jeden čas i to jim řekl: „Když bývá večer, říkáte: Jasno bude zítra, nebo se červená nebe. Pokrytci, způsob nebe rozsouditi umíte, znamení pak časů neumíte souditi.“ (Mat. 16, 2. 3.) Pouští, hle, tuto Pán, že jest pravé to vyšetření, že když zapadající slunce ráno pěkně jasně vzjiti strojí, při západu obyčejně se zatípytí a v jasnosti své ukáže; jakož pak že tak bývá, zkušeni posavad svědčí. Ale proč já to připomínám nyní? Protože se podobně s sluncem spravedlnosti stalo, Kristem, kterýž máje po smutném svém západu smrti zase z propasti hrobu skrze vzkříšení vesele vyniknouti, před západem ještě slavně se rozsvítil a sedmerým způsobem blesk moci své ukázal. Což se nám všecko v dnešním dílu pašije ukáže. Ten tedy slyšte.

Textus.

Tri věci se v historli této o Pánu vypravují:

I. Osvědčení sedmerým způsobem slávy jeho mesiášské.

II. Vyhlášení smrti jeho a užitků z ní jdoucích.

III. Příprava jeho k též smrti.

Což kratičce sobě porozbereme, s připomínáním hned při každé částce (nač potřebí bude) předpovídání a figur; zatím tajemství, naposledy naučení.

O I.

Sedmero to osvědčení slávy mesiášské stalo se čtvrtého a třetího dne před hodem Beránka, a to prokázáním moci veliké zázračné při některých živých i bezdušných věcech. Jako:

1. Nejprvé při fíku neplodném, ovoce nenesoucím, kterýž proklel, tak že přes noc usechl a tak zahynul. Tím zajisté osvědčil Pán, že on jest ten, kterýž skrze proroka Malachiáše byl řekl: „Aj, já pošli vám Eliáše proroka (t. Jana Křtitele) prvé nežli přijde den Hospo-

dinův veliký a hrozný, aby obrátil srdce otců k synům a synů k otcům, abych přijda neranil země této prokletím. (Mal. 4, 5. 6.) Nebo že fikem tím nešťastný ten Židovský národ vyznamenán byl, uslyšíme níž.

2. Druhý skutek moci jeho byl do chrámu vjití, jeho se mocně ujeti, neřádů kněžských a biskupských z něho vymetání, nýbrž sebe tu Bohem a Mesiášem, jehož ten chrám jest, vyhlášení; nebo jim řekl: „Dům můj dům modlitby slouti bude a vy jste jej učinili peleší lotrovskou.“ Kteréž jeho moci a slov jeho ulekli se všickni tak, že oněměli, strnuli, odpovědi v ústech neměli. Tak osvědčil Kristus, že on jest ten, o němž psáno: „Přijde do chrámu svého Panovník, kteréhož vy hledáte, a anjel smlouvy, v němž libost máte; aj, přijdeť praví Hospodin zástupů.“ Ale kdo bude moci snést den příchodu jeho? a kdo ostojí, když se on ukáže? Nebo bude jako oheň přehánějícího a jako mýdlo běličů. Jak sedí zlatník přeháněje a přechištjuje stříbro, tak on přechistí syny Lévi. (Mal. 3, 1. 2. 3.)

3. Třetí skutek moci jeho prokázán byl při některých slepých a kulhavých, kteréž tu v chrámě uhlédal a uzdravil; tím, že jeho mesiášská moc ještě od něho neodstoupila, osvědčiv. (Viz Iz. 35, 4. 5. 6.)

4. Čtvrté, prokázal moc svou vzbuzením a nastrojením sobě dítek, aby mu tu hned před nepřátely jeho na čest zpívaly: Hosanna Synu Davidovu! O čež když se opět na Pána domlouvali, aby to zastavil, on jim z žalmu 8. lekcí četl, aby porozuměli, že oni jsou ti, jinž na osvědčení tito zázrakové se dějí, ti nepřátelé Boží, ti protivníci, ti mstitedlní vražedlníci (viz žalm 8, 3.). Nýbrž aby soudili, že tyto dítky znamenají ten nový lid, který sobě nastrojí, když je pro nevděčnost zavrže, jakž skrze proroka předpověděl Bůh: „Lid, kterýž nastrojím sobě, chválu mou vypravovati bude, poněvadž's ty mne ne-vzýval, ó Jakobe, nýbrž stesklo se tobě se mnou, ó Izraeli.“ (Iz. 43, 21. 22.)

5. Páté osvědčení bylo nastrojením opět pohanských národů, t. Řeků některých, kteříž poznavše Boha Izraelského býti Bohem pravým a živým, chodívali také k slavnostem do Jeruzaléma; ale že byli nepřijali obřizky, neměli práva vcházeti do chrámu, než toliko v síni zevnitřní, jenž pohanská sloula, poklony své vykonávali. Ti tedy

do chrámu nesmějíc, kdež Pán celý den byl, žádali Pána na rozmluvení, skrze apoštoly sobě to jednajíc; tak však, že to i jiným známé bylo. A tu opět osvědčeno, že Kristus jest ten kořen Izai, kterýž již již bude za korouhev národům vystaven a po němž se pohané (když ním domácí pohrdají) pilně ptáti budou. (Iz. 11, 10.)

6. Šesté osvědčení hlasem z nebe příšlým stalo se. Nebo když Pán příčinou těch Řeků o nastávající své smrti (skrze niž Spasitelem světa učiněn býti měl) promluviv, skormoutil se a v nebe k Otci, aby oslavil jméno své, zavolal, ozval se hned z vysokého nebe Otec a řekl: „I oslavil jsem, i ještě oslavím.“ Kterýž hlas jako hlas hromu zvučel; protož někteří za prosté zahřmění to měli, jiní, že to anjel k němu promluvil. (Chrám zajisté Jeruzalémský, rozumějte, byl uprostřed odevřený, jako nějaký přeširoký plac pod nebem, vůkol toliko ambity, a nad svatyní svatých zlatou střechu mající.)

7. Naposledy osvědčil svou moc Kristus získáním sobě srdce všeho lidu, že za proroka toho velikého, t. Mesiáše, jej majice, stále se ho přidrželi a v zástupích okolo něho se drželi, plný chrám jich celý den, takže nepřátelé nemohli ho, jakž byli by rádi chtěli, časně před velikonocí dosáhnouti a skliditi. Při velikonoci zajisté pravý tento velikonoční Beránek zabit býti měl, protož je mocí svou zdržoval, aby naň dříve času sáhnouti nemohli. A to jest to sedmero osvědčení slávy a moci Kristovy, aby zřejmé bylo, že bude-li trpěti, dobrovolně trpěti bude.

O II.

Zdržují se tu také řeči některé, kterýmiž smrt svou a užitečnost její Pán vysvětluje. Smrt samou tituluje:

1. Oslavením Syna člověka, protože sláva každé věci v tom jest, když dojde cíle svého, aby užita byla k tomu, k čemu přistrojena jest. Poněvadž tedy Kristus byl řekl: „Zápalů a obětí neoblíbil's, Bože, ale tělo jsi mi připravil. Protož aj jdu, abych činil vůli tvou.“ I klade sobě to za slávu svou, že k tomu, aby obětí byl za hříchy světa, užít býti má.

2. Tituluje smrt svou vsátím zrna pšeničného do země, rozuměje tím, že jakož zrno pšeničné ne proto se

do země vmítá, aby zahynulo, ale vyrostlo zase a to s užitkem hojným, tak bude smrt jeho, ne pro zůstání v smrti, ale pro vyjití zase, skrze vzkříšení.

3. Nazývá ji povýšením svým od země a praví evangelista, že to řekl, znamená, kterou by smrtí měl umřít, t. že na kříž přibit jsa, vyzdvižen bude, aby tak v mukách vise, tou zlořečenou smrtí umřel, jakož i do dnes o těch, které na šibenici všesj, říkáme: povýšili ho. A naschvál užívá toho mluvení Pán, pro ukázání, že se na něm naplní figura měděného hada, kteréhož Mojžíš na vysokou sochu byl vyvěsil v prostřed tábora (Num. 21, 9.). Tak zajisté prvé k Nikodémovi také mluvil (Jan 3, 14.).

Co pak o užitečích smrti své mluví? Nejprv dí: „Zrno pšeničné, umře-li, mnohý užítek přinese, t. přinese mnoho jiných zrn. Nebo nemluví o mletí zrna a strojení ho ku pokrmu, ale o seti, vzjití a užitku nesení. Poněvadž pak tím zrnem samého sebe míní, patrné jest, že smrtí svou vzkříšení jiným dítkám Božím slibuje.

2. Dí: „Nyní jest soud světa tohoto, nyní kníže tohoto světa vyvrženo bude ven, t. smrtí mou ďábel bude přemožen a lidské pokolení z moci jeho vysvobozeno, o čemž hned více při tajemství.

3, Já když povýšen budu, potáhnú všechny po sobě. To jest, jakož povýšený od Mojžíše měděný had obracel k sobě oči celého Izraele, zvláště všech uštknutých, tak po mně ukřížovaném Spasiteli ohlédati se budou, aby spaseny byly všechny končiny země. 4. e pak dí: Potáhnú k sobě, míní tažení skrze kázání slova a moc Ducha, k účastnosti kříže svého a zatím života věčného. Protož na znamení toho, že Kristus nás táhne, víc než my sami jdeme, roztáhnouti dal na kříži ruce své, jakoby volal, vábil, objímal přicházející. Jakž se i děje.

O III.

Netoliko pak o smrti své mluvil Pán, ale se k ní také strožil. A to

1. Posilováním se proti hrůze smrti. Nebo jako člověk lekal se, kdykoli muky a bolesti své rozvažoval, zvláště vnitřní. Protož dí: „Duše má skormoucena jest. A což dím, Otče, vysvobod' mne z této hodiny? Nýbrž proto jsem přišel k hodině této,“ jako by řekl: Což se mám

zpěčovati v tom, což jsem na sebe přijal? Již není času rozmyšletí se. K tomu o hodinu jest činiti, t. kratičký jest čas, přemohu v Boží moci a svítěním.

2. Pracováním pilným a horlivým povinnosti své konáním. O čemž evangelista dí, že učil po ty dny v chrámě a to celý den, takže na úsvitě přicházel a večer teprv, nýbrž v noci odcházel na horu Olivetskou.

3. Modlitbami. Nebo řekl: „Ach, Otče, oslaviž jméno své, t. skrze smrt mou a šťastné skrze ni vykonání toho, což se vykonati má. Též když praví, že v noci býval na hoře Olivetské, což to jest, než že na modlitbách trval?

TAJEMSTVÍ.

V tomto sic dílu nevypisuje se nic utrpení Kristových (kromě zkormoucení duše jeho) než toliko co činil, k nim se stroje. Avšak z řečí těch některých, vyšších z úst jeho, vzíti sobě můžeme vysvětlení tajemství vykoupení svého. Ač i z těch činů a skutků sedmi, jimiž mesiášskou svou slávu osvědčil, svým způsobem také světlo nám jde. Nebo co tu Kristus o hlasu z nebe přislém řekl: „Ne pro mne stal se, ale pro vás, to o všech těch činech právě jest. A tak bychom říci mohli, že tím vším ukázal cíl a moc smrti své. Ku příkladu (ať jedno aspoň to povysvětlím), že z chrámu vy-metal krámy, kdež k obětem náležející věci prodávali, co tím ukázal, než že toho již potřebí nebude, když pravá oběť za hříchy světa, tělo jeho obětováno bude, a dokoná se vykoupení věčné? Pravdě tedy, že čas jest, aby stínové vstupovali. Měl zajisté Mesiáš učiniti konec oběti zápalné a oběti suché (Dan. 9, 27.). Znamenatí pak dobré jest, že Kristus tento skutek (vyhnání volů, ovcí, holubů z chrámu) dvakrát vykonal, nejprv při první velikonoci po křtu svém, v začátku poselství (Jan 2, 14. atd.) a teď při poslední velikonoci, před smrtí svou; tamto, aby osvědčil, proč přišel, tuto, aby se již k tomu oddal. Protož jim tam řekl: „Zbořte chrám tento (na tělo své ukázav) a já ve třech dnech zase jej vzdělám,“ jako by řekl: „Vy ta hovádka vždycky bijete a žádného tím nevzkřísíte a tak platnosti těch obětí neukazujete. Ale já ukáži, ve třech dnech to uhlédáte, že jedinou obětí (když

tělo mé zabijete), hřích i smrt přemožena, spravedlnost pak a život navráceny budou.

Avšak pozorujme, kterak nám tajemství smrti své Pán odkrývá tím dvojím promluvením.

I. O zrnú pšeničném vsatém.

II. O soudu světa a odsouzení knížete světa.

Krátce to, však světle porozvinu.

O I. Kdyby se přihodilo, že by jednoho roku všecka pšenice, co jí na světě jest, pokazila se a stuchla, tak že by moc její živá vypáchla, tu by nebylo možné, než že by všecko pokolení obilíčka toho zhynulo. Nebo které by koli do země uvrženo bylo, zhnulo by a zhynulo, protože by nevzešlo, moci své živé zbaveno jsouc. Ale kdyby jedinké zrno zachováno bylo zdravé, možné by bylo zachovati skrze ně celé to pokolení, tak však, aby se do země vsálo a z něho jiných zrn mnoho, živých také a zdravých, vyrostlo a z těch opět jiných víc, až by se zase po všem světě život pšenice rozmohl. Tak se zajisté s námi dalo: všecka Adamova rodina byla porušena, tak že jsme všickni upadli v hřích a skrze hřích v smrt a usmrcení jsouce všickni, ani jeden sebe neb jiného obživiti nemohl, byli bychom všickni v smrti zůstali na věky. Ale aj, milosrdenství Boží obmyslilo prostředek, že jeden z nás bez porušení zachován, t. Syn Boží v těle lidském bez poskvrny hřícha přijatém. To tedy život věčný v sobě mající tělo Syna Božího, když na smrt dáno a zahrabáno, vyrostlo zase k životu a to tak mocně, že i jiné sebou a skrze sebe křísiti může; však znamenajme, kteří spolu s ním hříchům zemrou, aby spravedlnosti živi byli. Nejinak zajisté pšenice se rozmnožovati můž, než skrze umírání a zase v nový život povstávání semenek jejich. Tak život Kristův v nás nejinak než skrze nové z Boha rození, jenž se mocí ducha Kristova nás obživujícího děje. Pochválená buď moudrost Boží, kteráž to tak opatřila!

O II. Čteme v prorocích, že se skutek vykoupení našeho také soudem nazývá. Jako Izai. 1, 27: Sion v soudu vykoupen bude. V kap. 4., mluvě Bůh o výstřelku, Mesiášovi, slibuje smýti nečistotu dcer Sionských a spláknouti krev Jeruzaléma, v duchu soudu a v duchu horlivosti (v. 2. 3. 4.). Na to tedy narážejte teď Kristus, dí: „Nyní jest soud světa tohoto, nyní kníže světa toho vyvrženo

bude ven.“ Znamenejme, že na tomto soudu soudce jest Bůh, obžalovaný jest svět, t. pokolení lidské, žalobník jest ďábel, kterýž, že mu na prvním stání téměř po vůli ortel padl, ujal se mocně a panský aneb raději tyransky lidí, jako by již knížetem neb pánem a bohem světa byl, jakož se tak i jmenuje. Trvá zajisté soud ten světa, pokud sám svět trvá, maje troje stání: jedno při počátku světa, hned po pádu v ráji, druhé uprostřed světa za času Kristova, třetí na skonání věků v den poslední. A všudy Syn Boží zástupcem jest a prokurátorem lidského pokolení. Při nejprvnějším zajisté stání v ráji, když padl ortel smrti na hříšného, aby se v prach obrátiti musil a ďábel, ten had starý, také odsouzen byv, aby prach žráti musel, ujal se vladařství smrti zástupce náš, zjednal obměkčení ortele, aby had toliko patu potírati mohl, samému pak, jakožto původníku všeho zlého, aby hlava potřína byla. Když pak ďábel nepřestával sokem býti a na zatracení lidské dotírati, postavil se zase prokurátor a prostředník náš a vzal na se celou naši při, to jest i přirození naše i vinu i pokutu a podnikl ortel první ten na hříšníky vynešený. Na něhož když smrt a vladař smrti, ďábel, sáhli, práva nemajíc, vyšel jiný ortel Boží, aby tedy pro tohoto nevinně utrpělého i vinným odpuštěno bylo, t. když by tento nevinný, mezi vinné však nenáležitě počtený a mezi usmrcené zahrnutý, vydobýti se moc měl, aby také moc měl s sebou z smrti a pekla vyvésti všecky, kteříž by se ho věrou chytili a tak z smrti a pekla vyvésti se dali. To jest, což řekl Pán Bůh: „Protože vylil duši svou na smrt a s přestupníky počten jest, dám jemu díl pro mnohé, aby s nesčíslnými dělil se o kořist“ (Iz. 53, 12.). A sám Syn Boží: Tak Bůh miloval svět atd. (Jan 3, 16.). To hle jest ten soud světa, to odsouzení a vyvržení knížete světa, aby víc na zatracení naše tříti nemohl. Pozůstává pak ještě jedno stání, kdež samému Synu Božímu již soud poručen, aby ortelem spravedlivým podělil vyvolené své k životu, ďábla pak a účastníky jeho k smrti věčné.

NAUČENÍ.

Mohla by naučení ve všech pěti částkách, podle začátečního pořádku vyvozována býti z textu přítomného, jako

hned z strany porušení našeho lidského, kterak hned z gruntu zlé jest srdce naše, nevěrné, zatvrdilé, odstupující od Boha živého. Čehož příklad na farizeích, o nichž se teď praví, že ač takové divy činil před nimi, neuvěřili však v něho. Ach, všickni jsme z přirození takoví, v zlém zavilí; mocí Boží dítí se to musí, kdo napraven a spasen býti má atd. Avšak poněvadž čas míjí a zima krutá z vůle nedá, toliko dvoje toto se připomene naučení a to potřebné. Jmenovitě: jak my Kristem z moci hříchů, smrti, ďábla vykoupeni máme hleděti

(I.) i živi býti,

(II.) i k smrti se strojiti?

1. Kristus za všechny umřel, dí apoštol, aby ti, kteříž živi jsou, již ne sami sobě živi byli, ale tomu, kterýž za ně umřel i z mrtvých vstal (2 Kor. 5, 15.). Protož nebude-li kdo Kristu živ, jak horliti proti němu strojí, teď to ukázal neplodného toho fíku prokletím. Nebo že se tím fíkem a nenesením ovoce jiná věc mínila, než tělesný fík a ovoce, patrné jest, poněvadž

1. Tak ráno zlačnosti nebylo přirozené.

2. Nemoci se zdržeti až do města, poněvadž blízko bylo, nepřipadalo na Pána.

3. Nevěděti, jest-li na něm či není ovoce, nemožné bylo Pánu.

4. Rozhněvati se na strom, pro nepodání ovoce (an nebyl čas ovoce, dí sv. Mar. 11, 13.) náruživost by byla vymluviti se nedávající, což o Pánu, soudci vši země, i mysliti neslušné jest.

5. Byť i čas fíků byl, tichý tento Pán neměl obyčeje tak hřímati, nýbrž raději i za neplodný strom se přimlouvati, okopávati, ohnojevati (Luk. 13, 6. 8.).

Protož naprosto jiná věc tu se znamenala, jmenovitě církev, aneb lidské pokolení, i každý člověk sám v sobě. My zajisté všickni byli jsme uschlí rajští stromové, kteréž však Syn Boží zaftem krve své, v níž věčný život jest, zavraždil a zase k rozzelenání přivedl, abychom růsti, kvěsti a ovoce nésti mohli. Nenese-li toho kdo, on zaft svůj bere k sobě, nám pak nepozůstává než zase uschnouti a na věky zahynouti. Dí-li kdo: „I však to bylo ještě před vylitím krve Kristovy“, odpovídá sv. Jan. v Zjevení (13, 8.), že beránek tento zabít jest hned od počátku světa, totiž v radě Boží, což když se prohlašovalo,

i v ráji, i patriarchům, i skrze proroky lidu Izraelskému, což to bylo než zavražďování krví beránkovou? Ale poněvadž lid ten vlahu Božího milosrdenství v sebe pije, ovoce hodného nenesl, než listím toliko tvárností zevnitřní Boha odbýval, shovíváno mu dlouho, i napomínán byl; naposledy pak, aj, rozhorlil se ten, jemuž vlastní krve na ně vynaložené lito bylo. Protož je opustiti a v prokletí vydati strojl a to hned tu tělesně na tom silu ukázal. Již pak, v Pánu milí, my na tomto místě nyní stojíme, my jsme to stromoví obživené a z mrtvých vzkříšené, kteréž nebude-li všeho zaftu svého, vši moci a síly vnitřního i zevnitřního života vynakládati na vydávání ovoce hodného Bohu, není, ach, není, není, není čeho čekati, než prokletí a zahynutí. Čehož, Bože, uchovej pro milosrdenství své! A znamenej každý pro výstrahu svou, že strom tento tehďaz proklet, když sic nebyl čas fiků, však proto, že tehďaz, když čas byl, nenesl. Shovívá zajisté Pán Bůh někdy a přehlídá i velké hříchy a mezi tím leckdys případne s pomstou nenadále. Protož dobře Sirach: „Neříkej, hřešil jsem a co se mi zlého přihodilo? Nebo Pán shovívá, však nikoli nepromine (Sir. 5, 4.). Nebo lítost i hněv rychlý jest u něho a na hříšníky dolehne prechlivost jeho“ (v. 7.).

II. Jestliže jsme zemřeli s Kristem, věříme, že také s ním živi budeme, dí apoštol (Řím. 6, 8.), namítaje, že jakož Kristus umřel, tak my účastníci jeho zemřítí musíme; však zemřeme-li s ním, že také skrze smrt k životu projdeme, jako on prošel. Umírá pak s Kristem ten, kdo s Kristem živ jest spravedlnosti Boží a k smrti se stroj, tak jak Kristus, totiž poroučuje se a odevzdáváje tak cele Bohu, aby Bůh s ním činil, co chce a jak chce skrze něho, a v něm aby oslavil jméno své, buď životem jeho neb smrtí. Druhé, slouže pilně bližním svým a hned na to ostatek života vynakládaje, aby žádnému nebyl ke škodě, ale všechněm pokud možné ku prospěchu. Třetí a naposledy, modliteb jsa pilen, dnem i nocí a tak s Bohem sobě zvykaje, aby pod nebem již jako s Bohem byl. Ach, blaze kdo tak činí! Tomu zajisté kdykoli přijde smrt, žádostivě přijde a nebude nic než branou k životu.

Kázání na V. díl pašije.

Milost Boží s námi.

V předcházejícím dílu pašije slyšeli jsme, co Pán čtvrtého a třetího dne před hodem beránka činil a jak se k smrti strojí, jmenovitě že v chrámě celé dny trávil, lid učil, nepřátelům svým se řeční i činy divnými osvědčoval a Bohu Otci modlitbami poroučel. Následuje, co toho dne před smrtí svou činil? Jmenovitě, že hod Beránka s uředníky slavil a jim, setrvají-li s ním v jeho pokušeních, věčného svého království účastnost sliboval. Slyšmež o tom.

Textus.

Jakož Mojžíš, nežli přes Červené moře (v němž Farao zatopen býti měl) lid vedl, nejprve s nimi beránka velikonočního slavil, pravě, že to jest Fáze, jítí Hospodinovo. Tak i Kristus skrze moře krve své (v níž zatopen býti měl pekelný tyran, ďábel, a vyvolený lid jeho tudy proveden k životu) jítí máje, nejprv s milými svými beránka jedl, jakž jsme teď slyšeli. V kteréž věci poněvadž nemalý díl vysvětlení vykoupení našeho záleží, proto jest to k historii utrpení Kristových připojeno a nyní tím pilněji rozváženo býti má. Vypisují pak evangelistové:

O tom slavení hodu beránka s uředníky tyto věci:

I. Kdy a kde jej slavil?

II. Jak?

III. Co se při tom přihodilo?

O I.

Kdy? Právě, že prvního dne přesnic, když zabíjín býval beránek, rozuměj podle Božího nařízení t. čtrnáctého dne měsíce března. (2 M. 12, 1. 6.) Jiní zajisté Židé neslavili v ten rok toho dne, než následujícího, podle ustanovení starších. Nebo když se trefil pln měsíce v pátek, (jako tehdež) oni majíc beránka ve čtvrtek večer zabiti a snísti a v pátek velikonoční slavnost začítí, odložili sobě beránka na pátek a velikonoci na sobotu, proto, aby nemuseli dvou velikých svátků, velikonoci a soboty,

po dva dny pořád slaviti, než raději oba spolu, tak aby se jim velikonoč v sobotu začala (a to nazývali velikou slavností, Jan. 19, 31.) a v druhou sobotu skonala. To tak farizeové mudrováním svým byli to lidu v zvyk uvedli, mimo nařízení Boží. Kristus tedy ne podle obyčeje jejich, ale podle zákona, hned předce ve čtvrtek beránka slavil, pro dvě příčiny:

1. Aby ukázal příkladem svým, že zákona Božího šetřiti se má víc, než ustanovení lidských.

2. Že odložití s tím do pátku nemohl, maje sám jakožto pravý velikonoční beránek zítra o té době již zabitým býti. Protož evangelista dí: „Vida Ježíš, že přišla hodina jeho atd. a že miloval své až do konce, protož bez rozžehnutí se zvláštního od nich vzat býti nechtěl.“

Kde pak? Ne v Betany, než v Jeruzalémě; protože jinde jedený býti neměl, než při chrámu. (5 M. 16, 2.) Tak Bůh nařídil, pro ukázání, že Kristus tu zabit a obětován býti měl, kde se jiné oběti konaly, poněvadž jimi vyznamenán byl. Druhé, ukazují evangelistové částečnější místo, dům nějaký v Jeruzalémě, kteréhož kde a jak hledati měli učedníci, a jak s hospodářem o propůjčení místa jednati, pěkně jim oznámil Pán. Nepochybně, že hospodář ten byl z učedníků Páně tajných, o němž Pán věděl, že ho farizeům nevyzradí, že beránka dřív než jiní všickni slaví. Což se i z té formule vidí: „Vzkázalť Mistr, čas můj blízko jest, u tebe jísti budu beránka“ atd.

O II.

Jak? 1. Nejprvé, dí evangelista, že posadiv se s učedníky za stůl, osvědčil toužení srdce svého, kterak žádosti žádal ještě s nimi jísti beránka, dřív než by trpěl, totiž proto, aby jim vysvětliti mohl tajemství té ceremonie, již se posavád užívalo, k vyznamenání utrpení jeho.

2. Druhé oznámil jim, že se již již tajemství to naplní: „Pravím vám, žeť ho již více nebudu jísti, až se naplní v království Božím, t. poslední toto jest mé a vaše beránka figurného jedení, napotom již ve mně, beránku svým, hodovati budete,“ jakož tak potom mluvivali a psali apoštolé. (1 Kor. 5, 7. 8.) Vyzdvihl tedy tu starozákonní svátost tím posledním jí slavením, a že se již pravda toho ukáže, oznámením.

3. Začal večeři tu figurnou, od připití učedníkům kalicha dobrořečení, připojiv k tomu, že to také kalich loučení bude; což oboje podle obyčeje zvyklého v lidu tom učinil. Nebo když kdo na znamení vděčnosti obět obětoval, užívalo se při tom jistých ceremonií, jako, že kněz vezma kalich s vínem a napiv se trochu sám, jako by koštoval, dal jej obětujícímu a on jiným tu přistojícím přátelům svým, a pili z něho pořad všickni, ostatek pak vylil kněz na hlavu hovádka. Úmž osvědčováno, že dobrovolně všickni tu obět Bohu posvěcují a všickni v ní a skrze ni v milosti Boží díl míti žádají. A zatím zabita byla obět a rozdělena; vnitřnosti a tuk Bohu na oltář k spálení, masa díl kněžím, ostatek obětujícím, kteříž sobě z toho připravili hody, a tu hospodář opět kalich dobrořečení připil hostům svým. (O jakémž kalichu mluví David v žal. 116, 12. atd.) I poněvadž tedy beránek velikonoční byl obět vděčnosti za milostivé synů Izraelských v Egyptě před anjelem zhoubci zachování a figura neb předvyznamenání pravého z moci ďábla vysvobození, začíná Kristus hodování v beránku od kalicha dobrořečení.

Jiných ceremonií nevypisují evangelistové, proto že se tu všecko podle Božího nařízení konalo. O čemž se při tajemství dotkne.

O III.

1. Co se tu přihodilo? Velmi nepřípadná věc, svár mezi učedníky o přednost. Příčina bezpochyby odtud byla, že Pána o blízkém již království Božího nastání mluvíti slyšeli, tak že již ani s nimi jísti nestrojil více v tom poníženém způsobu; i mysli, konečně již asi zítra zjeví slávu svou a ujme se království svého. A tu hned jim na mysl šlo, jak pak úřadové budou rozděleni? Kdo z nich bude kanclířem, kdo maršálkem, kdo nejvyšším sudím, kdo hejtmanem polním? atd. ach, jaká toto tělesnost byla! zvláště, že oni na úřadech velikých prostě přestávati nemíní, než o nej přednější místo se tahají až do svády. To hle rozum náš, to naše povahy!

2. Ale co pak k tomu Pán říkal? Nerozhněval se, ani jich neulál, ale snesa mdlobu jejich, pokojil je pěkně. Jedno, ukazováním jim, k čemu on jich nepovolal, totiž

ku panování, aby způsobem králů a pánů světa jedni nad druhé buď tituly, buď moci užíváním se vzpínali a milostiví páni (*εὐεργέται*) slouli; ale povolání jejich apoštolské že jest a bude služba, v té čím se kdo více jiným podkloní, ten že bude přední. Druhé, ukazuje jim, čím dojdou toho, čeho žádají, účastnosti slávy jeho: že setrváním spolu s ním v pokušení. Protož k tomu raději aby duše své strojili.

PŘEDPOVÍDÁNÍ.

To pak všechno, co tu Kristus Pán za tou poslední večeří činil, předukázáno bylo Božím toho nařízením a celého lidu Izraelského vždycky toho u figuře ostřiháním. Pravda pak těch figur jaká byla a jest v Kristu, to sobě také již připomenouti máme, proto že na tom záleží všechno; stínové minuli, pravda zůstává. A že pak pravda přišla, stínové museli ustoupiti a zhasnouti i při těch, kteříž pravdy nepřijali, při Židech. Nebo to Bůh předpověděl, že Mesiáš obětí konec učiní při tom nevěřícím lidu, zbořením jim chrámu a nedopuštěním jeho více stavěti. (Dan 9, 27. Oz. 3, 4. 5.) Jakož tak se stalo, nynější Židé ani jiných obětí neobětují, ani beránka neslaví, protože místa k tomu, města a chrámu nemají.

TAJEMSTVÍ.

Summa jest, Beránek ten znamenal Krista:

I. Samým sebou.

II. Cílem svým.

III. Ceremoniemi, kterýchž se okolo něho užívalo.

O I. Sám sebou; nebo jakož beránek onen byl vzat

1. Z stáda ovcí neb koz; 2. Bez vady. 3. A to samec. 4. Roční (2 M. 12, 5.) Tak Kristus, světa Spasitel, vzat jest 1. z ovcí Božích, t. z lidského pokolení. 2. A býti měl, jakož byl, bez poškrvny hřícha. 3. Měl býti muž, ne žena, ačkoli narozený z ženy; protože měl býti nový Adam, kmen znovu se rodících dítek Božích. 4. Měl býti obětován v začátku plného mužského svého věku.

O II. Cíl, pro kterýž onen beránek byl ustanoven, srovnává se také s cílem, pro kterýž Kristus poslán, jenž jest trojí:

1. Beránek onen zabit byl proto, aby krví jeho pomazány býti mohly dvěře domu, pro odehnání anjela zhoubei; Kristus také proto zabit, abychom měli vykoupení skrze krev jeho (Efez. 1, 7. Kolos. 1, 14.) a vítěziti mohli nad ďáblem skrze krev beránka. (Zjev. 12, 11.)

2. Beránek zabit býval, aby byl ku pokrmu věřícím. Nebo nařídil Bůh, aby ho jedli i snědli v každém domě; Kristus také proto zabit, aby tělo jeho nám bylo právě pokrm a krev jeho právě nápoj. (Jan 6, 55.) Protož to také hned po této figurné večeři vyhlásil a tělo své k jedení, krev ku pití církvi své nařídil. O čemž v následujícím dílu uslyšíme.

3. Beránek zabit byl a jedený proto, aby tou večeří jeho slavnost přesnic zasvěcena byla lidu Božímu. (Nebo oni potom již celých sedm dní jedli chleby přesné a nekvašené, jakž byli nez kynulé těsto z Egypta s sebou vynesli; to jim trvalo, až se i na druhou stranu moře, cestou k zaslíbené zemi, dostali a Pán Bůh je mannou z nebe krmiti začal a potom také každodenně hod přesnic od beránka se začínal.) Tak Kristus proto se nám v pokrm a nápoj dává, abychom z něho přesnost a hříchem nenakvašenost berouce, sami také přesni a nenakvašení byli, jakž apoštol mluví, (1 Kor. 5, 7.) t. abychom v novotě života, v přesnicích upřímnosti a pravdy stále již cestou svou k nebeské vlasti kráčeli, až skrze propast smrti své projdouce, začneme mannou nesmrtedlností krmeni býti od Boha a Spasitele svého. (Zjev. 2, 17.) Tak hle proč onen Beránek nařízen byl, proto i Kristus, však v duchovním smyslu.

O III. Ceremonie, kterýchž se z Božího poručení při beránku užívalo, všechny také Krista ukazují a spasení v něm připraveného požívání způsob; buď že se soudí, jak strojen, neb jak užíván byl, v jedné, druhé i třetí věci.

Strojení jeho bylo takové, podle Božího nařízení: (2 M. 12.)

1. Oddělen byl od stáda a chován doma čtyry dny (v. 3. 6.). Tak Kristus oddělen od hříšníků, (Žid. 7, 26.) aby svatý byl; avšak mezi lidmi čtyry léta nejprv obcoval, s nimi se známil a jim sebe v známost uvozoval.

2. Zabit býti měl ode všeho množství shromáždění Izraelského. (Třikrát to Bůh opětoval 2 M. 12, 3. 6. 47.)

a to k večeru (aneb jakž hebrejské slovo vzniká, mezi dvěma večery, t. mezi nešporem a západem slunce, protože se večerní hodina hned od nešpor počítala, v. 6.). Tak se stalo s Kristem, že zabit jest ode všeho množství shromáždění Izraelského, při slavnosti velikonoční, když se na sta tisíce lidu odevšad shromažďovalo. A zabit jest k večerou světa tohoto. (Žid. 9, 26.) Nebo ač se v Zjevení praví, že Beránek zabit jest hned od ustanovení světa, (Zjev. 13, 8.) však to ne jinak se rozumí, než 1. o uložení Božím; 2. prohlášení jeho hned v ráji po pádu, tak že věřící hned od toho času na obět tuto vzhledali se; 3. o platnosti, kteráž byla vždycky plná.

3. Strojen byti měl ku pokrmu pečením; surového a vodou vařeného jísti zapověděl Pán Bůh; jako i rozkrajovati ho, ale aby celý pečen byl, i s hlavou, i s droby. (v. 8. 9.) Což znamená, že ho Bůh Otec ohněm, jakož pálčivé spravedlnosti své, tak i vroucí milosti své, pražil a jako upekł, a ku pokrmu nám připravil, a to celého, nic nevynímaje, aby celá jeho osoba, i úřad, i řeči, i činy, i všechno, co Kristovo jest, naše bylo. Ó přestědrá lásko! Potud o přistrojení beránka.

Způsob požívání onoho beránka také nám ukazuje, jak Kristus požíván býti má? Předně, k ochránění se před ďáblem zhoubcem, takto:

1. Měli Izraelští vzítí svazček izopu a omočíc jej ve krvi beránkově

2. pomazati obou veřejí a nade dveřmi

3. a vjíti zase do domu a nevycházeti celou noc z domu, aby od anjela zhoubci někdo trefen nebyl, když by vně byl. (v. 7. 22.) Izop znamená hořké pokání, aneb pykání a želení, že jsme hříchy svými v moc ďáblu upadli. To kdo má opravdové v srdci svém, má takové pokáním jako svázané srdce omočeno býti ve krvi Kristově, to jest uvěřiti má člověk, že Kristus pro hříšné přišel, aby je spasil, a že ve krvi toliko jeho jest obmytí nečistot našich. (3 M. 17, 11. Žid. 9, 14.) Takovým tímto pokáním a věrou (to zajisté jest izop omočený ve krvi beránkově) mají se pokropiti obě veřeji dveří, to jest obě strany svědomí našeho, pravá i levá, aby ani skrze to, co dobrého opouštíme, ani skrze to, čeho se zlého dopouštíme (jako také co dobrého činíme a co zlého nečiníme), přístupu k nim neměl ďábel, pokropiti

všecko to máme krví Kristovou a věřiti, že jakož nás dobré čínění naše pro nedokonalost svou ospravedlniti nemůž, tak ani zlé čínění naše zatratiti nás, pro dokonalost Kristovu, již účastni jsme věrou. To jest, hle, mazati dvěře svědomí svého po obou stranách, tak aby ke mně satan přístupu neměl, ani po levé straně, skrze hříchy mé k zoufalství mne veda, ani po pravé, skrze domnělou nevinu a dobré skutky k doufání v sebe a pýchu mne táhna. Ale abych, buď že mne svědomí viní, nezoufal, nýbrž s apoštolem říkal: „Všickni jsme zhřešili a nemáme slávy Boží; spravedliví pak učinění býváme darmo z milosti, skrze vykoupení, kteréž se stalo v Kristu Ježíši, jehož Bůh vydal za smirci skrze víru ve krvi jeho, (Řím. 3, 23. 24. 25.) buď že mne svědomí v ničem neviní, v tom nedoufal, ale říkal: „Ač do sebe nic nevím, však ne skrze to jsem (a žádám býti) spravedliv. Nebo ten, kterýž mne ospravedlňuje, Pán jest.“ (1 Kor. 4, 4.) Naposledy, máme mazati dvěře svědomí našich také na hoře s vrchu; to jest, pozor dávati, abychom očistění jsouce krví Beránkovou, více na svědomí své poškrvny hřícha nepouštěli; aby, jakž tam apoštol dí, krev Kristova očistila svědomí naše od skutků mrtvých k sloužení Bohu živému. (Lid. 9, 14.) To když se tak zpraví a ohradím krví Kristovou srdce a svědomí své, má zatím toto jíti, abych se již v uzavírání svém zdržoval a ven nevydával, t. abych trval v milosti Boží a v posvěcení svém; protože vydal-li bych se zase odtud, pokoušel bych Boha a zhoubce mohl by mne trefiti k zahynutí mému.

Způsob jedení beránka takový od Boha vypsán:

1. Žádný neobřezaný neměl jísti a zase každý obřezaný měl jísti, pod vyhlazením. (v. 43. 44. 45. 48.) Poněvadž pak na místo obřízky křest vstoupil, znamená to, že žádný, kdo křestanem není, t. Kristu se křtem neposvěti, nemůž účastnosti zásluhy Kristovy míti; a zase, byť kdo křestanem zevnitř byl, nemá-li vnitřní pravdy víry a života Kristova, též mu neprospěje, zahyne i s tím.

2. Měl beránek v domě tom jedený býti, kde zabit a upečen byl, jinam nic nevynášejíc. (v. 46.) Znamená, že účastnosti Krista v domě církve toliko se dochází, ven z církve nic.

3. Kostí zapovědíno v beránku lámati. (v. 46.) Znamená, že jakož moc a síla jeho Božská bolestmi smrti neměla potřína býti, ale v cele zůstati, tak učení a zásluha jeho nemá býti zcestnými smysly a důmysly trhána, ale v cele tak jakž vydána jest, zachovávána.

4. Měl býti jedený s chleby přesnými a bylinami hořkými. (v. 8.) Znamená, že Beránek Boží Kristus, komu se s svou zásluhou v požívání dává, tomu přidává přesnost a svatost života svého, též hořkost a trpkost kříže svého. Nakvašení hříchem a rozmazánkové že nemají v něm dílu.

5. Naposledy poručil Bůh v každém domě celého beránka snísti, a to hned večer, nic k ránu nenechávajíc; pak-li by co zbylo, spáliti ohněm. (v. 10.) Znamená, že Kristus, kdekoli se požívá, celý má požíván býti, protože celý dán jest nám, i osoba i učení, i zásluha i sláva jeho (protože nám za učitele, kněze, krále dán). Co pak tu o spálení ohněm poroučí Bůh, zdá se, že to nařízeno proto, aby svátosti nebylo užíváno k obecnému jídlu; též pro vyjítí vstříc pověrám; avšak znamená, že nechceme-li Krista k spasení toliko užívat, než také k tělesným věcem (jako Židé posavad svým tělesným o Mesiášovi smyslem) to nám oheň zuřivosti Boží v nic obrátí.

Mimo to pak všechny tyto ceremonie nařídil také byl Pán Bůh, aby beránek jeden byl od stojících a přepásaná bedra majících, a hůl v rukou, a s chvátáním (v. 11.) a aby žádný té noci z domu nevycházel. Avšak to v Egyptě toliko při prvním nařízení ostříháno byti mělo, jakž se z toho vidí, že potom roční památky nařizujíc, toho nepřipomínal, též že Kristus toho neostříhal. Nebo se posadil za stůl a potom po večeři šel do zahrady Olivetské. Nám však i to ukazuje, jak Krista Beránka užívatí máme, když nám z Egypta přítomného života jíti jest k nebeské vlasti, t. při smrti, jmenovitě, abychom ohradíc se krví Beránka, pospíchali vyjítí z těla a býti s Kristem atd.

O požívání přesnic toto poroučí Pán Bůh: Aby se přesných a nekvašených chlebů za užitím beránka sedm dní pořád požívalo. (v. 15. 18.) Znamená, že kdo Krista účasten učiněn jest, již po všechny dny sloužití má Bohu v svatosti a spravedlnosti. Nebo hled, člověče, sedm dní tobě k přesnicím vyčetl Pán Bůh: neděli, pondělí, úterý, středu, čtvrtek, pátek, sobotu. Cožž tedy pozůstává, aby se k kvasu navrátiti mohl? I nic. A dokládá Pán Bůh,

proč toho vyhledává od nás? Protože nás sobě z Egypta vyvedl. (v. 17.) A jak přísně vyhledává? Pod vyhlazením. (v. 15. 19.) Tím se každý zprav na konec. Ale dosti o tom tajemství. Ne že by nebylo hodné více mluvití, ale pro mdlobu paměti naší.

NAUČENÍ.

Připomeňmež sobě již také některá jiná naučení, však krátce a podle pořádku textu.

I. O Pánu našem Ježíši Kristu praví se teď:

1. že věděl, že přišla hodina jeho, protož se strožil. Ovšem tedy my, kteříž nevíme, kde nás hodina naše čeká, vždycky se na pozoru mějme.

2. Praví se, že přišla hodina jeho, aby šel z tohoto světa k Otcí; sudme, co jest smrt Kristových účastníků? Ne smrt a zahynutí, ale jítí domů, k Otcí. Pamatujme na to, když se komu hodina blížiti bude, aby se nelekal, ale těšil.

3. Že miloval své, kteříž byli na světě, až do konce. I milujmež my zase toho, kterýž jest na nebi, a milujme až do konce a bude nám věčně dobře.

II. Z biskupů a zákonníků učíme se povahám pokrytců a duchovních tyranů. Tito majíc se k velikonoci strojiti, dali se v skládání lsti a vraždy, od nichž se nynější biskupi a lidských svědomí trapiči naučili, aby se před a při velikonoci nejobyčejněji s lidmi, duchovně i tělesně, katovali. Pak-li jsou kdy krotší, to jen proto, že nemohou. Jakož zajisté tito neřekli: „Nečínme toho, nesahejme na krev nevinnou, aby se Bůh nerozhněval; než toliko, ne v den sváteční, aby nebyl rozbroj v lidu.“ Tak nynější žádného na Boha ohledu nemají, než jen když jim někdy okolo uší zbroj chřestí, tu ulevují; a někdy i tak předce slepě, jako tam můra do svíčky, dorážejí k svému zlému, jako farizeové předce se osmělili a při svátku Krista zabili.

III. Z učedníků učme se Krista vždycky ve všem poslouchati, raději než lidí. Oni zajisté ne ustanovením starších se zpravovali, ale zákonem Božím, k němuž je vedl Kristus. A jdouce za rozkázáním jeho, všecko činili, mluvili, řídili, jak jim kázal. Ó coť jest čistě sloužiti tomu Pánu, kterýž všecko ví, než se stane, protož také

všecko řídití umí a naměření jeho jemu jdou. Věděl, hle, teď, když Petr a Jan do té a té ulice přijdou, kdo je potká, co ponese, kam půjde, co odpoví a učiní. Věděl také a viděl již tehdáž, i nyní ovšem všecky nás, kdy se kdo zroditi, kde v kterém městě a místě se octnouti, s kým neb s čím se kdo potkati (kdo se džbánem vody, kdo se džbánkem piva neb vína, neb čím jiným) měl a má, summou všecko. Jak, hle, bezpečně a myslí veselou za takovým Pánem, aneb na rozkázání jeho kamkoli jíti muž člověk osvícený! Nebo buď že na poušť neb do hluku jde, mezi přátely neb nepřátely, ví, že všudy oči Pána jeho s ním jsou, kteréž jej vedou i také provedou. Blaze, kdo se tak očím Pána svého dověřuje a nevzhlédá očima rozumu svého jinam, než ho oči prozřetelnosti Božské vedou.

IV. Máme tuto znamenitě světlý důvod proti papežově lži a podvodu, kterýž praví, že Pán po sobě Petra za veřejného náměstka a viditedlnou vši církve hlavu zanechal, odkudž zase po Petrovi on že to zdědil. Nebo kdy by tak bylo, byl by Kristus teď, když ta otázka, kdo by z nich měl býti největším, zpravována byla, nezatajil, nýbrž jim Petra ukázal, protože o to vlastně činiti bylo. On pak udomlouval je všecky, že na to mysliti směji, aby někdo největším býti a slouti měl, on že toho v církvi své míti nechce, aby někdo sám jeden přednost držeti a nad jiné se vznášeti měl.

A protož na tom stůj, že kdo to předce činí, ten proti vůli Kristově činí a jest odporník Kristův, jenž se řecky Antikrist jmenuje. Jest vedle toho i všechněm služebníkům církve napomenutí, aby se pýchy a ctižádosti vystříhali, nýbrž povolá-li koho řádně Bůh k přednějšímu místu, aby věděl, že ku pracem větším povolán jest, protož aby sobě krotce a tiše, pracovitě a trpělivě, jako služebník všech počínal.

V. Naposledy, máme tuto přesladké potěšení my, kterýmž dáno jest z milosti nejen věřiti v Krista, ale také i trpěti pro něj (Fil. 1, 29.) v slovích přemilostných našeho Spasitele: „Vy jste ti, kteříž jste v mých pokušeních se mnou zůstali. A já vám způsobuji“ atd. (Luk. 22, 27. 28. 29.) Ach pohni se srdce vaše radostí v vás, ó stádečko vyhnanců Kristových! kteříkoli jste setrvali v těchto přítomných pokušeních, kteréž na Krista a pravdu

jeho přišlo v vlasti vaší. Ach, milejší vám buď tento kříž Kristův, kterýmž poctění jste, nežli všecka světa království se vši slávou a bohatstvím svým! Nebo aj, věčné království za to vám s sebou dáti strojí ten, jemuž víru chováte, Pán váš. Jste-li zbaveni vlasti zemské, nebeská vás čeká; jest-li zde podnoží lidské a povrhel, on vám strojí místo vedle sebe na trůnu svém; snášíte-li nepohodlí, hlad, žízeň, aj, strojí Pán váš pro vás stůl rozkoší, abyste jedli a pili za stolem jeho v království jeho! Blaze tedy, kdo při Kristu trvá, blaze, kdo setrvá ve všech pokušeních! Ale k tomu kdo jest způsobný? „Moc Boží ostříhá nás k spasení,“ dí apoštol ten, kterýž zkusením vlastním dosáhl, že udatnost lidská, jakkoli silná, klesá, a zase moc Boží i ve mdlobě lidské že vítěziti umí, Petr sv. (1 Pet. 1, 5.) Protož o to volejme k Bohu i nyní.

Kázání na VI. díl pašije.

Milost Boží s námi.

Kterak Kristus figurné večeri beránkové (že se v smrti jeho naplňuje, osvědčiv) konec učinil, slyšeli jsme; následuje, kterak jinou novou novou církví ustanovil, nejprve učedníky své k hodnému tajemství tomu obcování nastrojiv. O čemž takto vypsali evangelisté:

T e x t u s.

Hojná v slovích, ale hojnější v smyslu a v tajemstvích, jest přeslyšaná řeč; protož k vysvětlení jí hned přistupujíc, v summu ji sobě takto klademe, že tu vypsáno jest:

Ustanovení nové Kristovy večere, k hodování v těle a krvi jeho, jakožto Beránka Božího, za hříchy světa obětovaného. Při tom poznamenáno:

I. Jak Pán učedníky své k tomu tajemství strojil?

II. Jak vyhlásil?

III. Jak oni tomu obcovali?

O I.

Strojil se k tomu trojím způsobem:

1. Umýváním jim noh, aby čisti přistupovali k tajemství tomu.

2. Vyloučením bezbožníka Jidáše z prostředku jich.

3. Navržením jim příčin, pro kteréž nyní teď ustanoví věc zvláštní.

O I. O ceremonii umývání noh znamenejme, že ji nezačal tuto Pán, ale v užívání byla Židům po snědení beránka při začátku večere přesnic. Nebo že synové Izraelští z Egypta vycházejíce, beránka byli odhodovali v Rameses (2 Mojž. 12, 3. atd.) chlebů pak přesných k cestě napéci pro pospíchání nemohše, vzali s sebou zadělané těsto a teprv na prvním noclehu v Sohot, chlebů sobě napekli (39.); že, pravím, rozdílné to jedení bylo (beránka v Rameses a chlebů přesných v Sohot), také toho Židé ostříhali, že po snědení beránka teprv po chvíli zase stůl kryli a přesný chléb jedli. A že pak Izraelští z Egypta den cesty ušedše, večeri svou v Sohot ne bez umytí noh drželi (podle obyčeje starých, bosochodících cele neb na podšvách toliko), vidělo se potomkům před večerí přesnou také nohy umývati pro připomínání sobě té cesty otců svých skrze prach a bláto z Egypta. Pán tedy náš, pravdy všech ceremonií šetře, také té ceremonie nepomíjel; však kdež jiných let ucedlníci tím jemu sloužili, naposledy teď sám on, vstana, přepásav se, vody naliv, nosil od jednoho k druhému a nohy jim umýval a vytíral. Čemuž jiní dověrně obcovali, Petr sám bránil z pokory; Pán předce, takže musil povolit. A tu jim Pán řečí svou vyjevil mínění své, že něco vyššího tou ceremonií nyní obmýšlí, jmenovitě dvoje toto:

Předně, vyznamenati vnitřní pravdivé očišťování od hříchů, že jakož žádný poškvrněný a neočištěný práva neměl jísti beránka onoho figurného, (4 Mojž. 9, 6.) tak žádný, kdož by se od nečistot hříchů neočistil, že nemá práva k hodování v Kristu, Beránku Božím. (Teď v. 8.) A to umývání a očišťování, že on sám, kněz a biskup duší lidských, konati může a umí. (Žalm 51, 9. 1 Jan 1, 7. Zjev. 7, 14.)

Druhé, pro příklad dobrý jakož pokory tak i lásky společné, aby i oni jedni druhým rádi nohy umývali, t. v zevnitřním obcování (kteréž obchodem aneb nohami vyznamenáno jsouc, bez nedokonalosti těch i jiných jako nohy bez uprášení a pokálení býti nemůže) sebe vespolek ošetřovali raději, nežli špinili a káleli, jak v světě bývá.

A to jest první způsob strojení učedníků k večeři velebné umytím a skrze to očištěním jich i lásky v nich roznícením.

O II. Druhé, strojil se k té večeři vyloučením nekajícího hříšníka Jidáše. O čemž vypravují evangelistové, s jakou to lítostí, bolestí, opatrností, naposledy i zuřivostí učinil Pán. Nejprvé zajisté oznámil jim, že ne všickni toho umytí dobře užijou, protože ne všickni jsou vnitř čistí. Nad tím když se skormoutili, vymínil zase, že ne o všech mluví, protože jeden toliko jest, kterýž proti němu, Pánu svému, paty pozdvihuje a jej zraditi strojí. A tu začal osvědčovati ztracení jeho, neusmyslí-li sobě ještě. Tu když se očišťovali všickni, a Petr návštěi dal Janovi, aby se tajně vzeptal, kdo by byl, Pán mu pošeptal, že ten, jemuž omočenou skyvu chleba nyní podá (omáčeli zajisté přesné chleby právě tehdaž v hořkých salších), a podal Jidášovi. Čímž rozdráždil se v něm satan tím víc. A Pán vida nekajicnost jeho dokonalou, dal mu výhost přede všemi, řka: „Co činiš, čiň spěšně.“ A on hned vyšel, po radách srdce svého nešťastný člověk, k zahynutí svému kráčeje.

O III. Po vyjití jeho Pán k tomu se maje, aby učedníky ku pozorování, co dále činiti budou, nastrojil, oznamuje jim troje toto:

1. Že přišla hodina oslavení jeho (31. 32.), mině vítězství své nad smrtí a ďáblem.

2. Že od nich jde a jich na ten čas s sebou vzíti nemůže, (33.) mině své z těla a světa odjítí.

3. Že jim to hned za příkázání vydává, aby se upřímně a pravdivě vespolek milovali. (34. 35.) A poněvadž po vítězství strojeny bývají hody, též odcházející po sobě zanechávají obyčej mají památky nějaké, a též kdo někomu něco přikazuje opravdově, také i závazkem

nějakým sevřítí ho hledí, aby tedy pozorovali, co on nyní učiní a jakých jim hodů, jaké památky, jakého závazku zanechá.

O II.

Tak je nastrojiv Pán, již jim vyhlašuje, že tomu chce, aby oni na potom místo beránka neb kozlátka pečeného brávali chléb a víno a věřice, že to jest jeho tělo a krev, aby jedli a pili. O čemž jsme tak slyšeli: „A když oni jedli (t. přesné chleby), vzav Ježíš chléb dobrořečil“ atd. Tu se ukazuje:

I. Jak Pán Kristus večeři svou ustanovil?

II. K jakému cíli?

O I. Co a jak činil Pán, večeři tuto nejprv drže, to a tak aby se v církvi napotom stále dalo, nařídil těmi slovy: „To číňte.“ Kteráž slova tutouž moc mají jako ta obšírnější, jichž byl užil po umytí noh, řka: „Příklad dal jsem vám, abyste, jak jsem já učinil, i vy činili.“ Což tedy Pán činil při Večeři této své? Předně, vzal chléb a víno. Druhé, dobrořečil (t. Bohu Otci, že ho za Spasitele světa zřídil a tím lidskému pokolení spomohl.). Třetí, lámal a rozděloval, aby se všechněm dostalo. Čtvrté, rozdával každému obzvlášť. Páté, kázal jísti a pítí a to všechněm. Šesté, vysvědčil, že chléb jest tělem a víno krví jeho: a to tím tělem, kteréž za nás na smrt dáno jest, tou krví, kteráž za nás vylita jest na odpuštění hříchů. Tak tedy a tím způsobem a pořádkem do dnes večeře Páně držána býti má bez přidávání, ujímání, proměňování všelikého; protože on řekl: „To číňte.“ To tedy a ne jiné. Z čehož jde, že zle činí a Pánu jeho ustanovení předělávají, kteříž buď ujímají něco, jako kalich lidu obecnému, buď přidávají, jako vody k vínu nalévajíc, též latinské brebenty, křížování, pozdvihování atd. buď mění a k jinému obracejí, jako kteří svátost dávají do monstrancí, nosí se s ní, padají před ní atd.

O II. Oznamil zatím, proč to nařizuje? Proč tato svatosvatá večeře v církvi držívána býti má? Jmenuje příčiny čtyry. Nejprve dí; „To číňte na mou památku,“ aneb: pro připomínání mne. Byl zajisté jim řekl: „Kam já jdu, vy nemůžete přijíti nyní. Protož, abyste i po mém odchodu na mne se často rozpomínati příčinu měli, usta-

novuji vám tuto těla svého a krve své svátost.“ Druhé, nařizuje touž svátost k tomu, aby jednoty církve svazkem byla. Protož dí: „Píte z toho všickni.“ Mínění zajisté Páně vykládá plněji apoštol, pravě: „Jeden chléb, jedno tělo mnozí jsme; všickni zajisté z jednoho chleba jsme, (1 Kor. 10, 17.) všickni v jeden duch zapojeni jsme.“ (k 12. 13.) Jestližet zajisté dítky a čeládka jednoho stolu tělesného požívající, svorni býti mají, čím více dítky a čeládka Boží, duchovních pokrmů požívající? Třetí, nařizuje svátost tuto pro utvrzení nás u víře o shlazení hříchů našich smrti jeho. Protož dí: „To jest krev má nové smlouvy, kteráž se za vás vylévá na odpuštění hříchů.“ Naposledy namítá, že chce, aby tato večeře jeho, kterouž s námi zde slaví, byla jistotou a závdavkem budoucích nebeských věčných hodů. Protož dí: „Nebudu více s vámi píti z vinného kořene až do onoho dne, když jej píti budu s vámi nový v království Otce svého.“ Summou, kratčeji a prostým pochopitedlněji mluvíc, ustanovil Kristus Pán večeři svou k trojímu cíli, t. aby byla pečetí naší víry, lásky, naděje. Víry, aby spolehnutí naše na Krista Vykupitele a důvěrnost o odpuštění hříchů našich nám v srdcích našich zpečetována byla. Lásky, abychom my, poněvadž nás Bůh miloval a sebe samého nám dal, zase sami sebe s duší i tělem jemu a dítkám jeho jako na spolek že dáváme, před obličejem Božím a církve zapečetovali. Naposledy zapečetuje také hned tu on sám srdcím naším naději naší, že očekávání naše nebeských věčných hodů jest, bude a zůstane neomylná pravda a amen.

Zle tedy opět činí, kteříž pro jiné cíle svátosti této užívají, a někteří z obyčeje toliko, jiní z pověry, jakoby tím odpuštění hříchů zasluhovali; někteří také pro nějaké mezi sebou v něčem závazky, a co toho více.

O III.

Jak uředníci tomu nařízení obcovali? Povolně, poslušně, důvěrně. Nedisputovali se s Pánem jako Kafarnaimští, ale co mluvil, věřili, co kázal, činili. Protož evangelista dí: „I pili všickni.“ Což bezpochyby odtud bylo, že pamatovali, jak Pán předešle byl řeč svou o těla svého za pokrm a krve za nápoj světu dání vysvětlil,

že nemíní tělesně. Řekl zajisté: „Tělo nic neprospívá, duch jest, jenž obživuje, slova, kteráž já mluvím, duch a život jsou.“ (Jan 3, 63.) Protož ač nerozumějí, však věří, a věříc, obcují tajemství tomu.

PŘEDPOVÍDÁNÍ.

1. Že Kristus k svátosti těla a krve své učedníkům bez umytí nepustil, toho figura byla ono Boží nařízení, aby kněží k oltáři Božímu nepřistupovali bez umytí prvé rukou i noh, aby nezemřeli. (2 Mojž. 30, 18.—21.) Protož bylo postaveno před oltářem umyvadlo veliké, měděné, (aneb raději, jakž jiní vykládají, ocelivé) udělané z zrcadel žen houfně přicházejících do stánku úmluvy. (2 Mojž. 38, 8.) To jest z oceli té nejlepší, z níž dělána byla zrcadla (nebo skla tehdaž ještě neměli), a ženy Izraelské když k stánku Božímu lid obětoval zlato, stříbro a všeli-jaké potřeby, taková zrcadla svá také houfně přinášely; z těch tedy Mojžíš udělati dal to umyvadlo a vypuléroval je, takže kněží nejen se umývati mohli vodou do umyvadla nalitou, ale také vzhledati v umyvadle tom jako v zrcadle, jsou-li bez poškvrny.

Toto umyvadlo znamenalo Krista, tu studnici otevřenou v domě Davidově k obmývání hřícha a nečistoty. (Zach. 13, 1.) Ocel ta přepevná jest věčné Božství jeho, stkvělost jeho jest svaté ctnostmi dokonale se třpytící člověčenství jeho, v kterémž všechny nejkrásnější panny Izraelské, t. ctnosti svaté, složily obraz svůj; voda pak umyvadla tohoto jest krev jeho, jakž v Zjevení stojí, že nás umyl od hříchů našich krví svou (Zjev. 1, 5.) Tohle jest, což teď Kristus Petrovi řekl: „Neumyji-li já tebe, nebudeš mítí dílu se mnou.“

2. Že Pán Jidáše od užívání večeře své odloučil, nýbrž ze spolku účastníků svých vyloučil, a aby po své hlavě jda na zahynutí šel, pustil, učinil to podle Zákona Božího, kterýž poroučí, aby žádný nečistý nejedl z oběti, pod vyhlazením. (3 Mojž. 7, 20.) Poněvadž tedy tomu nešťastnému člověku ani ta zevnitřního umytí pomoc platná nebyla, a on v svého srdce nečistotě trval, odmísl ho Pán a z svaté společnosti své jako hříšníka nečistého z ráje, aby k stromu života práva neměl, vyhnal. A tak i pravdu

horlení Davidova proti Doegovi (Žalm. 52, 7.) a Achitofelovi (Žalm 109, 17—19.) naplnil.

Že pak Kristus vykoupení našeho, smrtí svou dobytého, památku nám nařídil svátost tu, v kteréž za pokrm a nápoj církvi vydal vlastní tělo a krev svou, toho figurou byl netoliko beránek onen, jehož krví od zhoubce se zachovavše Izraelští, ostatek snědli; ale také manna ona, kterouž provedeným skrze Červené moře a vysvozeným od Faraona za pokrm z nebe dával Pán Bůh, dokudž by do zaslíbené země nepřišli. Též nápoj, kterýž jim skála z sebe vydala. „Ta zajisté skála byl Kristus,“ dí apoštol. (1 Kor. 10, 4.) A manna podobně znamenala pokrm tento pravý, kterýž s nebe sstupuje a dává život světu, dí sám Pán. (Jan 6, 32. 33.) Tento hle pokrm a nápoj nebeský z sebe samého dal nám, vykoupeným svým, Pán náš, abychom ho na poušti světa tohoto, dokudž do zaslíbené nebeské vlasti nev kročíme, užívali. Kteráž věc jaké hlubší tajemství v sobě nese, již také rozvážiti máme.

TAJEMSTVÍ.

Večeře Páně není sic částkou vykoupení našeho, ale však jest částkou vysvětlení toho, kterak vykoupení jsme a kterak vykoupení toho účastnosti docházíme. Protož o tom věděti, jaké tu tajemství složil Bůh a Vykupitel náš, i povinné i potřebné jest. Ne abychom se o to tajemství hádali buď s Pánem, jako na onen čas Kafarnaimští, mluvíce: „Kterak tento může nám tělo své dáti k jedení? Tvrdát jest to řeč, kdo ji můž slyšeti?“ (Jan 6, 52. 60.) Aneb s učedníky jeho, jinými věřícími, jakž nyní se děje, a o ten artikul v křesťanstvu plno svárů a různic se nachází. U blahoslavená víry sprostnost apoštolů Páně, kteříž přijímali slova Kristova i svátost vydanou důvěrně, věříce raději, co mluvil, nežli disputující, a činnice raději, co činiti kázal, nežli se nad tím zastavující. Kde se tak děje, nejlépe se děje. Avšak poněvadž apoštol, o večeři Páně mluvě, dí: „Jako opatrným mluvím, vy sudte, co pravím (1 Kor. 10, 15.) namítaje, že vždy rozjímáno býti má tajemství toto rovně jako i jiná, jichž velebnost teprve vlastně se otvírá srdcím našim, když se před očima porozvínají; jako i vonná masť

plněji vůni svou zjevuje, když se nádobka poodhradí, nežli zavřená; pobožně tedy toto patero při tom tajemství se povysvětlí:

I. Proč Pán chtěje svátost novou naříditi, chléb a víno k tomu vzal?

II. Proč chléb tělem a víno krví svou nazval?

III. Proč krev svou pítí kázal, poněvadž krev přísně zákonem zakázána byla?

IV. Proč krev svou krví nové smlouvy nazývá?

V. Naposledy, co pak vždy v summě tajemství toto nám v sobě nese? Ceho my tu, jak a s jakým užitkem pozíváme?

O I. Ne bez příčiny uvažujeme, proč Pán na památku smrti své a vykoupení našeho nenechal nám beránka velikonočního, poněvadž by tělo tělem neb masem a krev krví blížeji vyznamenáno býti mohlo? Odp. Proto, že po skutečném vykonání vykoupení našeho nebylo ho potřeby před oči nám figurami teprva malovati, ale toliko připomínati. Protož Kristus o beránku řekl, že se již naplnil, a království Boží se začíná (Luk. 22, 16.). Ale kudy pak vždy na to přišel Kristus, díš, aby místo beránka k svátosti této chléb vzal? Odp. Tudy, že jemu při večeři přesnic zachovávaný obyčej k tomu dal příčinu. Měli zajisté lidé obyčej při začátku večeře této schovati kus chleba pod ubrus, aby tím více příčiny měly dítky jejich doptávati se, co to znamená, a oni jim vypravovati o vyvedení otců svých z Egypta. Když pak po vyomáčení šalsí bylo, vyňal hospodář ten chléb z pod ubrusí a rozlámaje na kousky, dával stolicím, řka: „Toto jest chléb trápení, kterýž otcové naši jedli v Egyptě.“ Tolikéž vezma koflík s vínem, řekl: „Požehnaný Hospodin Bůh náš, král věčnosti, kterýž nám plod vinného kořene dává“; a napiv se sám, podal jim, i pili pořád všickni. Tím se zavíral hod beránka a přezpívavše písničku, rozešli se na odpočnutí. Kristus tedy při posledních přesnicích také té ceremonie s chlebem a vínem užil (avšak všudy ceremonie v pravdu směřujíc) v smyslu daleko vyšším a k cíli jinému než prvé; jmenovitě ne pro památku z tělesného Egypta, církve, ale z pekla a smrti, vykoupení. Protož nedí: toto jest chléb trápení atd., ale toto jest tělo mé, kteréz se za vás dává. Nedí: toto jest

víno, kteréž nám z vinného kmene vyvodí Bůh ale: toto jest krev má, kteráž se z těla mého vylévá na odpuštění hříchů vašich.

O II. Řekl-li by kdo, vždy se ptám, kudy na to Pán přišel, aby chléb tělem aneb masem svým (nebo evangelistové položili i *σῆμα* tělo, i *σαρξ* maso) a víno krví nazýval? poněvadž v té večeri přesné nic masného a krvavého nebývalo, čímž by tělo a krev jeho vyznamenána byla? Odp. Souditi se musí, že Kristus nejen toliko jednu figuru, ale všecky naplniti musil. Již pak mezi oběťmi také byla oběť pokojná, aneb oběť dík činění za pokoj, buď daný, buď skrze pobití nepřátel navracený, jakýchž obětí řád vypisuje se 3 Mojž. 3. a 7. kap. Summa byla: při oběti této vnitřnosti a tuk dávaly se Bohu na oltář k spálení, plece a hrudí kněžím za práci, ostatek masa vracelo se obětujícím, aby jedli a veselili se před Hospodinem, chválice jméno jeho. Tak tedy i tuto pravý náš kněz Kristus obět svou konaje, na tří ji dělí. Předně zajisté dává tělo své Bohu v oběť spokojující Hospodina (protož dí: „To jest tělo mé, kteréž se za vás dává). Potom sobě samému právem kněžství svého (protož dí: tělo mé. Nebo i sám z toho jedl a pil, proto že i jemu díl veliký z oběti té náležel, jmenovitě sláva nej přednější na věky věků. Viz Iz. 53, 10. 11. 12. Filip. 2, 8. 9.). Naposledy, poněvadž díl také náležel těm, za kteréž se oběť konala, aj oddává totéž tělo své nám, řka: „Vezměte, jezte, to jest tělo mé, kteréž se za vás dává. Ó přesladké tajemství vykoupení našeho, zavinuté sic v obětech starozákonních, rozvinuté však přemilostně v oběti Kristově. Ó přestědrý kněže Ježíši Kriste, kterýž tak všecko za nás dáváš a všecko také nám dáváš!

O III. Než co pak to přidává Kristus: „Píte, to jest krev má, kteráž se za vás vylévá.“ Poněvadž krev jisti a pítí zapověděl Bůh přísně, proč proti tomu poroučí Kristus? Odp. Proto, že nač se záповěď onano vztahovala, to již skutkem tuto přišlo. Poslechněme Boha o tom mluvícího: „Žádný z vás nebude jisti krve. Nebo duše všelikého těla ve krvi jest, já pak oddal jsem ji vám k oltáři, k očišťování duší vašich. Nebo sama krev na duši očišťuje (3 Mojž. 17, 11.). Aj, teď příčina, proč zapovědina byla v starém zákoně krev, protože oddána byla oltáři k vyznamenání tajemství očištění duší našich krví

beránka Božího. Nebo poněvadž proti smrti potřebí bylo lékařství hledati, musilo se hledati v životu. Život pak aneb duše každého těla ve krvi jeho jest, dí Pán Bůh, protože k obživení duší krve se užiti musilo. A poněvadž proti smrti věčné lékařství bylo potřebí, musila k tomu vzata býti krev toho, v němž jest život věčný, to jest, Syna Božího (1 Jan. 5, 20.). Protož dí: „To jest krev má, kteráž se za vás vylévá. (Podobná záповeď, pro podobnou příčinu byla o oleji a kadidlu. 2 Mojž. 30, 32. 35. Item, o jedení masa za hřích obětovaného, 3 Mojž. 6, 30.). A pak dí Kristus: „Jezte tělo mé, píte krev mou, ukazuje, že se tajemství již splnilo, a věčný život nám navrácen tělem jeho a krví jeho, k nimž nám právo dává, abychom ji a v ní život jedli a pili. Protož se i tou záповeďí o krvi hovádek my křesťané nevážeme, vědouce, že figura naplněna jest. Připniž se tedy bezpečně k boku beránka Božího každý věřící, a krev oddanou k očistění duše tvé směle pij; jižť toho žádná Boží záповeď nebrání, nýbrž zřetelný rozkaz Spasitele tvého poroučí.

O IV. Že pak dí Kristus: „To jest krev má nové smlouvy“, ta slova potěšené tajemství vykoupení našeho vysvětlují. Krátce o tom mluvíc, dvakrát učinil a slavně stvrdil Pán Bůh s lidmi po pádu jejich smlouvu, nejprvé u hory Sinai skrze Mojžíše, když lid Izraelský za lid svůj přijímaje, slíbil jim milost svou. Po druhé skrze Syna svého u hory Sion, kdež všechny národy světa na milost přijímaje, Bohem jejich býti slíbil. Kteráž smlouva nazývá se lepší (Lid. 8, 6.), protože

(1.) Lepší má zaslíbení, ne zemské dědictví, ale nebeské.

(2) Dědice činí ne jeden národ, ale všechny čeledi země věřící.

(3) Stvrzena jest lépe než ona, t. ne krví hovádek, ale samého Syna Božího (2 Mojž. 24, 6. 7. 8. Žid. 9.).

O V. Ale připomeňmež sobě summu tajemství tohoto celého kratičce a sprostně, aby každý spatřovati a ku potěšení svému užívati toho mohl. A předně,

Co se pak tu v oněch hodech nám za pokrm a nápoj dává? Odp. Kristus vzal chléb a víno, tak, jakž se posavád k službě té svaté běře chléb a víno. Prostý pravím chléb, prosté víno. Avšak nekázal jísti prostého chleba a vína, ale kázal jísti tělo své a píti krev svou. I jaké

tělo a krev? Odp. Pravé, přirozené, vlastní tělo své, kteréž z Marie Panny vzal, v něm na světě vidin byl, v němž trpěl, umřel, pohřben, vzkříšen, na nebesa vstoupil. Nebo aniž jiného těla měl a má. Protož dí: „Tělo mé, kteréž se za vás dává, krev má, kteráž se za vás vylévá.“ Na tom založ víru svou, člověče křesťanský nepohnutě, že jak pravdivě krev onoho beránka užívána byla na dveřích proti zhoupci, a jak pravdivě maso jeho bylo jedeno od Izraelitů, tak pravdivě tělo a krev beránka Božího tobě se dává k užívání; podle onoho Kristova promluvení: Tělo mé právě jest pokrm a krev má právě jest nápoj (Jan 6, 55.).

Ale jak pak to vždy jest, diš, abych já tělo jedl a krev pil, poněvadž mi se chléb a víno dává? Odp. Někteří praví že tak, že chléb znamená tělo Páně a víno krev jeho, ale to není dosti. Nebo Kristus nedí, to znamená tělo mé, ale dí, to jest tělo mé. Jiní tedy, že se tu zázrak děje, jmenovitě, když se slova ta Kristova říkají, že se mění chléb v tělo (maso) a víno v krev. Ale to není podle mínění Kristova. On zajisté nedí: Buď, neb staň se, tělo, ale praví: Jest. K tomu svátosti nejsou zázrakové, ale jsou tajemství. Protož jiní opět, že sic chléb chlebem zůstává a víno vínem, ale však tělo Kristovo všudy jsou s Božstvím svým rozprostřené, že se s chlebem, pod chlebem a v chlebě dává. Ale toto dále ještě od slov Kristových odstupuje, kterýž nedí: Tu jest, ale praví: To jest tělo mé. Také bychom tím způsobem nejen v večeři Páně, ale všudy tělo Kristovo jedli a pili, jestližeť všudy jest. A nadto zjevně Kristus pověděl: „Duch jest, jenž obživuje, tělo nic neprospívá. Slova, kteráž mluvím vám, duch a život jsou“ (Jan 6, 63.).

Pozůstává tedy, v Pánu nejmilejší, abychom, zanechávaje všeho mudrování a hmotného přítomnosti Kristovy vyhledávání, věřili slovům Pána svého. Nebo svátosti tajemství jsou, k tajemství pak náleží víra. Protož i Kristus, maje o tajemství tomto mluvit, u Jana svatého od víry začíná, pravě, toto jest dílo Boží, abyste věřili v toho, kteréhož Bůh poslal (Jan 6, 29.). Item: „Kdo věří ve mne, má život věčný, nebo já jsem chléb života (v. 47. 48.). Na to spoléhajíce pobožní křesťané, mohou, kdykoli vidí před sebou služebníka Kristova s posvěceným chlebem a kalichem státi a podané ty věci od něho přijímají, cele

a bezpečně věřit, že věčný kněz, Kristus, sám skrz ty prostředky přítomen jsa, je sebou samým krmí a napájí tak naprosto, jak obilný kořen všecka zrnka v klasu svém a vinný kmen všecky ratoléstky a lístečky své vláhou života napájí, aby s ním a skrze něho život měly. Nebo jakož nemožné jest, aby ratoléstka k kmenu přirostlá a v něm stojící, neměla účastnosti knene, tak nemožné, aby věrou k Kristu připojená duše neměla účastnosti Krista. I tuto sobě slyš, křesťanský člověče, co Kristus tam řekl: „Můžeš-li věřit, všecko jest možné věřícímu (Mark. 9, 23.). Víra, pravím, spojí nebe s zemí, Krista s tebou, tělo jeho a krev s ústy a srdcem tvým, aby ty oudem jsa těla jeho v pravdě, účasten jeho byl v pravdě. Tomu, kdo tak prostě věří, ten má pravdu těch slov a toho tajemství. Blaze pobožným, sprostným, důvěrným srdcím. Nebo těm se děje podle víry jejich, že těla a krve Kristovy účastní jsou v pravdě, věrou podstatně, i ústy posvátně.

Z čehož jaký by užitek měli, patrné jest z slov Kristových (Jan 6, 54.). Kdo jí mé tělo a pije krev mou, má život věčný a smrti neužří na věky. Nebo poněvadž tělo Syna Božího ohněm muk jeho za pokrm nám připravené právě jest pokrm a krev jeho pro nás vylitá právě nápoj (Jan 6, 55.), nemožné jinak, než že, co pokrm a nápoj tělesný v těle působí, totéž duchovní tento pokrm a nápoj působí v duši naší, jmenovitě sytí, sílí, živí. Moc zajisté živá v chlebě, masu, víně, pivě atd. složená (nebo kdyby jí tam nebylo, tak málo by nás živiti mohly, jako hlína, kámen, dřevo) zažitím táhne se v krev naši a z krve pak dělá se a roste i tělo naše i duch tento životní v těle, tak že, kdo zdrav jsa, pokrm má, má život. Tak Kristovo tělo, v němž se život věčný (božství Kristovo) složil, když jeho účastní jsme, dává nám z sebe život a nesmrtedlnost; to tak právě jest, jako sám Kristus, kterýž jest pravda a amen. A jakož pokrm a nápoj obrací se nám v podstatu těla našeho, tak skrze požívání toto Kristus a věřící jeho v jednu podstatu se pojí, jakž Kristus dí: „Kdo jí mé tělo, ve mne přebývá a já v něm“ (Jan 6, 56.). Ó předrahé tedy požívání svátosti této, skrze niž s Kristem jedno tělo učiněni býváme. Nebo jsme-liť jedno s Kristem, takéť i s Otcem a Duchem sv., poněvadž on v Otci a Otec v něm a v obou Duch sv. přebývá

a všickni v nás (Jan 14, 23.). Ach, tuť jest zvolati: „Milost, milost, milost děje se nám!“ Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? Zdali zarmoucení aneb úzkost? atd. Jist jsem (rei, člověče, světa účastný), že ani smrt, ani život atd.

Umí-li kdo více o tom tajemství přemýšlovati, přemýšluj; jazyk můj víc mluvití neumí. Pane Ježíši, dej zraku našemu vnitřnímu viděti slávu spojení tvého s námi! Dej víře dosáhati vysokosti a hlubokosti lásky přebývání tvého v nás! Dej srdci cítiti sladkost těchto tvých víc než anjelských hodů! Dej duši lačněti a žízněti také tebe pokrmu a nápoje nesmrtnosti a jíti po vůli pochtností tvých až do království tvého amen, amen.

NAUČENÍ.

Ale pozůstávají z rozvážených věcí naučení některá. Jako

1. Z Krista svého milého Spasitele učíme se:

Předně ochotnými a služebnými býti všechněm lidem a zvláště pak my, kterýmž Bůh jiné svěřil. O Pánu, hle, teď se praví, kterak vida, že Otec jemu všechno v ruce dal, vstal od večere, složil roucho atd. Sudť to, kdokoli sobě také od Boha co dané máš, dítky, čeládku, posluhače, poddané, sirotky a kohokoli; vstávej také rád jim k vůli, skládej z sebe nádhernost svou, neb reputaci, neb cokoli ti překáží, a služ, čím sloužiti můžeš, a budeš o to podobnější tomu, kterýž všechněm slouží, Bohu svému. Aj, Pán náš slouží všechněm, i tomu nečistému Jidášovi, zda by ho dobrotou svou získati mohl, a my, ach, jak často rovným sobě neb lepšíin sebe posloužiti se zpěčujeme! Pán neřekl: „Nu, myjte se, služte sobě, ať já vidím,“ ale sám hned napřed k tomu se měl, ohrnul, naléval, skláněl, umýval, ošetřoval všecky.

Druhé, učme se ode Pána sloužiti bližním upřímně a sprostně, bez přijímání osob. Pán hle ne od Petra začal, než jak seděli, pořád jda.

Třetí, učme se dělati dílo potřebné při bližních svých, byť oni třebaš tomu někdy nerozuměli a zpěčovali se, vinuli a kroutili. Nebo přijde čas, že vyrozumějí, rádi budou, poděkují a nám Pán Bůh za službu bližním učiněnou zaplatí. Pán hle Petrovi neřekl: Když nechceš, nech tak, jako my činíváme, pro ledacos bližní aneb svou při

nich povinnost opouštějíce. Ale napravujeme Kristovým příkladem, a když kdo lépe čemu rozumí než bližní jeho, nepřekáží se sobě hlouposti jeho nic, dělej předce, a dobrého mínění žádná věc k vůli neměň.

Čtvrté, učme se od Krista Pána (zvláště my kněží) rozsařnosti v žehráni na hříšníky, má-li s vzděláním býti, jmenovitě abychom ne hned hřímali a třískali, ale osvědčovali, prosili, hrozili, aby kdo sobě svědom jest, ubodnouti se a vzpamatovati mohl. A když pak to nepomáhá a někdo ďáblu se zepřítí a pokáním ho od sebe zahnat nechce, teprv ho církvi vyjeviti a aby po své hlavě šel, pustiti.

II. Z učedníků bereme sobě napomenutí k živosti svědomí, abychom, když se na hříchy z Božího slova žehře, zkormucovali se, bychom pak sobě v mnohém svědomi nebyli, jako teď apoštolé, když Pán, že jeden mezi nimi neupřímý jest, jak se všickni toudí, k sobě přihlédají, svědomí svá examinují! A takt býti má. Nebo můž býti, že člověk, jsa v pravdě v něčem, což zlého jest a na čež Bůh a slovo jeho dotírá, nezná se však v tom. Znal to David, protož říkával: „Poblouzením kdo vyrozumí? I od tajných očist mne, Bože (Žalm 19, 13.). Zlí tedy posluchači jsou, kteříž, když bývají trefeni slovem Božím, hněvají se na kazatele, že na ně káže. Ježto na kohoť má kázati než na ně? Nebo jimť káže a ne Turkům, Židům, neb někomu, jehož tu není, aneb stěnám a větru, ale svědomím lidským. A káže-liť svědomím lidským, musí kázati tak, aby se jímalo. Nebo co to za oráče, kterýž pluhem jen po vrchu jede? To oráč jest, kterýž co nejhlouběji bere, krájí, přemítá, aby, co se pod brázdou kryje, na slunce a rosu musilo, lib se to neb nelib. Dobrým srdcím nemůže se nelíbiti, když se jim zámutek podle Boha, působící pokání k spasení, vzbuzuje (2 Kor. 7, 10.). Chce-li kdo pak Jidášem býti, nechť jest. Na Petrovi pak tu příklad máme lidí, kteříž řídko na prostředku zůstati umějí, příliš tvrdí neb příliš měkci jsouce. On nejprv nedal sobě Pánu noh mýti, potom pak chtěl ruce i nohy. My učme se povolnosti Bohu, však po vůli jeho, ne po své.

III. Na Jidášovi přežalostný jest příklad člověka pokrytce, kterýž ne na to myslí, aby nebyl zlý, než aby v tom známý nebyl. Takovému zajisté nic neprospívají

žádná napominání a žehrání a vedle toho žádná očišťování a umývání; summou, ztracené jest na nich Boží slovo, ztracené svátosti, ztracená duše jejich, kterouž tak silně v své vazbě drží ďábel, že čím se jí víc pomoci poskytá, tím ji on touže jímá. Slyšíme teď, že po té skývě chleba, kteréž Jidášovi Spasitel podal, ďábel hlouběji do něho vstoupil a již teprv po své vůli vodil. Ach, bojme se Boha a aby nás ďáblu v moc nedával, nebývejme pokrytci, poněvadž to jest ohavnost v očích Božích. Máme v Písmích příklady, kterak zjevné hříšníky na milost přijímal Bůh, ale, aby kterého pokrytce obrátil a spasil, v celém Písmě ani jednoho příkladu nenacházíme.

IV. Nejvíce pak učíme se, jaká před užíváním stolu Páně příprava církve Boží bývatí má, jmenovitě, aby se před tím dalo očišťování a umývání skrze napominání, rozmlouvání, pokání, modlitby. Též oddělování se od hříšníků a jich od spolku věřících. Naposledy skrze obnovení se v lásce k Bohu i k sobě vespolek. Pamatujž tedy pilně jeden každý v ten čas očišťovati a očišťovati dáti svědomí své, jak ti spasení tvé milé. Nebo slyšíme, co Pán teď Petrovi praví: „Neumyji-li tebe, nebudeš mítí dílu se mnou.“ Hrozné slovo! Nemítí dílu s Kristem. Ulekni se, kdokoli neumyté srdce, ba i kdokoli neumyté nohy máš, totiž obcování své každodenní nedokonalostí lidskou zašpiněné. Nebo aj! Petr nebyl Jidášem, t. neměl srdce zlého, ďáblu oddaného, a hle, předce pro samo od Krista neumytí hrozí se jemu od Krista zavržením. Jakož pak v zjevení stojí, že do nebe přicházejí sami ti, kteříž umyli roucha svá a zbilili je ve krvi Beránkově (k. 7, 14.). Roucho naše v duchovním smyslu jest to, v čemž se musíme ukázati před Bohem, jmenovitě svědomí naše. To máme ve krvi Beránkově nejprv umýti, potom zbiliti. Myjeme roucho své ve krvi Beránkově, když věříme, že krev Krista Ježíše proto vylita jest, aby očištění byli a z nás spláknuti hříchové naši (1 Jan 1, 7.). Bilíme pak roucho své v též krvi Beránkově, když umyti jsouce, více se již nekálíme, ale čistoty a svatosti ostříháme, abychom, jakož on jest v světle, tak i my chodili v světle (1 Jan 1, 7.). Není-li při kom toho, nesvoď daremně srdce svého a s Kristem se dílu nenaděj; tak jest usouzeno, tak prohlášeno, tak zůstane. Tak to Bůh v Starém zákoně ukázal, když oběti nedal s kvasem obětovati, ale s solí

(3 Mojž. 2, 11. 13.). Kvas zajisté duchovní hříchové naši jsou; sůl ostrá jest pokání, náказu a nákvasu hříchů stavující. A pozorujte, v Pánu milí! V jmenované kap. 2. praví Bůh: „Žádného kvasu nebudete obětovati Hospodinu“ a v kap. 7, 13. dí: „Koláče, aneb chléb kvašený obětovati budete“. Jakž to dvě spolu stane? Dobře a k věci. Smysl zajisté Písma jest, že Bůh člověka v obět přijíti nechce, leč aneb prázdného nákvasy hřícha, jakýž sám toliko Kristus byl, aneb přestávajícího kysati, totiž kajícího, v němž ohněm pokání rozpadající se kvas hřícha již zase vysušen jest, jakž David dí: „Oběti Bohu příjemné duch skroušený, srdcem skroušeným a potřeným Bože nezhrziš“ (Žalm 51, 19.). Kdokoli tedy k stolu Páně se stroje, oběti Kristovy účasti pravé žádáš a kdokoli sám sebe Bohu v obět živou dáváš, umyj se, kvas hřícha z sebe vyčist, nové dobře osolené zadělání buď, a teprv tobě jistotně Kristus Spasitelem, tělo jeho jistotně života pokrmem, krev jeho jistotně nesmrtnosti nápojem bude. Bůh smiluj se nad námi a pomáhej nám v mdlobě naší. Začež se modlme.

Kázání na VII. díl pašije.

Milost Boží s námi.

Neděle přítomná smrtná slove v jazyku našem, protože od starodávna v ten den rozjímání smrti Pána našeho Ježíše Krista a příčin jejich začínáno bylo. My vysvětlování pašije sv. časněji začavše, až posavád jsme takové příčiny smrti Kristovy, jako i přípravu jeho k ní rozvažovali a napotom již k samým utrpením a mukám Spasitele svého přistoupiti máme. Ještě toliko jedna částka pozůstávala přípravy jeho, kterak utrpení svá již již začínati a tak v obět sebe vydati máje, modlitbou svatou horlivě sebe, i ten svůj skutek, i církev Otci nebeskému poroučel. K čemuž přistoupiti majíce i my, od modliteb sv. začneme.

Textus.

Zředť dům svůj, nebo umřeš," řekl prorok Izaiáš králi Ezechiášovi z poručení Božího (Iz. 38, 1.). Ale ta slova k sobě také slyšel král Sionský; Ježíš Kristus, a podle nich postupuje, zřídil před smrtí svou dům církve své kšaftem pořádným, kterýmž předně rozporoučel zboží svá, jmenovitě tělo a krev svou, zásluhu svou a království věčného dědictví dítkám a přátelům svým, jakž jsme onehdá slyšeli. Potom také (jakž kšaftujících obyčej jest) týmž dědicům svým zřídil za poručníka a ochránce nebeského svého Otce. Zdržuje se tu

Modlitba kněze Krista, kterouž za hříchy světa obět svou konati máje, k Bohu Otci činil.

I. Jak ji činil?

II. Zač?

III. Proč vyslyšán býti žádal?

O I.

Činil modlitbu svou předně nábožně, s pozdviženýma zhůru k nebi očima (v. 1.) (O srdci nepotřebí mluvit, poněvadž on byl nejmilejší ten Syn v lůnu Otce svého přebývající, jehož srdce v srdci Božím stále bylo). Druhé, konal tuž modlitbu hlasitě, pro učedníky, aby slyšeli a svědkové toho byli, pro jisté a hojné potěšení církvi Boží. O čemž sám v též modlitbě praví: „Nyní k tobě jdu a toto mluvím na světě, aby měli radost mou plnou v sobě (v. 13.).

O II.

Modlil se pak předně za sebe, potom za učedníky, naposledy za celou církev svou, všechny, kteříž kdy uvěřiti měli v něho, lásce a věrnosti otcovské poroučeje.

Sobě žádal oslavení (v. 1.), to jest, netoliko podeřízení a posílení v boji, aby šťastně nad smrtí, peklem, ďáblem zvítěziti mohl, a to aby potom Otec vzkříšením jeho z mrtvých a na nebe vzetím a na pravici své posazením osvědčil a všemu světu, skrz rozhlášení evangelium sv. v známost uvedl, ale také v sebe samého, aby ho oslavil tou slávou, kterouž u Otce měl (z strany Božství), prvé nežli svět byl (v. 5.).

Učedníkům pak žádá: Předně zachování od toho zlého, t. ďábla pokušitele (v. 15.), kterýž, že se o ně všelijak pokouseti bude, jakožto přední sloupy a do světa legáty jeho, zvláště když mezi všelijaké divoké národy půjdou a mnoho podnikati musejí, věděl Pán. Druhé, žádá jim posvěcení v pravdě, to jest (jakž sám vykládá) v slovu Božím (v. 17.) jmenovitě, aby Duchem sv. dokonale osvíceni a utvrzeni jsouce, mohli učením svým pravé světlo a nepohnutá skála býti církvi.

Všechněm pak věřícím a tak celému tělu církve své žádá předně jednoty a spojení pravého, jakož s tebou vespolek, tak i s ním, Spasitelem svým a skrze to i s samým nebeským Otcem. Dí zajisté: „Aby všickni jedno byli, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli (v. 21.). Druhé, žádá jim, aby do nebe vzati byli všickni a hleděli na slávu jeho věčně (v. 24.).

O III.

Předstírá pak také příčiny Otcí svému, proč toho žádá?

Předně, sobě oslavení proto, že na tom sláva Boží záleží (v. 1.). Rozuměj sláva milosrdenství, spravedlnosti, moci a moudrosti Boží, kteráž se dokonáním skutku vykoupení přejasně rozsvítiti měla. Druhé, že nemožné, aby jinak uložení jeho o spasení lidském došlo, poněvadž svět k známosti Boha jinak přijíti nemůže, než skrz známost toho, kteréhož on poslal (v. 2. 3.). Třetí, že on již oslavil Otce svého na zemi, vykonav dílo, kteréž mu dal, aby je činil (v. 4.), totiž naplnil cele a dokonale zákon Boží a rozhlásil tajemství vykoupení, že Bůh zamiloval svět a Syna svého dal atd. A netoliko rozhlásil, ale i začal, mnohé tělesně i duchovně z moci hříchu, smrti, ďábla vydobýváje. Protož že nevyhnutelně dokonání toho býti musí a jinak býti nemůž než skrze vzetí jeho v slávu. Čtvrté, že nežádá než toho, což jemu právem věčného jeho Božství přináleží, a což on pro spomožení bídým se zmařiv, jako poodložil byl. O čemž dí: „Oslav mne u sebe slávou tou, kterouž jsem v tebe měl prvé nežli svět byl (v. 5.).

Učedníkům pak a apoštolům svým žádá od ďábla zachování a v pravdě dokonalého utvrzení: „Předně

proto, že oni jsou ti, kteréž jemu Otec, z světa je vybírá, dal, protože aby to již měněno nebylo (v. 6.). Druhé, že oni k tomu, aby opuštění býti měli, příčiny nedali, přijavše věrou jej a řeči jeho a zachovavše slovo, kteréž jim vydáno bylo (v. 7. 8.). Třetí, že jakož je Otec jemu dal, a on jich dokud s nimi byl ostříhal, tak nyní z světa jde, že je zase on Otci svému odevzdává, aby v nich oslaven býti mohl (v. 9—12.). Čtvrté, že svět je v nenávisti má a míti bude, on pak jich z světa vzíti nemůže, nýbrž teprv je do světa rozeslati míni (nebo prý jakos ty mne poslal na svět, tak jsem já je poslal na svět, jmenovitě s poselstvím k lidem), protože že ochrany, pomoci, posily potřebují (v. 14. 18.).

Církvi pak a všechněm věřícím žádá s Bohem spojení, zde i věčně, proto, že on sebe samého posvěcuje za ně (v. 18.), totiž v obět dává. Nebo to jest mluvení zákonmi, kterýmž, co se Bohu dává, praví se posvěcovati (Viz 2 Mojž. 13, 2. a 28, 41. a 29, 27. 3 Mojž. 19, 24. a 22, 2. atd.). A přidává: „Otče, chci, kdež jsem já, aby i oni byli“ (v. 24.), jakoby řekl: „s tou výminkou sebe obětuji, abych život věčný dáti mohl věřícím.“ Zavírá: „Známé jsem jim učinil jméno tvé i ještě učiním“ (v. 26.), jakoby řekl: „Již jsem začal Spasitelem býti, nepřestanu, a ty, Otče, potvrď díla svého, aby milování, kterým s mne miloval bylo v nich, a i já v nich.“ To summa té modlitby.

PŘEDPOVÍDÁNÍ.

Že Kristus Mesiáš s modlitbami měl přistupovati k boji proti nepřítelům našim, ukazováno bylo tím, že onino tělesní vysvoboditelé, kteréž kdy vzbuzoval Bůh lidu svému, s modlitbami vycházivali nepřítelům vstříc. Mojžiš (2 Mojž. 17, 10.), Jozue (Joz. 7, 7. atd.), Gedeon (Soudc. 6, 17.), Jefe (Soudc. 11, 30.), Samson (Soudc. 16, 28.), Jozafat (2 Par. 20, 6.). Ovšem David, když proti Goliášovi, obru strašlivé postavy, kráčel, ve jménu Hospodina, Boha zástupů kráčel (1 Sam. 17, 45.), nýbrž nařídil Bůh zákonem, když by vytáhl lid jeho na vojnu proti nepřítelům svým a měl-li by se již potýkati, aby přistoupě kněz, mluvil a potěšoval všeho lidu, aby nebyli srdce lekavého, ale spolehli na Hospodina Boha svého, kterýž s nimi jde a za ně bojovati bude, aby zachováni

byli (5 Mojž. 20, 1—4.). Takť se tuto v pravdě stalo. Nastával samému knížeti všech vojsk Božích přetěžký a nebezpečný boj proti všechněm nejhorším nepřátelům Božího lidu. A to boj takový, v kterémž sám tento vývoda bojovati měl, jiní všickni utíkati a toliko se z daleka dívati, s hrůzou konce věci těch očekávajice, měli. O čemž když Pán svým mluvil, již se rmoutili a báli, a na tom bylo, že i vlastní jeho srdce báti se, lekati, třásti mělo. On tedy sám kníže a bojovník, knězem také jsa, vystoupil a sobě i jim k udatnosti mluvil, aby Hospodina Boha zástupů před očima ku pomoci maje, jíti mohl vstříc nepřátelům svým, jakž se i stalo.

I toto sem náleží. Když Ezechiášovi, králi pobožnému, Bůh zvěstovati dal: „Zřeď dům svůj, nebo smrti umřeš“, on lekaje se smrti a zachován býti žádaje, obrátil se k Bohu a s pláčem volal: „Hospodine, rozpomeň se, že jsem stále chodil před tebou, v pravdě a srdci upřímném (2 Král. 20, 3.). Podobně Kristus, když mu teď smrt za vyvolené podniknouti nastává, mluví: „Otče, rozpomeň se, že jsem Syn tvůj, že jsem tě oslavil na zemi, že jsem dílo vykonal, kteréž's mi dal, že jsem oznámil jméno tvé lidem atd.“

A poněvadž zákon měl stín budoucích věcí, jichž se pravda na Kristu ukázala (jakž apoštol svědčí, Kol. 2, 17. Žid. 10, 1.), najde se, že co v této modlitbě své Kristus, kněz věčný, činil a mluvil a čím hořelo srdce jeho teď, když obět svou za hříchy světa konati měl, to všecko vyobrazeno bylo na onom starozákonním nejvyšším knězi Aronovi, když kněžský úřad svůj začínati maje, k tomu posvěcován byl. Vypsal to Mojžíš (3 Mojž. 8.), že na sebe vzal roucha svatá, jemu z Božího poručení přistojená k slávě a ozdobě (2 Mojž. 28, 2. atd.) jmenovitě.

1. Plášť dlouhý až do země, z hyacintu, z šarlatu a červce dvakrát barveného (t. z hedbáví trojího, modrého, bílého a červeného) setkaný a na podolku jeho zvonečky zlaté a jablka zrnatá, aby zvuk jeho slyšán byl, když by vcházel do svatyně před Hospodina (2 Mojž. 28, 31. 36.)

2. Náramenník, jenž byl jako druhý plášť na onen první, po pás toliko, též z trojího hedbáví udělaný a na každém rameně jeho seděl kámen onychynový, na nichž vyryta byla jména pokolení izraelských, na pravém šest,

na levém též šest, aby je na svých ramenou nosil před Hospodina (2 Mojž. 28, 6. 15.).

3. Náprsník, jenž byl punt na prsa, čtverhranný, pidi zšíří a pidi zděli, též z hedbávi trojího, vysazený kamením drahým třmi řady, na kterýchž opět jména dvanáctera pokolení synů izraelských, aby je před Hospodinem nosil v srdci svém. Též v něm Ůrim a Thumim, t. světlost a dokonalost, což jaké věci byly, ukryl to Pán Bůh před námi a Mojžíšovi zapsati neporučil. Tento náprsník připínal se zlatými řetízky, petlicemi a haklíky k náramenníku, aby na prsích nejvyššího kněze tuze ležel, aby prý tak Aron na srdci svém nosil soud synů izraelských před Hospodinem vždycky (2 Mojž. 28, 15—31.).

4. Naposledy, čepice neb koruna biskupská vstavena byla na hlavu Aronovu a na ní plech zlatý nad čelem jeho, s nápisem rytým SVATOST HOSPODINU, aneb Hospodinova (2 Mojž. 28, 36—39.). To hle byl ornát, to ozdoba svatá nejvyššího kněze, od Boha k užívání přísně poručená, aby se bez ní ani nepokoušel do svatyně vcházet, aby neumřel (2 Mojž. 28, 43.). Ale proč to Bůh nařídil? Ždali jemu na ceremoniích, blesku, zvonečkách, titěrkách záleží? Nikoli. Slyšeli jsme již z apoštola, že to byli stínové věci budoucích. Kde pak stín jest, musí konečně i tělo býti, od něhož se stín dělá. Dokládá pak apoštol, že to tělo, od něhož všickni ti zákonní stínové dělali, Kristus jest. Nevyhnutelně tedy potřebí všech těch ceremonií pravdy na Kristu hledati a ji rozuměti. Jakož pak pobožně na to, z osvětlení ducha Božího prohlédaje, pěkně se to všecko ukazuje i v této věci. Nebo biskup náš pravý, Kristus, právě své ornáty a ozdoby svatosti aj, teď na se bere! V modlitbě, pravím, této své, před začátkem utrpení svých k Bohu činěné, v tu biskupskou okrasu se obléká.

Kdež zajisté dí: „Otče, přišlať hodina, oslaviž Syna svého, aby i Syn tvůj oslavil tebe (v. 1.), tu úřad svůj biskupský jako plášť nějaký na se bera, k konání díla toho, kteréž mu bylo poručeno se podává. Zvonečkové pláště toho a zvuk jejich jsou, jakož celá modlitba tato, tak obzvláště slova následující, kterýmiž moc biskupského svého úřadu vyhláshuje. Jakož's (prý) moc jemu dal nad každým člověkem (v. 2.). Item, toto jest věčný život,

aby poznali atd. (v. 3.). Též, aby všechněm, kteréz's jemu dal, on dal život věčný (v. 2.).

Náramenník jeho jest vzeti již jako na ramena i jmén, i celé pře vyvolených, jichž jména zapsána jsou v nebesích od ustanovení světa. Protož po dvanáctkrátě tu připomíná: „Prosím za ty, kteréz's mi dal, kteříž nejsou z světa, kteříž mají uvěřiti ve mne, kteréz's zamiloval, za ty já posvěcuji sebe samého atd.“

Náprsník jeho jest vroucí jeho k vyvoleným láska, kteréz sobě právě tuto na srdce připíná, nýbrž do srdce zavírá, volaje: „Otče svatý, ať jsou jedno, jako i my (v. 11.). Ty, Otče, ve mně a já v tobě a oni v nás“ (v. 21.). Item: „Slávu, kterouž's mě dal, dávám jim, aby jedno byli, jako my jsme“ (v. 22.). Item: „Otče, kteréz jsi mi dal, chci kdež jsem já, aby oni byli (v. 24.). Ach, není-liž toto právě soud, neb při naši na srdci svém nésti před Hospodina? Urim, světlost, stkví se z tohoto náprsníku jeho v těch slovích: „Oznámil jsem jméno tvé lidem“ (v. 6.). A opět: „Známé jsem jim učinil jméno tvé a ještě učiním“ (v. 26.). Thumim, dokonalost v těch slovích (v. 4.). „Já jsem oslavil jméno tvé na zemi, dílo jsem vykonal atd.“

Koruna a vrch vši této biskupa našeho okrasy jest Božská jeho sláva, kterouž sobě tuto pro potěšení své a vyvolených svých na hlavu vstavuje těmi slovy: „Oslav mne, Otče, u sebe samého tou slávou, kterouž jsem u tebe měl, prvé nežli svět byl“ (v. 5.). Item: „Všecky věci mé, tvé jsou, Otče, a tvé mé jsou“ (v. 10.). Ach, totot jest právě ten zlatý nápis na čele biskupa našeho, svatost Hospodinu, aneb, jakž Jeremiáš položil, Hospodin spravedlnost naše (Jer. 33, 16.).

TAJEMSTVÍ.

Potěšené pak jest přemyšlovati o tom, kterak v modlitbě této Kristus tajemství vykoupení nám vysvětluje. Nebo přenáramně pěkně to shromáždil a jako ze všech Písem svatých jádro vybera, pospolu nám tu předložil: Jak a podle čeho on Vykupitelem a Spasitelem našim jest? Věřejně sic o tom mluvě podle toho, že prostředníkem jest a prostředkuje zásluhou svou, aby, což rozdvojeno bylo, Bůh uražený a člověk hříšný, spojeno zase

býti mohlo. Ale jak a čím vlastně to prostředkování se děje, a podle čeho prostředníkem slove, to ne tak známé jest. Poučmež se tedy tomu od svého nejmilejšího Spasitele.

Vypravuje pak tu věci některé, podle nichž jest prostředníkem od Boha k nám, jiné, podle nichž od nás k Bohu, jiné, podle nichž sám v sobě nás pojí.

Z strany Boží k nám klade tři částky prostřednictví svého.

I. Moc dokonalou, kterouž jemu na všechny lidi dal Otec (v. 2.), t. aby některé spasil, jiné zatratil. Aniž zajisté Otec soudí koho, ale všecken soud vzdal Synu, dí jinde (Jan 5, 22.). Nebo poněvadž skrze něho stvořeno bylo všecko, zalíbilo se také Otci, aby skrz něho napraveno bylo, což by se napravití dalo a strestáno, cokoli se napravití nedá. A pro tuž příčinu obzvláště on, Syn, pánem a soudcem slove.

II. Klade poselství své k lidem v způsobu viditelném pro ten cíl, aby Bůh sám v něm vidín a slyšán byl. Proto zajisté po šestkrát v modlitbě této opětuje, aby prý uvěřili a poznali, že's ty mne poslal (3. 8. 18. 21. 23. 25.) a dokládá, že lidem věčný život na tom záleží, aby poznali Boha a kteréhož jim poslal Ježíše Krista (v. 3.). To jest, aby poznali i velebnost a spravedlnost Boha neviditelného, i milosrdenství a spasení viditelně jim skrze Syna poslané. To jest, což prvé byl řekl: „Kdo vidí mne, vidí Otce“ (Jan 14, 9.).

III. Třetí, klade se prostředníkem od Boha k lidem, podle toho, že jest řečníkem Božím k nám, tajnosti uložení jeho nám vyhlašujícím; protož dí: „Oznámil jsem jméno tvé lidem, slova, kteráž jsi mi dal, dal jsem jim atd.“ (v. 6. 8. 14. 26.).

Toto z strany Otce k nám; z strany pak zase naši k Otci, také že jest prostředníkem, ukazuje, podle toho trého:

I. Že jest náš orodovník a přímluvce. Protož několikrát teď praví, prosím za ně, Otče (v. 9.). Prosím, ostříhej jich ve jménu svém (v. 11.). Prosím, zachovej je od zlého (v. 15.), prosím za všechny, kteříž mají uvěřiti ve mne (v. 20.). Ach, zraduj se srdce každého věřícího, aj hle, za tebe modlitba a přímluva Spasitele tvého, kteráž že vyslyšána jest, nepochybuj, nebo on řekl: „Otče, já vím, že ty mne vždycky slyšíš“ (Jan 11, 42.).

II. Prostředníkem jest našim k Otci, protože jest smírcím našim, aneb obětí za hříchy naše. O čemž dí: „Já Otče sebe samého posvěcuji za ně“ (v. 19.). NB. Znamenej mluvení: „Já posvěcuji jakožto kněz; sebe posvěcuji jakožto obět.“ Nebo on samého sebe obětoval za hříchy naše (Žid. 7, 27. a 9, 14. 1 Jan 2, 1. 2.). Však dokládá, aby (prý) i oni posvěceni byli v pravdě. Na tato slova dejte pozor všickni křesťané, abyste věděli komu prospěti má a nemá, může a nemůže, obět Kristova, aby se někdo nesvodil. Praví, že kdo také bude v pravdě, t. pravdivě posvěcen, t. kdo také sám sebe v obět Bohu dá, toho obět posvěcena jsouc obětí Kristovou, vzácně bude přijata. Naproti tomu, zůstává-li kdo neposvěcený, nic mu neprospěje, aby se Kristus tisíckrát ještě v obět Bohu obětoval, nýbrž je mu vše hůř, protože znovu křížuje a šlapá Syna Božího, krev smlouvy, kterouž byl posvěcen za nehodnou drahého vážení maje (Žid. 6, 6. a 10, 29.). Což jak potěšené jest věřícím a kajícím, tak hrozné nekajícím a v neposvěcení svém trvajícím. Nebo i tuto

III. Třetí částku svého od nás k Bohu prostřednictvím klade Kristus, že jest svědkem našim u Otce, oznamujícím, kdo uvěřil a neuvěřil a milost podanou přijal neb nepřijal. Několikrát zajisté teď o učedlnících svých Otci oznamuje, že přijali řeč jeho, že uvěřili, že se jemu oddali právě atd. (v. 6. 7. 8. 9. 14. 16. 18. 25.). Nevěřícím naproti tomu a bezbožným osvědčuje se skrze proroka, že bude rychlým svědkem proti nim a přikročí k nim s pomstou (Mal. 3, 5.).

Naposledy dokonalost prostřednictví svého a jako svazek nějaký, aneb pečet v tom klade, že on v osobě vlastní pojí Boha i lidi. Vyhlašuje zajisté sebe synem Božím věčným a na všechny budoucí věky dědicem pravým slávy té, kterouž u Otce měl dříve, nežli svět byl (v. 1. 5. 10.), protož že jeho jest. On pak slávu tuto (synovství Božího a dědictví věčného), že dal lidem (v. 22.), s nimi se skrze vtělení spojiv, aby tak s nimi jedno byl, jak s Otcem jest, t. s nimi člověkem pravým, s Otcem jsa Bohem pravým. Protož že chce, aby Otec také s nimi jedno byl, a oni s Otcem, poněvadž v něm jedno jsou (v. 20. 21. 22. 23.). Ó přesladšíhož spojení! Ó přemocnějšího sjednocení! Kde vzítí slova, aby se zřetelně dosti

nám zpozdlým vyjádřiti mohlo, jaká to sláva naše, že Kristus je v nás, a my v něm, a Otec v něm i v nás. Šalomoun, když užířel oblak Boží v chrámě od sebe vzdělaném, zvolal: „Ach, zdaliž v pravdě bydliti bude Bůh na zemi? Aj, nebesa, nýbrž nebesa nebes tě neobsahují, Hospodine (1 Král. 8, 10. 27.). Což tedy nemáme říci my, když vidíme, an v chrámě těla Kristova, ne oblak Hospodinův, ale sám Hospodin a všechna plnost Božství přebývá a skrze to s námi a našimi těly a dušemi na věky věků se pojí a jednotí? Ach, víceť jest tuto než Šalomoun, více než zlatý ten chrám jeho, více než nebesa nebes. Nebo ta jeho neobsahují, ale srdce naše v Prostředníku našem obsahují Boha, a on obsahuje nás; on bydleje v nás a my v něm. O blahoslavená společnosti Boha s lidmi, a lidí s Bohem! Tuť jest brána nebeská, nýbrž samo nebe! Prosím, komuž sládnouti můž sladkost všech sladkostí nejsladší, ten slož tento nejvonnější kvítek v srdci svém dnes; slova pravím Spasitele svého: Já v nich (Otče), a ty ve mně, a oni v nás! Slova tato větší jsou, nežli vtíp náš postihnouti můž, a sláva, kteráž se nám tu přivlastňuje, vyšší, nežli by nás Bůh v anjely a archanjely obrátil. Chvála na věky věků tobě, Pane Ježíši Kriste, žes nás tak poctil a tak předústojným spojením nás a Boha našeho v samém sobě spojil.

NAUČENÍ.

Mimo tyto věci máme tuto některá naučení z milého svého Spasitele, podle jeho nám vydané regule: „Příklad dal jsem vám, abyste jak jsem já činil i vy činili“ (Jan 13, 15.).

I. Jakož tedy on potupení své, smrt a hrob před sebou máje, na slávu nebeskou myslil a tím sobě utrpení svá osladčoval (Žid. 12, 2.), tak my činíme a v přítomném strašeném životě nehleďme na to, co jest časné, ale na to, co jest věčné (2 Kor. 4, 18.), říkáje každý s Davidem: „Nechci se báti, byť smrt hned tu měla státi, nejvyššího pravice, což trápí, změni v brzce (Žalm. 77, 10. 11.). To kdo umí, neuškodí tomu nic, ani smrt, ani peklo.“

II. Kristus dí: „Oslav, Otče, Syna svého, aby i on oslavil tebe (v. 1.), Španatuj sobě to každý, aby věděl, proč máš slávy věčného života žádati? Pro slávu totiž

Boží, ta cíl a konec musí býti všeho. A protož i zde hned to začínej, aby skrze tebe oslaven byl Kristus, buďto skrze život, buďto skrze smrt (Fil. 1, 20.).

III. Bojme se hřešiti proti Kristu, vědouce, že on moc má nad každým člověkem spasiti i zatratiti (v. 2.). Spasiti pak strojí kající a věřící (Mar. 1, 15.), zatratiti nevěřící a nekající (Mar. 16, 16. Luk. 13, 3. Mat. 7, 22. 23.). Lépe umříti nežli hřešiti, říkávali staří svatí.

IV. A poněvadž na známosti Boha Otce a Krista život věčný záleží (v. 3.), važme sobě ji nad svět a sebe za šťastné pokládejme, že jsme k účastnosti jí přivedeni.

V. Komu Bůh co na světě svěřil a proč ho jako tu postavil a v život ten poslal, konej to a vykonej každý, aby mohl při smrti mluviti totéž, co Pán tvůj teď: „Oslavil jsem tebe, Otče, na zemi, dílo jsem vykonal, kteréz's mi dal, abych činil; nyní tedy oslaviž mne také, Otče, u sebe samého“ (v. 4. 5.). Ach, jak to potěšené a sladké bude tomu, kdož se v těch termíních uhlédá!

VI. Služme tedy rádi bližním svým (nebo to jest nejpřednější dílo, kteréz nám dal Bůh, abychom činili, Zalm 16, 2. 3.) jako Kristus teď o sobě praví: „Oznámil jsem jméno tvé lidem; dal jsem jim slovo tvé, ostříhal jsem jich, zachovával jsem je ode zlého, posvěcuji sebe samého za ně atd. I my, pravím, oznamujeme lidem věci potřebné, dávejme, co můžeme, ostříhejme, jak můžeme atd. A jsou-li v čem mdlí a nedokonali, předce dobře smýšlejme, dobré svědectví dávejme, přimlouvejme se za ně k Bohu atd. Zvláště pak komu stráž nad jinými obzvláště svěřena, rodičové, hospodářové, vrchnosti, kněží, aby říkati mohl každý: „Otče, ostříhal jsem těch, kteréz's mi dal a žádný nezahynul“ (v. 12.).

VII. Kristus vydal sebe samého za nás, když jsme my ještě hříšní byli (v. 19.). I my tedy za bližní své dávejme, co můžeme, k spomožení jim, by pak i tu duši bylo, jakž apoštol praví (1 Jan 3, 16.).

VIII. Poněvadž nám Kristus prosil i vyprosil na Otci, abychom jedno byli v pravdě všickni, kteříž věříme v něho: nech se zastydí všickni svárliví, pro ledacos od bližních srdce odvracející, anobřž častokrát pro ničemnou svou vášeň i společnost obcování svatých opouštějící.

Ach, jedno srdce a jedna duše býti máme všickni, avšak v Bohu, t. v pravdě a pobožnosti svaté. Jednomyslnost ve zlém z ďábla jest, kterouž v ohavnosti má Bůh.

IX. Naposledy příklad máme pěkný ze všeho tohoto, jak zavíratí vždycky máme hod večere Páně? Jmenovitě modlitbou. A tu co činívati? To, co teď Kristus.

1. Prohlédati na utrpení svá a smrt, kteréž před sebou máme; však skrze ně zrakem víry až k slávě nebeské předce pronikajíc a tak proti hořkostem kříže se posilujíc (v. 1. atd.).

2. Prositi Boha za všechny svaté (v. 9. atd.).

3. Posvětití se vždycky po každé znovu Bohu svému, k činění i utrpení všeliké vůle jeho (v. 19.). A to bude podle Písma: „Spravedlivý ospravedlní se ještě, a svatý posvětiž se ještě“ (Zjev. 22, 11.). Tu budeš moci s apoštolem říci: „Již se blížím k tomu, abych obětován byl“ (2 Tim. 4, 6.). Takovému zajisté člověku živu býti jest Kristus a umřítí zisk (Fil. 1, 91.).

Kázání na VIII. díl pašije.

Milost Boží s námi.

Kterak biskup duší, Kristus, maje obět za hříchy světa obětovati, v roucha ozdob svatosti se oblékl, již jsme slyšeli; následuje, kterak začínal úřad svůj a nejprvé, jak břímě hříchů lidských nesnesitelné jemu býti chtělo, až se krvavě potil, jaký při tom boj vystáti musil. O čemž co vypsali evangelistové, slyšte.

Textus.

Po dokonání hodu beránka a přesnic ještě bývala (u Židů) přezpívána píseň neb žalm a rozešli se teprva na odpočinutí. Pán náš obyčej chvalitebný také zachoval, že po své druhé večeri netoliko modlitbu konal, jakž jsme onehdá slyšeli, ale i písničku s učedníky přezpíval, jakž teď evangelista svědčí; však ne aby na od-

počinutí šel, ale k boji a trápení těžkému. Nebo, jakž jiných dnů před tím činíval, že v Jeruzalémě žádného nemaje, kdo by mu pro záповědi a mandáty biskupské přenocování přál, z města do zahrady na odpočinutí chodíval, tak i tuto učinil a do zahrady Olivetské po večeri vyšel, kdež jej nejprv hrůza a tesknost podjala, s níž bolestně zápasiti musil, a zatím zástupové vyslané od biskupů zběři přišli, jeho jali a k usmrcení do města vedli. První díl vypsan jest v slovích přeslyšaných, totiž:

Začátek utrpení Kristových, kteráž snášel v zahradě Olivetské.

Kdež evanjelistové vypsali:

I. Jak se Pán k těm utrpením, věda, co ho tam čeká, ubíral?

II. Jaká to utrpení byla?

III. Jak sobě Pán v nich počínal a co činil?

O I.

Ubíral se Pán ne v melancholii, mlče a trápě se sám v sobě, ale rozmlouvaje s učedníky svými celou tu cestu, pro svou i jejich potřebu. V kterémž rozmlouvání toto tré činil: I. Oznamoval, co se stane. II. Potěšoval sebe i jich. III. Rozhorloval k modlitbám.

O I. Nejprve zajisté oznamuje jim, že dnes nejdou do té zahrady tak a proto, jak a proč jindy chodívali, pro odpočinutí a občerstvení; ale jiné, daleko jiné věci dnes že se dělati budou. Protož dí: „Aj, jdeť hodina, nýbrž již přišla, že se rozprchnete jedenkaždý k svému a mne samého necháte“ atd. Item: „Vy všickni zhoršíte se nade mnou této noci. Nebo psáno jest: Bíti budu pastýře, a rozprchnou se ovce stáda. Kterýmiž slovy své od nepřátel jetí a ukrutné trýznění učedníků, pak zlekání a jeho opuštění předpovídá. Ale učedníkům se to nezdálo, zvláště Petrovi. Kterýž srdce svého dobře svědom jsa, že Pána miluje, a byv beztoho trochu rád na své hlavě zakládající, ozval se Pánu, že se toho nestane, oni že ho neopustí a jíti nedopustí, než brániti budou do posledního člověka. A nebudou-li pak jiní chtítí, on že bude. Byť se prý všickni zhoršili, já se nikdy nezhorším. Nikdy prý. Pán na to: „Šimone, Šimone, což ty nevíš, co se děje a snuje, netoliko u biskupů v Jeruzalémě,

kteříž na mne žoldnéře již shledávají, a ty je brzo uhlédáš; ale i od duchovních nepřátel našich. Nu oznámímť. Jak na onen čas Joba sobě satan na Bohu vyžádal, aby ho trápití mohl, tak nyní vyprosil vás všechny, aby vás tříbil jako pšenici. Protož vězte, že již jde s říčící, kteréž neujdete.“ Petr znovu: „Pane, já do žaláře, i na smrt s tebou půjdu, i duši za tebe položím.“ Pán: „Co? Duši za mne položíš? Já pak tobě pravím, že hůře sobě počneš, než všickni tito. Jiní mne opustí toliko a utekou, ty pak mimo to zapřeš mne a odpřisaháš se mne, a to nejednou, než po třikrát.“ Petrovi to žádným způsobem do hlavy nechce, slibuje předce a zaříká se, by mu umřítí bylo, že on Pána svého nezapře. Jiní vidouc, jak se Petr tuží a Pána tím z zlého o sobě domnění vyvodí, slibují též. Pán vida jejich præsunci a vysoké o sobě smýšlení, nechal jich při tom a s nimi se více nepřel, věda, že je potom samých sebe znáti skutek naučí. Než ptá se jich, poněvadž ho strojí brániti, mají-li k tomu zachystání? Nebo že je prvé posílával bez holí, bez mošny, bez zbraně, protože tehdaž v pokoji bývalo; ale poněvadž nastává boj, jak pak tu dělati budou? Oni, že mají zbraň: Aj, teď dva meče! Pán zase: „Dostit jest.“ Jakoby řekl: „Vás jest jedenáct a máte dva meče? Což pak když na vás přijde zástup mečů?“ S tím umlkl a jich při jejich nerozumu zanechal, potom když čas byl jim oznámiv, že on jich ne za soldáty verboval, ale za apoštoly zřídil. Potud rozmlouvání o tom, co se státi mělo.

O II. Věda pak Pán, že to, co se dítí bude, hroznější a nebezpečnější bude, než oni tomu rozuměti mohou, potěšuje již i sebe i jich proti nastávající smutné vichřici.

Sebe tím: Jedno, že ač oni ho opustí a samého nechají, Otec však jeho že ho neopustí. Druhé, že ač umřítí musí, však že vstane zase. Třetí, že se všechno to podle Písem děje, kteráž musejí naplněna býti, aby což předpovídáno bylo, konec vzalo atd.

Učedníky potěšuje tím: Jedno, že on i ubitý pastýř jejich předce je za ovečky své mítí bude; protož hned z mrtvých vstane, jich rozprchnutých shledávati že nepomine. Druhé, těší je přímluvou svou, kterouž za ně učinil k Otci svému, zvláště za Petra. Protož ačkoli zle na říčící ostojí a jako špatné, zamlklé zrno propadnou

(k čemuž pýchou svou sami příčinu dávají) však on že je sebere zase.

O III. Zatím Pán na místo uložené přišed, učedníků k modlitbám napomenul a sám také pojav Petra, Jakuba a Jana, k modlitbám na obzvláštní místo poodešel, a tu se ta utrpení jeho začala před těmi třemi svědky. Proč před těmi obzvlášť?

1. Zvykl byl Pán k zvláštním skutkům je brávati, i když jiných nebral, až i k svému onomu slavnému proměnění na hoře Tábor; spravedlivé tedy bylo, aby tuto proměnu viděli na hoře Olivetské.

2. Dal jim byl obzvláštní jména: Šimonovi Petr, totiž skála; Jakubovi a Janovi Boanerges, t. synové hromovi.

3. Tito tři nejjudatnější býti chtěli a strojili při Pánu (Jakub a Jan podávající se sami) píti kalich jeho s ním. (Mat. 20, 22.) Petr pak i umříti s ním připovídal. Chtěl tedy Pán, aby, jak kalich svůj píti bude, dívali se blížeji než jiní. Rozdílnost zajisté darů, povolání, stupňů v církvi na jeho vůli jest.

O II.

Co pak to za utrpení byla, aneb jaký boj tu v zahradě Olivetské Pán snášel, vidí se to z řečí a činů jeho i z věci samé, jakž od evanjalistů vypsána jest, v sedmi stupních. Nejprvé, že se počal lekatí a teskliv býti. Druhé, že duše jeho v něm smutná byla (aneb skormoutila se) až k smrti. Třetí, že padl na zemi na tvář svou a tu v prachu jako červ nějaký před Hospodínem válel se, vinul, kroutil, bolestmi smrti svírán jsa. Čtvrté, že maje píti hrozný ten kalich smrti, jako nápoj smrtného jedu, po třikráte k nebi volal: „Otče, Otče, Otče, jest-li možné, přenes kalich tento ode mne; avšak ne jakž já chci, ale jakž ty chceš.“ Páté, že anjel s nebe přijíti musil a posilovati ho (t. potěšovati). Šesté, že bojoval a zápasil s smrtí. Naposledy, že tak bojoval, až pot z těla jeho jako krůpě krve ssedlé (nebo o ssedlé krvi a ne o tekutých krůpějích zní slovo, kteréhož tu evanjalista užívá: *θρόμβος*) padal na zem. Od světa počátku žádný nikdy neviděl a neslyšel takové hrůzy, takového svírání, takového vnitřního boje. Divného tedy tu a předivného něco býti musí.

Ale co pak? před samou tělesnou smrtí aby se tak třásti, nýbrž rozplývati měl, nemožné jest. Nebo on mužem bolesti byv po všecken život, přivykl byl trápením, a věda, že v hrobě nezůstane a smrt jemu neuškodí, měl proti časným těm bolestem potěšení dosti. Což tedy satana se bojí? Ani toho. Nebo byl před tím již pověděl: „Jdeť kníže světa tohoto, ale nemá nic na mne.“ Což tedy pak? Oznámil to nám teď sám Pán, připomínaje Písmo: „Bití budu pastýře, t. já Hospodin (nebo, ačkoli jiní bili, Jidáš, Židé, žoldnéři, katané, však že z uložené Boží rady Bůh sobě to přičítá). Oznámil to též prorok Izaiáš, pravě: „Raněn jest od Boha a ubit i strápen, protože Hospodin uvalil na něj nepravosti všech nás.“ (Iz. 53, 4. 6.) Tohle jest vlastní příčina, že uvalené na něj hříchů našich břímě a za hříchy valící se proudové Belial, to jest, palčivost hněvu Božího, nesnesitelné jemu býti chtějí. Nebo poněvadž nepravosti rozlučují s Bohem a hříchové působí to, aby skrýval tvář svou a neslyšel, (Iz. 59, 2.) nemohlo to jinak býti pro spravedlnost Boží, než že tento hříšníků zástupce toho s Bohem rozloučení a tváře jeho milostivé odvrácení pocítiti a skrze to před trůnem soudu Božího potřín býti musil. A poněvadž lépe tomu rozuměl, než všickni lidé, co to jest v ruce Boha živého upadnouti, (Žid. 10, 31.) více také než kdy kdo z lidí hrůzy té pocítil, jakž skutek ukazuje.

O III.

Počínal sobě Pán v boji tom tak:

1. Při začátku lekal se, třásl, padal, s křikem a slzami, jakž apoštol mluví (Žid. 5, 7.) k Otci se modlil, aby zachován byl od smrti a zahynutí a možné-li změnití úsudek, aby jinak pomůženo bylo lidem, prosil.

2. Avšak rady Boží nezměnitelnost znaje a vida, že jinak hřích svévolnosti rajske potřín býti nemůž' než potřením vlastní jeho, jakožto nového Adama, vůle, a že kalich smrti musí býti vypit, aby smrt sehlcena byla: poddal se, zapřel sebe samého a před Otcem položil se do prachu, aby ho na místě hříšníků potřel.

3. A posilen byv od anjela, vzal na se to hříchů našich a Božího hněvu břímě a zápaseje s smrtí, ďáblem,

peklem, tak se v síle a udatnosti své rek nejudatnější rozněcoval, až krev z jeho svatého, s hříchy bojujícího těla na zem stříkala. Tak v síle Boží vystáv nejhorsích nepřátel útoky a probrav se, přišel zase k učedníkům a jim o přibližujícím se houfu tělesných nepřátel oznámil, i také vstříc šel.

PŘEDPOVÍDÁNÍ.

1. To smutné Kristovo z města přes potok Cedron jítí bylo předukázáno na Davidovi, když před Achitofelem, zrádcem svým, a zběří jeho touž cestou utíkal k hoře Olivetské a s ním ti, kteříž ho milovali. (2 Sam. 15.)

2. Na tento boj Kristův s hříchy našimi díval se v duchu Izaiáš prorok; protož jej takto pod způsobem rozmlouvání s Mesiášem vypsál: „Kdo jest to, jenž se běře z Edom?“ atd. (Iz. 63, v. 1. 2. 3. 4. 5. 6. čísti to pořád.)

3. Že Pánu učedníci nepomáhali, to mezi jinými opět ukázáno Izaiášovi, protož napsal: „Když viděl, že není žádného muže, až se užasl, že není žádného prostředkujícího; a protož vysvobození jemu způsobilo rámě jeho, a spravedlnost jeho sama jej zpodepřela. Nebo oblékl spravedlnost jako pancíř a lebku spasení na hlavu vzal; oblékl se v roucho pomsty jako v sukni a oděl se horlivostí jako pláštěm, aby odplácel prehlivostí protivníkům svým“ (Iz. 59, 16.—18.)

4. Že anjel Pána umdlévajícího posiloval, téhož prvé příklad byl na Eliášovi proroku, jehož také, když před ukrutenstvím Jezábel s strachem utíkal, anjel od Boha poslaný posílil.“ (1 Král. 19.) Ale tuto bylo víc než Eliáš.

5. Že Pán v boji tomto pokrvavil tělo své, to ukázáno bylo netoliko Izaiášovi, (jakž již připomenuto o ubročeném rouše) ale i Jákobovi na smrtné posteli jeho. Protož prorokoval, řka: „Práti bude (t. Sílo, Mesiáš) v víně roucho své a v červeném víně oděv svůj.“ (1 Mojž. 49, 11.) Roucho zajisté Syna Božího bylo člověčenství jeho, kterýmž se byl přioděl atd.

6. Všecka pak tato věc a pravda její figurována byla na Aronovi, kterémuž k oltáři přistoupení poroučuje Mojžíš a konati úřad kněžský, poručil začítí od obětí za hřích. (3 Mojž. 9, 7.) Tak zajisté tuto biskup náš pravý s hříchy

našimi nejprvé zápasiti musil. A jakož tam posilující Arona s syny jeho Mojžíš, řekl: „Vykonejtež tu věc a ukáže se vám sláva Hospodinova,“ (v. 6.) tak tuto anjel Krista posiluje budoucí slávou, kteráž půjde za utrpením jeho.

Ale již k tajemství přistupme a co pak se to tu vlastně konalo pro spasení naše, rozvažme. Slovem: Vykoupení našeho a výplaty z hříchů a smrti pravý počátek tu se stal, skrze nového tohoto Adama, kterýž, co Adam první v zahradě byl zkazil, v zahradě napravuje. Jakož zajisté Adam první v zahradě rajske upadl v hřích a smrt a tudy obé to uvedl na všechny potomky své; tak teď na druhého Adama v zahradě Olivetské dolehlo obé to, hřích a smrt, aby na něho nevinného ty věci převedeny jsouc, z nás vinných svedeny byly a snaty. A jakož onen hřicha počátek učinil ustrnutím na své vůli a zrušením Boží vůle, skrze což se roztrhl svazek našeho s Bohem spojení; tak teď druhý Adam nápravy začátek činí od přemožení, zrušení a potření před Hospodinem vlastní vůle své a poddání jí tak cele vůli Boží, aby vůle jeho od vůle Boží sehlacena byla; skrze což roztržený prvý svazek Boha s lidmi zase jest spojen, scelen, stvrzen na věky. Protož Písmo dí: „Jakož skrze neposlušenství jednoho člověka učiněno jest mnoho hříšných, tak skrze poslušenství jednoho spravedliví učinění budou mnozí“ (Řím. 5, 19.). Nebo jakož oněno svévolností a skrze rozloučení s Bohem a vpadnutí v hřích a smrt účastní jsou všickni tělesní Adamovi, synové a dcery, kdokoli jen těla a krve účastnost mají, tak tohoto k Bohu navracení a s ním zase spojení účastny jsou všechny Kristovy dítky téhož ducha pokory a zapření samých sebe účastné. O čemž sám Pán řekl: „Chce-li kdo jíti za mnou, zapři sám sebe.“ Item: „Učte se ode mne, nebo jsem já tichý a pokorný srdcem a naleznete odpočinutí dušem svým“ (Mat. 11.). Adam první zajisté, jak svou vůli začal a provedl, hned ucítil znepokojení svědomí, strach, bázeň smrti i smrt samou v sobě i svých potomcích; naproti tomu Kristus, poddáv se vůli Otcově a vystáv pokutu hříchů na sebe vzložených, nalezl pokoj a odpočinutí, život a spasení sobě i svým a tak shladil hřích i smrt (Dan. 9, 24.).

Což aby nám i sama jména míst těch, kde se to dalo, ukazovala, obmyslila to moudrost. Dály se zajisté tyto věci s Kristem v zahradě Olivetské, u dvoru, jenž sloul Jetsemany, t. pres oleje, protože se tu z ovoce olivového olej presoval. Činž se nám i naše pokažené, i Kristovo svaté přirození, i způsob vykoupení našeho maluje. My zajisté z přirození jsme plané (totiž zplanilé) olivy a jakž také Pán Bůh skrze proroka praví, plané réví (Jer. 2, 21.), ovoce zlé, trpké, hořké, avšak v hojné bujnosti proti vůli Stvořitele svého vydávající (Iz. 5, 2.). Naproti tomu Kristus Ježíš jest strom spravedlnosti, oliva rozkošná, z věčného ráje přesladké ovoce, zdraví a život nesoucí (Zjev. 22, 2.). Musilo tedy oboje to presováno býti; my plané olivovi, presem hněvu Božího, aby zlá hříchů šťáva byla přeč; on oliva pravá, presem milosti Boží, aby vytlačen byl olej a balzám hojící rány a neduhy naše. Nu, tuhle se to oboje dalo u Jetsemany! I přirození naše, tělo a krev, kteréž na se vzal Syn Boží, s ovocem zlým, hříchů našich, presováno jest presem hněvu a prchlivosti Boha všemohoucího (Zjev. 19, 15.), aby zlá, jedovatá, smrtedlná míza svévolnosti naší vypresována byla přeč. Přitom však nevina a spravedlnost Syna Božího spolu presována jest, aby z ní dobrý, zdravý život dávající zařt ospravedlnění a posvěcení našeho vytlačen byl. Krůpěje tedy Syna Božího, kterýmiž v tomto presování štědře pokropeno jest tělo jeho, i ta země, jsou ten drahý olej a balzám, život dávající světu, kterýž ó do nádobek srdcí svých sbírejte věřící a uléčení budete od hříchů a smrti věčné.

NAUČENÍ.

1. Vidíme z těchto věcí, v Pánu nejmilejší, napřed těžkost hříchů našich, kteříž taková trápení Synu Božímu způsobili, nebo jistě žeť to velice nezhojitedlný neduh býti musil, kterýž jinak než krví lékaře zhojen býti nemohl! Toť jest, což tam Pán Bůh praví: „Zaměstnal's mne hříchy svými (lide můj) a obtížil's mne nepravostmi svými. Já, já sám shlazuji přestoupení tvá pro sebe (Iz. 43, 24. 25.). Jakož tedy Kristus teď do zahrady vchází, teskniti počal, vzpomenuv sobě na bujnost naši v zahradě rajské, kterouž on platiti musil v zahradě této, tak my,

kdykoli zahradu jakou uhlédáme, na obě ty zahrady, rajskou a Olivetskou se rozpomínejme, onuno za zrcadlo plzkosti k hříchu, tuto za zrcadlo hořkosti hřícha majíce. Hledíme-li v zimě na zahradu, mějme obraz sebe samých, jakožto v Adamovi ustydlých a umrtených rajských stromů. Pak-li na jaře neb v létě, když se všecko pučí, kvete, zelená, ovoce vydává, mějme obraz sebe samých, jaciž v Kristu býti máme, obnovení a obživení stromové nového Božího ráje. A když teď příklad máme, kterak i opravení již Kristem (jaciž byli apoštolé) v rozmařilost, vysokomyslnost a jiné hříchy upadají a skrze to, aby ďáblu také v moc poněkud dávání byli, zasluhují; lekejme se všickni mdloby své a s bázní a třesením konati hledíme spasení své (Filip. 2, 12.), vědouce, že sami v sobě nejsme než Adam, t. pouhá k zlému klopotnost; dostatečnost pak naše k ujítí zahynutí že toliko z Krista a jeho za nás přímluvy a zásluhy jest (2 Kor. 3, 5.).

II. Máme tuto vymalovaného satana v jeho chtivosti k školení a chytrosti a zlosti a ve všem tom neustalosti. Nejen zajisté tuto pokoušel se o Kristovy učedníky, jakožto přední oudy jeho a proto sobě přístup k nim vyžebal, ale i o samou hlavu Božího Syna. Nebo že tuto při Pánu ne samo tělo mdlé bylo, ale i ďábel, co mohl, přiléval, patrné jest z Kristova k učedníkům napomenutí: „Modlíte se, abyste nevešli v pokušení“ (kdež zajisté pokušení jest, tu pokušitel), též z anjela posilujícího (viz Luk. 22, 43.). A poněvadž tu přicházelo k tomu, aby símě ženy potřelo hlavu hadovu, byl on tu konečně a vinul se a střílel sebou a jedem svým prskal, zda by se ubrániti a předce Adama druhého jako i prvního podraziti mohl. Kdo tedy před tímto pokušitelem, kde a kdy bezpečně býti chceš? Pokusil se o Adama v ráji, pokusil o všecky lidi, jednoho za druhým, co jich na světě bylo; pokusil o samy nejbližší tovaryše a přátele Syna Božího; pokusil o samého Božího Syna a to i v počátku poselství jeho, i potom dále, i teď při smrti. Čekej téhož na sebe, člověče, každý a vždycky se chytráka tohoto jedovatého střež, pokud jsi živ, ba i při smrti. Ó jak tedy potřebně nás učil Syn Boží každý den v nebe volati: „Neuvoď nás (Otče náš) v pokušení, ale zbav nás od toho zlého!“

III. Máme tu jasné zrcadlo strašlivé a zuřivé spravedlnosti Boží, kterouž prokázal k tomu hříšných zástupci, Synu svému, že ani jemu neodpustil, jakž dí apoštol (Řím. 8, 32.). Ó neproměnný orteli úsudků Božích! Řečeno hříšnému bylo. Smrtí umřeš! Hle, dojiti to musilo i na toho, kterýž se k hříšnému pokolení těla a krve na se vzetím přivlastnil toliko!

Avšak zase v tom samém máme zrcadlo vroucí k sobě lásky netoliko Syna Božího, kterýž zamiloval nás a dal sebe samého za nás (Gal. 2, 20.), ale i Otce nebeského, kterýž proto Synu neodpustil, aby nám odpustil, atd. I v tom milost, že Syn Boží proti ďáblu soku u Otce svého za nás oroduje a Otec to přijímá a ďáblu meze a cíle, pokud k vyvoleným jeho přistupovati má a dále nic, vytyká. Jakož pak i my, že jsme v přítomných pokušeních ostáli a skrze satanovu říčici nepropadli, což to dělá jediné Kristovo za nás orodování a Boží satana, aby přes čaru nemohl, zdržování; Bohu chvála! Moudrosti také Boží předivné tuto jest zrcadlo, kterýž spravedlnost milosrdenstvím tak ztemperovati uměl, že jed medem, trávením lékařstvím, smrt životem učiněno býti musilo. Tím zajisté, že se spravedlnosti Boží při nevinném dosti stalo, spravedlnost i při vinných již od práva svého pustila a milosrdenství obklíčilo všecky, kteříž by se věrou příúčastnili k tomu, kterýž se milostí příúčastnil k nim. Tak hle přísnost Boží spravedlnosti proměnila se nám moudrostí Boží v sladkost milosti. Ó hlubokostí bohatství i moudrosti i umění Božího! Jak jsou nevystižitelné cesty tvé! (Řím. 11, 33.). Který lidský neb anjelský vtíp dosáhl by toho, kdyby toho Bůh nebyl vyjevil a skutkem nevykonal? Avšak znamenejme, že ne v samém Kristu moudrost Boží tak spojila to dvě, ale i v nás poji, to jest, i v nás smrt smrti moří. Jinak zajisté nemožné jest, aby se nám a v nás proměnila spravedlnost v milosrdenství, kromě tak, jak se to v Kristu stalo, totiž že každý z nás musí odložití vůle své a poddati se vůli Boží a položití se před Bohem svým do prachu a nechati přejíti vichřice spravedlnosti jeho, potřením v nás duše i těla a umrtvením Adama starého a vražením nás do hrobu i pekla. Tomu, kdo se poddá a dá se tak spravedlnosti Boží v srdci svém potříti, zmařiti, v nic obrátiti, obrátí se potření jeho v celost, smrt v život, hrob

u vzkříšení, peklo v nebe. To zajisté jest cesta Boží při všech vyvolených a není jiné (1 Sam. 2, 6. Izai. 57, 15. a 66, 2.).

IV. Vedle čehož máme v tom prvním utrpení Kristovu v zahradě vlastního i celé církve způsobu divadlo. Život náš zdejší co jest než zahrada? A to zahrada Olivetská. Nebo máme tu olivovi, t. rozkoši, pohodlí, věci tělu libých dostatek, ačkoli jedni nad druhé víc. Nýbrž sami jsme olivy Božího štípení, však mezi planým olivovým divokého světa. Protož při tom máme každý své Jetsemany, přesů dosti, kterýmiž nás presuje svět tento, z Božího dopuštění. Protož tu věřící, rovně jako sám Pán, dosti mají nepohodlí, bázně, strachů, lekání, bojů, zápasení, potu a krve. I kteří by někdy pomáhati měli, nedbají, spějí, opouštějí církev. (Tak že by se nejednou nejednomu říci mohlo: „Šimone, spíš?“). Ale toto jest potěšení, že byť všickni opustili, nebeský Otec neopustí svých. A Kristus také milostně k svým promluvil: „Na světě soužení míti budete, ale doufejte, já jsem přemohl svět“ (Jan 16, 33.).

V. Naposledy mají tuto všickni nekající hříšníci zrcadlo toho, co se budoucně s nimi dítí bude, nedojdou-li skrze víru a pokání účastnosti Kristovy. Nebo co tuto Kristus za své vyvolené vystál, to přijde na ně samy, tehdaž, když je opustí hříchové jejich, při smrti a v den soudný a na věky. Tu zajisté oboří se na ně svědomí jejich a počnou teskniti, lekati se a třásti a budou hledati potěšení a nenaleznou. Nebo Bůh se odvrátí, anjelé se ztratí, všecko stvoření opustí, ďáblové toliko katané obklíčí je a potáhnou k mukám věčným a budou uvrženi do jezera hořícího ohněm a sírou, kteréž se tlačí presem hněvu a prchlivosti Boha všemohoucího na věky věků. Odkudž vysvobození nebude, protože času milosti více nebude, ale zapečetěna bude nad nimi pečetí neproměnitelnosti Boží neskonalá věčnosti propast. Ach, ulekni se, kdo můžeš, dokud čas, a chytě se Spasitele hříšných, Krista, k němu se věrou a pokáním připni, aby tě s sebou skrze smrt, hrob, peklo provedl až k životu zase a bezpečnosti věčné. Ach, neodpírej s Kristem zde míti svého Jetsemany a dej se Bohu svému zde presovati, ať se voštiny, mláto, záboj, všelike nečistoty od tebe vzdálí, i to hříšné tělo naposledy dej rád do prachu červům za

pokrm a duši pak čistou jako čistý olej oddej Bohu svému, ať mu v svatosti ostatek života slouží. Spí-li kdo v čas nynějších vichřic, jako teď Šimon a jako tam někdy Jonáš, ach, probeř se, procit' a k Bohu volej, aby nebezpečenství a zahynutí ujiti mohl! Učínmež to i nyní všickni my!

Kázání na IX. díl pašije.

Milost Boží s námi.

Kterak Kristus, boj s duchovními nepřátely v zahradě Olivetské vystáv, tělesným se vstříc ubíral, slyšeli jsme; následuje, co se zatím již dalo, kterak jat, svázán, k biskupům veden, od učedníků opuštěn a od Petra zapírán. Slyšmež o tom.

Textus.

Budiž Bůh pravdomluvný, ale každý člověk lhář, dí apoštol (Řím. 3, 4.). Aj, příklad toho! Mluvil Kristus, do zahrady Olivetské po večeři se ubíraje, že se rozprchnou té noci ovečky jeho, že se nad ním zhorší všickni učedníci jeho, že ho Petr jeho zapře. Odpírali tomu učedníci, že se toho nestane, že ho neopustí; slibovali a zaříkali se všelijak. Ale kdež to nyní? Pán hle sám zůstal pravdomluvný, lidská pak marnost ukázala se. Přistupme k rozvažování textu; v něm nám evangelistové vypsali:

Jetí, svázání a k smrti vedení Krista, Beránka Božího, od nepřátel jeho.

I. Jak nepřátelé k tomu jímání Páně přistupovali? jak i Pán sám?

II. Jak se dalo?

III. Co žalostného učedníkům z té jim nenadálé příhody poslo?

O I.

K jímání Krista přistupovali z své strany nepřátelé zrádně a násilně, Kristus pak z své strany dobrovolně.

Zrádně: Nebo přivedli s sebou zrádce, kterýž jim ho ukázati a do rukou dodati měl, nešťastného Jidáše, kterýž maje býti apoštolem, on vražedné rotý učiněn vůdcem! maje k Kristu, pastýři duše, ztracené ovečky voditi, on na něj vlky hltavé vodil! Zrady pak této a zrádce tohoto užili nepřátelé, aby se nezmýlili na osobě a místo Pána někoho z učedníků jeho nejali, poněvadž ho ta vojenská zběh ne tak znáti mohla, zvláště v noci. Protož jim dal znamení Jidáš, kterého políbí, že ten jest, aby se k němu měli, a již ho sobě hleděli, ujde-li jim, aby nebyla jeho vina. Z čehož znáti, že ten ďáblem oslepený nešťastný člověk trost sobě činil, že to Pánu nic neuškodí, on že jim dobře ujde, a on svých třidceti stříbrných předce užive. Protož se upamatovati nechtěl. Přičinili pak nepřátelé k zradě

Násilí a moc, nebo přišli v zástupu velikém s meči a kyjmi a zbrojí, a poněvadž bylo v noci (asi dvě hodiny před půlnocí) s lucernami a pochodněmi, jako vojsko. Proč tak na nezbrojného Krista? Báli se, aby snad neměl předce při sobě zástupu, aneb učedníci aby ho nebránili. Tak hle svědomí zlé v zlé při hnětlivé bývá, a kdo jiným škoditi hledí, strachu prázdnen nebývá. Ale nebozí, byli byste s tou mocí, s těmi kyjmi, meči, oštípy mnoho zpravili, kdy by Pán tento své moci byl užiti chtěl. Ale že on

Dobrovolně se dával, snadné bylo jímati. Což osvědčil těmito věcmi: 1. Že neucházel před nimi, ale vstříc jim šel. 2. Že když ho nepoznali (Bůh zdržel oči jejich) sám se jich tázal, koho hledají? 3. Přiznal se jim, že on jest ten. 4. Jména svého vyznáním jako bromem je omráčil, že zděšení na zem padli a k slovu jeho teprvá zase vstali. 5. Osvědčil se jim, že půjde s nimi, avšak tak, aby učedníkům jeho dali pokoj, na ně nesahali, odjiti jich svou cestou nechali. Mocný to Pán, kterýž i nepřátelům rozkazuje a ordonanci dává, co a pokud činiti mají neb nemají. 6. Jidášovi jeho políbení vyložil a že ví, nač se vztahuje, oznámil, že totiž tak ho líbá jako

Amazu Joáb, ústa k líci a k boku meč sázeje (2 Sam. 20, 9.). 7. Teprvá se jíti a svázati dal.

O II.

Oznamují dále již evanjelistové, co se vedle toho při tom dalo? jmenovitě toto tré.

1. Že učedníci (kteříž se posavád jen dívali a poslouchali, myslíc, že Pán tu chasu rozežene a rozptýlí), vidouc, an se opravdu k tomu chýlí, aby Pán jat byl, rozhorlili se a přípovědi své (že Pána neopustí) dosti učiniti chtějí, zeháпали se k svým dvěma mečům, ptají se, mají-li bítí? Jako tam někdy Abizai, když Davidovi Semei zlořečil, rozhorle se, řekl: „Nech jdu, Pane můj, králi, a setnu mu hlavu“ (2 Sam. 16, 9.). Ale když mu David nedal, nechal tak. Tuto pak Petr ani odpovědi nedočkav, přiskočil a sekal, tak že biskupovu služebníku Malchovi ucho uťal, mysle, že horlivostí svou všecko dobře zpraví, Pána obhájí, tu noční chasu rozežene.

2. Ale Pánu se to nelíbilo, protože to i proti jeho učení bylo. Neodpírejte zlému, ale udeří-li tě kdo v pravé líce, nasad' mu i levého (Mat. 5, 39.), i proti příkladu, kterýž trpě, nemstil se, ani nehrozil. Protož ho okřikl a meč schovati kázal, nechce-li od meče sjíti. Mohlo se zajisté snadně státi, že by tu Petr na kusy rozsekán byl, a Pán byl by měl úhonu, že jest buřič, že se proti soldátům římského císaře stavěl atd. Káže mu tedy jíti v stranu; on kdyby se hájiti chtěl a úmysl jeho nebyl píti tohoto kalicha za lid svůj, že by našel jinakší gardu a na Otci vyprosil třeba dvanácte houfů anjelů (řecký text dí *legionů*, držel pak každý legion šest tisíc žoldnéřů), ale jakž by se prý naplnilo Písmo? Protož ani anjelů, ani vás nepotřebuji k ochraně; spokojte se všickni a jděte svou cestou, poněvadž jsem vám gleyt vyjednal. To Pán k učedníkům promluviv, sehnul se, zdvihl Malchovo ucho (věděl zajisté vševědoucí Pán i po tmě kde leží) a přihojil mu je zase. Předivná věc, že vidouc a slyšíc tyto věci nepřátelé, neusmyslili sobě a nerozvážili, žeť tu v pravdě s takovou osobou činiti mají, nad níž by neměli moci, kdyby sama dáti se jim nechtěla. Ale zaslepeno bylo srdce jejich.

3. Protož jim také Pán domlouvá a je z takové slepoty obviňuje: „jako, prý, na lotra vyšli jste, ježto jsem u vás celé dny v chrámě býval, a nejali jste mne. Ale toť jest ta vaše hodina a moc temnosti.“ Kterýmiž slovy nevinosti své s obviněním zlosti a slepoty jejich zastává, jako by řekl: „Tak-liž na poctivé lidi chodívají? v noci a zbrojně? Před čtyřmi dny pochlebovali jste přede vším lidem, že víte, že cestě Boží v pravdě učím a nedbám na žádného (Mat. 22, 16.). Pak-li jste soudili, že neučím, lépe bylo vám biskupům bibli vzíti (místo těchto oštipů a pochodní) a odtud mne osvěcovati a přemáhati, lépe bylo lid do chrámu svolávati k modlitbám, nežli tuto zběh proti mně. Ale nediv; kníže temnosti ví, že nyní hodina jeho proti mně jemu puštěna jest, protož vás syny temnosti ve tmách za sebou vodi. Ale však, děj se co děj, nestane se než co Písma prorocká předpověděla. Těmi řečmi osvědčoval se jim Pán, ale oni, ač odpovědi ve rtech neměli a svědomí jich vlastní, že zle dělají, jim mluvilo, však v zatvrdilosti srdce trvali, Krista jákého jako zločince svázali a s ním k městu pospíchali.

O III.

1. To vidouc učedníci, teprv se lekli, že zle, a dali se v utíkání, tak že ani jeden při Pánu nezůstal. Hle, stálost lidská! Umřítí při Pánu slibovali všickni, a když přišlo k suku, ani jeden nedostál. Poručil jim Pán sic odjítí a k nepřátelům řekl: „Nechte těchto, ať odejdou.“ Ale když evangelista praví, že opustivše ho, utekli, dává znáti, že oni ne na poručení Páně šli, ale strachem naplnění jsouce, prehli, a jakž jim Pán byl řekl, jako ovce se rozprehli.

2. Oznamuje sv. Marek o nějakém mládenci, že oděný jsa rouchem (neb plátnem) lněným po nahém těle, šel za nimi a od té chasy lapen byl, takže nahý sotva utekl. Kdo to byl, neví se, daremně však někteří o Janovi se dovtipují. Nebo Jan, jako i jiní apoštolé, s Kristem byl, připravený bezpochyby v své šaty. Ale mládenček tento musil býti z města, kterýž na odpočnutí jsa, když po ulici hřmot slyšel, pochytil na se plátno neb prostěradlo, vyběhl, podívati se chtěje. Avšak neušel i sám rukou

šílené té zběři. Proto to připomíná evanjelista, aby se vidělo, jaká to zpráva byla a jak řádný proti Kristu proces, kdež se tak tumultem všechno dělalo a svá vůle provodila.

3. Naposledy, o Petrovi zejména vypravují evanjelistové, a to všickni, k jakému pádu tu přišel a jak z něho milostí Kristovou pozdvižen. Pád byl ten, kterýž jemu Pán předpověděl byl, že ho v noci netoliko opustí jako jiní, ale zapře a jeho se odečte, že ho nezná. Tak se zajiště stalo: když ho děvka vrátná biskupova examinovala, není-li z nich, zapřel; když jiní nastupovali, zapřel po druhé s přísahou. A po chvíli, když opět naň tužejí dotíráno, strachem ještě větším obkliččen jsa, netoliko zapíral a přísahal, ale již i proklínal se, že on toho člověka ani nezná. Nu, již's dojel, milý Petře! Jakž's se prvé tužil, tak's nyní oslábl! Ach, Petře, Skálo, kam se poděla tvá udatnost? To-liž jest umřítí s Kristem? To-li duši za něho položití? Nevěděl's ty, nebohý Petře, co satan, na koho s říčící svou přijde, umí. Ukazují pak evanjelistové, kudy k tomu pádu přišel Petr: že skrze všetečnost. Nebo Kristus jim všechněm v stranu odjítí kázal; jiní šli, Petr předce za Pánem až na síň biskupovu se loudil, tam se mezi chasu vtočil a s nimi se zhříval, jakoby jeden z nich byl, nepamatovav na ono, že kdo miluje nebezpečnost, zahyne v něm. Vymlouvají ho sic evanjelistové, že to učinil proto, aby viděl té věci konec; totiž, že ho milost ku Pánu vroucí za Pánem předce táhla. Ale vždyť on měl, nechaje rozumů svých, poslechnouti Pána a jíti pryč, vida patrně, že platen býti nemůž. Načež když nedbal, došel zahanbení, a to tím většího, že ne od biskupa neb někoho z předních, ale od chasy k tomu přiveden. Tak Pán Bůh někdy, aby někoho v pyše zahanbil, špatného ledakohos naň pustí. To o pádu.

O povstání zapsáno jest toto, že se sám od sebe Petr neupamatoval, ale Pán ho pamatoval, aby se, co činí, rozpomenul a již aspoň pryč jíti a horšího zlého ujítí mohl. Užil pak Pán k upamatování jeho prostředku dvojího. Předně: kohouta, aby mu tu v domě biskupově po dvakrát zakokrhál (odtud se vidí, že se tyto věci s Petrem okolo půlnocního času a potom dály) a Petr na předpovědění Páně se rozpomenouti příčinu měl.

Druhé, ohlédl se sám na Petra a tím jemu příčinu dal, že se na slova jeho rozpomenul, ulekl, náramně skormoutil, ven pospíšil a teprvé v hořký a srdečný pláč nad sebou sám vydal. Potud historie.

PŘEDPOVÍDÁNÍ.

„Toto však stalo se, aby se naplnila Písma prorocká,“ dí teď evanjelista (Mat. 26, 56.) a Kristus sám ku Petrovi: „Mohl bych prositi Otce atd., ale kterak by se naplnila Písma, že tak musí býti?“ (v. 54.) Pohleďtež tedy, která Písma oznámila, že tak býti mělo.

1. Že Pán Ježíš, Kristus a Mesiáš, měl býti jat a svázán, ukazovaly to předně všechny oběti. Nebo každé k oběti hovádko musilo býti vzato, provazy svázáno a hnáno k oltáři. O čemž i žalm 118, 27. oznamuje: „Važte beránky až k rohům oltáře.“ Musil tedy i Beránek tento Boží svázán a veden býti až rohům oltáře svého, t. na kříž. Jakož pak již ho z rukou svých nepouštěli, až ho i na kříž přibili. O čemž David v žalmu 22. zpíval: „Psi obskočili mne, rota zlostníků oblehla mne, zprobíjeli ruce mé i nohy mé.“ (v. 17.) A v Pláči Jeremiášově praví se o Mesiášovi v osobě Judského krále: „Dýchání chřípí našich, pomazaný Hospodinův, lapen jest v jamách jejich, o němž jsme říkali: V stínu jeho živi budeme.“ (Pláč Jer. 4, 20.) Podobná zajisté písnička byla uředníků. (Luk. 24, 21.) Díval se v duchu na to jímání Krista Izaiáš, když řekl: „Jako beránek k zabiti veden jest.“ (53, 7.) A Abraham, když Izáka, syna svého, maje obětovati, vedl na horu Moriah a tam ho svázal a na dříví vložil. (1 Mojž. 22, 9.) Samson, rek udatný, lidu Božího z ruky Filištínských vysvoboditel, figuroval Krista jak v jiném tak i v tom, že se vlastním svým krajanům, když k němu na vrch skály Etam tři tisíce mužů Judských přišlo, dobrovolně svázati a Filištínským v ruce vydati dopustil, k zhoubě však a hanbě týchž nepřátel svých. (Soude. 15, 10. atd.) Též po druhé, když od zamilované ženy Dalily zrazen, za peníze prodán, v ruce Filištínských dodán, řetězy železnými svázán byl, avšak umíraje, porážku největší učinil. (kap. 16.) Tak zajisté tuto vlastní národ pravého našeho Samsona, Slunce naše, Krista jímál a v ruce pohanům k usmrcení vydal; a to

zradou jednoho z domácích jeho, Jidáše. Musil to též na sobě figurovati Ezechiel prorok, k němuž Pán Bůh tak řekl: „Synu člověčí, dají na tě provazy a sváží tě jimi, a já učiním, aby jazyk tvůj přihnul k dásním tvým, aby oněměl a nebyl jim mužem domlouvajícím, protože dům zpurň jsou, (Ezech. 3, 25. 26.) t. dán tě jim v moc, aby provedli vůli svou při tobě.“ A takhle musilo to býti.

2. Opuštění Krista od učedníků ukázal byl Bůh Zachariášovi proroku těmi slovy, kteréž tu připomíná Kristus: „Bíti budu Pastýře a rozprehnou se ovce stáda.“ (Zach. 13, 7.)

3. Na Petrovi naphnilo se (ať víc nepřipomínám) Písmo: „Všeliký člověk lhář.“ (Žalm 116, 11.) Item: „Jistě žeť není než pouhá marnost každý člověk, jakkoli pevně stojící.“ (Žalm 39, 6.)

TAJEMSTVÍ.

Ale co pak ty věci napomohly spasení našemu? Mnoho; krátce se však pověditi můž. Jetím a svázáním tímto Kristovým osvobození, propuštění, rozvázání jsme ze všech svazků okovů, žalářů svých všickni my věřící. Nebo poněvadž na místě nás hříšných Syn Boží tu stál, co se jemu přihodilo, na místě našem se přihodilo. My jsme byli políbením satanovým (t. pochlebenstvím a lžni jeho) v rajské zahradě svedeni a skrze to v osidlách jeho zvázáni a tak v hřích, smrt, jako v řetězy mrákoty upadli; čehož při nás Boží spravedlnost, jako před tím při luci-perovi, potvrditi a do žaláře k chování nás na odsouzení oddati měla. (2 Petr 2, 4.) Ale Zástupce hříšných slitovav se, přišel, aby reku tomu loupežnému, co uchvátil byl, odjal, a nás, zajatý svůj lid, sám vyprostil, (Iz. 49, 24.) jakž mu to i Otec poručil, aby šel a vyhlásil zajatým svobodu a vězňům odevření žaláře. (Iz. 61, 1. a 42, 7.) I přišel a vyhlásil to slavně netoliko v škole Nazaretské (Luk. 4, 18.) ale i v chrámě Jeruzalémském, řka: „Jestliže vás Syn vysvobodí, právě svobodní budete.“ (Jan 8, 36.) Ale že nebylo dosti vyhlásiti tu svobodu, než také způsobiti ji, aj hle, nyní se to koná v zahradě Olivetské! A to tak, že on ďáblu se také políbíti (Jan 6, 70.) a nástrojům jeho svázati dav, vazbu, řetězy, okovy naše sám na sebe vzal, aby je všemohoucností svou po-

trhal a tak i sám z nich vyšel i nám pomohl. Ó lásko Boží! Ó moudrosti nestihlá! Ach, s jakým potěšením díval se na toto vysvobození Abraham, když, aby svázaný a již k oběti na oltáři položený syn jeho Izák vysvobozen a rozvázán býti mohl, beránka za rohy v trní uvázlého uhlédal a že ten místo syna jeho k vyplacení jeho obětován býti má, uslyšel (1 Mojž. 22.) Toť bylo, což praví Kristus, že Abraham veselil se, aby viděl den Kristův; a že viděl a radoval se. (Jan 8, 56.) I my, v Pánu milí, radujme se dnes, vidouce, jak Beránek Boží Kristus v trní hněvu Božího pro nás a osvobození nás od smrti uvázl, že mu ani rohové moci a síly jeho nepomohli, nýbrž za ně v orteli spravedlnosti Boží uvázl, abychom my k smrti oddaní Izákové osvobození byli.

A že se tato vlastně věc tu konala a žádnému věřícímu žádné pochybování na mysl vstupovati nemá, aj hned skutek toho tu se ukázal! toho pravím, že svázáním Kristovým my jsme rozvázáni, nepřátelé pak naši jati a svázáni. Ukázalo se to:

1. Glejtem mocným, kterýž Pán učedníkům svým dal těmi slovy: „Poněvadž prý mne hledáte, nechtež těchto, ať odejdou.“ Jako by řekl: „Nu, jmětež mne, a vykonejte ortel spravedlnosti Boží při mně. A já týmž právem ortele Božího jímám vás, všechny své a účastníky svých nepřátely, abyste při mně vykonajíc vůli svou, nedotýkali se pomazaných mých. (Žalm 105, 15.) S tou zajisté výminkou dávám se vám, aby oni byli prosti; mne pak pokud v své vazbě miti budete, to vy také uhlédáte.“

II. Osvědčeno jest totéž tajemství našeho vazbami Kristovými vysvobození mládence toho lapeného a obloupeného z rukou nepřátel předce vymknutím. Dopadlť ho, ale udržeti nemohli; vyskočil jim jako ptáče z osidla a s hrdlem ušel; jako i Petr a Jan, ač je na síni biskupové mezi sebou měli. Summon, žádný tu neutrpěl kromě samého Krista; k ukázání, že se na něm staví zuřivost Boží, a za koho on trpěl, ten žádný že nebude potahován na soud Boží a k smrti věčné. To potěšení odtud máme jisté, že jatý tento Kristus zjimané má nepřátely své a naše, že nic nemohou, leč co jim dopustí, nám pak zahynouti že nedopustí; a byť pak dopustil i do rukou

jim se dostatí a ztratiti zevnitřního něco, třeba i tu koudelnou kytli hříšného našeho těla, duše naše vynikne předce, tím jisti budme.

III. Přetí, ukázala se moc vazby Kristovy na Petrovi, že nerci-li tělesní nepřátelé nemohou a nemají nás podle své vůle jímati a trýzniti, ale ani ti nejškodlivější a nejspletenější svazkové hřícha že nebudou moci tak zaplésti nás, aby on svým jen ohlédnutím se na nás neměl a nemohl rozmásti všech spletek a rozvázati neb roztrhati všech uzlů našich. Uhlédnutí toto Páně na Petra bylo připomenutí jemu toho, což tam skrze proroka řekl: „Zhouba tvá z tebe jest, ale ve mně všechno spomožení tvé.“ (Oz. 13, 9.)

Avšak v trojím tom příkladu máme také porozvinuté tajemství účastenství našeho v Kristu. Jak totiž dělati máme, abychom v svobodě té, v níž nás postavil Kristus, setrvati mohli. Jmenovitě abychom

1. Pochopů a jímačů svých utíkali a šli jim v stranu jako uředníci. Pochopové pak naši jsou ďábel, svět, tělo a všelike libé příčiny, chápající a jímající smysly těla našeho.

2. Abychom, přijdeme-li do pokušení odporných, kdež nám o statek, o jmění, o vzácnost, o život třeba běží, všeho se odvažovali a pro zachování duše své všechno ztratiti hotovi byli, jako ten mládenec.

3. Abychom, poklesneme-li se kdy s Petrem, vstávali hned rychle zase a po Pánu a Vykupiteli svém se ohlédali a příčiny zlé všechny opustiti spěchali a tak hořkým pokáním i skutečným napravováním čas vykupovali a jiné lidi příkladem svým před hříchy vystříhali a při Kristu utvrzovali, jakž Petr činil, čehož znamenitým důvodem jsou obě epístoly jeho. Ale toho připomínati není kdy.

NAUČENÍ.

Máme pak z těch věcí, kteréž se tu daly, znamenitých naučení množství, ale jichž přivoditi nedá čas. Krátce toliko něco.

1. Předně pak máme tu na biskupích židovských a Jidášovi a zběří jejich příklad znamenité snažnosti zlých lidí ve zlém; kterak oni nespějí, leč zlost provedou, anobř zahánin bývá sen od očí jejich, dokudž někoho

ku pádu nepřivedou. (Přísl. 4, 16.) O kéž jsme my tak pilní v sloužení Bohu, jako onino k sloužení ďáblu a dobývání sobě pekla! Kéž se jich tak mnoho nachází k zastávání Krista, jako k zrazování, jímání, trýznění! Na toto se vždycky najde chasa, i bez peněz verbovati se dají. Ach, běda Jidášům, kteříž Krista a oudy jeho, lidi dobré, sprostné, políbením zrazují! Jeden byl v světě ten zlopověstný jménem Jidáš; ale skutkem jich bez počtu dosavád. Kristus mezi 12 jednoho měl, nás tuto více jest než 12; sotva tedy i toto shromáždění bez Jidášů jest. Ač mělo by býti, poněvadž jsme z pokušení vyšli, jako čistá pšenice bez koukole býti bychom měli. Ale o tom Boží jest soud. Každý jen přihledni k sobě, a hleď, abyť někdy neřekl Kristus: „Jidáši, tys mne v slovu a svátosti líbal, skutkem pak a životem svým zrazoval's mne“ atd.

Na učedlnících, zvláště Petrovi, máme příklad horlivosti bez umění a při tom křehkosti. I při svatých zajisté nechal nedokonalosti Pán Bůh, abychom sobě z sebe, lidé z lidí modl nedělali, jakž s tím se vším nesmyslní činí. Co by pak nečinili, kdy by takových pádů poznamenáno nebylo? Na samém hle Petrovi (kteréhož základem církve býti hájí) jakých mrzutých poklesků příklad? Byl zajisté pyšný, honosný, na sobě zakládající, neuměle horlivý, mstivý, opovážlivý, nešetrně a hloupě do nebezpečnosti lezoucí a při tom však lekavý a na přípověď nepamětlivý, nevážně přísahající a klnoucí se; a naposledy teprv bycha honíci. Ježto to nebylo ponejprv; prvé již byl ode Pána ulán i satanem nazván, (Mat. 16, 23.) a když se mu po moři jako Pánu choditi chtělo, byl by utonul, kdy by Pán nebyl retoval. Čímž jemu nepochybně toto nynější u víře tonutí předukázáno bylo. Ale on na všechno zapomena, předce leze. Tohle jest obyčejná cesta všech nás! Že kdy by nás sama Boží moc neostříhala k spasení (jakž potom Petr, zkušením naučen jsa, vyznával, 1 Petr 1, 5.), tisíckrát bychom zhynuli. Protož pokorní budme, na sebe pozor dejme a samé věrnosti Kristově se těšme, že jemu z ruky jeho žádný nevytrhne ovec jeho. (Jan 10, 28.) A chceme-li, aby to potěšení v srdci našem moc mělo, věrnými Kristovými ovečkami býti hledme.

O pokání Petrovu bylo by s celé kázání co mluvit, ale čas neslouží. Prosím za toto, nech sobě každý sám duň těchto doma přečte aneb přečísti dá obě epistoly jeho, a to pilně; uhlédá pravdu toho, co Kristus byl řekl: „Petře, když se obrátíš, potvrzuj bratři svých.“ Tohoto dotknu toliko, že pokání Petrovo bylo takové, jakéhož Bůh vyhledává: předně rychlé, hned bez odkladu, jak se jen upamatoval, že zle činí. Druhé, opravdové; nebo želel účinku svého celým srdcem, a aby se víc toho nedopustil, hned šel pryč a do těch příčin se nenavracoval. Pozdě sic, po šrámu; avšak dobře, že s čerstvým šrámem, aby hned zhojen býti mohl.

I my tak pokání činme, hned bez odkladu, dokud nám kohout zpívá (t. hlas evangelium zní), a dokud se Kristus ohlédá, dokud ještě z hříchů zpět můžeme. A to opravdově. Ne po Achabovsku, pošinouřiti se trochu a předce se na síni ďáblově, u ohně, zlých příčin, žádostí, navyklostí zhřívati, jakž někteří pokání, ale daremné pokání činí a Boha více dráždí. Rád Bůh upadlé dítky své zdvihá, na klín bere, slzy stírá, milostí svou kojí, avšak právě kající a z úmysla v hříchy zase nelezoucí. Nebo kdyby dítě naschvál padati, obrážeti se, nožem bůsti chtělo, byla by zoufalost, a otec vida to, místo politování vzal by metlu a vyšvihal atd. To k následování a výstraze.

II. O ďáblu a jeho zlosti a chytrosti mluvití mi se nyní nechce, ačkoli by k tomu dosti příčin bylo. Pro nesl tu jmenovitě své dva grify: jedno, že předních rád hledí (jako teď apoštolů) aby jiné vedle nich a skrze ně snázeji kácel. Druhé, že koho zavéstí chce, po stupních vede, nepatrně, jako teď Petra. Při němž vida vroucí k Kristu lásku, uvedl ho skrze ni v vysokomyslnost a na své stálosti zakládání. Odtud vedl ho v neumělou horlivost, aby Pána mečem hájil. A když ho Pán okřikl, a nepřátelé k němu meči svými břínkatí začali, tu naň strach uvedl, aby prchl. Z toho udělal mu mysl tesklivou, že proti své přípovědi činí, aby za Pánem šel. Tu naň nastrojil děvku vrátnou, aby ho examinovala; Petrovi vnukl, aby se jí nezpovídal. To když on přijal a učinil, nastrojil nad jiné, aby ho toužeji vzali; Petra pak na vedl, aby toužeji také zapíral i s přísahou. Na ten stupeň ho přiveda, pustil naň ještě větší strach skrze nástroje

své, a tu ho již právě ku pádu dostrčil, tak že kdy by milosrdenství Božho nebylo, byl by ho na zahynutí přivedl. Hle, jak to umělý fechtýř proti nám hloupým! Ach, Hospodine, neopouštějž žádného z vyvolených svých! Jakož pak

III. Proti této ďáblově zlosti a chytrosti máme z přečtené historie potěšení dosti z Božího milosrdenství a moci. Nežádá Bůh smrti žádného hříšného, ale aby se obrátil a živ byl. Protož teď Pán Jidáše více než sám sebe lituje a nad jeho zahynutím vzdychá; Petrovi pak skutečně z hříchu a pádu pomáhá. Moc jeho tu se vidí, že když čemu dopustiti nechce a dokud nechce, dotud nemohou nic dovésti nepřátelé. Teď hle jímali Krista, avšak nemohli dříve, než až se jim dal, ohromiv je prvé a poraziv a moc svou osvědčiv nám ku potěšení.

Máme tu i moudrosti Boží příklad, že on miluje řád a jej míti chce, zvláště při svých. Proto zajisté teď Petra trestal, že se výtržností dopustil a k meči schápal, an mu poručen nebyl. Do dnes ta jest vůle jeho. Petrovi, Jakubovi, Janovi (t. kněžím) nesluší meč. Klíče on jim svěřil, těch ať se drží. Také sic meč, ale duchovní, meč slova, aby proti duchovním nepřátelům svým a církve bojovali, jinak nic. Naposledy, moudrosti Boží i v té části příklad, že on jed jedem, t. hříchem hřích hojiti umí. Petra bylo potřebí naučiti pokoře; i dopustil naň pád a zahanbení. Což jemu do smrti potom k dobrému bylo. A v tomto smyslu Augustin napsal: „Smím (prý) říci, že pyšnému dobré jest v nějaký veliký hřích upadnouti, aby opravdově zahanben učil se pokořiti pod ruku Boží“ atd.

IV. Co pak tu potkalo Krista a učedníky jeho, to dodnes potkává církev a oudy její. Totiž, že se na ni s houfy a vojsky zbírají, šikují, obklíčují, rozhánějí, plaší, jímají, však pokud kdy dovolí Pán pro slávu svou a spasení svých a pro hojnější potom skrze to vzdělání církve, jinak nic. Což my znajíce, budme trpěliví a stálí, nemstěme se, nepřátelům také nepochlebujeme, Krista a pravdy jeho nezapírejme a aby nám toho potřebí nebylo, nechme jim jejich síní a dvorů, jděme v stranu. Pakli koho dopadnou a můž' jim, nechaje i toho roucha, v štychu ujíti, učíš tak, a v koutě kdekoli s jinými věrnými vzdy-

chej, a na Boží smilování čekej; pak-li tě Bůh do rukou dá nepřátelům, jako syna svého, poddej se vůli Boží, trp a pij kalich smrti.

V. Ale běda nepřátelům Božím, všechněm nekajícím hříšníkům! Na samý to přijde, co teď na hříšných zastupci přišlo. Ale bude hrozněji; Jidášem jim bude vlastní jejich svědomí, kteréž je zde falešně falešnými trosty líbalo, tam pak zradí je. Pochopové pak jejich budou ďáblové, kteříž je řetězy ortelů Božích sváží a s sebou na zatracení povedou. Aniž bude kdo by buď litoval, neb bránil a ubránil, protože všechno stvoření zobláčino bude proti nim v odění (Moudr. 5. 18).

Ale ty věci pokáním se mohou a věrou v Krista Ježíše ukřižovaného předjiti.

Kázání na X. dílu pašije.

Milost Boží s námi.

začátku boje Kristova s nepřátely a kterak od svých opuštěn, od Boha Otce pak v ruce nepřátel puštěn byl, slyšeli jsme; následuje, co s ním činili, a jaká v tom tajemství zavínutá atd.

Textus.

Vypsáno jest v tomto dílu pašije svaté:

Stání Kristovo na soudu duchovním v Jeruzalémě a souzení i odsouzení jeho. A tu

I. Od koho souzen byl?

II. Co a jak tu souzeno bylo?

III. Co z odsouzení Kristova pošlo?

O I.

Souzen byl Kristus na soudu nejvyšším, kterýž byl v lidu tom od samého Boha nařízen, t. před kněžími a biskupy, kteříž na stolici Mojžíšově sedíc, podle zákona Božího jménem Božím výpovědi činili o věcech, kterýmž

jiní lidé nerozuměli a s nimi k tomu soudu odkázáni byli, kterýž Bůh takovou vzácností ohradil, že poručil, dal-li by se kdo v zpouřu a neposlechl-li by nejvyššího kněze, kterýž je k službě před Hospodinem, aneb soudce (a soudu toho), aby smrtí umřel, aby se bál všecken lid (5 Mojž. 17, 8. atd.). Na tomto hle soudu státi musil Syn Boží a to podvkrát.

Nejprvé hned v noci, jakž přiveden byl jatý z Olivetské zahrady, u biskupa Kaifáše, kamž se někteří z biskupů a předních byli shromáždili. Ačkoli zajisté podle Božího nařízení neměl býti než jeden nejvyšší kněz aneb biskup živý a po smrti jeho teprv nastoupiti jiný, pro vyznamenání budoucí jediné hlavy Krista; však že mnoho bylo neřádu v tom lidu proti Božímu nařízení podešlo, přistoupil i ten, že se v biskupství vkupovali neb vluzoval, kdo mohl, jedni druhé ostrkující. Z toho šlo, že i ti, již zsazení, to jméno měli, a tak biskupů několik bylo, jeden však v jeden čas, jako roku tohoto Kaifáš (Skut. 4, 6.). Z těch tedy někteří byli se k Kaifášovi hned v noci sešli a Krista jatého soudili, tím úmyslem, nenašli-li by dostatačné a před lidmi barviti se dající příčiny, aby ho tajně sklidili pro předjiti v lidu rozbroje. Pakli by našli, tedy zjevně jako zjevného zločince aby odpravili. A poněvadž se jim zdálo, že našli.

Za tou příčinou svolali ráno celou velikou radu (*totum Synedrion*, jakž klade Marek 15, 1. a Lukáš 22, 66.) a tu znovu ho examinovali, soudili a odsoudili a pak soudci světskému, Pilátovi, k exekuci oddali. To o tom, od koho Kristus souzen byl.

O II.

Jak pak se ten soud konal, aby snadně bylo spamatovati, rozvážíme

Nejprv, jak sobě soudcové počínali? Potom, jak obžalovaný sám? Soudcem byl Kaifáš biskup, ten, kterýž prvé již byl radu dal, aby Kristus byl zabit, nepřítel tedy byl Kristův a člověk vražedlný. Ach, když se tak ovečka vlkům dostane na soud, stracen bývá její pře! Ale poslechněme, jak pak soudce tento postupoval? Oznamují evangelistové, že se nejprv vytazoval, potom svědky vyslychal, naposledy přísahami a závazky na svědomí

obžalovaného se dobýval. Všecko by to ne zle, kdy by bez podvodu a lsti bylo, upřímně a spravedlivě. Ale všudy tu vlci tito pazoury své ukázali, kteréž uhlédáme.

Nejprv tedy biskup tázal se Ježíše (to dobře, nebo bez vyslyšení nemá souzen, ovšem ortelován býti žádný obžalovaný). Nač se pak tázal? Na dvoji věc. Předně na učedníky, k čemu je sobě shromáždil? Nač takový houf jonáků za sebou vodi? Bůři-li začítí strojí? Potom na učení: Proč nejša z levitského pokolení, za učitele se vydává a k zákonu-li pak či od zákona učením svým vede? Na to když Pán odpověděl, že on tajně nic neučil, než zjevně před světem, že vědí všickni, čemu učil neb neučil,

Biskup na to: „Nu, poněvadž se na lidi odvoláváš, poslechneme svědectví jejich. „A kázal přistoupiti svědkům, kteříž tu hned pod závazkem vyznávali, že tento Ježíš Nazaretský vede učení nové, neznámé, proti zákonu Božimu čelící, nýbrž že celé Boží službě, jakž od Mojžíše vydána jest, vyvrácením hrozí a chrám Boží zbořiti se strojí. Tak jsou vyslyšáni svědkové. Ale že pak to svědectví jejich nevšelijak dostatečné bylo, protože Kristus žádnými svými slovy zřetelně přesvědčován nebyl než konsekvenciami toliko, že by to tak z řeči jeho bráno býti mohlo, a nadto že Pán k takovým řečem mlčel a odpovídati nechtěl, biskup vzal sobě příčinu, že:

K samému Kristu se obrátiv, na svědomí jeho se dobývati začal: „Zaklínám tě skrze Boha živého, aby nám sám zřetelně ústy svými pověděl a přiznal se, jsi ty Syn Boha toho požehnaného? Mluvil-lis to? Vydával-lis se za toho? Smýšlíš-liž ještě tak o sobě, nyní pověz.“

Potud o biskupovi soudci a jeho postupování dosti, jakž se zdá, prozřetelném.

Zdá se arci mírné toto postupování býti, avšak blížeji na ně popatříc, ukazuje se, že liška byl a při tom vlk, soudce tento. Nebo předně:

1. Kukla již byla ušitá, odpověz co on odpověz, umříti musil; nač tedy bylo vytazovati se? Jedině že se barvy a larvy hledalo. O čemž vědouc služebníci, jak se chovali?

2. Jeden z nich pro mírnou a střednou odpověď Pánu pěstí dal, tu hned před soudcem, v něm však nebylo tak ctného srdce, aby ho potrestal aneb to zastavil.

Protož i jiní z té chasy přiráželi, bili, tepali, zakrývajíce jemu tvář a aby hádal, poněvadž se prorokem dělá, kdo ho udeřl, veleli. Ježto se toho žádnému zločinci na pořádném soudu neděje, co se tuto v domě a očích biskupa Kristu dalo: tak-liž s prorokem a učitelem zacházeti se mělo? To-liž jest vážný, aneb aspoň pořádný soud?

3. Svědky naň zavodili, ale jaké? Práví text, že falešné, t. kteříž by přinesli, cokoli by se z jeho někdy promluvených slov nějak převrátiti a proti němu vésti mohlo, jako tam někdy proti nevinnému Nábotovi k usmrcení jeho (1 Král. 21, 10.). Ale tam nepravost provodila Jezábel, pohanka, tu sami starší izraelští, naměstkové Mojžíšovi, ach nešlechtnost!

4. Když se jim ani to nešikovalo, vytrhl se s kladbou a všetečným jména Božího k vražednému předsevzetí svému vzýváním všetečný biskup.

5. A uslyšev Kristovo upřímné vyznání, jakoby se pošetil, vztyčiv se, roztrhl roucho své na sobě (an to nejvyššímu knězi zapovědino bylo, 3 Mojž. 21, 10.), zkríkl: „Rouhání, rouhání“, a hned aby všickni ortel pravili, co se jim zdá? Ježto cotě jiného zdáti se mělo, než to, co již byli osnovali, aby zabít byl? O čemž on, aby jako ruhače odsoudili, návštějí dává, podle kteréhož jeho i potazu i navržení hlasové šli.

6. Naposledy, lehkomyšlnost soudců těchto v tom se vidí, že naň, do domů se rozcházejíc, těm kterýmž odsouzeného k stráži svěřili, zběh pustili, aby, kdo chtěl, bil, plil, trýznil, posměchy a hanbu dle vůle své činil, až do rána. Ježto s kterým kdy zločincem tak zacházino? To-li že měl býti duchovní, kněžský, vážný soud?

Nu, co pak Pán sám ve všem tom činil? Summovně mluvíc, choval se jako tichý beránek, tak že toho, což byl o sobě řekl: „Já jsem tichý a pokorný srdcem (Mat. 11.)“ ukázal příklad. Nebo

1. Odpovídal na otázky moudře, středně, místně. O učedlnících zatajil, nechtěje jich vydávati; o učení pak odvolal se na všechny posluchače své, podle Písma: „Nech tě chválí jiní a ne rtové tvoji“ atd.

2. Když se s křivdou a lehkostí potkal, políčkem, pokorně pochlebníka toho pamatoval: „Mluvil-li jsem zle, vydej“ atd. A když jiní přidávali pohlavků, umkl a oněměl jako beránek.

3. Na svědectví tu křivých a lživých lidí podobně nic neodpovídal, vida, že všechno nasnováno jest k odsouzení jeho; i zpravil se radou Šalomounovou: „Před bláznem nemluv, nebo pohrdne opatrností řeči tvých, (Přisl. 23, 9.) a že čas jest někdy mluvit i někdy mlčet.“ (Kaz. 3, 7.)

4. Když pak zaklínán byl jménem Božím, aby mluvil a jak mu na srdci jest, vyznával, dal Božímu jménu čest, mluvil a vyznával a osvědčil nepřátelům svým pravdu, že jest v pravdě Božím Synem, a že přijde ten čas, v kterémž oni budou stát i na soudu jeho.

5. Tím osvědčením jeho když pohrdli a netoliko křiky svými k smrti ho ortelovali, ale opět zase bili, rvali a celou noc s ním nespíci, až do jitra vztekli šíleností při něm provodili, zase oněměl a vichřici té přes sebe jíti nechal, až pak ráno k světskému soudci veden.

O III.

Co z toho pošlo? Radost a plesání nepřátelům, jako tam někdy byla Filištinských nad jatým Samsonem (Soude. 15, 14. a 16, 23.) zármutek pak a žalost přátelům, z nichž byli i Jozef z Arimatie. a Nikodem, nepovolující radě jejich, ale však také ubrániti nemohoucí. (Luk. 23, 51.) Ale o tom evangelistové na tomto místě mlčí, jinou věc hroznou vypravují, t. co se Jidášovi přihodilo? Kterak se ulekl toho, že Kristus k smrti odsouzen, a běžel k biskupům a odvolával skutku svého, peníze jim vracel, aby oni jemu Pána jeho zase vrátili. Ale oni zpověď jeho velmi nekněžsky přijali: „Co nám prý do toho, žes ty zhřešil a svědomí zlé máš, ty viz.“ On vida teprv, že již pomoci nelze, od svědomí svého takové trápení snášel, že příběhna domů, oběsil se, a Bůh na něm zázrak ukázal, že se rozpukl na dvě, a nešlechtná jeho střeva z něho se vykydla. Biskupové pak nic sobě předce neusmyslili; a za ty peníze (nesmějíc jich do pokladnice zase dáti, protože prý mzda krve jest) koupili ku pohřbu pouťníkům pole hrnčíře jakéhosi, sami sobě na osvědčení pole to Akeldama, t. pole krve nazvavše. Potud historia.

PŘEDPOVÍDÁNÍ.

I tyto věci dály se podle Písem. Nebo:

1. Co se tkne Krista, že měl býti souzen a na smrt odsouzen od pokolení svého, nýbrž od starších lidu svého, to bylo ukazováno všemi oběťmi aneb hovádky k obětem, kteráž k kněžím musila býti přivedena a od nich zabita. Též figurováno na Jeremiášovi, proti němuž Paschur, nejvyšší kněz, radu svolal k usmrcení jeho; zakládaje úsudek svůj na tom, že oni řádní kněži jsouc a zákon v rukou majíce, nemohou blouditi. „Pojďte (prý), vymyslíme proti Jeremiášovi chytrost. Neboť nezhyne zákon od kněze, ani rada od moudrého, ani slovo od proroka. Pojďte, zarazme jej jazykem, a nemějme pozoru na slova jeho.“ (Jer. 18, 18.) Toto zajisté ačkoli o Jeremiášovi literně zní, však se splnilo na Kristu jakožto velikém proroku, na něhož všickni proroci učením i životem svým ukazovali.

2. Falešnými svědky Mesiáše stížení viděl na sobě David, protož volal: „Povstávají proti mně svědkové lživí, a na to, o čemž nevím, dotazují se mne. Zlým za dobré mi se odplacují, duše mé zbavití mne chtěje. Rotí se a shromažďují proti mně i nejnevážnější. S pokrytci, posměvači, fatkáři škřípí na mne zuby svými.“ (Žalm 35, 11. 12. 15. 16. Item: Žalm 109, 2. 3. a jinde.)

3. Bití jeho i plvání na svatou tvář jeho, jako i trpělivost v tom jeho viděl Izaiáš; protož v osobě jeho tak mluvil: „Těla svého nastavuji těm, kteříž mne bijí, a líc svého těm, jenž rvou; tváře své neskrývám od pohanění a plvání.“ (Iz. 50, 6. Viz i Žalm 38, 14—16.)

4. A že ve všem tom počínati sobě měl, jako moci nemaje, ukázáno to na Samsonovi, jemuž oholením skrze zradu vlasů jeho odjata byla síla jeho, takže v moc se dostal nepřítelům a těm, kteříž se prvé jeho báti a před ním utíkatí anebo padatí musili, hříčkou a smíchem byl a t. d.

5. Tolikéž, co se tu s Jidášem dalo, předukázáno bylo Zoufání předně žalostné jeho na onom Achitofelovi; kterýž nad Davidem, Pánem svým, zradu spáchav, potom v tesknost upadl a oběsil se, a zlořečenství to, kterýmž jej a v osobě jeho Jidáše David v žalmu 109. proklínal, na sebe uvedl. (2 Sam. 17, 23.) Ale se to patrněji

na Jidášovi splnilo. Srovnajíc žalm 109, 18. s tím, co 4 Mojž. 5, 27. zapsáno a s skutkem samým. (Skut. 1, 18.) A že mzdu nepravosti, 30 stříbrných, navrátiti a v chrámě povrci měl a za ně pole hrnčířovo koupeno býti, to výslovně Bůh Zachariášovi ukázal, a on zapsal. (11, 13.)

TAJEMSTVÍ.

Ale musíme také opět na tyto věci hlouběji popatřiti a skupinu historie odejmouc, jádra tajemství pohledati, co jmenovitě i tuto ruka a rada Hospodinova koná, jakž apoštolé mluvili. (Skut. 4, 28.) I to, že platiti musí náš zástupce a rukojmě za nás naše dluhy. (Žalm 69, 5.) Předestřeme to sobě po částkách.

I. Obviněn teď byl Syn Boží a obžalován a svědky stížen, nikdy nic žádnému neproviniv. To již jedno pravdivě na místě našem. My zajisté byli jsme obžalováni na soudu Božím, několikery mocné proti sobě žalobníky a svědky majíce, že hříšníci jsme.

1. Zákon Boží (5 Mojž. 27, 26.) a Mojžiš (Jan 5, 45.)

2. Svědomí vlastní naše, jenž jest zápis náš vlastní (Kol. 2, 14.) vždycky obviňující nás (Řím. 2, 15.) a potupující nás (1 Jan 3, 20.)

3. Dábel, žalující na nás před obličejem Boha našeho dnem i nocí (Zjev. 12, 10.), a aby Bůh ruku svou na nás vztahoval, nezbedně dotírající. (Job 1, 11.)

4. Anjelé, spolumužebníci naši, (Zjev. 22, 9.) rmontící se nad zlým chováním našim. (Mat. 18, 31.)

5. Všecka stvoření, jichž proti vůli jejich často zle užíváme. (Řím. 8, 20. 22. Jak. 5, 3.)

Od těchto hle mocných a spravedlivých žalob nemohli jsme jináče osvobozeni býti leč tak, aby nevinný Boží Syn na sebe vezma viny naše, sám za ně na soudu stál. I stál, a vedení proti němu na místě našem žalobníci a svědkové, abychom my toho ujití mohli. Což Bůh v stínech zákona tím byl ukázal, že poručiv jednou v rok shlazovati hříchy lidu Izraelského, nařídil, aby vzat byl kozel k oběti, a Aron biskup vlože obě ruce na hlavu jeho, aby vyznával nad ním všecky nepravosti synů Izraelských a všecka přestoupení jejich se všemi hříchy jejich, a tak vložil je na hlavu kozla, a ten kozel aby zahrán byl na poušť a zanesl na sobě všecky nepravosti

jejich do země pusté. Tak mluví Bůh. (3 Mojž. 16, 21. 22.) To tedy tuto v pravdě se děje; Kaifáš biskup, na místě Aronově jsa biskup v lidu Božím, přijímá od žalobníků a svědků vyznané hříchy (kteříž že byli všech nás hříchové, hned uslyšíme) a vzkládá je na hlavu Beránka Božího Krista, aby je s sebou zanesl do věčných pustin, hrobu a pekla, jakž se i stalo. Protož my již bezpečně a vesele apoštolskou písničku zpíváme: „Kdo bude žalovati na vyvolené Boží? Bůh jest, jenž ospravedlňuje. Kdo je potupí? Kristus umřel za ně. (Řím. 8, 33. 34.) Chvála Bohu skrze Jezukrista, Pána našeho!“

II. Abychom pak tím jistší byli, že se naše viny tuto na Krista vzkládali, považme, z čeho pak viněn byl Syn Boží? A najdeme, že ne jeho, ale naše byly viny. Dvoje vina tuto se jemu dává: Jedno, že by rušitel byl chrámu Božího. Druhé, že rouhač Boží; ježto nebylo ani jednoho, ani druhého. Nebo co se prvního tkne, nikdy on o chrámu zevnitřním (kterýž chrám Hospodinův slul) nemluvil; ale mluvil o chrámu těla svého, že oni jej zboří (usmrcením), a on že jej ve třech dnech zase vzdělá vzkříšením (Jan 2, 19. 21.). Z strany druhého: Jakož Bůh není rouhačem, když se jmenuje Bohem, tak Syn Boží nebyl rouhačem, když se jmenoval Božím Synem. A tak hle ani v jednom tom, ani v druhém žádné jeho viny nebylo. Ale my jsme ti byli, kteříž jsme chrámu Boha živého byli poškvřnili, duši i těl svých, učinivše z nich příbytek nečistých duchů. (1 Kor. 3, 16. a 2 Kor. 6, 16. a Luk. 11, 24.) My jsme byli rouhači a utrhači Boží, když jsme rovní Bohu býti chtěli a s ďáblem proti Bohu se pozdvihli. (1 Mojž. 3, 5.) A v tom dvěma hlavními hříchy všechny jiné nepravosti, nečistoty, ohavnosti naše se zdržují a odtud plynou, takže když to dvě nad zastupcem naším, Beránkem Božím, vyznáváno a na něho vzkládáno bylo, skrze to vzloženi jsou naň všickni hříchové všech nás. (Iz. 53, 6.)

III. Ještě i odtud víry naší jistota o vzložení a přenešení hříchů našich na Syna Božího, že on, ač vinen nebyl, však se viniti dal. Oněměl zajisté, jako by nevěděl, čím se hájiti. Proč to opět? I proto, že na místě vinných a sebe neznajících stál. Když zajisté rodičové naši po svém pádu na soud Boží pohnáni byli a měli se vinni dáti, oni dali se v výmluvy; Adam vinu cpal na Evu,

kterouž mu za pomocníci byl dal Bůh; Eva na hada, kteréhož byl stvořil, takže na Boha se vina počítala, kterýž hada a Evu stvořil. A takováž jest všech nás podnes povaha, že se vždycky raději vymlouváme, nežli viniti dáváme. Ježto zákon Boží všecky viní, aby všeliká ústa zaplňána byla a všecken svět vinen byl Bohu. (Řím. 3, 19.) Naši tedy neznámost sebe a zpouhu a zpěčování se Bohu pod ortel spravedlnosti tuto platil Syn Boží svým onemocněním. To hle jest, což v žalmu praví Kristus: „Hanění hanějících tebe, Bože, připadla na mne, (Žalm 69, 10.) t. poněvadž lidé na tebe, Bože, počítají viny své, já na sebe to беру, nechť to na mne připadne.“

IV. Protož i ortel, kterýž tu na Krista připadl, jako i zatím jdoucí lehkosti a posměchy, na místě našem vystál Spasitel. Odsouzen jest k smrti, protože nás osvoboditi chtěl od věčné smrti. Bit, trýzněn, nečistě uplván, protože se nám to v pekle díti mělo, a byli jsme zasloužili. Abychom tedy my pokoj měli, kázeň naše na něj vložena jest. Byl od lotrovské té zběři posmíván rozličně, zakrývali tvář jeho, tož ho bili, aby hádal, uhodne-li, kdo ho udeřil; summou, blázna a kejklře sobě udělali z Syna Božího. Proč? Protože jsme my byli ztratili obraz Boží, srdce naše zastříno bylo mrákotou; šámali jsme a padali sem tam jako slepi a od jedné rány k druhé brali pochop. Aby tedy nám bylo pomůženo, vystoupila teď sama Boží Moudrost a dala sobě oči zastříti a potmě poličky dávali, aby naše zástěra pryč vzata býti a my v obraz Boží zase proměnění býti mohli, jako od slávy v slávu. (2 Kor. 3, 18. a 4, 6.) Nýbrž tím nám zasloužil, abychom mohli časem svým Boha viděti tak, jakž jest (1 Jan 3, 2.) tváří v tvář. (1 Kor. 13, 12.)

V. Všeho pak tohoto abychom hojnější jistotu měli, dvě věci staly se hned při tom zvláštním Božím řízením. Jedno, že biskup Kaifáš proti Boží záповědi roztrhl roucho své. On sic učinil to, chtěje ukázati, jak se hrozí rouhání toho, kteréž z úst Kristových slyšel, ale Boží moudrost řídila to, rovně jako i roztržení potom opony chrámové, aby to znamením bylo, že Mojžíš již tu strhal a ztratil svou vzácnost a svým strašením tak velebný již nebude, aby kající hříšníci pro něho do nebe nemohli. Tak hle stínové zákonní pravdě (kteráž jest v Ježíšovi) ustupovati musili.

Druhé, stalo se toto divné, že biskupi za ty peníze, za něž Kristus koupen byl, koupili pole hrnčířovo ku pohřbu poutníkům. Opět tajemství. My, vyhnanci rajští, byli jsme poutníci na zemi, nemajíce tu a nejsouce hodni žádného dědictví, tak jako pohané v zemi židovské ani těch pohřbů míti nemohli. Ale Ježíš Kristus za mzdu vlastního těla svého koupil nám od nebeského hrnčíře (kterýž nás všechny z hlíny sformoval, Iz. 45, 9. Jer. 18, 6. Řím. 9, 20.) svobodn, abychom na Božím poli, kdekoli, bezpečně se klásti, odpočívati a vzkříšení blahoslaveného vesele očekávati mohli. Všecka země již jest Akeldama, pole krve, t. krví Božího Syna posvěcená, ku pohřbu nám, poutníkům Božím, příhodná. Bohu chvála!

NAUČENÍ.

Všecky pak tyto věci slouží nám

I. Předně, k zošklivení sobě hříchů, pro něž Syn Boží tak trýzněn býti musil. O čemž apoštol dí: „Poněvadž Kristus trpěl za nás na těle, i vy týmž myšlením odini buďte“ atd. (1 Petr 4, 1. 2.) A zvláště některých zejména hříchů, jejichž mrzutost nám se tuto ukazuje. Jako:

1. Lakomství, o němž co tam apoštol napsal, že jest kořen všeho zlého, a že pro zamilování peněz někteří pobloudili od víry a sami sebe naplnili bolestmi mnohými (1 Tim. 6, 10.), toho teď živý na nešťastném Jidášovi příklad. Nebo penězům k vůli pobloudil od víry (věrnosti, kterouž byl povinen Pánu svému) a sebe sám naplnil bolestmi, zde i věčně. Ach, cože špatně užil těch stříbrných! Vrátil je zase; a že u něho pobyly, místo ouroku z nich dostal provazu a pekla. Kaj se, kdo se káti můžeš, aby nemiloval žádné mzdy nepravé, nebo nepřinese nic dobrého ani tobě, ani potomkům tvým. Ó kéž Bůh dá mnohým nynějšího času prohlédnouti, kteříž za povreční věci, domy, role, úrady, pohodlí časná prodávají Krista a poznalou pravdu, aby, pravím, prohlédnouti a biskupům jejich vnađu před nohy uvrhouc, časněji se vyplést z osidel ďábelských a Antikristských mohli! Nebo jak pravdivě Bůh živ jest, neužive se dobře žádných stříbrných, žádného takového Akeldama, t. pole, domu, vinic, jmění, cizí krví a potem dobytého. Protož i z nás jest-li

kdo, kdož by co cizího měl, nezadržuj, mzda nepravosti jest, volá na pomstu. Lepší jest málo, což má spravedlivý (ba lepší i ta nouze spravedlivého), než veliká bohatství bezbožníků mnohých (dí Žalm 37.).

2. Zošklivme sobě hřích zrady a nevěry i ošemetnosti a neupřímnosti všelijaké, abychom toho jako samého satana utíkali a upřímně, sprostně, odevřeně, s Bohem i lidmi zacházeli. Žádný zrádce (bližního svého neb věci jeho pod barvou přátelství zavozující) nikdy dobrého konce nevzal; jakž příkladové Písem svatých i historií světských ukazují. Avšak do toho cechu všickni dvojího jazyka lidé, jinak s bližním v oči, jinak krom očí zacházející, přináležejí, nemilí Bohu i lidem. Protož Sirach řekl: „Na utrhače a toho, jenž jest jazyka dvojího, klatbu dejte, nebo mnohé na zkázu přivodí.“ (28, 15.) K těmž přináležejí svědkové křiví a lživí, jenž jsou netoliko nové prosté a falešné věci na bližního vymýšlející, ale také bližnímu jeho činy a slova jinak, než on míní vykládající a fortelně k tomu svého něco přidávající, ujímající, měnící a tak skrze to bližního v zlou pověst a nebezpečenství uvodící. Takový každý zrádce a vrah jest bližního svého a Jidáš jeho, kterýž neujde pomsty, nepokaje-li se. (Žalm 5, 7.)

3. Vystříhejme se také pokrytství, jehož opět na farizeích příklad máme. Ti hle teď tak se vázali svědomím, že nesměli zrádných těch peněz vložiti do pokladnice chrámové, proto prý, že mzda krve jest. Ó svatí pokrytci! K zradě peníze bráti z pokladnice nebyl jim hřích, než dáti je zase tam, hřích by byl. My svědomím vázati se hledme, avšak upřímně, všude, vždycky a ve všem. (Skut. 24, 16.) A modleme se v žalmu 51, 12.

II. Vizme opět tuto satana a fortel jeho, kterak on hříchy lidem umí i ztenčovati i zveličovati. Ztenčovati, když k nim lidi namlouvá; zveličovati, když do nich uvede a k zoufalství dostrčiti chce. Obojího příklad na Kainovi, Achitofelovi a teď na Jidášovi, jimž nejprvé hřích tak sládl, tak se malý zdál, že sobě všecka napomenutí a výstrahy zlehčovali; po spáchání pak tak jim zhořkl a tak se veliký v očích udělal, že žádného potěšení ani najíti ani přijíti nemohli. Protož kdo se bojíš zatracení, nevěř satanu, ani světu, ani tělu a rozumu svému, když ti lahodí a hříchy zlehčují, ale měj v pa-

měti věci poslední, a před oči sobě představuj cíl, k němuž směřuje satan, aby tě navnadě, uvedl v zvyk hřešení a potom tě jako v pouty spjal, abys nemohl zpět, a on by tě dostrčil k zoufání a zahynutí. „Nebo nám nejsou neznámá myšlení satanova,“ dí apoštol. (2 Kor. 2, 11.) A Pán Bůh praví: „Ó by moudří byli, rozuměli by tomu a prohlédali by na poslední věci své! (5 Mojž. 32, 29.) Summou tedy: Kdo se zlého cíle bojiš, boj se hříchů. Nebo oni jsou k zlému cíli cesta.

III. Vizme tuto příklad spravedlnosti Boží proti hříchům netoliko na Kristu, hříšníků zástupci, odsouzeném, zbitém, uposmívaném a uplvaném, ale také na Jidášovi a biskupích, jimž Bůh, když z úmysla hřešili, neodpustil, ani ku pokání srdce neobměkčil, ale na zatracení jíti nechal. Dosti se Pán dlouho osvědčoval farizeům, dosti Jidášovi, dosti shovíval, prodléval, snášel, pracoval s nimi, zda by se z moci satana vydobyti mohli. Když nechtěli, nechal jich v okovech jejich k zahynutí, tak že Jidáš sobě zoufal, a farizeové ani tím předěšení býti nemohli ku pokání, zůstali v zatvrdilosti a v zatracení svém také. Tak se naplnilo na nich, jako i dodnes plní, co v Žalmu 7, 13. 14. a na Jidášovi a Jidáších obzvláště co Žid. 10, 26. a 12, 17. A protože jakož jsme včera na Petrovi příklad měli Božího milosrdenství ku potěšení kajícím, tak teď na Jidášovi příklad máme Boží neproměnné zuřivosti k hrůze nekajícím, z úmysla hřešícím. Z obojího tedy toho my složme lékařství duši své a tranček hořký, sladký, však zdravý, a to takto: Příklad Jidášův nech nám slouží proti ubezpečilosti a příliš smělému milosti se troštování; Petrův pak příklad proti zoufání v nahodilých pádích. Též Jidášův příklad ať skrocuje zevnitřního našeho člověka, aby se za vnaudou libostí nepouštělo tělo naše; Petrův pak příklad ať pozdvihuje vnitřního člověka našeho, aby v pokušení neumdlával duch náš. Tak se stane, že nebudeme smíti na milost hřešiti a budeme smíti milosti Boží se těšiti; dej nám oboje to, Pane Bože, pro milosrdenství své.

IV. To pak, co se tu s Pánem dalo, totéž jest, což se s církví děje, kteráž se na světě tak má, jako ovce mezi vlky. Vodi se s ní, examinují, falešné svědky shledávají, odsuzují, poličkují, plijí, trýzní. Ale dobré myslí budte, křesťané, posvětil vám všeho toho Pán váš. Jen

trpíš-li kdo co, hledě, abys trpěl ne jako zločinec, ale jako křesťan, a budeš blahoslavený. (Mat. 5, 11. 1 Petr 4, 15. 16.)

V. Bezbožným pak lidem, trapičům pobožných a všechněm nekajícím odsouzením Kristovým zapečetěno jest odsouzení jejich, jakž se hned teď na nekajícím Jidášovi ukázalo. Summa jest: stůj dlouze neb krátce s bezbožným člověkem, k tomu však přijíti musí, že hříchové na jevo půjdou a svědomí procítí a je žráti bude a začne jim zde muku a odtud je zprovodí tam, kdež červ jejich neumře a oheň neuhasne na věky věků. (Iz. 66, 24.) Toho kdo ujíti chceš, měj, dokud jsi živ, svědomí živé, jako zřitedlnici jasnou, kteráž by ani nejmenší mrvy nestrpěla.

Sic o pokání Jidášovu bylo by ještě co více mluvíti. Ač ne vlastně se mu pokání říká, vlastně pykání. Pokání zajisté jest nejen pykání neb želení, jakž při Jidášovi bylo, ale také po-kání, t. potom, po skutku, kání, aby se pádem svým kál člověk a více nehřešil. A takt se Jidáš nekál, protože přidal hřích k hříchu, t. k falši proti lidem přidal rouhání proti Bohu, jakoby hřích jeho větší byl než milosrdenství Boží. Ježto nebyl, jako ani všeho světa hříchové nejsou větší než Boží milosrdenství, kdyby se jen byl k Kristu obrátil a pokání pravé činil, jako Petr, byl by milosti užil. Jakož zajisté slunce stvořené každému svítí, kdo jen oči odevře a hledí, tak slunce spravedlnosti všechněm hříšným zasvítiti se hotovo jest, jen kdyby se probudili z mrtvých. (Efez. 5, 14.) Ale když kdo zavře oči a od světla se dokonce odvrátí, co div, že ho mrákoty přikryjí? Toto pak o Jidášovu pokání může se pověděti a má souditi, že mělo všecky částky, kterýchž papeženci ku pokání vyhledávají: t. *Contritionem cordis, Confessionem oris, & Satisfactionem operis*. Nebo Jidáš 1. litoval a želel skroušeným srdcem. 2. Vyznal hřích svůj před biskupy, řádnými zpovědníky. 3. Dosti učinil skutkem, navrátiliv mzdu nepravosti. A aj nebylo dosti! Zahynul předce, proto že se druhé částky pokání nedostávalo: víry v Krista a důvěrnosti k milosrdenství Božímu, ovšem nového poslušenství a nápravy. Nám pak aby se ho ne nedostávalo, kdykoli ho potřebovati budeme, způsobíž to milosrdenství Boží, Amen.

Kázání na XI. díl pašije.

Milost Boží s námi.

Předpověděl byl Kristus Pán, (Luk. 18, 32.) že bude od svého pokolení vydán pohanům v ruce a od nich zabit. To že se stalo a on Pilátovi, římskému vladaři, odveden, slyšeli jsme již. Slyšmež pak dále, co se s ním dalo, kterak bedlivěji a spravedlivěji než na soudu duchovním pře jeho uvažována, ačkoli potom vždy k odsouzení nevinného přišlo. První částka soudu toho světského vypsána jest od evanjelistů takto:

Textus.

Kterak na soudu duchovním, v konsistoři jeruzalémské, souzen a odsouzen byl Kristus a odtud k soudu světskému podán, v předcházejícím dílu pašije uvažovali jsme; nyní se nám k uvažování představuje

Stání Páně na soudu světském a souzení pře jeho.

Kdež evanjelistové vypsali:

- I. Soudce ty světské aneb politické.
- II. Způsob a pořádek toho soudu.
- III. Nález, jaký jemu padl, a co dále odtud šlo?

O I.

Soudcové političtí Kristovi vypisují se dva: 1. Pontský Pilát, v zemi Judské od císaře římského nařízený plnomocný vladař. 2. Herodes Čtvrták, Galilejské země vladař. Pilátovi ho podali biskupové a starší jeruzalémští, Herodesovi pak sám Pilát. Ku Pilátovi vedli ho sami biskupové a starší, 70 počestných starců, s neobyčejnou procesí, mohouc ho jen (jakž bezpochyby při jiných zločincích činívali) po služebnících odeslati. Oboje ne bez příčiny od nich se stalo, jakožto lidí moudrých. Nebo, že ho Pilátovi dali, toho měli tyto příčiny:

1. Ze on byl zřízená jejich na ten čas vrchnost. Nebo sceptum od Judy již bylo odjato, v moci císaře římského jakož jiná království světa tak i země Judská

zůstávala, a od něho správcové krajin aneb vladařové vysílání bývali, jimž nejtěžší pře, zvláště hrdelní k rozsudku jejich náležely.

2. Učinili to i pro ujití nenávisti u lidu, kteréž by byli neušli, kdyby ho sami byli zabili; ale, když ho vrchnost jako buřiče sklídí, myslili, že každý mlčeti musí. Protož potom pravili Skut. 5, 28. (spatř, co tam).

3. Hořelo srdce jejich náramnou zlostí proti Kristu; protož nebylo jim dosti ledajaks ho z světa zvésti, ale aby smrtí ukrutnou a ohavnou kříže (jakáž v užívání nebývala Židům, než pohanům toliko) sveden býti a skrze to bolesti pocítiti musil, i zoškliven všechněm býti mohl, to obmýšleli. Ale Bůh obmýšlel jinou věc, o čemž při historii ukřížování (v dílu XIII.) se dotkne. Že pak s takovou pompou, to proto, aby Piláta hned k exekuci přivedli.

Že pak Pilát odvedeného sobě Krista Herodesovi poslal, stalo se to pro tři opět příčiny.

1. Že viděl nebezpečnou při; protož aby ji znikl, na jiného soudce ji vzkládal, zvláště že Herodes byl Žid, lépe rozeprém o zákon rozumějící.

2. K čemuž dostal dobrého zámyslu, uslyšev o Ježíšovi, že Galilejský jest. A věda, že se Galilejské země vladař Herodes k slavnosti velikonoční tu dostal, osvědčil se, že jemu nesluší cizích poddaných souditi; i odeslal mu ho.

3. Učinil to jako dvořák pro svůj fortel, aby se s Herodesem smířil. Nebo že mu některé z poddaných jeho, Galilejské, před tím byl zbil a krev jejich smísil s obětmi jejich, (Luk. 13, 1.) byl mezi nimi hněv a nepřátelství. Nyní tedy Pilát Herodesovi dvoří a od své soudné stolice k němu odsílaje, jeho ctí. Tak Kristus i k zdvořilosti světu hoditi se musí. Ale i v tom bylo tajemství, o čemž níž. To o soudcích; následuje sám soud.

O II.

Poněvadž byli dva rozdílní soudcové a dvoje rozdílné stání, dvůj soud, také byl dvůj soudní aneb právní proces. Na prvním žalobníci byli Židé, t. biskupové a starší. O nichž evangelistové vypravují:

1. Že se zastavili s Ježíšem před radním domem, vstoupiti nechťice, aby se nepoškvřili, proto, že toho dne jísti měli beránka (t. podle ustanovení starších ze čtvrtku na pátek sobě odloživše, jakž v dílu V. dotknuto, a na zákon majíce pozor, 4 Mojž. 9, 6. 10.) Nábožní pokrytci! Bojí se, aby nepoškvřili noh svých rathouzem, a nebojí se, aby nepoškvřili duší svých krví nevinnou! Není-liž to komáry cediti a velbloudy požíratí? Ale ne bez Boží vůle a tajemství to se stalo, že ten soud tu pod nebem držán byl. O čemž potom.

2. Když Pilát k nim vyšel (vlídnější jsa než oni) a ptal se jich na žalobu, oni nechťeli nic žalovati, než aby on ho jen orteloval, že oni již tu věc rozeznali. Byť prý tento nebyl zločinec, nedali bychom ho tobě. Jako by řekli: „Zda nevíš, kdo jsme; osoby-li naše v podezření béřeš či úřad?“ Ó převrácenci! Toho, kterýž vůkol chodě, dobře činil všechněm, zločincem nazývati! Tak hle oslepiti chtíc soudce, proti svědomí mluví převrácení lidé. Obraz tuto jest biskupů a prelátů Antikristových, kteříž sobě vrchností málo váží a jen za pochopy své a popravce užívati chtějí, koho oni za kacíře odsoudí, aby vrchnost meče nelitovala, ani toho nerozvažovala. Ježto kohof oni za zločince mají? Vidí se to teď. Kdo slovo Boží káží, lidem k spasení slouží, dobře i učí i činí, to jsou u nich zločinci.

3. Pilát pýchu jich vida, vrací jim Krista: Vezmětež ho tedy, a podle zákona svého suďte jej. Jako by řekl: „Nemám-liť já o tom věděti, co vy mezi sebou máte, nechť nevím. Dělejtež tedy jak jste začali. (Chvalitebná při vrchnosti povaha, nedělati nic podle osóčení a bez rozeznání žádnému člověku k vůli.) Na to Židé osláblí a nechajíc founění, v omluvu se vydali, že jim nesluší žádného zabiti. Hle vražedlné jejich srdce! Pilát nepraví: „Zabíte ho,“ než: „Suďte.“ Ale oni jen o zabiti předce mluví. Mezi tím nebyla pravda, aby jim vrchnost římská bránila podle zákona jejich souditi i ortelovati. Jakž se to vidí z těch Pilátových slov: „podle zákona vašeho suďte jej“; též z příkladu Štěpánova, jehož podle zákona svého, t. o náboženství soudili, i odsoudili, i ukamenovali. Ale oni, chtíc Krista buřičem politickým učiniti, praví, že se jim do takové pře dávati nesluší.

4. A na to již dali se v žalování a položili tři punkty jeho zločinství. 1. Že převracel lid. 2. Že brání císaři daně dávati. 3. Že se dělá králem. Uím pak to prokazují? Nalezli jsme, neb shledali to. Ó klamáři, neshledali jste toho nic, ale na odpor. Jmenovitě, že v pravdě vyučoval cestě Boží, (Jan 3, 2. Mat. 22, 16.) že císaři daň dávati poroučel, (Mat. 22, 21.) a že králem býti nechtěl a toho utíkal. (Jan 6, 15.) A ač ho učedníci poznali i před ním vyznali býti Kristem, on však zapověděl jim byl vůbec toho hlásati. (Mat. 16, 20.)

Což tedy k tomu Pilát? Nevěřil jim, proto že mu v podezření byli upadli, než dal se v vyhledávání té věci sám, tak jakž vrchnosti a soudcům náleží, vždycky pro druhou stranu také ucho míti. A vida Ježíše vážnou osobu, vzal ho s sebou v soukromí, aby s ním samým pěkně promluvil. Protož s ním do rathouzu všel, jich vně zanechav. A tu se ho na třetí punkt obzvláště (proto že jeho povinnost byla císařství hájiti) vyptává, byl-li by králem? vydával-li se za toho? Pán mu odpověděl: „Sám-li od sebe to praviš, čili jini“ atd. Jako by řekl: „Praviš-li to sám, hleď, podle čeho, co při mně vidíš? Pak-li jiný, ten povinen dokazovati.“ Pilát zase: „Co jsem já Žid?“ jako by řekl: „Co já vím, co vy tam mezi sebou za rozepře máte. Oniť mi tě dali a pověřili již svou, pověz ty také.“ Na to se Kristus přiznal, že jest králem, ale ne králem světa tohoto, (čehož důvod klade svou sprostnost a neopatrování se proti nepřátelům) ale králem pravdy, pro kterouž hned na svět přišel. Mimo to, že oč Židé horlí, stín jest, pravda pak všech figur zákonních že na něm jest, ale tomu že Židé nerozumějí. Pilátovi to bylo pohádkou, protož řekl: „Co jest to pravda?“ a nedočekav odpovědi, šel ven. Porozuměl, že to theologické věci jsou, odkudž římskému císaři nebezpečenství nejde. S tím šel od něho, dalšího examinování zanechaje, a pověděl Židům, že on na něm viny nenalézá; když pak oni křikem dotírali, odeslal je i s ním k Herodesovi.

U Herodesa opět biskupi s svými tuze žaluji; Herodes examinuje a mnohými řečmi se vytazuje. Pán na všecko mlčí, z částky pro nestydatost žalobníků, soudě, že na zjevné klamy nejlépe se mlčením odpovídá; z částky pro soudce, jehož lehkomyšlné srdce znal, že Jana Křtitele

prvé za zpovědníka sobě vzav, potom mu hlavu sraziti dal a Ježiše často viděti žádal, však pro kratochvíl, aby mu divy nějaké strojil, jakž i tuto chtěl, z Mesiáše sobě kejklíře jakéhoś děláje. Protož Kristus před svině perel metati nechtěje, ani divů všetyčkám k vůli (nebo nebyl čas divů, ale utrpení) nečinil, ani slova neodpovídal.

O III.

Jaká pak zavírka? U Piláta taková: „Já na něm žádné viny nenalézám“, to vyhlásil přede všemi žalobníky jeho. U Herodesa pak taková, že pohrdl Kristem a na posměch v roucho běloskvoucí jej oblékl a zase Pilátovi v dar poslal. Nenáležitě, nebo byl-li tě poddaný, měl se ho ujíti. Ale tak jest svět; o chrta, o ledacos jdou v kordy, když o Krista, o kněze, o chudého někoho činiti jest, nerád sobě jeden z druhého nepřítele dělá, raději při té příležitosti v přátelství vcházejí, jako tito dva. Tak bývalo, tak jest, tak bude. Ale Bůh časem svým ve všechno nahlédne. Že pak v rouchu bílém Kristus od Herodesa propuštěn, to sic na posměch jemu se stalo, jakoby se *candidátem regni* (kralování hledajícím) dělal, však ne bez řízení Božího, na hojnější nevinu jeho osvědčení. Nebo v rouše svatebním, totiž bílém před soudem se postaviti bylo dobré pře a dobré naděje znamením, jako zase černě v smutku přijíti bylo vinnu se dáti a milosti žádati, jakž židovské i římské historie ukazují. I na tomto tedy soudu svědectví nevinu odnesl Pán. Potud historia.

PŘEDPOVÍDÁNÍ.

1. A tak se tu splnilo to, nad čímž tam prorok naříkal: „Lid můj vydali bezbožným hrob jeho a bohatému aby usmrčen byl, ješto však nepravosti neučinil“ atd. (Iz. 53, 9.), to míně, že lid izraelský Mesiáše svého dá v moc bezbožným pohanům, kteříž bohatství, moc, slávu světa na ten čas miti budou, a to k usmrcení, ačkoli se na něm viny nenajde. Tak se stalo.

2. Že pak Kristus na tak rozličných místech souzen a z jednoho soudu na druhý vozen byl (nejprvé v noci k Annášovi, potom ráno do rádního židovského domu,

tož do rathauzu ku Pilátovi, opět na palác Herodesův a zase ku Pilátovi atd.), to se proto dalo, aby na rozličných místech nevina jeho a na nevinného potom dokračující pokuta osvědčena byla. A bylo to v zákoně předukázáno tím, že díl oběti, jenž se dostati měl kněžím, hrudí a plece nejprvé musil sem tam obracín býti před Hospodinem na osvědčení, že Hospodinu posvěcená věc jest (3 Mojž. 7, 28—34.).

3. A že tak Krista nevinného souditi, i naposledy odsouditi měli Židé i pohané, ukázal to Pán Bůh tím, když poručil, aby při oběti za hřích celého shromáždění všickni starší ruce své na hovádko vzkládali, dříve než zabito bylo, vyznávajíce nad ním hříchy své a jako vzkládajíce je na ně, a teprv pak zabito bylo (3 Mojž. 4, 13. 14. 15.). Poněvadž tedy tento beránek Boží měl za hříchy všeho světa obětován býti (1 Jan 2, 2.), musil také všecken svět přičiniti ruky své, t. knížata lidu i židovského i pohanského, nebo na ty dvojce národy Písmo sv. svět dělí, a obojích tehdaž vrchní právo bylo v Jeruzalémě. U lidí byl nejvyšší soudce Mojžíš a na místě jeho sedící nejvyšší kněz, u pohanů nejvyšší hlava byl císař římský, a na místě jeho v Judstvu sedící Pontius Pilatus. Židé soudili podle zákona Božího psaného, skrze Mojžíše vydaného, pohané podle zákona Božího přirozeného, na srdci lidském vyrytého. Na oboji ten soud potažen Kristus, protože obojích měl býti smírce s Bohem ve krvi své (Řím. 3, 25.).

TAJEMSTVÍ.

Z čehož patrné jest, že soud tento nad Kristem držaný byl soud světa, jakž byl řekl Kristus (Jan 12, 31.), t. že hříchové světa a tak hříchové všech nás tuto souzeni byli. Což se také z přítomné historie zřetelně ukazuje. Jako předně znáti to dávají

I. Okoličnosti samy, místo, čas, způsob. Co se tkne způsobu, uložili byli lidé tajně Pána skliditi, však nemohli; musila se ta věc zjevně před světem, pořádkem práva a mocí zřízené vrchnosti konati. Uložili byli ne v svátek to konati, aby nebyl rozbroj v lidu, avšak musili předce v svátek, u přítomnosti všeho izraelského lidu. Nechtěli vjíti do radního domu pro svou pověru, Bůh

však toho k tomu užil, aby soud tento držán byl zjevně pod odevřeným nebem na rynku města svatého Jeruzaléma a před palácem císaře římského u přítomnosti zástupů obojích, Zidů i pohanů. Protože, co se všech dotýkalo, tomu všickni přítomni býti měli, aby jak před Bohem a proti nebi hřešili, tak před nebem i zemí od Boha souzeni byli. Ač zajisté lidé konali soud tento, však podle předuložení rady a ruky jeho (Skut. 4, 28.). Nebo Boží jest soud (5 Mojž. 1, 17.).

II. Ukazují to též artikulové na něho položené žaloby. Nebo naprosto těmi věcmi nebyl vinen Kristus, jakž prv dotknuto, a vyznal to sám soudce Pilát. Ale v pravé pravdě naše a všeho světa vlastní viny tu summovány a v jedno facit uvedeny jsou. Adam zajisté otec náš byl vlastně ten, kterýž se převrátil a odvrátil od Boha a což nebeskému císaři odvozovati měl, nejvyšší čest a poslušství, to jemu zadržel. Nýbrž pozdvihl se proti králi nebeskému a na korunu slávy jeho sáhl, postoupiv po Luciperovi a požádav býti rovným Bohu. Což jsme po něm všickni my nešťastní synové jeho zdědili, hlavní, pravím, ty hříchy (všetečnost, nespravedlnost a pýchu). Odkudž všickni jiní všeho světa neřádkové vyplynuli a plynou bez přestání. Naše tedy vlastní viny tu přednášány byly, on sám nic toho při sobě neměl, jakž mu všecka Písma sv. a všecken život jeho, prázdný veliké ouhony, svatosti pak plný, svědectví vydávají.

III. Že pak on ke všemu tomu mlčel a nejša vinen, uviniti se dal, nový důvod máme, že soud ten nebyl jeho, ale náš, on toliko že při naší vedl. Nebo Hospodin uvalil na něj nepravosti všech nás, dí Písmo; protož oněměl jako beránek, že na něm cizí provinění leželo (Iz. 53, 6. 7.). My jsme byli ti světa buřiči, my nebeského císaře rebellanti, my Luciperovi tovaryši, bůžky a modly sobě z sebe dělající. Ale poněvadž byl řekl zástupce náš: „Otče, já posvěcuji sebe samého za ně“, aj mlčí a mlče k našim vinám se zuá. Ó jak tedy pravdivě onen Jan Křtitel byl pověděl: „Aj, beránek Boží, který snímá hříchy světa!“ Sňal zajisté z nás hříchy naše a přejal na sebe, jakž teď vidíme; kam pak je nesl a zanesl, potom uhlédáme. Nyní dosti mějme na tom potěšení, že sňati jsou z, nás v pravdě, a Bůh jich po druhé na nás vyhledávati nebude a pro spravedlnost svou nemůže. O čemž apoštol

dí: „Budeme-li vyznávati hříchy své (rozuměj nad beránkem Božím, jako tam Aron kněz nad kozlem Azazel, kterýž měl hříchy lidu zanést na poušť, 2 Mojž. 16, 21.), věrnýť jest a spravedlivý Bůh, aby je nám odpustil (1 Jan 1, 9.). Věrný jest, slíbil milostiv býti pro krev smlouvy všechněm věřícím; nezapře nám toho. Spravedlivý jest, jednoho dluhu dvakrát upomínati nebude. Nebo jakž by pak nám počítal nepravosti naše, poněvadž je jinému přičetl? Ó přestastná směno! Syn Boží bere na sebe nepravosti naše, aby nám na to místo oddal spravedlnost svou! Mlčí na soudu světa, abychom my mluvití a vinu svou odvoditi mohli na soudu Božím. Ortelovati se dá ortelem smrti časné, abychom my ortele věčné smrti ujíti mohli. Ó lásco nezasloužená!

IV. Naposledy, jaký utrpení Kristova užitek nám přinášejí, teď ukázáno tím Herodesa s Pilátem skrze něho smíření. Nemysliliť oni na to, co se to děje, ale myslil Bůh, a my již víme, že ten Ježíš Nazaretský, Mesiáš pravý, od Židů pohanům darovaný a od pohanů zase židům vrácený jest prostředník a smírce obojích ve krvi své. Prostředník předně mezi Bohem a lidmi, k vyzdvižení nepřátelství, kteréž mezi nimi bylo; potom však také prostředník a smírce mezi židy a pohany, k vyzdvižení hradby, kteráž mezi nimi byla, aby z obojích učiněn byl jeden lid svatý Bohu. O čemž apoštol dí, že se zalíbilo Otcí, aby v Kristu všecka plnost přebývala, a aby skrze něho smířil s sebou všecko, v pokoj uvodě skrze krev kříže jeho všecky věci na nebi i na zemi (Kol. 1, 19. 20.). A jinde, že nepřátelé Boží byvše, smíření jsme s Bohem skrze smrt Syna jeho (Řím. 5, 10.) Opět, že on jest pokoj náš, kterýž učinil oboje (pohany i Židy) jedno, zbořiv hradbu dělící na různě. A nepřátelství vyprázdnil skrze tělo své, v mír uvodě oboje v jednom těle Bohu, skrze kříž vyhladiv nepřátelství skrze něj atd., takže již skrze něho obojí máme přístup v jednom duchu k Otcí (Efez. 2, 14. atd.).

NAUČENÍ.

1. Na Židech, Pilátovi, Herodesovi máme příklad hanebných mrzkostí a plzkostí. Nebo předně, starší tito Izraelští, soudcové lidu Hospodinova, místo Boha svého

držící a zákon jeho v rukou svých pěstující, jak hanebně zbloudili! Mesiáše, po němž touživali a vzdychali, když přišel, nepoznali, krále svého, kteréhož jim Bůh podle slibů svých z semene Davidova vzbudil, tichého a spravedlnosti plného se odečtli; stavitelé domu církve kámen uhelní jako neužitečný zavrhli, toho, kterýž z Egypta otce jejich vyvedl, po poušti vodil, do země rozkoší uvedl, toho oni posměšně od soudu na soud vodí, summou Pána slávy odsuzují. Ó jaké toto poblouzení! Jak se tu naplnilo, což v knize Job stojí, že slavní ne vždycky jsou moudří, aniž starci vždycky rozumějí soudu (32, 9.). A tímž způsobem, jakž ukazuje žalm 58. a 82. na větším díle všickni všeho světa soudové se dějí s chybami a omyly, i úmyslnými křivdami a nátlisky, s převrácením řádu spravedlnosti, protože ve tmách chodí synové lidští a chybuji v soudu, všickni jsouc spravedlnosti prázdni hned od narození svého, bloudí hned od života matky. A což horšího jest, ani Bohu a slovu jeho napravovati se nedají, ani ho neslyší. Protož dále Písmo dí: „Jeď v sobě mají jako jedovatý had, jako lýtý had hluchý, kterýž zacpává ucho své, aby neslyšel hlasu zaklínače, (Žalm 58, 5.) a tak se nepravost provádí i tam, kdež by trůn spravedlnosti býti měl, až se všickni základové země pohybují (Žalm 82, 5.). Tak se v světě a světských i duchovních soudech, kdekoli se bázeň Boží z mysli zpustí, dalo, děje a dítí bude. A protož jiný býti musí, jak neproměnně Bůh Bohem jest, soud, na kterémž napravení bude všech v světě zběhlých omylů, chyb, křivd a nátlisků. Mezi tím příklad teď máme, že když přední v lidu pochybí, vedle sebe všecken lid zavodí. „Národ tvůj dal mi tebe,“ dí teď Kristu Pilát, ještě starší jen národu toho byli ho přivedli. Tak hle, co kněží zlí a zlá vrchnost zavede, všemu lidu se přičítá, protože lid hned také v to potažen bývá, jakž se i tuto stalo, že se nahnulo zastupů lidu, kteříž se hned starším svým navěsti dali, aby na usmrcení toho tiskli, jehož před šesti dny v triumfu slavně do města provázeli. Potřebí tedy modlívati se za správce duchovní i politické, aby jich Bůh neopouštěl, poněvadž jejich poblouzení jiné v blud uvodí.

A že pak tuto starší židovští na Krista kacířství a rebelství sčítají, vidíme jak to pravé jest, že kdo v peci bývá, jináho tam rád hledá. Nebo sami oni byli takoví,

kteříž pro ustanovení svá ustanovení Boží rušili a tak lid od zákona k sobě obraceli, vrchnosti také římské neradi poddáni byli, na vytažení se z moci její všelijak myslili, a kdyby jim Kristus byl chtěl v jedné i druhé té věci po vůli býti, byli by konečně do toho šli. Ale že nechtěl, oni fašše se chytli a na něho to sčítali, právě jako ona Putifarova žena, když k vůli své užiti nemohla Jozefa ctného, osočila ho, že ji násilí chtěl učiniti, a aby usmrčen byl, dotírala. A do dnes takové věci bývají atd.

A když slyšíme, že jak Židé, aby v nelibost lidu neupadli, Krista Pilátovi k usmrcení strkali, tak Pilát zase Herodesovi, máme příklad, jak chytře mnohý zlý, bližním zlé obmýšlející člověk, aby se sám nespálil, sám zle nečinil, než jiné nastrkuje, jakýchkoli chytrosti a gryfů, aby jeho naměření skrze jiného k cíli šlo, užívaje. Ale co to platno? Oklamáš ty, člověče, Boha? Nevidí on? Nesoudí on? Uzříš časem svým. Nebo o takových Bůh mluví skrze proroka; běda těm, kteříž před Hospodinem skrývají radu, jejichž každý skutek děje se v temnostech, a říkají: „Kdo nás vidí? a kdo nás šetří? Takové (prý) převrácené myšlenky vaše jsou podobné hlíně hrnčirově. Nebo zdali účinek říká o učiniteli svém: Nerozumí?“ (Iz. 29, 15. 16. Viz také žalm 94, 7—11.).

Na Pilátovi, ač mají čisté zrdcadlo soudcové, aby na krev lidskou nekvapili, bez vyslyšení neortelovali, při vyslychání žalob a odpovědí, průvodů a odvodů obou uší jednostejně užívali a summou vřdyccky Boha, jehož jest soud a kterýž v každém soudu, uprostřed soudců jako zemských Bohů stojí a k spravedlnosti dohlédá, před očima měli, avšak příklad také chyby a nedokonalosti, že se opravdově nevinného proti vražedníkům neujal a věda, že nevinný jest, předce ho k jinému soudu, kdež se mu křivda státi mohla, pustil. To k výstraze. O pravdu (a nevinu) až do smrti zasazuj se atd. (Sir. 4, 33.).

II. O ďáblu nyní toto toliko znamenejme, že komedii, kterouž tu s Kristem hrál, každoročně obnovuje. Nemíním na tomto místě toho církve Kristovy sočení a trýznění, kteréž skrze Antikrista provodí, ale to posměchů Kristových obnovování, kteréž skrze nerozšafných a bujných lidí hříčku prvního dne dubna strojí, že jmenovitě z lidí

prostých a hloupých šašky sobě dělají a je s nějakými zámysly sem tam sobě v april posílají. Nesoudit se toho vůbec a strojívají sobě i pobožní takovou někdy kratochvil, ale poněvadž to v skutku a pravdě není než bezbožná satanova hříčka (jako i při slavnosti sv. Ducha ku ptáku střelení) opustiti to sluší pobožným.

III. Boží spravedlnost, dobrota i moudrost připomeň sobě každý sám, že aby nám odpustil, Synu neodpustil, aby z nás viny sňal, na Syna je vložil, jemu chvála.

IV. A poněvadž ta jest rada Boží, aby kteříž-koli jsou k životu věčnému předzvědeni a předzřízení, byli také připodobněni k obrazu Syna jeho (Řím. 8, 29.), obcujmež tomu důvěrně, a jestliže svět sobě také nás jako míčů podává, buďme v tom trpělivi a snášejme příkladem Pána svého křivdy i posměchy. On byl nevinný a snášel nářky, byl moudrost věčná a snášel posměchy, říkáje: „Červ jsem a ne člověk, útržka lidská a povrhel u všech“ (Žalm 22, 7.). I nám tedy nebuď novo s apoštoly říkati: „Učiněni jsme divadlo tomuto světu, i anjelům, i lidem. My blázni pro Krista, jako smeti tohoto světa učiněni jsme a povrhel u všech“ (1 Kor. 4, 9. 10. 13.). Přičilo-li by se pak to tělu a rozumu našemu, říkejme s apoštolem: „Žádný sám sebe nesvoď. Zdá-li se komu, že jest moudrý na světě, budiž bláznem, aby učiněn byl moudrým. Nebo moudrost světa tohoto bláznovstvím jest u Boha (1 Kor. 3, 18. 19.). Nech nás tedy svět má za blázny a my jej, to tak dobře bude a naposledy se ukáže, co nám bláznovství naše a jim moudrost jejich přinese. Každý jen resolucí měj s apoštolem říkati: „Svět mně ukřižován jest a já světu“ (Gal. 6, 14.). Cokoli tedy nás s Kristem potkává, při něm stůjme, jako ovečky při beránku svém, však nezapomínajíc, kde potřebí dobrého vyznání činiti, jako on před pontským Pilátem (1 Tim. 6, 13.). A poněvadž řekl: „Království mé není z tohoto světa“; my také nezakládejme sobě tu království, ale budoucího čekejme, zde dosti na tom majíc, aby nás vždy nějak přechoval a k tomu tam dědictví dochoval král náš věčný. Což učiní, nepochybujme, protože věrný jest, jen my také jemu věrni buďme, neopustí díla svého při nás.

V. Ale bezbožní, hleďte se, kteříkoli neskládáte z sebe toho, z čehož obviněn byl zástupce váš, převrácenosti, buřičství, bujnosti a zadržování Bohu neb lidem spra-

vedlnosti jejich, též pýchy duchovní neb tělesné atd.: neujdete soudu. Nebo když hříchů svých neskládáte z sebe, aby na Beránka Božího vloženy a do propasti vznešeny byli, musíte je tedy sami nésti a s sebou na soud Boží, kterýž před nebem a zemí držán bude posledního dne, přinést. A tu pro ně budete obžalováni a nebudete odpovědi míti ve rtech svých a najdete soudců dosti, kteříž vás odsoudí. Ortele zajisté, kterýž vynese zřízení od Boha soudce živých i mrtvých, potvrdí nebesa i země, (Žalm 50, 6.) anjelé nebeští, i vyvolených lidí zástupové (1 Kor. 6, 2.), a nebude smíření žádného na věky, protože času již nebude více, ale sama neskonalé věčnosti propast. Protož dokud čas jest, dokud Beránek Boží uprostřed církve stojí k snímání hříchů světa, skládej je z sebe, kdokoli slyšíš hlas milosti atd.

Kázání na XII. díl pašije.

T e x t u s .

Takového nám slušelo míti biskupa, svatého, nevinného, neposkvrněného, odděleného od hříšníků, kterýž by nepotřeboval, jako starozákonní kněží nejprv za své vlastní hříchy obětovati a potom teprv za hříchy lidu (píše apoštol k Židům 7, 26. 27.). A takový žeť jest byl náš kněz nejvyšší Kristus čistý a nevinný, teď z přítomné historie rozumíme. Kdež se vypisuje

Neviny Kristovy od soudce Piláta po sedmkrát vyhlášení a desateré cesty, aby propuštěn býti mohl, ohledování; naposledy pak předce tak nevinného k smrti kníže odsouzení.

A tak tři částky jsou té historie:

I. Neviny Kristovy po sedmkrát od Piláta vyhlášení.

II. Cest k osvobození jeho od smrti desatero vyhledávání.

III. A kterak vždy k tomu přišlo, aby ho odsoudil?

O I.

Prvé jsme již také nevinu Kristovy svědky slyšeli, biskupy židovské, pilně, čím by jej uvinili, shledávající a nic nenalézající, a Jidáše, že nevinou krev zradil, vyznávajícího. Ale větší věc jest, že Pilát soudce, pohan, stranným nejša a pilně všelijak vyhledáváje, nenachází nic, a to přede všemi teď židy i pohany tolikrát vyznává, že nevinný jest.

1. (v. 1. a 2.). Pilát pak svolav biskupy, řekl: „Aj, já před vámi vyptáváje se ho, žádné viny jsem nenalezl na tom člověku, v tom, což na něj žalujete.“

2. Anobrž ani Herodes. „Nebo odeslal jsem vás k němu, a aj, nic hodného smrti nestalo se jemu.“

3. Když pak biskupi lid navedli, aby volali: „Ukřižuj, ukřižuj ho“. Pilát opět řekl: „I což pak zlého učinil? Žádné příčiny nenalezl jsem na něm.“

4. A po chvíli opět: „Aj, vyvedu vám jej, abyste poznali, žeť na něm žádné viny nenalézám.“

5. A když, uzřevše jej pod korunou a utrýzněného, znovu zkríkli: „Ukřižuj, ukřižuj“, Pilát opět: „Vezměte vy jej a ukřižujte; nebo já na něm viny nenalézám.“

6. Šesté svědectví nevinu Kristovy bylo od Pilátovy ženy, kteráž k němu poslala, řkoucí: „Nic neměj činiti s spravedlivým tímto. Nebo jsem mnoho trpěla dnes ve snách pro něho.“

7. Naposledy, vida Pilát, že by šíleností židovské odolati nemohl, vzal vodu a především lidem umyl ruce své, řka: „Čist jsem já od krve spravedlivého tohoto, vy vizte.“ Takhle se Bohu líbilo dostatečně nevinné Kristovo usmrcení osvědčiti, Židům a všechněm nevěřícím k zahanbení a odsouzení, nám pak a všechněm věřícím ku potěšení a spasení.

O II.

Znaje Pilát, že nesluší práva převraceti, vinného ospravedlňovati a nevinného odsuzovati, ohledoval všech cest, kterých mohl, aby nevinného Ježíše od smrti vysvobodil (nebo neznal rady Boží) a to zejména těchto desíti.

1. Vyhlášením nevinu jeho po několikrát, jak jsme již slyšeli, mysle, že se zastydnou vyhledávati toho, aby nevinný, na něhož nic dovésti nemohou, usmrcen býti měl.

2. Zastíráním se příkladem Herodesovým, poněvadž on ho k smrti neodsoudil, a pro svědomí (nevida hodné příčiny) jak se to jemu, římského císaře náměstku, treffi? Poněvadž tu vrch spravedlnosti býti má.

3. Vida neústupnost jejich, podával se jim v tom, že ho potresce, t. buď vězením, aneb zmrskáním, že ho dá zbičovati, jen aby na tom přestali a víc nežádali.

4. Tomu když oni místa nedávali, obrátil se k jinému prostředku, vždy nevinnému život retovati chtěje. Měli obyčej Židé při své velikonoci propouštěti a hrdlem darovati jednoho z vězňů na hrdlo sedících a to na připomínání sobě vysvobození svého někdy tam z ruky Faraonovy, když u moře Rudého již již pod mečem jemu byli. (Nedobře to sic, bez vůle Boží, nýbrž proti vůli jeho, kterýž zapověděl vrahům milostiv býti. 4 Mojž. 35, 16. atd. 5 Mojž. 19, 13.) Pilát tedy kázal sobě některé vězně na hrdlo sedící tu před soudnou stolicí přivésti a dovolil, aby sobě vybrali, však ne ze všech, koho by chtěli, než ze dvou toliko jednoho, Barabáše aneb Ježíše, nemysle, aby tak převráceného srdce býti měli, aneb pro hanbu lidskou býti směli, aby toho zjevného a všechněm nemilého lotra tomu svému příteli představití měli. Ale stalo se: lid, z návodu starších, volal: „Ne, tohoto chceme, ale Barabbáše.“ Divná věc, že lid volal, an před šesti dny volali „Hosanna, Synu Davidův, spas nás“. Odp. Rozuměti, že toto nebyli ti, ale domácí Jeruzalémští a jiní nevěrní. Onino, Pána přijímající, když Pán tak nenadále jat a uředlníci jeho zutíkali, také se polekali a zděšení jsouc na světlo nesměli. A byliť, kteří v houfu byli omráčeni, co se to děje, nevědouce. Pak-liť se kteří z těch také převrátili, vrtkosti lidské znamení.

5. Pilát se hrozí takové zapeklenosti a ukazuje jim, že své vlastní hanby vyhledávají. A což pak učiním s Ježíšem, kterýž slove Kristus, kteréhož králem židovským nazýváte? jako by řekl: „Nesoudíte-liž, že sebe sami v lehkost a pořekadlo lidem dáte, bude se o vás mluvíti a psáti, že jste vlastního svého Mesiáše, Krista, krále, na něhož jste čekali, zahladili.“ Všim tím on k ob-

měkčení jejich směřoval, ale darmo. Nebo volati nepřestávali: „Ukřižuj, ukřižuj ho.“

6. Pilát opět se podává, že ho potresce a propustí.

7. A když se nemírně proti tomu hlasové rozmáhali, i všeho lidu, i biskupů, on ukrutností jejich k nerozváhlivé prchlosti popuzen jsa, kázal profousům vzítí Ježíše a zbičovati. Oni svolavše rotu žoldnéřů, zachovali se, vedli ho do placu, svlékli do naha, přivázali k sloupu, mrskali (ne metlami, jakž svobodným, něco provinilým, ale biči a žilami, jako otrokům činiti poroučela římská práva) a svaté to tělo od vrchu hlavy až do pat nohy zedravše a zřezavše, ranami a bolestmi naplnili. Nýbrž puštěný sobě preis majíc, bezbožná ta zběr i nad to víc, co satan kázal, činila. Trn nějaký tu uhlédajíc, svinuli jej v kolo a místo koruny (poněvadž se prý králem dělal) na hlavu vstavíc, přitloukali, takže tím víc svatá hlava zbodena, a všecko tělo krví políváno. A když ho Pilát vyvésti kázal, tak utrýzněného Židům ukázati a k milosrdenství tím aspoň nakloniti chtěje, žoldnéři neoblékajíc ho do jeho šatů, přivrhli naň šarlatový červený plášť a dali třtinu do ruky, Židům na posměch, že tu krále svého mají. Tak když vyšel, Pilát řekl: „Aj, člověk!“ Jako by řekl: „Nu, již jste ho sobě zpravili, že k sobě podoben není. Již snad aspoň uhašena bude vaše krve jeho žízeň, vidíte, že již dosti ji z sebe cedí.“

8. To když nepomohlo, dává ho jim v moc: „Vezměte ho tedy a ukřižujte.“ Věda, že toho neučiní, zacházeti s ním neumějíce a pro zákon svůj nesmějíce. I tak tedy vždy retovati ho chtěl, však nadarmo. Nebo mu oznámili, že oni podle zákona jej již odsoudili, protože se Synem Božím činil. A tu opět, když politické viny dověsti nemohli, k učení a theologické vině se navracejí. Pilát se zprávy té, že by Synem Božím byl, ulekl, v soukromí ho vzal a odkud by byl examinoval (t. byl-li by z nebe přišlý, syn některého z Bohů?). Kdež ač ode Pána pro své pyšné promluvení potrestán, však sobě umínil nepoškrňovati se tou krví a vyjda k židům, pověděl jim na konec, že ho propouští. Čehož oni se ulekše, nový gryf vymyslili a zase k žalobě politické se navráťvše, jemu císařskou nemilostí hrozili, jestliže buřiče takového, kterýž se králem dělá, z světa nesklidí, ačkoli toho nebyli provedli.

9. Čímž Pilátovi jako šípem srdce prostřelili, že se ulekl, strnul a sobě přemýšloval: „Ach, skrze tyto lidi já k neštěstí přijít mohu, osočí mne u císaře, přijdu v nemilost“ atd. Jakož tedy tam prvé Kaifáš zavíral, že lépe jest, aby jeden člověk umřel za lid, tak tuto Pilát myslí: „Mám-li já zahynouti, zahyň radše ty, Ježíši“, a posadil se na soudné stoličce k ortelování. Ale když ho tu Bůh pamatoval skrze poselství ženy jeho, zataľ se opět, nevěděl co činiti. I začal opět obměkčovati zatvrzelost jejich a zase je hanbou doháněti, aby se upamatovali: „Aj, král váš!“ A když odpovídali: „Vezmi, vezmi, ukřižuj!“ on opět: „Krále vašeho ukřižují?“

10. To když mu tím svrhli, že oni krále nemají a mítí nežadají jiného, než císaře římského, Pilát užil zvláštní ceremonie, umývání rukou, s osvědčením, že on tou nevinnou krví nebude vinen, s doložením: „Vy vizte.“ Zdá se jakoby Pilát věděl, že takovou ceremonii Pán Bůh židům v zákoně nařídil, k očišťování nevinny své nad zabitým, (5 Mojž. 21, 6.) protož ji k obměkčení jich a, aby příčinu dal lépe vždy, jak horká jest před Bohem krev nevinná, rozvážití, užil. Ale vše nadarmo; nešťastní židé směle na se krev Mesiáše svého brali i uvedli (1 Tess. 2, 15. 16.).

O III.

Až potud Pilát života Kristova udatně hájil a k usmrcení jeho nevinného nepovoloval. I jakž tedy vždy k tomu přišlo, že ho odsoudil? Ukazují evanjelistové tři věci, kteréž jemu srdce vzaly a, aby proti spravedlnosti a svědomí nevinného odsoudil, příčinou byly.

1. První byla nezbednost židovská, žádným způsobem ani se upokojiti ani ustoupiti nechtící, až ho i zemdleli, že on ustoupiti musil.

2. Zvláště pak doháněli ho a dohnali pohružkami nemilosti císařské. Propustíš-li (prý) tohoto, nejsi přítel císařův atd., jako by řekl: „Má to zvědět císař římský, jak ty důstojnosti jeho hájíš.“

3. Naposledy, převzetím na sebe té pře, že z té krve Bohu odpovídati chtějí. Tu on nevěda, kam dál, zlámal nad Pánem hůlku a vydal jim ho k vůli jejich, aby byl ukřižován.

PŘEDPOVÍDÁNÍ.

Tyto všecky věci tak že se dítí budou, viděl Bůh zdávna a předpovídal. Jako:

1. Nevinu Kristovu ukázal tím, že beránka velikonočního (kterýmž Kristus figurován byl) pilně poroučel bráti takového, kterýž by beze vší vady a poškvřny byl (2 Mojž. 12, 5.), protože by jinak nebyl Kristus způsobný k oběti za hříchy světa, kdyby sám hříchy měl, za kteréž by dosti činiti musil (Žid. 7, 27.). A jakož Jozef onen do Egypta prodaný a do vězení uvržený, měl-li dojiti požehnání Božího a prospěti rodině své, musil bez své viny od bratří svých prodán a od cizoložné ženy osočen a do vězení uvržen býti, tak Kristus vězení i smrt trpěti, však bez viny atd.

22. Zlost nezbednou židovskou ukázal v žalmu 22. David, když v osobě Mesiášově, nad bolestmi utrpení svých naříkaje, nepřátely své připodobnil k volům velikým a býkům vytylým, nejen vlastní svou pastvu šlapajícím, ale i pastýře své trkajícím (v. 13.). Též lvům řvoucím a rozsápávajícím (v. 14.). Až i psům zlým, štěkajícím neukojitelně a hryzoucím zlobivě (v. 17.). Mluví o témž Bůh v Jer. 12, 8. Učiněno jest mi dědictví mé podobné lvu v lese; vydává proti mně hlas svůj.

3. Že Kristus mezi zločinci postaven a zejména s Barabášem, buřičem a vrahem na váhu dán, tu se naplnilo Písmo: „A s přestupníky počten jest“ (Iz. 53, 12.).

4. A že ukrutným bičováním a korunováním utrýzněn býti měl, píše o tom takto Izaiáš: „Užasnou se mnozí nad nimi, že tak zohavena jest nad jiné lidi osoba jeho“ (52, 14.). Též: „Nejopovrženější byl z lidí, muž bolesti, kterýž zkusil nemoci, před nimž ukrývají tváři“ (53, 3.). A Jeremiáš v osobě jeho tak mluví: „Já jsem ten muž, okoušející trápení od metly rozhnívání Božího“ (Pláč 3, 1.). Item: „Ó, všickni, kteříž tudyto jdete, pohleďte a vizte, jestli kde bolest podobná bolesti mé, kteráž mi jest učiněna! jak zármutkem naplnil mne Hospodin v den prehlivosti hněvu svého (Pláč 1, 12.).

TAJEMSTVÍ.

I poněvadž tedy toto ukrutné židovské a pohanské s Kristem zacházení bylo prehlivost Hospodinova a bičové

Pilátovi byli metla rozhněvání Božího; sudměž tedy, co pak tu opět ruka a rada Boží činila, proč nevinného tohoto Syna svého tak bez lítosti trápiti dala? Osvědčil zajisté i sám Kristus teď, že to ruka Boží činila, tak tu Pilátovi mluvě: „Neměl by nade mnou moci nižádné, kdyby tobě nebyla dána zhůry“, jakoby řekl: „Trpím toto ne vám k vůli, ale k vůli nebeskému úsudku. Takže tato slova podobná jsou oněm Davidovým, kterýž o Semei, a jeho jemu zlořečení a kamením házení řekl: „Nechte ho, Hospodin jemu rozkázal, zlořeč Davidovi; kdož by tedy směl říci: „Proč tak činíš?“ (2 Sam. 16, 10.). Hospodin tedy a spravedlnost jeho tuto na Krista dotírala, jej bičovala, trním korunovala, k smrti odsoudila.

Ale proč? „Protože zástupníkem hříšníků jest,“ dí prorok (Iz. 53, 12.). „Raněn jest pro přestoupení naše, potřin pro nepravosti naše, kázeň pokoje našeho naň jest vzložena, aby s sínalostmi jeho lékařství nám způsobeno bylo (v. 5.). Což všechny věci v historii této ukazují, že všechno to pro nás trpěl, sám nic nezaviniv.

1. Předně zajisté, jakož na duchovním soudu pro urážku velebnosti Božské byl odsouzen (což tu Pilátovi připomínají židé: „My zákon máme a podle zákona našeho máť umřítí, nebo Synem Božím se činil“), tak teď na tomto světském pro urážku velebnosti císařské, proto prý, že každý, kdož se králem činí, protiví se císaři. Již pak slyšeli jsme, i prvé, i teď v Pilátovu svědectví, že tím nebyl vinen Kristus, avšak mlčel a uviniti se dal, protož jistě, že na místě nás vinných. Adam zajisté otec náš vinen byl a my s ním. On se dělal Bohem, nejsa, on sobě zarážel obzvláštní království, slávu, důchody, kancelář na ujmu nebeského císaře. A my všickni po něm totéž děláme, každý chce býti bůžkem jakýmsi, každý se králem sobě volným dělá a z poddanosti nebeského císaře se vytahuje. Proto hle umlknouti musil druhý Adam, zástupce nás, a pustiti na sebe ortel spravedlnosti Boží, aby jako buřič a ruhač odsouzen byl. A protož jeho uvinění jest nás pominutí, jeho odsouzení jest nás ospravedlnění. Zákonem Božím odsouzen jest Kristus, aby ty, kteříž pod zákonem byli, vykoupil (Gal. 4, 5.). Právem lidským také odsouzen jest Kristus, aby ty, kteříž soudem lidským i svého vlastního svědomí vinni byli, osvobodil. Chvála na věky věků Bohu, že

z nás viny naše sňal, kteříž jsme jich nemohli snést, a vzložil je na toho, kterýž je uměl zanést do propasti.

II. Dále se praví, že roucho jeho z něho svlečeno. Proč to? Aby nahý mrskán byl. Ale nám Písmo ukazuje tajemství, že když nám ku přikrytí hanby naší nepostačovali věníkové, kteréž jsme sobě sami strojili (1 Mojž. 3, 7.), musil svlečen býti nevinný Beránek Boží, aby nevina a spravedlnost jeho nám za oděv byla (Viz 1 Mojž. 3, 21. Jz. 61, 10.).

III. Pohleď pak, člověče křesťanský, na Krista utrýzněného, ranami a ssinalostmi po všem těle naplněného. Což jest? Kristus dí: „Služebník, kterýž by znal vůli Pána svého a nečinil ji, bit bude ranami mnohými“ (Luk. 12, 47.). Takový zlý služebník byl Adam, první člověk, kterýž znal vůli Boží a nečinil ji, protož ran mnohých zasloužil se vším svým nepovolným také Bohu potomstvem, protož hle nový Adam bere na sebe to bití a ty rány. A jakož se naše hříšnost u proroka vypisuje, že od zpodku nohy až do vrchu hlavy není místa celého, ale rána a zsinalost a zbití zahnojené, (Iz. 1, 6.) tak měl-li na celé naše hříšné tělo připraven a položen býti flastr hojící, musil Syn Boží na všech oudech svatého svého těla trpěti, aby nezůstalo místa celého, od zpodku nohy až do vrchu hlavy. Aj, jakť jsme draze placeni!

IV. Tak zedraného a posekaného Pána lehkomyšlná vojenská chasa také ještě korunovala a to trnovou korunou posměšně a bolestně. Ach, našich opět hříchů trní toto bylo, kteréž Pánu našemu svatou jeho hlavu bodlo! Zlořečená země pro tebe (řekl Bůh Adamovi po pádu). Trní a bodláčí ploditi tobě bude (1 Mojž. 3, 17. 18.). Plodilať, ale toho druhý Adam teď zakoušeti musí a zlořečené to trní na jeho hlavu připadlo! Naříká Bůh (Iz. 5, 6.), že vinice jeho, lidské pokolení, vinou svou na zpuštění přišla, takže trní a bodláčí na ní roste; aj hle, naše trní, naše bodláčí octlo se na hlavě Božího Syna, a tím z jeho svatého těla vyvedena a jeho tělo, i tu zem pod ním polévala nová míza krve jeho, abychom my duchovní tělo, my vinička jeho nová, nové také ovoce, víry a poslušnosti nésti mohli.

V. Dána jest Pánu našemu do rukou třtina místo berly, jemu k posměchu, ale nám ku potěšení. Nebo my jsme ti, kteříž jsme býti měli zlatá berla v ruce Boží,

poněvadž rozumným tvorem svým učinil nás byl Pán Bůh, aby skrze nás viditedlně svět spravoval, ale my jsme učiněni třtina zlámaná a neužitečná. Bůh však, nechtěje změnití úsudku svého o nás, dal nás Synu svému, kterýž ujma se nás, vzal nás třtinu zlámanou a pěstoval nás v svých hle, rukou tehdáž, když nás utrpeními svými vykupoval, aby osvědčil, že předce jeho berlou býti máme na věky.

VI. Odín byl Pán pláštěm šarlatovým, pro jistotu opět vykoupení našeho krví jeho. Nebo šarlat barví se krví hlemejžďů mořských, jenž červec slovou, nejčervenější červenost, kteráž na světě býti můž, v sobě mající, jakž to na šarlatu a karmazínu vidáme. Tento tedy plášť, zevnitř krví toho, kterýž tam v žalmu volá: „Cerv jsem a ne člověk!“ zbarvený, což jest jiného jediné barva hříchů našich, o kterýchž Pán Bůh mluví, že jsou krvaví v očích jako červec dvakrát barvený a jako šarlat, avšak přestane-li jich, že jako vlna zbělejí, (Iz. 1, 18.) rozuměj, pro zásluhu Kristovu. Nebo jeho krev jest, která nás bílí a čistí (Zjev. 7, 14.). A za toutž příčinou Kristus nejprvé u Herodesa oblečen v roucho bílé, potom teď u Piláta v roucho červené, pro ukázání pravím, že bílý jest a čistý sám v sobě, červený pak a zkrvavený nám, abychom s chotí jeho zpívati mohli (jakž v Písni Salomounově stojí 5, 10.): „Milý můj jest bílý a červený.“ Ach, duše každá křesťanská, zamilujž tohoto červeného a bílého, ať jest v pravdě milý srdci tvému! Nebo pro tebe se tak přistrojil, aby duši tvé krásný byl.

VII. Tak přistrojený, vyveden byl od Piláta a ukázán všemu lidu, těmi slovy: „Aj, člověk!“ To Pilát pro naklonění k němu Židů litostí, ale my jako z úst Božích to slyšíme, v jiném smyslu. Boží zajisté to slova byla v ráji, když Adama pro hřích ku pokutám odsoudiv, v kože beraní krvavé oblékl, přede vším stvořením osvědčil: „Aj, člověk učiněn jest jako jeden z nás“ (1 Mojž. 3, 22.) t. aj, člověk se zavedl, roucho svatosti ztratil, milosti a tváři mé se zbavil! Za čímž slyšáno bylo jiné slovo: „Vyžeňme ho“ (v. 22.). A stalo se tak (v. 24.). Naproti tomu tedy, když nyní nový Adam pokuty onoho nese a pro ně zbit jsa, v ubroceném krví oděvu tu v očích nebe i země stojí, opět hlas ten zní: „Aj, člověk!“ totiž: „Aj, zástupce hříšných hříšníků pokuty snáší a tak viny rajske

platí a spravedlnosti Boží dosti činí! A za tím hřměl hlas všeho lidu: „Ukřižuj, ukřižuj ho!“ A dán jest k ukřižování, vše abychom my ortelů těch Božích ujítí mohli.

VIII. Toto vše dalo se v den připravování, když nastávala veliká velikonoční sobota, pro ukázání, že oběti svou připravil nám veliké odpočinutí od hněvu Božího a nám zasvětil věčnou slavnost.

Summou, vzal na sebe, co bylo naše, hřích a pokutu hřícha, aby nám dal, co svého měl, spravedlnost a slávy účastnost. Protož odsouzení jeho jest ospravedlnění naše, rány jeho lékařství naše, posměchové jeho sláva naše, smrt jeho život náš.

IX. Naposledy, v historii této vypravuje se, že odsouzením Kristovým Barabáš od smrti vysvobozen. To pro nás potěšené, protože vyznamenal všech hříšných, k smrti věčné oddaných lidí skrze Krista vysvobození, budou-li jen s Kristem spojeni a jako tento Barabáš s ním na váhu dáni, to jest, budou-li věřiti, že smrt Kristova jest mzda na vykoupení duší jejich (Mat. 20, 28.), a bude-li každý sebe s Kristem tak na váhu dávatí, aby věřil, že Kristus za něj umřel, aby on živ byl (Jan 3, 14. 15. Gal. 2, 20.). Barabáš tedy tento všecky lidi vyznamenal, i jménem svým, i činy svými. Nebo Barabáš Syna porušení znamená, a což jsme všickni my jiného než porušení símě otce Adama? Barabáš byl buřič, vrah pro zlé činy do vězení uvržený, a my což než buřiči proti Bohu, vrahové duší svých, vězňové pekelní? Ale aj, umřel spravedlivý Syn Boží za nás, abychom my, Barabášové bezbožní, živi byli! (Řím. 5, 6—8.). Tak se naplnila pravda figury oné, že Bůh v den očišťování hříchů lidu Izraelského kázal postaviti dva kozly a vrci na ně los, který by z nich k oběti měl býti zabit a který živý puštěn na poušť (3 Mojž. 16, 18. atd.). A aj, padl los na Božího Syna, aby on umřel za nás, my pak abychom byli propuštěni. Ach, zpívejž tu duše věřící s Davidem: „Hospodin jest částka dílu mého a kalicha mého, ty zdržuješ los můj. Provazcové padli mi na místech veselých, dědictví rozkošné dostalo se mi (Žalm 16, 5. 6.).

Kdo jest moudrý, šetř tohoto a vyrozumívej mnohému milosrdenství Hospodinovu! (dí David v žalmu 107, 43.).

NAUČENÍ.

I. Ó jak hrozná nevděčnost! tuto příklad máme na tom židovském lidu! Dobře jim činíval Bůh po všechny časy; oni vždycky se zle odměňovali. Posílal jim proroky; oni je mordovali. Poslal Syna, aby milostivým jejich králem a Spasitelem byl; oni se ho odečtli: „Nemáme krále, jediné císaře. Nechceme, aby tento kraloval nad námi“ (Luk. 19, 14.). A ještě, jak s ním pošetile zacházejí za to, že je cestě Boží věrně učil, nemocné jejich léčil, mrtvé křísil, ďábly vymítal, summou, spasení jejich žíznil: oni teď se s ním katují, krve jeho žízní, bolesti a hanby jeho nasytiti se nemohou. Ó zkamenělé srdce! Díš někdo: „Zle, arci zle učinili Židé; my bychom toho neučinili.“ Odp. „I však se to dodnes děje. Plný svět jest takové nevděčnosti, takového bezbožného s Kristem zacházení. Nemluvím o židovských proti Kristu rouháních, ani o tureckém jeho nepřijímání, ani o antikristském jeho pravdě se protivení. Uprostřed samé jeho církve, kde se čisté evanjelium jeho hlásá, mnoho jest těch, kteříž nedají Kristu nad sebou kralovati, berle slova jeho a zprávy ducha jeho poddání nejsou, ale jej zpourou a hříchy svévolnými, zjevnými neb tajnými křižujíce. A to tak urputně, že kdyby osobně tu byl Kristus a tak málo by nám po vůli byl jako Židům, my bychom ho znovu ukřižovali aneb horší jakou smrt učinili; taková jest jedovatost zlého přirození našeho raditi sobě nedadoucí. Protož přihlédní k sobě každý, nejsi-li židovské takové nevděčnosti a šílenosti také nějak účasten, abys se upamatovati mohl a raději s Kristem křižován byl, nežli Krista křižovati pomáhal.“

A bychom se ubrániti mohli takové převrácenosti, vezměme sobě věci některé z přítomné historie k výstraze, kterýmiž vidíme, že se Židé tito, žalobníci Kristovi, i soudce Pilát zavedli a v ďablova osidla zapletli. Jako jsou:

1. Mysl neprohlédající k budoucím věcem, že život jiný jest za tím, tento pak přípravou toliko k onomu. Na to zajisté kdyby pamatovali mnozí, ne tak by tu jen se vetkli, tu sobě rozkoše zakládali a kdo jim k tomu nenapomáhá, v čem tak mysl jejich vězí ale k lepšímu něčemu radí, proti tomu se ne tak vztekali, jakž se děje.

Ó mizerné my hlisty zemské, že pro tu zemskou hlínu a v ní se pískání Boha, nebe, všechno jiné v šanc sázíme!

2. A směřujeme-li pak k budoucím věcem, dejme pozor, aby žádného z nás srdce zalibováním se sobě v přítomném něčem jato a pýchou zmámeno nebylo. Nebo co biskupy židovské k té proti Kristu neukojitelné zlosti přivedlo? Jediné, že se o místa a duchody báli? A Pilát hrdost také pronesl: „Nevíš-liž, že mám moc ukřižovati tě a mám moc propustiti tebe?“ V čemž se povaha všech lidí maluje a myslíčka starého Adama, bůžka sobě z sebe dělající. Nebo kdo není takový netoliko z těch, kteříž úřady nějaké na sobě mají a moc nad jinými, ale napořád všickni cosi v své fantazii nosí, jakoby oni v moci své měli dělati, co chtějí? Vyrázejme tedy takovou satanovskou fantazii sobě z mysli a jakož Kristus teď řekl: „Neměl-li bys nic, kdy by tobě nebylo dáno z hůry,“ tak každý z nás, i největší dary Boží mající, s apoštolem říkej: „Nic nejsem, aby Bůh byl a zůstával všechno.“

3. Třetí, vystříhejme se na lidech zakládati a větší na ně než na Boha ohled míti. Klesl teď lid židovský, když po starších svých slepě postupovali; klesl Pilát, když se nemilosti císařské příliš bál. Nevymluví to na soudu Božím žádného Krista křižovati pomáhajícího, že ho kněží navedli, že se císaře báti musil a jinak nemohl; žádné takové pilátovské umývání neprospěje. Nebo's se Boha více báti měl než lidí a raději zvoliti nepřátelství světa než Boží (Jak. 4, 4.).

II. Ďábel, had starý, pronesl tuto svou proti semeni ženy jedovatost, o jehož vyhlazení tak se pilně přičinil, nevěda však tajnosti rady Boží, že tu žahadlo své i hlavu samou ztratí. Avšak mstí se podnes na Kristu a jak tam, tak ještě lidí navodí, aby Kristem zhrdali a Barabáše sobě zvolovali. Kdokoli zajisté sobě raději antikrista nežli Krista zvoluje, kdokoli raději ďáblu, světu, tělu svému nežli Bohu slouží, kdokoli chtivěji k zdejším nežli věčným rozkošem chvátá, ten každý vyvoluje Barabáše a proti Kristu: „Ukřižuj, ukřižuj!“ volá. Avšak přemnohé na to navodí a svět po něm postupuje, protože je lstmi jímá. Bůh potřejž ho pod nohy naše!

III. Bůh dobrý a svatý, že nemíní zpouřy a zlosti satanovy a lidské bez trestání nechatí, osvědčil to, aj, na zástupci hříšných, Synu svém. Ale zase, že nemíní držeti hněvu svého proti těm, kteříž by odstupovali od hříchů svých, osvědčil vynětím ho z úzkosti a soudu, o čemž uslyšíme. A protož, nechtěje aby kdo zahynul, ale se obrátil každý a živ byl, osvědčuje se všechněm lidem a je v zlých předsevzetích pamatuje, jakož zákonem svým tak i ostny vlastních svědomí jejich a jedny skrze druhé. Jako teď Židy pamatoval skrze Piláta, neslušné jejich předsevzetí mnohokrát jim před oči stavěje. Piláta pak samého skrze řeči Kristovy, jimiž několikrát proniknut byl, též skrze sen manželce jeho ukázaný (Viz Job 33, 14.). Blaze, kdo se Bohu, jeho slovu, svědomí svému, napomináním dobrým pamatovati dá, aby se zepřel satanu a poddal Bohu a sloužil Bohu a byl a zůstával Boží!

IV. Mezi tím, rozpomínejme se my, pro Krista nyní protivenství trpící, že utrpení naše nejsou hanba naše, ale sláva naše. Odsouzen byl pro nás Kristus na smrt, co tak velikého jest, že nás také svět posuzuje? Proti němu křičeli: „Ukřižuj, ukřižuj!“ co div že i proti nám? Bičovali ho a nenechali na všem těle zdravého místa; co div, že totéž s duchovním tělem jeho činí, církví? Vzali jemu roucho jeho, co div, že berou nám naše věci? Korunoval jej svět trním, co div, že nám růže nepodává? Protož netoliko se nestydíme za jizvy Pána svého, alebrž triumfujeme, jeho ran a jeho trnové koruny účastníci učinně jsouce.

V. Ti pak, kteříž křižují Krista v svatých jeho, jako i všickni, kteříž ho sami v sobě křižují, slovo evangelium v srdci dusíce, aby k ovoci přicházeti nemohlo a tak šlapají krev Kristovu, kterouž posvěceni byli, nech se opatří. Nebo když věřící v Krista s Kristem z úzkosti a soudu vyňati budou, oni naproti tomu na soud přijdou a odtud do úzkosti, trápení, posměchů věčných. Krev Kristova, kterouž pohrdali, přijde na ně a bude jim potopou hněvu Božího neskonalou.

Čehož aby nás uchoval Bůh pro milosrdenství své, o to k Spasiteli svému zavoláme.

Kázání na XIII. díl pašije.

(V Zelený čtvrtek.)

Milost Boží s námi.

Dnešní den jméno má Zelený čtvrtek, podobně od zelených hořkých bylin, kteréž při hořdu beránka jedeny bývaly podle nařízení Božího a jako v dnešní čtvrtek od Pána našeho Ježíše Krista při poslední večeři také užívány jsou. Avšak totéž jméno přivodí nám dnes na paměť předně: zelený onen strom v ráji, na jehož ovoci smrti se dojedli rodičové naši první. Potom zelený strom života, Krista, kterýž ohněm hněvu Božího podpálen byv, hořel přsmutně, však milosrdenstvím Božím zachován, aby neshořel, ale zůstal stromem věčně se zelenajícím a ovoce života a spasení z sebe vydávajícím. Naposledy, na paměť nám přicházeti má, že my sami v sobě všickni jsme stromové sic štípení Božího, avšak pádem rajským osušení a k ohni věčnému oddáni, kromě kteří se Bohu přestěpovati dají, aby k stromu života, Kristu, přivštípeni jsouce, z něho mizu života brali a tak již stále živi byli, zelenali se, i ovoce nesli, kromě kteréž cesty k zachování nás od ohně věčného jiné žádné není. O čemž abychom více ještě dnes přemýšlovati příčinu měli, přistoupíme k slyšení následujícího dílu pašije sv.

Textus.

Divné bylo anjelům divadlo, když Izák, onen poslušný Abrahamův syn, maje z poručení Božího býti obětován, ubíral se k hoře Moriah (na niž potom město Jeruzalém vystavěno bylo), na ramenou svých oltář svůj, dříví svazček nesa. Otec pak jeho v jedné ruce meč k zabítí, v druhé oheň k spálení syna svého nesl. Ale divnější bylo anjelům i lidem divadlo, když se pravda té figury konala, a nebeský pravý Izák, Kristus, k oběti své na horu Golgota se ubíraje, oltář svůj, dřevo kříže na svých ramenou nesl, okolo něhož otec jeho mečem zuřivosti své blýskal a prudkostí hněvu svého oheň muk jeho podpaloval. Nad čímž pláč vzešel pobožných zástupů a nebe i země hrůzou se třásl. První díl toho smutného

divadla dnes k spatřování béřeme, jakž nám v přečtených slovích předloženo jest, jmenovitě:

Smutné na popravu vyvedení a ohavné ukřižování Syna Božího.

A tu jest od evangelistů vypsáno rozdílně, co se dalo se Pánem

I. V jeho na smrt vedení.

II. V jeho křižování.

III. Když ukřižovaný již v bolestech a mukách visel.

O I.

Při jeho vedení na smrt dály se tyto věci:

1. Že svlečen byl z roucha šarlatového a oblečen zase v vlastní své šaty. Židům-li k vůli, aby ode všeho lidu poznán býti mohl, že to jest ten, z něhož sobě pro-roka dělati chtěli, čili, že žoldnéři nechťeli šarlatového svého pláště více krvi jeho káleti, nerozumí se. Stalo se však ne bez Božího řízení, aby umřel ne jako spotvořený král, ale jako snižený a zmařený služebník, a to aby všickni po roucho poznávali a tím patrněji viděli, že utrýzněný ten člověk Ježíš Nazaretský jest.

2. Že veden byl ven z města k místu obecnému popravnému, kdež vůbec zločinci odpravováni byli, jakož pak i tu hned dva s nim a on s nimi vedeni byli.

3. Že mu na ramena vložili to nešťastné dřevo, na kterémž pověšen býti měl, šibenici kříže, což aby jiným zločincům činívali, i těm dvěma tu přítomným, nechte se, nýbrž, poněvadž evangelistové toto jako zvláštní věc o Kristu vypravují, rozumí se, že jiní obtěžováni tím nebyli. A snad, že ti dva prvé již k té smrti byli přistrojeni, křížové jejich již tam byli doveženi, tento k nim připojený sám jej nésti musil. Jaká to ukrutnost!

4. Že když pracně šel a pod břemenem tím klesal, žoldnéři dopadli sedláka (Šimona Cyrenenského) a přinutili, aby mu pomohl kříže nésti. Což sotva z lítosti učinili, spíše proto, že se báli, aby jim neumdlél a neumřel, a oni potom co křižovati neměli, aneb že spěšně jíti nemohl, aby se nemeškali.

5. Že průvod hlučný měl od velikých zástupů lidu, jakž bývá ne pro počestnost, ale z všetečnosti.

6. Že však našlo se tu nemálo z ženského pohlaví, kteréž co se tu hrozného děje soudíce, tak slavného učitele litovaly, hořké slzy a kvílení vylévající.

7. Že jim Pán kázání pěkné učinil, nač při tom, co vidí, vlastně prohlédati a nad čím plakati mají? jmenovitě, když při něm, kterýž upřímně a cele sloužil Bohu i lidem beze vši ouhony, takové věci koná spravedlnost Boží, aby soudily, co pak s bezbožnými bude? Protož aby nad sebou a svými manželi a dětmi plakaly, kteříž sobě nevděčností svou přehrozných Božích pokut dobývají a je na sebe jistotně uvedou.

O II.

Na popravištném místě dály se s Pánem tyto věci:

1. Že mu podali octa píti se žlučí, jehož Pán okusil toliko, ale nepil. Ocet byl dáván píti těm, kteříž měli křížováni býti, aby s menším trápením umřítí mohli. Ocet zajisté zevnitř na ránu přiložený krev stavuje, protože ji zpátkem do těla žene, ale do těla přijatý, žene ji ranami z těla ven. Proč pak oni žlučí přimísili, ze zlosti-li, či jak, neví se. Toliko to jest patrné, že to v duchu viděl David (Zalm 69, 21. 22.).

2. Když toho nápoje Pán nechtěl, podali mu druhého, vína s myrrou, ale toho teprve ani košťovati nechtěl. Dávalo se zajisté víno k smrti oddaným pro potěšení mysli a odjetí přílišné truchlosti a pro občerstvení srdce. Ale Pán takového jejich potěšení nepotřeboval, protože píti nechtěl. Summou, nechtěl, aby oni jemu buď umřítí buď živu býti pomáhali, ale aby on položil duši svou, když čas svůj uzří.

3. Zatím tedy šlo křížování, kteréž evangelistové jedním slovem oznámili, že ho ukřížovali. Krátké slovo, ale s sebou mnoho bolesti a ohavnosti nese. Nebo předně, tu byl člověk svlečen a obnažen, zatím povržen a roztažen na dřevo kříže na zemi na znak ležící. Pak mu hřeby železnými probíjeli aneb vrtali dlaně u rukou a u noh nártu, a skrze ty již díry protáhnouce hřeby, roztahovali násilně provazy u pěstí rukou a kotníků noh přivázanými, nohy i ruce, až kosti praštěly a žíly se trhaly a teprv rozpiatého tak člověka zpřibíjeli k těm trámům kříže a pak ho vyzdvihli, dolní konec do země

vkopajíc, aby tak v bolestech a hanbě obnažený člověk mezi nebem a zemí visel a trápil se, dokudž by duše nevyšla, někdy několik dní, jakž se podobně na lidech do kola vpletených vidá. Ach, taková-liž hrozná smrt nevinného Božího Syna potkati měla? Stalo se; nad čímž ne bez příčiny nebe i země trnulo, jakž zítra uslyšíme.

4. A dokládají evangelistové, že ho v prostřed těch dvou lotrů, pro větší lehkost, jako arcilotra pověsili.

O III.

Co pak s pověšeným již na kříž Synem Božím činili a co on činil, vypravují evangelistové.

Oni rozdílně.

1. Pilát, maje napsati na tabulku (dle obyčeje) vinu jeho a pověsiti jemu nad hlavu, napsal trojím jazykem, *INRI*, summujíc tím kratičce to, co naň byli žalovali. Židům se to nelíbilo, prosili, aby jim k hanbě toho nepsal, že jest, než že se dělal králem židovským. Pilát nechtěl změnit: „Co jsem psal, to jsem psal“, jakoby řekl: „Až posavad byl jsem vám po vůli proti svědomí svému, již také nech se má vůle stane, a co jste toto a komu učinili, nech jest všemu světu známé.“ Mluvil, nevěda co, však co kázala rada a ruka Boží.

3. Žoldnéři dali se v dělení šatů jeho, tu hned před očima jeho a že byli čtyři přední rytíři aneb kapitáni, na čtyry kusy rozdělili kabát aneb župan; sukně pak, že byla mistrovsky udělaná, cele tkaná, litovali ji roztrhnouti, než vrhli o ni los, či bude. Což Dávid byl předpověděl (Psal 22, 18. 19.).

3. Zmínka se činí o některých z přátel Kristových, že tu také smutně stáli a přežalostně na to se dívali, z nichž byl Jan apoštol a Maria, matka Páně. Ach, tuť se naplnilo Simeonovo proroctví (Luk. 2, 35.).

4. Lid židovský a biskupové, nerci-li kamenného srdce býti se ukázali, ale zšelmilého právě. Nebo čeho se žádnému nejhoršímu zločinci nikdy v světě nedálo, to oni tomuto svatému Pánu činili, posměchy a rouhání lehkomyšlná. „Hej, ty jak rušíš chrám atd. Jsi-li Syn Boží, zstup z kříže atd. Jiným pomáhal, sobě nemůž atd.“

5. Jejichž příkladem netoliko lehkomyšlná vojenská zběr totéž činila, ale (což hroznějšího) i ti s ním v mukách

visící již také odpravení a k smrti se strojiti mající lotři, z nichž však jeden upamatoval se, přestal, druhého trestal, ku Pánu se obrátil, že nevinně trpí, vyznal a aby naň pamětliv byl v království svém, prosil.

Ale co pak sám Pán?

Tiše bolesti, trápení, hanbu svou snášel, ku posměchům pak a útržkám oněměl a ohlechl, ale na úřad svůj jakožto kněz při oltáři svém nezapomínal. Tu zajisté

1. Nejprv dal se v orodování za nepřátele své: „Otče, odpusť jim, nebo nevědí, co činí.“ Díš: „Proč raději ne za přátele prvé?“ Odp. (1) Již to byl učinil v poslední modlitbě (Jan 17.) své a odevzdal je všechny Otci svému. (2) Chtěl zanechatí příklad toho, čemuž učil (Mat. 5, 44.).

2. Zatím učinil pořizení o rodiče své, kterouž tu jako sirou vdovu a smutnou matku v trápení svém i jejím užířel a tím také že na církev svou, kteráž jest matka dítek Božích, pamět má a vždycky míti bude, osvědčil.

3. Rozhřešil kajícího lotra a tím moc oběti své osvědčil.

PŘEDPOVÍDÁNÍ.

1. Že veden a vyveden ven z města Božího býti měl, ukázal to Bůh tím, že nařídil, aby volek za hříchy lidu obětovaný vně za stany, kde se popel vysypá, na dříví spálen byl (3 M. 4, 12. 21.).

2. Že oltář kněze tohoto měl býti dřevěný, o čtyřech rozích, ukázal to Bůh Mojžíšovi, nařídív, aby oltář starozákonní byl z dříví setim, však obložený mědí a mající čtyry rohy na úhlech svých (2 Mojž. 27, 1. 2.) jako i druhý oltář k kadění, z takovéhož dřeva, avšak obložený zlatem (2 Mojž. 30, 1. 3.).

3. Že pak oltář ten svůj sám nésti měl, na kterýž vložen jsa, obětován měl býti Bohu, to ukázáno figurou Izáka, též k spálení svému dříví na svých ramenou nesoúícího.

4. Že měl na témž dřevě vyzdvižen býti, to ukázáno hada onoho měděnného, k uléčení uštknutých Izraelitů nařízeného, také na sochu vyzdvižením (4 Mojž. 21, 9.), jakž to o sobě vyložil sám Pán (Jan 3, 14.). Též onou obětí, jenž obět pozdvižení sloula (2 Mojž. 25, 2. 3 Mojž. 7, 14.).

5. Že u Jeruzaléma usmrčen, to ukázati chtěje Abrahamovi Bůh, poručil mu k obětování Izáka jíti cestou tří dnů, až nahoru tuto odtud, kdež bydlil (1 Mojž. 22, 2. atd.). Item, nařídil Bůh, aby žádných obětí konáno nebylo jinde než tu, kdež by viditelný stánek Boží byl (3 Mojž. 17, 1. atd.), byl pak tehdaž příbytek Boží, t. chrám v Jeruzalémě.

6. Že se dvěma lotry pověšen, toho figurou byl Jozef se dvěma vězni v žaláři sedící, z nichž jeden byl oběšen, druhý k životu navrácen (1 Mojž. 40, 20. atd.). Tak zajisté tuto Kristus mezi dvěma visí, z nichž jeden na zatracení odešel pro zatvrdilost svou, a druhý spasen pro své k Kristu věrou obrácení.

7. Že pak se tuto vykoupení lidské konalo, an tomu z přítomných žádný nerozuměl a jakž teď Kristus praví, že křižovníci jeho nevěděli, co činí, nebo kdy by byli věděli a poznali, nebyli by Pána slávy ukřižovali, dí apoštol, (1 Kor. 2, 8.) toho v zákoně stín byl ono Boží nařízení, aby žádný člověk v stánku nebýval a nedíval se, když by nejvyšší kněz do svatyně vcházel k očištění jí, dokudž by zase nevyšel, vykonaje obět (3 Mojž. 16, 17.).

TAJEMSTVÍ.

Ale nás ten zákon již nevíže, protože se již vykonala obět za hříchy světa, již věčné vykoupení nalezeno (Žid. 9, 12.), již opona svatyně odjata (Žid. 9, 8.), abychom odkrytou tváří s libostí na ukryté před tím tajností dívati se mohli. Přistupmež tedy k tomu, abychom i z tohoto dílu utrpení Kristových vykoupení svého pořádek a v něm Boží moudrost spatřovali. Jmenovitě, kterak všecko to Pán náš pro nás podnikal, aby nás z popravý věčné vysvobodil. Nebo pro hříchy naše, sám nevinný jsa, odsouzen byl, pro ně tedy také soud trpěl. Což ukazují všechny věci, kteréž se tu dály při ukřižování jeho. Avšak všeho připomínati nelze pro krátkost času. Něco tedy aspoň. Ku příkladu, že Kristus

I. V rouchu vlastním svém na smrt veden a ne v tom masopustním spotvořeném, znamená, že umřel v své vlastní nevině jako čistý beránek Boží a ne v hří-

ších a zpouře, jakž nenáležitě obviněn byl. Ne za své tedy, ale za naše hříchy trpěl.

II. Že veden jest z města Jeruzaléma, kteréž bylo město svaté (Mat. 4, 5.), město Boží (Žalm 87, 3.) v němž Hospodin oheň a pec měl (Iz. 31, 9.) a kteréž bylo obrazem věčného života v nebesích (Zjev. 21, 2.) i to pro nás. My zajisté byli jsme jakožto nehodní tváře Boží i z ráje zemského vyhnáni i naděje života věčného zbaveni, protož měl-li nám přístup a právo zase býti navráceno, musil se nevinný Syn Boží jakožto hříšníků zástupce také dáti za nás vyvésti, aby nás potom s sebou zase pojíti a tam, kamž sám právo má, k nebeskému Sionu uvéstí mohl, jakž se stalo.

III. Nesl dřevo kříže, na kteréž vnéstí strojil hříchy naše, sám na svých ramenou, aby osvědčil, že nás s hříchy našimi na sebe vzal, aby shladě hříchy, nás vnesl s sebou do ráje Božího. My zajisté, koupený krví jeho lid, jsme to dědictví jeho, o kterémž prorok řekl, že knížectví jeho leží na rameni jeho (Iz. 9, 6.). Obtížen byl břemenem tím až klesal proto, aby nám břemenem hříchů obtíženým a klesajícím přispívati, polehčovati, pozdvihovati mohl, jakož i řekl: „Pojďte ke mně všickni, kteříž pracujete a obtíženi jste, a já vám polehčím“ (Mat. 11.).

IV. To pak, že Kristus na dřevě kříže umřel, jest nám viditelné a právě makavé osvědčení vyplacení našeho z hříchů a smrti. Nebo že Adam první k dřevu ruku svou proti Boží záповědi vztáhnal, hřích a smrt na sebe a nás uvedl, musil druhý Adam, poslušensství k Bohu konaje, na dřevě roztáhnouti ruce své a tím zaplatiti hřích a zahladiti smrt. Co zajisté apoštol praví, že jakož neposlušenstvím prvního Adama učiněno jest mnoho hříšných, tak poslušenstvím Adama druhého spravedliví učinění jsme mnozí (Řím. 5, 19.), to se tu nejzřetelněji splnilo, když poslušen byl Syn Boží Otce svého až do smrti a to do smrti kříže (Fil. 2, 8.). A poněvadž smrt kříže byla zákonem Božím prokletá (5 Mojž. 21, 23: Zlořečený každý, kdož visí na dřevě), nevinný Kristus, přijav na sebe to zlořečenství, vykoupil nás sebou samým z zlořečenství zákona (Gal. 3, 13.).

V. Na to pak zlořečené dřevo kříže přibit jest Pán náš tělem svým (kteréž z nás vzal) za ruce a nohy proto, jakž apoštol svědčí, aby zápis náš proti nám čelící přibil

k kříži (Kol. 2, 14.) a tak jej zkazil, aby proti nám užíván býti nemohl. Ten zajisté zápis proti nám svědčící byly ruce naše a nohy naše, t. všickni činové a všecko obcování naše hříšné. Když tedy Kristu, rukojmí našemu ti oudové zprobití, praví Písmo, že zápis náš přibit jest a zkažen. Chvála Pánu Bohu!

VI. Usmrcen jest na místě popravném nejnečistším a nejsmrduťjším, protože Adam první na místě nejrokošnějším život sobě i nám ztratil. Misto to sloulo Golgota, t. Kostnice, protože kosti, lebky, hnáty někdy odpravených zločinců rozházené tu ležely. A což jsme my všickni po pádu a usmrcení svém než mrtvé kosti? Tím tedy, že tam Kristus postaviti dal kříž svůj, aby krví jeho i ta Golgota hora, i ty usmrcených zločinců mrtvé kosti pokropené byly, osvědčeno jest, že krví Syna Božího, v níž jest život a to život věčný, k životu navraceny býti mohou a mají mrtvé naše kosti, t. uschlé a umrtvené, i duše naše, i těla naše, kteříž jsme byli zločinci a proto ortelem smrti potříni.

VII. Visel Kristus na kříži právě mezi živými a mrtvými, pod sebou máje kosti a hroby z mrlých lidí, okolo pak sebe zástupy živých, za něž se modlil: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.“ Tím hle, opět osvědčeno, že toto pravý ten Aron jest, hněv Boží a smrt obětí svou zastavující. Čteme zajisté (4 Mojž. 16, 46. atd.), že když pro hřích lidu Izraelského Bůh vypustil hněv svůj, Mojžíš na Arona zkřikl: „Vezma kadidlnici, dej do ní uhlí z oltáře a vlož kadidla, a běž rychle k množství a očist je; nebo vyšla prehlivost od tváři Hospodinovy a již rána se začala. I vzal Aron a běžel a postavil se mezi živými a mrtvými. I zastavena jest rána a Aron navrátil se k stánku, když přetržena jest rána.“ Aj, teď hle, pravda všeho toho! Rozhněval se byl Bůh na hříšné pokolení lidské a pustil na ně smrt, aby je žrala. I slitovalo se Božímu Synu, kterýž vezma sobě kadidlnici, tělo lidské, a do něho uhlí vroucí lásky z oltáře Božího a kadidla dokonalého příslušenství Otcí až do smrti, šel a postavil se mezi živými a mrtvými, jakž vidíme, a vykonav to, navrátil se do nebe. I což tedy jiného státi se mělo a mohlo, jediné přetržení hněvu Božího a zastavení rány smrti? Leč by větší platnost míti měla služba

Aronova, nežli tohoto pravého věčného kněze, ale odstup to!

VIII. Nápis nad hlavou kříže Kristova jest zápis Boží nám daný, že pro nevinnou smrt tohoto Ježíše milostiv nám bude. Nebo Pilát psal, co ruka a rada Boží kázala (Sk. 4, 28.) a změnití toho nedopustil, proto že nezměnitelné jest u Boha, (Žalm 110, 4.) aby tento ukřižovaný Kristus byl Ježíš, t. Spasitel Nazaretský. Nezer, t. výstřelek, o kterémž tam pověděl Pán Bůh, že na něm vyřeže řezbu (to byly rány jeho) a odejme nepravost země jednoho dne (Zach. 3, 9.), Král, t. vladař, správce, ochránce, dědičný pán. Lidovsky: Jehudim, t. vyznavačů svých. Kdokolis tedy srdcem uvěřil a ústy vyznáváš, že Ježíš jest Kristus, spasen budeš, proto že Spasitelem a králem tvým bude a z ruky své sobě tebe, jakožto drahé koupě své, vzítí nedá (Řím. 10, 9. Jan 10, 28.).

IX. Modlitba Kristova na kříži jest jistým důvodem, že na něm věrného zástupce mají všickni hříšní. Nebo modlil-litě se za ty, od nichž takovou křivdu a rouhání snášel, kdo již z hříšných o sobě pochybovati bude? Zvláště když se ví, že vyslyšána jest a někteří z nich hned toho dne ku pokání obráceni (o čemž zítra) někteří potom při seslání Ducha sv., jiní jindy. Ó kdokoli jsi, nehřešící zúmyslně, zlostně a zapekleně, než z nevědomí a mdloby (nebo takové obzvláštně poroučí Bohu) těš se, máš věrného přímluvce u Otce (1 Jan 2, 1.)!

X. Rozhřešení kajícího lotra jest mocnou pečetí našeho v Kristu spasení. Ukázáno zajisté jest tím Kristovým mezi dvěma lotry, z nichž jeden se obrátil a spasení došel, druhý v zlosti setrval a zahynul, pověšením, že Kristus s svým slovem kříže vznášeti se bude v světě mezi bezbožnými, což ač neprospěje některým, některým však prospěje. On zajisté roztažené má obě ruce, pravou i levou, po které kdo straně přistoupí, po té jeho užive, v milosti neb zuřivosti. Pravici zajisté svou vztahuje, aby k sobě vábil, táhl, přijímal a objímal hříšníky kající. Levici pak, aby děsil, od sebe hnal a na zatracení strkal bezbožníky nekající. A protož přistupuješ-li kdo po levé straně a pomáháš Krista myslí, řečmi, skutky nešlechtnými křižovati, neprospějeť Kristus jedině k odsouzení; octneš se mu v den soudný na levici a odtud v pekle. Ale zase, kdokoli po pravé straně k Kristu

patříš, pokorou, pokáním, věrou, těš se, že na něm Spasitele máš, rovně jako teď tento na kříži visící hříšník, ospravedlněný samou věrou v Krista Ježíše bez vlastních zásluh a hodností, jichž neměl, jako žádný člověk mít nemůže. Avšak, že se k Kristu obrátil, přijat jest a pláštěm spravedlnosti Kristovy přistřína nespravedlnost jeho a dáno mu právo hned z těla ubírat se do ráje. A potěšené jest, že Kristus toho slova tu užil: v ráji, raději než by řekl: v nebi neb v životě věčném. Od toho zajisté času, jak Adam první z ráje vyhnán, slova toho v Písmě nestojí v tom smyslu, aby se lidem k němu zase naděje činila; ani proroci ho neužívali, ani Kristus v předešlých svých kázáních, až teď, když dokonav poslušenství, ubírat se má z světa, tu oznamuje, kam půjde a účastníky své s sebou a za sebou povede, že do ráje. Již tedy konečně rajska vina zaplácena, již cherubínové s plamennými meči ostříhající cesty k stromu života odehnáni, již brána odevřína, již vůdce dán, již se ubírá a své předchází. Bože náš, za toto sladké potěšení tvé budiž tobě na věky chvála!

XI. I to roucha Kristova mezi žoldnéře dělení bez tajemství a potěšení není. Roucho jeho jest život jeho; ubročené pak krví jeho roucho jest zásluha krvavá jeho; oboje to obsaženo v učení evanjelium jeho. To roucho rozděleno jest na čtyry kusy, t. rozeslané do čtyř stran světa; sukně však zůstala celá, t. učení o životu i zásluze Kristově má zůstávati celé, bez trhání. Zle tedy dělají, kteříž je trhají a po kusech je berou; ku příkladu Sociňáni berou sobě toliko život Kristův, o zásluze nic nemyšlejíce. A naproti tomu falešní evanjelíci jen zásluhy se chytají a z té sobě a svévolnosti své věníky dělají, bez formování se k životu Kristovu. Ale ty, křesťane věrný, vezmi na sebe věrou všecko Kristovo odění, i plášť spravedlnosti, i roucho spasení, a tak budeš mít i spravedlnost Kristovu i spasení (Iz. 61, 10.). Tu budeš mít užitek jistý, že tajemstvím vykoupení svého právě rozumíš.

NAUČENÍ.

1. Bůh jak jest moudrý, dobrý, avšak také neproměnitelně spravedlivý, mnoho tuto důvodů máme, o čemž každý pobožně sám přemyšlovati můž. Já toliko toto

připomenu: Když Abraham, Boha poslouchaje, syna svého obětovati chtěl a již na dříví k spálení položil a meč k zabiti jeho vyňal, zvolal anjel Boží: „Abrahame, Abrahame, nečiň nic dítěti svému, neboť jsem již poznal, že se Boha bojiš, když's neodpustil synu svému, jedinému svému, pro mne“ (1 Mojž. 22, 11. 12.). Což tedy také nám jiného náleží, nejmilejší, než abychom Božího Syna na oltáři kříže roztaženého a mečem spravedlnosti Boží již raněného spatřujice, volali: „Hospodine, Hospodine, Bože náš, jižť jsme poznali, že nás miluješ, když's neodpustil Synu svému, jedinému svému, pro nás.“ A jakož tam dále k Abrahamovi Bůh mluvě, řekl: „Skrze sebe samého přísahám, že poněvadž's to učinil, požeňnám velmi tobě“ (v. 16.), tak říkej každý pobožný: „Skrze tebe, Bože živý, přísahám, poněvadž's to učmil, a neodpustil Synu svému pro mne, že já také nebudu odpouštěti sobě, tělu svému, duši své pro tebe. Všecko to na slávu tvou vynakládám (nech to slyší nebe i země), tak jakž's ty na spasení mé vynaložil všecko.“

II. Jak pak se to má na slávu Boží vynakládati všecko, učí nás příklad Kristův, Šimona Cyrenejského, žen pobožných, Jana apoštola, Marie Panny.

Z Krista se učíme býti stromové zelení, ctnostmi opravdově prokvétající; vědouce, že spravedlivý sotva spasen bude, bezbožný tedy a hříšník kde se ukáže? (1 Petr 4, 18.) A když s tím se vším Bůh na nás kříž vzkládá, přijímejme jej a nesme trpělivě ke cti Kristu. Bude-li těžko, že bychom klesali, nastrojí Bůh nějaké Šimony, kteříž by nésti pomohli a něčím vždy polehčili, abychom místa a hodiny obětování svého a vyjití z bíd zdejších vždy dosáhnouti mohli. Strká-li nás svět ven z sebe, žene a pudí, stalo se to i Pánu našemu, že ho ohavně vyvedli. „Vyděmež tedy i my k němu ven z stanů, pohanění jeho nesouce,“ dí apoštol (Žid. 13, 13.). Kristus miloval všechny lidi, i ty nepřátele své, protož se za ně modlil. Čiňmež to též a cestou lásky stále kráčeje. Nebo Bůh láska jest, a kdo v lásce přebývá, v Bohu přebývá, a Bůh v něm (1 Jan 4, 16.). Kristus ač s sebou a trápeními svými činiti měl, však péče o bližní, zvláště své domácí, neodložil. Pamatujmež to též činiti, zvláště když by se kdo k smrti ubíral, aby v řádu dobrém po sobě všeho, pokudž na něm jest, pozůstavil. Summou,

Kristus poslušně, pokorně, trpělivě šel za Otcem svým, kudykoli ho vedl; narodil se v chlévě, živ byl v chudobě (nemaje ani, kde by hlavu sklonil), umřel na popravišti, a to nahý, i šaty z něho vzali, a uprostřed lehkostí a potupy, kteráž se mu dala. Připilť nám tentýž kalich svůj, ale ach, coť my tisícího dílu nepocítujeme těch věcí! Mezi tím on mlčel, trpěl a tiše cestou poslušenství ubíral se, ačkoli pro cizí hříchy trpěl. Ovšem tedy my, trpíme-li co pro své hříchy, řikejme s církví: „Zuřivost Hospodinovu ponesu, nebo jsem proti němu zhřešila.“ (Mich. 7, 9.) Pakli pro Krista, to sláva naše, radujme se a plesejme, jako apoštolé (Skut. 5, 41.). K čemuž nech nám i Šimona Cyrenejského příklad slouží.

Z pobožných těch žen učme se oplakávati hříchů svých, dokud čas jest; učme se věrní a stáli býti při Kristu, i v čas pokušení, a nestyděti se za kříž Kristův, státi pod ním, nic se ani nepřátel rozlícených nebojíce. Nebo mocnější jest ochrana Boží, nežli zlost jejich; nemohou nic, leč pokud jim odměňuje moudrost Boží.

III. Ale běda stromům uvadlým, uschlým, mizy bázně Boží a pobožnosti prázdným! Na Kristu spravedlivém, Božím Synu, nýbrž i na svatých účastnících jeho, zde těžkosti a trápení snášejících, mají zrcadlo zatracení svého. Zbil-litě Bůh Syna pro cizí hříchy, co neučiní služebníku pro jeho vlastní? Neušel-liť trestání ten, kterýž hříchu neučinil, co ti, kteříž hřešiti nepřestávají? Musil-litě to snášeti ten, kteréhož Bůh Otec nade všechno miloval, co ti musejí, kteréž zažene od tváře své na věky? Ó dřevo uschlé, každý nekající hříšníče, jak hrozně hořeti budeš, jak tě jen spravedlnosti Boží oheň podejme jednou! Smiluj se, Bože!

Kázání na XIV. díl pašije.

(V Veliký pátek.)

Biskup nejvyšší, Kristus, kterýž jednou obětí dokonalé na věky učinil ty, kteříž posvěceni bývají, posvětiž i nás dnes, abychom jeho za hříchy světa obět nábožně spatřující, i sami krví jeho skropení a dokonalí učinění byli na věky, Amen.

Veliký den vykoupení našeho přítomný majice, ó křesťané! smrt divnou Boha v těle přišlého zvěstujme a jí účastnost míti žádejme; nebť jest naše spasení, smrti, ďábla zproštění. Co zajisté Bůh v ráji sliboval, že símě ženy potře hlavu hadovu; co proroci předzvěstovali, že Bůh přijde a spasí nás; co všemi obětní předukazováno, že Beránek Boží za nás na smrt daný hříchy z nás sejme; čemu se těšili od počátku světa svatí Boží, že smrt zkažena bude a život navrácen: to se dnes stalo. Dnes lid Boží skrze Červené moře krve Kristovy proveden a Farao pekelný v něm zatopen. Dnes nebeský Jozue skrze Jordán smrti své prošel ku podvrácení pekelného Jericha a všeho zlořečeného plemene Kánan. Dnes vyzdvižen had bez jedu mrtvý, aby každý naň věrou patřící živ byl. Dnes veliký boj stal se nebeského Davida s pekelným Goliášem, v kterémž obr tento zvrácen jest, a lid Boží od nepřátel svých nejhorších osvobozen. A protož veliký jest tento den a právem Veliký pátek slove, pro velikost věcí těch, kteréž se v něm staly, a velikost užtků tím způsobených. Veliké tedy také nábožnosti a vroucnosti k slavení jeho nám potřebí, ó křesťané! A protož o nastrojení a rozhorlení k tomu srdcí obraťme se modlitbami k Bohu.

(Jezukriste, Boží Synu, kterýž chtěje sníti vinu atd.)

Textus.

Vsymbolum víry naší obecné křesťanské, snižení a zmaření Syna Božího čtyrmy slovy obsaženo jest jako v čtyrech stupních: Trpěl, umřel, pohřben, sestoupil do pekla. O prvním, t. utrpeních Páně, posavad nám vypravovala pašije sv. O druhém, smrti a dokonání, nyní jsme slyšeli. O pohřbu při času nešporním uslyšíme. O sestoupení do pekla při začátku slavnosti velikonoční

bohdá; proto že to jakož bylo nejhlubším stupněm snižení, tak bylo začátkem vítězství nad nepřátely. Nyní tedy rozvažujme

Smrt a dokonání ukřižovaného Božího Syna, Ježíše Krista.

Kdež nám vypsali evangelistové:

I. Co Pán před a při smrti své ještě, v mukách vise, činil?

II. Co Bůh Otec, kterýž jej tak pro hříchy naše potřel, při tom činil?

III. Co přítomní tu přátelé i nepřátelé činili?

O I.

Že Kristus na kříž pověšen jsa a bolesti i posměchy těžké snášeje, neužíval moci své Božské, s kříže nesstoupal, (když naň o to povolávali) nemstil se, netrpělivý nebyl, alebřž za křížovníky své se modlil, matku synem jiným opatřil, kajícího lotra na milost přijal a tak úřad kněžský konal, včera jsme slyšeli. Teď pak vypravuje se, že toto dále činil:

1. Že, když Bůh Otec zuřivost proti hříchům a hříšníkům odvrácením tváře své tu osvědčil a na znamení toho také slunce své nebeské, aby celé tři hodiny okršku zemskému nesvítilo, zastřel, tak že od poledne až do nešpor všecka země temnostmi přikryta byla. (Což byl zázračný Boží skutek, proto že zatmění slunce přirozené býti nemohlo na plnu měsíce; protož se i pohané rozumní lekali toho, vyznávajice, že *aut DEUS, naturae author, patitur, aut machina mundi dissolvitur. Dionys. Areop.*) V tom tedy čase Kristus na kříži vise, boj přetěžký s hněvem Božím snášel a té vichřici spravedlnosti Boží, kteráž hříšníky potírá a na věky potře, přes sebe jíti dada, jako potřený, omráčený a omámený, v mukách těch duše i těla svého zůstával; až při hodině deváté probrav se zvolal: „Eli, Eli Lamazabachtany,“ t. Bože můj atd. Syrsky ta slova položití kázal Duch Svatý, aby chom je jako sami z úst Kristových slyšeli, proto že to jest věc zvláštní. Předně zajisté důvodem to jest, že uvržen byl do jezera hněvu, a že již již hrůz a muk zatracenců okoušel, t. opuštění od Boha. Druhé, jest důvodem vítězíci trpělivosti a důvěrnosti jeho, že ač odvráče-

ného Boha viděl, však ho Otcem jmenoval. Protož tu věc jako zvláštní připomíná apoštol (Žid. 5, 7.), že za dnů (obětování) těla svého modlitby a ponížené prosby k tomu, kterýž ho mohl zachovati od smrti, s křikem velikým a slzami obětoval, a vyslyšán jest v tom, čehož se strašil.

2. Po chvílce opět zvolal: „Žízním.“ Tělesně arci, nebo byl od večere již nepil 20 hodin, a mezi tím nespál, potil se, vodín sem tam, bit, trýzněn, krev z něho točena. Kříž těžký nesl, a na kříži opět čtyřmi ranami z těla jeho na pět již hodin krev tekla; žádal tedy opravdu rozvlažení. Více však žíznil duchovně, spasení našeho. Nebo jakož prvé byl řekl: „Žádostí žádal jsem jisti beránka tohoto s vámi;“ tak žádostí žádal dokonati spasení naše. Protož

3. Když mu podali octa, okusil ho a řekl: „Dokonáno jest.“ Totiž všecko, což k spasení přináleželo; „již jsem vůli Otce vykonal a za hříchy sebe samého jemu obětoval; již také jsem vystál poslední tento boj, již ubezpečen jsa milostí Otce svého, pro sebe i všechny účastníky své, vypustím duši.“

4. A tak hned oči k nebi obrátiv, hlasem velikým, aby všickni slyšeli, zvolal: „Otče, v ruce tvé poručím ducha svého.“ Hle, jist byl tím, že Otec přijímá obět jeho i ty, za něž ji obětoval; protož ducha svého a jejich odevzdává Otcí. Nebo ti, kdož jsou připojeni k němu, jeden duch s ním jsou (1 Kor. 6, 17.). Jakož tedy prvé byl řekl: „Tvoji byli, a tys mně je dal, a já sebe samého posvěcuji za ně,“ tak nyní zase je vykoupené již krví svou jemu odevzdává.

5. A na to s křikem opět velikým vypustil tu svou svatou duši a dokázal toho, že ji dobrovolně dává Otcí, jakž byl řekl: „Žádný nebere ode mne duše mé (protože, poněvadž byl bez hříchu, jako před pádem Adam, nesmrtedlný byl, právem spravedlnosti smrt na něj dokračovati nemohla) ale já pokládám ji (za ovce své) sám od sebe. Mám moc položit ji, a mám moc zase vzít ji; to přikázání vzal jsem od Otce svého“ (Jan 10, 18. a 15.). Důvod toho bylo to jeho řvání, když duši pouštěl. Nebo člověk umírá, mdlobou přemožen jsa, dí Job (14, 10.), nedá se tu řvátí neb křičeti. Ale tento lev silný z pokolení Jůda umíraje řve, pro ukázání, že jinak s smrtí zá-

pasí, než jiní lidé. Jiní padajíc padají a umírajíc mrou; ale on padaje vítězí a umíraje život navrácí a ztlazuje smrt. Potud co Kristus při smrti své činil, jak umřel a dokonal.

O II.

Již považme, co Bůh Otec při smrti Syna svého činil? Ukazují evangelistové, že divy a zázraky velikými osvědčil, že obět přijímá; nápodobně jako tam, když Aron vykonal první svou kněžskou službu, a vycházeje z stánku požehnání dával lidu, ukázala se sláva Hospodina všemu lidu. Nebo sestoupil od tváře Boží oheň a sehltil obět na oltář položenou; a všecken lid užřev to, zkríkli a padli na tváře své (3 Mojž. 9, 23. 24.). Tak se tuto stalo, když kněz tento nejvyšší obět svou vykonal a položené na oltáři kříže zanechav, ubíral se z stánku těla svého, požehnání dávaje těm, za něž se byl posvětil; aj, Hospodin Bůh ozývá se slavně k tomu divy zvláštními, kteréž spatřujíc přítomný lid, vzdal chválu Bohu. Nebo:

1. Slunce nebeské, kteréž bylo oblakem hněvu a mrákoty zastříno tři hodiny pořád, při smrti Kristově zase blesk svůj vzalo. Což odtud patrné, že zatmění toto od šesté do deváté toliko trvalo. Práví pak evangelistové, že při též deváté hodině probrav se z omračení muk svých Pán, volal „Eli, Eli,“ atd., též: „Žízním“, za tím: „Dokonáno jest“; pak poručiv ducha Otcí, vypustil duši. Při témž tedy času zase slunce se vyjasnilo, když Pán dokonával. A tím co ukázáno? To, že mrákota hněvu Božího touto obětí za hříchy světa jest rozehnána a papršlkové milosti k lidskému pokolení navracení. O čemž rozkošná jsou Boží u proroka slova: „Zahladím jako hustý oblak přestoupení tvá a jako mrákotu hříchy tvé. Navrať se ke mně, nebo jsem tě vykoupil. Prozpěvujte nebesa, nebo Hospodin to učinil; zvučte nížiny země, nebo vykoupil Hospodin Jákoba a v Izraeli se oslavil.“ (Iz. 44, 22. 23.) Hle, co tam sliboval, teď se splnilo! Co tam poroučel, teď se děje! Poroučel, aby nebesa prozpěvovala: děje se to teď po vykoupení lidu Božího, vyjasněním svým veselost svou pronášeji nebesa. Kázal, aby zvučely nížiny země: stalo se, zvuk a hřmot na zemi slyšán jest. Nebo evangelistové dále praví, že

2. Země se třásla a skálí se pukalo. Zemětřesení připomíná se v Písmích svatých toliko při zvláštních Božích skutcích a znamená vždycky přítomnost Boha soudy své konajícího, buď soudy spravedlnosti při bezbožných, aneb soudy milosti při svých. Jako při vyvozování lidu Izraelského z Egypta a zatopování Faraona (Žalm 77, 19. a 114, 7.), při vydávání zákona (Žalm 68, 9.), při vzkříšení Kristovu (Mat. 28, 2.) a při vysvobození z žaláře apoštolů (Skut. 16, 25. 26. a 4, 31.). I tuto tedy vítězství Kristovo a vysvobození naše z hříchu a smrti vyznamenáno jest.

3. Třetí zázrak stal se v chrámě Jeruzalémském, že se opona svatyně roztrhla na dvě, od vrchu až dolů. Tomuto zázraku Božímu abychom rozuměli, musí se připomenouti, co byla ta opona? a co znamenala? a proč se to s ní stalo v hodinu smrti Kristovy?

Opona chrámová bylo zastření kůru chrámového, totiž nejvnitřnější stránky chrámu, kdež Bůh přebýváti se pravil, nad slitovnicí a mezi cherubíny. Byla tam zajiště postavena archa smlouvy, mající nad sebou mříži aneb korunu, jenž slitovnice sloula, protože tam se hledalo slitování od Boha a tam krev oběti za hřích kropena byla, odtud také Bůh odpovědi dával lidu svému (3 Mojž. 16, 14. 4 Mojž. 7, 89.). Tento nejvnitřnější díl chrámu, aneb jakž my říkáme kůr, zastřín byl z Božího poručení čalounem velikým z hyacintu, šarlatu, červce a hedbáví udělaným (2 Mojž. 26, 31.), aby tam ani patřiti žádný nemohl, ani vcházeti, kromě samého nejvyššího kněze a to jednou v rok, s kaděním vonným a se krví z oběti za hřích, kterouž po sedmkrát pokropě před slitovnicí, jíti hned zase odtud musil (4 Mojž. 16, 2. 12. 14.). Volno sic bylo zprvu všechněm kněžím (ne samému nejvyššímu) vcházeti za oponu před Hospodina, ale že to všetečně a nerozváživě byli učinili dva synové Arovi, Nádad a Abiu (t. že vzali do kadidlnic oheň ne z oltáře Božího, ale oheň cizí a s tím vešli), vyšel oheň od Hospodina a spálil je tu hned, tak že zemřeli před Hospodinem (3 Mojž. 10, 1. 2.), za tou příčinou nařídil Bůh (3 Mojž. 16, 1. 2.), aby sám nejvyšší kněz vcházival jednou toliko v rok, s ohněm z oltáře vzatým, s kadidlem a se krví atd. Měl tedy chrám ten Boží (jako i před tím stánek) tři díly: Síň pro lid, svatyni pro kněží,

kdež se oběti konaly, oltář, umývadlo, svícen svatý a jiné potřeby stály, a svatyni svatých za oponou, kdež archa smlouvy stála a slitovnice s cherubíny, kamž toliko nejvyšší kněz vcházeti moc měl.

Znamenalo pak takové to těch věcí zřízení veliký ten chrám Boží, v kterémž Bohu, stvořiteli svému, všickni anjelé a lidé slouží. Jehož přední síň jest okršlek země, na němž obecný lidu houf přebývá. Druhý díl jest svatyně, to jest církev z lidí vybraná a Bohu posvěcená, kdež světlo slova Božího svítí a oběti duchovní libé Bohu od duchovního kněžstva, věřících se konají. Svatyně pak svatých jsou nebesa nebes, kdež Bůh na trůnu svém mezi cherubíny sedí (Žalm 80, 2. a 99, 1.). Tam před obličej Boží právo měli před tím všickni anjelé i lidé, svatí jsouc Bohu svému, ale od té chvíle, jak se dva všetečně vytrhli a s cizím ohněm vlastní své cti do toho přibytku slávy vstoupiti se pokusili Lucifer a Adam, oni před Hospodinem poraženi jsou a jiným přístup zapovědin, a zastřína jsou nám nebesa, nýbrž zahrazena, aby tam ani vcházeti ani hleděti žádný nemohl, kromě toho jediného, kteréhož za prostředníka zvolil Bůh Otec, Krista Ježíše. O tom zajisté skrze proroka tak Bůh pověděl: „A povstane (z Izraele) nejdůstojnější jeho a panovník jeho z prostředku jeho vyjde, kterémuž rozkáží přiblížiti se, aby předstoupil přede mne. Nebo kdo jest ten, ješto by slíbil za sebe, že předstoupí přede mne?“ dí Hospodin. „I budete lidem mým a já Bohem vašim“ (Jer. 30, 21. 22.). To tedy nyní se děje, že biskup náš Kristus, vezma oheň Boží, t. vroucí milost k slávě Boží, a krev svého vlastního těla, ubírá se do svatyně svatých nebeské, před obličej Boha svého, aby orodoval za lid svůj, a jej očistil (Žid. 6, 19. 20.).

Na znamení tedy toho, že se to děje a že to Bůh přijímá a místo tomu dává, právě v tu chvíli, když svatá jeho duše z těla do nebe šla, roztrhla se opona v chrámě a tím, že již brána do nebe odevřína a zastření přeč odňato, osvědčeno (Žid. 9, 7. 8. 11. 12.) a že již i my sybodobně můžeme i patřiti i vcházeti až za oponu (Žid. 6, 19. 20. a 10, 19. 20.). Chvála na výsosti Bohu a na zemi lidem pokoj a dobrá vůle!

4. Čtvrtý zázrak byl hrobů některých svatých lidí odevření, tak že kosti aneb prach jejich vidín býti mohl

a těla sama třetího potom dne z mrtvých vstala a ukázala se pobožným některým po vzkříšení Páně. Ukázána tím moc smrti Kristovy, že jmenovitě smrt sehlcena jest a ji právo vzato, aby nemohla zadržeti vyvolených Božích. Nebo jakž tam, když Jozue vedl lid přes Jordán do zaslíbené země, jak rychle archa smlouvy do Jordánu vešla, tak hned zastavily se vody Jordánu a netekly (Joz. 3, 13.). Tak tuto když do Jordánu smrti pravá archa smlouvy vchází, smrt toku svého zastavení příklad ukázati musila.

5. Pátý zázrak bylo některých hned tu ku pokání obrácení: centuriona a jiných, kteříž Krista Synem Božím býti poznávali a vyznávali, a tepouce prsy své, odcházeli, jako litující účinku svého. A tuť se hned jeho za hříšné přímluvy platnost ukázala.

6. Naposledy, při těle Kristovu mrtvém ukázal se zázrak dvůj. Jedno, že chtěce kosti v něm polámati, nemohli, protože žoldněři, vidouc jej mrtvého, dorážeti ho (tak jakž Židé chtěli a na Pilátovi vyprosili) za nepotřebné soudili a tím Písmo naplnili. Měl zajisté vstáti jako vítěz, protož chtěl míti nohy celé. Aníž slušelo, aby potíratel hada větší než uštknutí škodu bral. Druhé, že jeden z žoldněřů, chtěje zvědět, umřel-li je v pravdě, do boku mu kopí vrazil a k srdci právě trefil, odkudž vyplynula krev a voda v hojnosti. Čímž naplněno jest Písmo, že vítr Hospodinův vysušil studnici jeho a osušil vrchoviště jeho (Oz. 13, 15.). Jest zajisté lidské srdce plné nejčistší krve a okolo srdce mázdra, jako měchýř, v níž voda jest k ochlazování srdce. To oboje proraženo jest kopím a vyplynulo odtud, abychom věděli, že dokonale umřel a všecku krev pro nás vylil. Proto zajisté evangelista Jan tak velice to jistí, že se v pravdě stalo, že to viděl očima svýma atd. Potud o tom, co Bůh Otec při Synu svém již usmrceném činil a jakými zázraky smrt jeho oslavil.

O III.

Pozůstává, co lidé tu přítomní činili, přátelé i nepřátelé?

Přátelé stáli předce tu, dívajíce se, co z toho bude, ne bez naděje veliké, že ještě divnějšího něco Bůh ukáže. Někteří pak z nich strojili se ku pohřbování Pána, o čemž potom.

Nepřátelé nepřestali se vztekati, aniž se zázraky těmi co upamatovali, nýbrž prosili Piláta a vyprosili, aby dal zdorážeti ty oběšené zločince, a do země zahrabati, což on povolil. A tak ti dva s Kristem ukřižovaní dolámání byli a zbiti, Kristus však že ušel té ukrutnosti časným duše své vypuštěním, slyšeli jsme.

PŘEDPOVÍDÁNÍ.

1. Že Kristus Mesiáš umřítí měl, předpovídáno to a figurami předukazováno všudy v zákoně a prorocích. „Mesiáš zabit bude,“ dí Daniel, „avšak jemu to nic neuškodí“ (Dan. 9, 26.). „Vyťat bude ze země živých,“ dí Izaiáš, „avšak z úzkosti a soudu vyňat bude“ (Iz. 53, 8.). To též ukazovaly všechny oběti, kteréž zabíjíny bývaly a Bůh tím, že bez vylití krve Prostředníka odpuštění hříchů nebude, svatým svým ukazoval (Žid. 9, 22.).

2. Je pak taková měla býti smrt Kristova a takovým pořádkem se dítí, to také všecko bylo prvé ukázáno. Ku příkladu kdybychom prohlédli řády ty, kterýchž při oběti za hřích užívati poručil Bůh, jakž je vypsál Mojžíš (3 Mojž. 4.). Nebo 1. Měl býti vzat volek mladý nepoškrvněný a přiveden k stánku, před obličej Boží (v. 4.). 2. Potom, když by na něj ruce vyznávajících hříchů vzloženy byly, měl býti zabit tu před Hospodinem (v. 4.). 3. Kněz měl omočiti prst svůj ve krvi jeho a kropiti sedmkrát před oponou a pomazati také touž krví všech čtyř rohů oltáře a ostatek krve vylíti k spodku oltáře toho (v. 6. 7.). 4. Tuk volka toho měl býti spálen na oltáři (v. 8—10.). Samo pak tělo spáleno vně za stany, kde se popel vysypá (v. 11. 12.). Tím ukázáno: 1. Je smrt Kristova stane se zjevně před obličejem Božím a lidu jeho, a kněží okolo toho že pracovati budou, jakž se i stalo. 2. Že pro hříchů zabit bude, jakož se i stalo, že pro ruhačství a buřičství odsouzen jest. 3. Měl zomáčeti (on sám i knězem i obětí jsa) krví svou prsty a kropiti sedmkrát krví svou před Hospodinem; stalo se po sedmkrát: v zahradě, při bičování, při korunování, z noh spolu jedním hřebem proražených, z ruky pravé, z ruky levé, z boku kopím odevřeného. Aj, jak štědře krev vyléval, jak po sedmkrát před oponou (t. před nebem) kropil! Jak tou krví rohů oltáře svého, kříže pomazal, jak pravdivě ostatek k spodku

oltáře vyteklo! 4. Tuk jeho, t. vnitřní vroucí poslušenství obětoval Bohu, Otcí svému, a samo tělo tu vně za stany před městem na místě nečistém dal bolestmi umořiti a tak se za hříchy lidské do konce zmařiti. Ale jděme dále.

3. Že smrtí Kristovou zuřivost spravedlnosti Boží ukojena býti měla (jakž se tu vyjasněním slunce ukázalo) figurou toho bylo, že když do zbouřeného moře Jonáš uvržen byl, ono hned bouřiti se přestalo atd. (Jon. 1, 15.).

4. A že touž smrtí Kristovou žalářové smrti měli býti zodvírání, ukázáno to v zákoně tím, že skrze smrt nejvyššího kněze odvírala se uteklým vrahům svoboda navraceti se k dědictví svému, aby žádný víc na ně sáhati nemohl (4 Mojž. 35, 25. 28.).

5. A summou, že smrtí jeho měl nám způsoben býti život a shlazení hříchů našich, o tom vypravují všechna prorocká Pisma, jakž ne jedna při vysvětlování pašije svaté již přivozována jsou, nyní dvoje toliko ještě se připomene. Ózeáš (13, 14. 15.) takto mluví: Z ruky hrobu vyplatím je (já Bůh skrze Syna svého) od smrti vykoupím je. Budu morem tvým, ó smrti, nakažením tvým, ó hrobe! Želení skryto bude od očí mých. Nebo on (Mesiáš) mezi bratřími ovoce ponese, ač prvé přijde vítr východní (tuhý), vítr Hospodinův od pouště (hněvu jeho) vstupující a vysuší studnice jeho, osuší i vrchoviště jeho (t. krev jeho všechnu z něho vytočí), avšak rozchvátá poklad všech nejdražších klenotů (t. poklad milosrdenství Božího obdrží, aby se jím jako kořistmi dělití mohl s nesčíslnými.“ (Iz. 53, 12.). A skrze proroka Zachariáše (3, 8. 9.) tak mluví Pán Bůh: „Aj, přivedu služebníka svého, jenž slove Výstřelek! Nebo toť jest kámen, kterýž kladu a obrátím na něj sedm očí (t. všechny oči anjelské, lidské, božské, nebo všech divadlem bude), a vyřeži na něm řezbu (řezba jeho bylo zřezání a zbodení těla jeho) a odejmu nepravost země jednoho dne.“

To vše že se stalo smrtí Kristovou, svědčí Pisma Nového Zákona, že v pravdě Spasitel náš zahladil smrt, život pak na světlo vyvedl i nesmrtnost (2 Tim. 1, 10.). Kteréž tajemství my jsme sobě po částkách rozvínali v pašiji sv., ale dnes plněji státi se to má. Protož mi se apoštolských slov užítí vidí: „Snažujte se dojíti darů lepších a ještě vyšší cestu ukáži vám“ (1 Kor. 12, 31.).

TAJEMSTVÍ.

Mojžiš, vida hořící onen keř na poušti, řekl: „Půjdu a spatřím vidění toto veliké, proč hoří, avšak neshoří keř ten?“ (2 Mojž. 3, 2. 3.). My také těchto dnů před sebou máme zelený strom života, Krista Ježíše, kterýž jak ohněm spravedlnosti i lásky Boží podpálen byl, spatřovali jsme posavad, a dnes teď, kterak jej dokonale již obvinul a jako sehltil plamen, viděli jsme. Víme však naproti tomu již také, že v ohni tom neshořel, nýbrž znovu se mnohem líbezněji rozzelenal, rozkvetl a ovoce spravedlnosti a života věčného vyvoleným přinesl. Přístupmež tedy ještě blíže, abychom spatřili veliké to tajemství, kterak ohněm tímto oheň náš uhašen a smrtí touto smrt naše zahlazena? Toliko co tam Mojžišovi Pán Bůh řekl: „Nepřistupuj sem! Szuj prvé obuv z noh svých, nebo místo, na kterémž stojíš, země svatá jest“ (v. 5.). Každý z vás, ó křesťané! k sobě to slyš, aby k tomuto velikému tajemství nepřistupoval bez vyzutí všeliké tělesnosti, právě bosýma nohama myslí své, pokorně a nábožně. Nebo tuto přistupujeme k tomu, což teprva jest zať a míza vši pašije sv. a jádro všech Písem sv. a výtah života, skutků i utrpení Kristových a summou vši moudrosti Boží při spasení našem, a základ všeho křesťanství našeho, víry i života, i naděje. Bedlivě tedy pozoruj, kdokoli miluješ světlo Boží, abys viděl světlo.

Promluví se pak rozdílně o tomto dvěma:

I. V čem záležela moc kříže Kristova, aneb co to vlastně bylo v smrti a kříži Kristovu, což nad hříchy, nad smrtí, nad ďáblem, nad peklém, nad hněvem Božím svítěziti mohlo a zvítězilo?

II. Jak účastnost té moci v nás vplývá, abychom my skrze ni nad tím vším svítězili?

Znamé jest z evangelium, že se moc vítězství Kristova připisuje kříži Kristovu, jakž apoštol dí, že Kristus smířil s Bohem všecky skrze kříž, vyhladiv nepřítelství skrze něj (Efez. 2, 16.). Item: že se zalíbilo Otci, aby v Kristu všechna plnost přebývala a skrze něho aby smířil všecko, v pokoj uvodě skrze krev kříže jeho všecko, což jest na nebi i na zemi (Kol. 1, 19. 20.). Item: že Kristus obloupi v knížatstva i moci, vedl je na odivu zjevně,

triumf slaviv nad nimi skrze kříž (Kol. 2, 15.). Hle, všechna moc smrti Kristovy a vítězství nad nepřátely a triumfu jeho připisuje se kříži. Odkudž pěkná přemýšlování berou učitelé církve, pravíce, že kříž Kristův

1. Jest pravá ta hůl Mojžíšova, kterouž moře hněvu Božího rozťal Kristus a skrze ně beze škody syny své proveda, pekelného Faraona s vojsky jeho zatopil (2 Mojž. 14, 16. Zach. 9, 11.).

2. Že jest pravý ten Jákobův žebřík, po němž se Syn Boží dolů k nám spustil a my zase po něm zhůru až k Bohu, touž cestou kříže jdouce, vstupujeme (1 Mojž. 28, 12.).

3. Že jest Elizeovo ono dřevo, kterýmž jsme my sekera z rukou Božích vypadlá a do vody zahynutí pohřbená, ze dna hlubiny zase pozdvižení, abychom vzplývati a Bohu zase do rukou dostatí se mohli (2 Král. 6, 6.).

4. Že jest klíč ten Davidův, kterýž Bůh na ramena Mesiášova vzložití sliboval k odvírání jim a zavírání bran života i smrti (Iz. 22, 22. Zjev. 3, 7.).

5. Též že je oboje ta veřeje bran církve pokropena krví Beránkovou k odhánění anjela zhoubci (2 Mojž. 12, 23.). Což pobožně, podle zákona figur v Kristu pravdy hledajíc, tak se přemýšlí, i vskutku tak nachází.

Ale odkud pak taková moc kříže toho Kristova posla? Hloupí křesťané myslí, že z osoby Kristovy moc Božská vyplynula a kříže toho, na němž visel, a vedle toho všech křížů, t. figur takových, kdež se přičkem jedno přes druhé klade posvětil, že se ďábel a všechno neštěstí každého kříže báti musí. Protož oni netoliko třísky, kteréž jim za *reliquias* (pozůstalosti svaté) toho kříže podvodníci prodávají, vysoce váží, líbají, jim se klanějí, bezpečnost před satanem skrze ně sobě slibují, ba i spasení na něm pověrně zakládají, ale také křížkům zlatým, stříbrným, dřevěným, malovaným, zvláště od papeže posvěceným tutouž moc připisují, až i samým také křížováním sobě tváře i prsů proti satanu se ohražují. Ale my víme, že to jest dílo podvodu a že satan proto lidi na zevnitřních titěrkách zdržuje, aby právě moci pravého kříže nevyrozuměli, a skrze ni z moci jeho se nedobyli. Takovým křížem nedá se on ukřížovati, nýbrž směje se mu.

Což tedy jest? Již pozorujte:

Kříž Kristův, kterýmž nad hříchem, smrtí, peklem, ďáblem, hněvem Božím, i samou spravedlností Boží (z níž ortel smrti byl vyplynul) svítězil, nic jiného není, než nejhlubší to, nejpokornější a nejdokonalejší před Bohem snižení, skrze kteréž samého sebe a vůle své vlastní se zapřel a jako se zmařil, a Otcí svému do konce na všecku jeho vůli oddal, aby ho na místě hříšníků potřel a co chce, s ním učinil. I nemohl Bůh pro vyvýšenost slávy své a pro hlubokost milosrdenství svého jinak učiniti, než podjiti ho milosrdenstvím a pozdvihnouti k slávě, protože věčná a neproměnná důstojnost Boží to s sebou nese, aby, co se proti němu vzpíná, to porážel, a zase co se níží před ním, toho pozdvíhoval (Viz Žalm 138, 6. Iz. 57, 15. a 66, 2. atd.). A že to vlastně při Kristu bylo, ukáže se z Pisem.

Zsinalostmi jeho lékařství nám jest způsobeno, di prorok (Iz. 53, 5.). Jestližeť kříž Kristův lékařství jest proti neduhu našemu, tedyť musí k témuž neduhu našemu patření míti a naň se trefovati, aby, co v nás porušeno bylo, to se odonud napravilo. Jaký pak náš neduh byl, není neznámé z Pisem, jmenovitě že měvše my státi v poddanosti Bohu a skrze to vyplývající z něho milost a život v se přijímatí, my odvrátili jsme se od Boha a začali jsme býti sami svoji rádcové, bůžkové za svým rozumem, vůlí, žádosti odcházející, čím více tím od Boha dále. To nás vzdálilo od Boha, to rozloučilo s ním, to na smrt a na zahynutí přivedlo, svá vůle, v níž se zapletli nejprvé anjelé padlí, potom všickni lidé. Z čehož když se nemohl vydobyti žádný, naprosto žádný člověk, vězeli jsme všickni jako v okovách, praví vězňové hřicha, smrti, ďábla. Bůh sice skrze zákon a proroky pamatoval nás a naříkaje, že jsme opustili studnici vod živých a vzdělali sobě cisterny prázdné, v nichž není vody (Jer. 2, 13.), napomínal, abychom se navrátili k tomu, jehož strhše se, tak jsme hluboce zabředli (Iz. 31, 6.). Ale nadarmo. Nebo nemohl s to býti zákon (aby nás napravil), byv mdlý pro tělo; di apoštol (t. tělo naše do toho samým napomínáním vpraveno býti nemohlo). Protož (prý) Bůh poslav Syna svého v podobnosti těla hřicha (takovým t. tělem, jakéž naše hříšné jest, přioděného) potupil hřích na těle (t. přemohl jej a udusil, Řím. 8, 3.). Měl zajisté

Kristus pravé lidské přirození jako i my, tělo a krev se všechněmi lidskými povahami, náklonnostmi a svobodnou vůlí, tak jako první Adam v ráji, státi v poslušnosti Bohu neb nestáti. Protož slove druhý Adam, o něhož se, jako i o prvního, ďábel pokoušel po všecken život. Di zajisté apoštol, že nemáme biskupa, kterýž by nemohl býti čitedlen mdlob našich, ale zkušeného (aneb raději podle původního textu, pokoušeného) ve všem nám podobně, kromě hříchů (Žid. 4, 15.), t. to samo vyvinic, že se v hřích uvésti nedal. Nebylo tedy v Kristu bez boje, toliko že vždycky vítězil duch, tak že vykonal všelikou spravedlnost a nedopustil se žádné nepravosti. A tak tělo jeho křižováno v něm bylo vždycky, po všecken život; na kříži toliko dokonán boj, úplným již umrtvením těla, rozumu, vůle vlastní. Nebo když Bůh kázal, aby to své svaté tělo a tu nepoškvrněnou svou duši dal v obět za hřích, učinil to beze všeho zpečování a dal sebe ochotněji než Abraham Izáka, Bohu. Oběti prý a darů nežádal jsi, ale tělo's mi způsobil aj jduť, abych činil, ó Bože, vůli tvou (Žid. 10, 5. 7.). Aniž se z poslušnosti a trpělivosti vyvésti neb vyraziti dal bolestem nebo hrůzám neb pokušením buď anjelským, buď lidským, buď božským, jakž jsme v pašiji slyšeli. Protože samého sebe zmařil a poslušen předce byl až do smrti. Tak vidíme, že pravdivě Kristus mocí kříže svítězil, ne že ho Židé ukřižovali, ale že on ukřižoval sebe sám Bohu, zbořiv do gruntu v sobě všecko, cokoli vlastního míti mohl a jen na milost i nemilost (jakž říkáme) povrhl se k nohám Otce svého, všecko čině, co on kázal, všecko snášeje, co on vzkládal, všecko chtěje, co on chtěl. A tak navrátil zase Bohu tu čest, kteráž jemu náleží, aby sám Bůh byl všecko ve všech. Na kterouž čest Lucifer v nebi a Adam v ráji loupežně byli sáhli, chtěje proti Bohu vyzdvihnouti stolice své, protož svrženi jsou do propasti. A naproti tomu nový Adam pod nohy Boží se položiv, pozdvižen jest až k trůnu Božímu a poddáno všecko pod nohy jeho, cokoli jest na nebi, na zemi, i v propasti, jakž obsírně vypravuje apoštol (Fil. 2, 6—11.). Svítězil tedy Kristus mocí kříže nad hříchem, protože ukřižoval v sobě vůli svou, aby nečinil vůle své, ale vůli Otcovu (Jan 5, 30.) a kde se vůle Boží činí, tu hřích místa nemá. Svítězil nad smrtí, protože kde není hřicha, tu smrt místa nemá. Svítězil

nad ďáblem, protože ďábel jest původ hřícha a vladař smrti, když se mu to dvě vezme, tratí se vladařstvo jeho. A nadto dán jest ortelem Božím ten přemožený nepřítel v moc vítězi, aby ho již ve všech oudech svých přemáhati a pod nohy jejich potírati mohl. Jakož zajisté Pán Bůh Abrahamovi pro veliké poslušensství jeho netoliko syna životem daroval, ale i dědictví zaslíbené země přidal, i moc, aby vládl branami nepřátel svých odevzdal (1 Mojž. 22, 17.), tak tuto Synu svému pro dokonalé až k smrti kříže poslušensství i život navrátil, i ty, za něž se obětoval, v dědictví dal, i život věčný k tomu přidal, i brány smrti a pekla v moc odvedl (Zjev 1, 18.).

To o tom, kterak Kristus svítězil a triumf slavil skrze kříž, sám v sobě.

Jiná otázka jest, jak pak my účastnosti vítězství toho Kristova docházíme? Čemuž abychom právě rozuměli, na tom nám ne méně záleží.

Odpověď na to jest, že jak svítězil Beránek nad nepřátely sám v sobě, tak a ne jinak vítězí v nás, to jest moci kříže. Zdělili jsme zajisté všickni my z Otce našeho Adama odvrácenost od Boha a ustrnutí na sobě samých, tak že každý chce svým bůžkem býti, své vlastní království a sám v sobě svou kancelář míti, radami svými se zpravovati, sobě volný býti, to jsou okovové, skrze něž nás v moci své drží hřích, smrt, ďábel. Dokud se ti okovové nepotrhnají, dotud my prosti nejsme. Aby tedy potrhání býti mohli, Bůh dává nás, jako i Syna svého, do presu kříže, bije, tlačí, trhá, potírá ty svazky naše na prach, a my když pustíme ode všeho a Bohu se poddadouc, rozum, vůli, tělo, duši potříti dáme, aby všecko v prach bylo před Hospodinem, tu teprv obklíčí nás milosrdenství (Žalm 32, 10.) a Bůh poníženého z prachu pozdvihne, mrtvého vzkřísí, do pekla uvedeného zase vyvede.

To že se tak děje, ukazují Písma prorocká i apoštolská, ovšem pak řeči Pána samého, že jmenovitě Bůh připodobňuje k obrazu Syna svého všecky, kteréž předzvěděl k životu věčnému (Řím. 8, 29.), a je touž cestou kříže vede, kterou jeho vedl, aby, jak on svítězil, tak oni svítězili.

Danielovi proroku mluvě anjel o příští Mesiáše, praví, že přijde k zabránění převrácenosti a k zapečetění hříchů

a k vyčištění nepravosti k přivedení spravedlnosti věčné (9, 24.). Co to spravedlnost věčná? I to, aby sám Bůh byl Bohem na trůnu svém, všechna pak stvoření jeho u podnoží noh jeho. Této věčné neproměnné spravedlnosti dosti učinil Prostředník náš v našem přirození, té dobyl nám, tu daroval a odevzdal nám. Tu kdokoli v sebe přijme, ten všechno činí, trpí, libuje, co Bůh koli káže, vzkládá, chce. A to kde jest, tu již převrácenost jest zastavena, hřích zapečetěn, nepravost vyčištěna, to jest, tu dílo své vykonal Spasitel Kristus, tu svítězil ve krvi kříže svého. Protož sám dí: „Chce-li kdo přijíti za mnou, zapřiž sebe sám a vezmi kříž svůj a následuj mne (Mat. 16, 24.). Kdo-koli z vás neodřekne se všech věcí, kterýmiž vládne (i toho těla, i té duše své) nemůž býti mým učedníkem“ (Luk. 14, 33.). Hle, učedník Kristův býti nemůž, kdo není mučedník, až do krve protivící se i hříchům, i libostem, i rozumu, i vůli, i sobě sám, i cokoli není a neslove Bůh!

Tak a nejinak učili apoštolé, že pravá Kristova účastnost v účastnosti utrpení a kříže záleží. Nebo poněvadž jsme (v něj) vštípeni, připodobněním smrti jeho, tedy i vzkříšením (jemu připodobnění) budeme. To vědouce, že starý člověk náš s ním spolu ukřižován jest, aby bylo umrtveno tělo hřícha, abychom již potom nesloužili hříchu (Řím. 6, 5. 6.). Věrná jest tato řeč, že zemřeli-li jsme s Kristem, také s ním živi budeme (2 Tím. 2, 11.). „S Kristem ukřižován jsem,“ dí apoštol: „Živ jsem již ne já, ale živ jest ve mně KRISTUS“ (Gal. 2, 20.). Item: „Já jizvy Pána Ježíše nosím na těle svém“ (Gal. 6, 17.). Bájí papeženci (aneb básnivě praví) o svém Františkovi, že se mu pro jeho velikou nábožnost u vidění Kristus ukázal a jej objev, znamení ran svých na rukách i nohách jeho vytiskl, odkudž k modlitbě k němu volají *Francisce, Jesu typice* (Františku, vyobrazený Ježíši). Frašky to jsou, v Pánu milí, a básně, ale toto jest pouhá pravda, že každý křesťan, jakož od Krista jméno má, tak od něho míti a na svém těle nositi má jizvy jeho a býti pravý *Jesus typicus* a cítiti na sobě to vlastně, co na Kristu Ježíši. Kterýž jsa v způsobu Božím, nepoložil sobě za loupež atd. (Fil. 2, 6. atd.).

Z čehož jde, že křesťanství naše skutek jest a ne domněnka, víra ospravedlňující ne myšlenka v mozku

létající, ale moc Boží v smrt Kristovu nás pohřbující a v život jeho proměňující (Kol. 2, 12. 13.) a Kristus v nás nezahálivý nějak, aneb mrtvý, ale živý a vítězíci, jakž apoštol dí: „Abych poznal jej a divnou moc vzkříšení jeho a společnost utrpení jeho, připodobňuje se k smrti jeho (Fil. 3, 10.). Aniž jinak býti můž. Nebo jsou-liť zsinalosti Kristovy lékařství ranám našim, opravdu rány neuléčíš, hledě na flastr aneb se jemu těše, ale musíš jej přiložiti na ránu, aby talov projímal, štípal, táhl, čistil, hojil, jinak není zhojení. Tak lékařství proti nemocem vnitřním neprospěje, leč do těla přijaté, aby nečistotami hýbalo, bralo je a pryč hnalo, a moc přirozenou obnovovalo, jinak nelze. Nebo když to, co překáží, bude pryč, teprv se duch života v těle ujme správy své a naplní tělo zdravím a životem. Tak se naprosto s námi duchovně neduživými děje. My zajisté všickni jsme zanečištění, plní sebe a věcí jiných, kteréž nejsou Bůh. Má-li Bůh a Duch jeho místo míti a moc k spasení provoditi, ustoupiti musí to, což překáží. A k tomu již není lékařství jiného než hořkost kříže, aby věci zbytečné v nás zmořeny, zmařeny, vyprázdněny byly a tu teprv ujme se správy své duch Kristův v nás.

A tať jest příčina, že, ačkoli Kristus nad hříchem, smrtí, ďáblem svítězil, přístupu však nepřítelům těm k věřícím svým zanechal, nýbrž i jinde úzkosti jako kšaftem jim odkázal. Že jmenovitě ty věci jsou nástrojové Boží k stírání a potírání nás pod nohy Boží, což když my při sobě činiti a sobě všecko, co není Bůh, i sami sebe rozmetati dáme, abychom naposledy s chutí rádi činili, co Bůh káže, trpěli, co Bůh vzkládá, chtěli, cokoli Bůh chce a nic jinak na věky, tu jsme již dostihli Krista v tom, nač od něho dostižení jsme, (Fil. 3, 12.) tu jsme již Boží, tu jsme svítězili, tu hřích, smrt, satana, peklo pod nohama již máme.

Díš někdo: „Tak my tedy sami sobě pomáháme, sami svoji, svým vlastním křížem spasitelé jsme?“ Odp, „Odstup to, abychom se v čem chlubili jediné v kříži Pána našeho Ježíše Krista“ (Gal. 6, 14.). Bez něho nic není učiněno, což učiněno jest, (Jan 1, 3.) ani se neděje. Svítězili nad ním (svatí nad drakem) skrze krev Beránka a skrze slovo svědectví jeho a nemilovali duší svých až do smrti (Zjev. 12, 11.). Bez Krista zajisté

1. My bychom ani nevěděli, že máme a že možné jest z okovů ďáblových, hřícha a smrti vydobyti se, ovšem pak jak se to státi může, kdyby Syn Boží v těle nebyl přišel a nedal nám smyslu (1 Jan 5, 19. 20.).

2. Bychom i věděli, jak hřích a satan přemožen býti můž, dověsti však toho nebylo nám možné pro mdlobu těla našeho a sílu proti nám nepřatel (Řím. 8, 3.). Protož přišel Syn Boží a přijav lidské přirození, učiněn jest nový Adam, t. nový kmen, z něhož ratolestky k němu přivštípené moc života bráti mohou. O čemž apoštol dí, že první Adam učiněn byl v duši živou, ale poslední Adam v ducha obživujícího (1 Kor. 15, 45.). A Kristus sám: „Já jsem vinný kmen a vy ratolesti; kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese ovoce mnohé. Nebo beze mne nic nemůžete učiniti“ (Jan 15, 5.). A sv. Jan, že kteřížkoli přijali jej, dal jim moc syny Božími býti, kteříž věří ve jméno jeho (Jan 1, 12.). Tato hle, moc života Kristova, vplývající v nás, silí nás, abychom vítěziti mohli nad zlým (1 Jan 2, 13. 14.). Ta zajisté jest příčina, že anjelé padlí pomoci sobě a z zahynutí vyjítí nemohou, že nemají kořene, k němuž by přivštípeni jsouce, obnoviti se mohli (nebo nepřijal anjelů atd. Žid. 2, 16.). To, že nevěřící v Krista vydobyti se také nemohou z osidel ďáblových, ale zůstávají zajatí jeho (2 Tim. 2, 26.), že se věrou nepřipojují k Kristu, aby z něho moc synovství brali (Jan 1, 12. Viz 1 Jan 3, 6. a 4, 4. a 5, 18.).

3. Kdy by Krista nebylo, i to naše v moci jeho bojování bylo by častokrát nejisté, pro mdlobu a nestatečnost i tak ještě naši, ale on v mdlobě naší prokazuje svou moc a nedokonalosti naše dokonalostí svou doplňuje a krví svou očišťuje nás od všelikého hříchu (1 Jan 1, 7.), aby kdo jen upřímně Kristův jest, z ruky jeho jemu vzat býti nemohl (Jan 10.). O čemž Pán řekl: „Důfajte, já jsem přemohl.“ A apoštol dí: „Že on dokonalým jsa, učiněn jest všechněm sebe poslušným původem spasení věčného, (Žid. 5, 9.) protože z plnosti jeho béřeme všickni milost za milost (Jan 1, 16. Viz též 1 Petr 1, 17. 18. 19. Fil. 3, 9. 10.).“

A tak tedy, ačkoli my povinni jsme v sobě křižovati hřích a mořiti smrt a potírati satana, avšak to se děje a dítí musí mocí kříže Kristova a podpíráním pravice jeho a doplňováním nedostatků našich z plnosti jeho,

tak že sám on jest Spasitelem těla svého, církve. Jen že my totéž na sobě cítiti musíme, co na Kristu Ježíši, to jest: 1. Kříž Kristův, nás také před Bohem potírající. 2. Moc Kristovu, nás také podpírající. 3. A dokonalost Kristovu, v nás vplývající a jako pláštěm spravedlnosti a rouchem spasení nás odívající. Tak rozumíme-li tomu a tak obcujeme-li tomu, stane se, že slovo kříže Kristova nebude nám pohoršením jako Židům, ani bláznovstvím jako pohanům, ale Boží moudrostí a Boží moci k spasení nás (1 Kor. 1, 18. 23. 24.). Tak zůstane sám Kristus Spasitelem (Iz. 43, 11. Oz. 13, 4.), avšak skutečným Spasitelem. On zajisté:

1. Když jsme my rozloučení byli s Bohem, spojil nás s ním zase, skrz smíření obětí svou ve krvi své, jakožto kněz a biskup náš.

2. Když jsme hloupí byli a oslepeni v rozumu, jako i dosavád často blikaví jsme, on osvitil a osvěcuje nás a moudřeji sobě napotom počínati učí nás, jakožto prorok a učitel náš veliký.

3. A když jsme mdlí, k bránění a obránění se nepřátelům nestateční, on berlou slova a mocí Ducha svého podpírá, řídí, zpravuje a po cestách svých za sebou k nebi vede, jakožto král a vývoda náš. To jest ten jeho trůj úřad, k němuž jest od Otce svého zvolen a nám představen a věrně jej koná kněz náš, doktor náš, král náš, a ve všem tom jediný Spasitel náš, kromě něhož jiného nemá nebe ani země.

A tak jsme i o tom hlubokém tajemství kříže Kristova s bázní Boží přemýšlevali. Dejž milosrdný Bůh, aby to k slávě Vykupitele našeho (kterýž smrt zahladil, život pak a nesmrtedlnost na světlo vyvedl) nám pak ku posilnění víry naší a k roznícení lásky k němu vroucí a k rozhojnění sladkostí naděje věka budoucího posloužit mohlo!

NAUČENÍ.

Pozůstává, aby naučení některá předložena byla, ale poněvadž čas míjí, ušetřím a podotknu toliko slovem některým, co k následování svému aneb výstraže odtud sobě vzíti můžeme.

1. Že Kristus, i když se Bůh od něho dokonce odvrátil, předce volal: „Eli, Eli, Bože můj, Bože můj!“ Učme se od doufání v Boha nepouštět, by nás i zabil, aneb do pekla vrazil a co chtěl s námi dělal; nepohnutou k sobě důvěrností pohnouti sebou naposledy dá převěrný Bůh.

II. Že zlostníci smích sobě i z toho strojili (Eliáše prý volá, počkejte, podíváme se, přijde-li Eliáš, aby ho vysvobodil) k výstraze mějme. Bídným se posmívati, ďábelská věc jest.

III. Že Kristus zvolal: „Žíznm!“ ulekni se, močihubo, kdo neumíš a nechceš se učit zde trochu požíznm, abys v pekle nemusil s bohatcem na věky volati: „Žíznm!“, muče se v tomto plamenu.

IV. Řekl Pán, umřítí maje: „Dokonáno jest.“ Ó snažuj se, každý člověče, tak dělati, aby také když smrt přijde, říci mohl: „Dokonáno jest,“ t. i. dílo spasení, kteréž jsem s bázní a třesením konal a dokonal, i dílo povolání, jaké komu Bůh svěřil. Abys ne teprv živ býti začínal, přestati maje, ale měl hotovo všecko a po sobě spleteků nenechával.

V. „Otče, v ruce tvé poručím ducha svého.“ Pamatuj, ó křestane, takovýž a ne jinaký kšaft o duchu svém učiniti. Chceš-li však jist býti, že ho přijme Bůh, musíš ho nejen teprv při smrti poručeti Bohu, ale vždycky. A musíš ho posvěcovati a očišťovati ustavičně, proto že Bůh nečistého nic k sobě nepřijme a nepustí.

VI. Všecka stvoření ucítla moc smrti Kristovy, země se třásla, skály pukalo, opona chrámová se roztrhla, hrobové odvírali, mrtví vstávali, centurio s jinými v prsy se bili. Ach, nebuď tvrdší než kamení, roztrhuj pokáním srdce své, vstávej z mrtvosti hříchů, aby tě nesehltil hněv Boží, kterýž tak dotřel na zástupce hříšníků, dotře ovšem na samy nekající hříšníky, až je i setře.

VII. I mrtvému již Kristu chtěli hnáty lámati, ale nemohli, i mrtvého bodli. Ach, přestaň, zlý křestane, ukřižovaného Krista bůsti a jemu posměch činiti. Běda, běda, běda, nepřestaneš-li. Nebo (prý) uziří, v koho jsou bodli.

VIII. Naposledy, z krve a vody, kteráž z boku Kristova vyplýnula, připrav sobě lázeň, křestane věrný, k obmývání hříchů a nečistot.

Tomu, kterýž zamiloval nás a umyl od hříchů našich krví svou a učinil nás krále a kněží Bohu a Otci svému, buď sláva a moc na věky věků amen. (Zjev. 1, 5. 6.).

Kázání na XV. díl pašije.

(Na večerní Velikého Pátku.)

Doprovodili jsme očima mysli své Pána Ježíše Krista skrz utrpení jeho včera až k místu smrti jeho a na jeho bolestné ukřižování se dívali a tolikéž dnes smrt jeho a moc její, kteréž nebe i země pocítovala, spatřovali jsme. Pozůstává, abychom ho s pobožným Jozefem a Nikodémem k hrobu ještě doprovodili a z toho sobě sami také Krista toho ukřižovaného s tajemstvím a užitky kříže jeho v srdcích svých již pohřbiti a zapečetiti příčinu vzali.

Textus.

Vidělo se Duchu svatému i tento poslední díl snižení Kristova, uvržení jeho do země, pilně zapsati dáti, abychom všeho, co se s Pánem našim dalo, plnou povědomost měli. Porozvažmež tedy také ty věci.

Vypsali pak nám o tom pohřbení umrtveného na kříži Syna Božího evangelistové:

I. Od koho pohřbován byl?

II. Jak se ten pohřeb vykonal?

III. Co s pohřbeným již přátelé i nepřátelé činili?

O I.

Pohřbové mrtvých konání bývají od nejbližších přátel buď krevních, neb povinností nějakou spojených. Ale tuto jinak se stalo. Z krevních přátel jeho byla tu sic přítomná rodička jeho, ale ta pro chudobu a nedostatek nákladu a přátel, jako i pro zármutek a srdce utrápení nevěděla se jak toho ujíti, zvláště poněvadž tělo to v moci vrchností bylo a stráž žoldnéřů ještě tu stála. Nejbližší

zatím byli apoštolé a učedníci, ale ti strachem se rozschovávali; žádný se ukázati nesměl, krom jediného Jana. Židé pak podle zlobivosti své byli by ho rádi tam na popravišti mezi jinými zločinci zakopati dali.

I nastrojil Bůh z prostředku samých biskupů a knížat dvě vzácné osoby, kteréž se mrtvého těla Kristova ujaly, a počestný pohřeb opatřily. Což že působením Božím šlo, vidí se z toho, že ony z námluvy toho nečinily, ale právě Božím vedením. Nejprvé zajisté Jozef z Arimatie, osoba počestná atd., kterýž ač nepovoloval radě jejich, však ubrániti nemoha, mlčel a až posavád víru svou v Krista tajil, tu po usmrcení Páně, vida divy a zázraky veliké, roznítíl se v srdci svém a litujíc toho, co se stalo, napraviti své aspoň přehlédnutí umíníl, tak jak možné. A ač nebezpečno bylo ujímati se toho, kterýž v celé radě odsouzen byl a jehož všecken lid hlasy svými potupil a Pilát jménem císaře římského ortel smrti naň vyřkl, on však osmělil se, dí text, t. odvážil se, přijď co přijď podniknouti, byť ho biskupi z rady proto vysaditi, byť ho Pilát do arrestu vzíti, byť ho lid ukamenovati měl. Šel tedy, osměliv se, ku Pilátovi a prosil za tělo Ježíšovo, prosil za toho oběšeného, jako za dar zvláštní, a tím víru svou i horlivou k Kristu lásku pronesl. Pilát podivil se žádosti takové i tomu, již-li by čas byl, protože člověk ukřižovaný dlouho se trápil, třebas některý den. A zvěděv na setníkovi, daroval to tělo Jozefovi. (Tu viděti opatrnost Pilátovu, že nechtěl dáti živého Krista, kterýž by snad ještě vyhojen býti byl mohl, aby nešel ortel zpátkem, ale mrtvého teprv. Což tak řídila Boží moudrost, abychom i ten důvod smrti Kristovy měli). Jozef tedy koupiv kmentu čistého, šel, aby úmysl pobožný vykonal.

A aj, připojil se k němu druhý z rady, kníže židovské, Nikodém, nesa dostatek vonných věcí, aby počestně vykonán býti mohl pohřeb Páně. Ó jak tuto divný Pán Bůh se ukázal, že Synu svému, tomu nejpotupnější smrtí zločinců z světa svedenému tak počestný pohřeb opatřiti ráčil. A i toť ukojeného již hněvu Božího znamením bylo.

O II.

K vykonání samého pohřbu přináleží okolostojičnosti, kteréž evangelistové vypisují, čas, způsob, místo.

Čas: u večer velikého pátku, dříve než se začala sobota, to jest časně před západem slunce, aby pohřebníci ti domů ještě dojít mohli, nebo podle zákona toho šetřiti musili. Nepřekazili sobě pobožní títo lidé tím, že poskvrníc se při mrtvém, nebudou moci Beránka figurného v ten večer jísti, (4 M. 9, 6.) milejší jim byl pravý Beránek tento, ohněm Boží lásky na kříži upečený a za pokrm světu připravený, ačkoli tajemství tomu ještě právě nerozuměli.

Způsob: že přišedše ti vzácní muži, knížata lidu s služebníky svými, tělo mrtvé Páně 1. nejprv z kříže pěkně sňali. 2. Potom (rány a krev bezpochyby očistíc) do plátna aneb kmentu stkvoucího zavinuli. 3. Vonných věcí okolo něho (když čas krátký, pro nastávající sobotu, mazání při něm vykonati nedopouštěl) nastřeli, podle obyčeje židovského, dí evangelista, t. pro naději budoucího vzkříšení.

Místo byla zahrada Jozefova, blízko odtud ležící, v kteréž sám on ležeti strojl a k té potřebě sobě hrob již připravití byl dal v skále vytesaný. Tam kázal nésti Ježíše a propůjčil jemu vlastního svého hrobu, nic sobě tím, že to jest oběšenec, nepřekážeje, ale víc posvěcení hrobu svého odtud čekaje. Veliká to jeho víra byla! Veliká potupenému Ježíšovi čest! Nebo tak právě počestně pohřben jest.

O III.

Co pak s pohřbeným již se dalo?

1. Od přátel. Nejprve strojili se pomazati jej, zvláště pobožné matrony, ale že slunce k západu se již schylovalo, nemohly toho dne, než odložily sobě toho, až by sobota minula, na třetí potom den přijdouc, aby to vykonaly. Aby pak mezi tím někdo z lehkomyšlných lehkosti nějaké Pánu i v hrobě ještě neučinil, přivalily kámen veliký ke dveřům hrobovým, aby tak v pokoji svaté to tělo odpočívati mohlo. To přátelé.

2. Nepřátelé pak (biskupi židovští) provedše tak vůli svou nad Pánem slávy a vývodu života ukřižovavše, ještě neměli pokoje sami v sobě, báli se ho i v hrobě již ležícího, aby snad z mrtvých nevstal, jakž o tom mluvil. Protož chtějice to předjiti a sotva tu noc přechávše, hned v sobotu, v slavný ten velikonoční den šli ku Pilátovi a starost svou jemu oznámivše, žádali rady i pomoci. Však, aby ho zmámili, nepověděli sprostně, co je hněte, než jinou tomu barvu dávali, jej svůdcem nazývajíce a kterýž nemálo jich po sobě potáhl, od nichž, bude-li z hrobu ukraden, že se udělá pověst, jakoby opravdu z mrtvých vstal, a že bude horší blud poslední prvního atd. Pilát povolil, aby vzali jeho gardu a jak chtí ten hrob sobě opatřili. I opatřili, rotu žoldnéřů vzavše, a jimi hrob Kristův zbrojně osadivše. A že pak ani žoldnéřům nevěřili (jakž zlých lidí, vždycky a všude podhlídavých obyčej), aby snad uplatiti se nedali a Krista z hrobu nepustili, přidali pečeti své a snad i Pilátovu k tomu kamenu, aby odvalen býti nemohl. Z čehož patrné, že kámen ten byl kámen hrobový, k tomu aby se ním dvěře hrobu toho zavíraly, přihotovený, protož se dobře s hrobem spojoval a zapečetiti dal.

Tak myslii nepřátelé, že již všecko dobře opatřili.

PŘEDPOVÍDÁNÍ.

Ale jakož všechny jiné věci, tak i pohřbování toto Kristovo dalo se podle Písem (1 Kor. 15, 4.). Nebo

1. Že měl býti pohřben, vidí se z Izaiáše, když praví, že bezbožnému byl v moc dán hrob jeho, (Iz. 53, 9.) t. bezbožným žoldnéřům pohanským. A ukazovala totéž figura Jonášova, jakž sám Pán vysvětlil, že jak Jonáš v břiše velryba byl tři dny a tři noci, tak Syn člověka v srdci země (Mat. 12, 40.).

2. Že od slavných pohřben býti měl a to počestně, předpověděl to Izaiáš tím, že prý odpočívání jeho bude slavné (Iz. 11, 10.).

3. Že s vonnými věcmi pohřben, aby při vzkříšení tělo jeho z hrobu, jako z vonného paláce vyšlo, předzvěstoval to Žalm 45, 9.

4. Že i proti ležícímu již rady skládány, o tom David v osobě Kristově tak mluvil: Sšeptávají se spolu proti

mně všickni, kteříž mne nenávidí, říkajíce: „Pomsta za nešlechtnost přichytila se ho. A kdyžtě se složil, nepovstane zase“ (Žalm 41, 8. 9.).

5. Že hrob jeho stráží osazen, toho figúrou byl Samson, kterýž když se na nocleh dostal do Gazy, města nepřátel svých, Filištýnských, oni osadili brány města, aby jim ujíti nemohl. Ale on, vstana o půl noci, netoliko stráž jejich prošel, ale i brány jim vylámal a posměch z nich učinil (Soudc. 16, 1. atd.).

6. Že zapečetěn v hrobě Kristus, toho obraz byl onoho Daniele do jámy lvové uvržení a tam prstenem královským a knížat zapečetění, aby se uhlédalo v pravdě, co s ním bude (Dan. 6, 16. 17.). Nebo když pro službu Boží osočen byl u krále Daria, a král, jakkoli se snažoval vysvoboditi ho od smrti, nemohl však, povolil naposledy, a k Danielovi řekl: „Bůh tvůj, kterémuž sloužíš ustavičně, on vysvobodí tebe.“ A když vpuštěn byl do jámy lvové, kázal král přiložiti kámen na díru jámy a zapečetiti prstenem svým a prsteny knížat svých, aby jiná již lest a zlost lidská přistoupiti nemohla. Tak se naprosto dalo s Kristem od knížat židovských u Piláta osočeným atd.

TAJEMSTVÍ.

Ale co pak ten pohřeb Kristův znamenal? Proč se stal? Co nám tím způsobeno?

Pohřbením tímto Kristovým dokonáno jest vykoupení naše, protože tu:

I. Hříchové naši, krví Kristovou z nás spláknuti, jsou v jeho ranách vnešeni od obličeje Božího a světla jeho do podzemní propasti a tam ve tmách zahrabáni (Mich. 7, 19.), nýbrž zapečetění (Dan. 9, 24.).

II. Smrt, stíhána jsouc až do bran svých a do vnitřnosti ohrady své, vybojována jest a závory její odjaty.

III. Ďáblu moc vzata, aby účastníků Kristových ani živých ani mrtvých za své vězně míti nemohl, ale oni v životu i smrti aby Kristovi byli, i to, což bylo žalářem smrti, posvěcené již majíce, hrob, aby nebyl věřícím než komůrka aneb pokojíček odpočínutí jejich, jakž Pán Bůh mluví (Iz. 26, 20.).

Což jest i samými okolostojičnostmi pohřbu Kristova ukázáno. Nebo

1. Pohřben jest, když se sobota odpočínutí začínala, a tím ukázal, že jakož Bůh Otec po skutku stvoření odpočinul dne sedmého (1 Mojž. 2, 2.) a on také po pracném skutku vykoupení odpočinul v hrobě, tak že každý z účastníků jeho po zdejších pracech a lopotováních do hrobu půjde, ne k trápení (nebo pátek útrpného života již bude za hřbetem) ale k odpočínutí.

2. Pohřben jest Kristus v zahradě, netoliko pro ukázání, že smrt jeho jest výplatou hřícha, kterýž se v zahradě rajske stal (protož Kristus v zahradě Olivetské utrpení svá začal a teď v zahradě dokonává. A taktť slušelo, aby hřích, jakož se v zahradě narodil, tak v zahradě pohřben byl). Ale také pro naději vzkříšení budoucího. Nebo jakož se rozličná seménka v zahradách do země sejí, ne aby tam zůstala, ale aby zase vzešla a užitek přinesla, tak tělo Kristovo a svatých jeho. Ačkoli zajisté těla naše ne tak rychle jako Kristovo vstávají a ne tak bez porušení, nýbrž musejí nejprv shnítí, však to shnítí těl našich vlastně mluvě není zkažení jich, ale *resoluci* toliko, aby jiná krásnější a stkvělejší bez poskvrny dána býti nám mohla, tak jako když zlatník zanečištěnou nádobu ohněm rozpustí, aby z téhož zlata jinou slil. Nýbrž i símě do země uvržené rozpouští se proto, aby nový na se život vzíti a krásně zrůsti mohlo.

3. Pohřben jest v hrobě novém, netoliko pro jistotu potom z mrtvých vstání svého, aby jisté bylo, že on, ne někdo jiný, a svou, ne cizí mocí (jako onen 2 Král. 13, 21.) vstal, ale také pro ukázání obnovení našeho skrze smrt jeho. Že t. od té chvíle, kteříž v Pánu umírají, nebudou choditi do hrobů starých, jenž jsou žalářové smrti, ale v hrobích nových, v nichž se život věčný složil, skládati se.

4. Ten hrob byl cizí, pro ukázání, že všecka jeho zásluha ne pro něho vlastně byla, ale pro jiné. *In alienum sepulchrum ponitur, qui pro aliena salute moriebatur.* Za cizí hřích byl umřel, do cizího také hrobu se skládá. Byl pak hrob lidský, protože pro lidi přišel, pracoval, umřel, v nich se také s zásluhou smrti své skládá.

5. Ten hrob byl Jozefa, člověka dobrého a spravedlivého. I to potěšené: Umřel byl Kristus mezi zločinci,

jako nešlechtný, protože pro hříchy naše umřel, ale odpočinouti chtěl v hrobě spravedlivého, protože pro ospravedlnění naše z mrtvých vstáti měl (Řím. 4, 25.). Po dnes tak jest, že Kristus v srdcích lidí bezbožných umírá, ale v srdcích pobožných libé své odpočívání má. Kdokoli tedy pobožnost miluješ, tomu hosti se těš, že tě za přibytěk sobě posvěti.

6. Hrob ten byl vytesaný v skále, tajemství opět, že vykoupení naše jisté a pevné jest, podkopávati se nedajíci.

7. Osazen hrob strážnými byl, aby se podvodu státi nemohlo. Chvála i z toho Pánu Bohu, že se nestalo. Strážní tito židovští jsou svědkové naši, že Kristus v hrobě zadržán býti nemohl. Což důvodem jest, že závory smrti a pekla polámány jsou, když se rukojmě náš z žaláře toho, do něhož pro viny a dluhy naše na místě našem uvržen byl, vydobyl. A jestližet nepřátelé Spasitele našeho ostříhali v hrobě, ovšemť spasení našeho ostříhá Bůh, aby nám od žádného vzato nebylo.

8. Hrob onen zapečetěn byl. Zapečetěna tím také v nás buď jistota vykoupení našeho z hříchů našich. Nebo což z Daniele (9, 24.) napřed připomenuto o zapečetění hříchů obětí Kristovou (k čemuž se tam i zapečetění vidění a proroctví připojuje), toho viditelné teď splnění. Pro hříchy naše Kristus a s hříchy našimi (poněvadž na něj uvaleni byli, Iz. 53, 4. 6.) zabit byl na kříži a vnesen do hrobu, oni tedy s ním. A poněvadž teď s nimi tam zapečetěn jest, a on potom bez nich vyšel (krásný a stkvělý, hříchů a pokut hřícha již nemající), oni tedy (hříchové naši) v zapečetění tom zůstali a zůstanou na věky. Nebo když je on tam do pustin země zanesl, jako onen kozel Azazel, (3 Mojž. 16.) kdo jich hledati bude? Listu zapečetěného žádný všetečný odvírati moci nemá, neodvívá-li ten, jemuž náleží, ani tedy rejstr vin našich všetečný sok ďábel odvírati a vyhledávati moci nemá, protože je zapečetila spravedlnost Boží, pečeti náměstků svých, zřízené v obojím lidu židovském i pohanském vrchnosti. Oni zajisté činili, co rada a ruka Boží předuložila, aby se stalo (Skut. 4.).

NAUČENÍ.

I. Bezbožní nemají pokoje, ale jsou jako moře zbouřené, kteréž se nemůž spokojiti, ale vymítá z sebe nečistotu a bláto (Iz. 57, 20. 21.). Ani mrtvým nedají pokoje, aby jich sočiti, hyzdití, v zlou pověst oblékati, někdy také v hrobích nepokojiti neměli. Jaká to zlost biskupů židovských, nemoci se pomsty nasytiti! Jaká bezbožnost. Krista, že dobře všechněm a vždycky čině v sobotu někdy nemocným pomáhal, rušitelem soboty rozvolávati, sami pak teď v sobotu proti mrtvému vzteklost provodili! Jaká nestydatost, před Pilátem Krista předce svůdcem nazývati, jehož nevině on tolikrát svědectví vydal. Jaká zatvrdilost, ani těmi zázraky při smrti jeho stalými se nepohnouti! Jaká slepota, kamenem a pečeti z hrobu vyjítí zabrániti chtíti tomu, kterýž prvé mocí svou jiných hroby odvíral! Ale tak bývá, že koho Bůh pro zúmyslnou jeho zlost opustí, ten se z okovů ďáblových dobytí nemůž, pomoci mu nelze. Bože, smiluj se, a neopouštěj! sami z sebe my lidé nejsme než mrákota, přavrácenost, zahynutí.

II. Dábel tu ukázal, že jest šejdiř a kejklíř, a lhář, všudy místo pravdy šalbu provodící. Nebo jakť tuto triumfuje nad Kristem? Že ho do žaláře svého, do hrobu dostal, rozvěsil své okolo něho vítězné korouhve, žoldnéře, zbraň, pečeti. Ježto věděl, že ho v moci nemá, nebo ho v boji nepodrazil, ale sám zahanben a poražen byl. Nic méně, aby se aspoň zdálo, čehož nebylo, a on lžimi předce království své, jakž zvykl, vzdělával, a syny zpourey zaslepoval, lživě na sobě vítězství pronášel a heraltoval. Ale nebylo mu na srdci tak, jako i posavád není, když se staví, jakoby předce Krista a církev vybojovati troufal. Ví on, že nesvítězí, ale zlost jeho proti Bohu a Kristu nedá jemu přestati protiviti se a svozovati mnohých.

III. Ale ó divnějšíz moudrosti Boží! Kteráž skrze lidi i samého ďábla skutky slávy své a spasení našeho koná, tak jakž oni tomu nerozumějí, avšak mimo úmysl svůj napomáhati musejí. Nerozuměli tomu biskupové, že to jejich zavedení varty k hrobu Kristovu bude zavedení svědků k věci té, již by oni byli rádi zbránili, aby se buď nestala, buď k rozhlášení nepřišla. A aj, čemu zbrá-

niti chtěli, napomohli! Co se tedy nepřátel a jejich bouření, a vztekání, zlosti neb chytrosti bojíme? Všecko to, co oni činí, slávě Boží a našemu spasení napomoci musí, jisti budme. Znamenejme také cestu Boží, kterouž k slávě vede vyvolené své, skrze potření dokonalé a až do prachu a pekla vražení těch, kteréž pozdvihnouti stroji, o čemž, poněvadž jsme již dnes slyšeli, že se tím samým dosti činí uražené věčně neproměnné spravedlnosti jeho, nyní se více nemluví. Blaze nám, že Bůh cestou té věčné spravedlnosti provedl prostředníka našeho a nás za ním! Nebo na místo spravedlnosti milosrdenství vstoupilo a nás objalo věčně.

IV. Již pak musíme-li my připodobnění i v tom býti Kristu, abychom cestou té spravedlnosti Boží vedeni jsouce, musili tělo své i na smrt i do hrobu dáti a tam v prach se obrátiti, jděme vesele. Nebo nám již všecko to posvěcené jest, i smrt, i hrob, a jest cestou k životu a vzkříšení. Protož se k tomu potěšeně strojme, na smrt časně pamatujme, hroby sobě (jako Jozef) hotovme, jedni druhé do nich počestně provázejme. Nebo budeme-li jen Krista s sebou míti, projdeme jistotně i smrt, i hrob, i porušení, a přijdeme k neporušení. Budeme pak míti Krista s sebou v smrti, budeme-li ho v sobě míti v životě. A protož na to myslme, abychom dokud živi jsme, živého Krista živi hrobové byli. Papeženci dnes komedii sobě hrobů jakýchsi zelených strojením, navštěvováním, okolo nich klekáním, kejkllováním dělají, ale hříčka jest. Živý Kristus nepotřebuje než živého hrobu. Živého pravím a čistého hrobu, kterýž by nebyl zevnitř zbilený a krásný, uvnitř pak plný umrlčích kostí a nečistoty (jakáž jsou pokrytců srdce, Mat. 23, 27.), ale kterýž by byl jako hrob Jozefův, nový neb obnovený, prázdný nečistot atd., do takového Kristus rád se skládá, taková srdce jsou hrob jeho, nýbrž chrám jeho a palác jeho, v němž on rozkošně přebývá, pokud živi jsou. Při smrti pak skládá těla jejich do pokojíků země k odpočínutí a duši pojímá do ráje svého k rozvlažení zatím, až do dne vzkříšení.

V. Ale běda bezbožným; pohřeb jejich v pekle bude, kteří-koli zde s Kristem nejsou pohřbeni v smrt jeho, aby jakož on vstal k slávě Otce, tak oni v novotě života chodili (Řím. 6, 3. 4.). Běda jim! jako hovada v pekle skladeni budou, smrt je žráti bude na věky (Žalm 49,

15.). Smiluj se, Bože, a uchovej toho na věky! Uchová pak všechny pravé účastníky Kristovy. A protože abychom byli účastníci Kristovi v pravdě, o to pracujme.

A jakož jsme Krista ukřižovaného těch dnů v srdce svá uvodili, tak ho již v sobě složme a stráží ohraďme a pečeti zapečetíme. Pečeť naše buď nám úmysl ustavený a neproměnitelný, Krista se nespouštěti na věky. Stráž naše buď bedlivý náš na sebe a smysly své i všechno, s čím se obírat budeme dnes, zítra v den připravování, i při nastávající velikonoční slavnosti i vždycky, pokud živi jsme, pozor, aby nám ani na mysl, ani na oči, ani na jazyk nepřicházelo nic, čím by v nás kormoucen býti mohl Kristus, a poskvřňováno svědomí naše. Aby nám někdy, vyšli-li bychom z pravdy té, kteráž jest v Ježíšovi, (Efez. 4, 21.) neřekl Bůh, co tam Galatským: „Ó nemoudří, kdož vás tak zmámil, abyste nebyli povolní pravdě? kterýmž před očima Ježíš Kristus vymalován byl, v vás ukřižován“ (Gal. 3, 1.).

Až potud buď rozjímání naše utrpení Kristových, smrti, i pohřbu jeho.

Pochválen budiž Pán Bůh náš, že se nám opět v víře o vykoupení našem a v potěšení sladkosti jeho obnoviti dal, úmyslu našeho požehnal, pokoje a zvolnosti k shromažďování se, i zdraví a síly a pomoci své k tomu předsevzetí propůjčil. Učinili jsme, co na ten čas Pán Bůh dal a k čemu mdloba naše stačiti mohla. Ale u něho více jest světla, kteréž aby rozhojňoval v nás, žádati jsme povinni. Jako i za to, aby v nedostacích byl milostiv a nás pro Krista za svůj lid máje, skrze moc zásluhy jeho v milosti své choval, po pracech zdejších k odpočinutí a potom k vzkříšení blahoslavenému přivedl. Amen.

HISTORIA

o vzkříšení a na nebe vstoupení Pána našeho Ježíše Krista,

kázáním paterým vysvětlená.

Kristus Ježíš, vojvoda života a Pán smrti, račiž nám v slavný tento velikonoční hod milostí a potěšením svým přítomen býti,
Amen.

Neplač, aj svítězilť lev ten, kterýž jest z pokolení Judova, řekl jeden ze čtyřmecítma starců k Janovi sv. (Zjev. 5, 5.). Avšak i my, kdokoli jsme v Krista věřící, slyšme k sobě dnes totéž, i s tím, co anjelé svatí a sám všech svatých nejsvětější Pán k Marii řekl: „Proč pláčeš? Neplač, aj svítězil jsem já atd. Až posavad patřili jsme očima víry na tohoto zastupce našeho v jeho poníženém způsobu a zmaření se jako na muže bolesti, ztrápeného a ubitého pro nás, dnes již začínáme patřiti na něj týměž zrakem víry, jakožto na vítěze, mocně a slavně nad všechněmi svými a našimi nepřáteli triumfujícího. Protož kdokoli jste plakali a rmoutili se, vidouc Spasitele svého v jeho utrpení a snižení, veselte se nyní hledíc na něj, Pána svého, z moci a vazby smrti vydobytého a oslaveného, vám s sebou vítězství a život nesoucího. O čemž přemýšlování pobožná, podle historie nám ode všech čtyř evanjelistů vypsané, týměž způsobem a pořádkem jako v pašiji sv. míti majíce, od vzývání Boha a Ducha jeho začneme.

Textus.

(První tři díly harmonie o vzkříšení.)

Ačkoli evangelistové historii vzkříšení Kristova pilně vypsalí (protože článek o vzkříšení Kristovu netoliko jest hlavní, ale hned jiných článků víry křesťanské základ, jakž apoštol dí: „Že nevstal-liť jest Kristus, daremná jest víra naše; 1 Kor. 15, 14.“, protož i Augustýn napsal: *Mortum esse CHRISTUM pagani ac inimici ejus credunt; resurrexisse autem Christum propria fides est Christianorum*), ukazuje však sama věc, že k vyrozumění pořádku té historie pilnosti potřebí. Nebo poněvadž se nevidělo Duchu svatému ani všeho, co Pán náš na světě buď před smrtí neb i po vzkříšení činil, zapisovati dати, ani spisováním těch věcí lahoditi mozku lidskému (jakž činí, kteříž vtipem lidským historie spisují, všechno i víc třeba, než bylo, sličně a slibně vypravující) ale toliko podati důvodu víře naší, aby se na čem zakládati a okolo čeho vinouti měla (viz o tom Jan 20, 30. 31. a 21, 25. a Skut. 1, 3.), za tou příčinou evangelistům rozdílně do péra, co psáti mají, vkládal, tak že i když jednu a touž věc píší, častokrát jinými slovy a jiným pořádkem píší, aby více o čem přemýšlovati, nežli co pojednou obsáhnouti bylo. V čemž mínění Boží znajíce, neliknujme se i v tomto článku pobožně myslí svou se zastavovati, a jakž historii vzkříšení Kristova, tak i tajemstvím tu složeným, rádi vyrozumívati.

Zdržuje se v slovích přečtených:

Troje mocné a jisté Kristova z mrtvých vstání osvědčení a rozhlášení, jmenovitě skrze anjely, skrze Pána samého a skrze Pilátovy žoldnéře, jakožto hrobu Kristova strážné.

(Neb ačkoli také skrze svaté některé z mrtvých vstalé některým pobožným v Jeruzalémě vzkříšení Kristovo osvědčeno bylo, jakž v historii pašije připomíná sv. Mat. 27, 53., však poněvadž v slovích přečtených o tom zmínky není, pomine se toho). Kdež povážíme

I. Kdy se rozhlášení Kristova vzkříšení stalo?

II. Jakým pořádkem se konalo?

III. Co ti, kterýmž v známost uvedeno bylo, činili?

O I.

O času vypravují evangelistové, že dne třetího po smrti Páně, ráno, za tmy ještě, pobožné ženy navštěvovaly hrob, žádajíce tělo mrtvé mastní mazati. Ale že místo těla Páně anjely našly, kteříž jim o z mrtvých vstání jeho vypravovali. A tu již celý den se chodilo a běhalo, a vypravovalo, jakž dále uslyšíme. Tuto znamenejme

1. Že se vzkříšení Páně toho rána stalo, ne potom ve dne, ani před tím v noci. Nebo anjel řekl: „Vstalť jest“, a to bylo v svítání, již tedy byl vstal. Že pak nedávno před tím byl vstal, patrné jest: předně z zemětřesení, kteréž ženy již v cestě jsouce slyšely. Druhé, z předpovídání Páně, i prorockých, že třetího dne z mrtvých vstane. Třetího tedy dne, v neděli, a ne druhého, v sobotu, vstal. Řekl-li by kdo: „A tak předce neležel tři dny a tři noci v hrobě, ale toliko dvě noci a jeden den.“ Odp. Řekl byl Kristus, pravda jest, že jakož Jonáš atd. tak on tři dny a tři noci bude v srdci země (Mat. 12, 40.). Protož někteří z učitelů těch tři dnů počátek kladou ne při smrti jeho, ale při začátku utrpení v zahradě Olivetské. Ale není toho úskoku potřebí. Nepraví zajisté Kristus celé tři dny, ale prostě tři dny. Byly pak v pravdě tři dnové, v nichž v hrobě ležel, pátek, sobota a neděle, ačkoli v pátek k večeru lehl a v neděli ráno vstal; skutek pravdu vykládá. Nevstal rychleji pro jistotu pravdivé smrti, že netoliko všecka krev ze všeho těla vytočena byla, (jakž jsme na kříži viděli), ale také i dokonale ostatek těla vystydlo, tak že byť jaká krůpěj krve ještě se kde byla zadržela, obnoviti se však k životu přirozeně možné nebylo. Nechtěl pak déle ležeti v hrobě, jakož pro to svaté tělo své, kteréž nemělo viděti porušení, tak i pro účastníky své, aby jich v truchlosti příliš dlouho nenechával. Ovšem pak do dne soudného ležeti nechtěl v prachu, jakož pro sebe sám, že kralovati a církvi, kteréž sobě dobyl krví svou, spravovati měl, tak i pro církvi, aby vítězstvím jeho a spasením svým jista býti mohla, poněvadž by bez toho všecko v nejistotě stálo (1 Kor. 15, 14.).

2. Znamenejme, že žádný z evangelistů o samém z mrtvých vstávání, jak se stalo, nic nepoznamenal, než

toliko jak z mrtvých vstalého anjelé zvěštovali, a věřící sami také viděli. Divná věc. Když na smrt byl odsuzován, veden, ukřižován, umíral, oblakové svědků a diváků všudy vůkol byli, když pak teď vstává a z hrobu vychází, nerci-li zástupu, ale ani jedinkého člověka přítomného není, kterýž by, jak se duch do těla vracel, jak se tělo hýbati začalo, jak se pozdvihlo, jak prostěradlo z sebe skládalo a svinovalo, jak z hrobu šlo, jak se anjelé vítězi od pobití nepřátel se vracujícímu klaněli, podívatí byl mohl. Aniž jde Pán do Jeruzaléma, aby se po ulicích zase ukázal, nepřátely své předěsil, vítězství své nad smrtí osvědčil, an se rozumu našemu zdá, že to býti mělo mnohem více nežli při Lazarovi a onom mláďenci v Naim, kteříž před všechněmi vůbec z mrtvých vstali. Ale odpověděl nám dávno již Pán Bůh na taková a jiná podobná myšlení: „Nejsou myšlení má jako myšlení vaše, ani cesty vaše jako cesty mé“ (Iz. 55, 8.). A Kristus podobně, že království Boží nepřichází patrně (Luk. 17, 20.), protože není z tohoto světa, (Jan 18, 36.) v poslední teprva den zjevena bude sláva jeho, do níž skrze své z mrtvých vstání všel (Luk. 24, 26.). Nyní v času milosti vyzdvihl království své v slovu svém, povědév: „Blahoslavení, kteříž neviděli a uvěřili“ (Jan 20, 29.) proto, aby víra byla důvodem neviditelných věcí (k Židům 11, 1.), a jakož jeho život po vzkříšení skryl se v Bohu, tak abychom my svůj s ním tam v Bohu skrytý býti znali, kterýž, když se ukáže Kristus, ukáže se také s ním v slávě (Kol. 3, 3. 4.). Nyní tedy abychom skrze víru chodili a ne skrze vidění, (2 Kor. 5, 7.) ta jest rada Boží. Dosti tedy mějme na tom, že zjeven jest svědkům k tomu zřízeným, hodným a dostatečným, skrze něž to v známost uvedeno jest světu. O čemž následuje.

O II.

Co se pořádku tkne, toho v známost uvozování Kristova vzkříšení začátek stal se na strážných, kteréž Bůh zemětřesením a anjel Boží lhmotem kamene a bleskem obličeje svého zarazil, že zmrtvěli a sotva se seberouc, utéci trefili. Viděli-li samého Pána z hrobu jdoucího, zmínky se nečiní; podobné jest, že se jim té milosti, již

hodni nebyli, nedostalo, ale služebník před obličejem Pána svého rozptýlil nepřátely jeho.

Co se tkne zjevování tohoto skutku samým pobožným, to tímto pořádkem šlo:

1. Nejprve přišly k hrobu pobožné ty ženy, za tmy ještě, ráno, v samo svítání a našly otevřený hrob a prázdný. Znamenej, někteří Matoušovo mluvení: „na skonání pak soboty šly, aby pohleděly na hrob,“ vykládati chtějí, jakoby večer ještě v sobotu ty dvě Marie na hrob sobě pohlédati chodily a ráno teprva mazati Pána přišly. Ale to býti nemůže. Nebo kdyby večer byly šly, ráno by se byly konečně nevrátily, protože by hrob zapečetěný a žoldnéři osazený byly spatřily a zděsily se a předsevzetí své za ztracené měly. Ale zřejmé jest všelijak, že o tom hrobu osazení ani ženy, ani učedníci sami nic nevěděli. Protož se ony i potmě jíti pokusily, o nic se jiného nestarajíce, jen budou-li moci kámen odvaliti, z mužského pohlaví žádného s sebou nevzavše. Kráčely tedy v sprostnosti srdce svého, nic o tom, co biskupi včera při hrobu učinili, nic, co dnes již Pán Bůh tam vykonal, nevědouce.

2. Když tak našly hrob prázdný, Máří Majdaléna, nejhrolivější Kristova milovnice, nejvíce se zkormoutila, a na nic dále nepočekavši, sama jediná k městu prchla a učedníkům, kteréž našla, Petrovi a Janovi, že zle, že Pán z hrobu vzat, kdo ví od koho a kam, zvěštovala, rady žádajíc. Kteříž také se ulekli a co se to děje spatřiti chtějí, k hrobu běželi. Patrné hle jest, že ani ti o osazení včera hrobu nevěděli, sic by se byli báti mohli (jakž bázlivi byli), že to léčka nějaká na ně, aby je tam zvalili a zjímali. Šli tedy i oni v sprostnosti srdce, a Maria Majdaléna opět za nimi.

3. Mezi tím, když prvé tam Majdaléna od hrobu byla utekla, a jiné ženy se tam pozdržely, starostlivě, co se to stalo, rozmlouvajíce, ukázali se jim dva muži (t. anjelé) vedle nich (t. ne v hrobě, ale před hrobem) stojící, a jim co se stalo, zprávu dávající. S potrestáním však nejprv zpozdilosti: „Co prý hledáte živého mezi mrtvými?“ jakoby řekl: „Co nevíte v koho jste byly uvěřily? Však jste vyznaly skrze Petra, že on jest Syn Boha živého, (Mat. 16, 16.) a on vám sám pověděl, že jakož Otec má život sám v sobě, tak i Synu dal, aby měl život sám

v sobě (Jan 5, 26.). A což nevíte, co nedávno teď při vzkříšení Lazara promluvil: „Já jsem vzkříšení i život, kdo věří ve mne, by pak i umřel, živ bude, (Jan 11, 25.). I jestližeť jiní u víře jeho umírající v něm předce život mají, co pak sám on, soudíte-liž to? A zdaž pak nevíte, rozpomeňtež se, že vám textem zřetelně o sobě oznamoval, že bude ukřižován, avšak třetího dne z mrtvých vstane.“ *NB.* Pětkrát to předpovídal Kristus, však čtyřikrát před samými apoštoly: 1. V krajině Cesaree Filipovy Mat. 16, 21.; 2. Z hory Tábor jda, po proměnění, Mat. 17, 12.; 3. U Jericha, do Jeruzaléma jda, Mat. 20, 17. 18. 19., Luk. 18. 31.; 4. V Jeruzalémě za poslední večeře; 5. Jednou pak před posluchači vůbec, v Galileji, kdež bezpochyby i tyto Krista následující ženy byly, Mat. 17, 22. 23. To tedy jim na paměť přivodí anjel. A oznamuje, že se tak stalo. Vstaltť jest, neníť ho tuto. Což ony uslyšavše, vrátily se do města a oznámily, co viděly a slyšely apoštolům, t. jiným apoštolům, kromě Petra a Jana, kteříž na oznámení Máří Majdalény již byli vyšli, k hrobu běževše, s těmito však ženami se minuli, jakož i Majdaléna.

4. Pohleďtež tedy také, co oni dva v hrobu zpravili? Běželi sami dva, buď že nejhorlivější milovníci Kristovi byli, aneb že Majdaléna sama je našla, a oni hned vstavše běželi. Jan předběhl Petra, jakožto mladší, avšak do hrobu nahléd toliko, nevešel tam, buď že jej hrůza obešla, neb že na samém spatření dosti měl. Petr tedy všel, prostěradel, jako i rouchy hlavní obzvlášť ležící, pěkně svinuté ohledal a že to v pravdě tu leží, poznal. I divil se, co se to děje, an však mu vzkříšení na mysl nepřišlo, jako ani Janovi. Neb ač evangelista praví, že všed i on do hrobu, uvěřil, však co to za uvěření bylo, vykládá sám. Nebo (prý) ještě neznali Písma, že měl z mrtvých vstáti. Čemuž tedy uvěřil? Tomu, co Maria pravila, že Pán od někoho vzat jest a někam jinam přenešen. Jaká toto zpozdilost těch milých apoštolů! I šli zase domů, v pochybování svém. Někteří smýšlejí, že když domů šli, Pán se Petrovi zjevil. Ale to býti nemůže, protože by tak dříve Petrovi než Majdaléně se zjevil, čemuž odpírá Marek, (16, 9.) k tomu onino dva do Emaus jdoucí a nějak před polednem z města vycházející oznamovali, že někteří z apoštolů k hrobu chodili,

ale Pána neviděli (Luk. 24, 24.). Musilo tedy to Petrovi se ukázání potom teprv po poledni se státi.

5. Po odjití Petra a Jana od hrobu, Majdaléna zůstala u hrobu plačeci. A jakž lidí truchlých ztracené věci hrubě litujících a pilně hledajících obyčej bývá, že se k místu tomu, kde věc byla, tytýž vracují a jakoby očím svým nevěřili, znovu pohlédají, ohledují, přehledávají, tak i ona znovu opět do hrobu nahlédla. A aj, dva anjelé tam v bělostkvoucím rouše sedí, jeden u hlav, druhý u noh, tážící se ji: „Ženo, co pláčeš?“ Ona, plná víry a k Bohu milosti jsouc, neulekla se anjelského vidění jako prvé tam jiné ty ženy, ale odpověděla směle a bolest svou jim oznámila: „Vzali Pána mého, a nevím, kde ho položili.“ V tom odpovědi nedočekajíc, obrátila se a uzměla Ježíše. Staří (*Chrysostomus, Athanasius a j.*) smýšlejí, že když Pán přistupoval k hrobu, anjelé povstali a nebo se i poklonili, což proč by se dalo, vyrozuměti chtěcí Maria, že se ohlédla a uzměla Ježíše, nepoznavši ho však. Myslíla, že jest zahradník, nevědouc, kdo by jiný tu co činiti měl, a připadlo jí na mysl, že asi on nerad tomu byv, že jemu to mrtvé tělo tu položeno bylo, někam ho přenesl. I prosí, aby jí pověděl, kam je dal, ona že je mítí a vzítí musí. Kdež znamenejme trojí povahu srdce láskou plápolajícího. Jedno, že se koří a prosí: „Pane.“ Druhé, že čím se sama pěstuje, myslí, že totéž všechněm na mysli jest. Protož ona teď tomu zahradníku i jmenovati zapoměla, koho hledá: „Než jen, vzal-lis jej, pověz.“ Třetí, že se i o nemožné věci pokouší: „Ať jej vezmu.“ Hle, osobu mužskou, plného věku a mrtvou, na níž by čtyři jonáci co nésti měli, žena mdlá v pokolení, ale silná v milování unéstí sobě troufá. Aj, jak mnoho láska může, v kterém se srdci rozmůže! Pán dobré její srdce a takové po sobě toužení vida, nechtěl se déle tajiti a když ona ho po tvárnosti poznati (pro pláč, aneb pro stud pilně na něj nepohlédši, aneb že ještě přítmi bylo) nemohla, aby ho po hlasu mohla poznati, promluvil k ní, a místo odpovědi na její otázku jmenoval ji toliko Maria. Čímž pojednou srdce její projato, že ho poznala a zkríkla: „*Rabboni*, mistře můj!“ a padši k nohám, líbatí jej chtěla. Pán zpátkem postoupiv, zbránil ji toho: „Nedotýkej se mne, nebo jsem ještě nevstoupil k Otci svému.“ Jakoby řekl: „Ne proto jsem se v život navrátil, abych s vámi

zase tak jak prvé byl, ale abych k Otci vstoupil a království věčné ujal, protož o tělesném zde mezi vámi království mém myšlení odlož ty i jiní, a jdi, pověz bratřím mým (apoštolům), vstupuji k Otci svému a k Otci vašemu atd. t. že jsem vstal, avšak proto vstal, abych na nebesa vstoupil.“ To pověděv jí Pán, ztratil se od očí jejich a ona přišedši, zvěstovala učedníkům, že viděla Pána, a že jí to pověděl (Jan 20, 18.).

6. Po takové zprávě zdvihly se jiné opět ženy a zase běžely k hrobu, když již slunce bylo vzešlo, kterýmž se opět ukázal v hrobě sedící anjel, potěšující jich, aby se nebály a oznamující jim, že Pán vstal právě. Protož aby šly a učedníků u víře potvrdily, s doložením, že Pána živého sami uzří v Galileji, podlé zaslíbení. I běžely, plné i radosti i strachu jsouce. Ale aj, Pán vstříc jim přišel, zastavil je, pozdravil jich a anjelského oznámení potvrdiv, poručil, aby učedníkům řekly, že ho v Galileji uzří, tam aby šli. Zastavil-li by se kdo na tom, proč Pán učedníkům do Galileje odkazuje, poněvadž se jim tu v Jeruzalémě zjeviti strožil i zjevil, netoliko Petrovi a dvěma do Emaus jdoucím ale i společně apoštolům, hned v ten den u večer a potom po osmi dnech zase. Odp. Protože v Galilei nejen apoštolům, ale i jiným učedníkům a věřícím zjeviti se strožil, tak že více než od pěti set bratří spolu vidín byl, (1 Kor. 15, 6.) kdež u přítomnosti všech apoštolům legací do světa poroučel. O čemž jindy.

7. Poslední osvědčení vzkříšení Kristova připomíná se v přečtených slovích to, kteréž se stalo skrze žoldnéře biskupům. Jací posluchači, takoví kazatelé. Nebyli hodni slepci, aby se jim zjevoval Kristus, když ho prvé v učení a zázracích nepřijímali, nýbrž zlostně jeho učení i osobu zavrhl, skutky pak Božské ďáblu připisovali. Byli by totéž tuto učinili a k mámení nějakému přičtli. Aniž hodni byli, aby k nim anjely poslal, poněvadž proti svědomí hřešivše, ďáblův otrokové učinění byli. Však aby vždy bez osvědčení nebyli, poslal jim kazatele, kterýchž svědectví v podezření bráti nemohli, vlastní jejich strážné, kteříž jim všecko oznámili, co se bylo stalo. A tak dosti Kristovo vzkříšení přátelům i nepřítelům bylo osvědčeno a rozhlášeno.

O III.

Co pak činili ti, jimž z mrtvých vstalý Kristus zjeven byl?

1. Nejlepší svědectví mají ženy, že věřily i anjelskému svědectví i Kristovu zjevení, protože se klaněly a apoštolům radostné noviny zvěstovaly.

2. Apoštolé ne tak chvalitebné svědectví mají, nýbrž dokládá sv. Lukáš, že slova žen pobožných za bláznovství měli (aneb, mírněji vyložíc *ἡρώς* za klevety) a nevěřili jim.

3. Nejbezbožněji pak počali sobě Židé, že již aspoň srdce své obměkčiti a Bohu čest dáti majíc, oni o to se radili, jak by tu pověst ututlati mohli. Protož lež vymyslili a ji žoldněřům, aby ji místo pravdy hlásali, podali, i peněz velikých na to, k uplacení falešných těch svědků, nelitující. Lež vymyslili, že ho učedníci ukradli, jakž byli Pilátovi řekli, že by se státi mohlo, kdyby hrob nebyl osazen. Chtějíc tedy za prozířetelné býti držáni, že oni to prvé věděli, sobě dávají vinu, že sami při tom nebyli a lépe na tu věc pozor nedávali, žoldněři že byli nedbalci, vydali se v spaní atd. Tak se jim zdálo, že velmi vtipnou báseň vymyslili, ana pak makavě zřejmá lež jest, kdo jen rozumně na ni pohledí. Nebo

1. Jak je to k pravdě podobné, aby lidé bázkiví, rozplašení, nezbroyní pokusiti se měli mezi zbroynou silnou stráž?

2. Jak možné, aby ho ukradli? Hrob vytesaný byl v skále, podkopati ho nebylo možné; povrchu pak přivalen byl velmi veliký kámen, odvaliti se bez šustu a hřmotu nemohl, jak pak spáti mohli tak tvrdě, aby neuslyšeli?

3. Spali-liť jsou, kterak vědí, že ho učedníci ukradli? Viděl-li to jeden aspoň z nich, proč jiných nevzbudil? Pakli všickni, proč praví, že spali? Pakli spali opravdu, proč tvrdí, čeho neviděli? Summou, obraťte se oni kam obraťte s touto lží, neostojí. Protož ne zle stará církev zpívala: *Cur non servarunt petram justitiae? Aut nobis reddant sepultum, aut resurgentem nobiscum adorent, dicentes: Qia vivit, vivit DEO*, t. proč nám nezachovaly skály

spravedlnosti? Aneb nech nám vrátí pohřbeného, aneb z mrtvých vstalému s námi nech se klanějí, řkouce, že živ jest, živ jest Bohn.

PŘEDPOVÍDÁNÍ.

Že vzkříšení Kristovo podle Pisem se stalo, svědčí apoštol (1 Kor. 15, 4.) a teď Jan evangelista, pravě, že nemohli věřit, protože neznali Písma, že měl z mrtvých vstát (Jan 20, 9.). Ale nám z milosti Boží již známá jsou prorocká, jakož o smrti tak i o vzkříšení Kristovu předpovídání, protože je Kristus a apoštolé přivodili. Něco však vždy tuto se připomene.

1. Símě ženy potře hlavu hadovu, on pak potře jemu toliko patu (1 Mojž. 3, 15.).

2. Z úzkosti a soudu vyňat jest, a protož rod jeho kdo vypraví? dí Izaiáš (53, 8.).

Zabit bude Mesiáš, avšak to jemu nic neuškodí, dí Daniel (9, 26. atd.).

Figuroval to Izrael, když od Faraona stíhán a do moře velmán byv, zase však na sucho vyšel, a Farao s svými utonul (2 Mojž. 14.). Též Samson, kterýž dostav se v moc nepřítelům svým svázaný, tak že plésali nad ním, on však dobyl se, svazy potrhav, nepřátele pobil (Soude. 15.). Též po druhé v městě Gáze byv osazen vartou, povstal, probil se, závory bran polámal a vrata jejich na rameon pryč zanesl, smích učiniv z nepřátel svých (Soude. 16.). To též vyznamenal Daniel bez viny do jámy lvové uvržený a tam zapečetěný, však divnou mocí Boží zachovaný, na jehož místě sokové jeho odsouzení a potříni jsou (Dan. 6.). Až i to, že mládenci tři pro stálost při službě Boží do peci ohnivé uvrženi, beze škody vyšli a ti, kteříž je tam metali, od ohně sehlceni. (Dan. 3.). A že třetího dne z hrobu vyšel, figuroval to Izák k oběti oddaný a v srdci Otce svého jako již zabítý, třetího však dne živý jemu navracený (1 Mojž. 22.).

Též Jozef nevinuě tři léta v žaláři sedící a potom k veliké slávě povýšený (1 Mojž. 41.).

Ovšem pak Jonáš pro neposlušství Boha z lodí do moře vyvržený a od velryba pohlcený, po třech však duech živý na břeh vyvrácený (Jon. 2, 1.). Kterýž i v tomto pěkně Krista vyznamenal, že jakož on viditedlně při pří-

tomnosti mnohých lidí do moře uvržen byl, navrácen pak na břeh neviditedlně, tak že žádný nespatrił a při tom nebyl; jeho však život obcováním zase mezi lidmi a ukázáním městu Ninive pokání dostatečně osvědčen byl, tak Kristus u přítomnosti zástupů mnohých v hrdlo smrti se dostav, odtud zase bez přítomnosti sic lidské vyšel, avšak svým se lidem ukazováním a po všem světě víry v sebe a pokání rozhlášením, dosti mocně sebe živého osvědčil. Jakž potom k Janovi mluvil: „Já jsem ten živý, ježto jsem byl mrtvý a aj živ jsem na věky věků, amen. A mám klíče pekla i smrti“ (Zjev. 1, 18.).

Ze vstátí měl ráno, o tom řekl David: „Z večera potrvá pláč, ale z jitra navrátí se prozpěvování“ (Žalm 30, 6.). A Ozeáš: „Že jako svítání jitřní zpraven bude východ jeho (Oz. 6, 3.).

Ale co víc připomínati? Plná jsou toho Písma, že Mesiáš smrtí smrt zkaziti a vzkříšením život a nesmrtedlnost navrátiti měl.

TAJEMSTVÍ.

Kristus vydán jest na smrt pro hříchy naše a vstal z mrtvých pro ospravedlnění naše, dí apoštol (Řím. 4, 25.). Odkudž vidíme, že užitek vzkříšení Kristova k nám patří, neméně, nežli užitek smrti jeho. Aniž jinak býti můž pro neproměnnost spravedlnosti Boží, kterýž, poněvadž tohoto za hříšné rukojmě jednou přijal a hříchy naše naň uvalil, pro ně jeho obžalovati, souditi i odsouditi dal, i *execuci* vykonal, nemožné, než že cokoli tím způsobeno jest, to naše jest. „Poněvadž jeden za všechny umřel,“ dí apoštol, „tedyť jsou všickni zemřeli“ (2 Kor. 5, 15.). Z čehož jde, že poněvadž ten jeden zase z mrtvých vstal, tedyť jsou s ním všickni z mrtvých vstali. Jakož pak o tom tak potěšeně mluví Písma: „Když jsme my mrtví byli v hříších, obživil nás spolu s Kristem a spolu s ním vzkřísil i posadil na nebesích“ (Efez, 2, 5. 6. viz také Kolos. 2, 12. a 3, 3.). Vkládal totéž v mysl Bůh staré oné církvi a jak v Mesiášovu vzkříšení své spatřovati mají, skrze proroka je učil: „Pojďme, navraťme se k Hospodinu. Nebo on uchvátil a zhojí nás, ubil a uvíže nás. Obživí nás po dvou dnech, dne třetího vzkřísí nás a budeme živi před obličejem jeho, tak abychom znajíce Hospodina, více

poznávati se snažovali, když jako svítání jitřní zpraven bude východ jeho“ (t. Mesiášův, z hrobu a smrti. Oz. 6, 1—3.).

Znamenejme (nebo k vyrozumění tajemství toto přináležejí), že tu apoštol a prorok Ozeáš, jako i jinde Písma, mluví, že Krista (a s Kristem nás) Bůh vzkřísil. Nepraví, že Kristus sám vstal, ale že ho Bůh vzkřísil (Viz Skut. 2, 24. 32. a 3, 15. a 4, 10. a 5, 30. a 10, 40. a 13, 30. 34, 37. Řím. 4, 24. a 8, 11. a 10, 9. 1 Kor. 15, 15. Gal. 1, 1. Efez. 1, 20. Kol. 2, 12. 1 Tes. 1, 10. 1 Petr 1, 21.). Rekl sic byl Kristus: „Mám moc položití duši svou a mám moc zase vzítí ji“ (Jan 10, 18.), ale neřekl: „Vezmu“. Nebo ačkoli mu Otec dal mítí život v sobě, (Jan 5, 26.) aby jakož Otec křísí mrtvé a obživuje, tak i Syn, které chce, obživoval (verš 21.), avšak když na kříži visel a v hrobě ležel, nebyl tu čas dokazování moci, ale čas dokazování poslušnosti. Tu zajisté bylo to, což Pismo praví, že rovným Bohu byv, za loupež sobě toho nekladl, ale se zmařil, a protož ho Bůh povýšil. Jeho tedy věc byla poslouchati a položití duši za ovce; ale brátí ji zase, ačkoli praví, že moc měl, však více jest, když Pismo praví, že ho Bůh vzkřísil, to jest, mocně a řádně jakožto soudce rukojmí propustil, když se již právu spravedlnosti dosti stalo. V hrobě tedy a v smrti ležící Kristus nebyl Pánem slávy ani králem ještě a soudcem, ale vězněm ještě a rukojmím cizí dluhy platícím. Protož se sám propouštěti a kvitovati nemohl a neměl, ale věřitel a soudce náš, Bůh sám, propustiti ho měl, aby nám všelijak zřetelně k víře o tom, že se spravedlnosti Boží dosti stalo, poslouženo bylo. A natož šly figury starozákonní všechny, že tak býti mělo. Izák zajisté ne sám sebe rozvazoval, ale Boží z nebe poručení osvobodilo jej. Aniž se Jozef vylámal z žaláře, ale mocí královskou propuštěn a zavolán jsa vyšel (1 Mojž. 41, 14.). Aniž se Jonáš vydobyl z břicha velryba, ale Hospodin rozkázal rybě té, aby vyvrátila Jonáše na břeh (Jon. 2, 11.). Aniž onino tři mládenci sami vyšli z ohnivé peci, ačkoli mohli, ale teprv když jich sám král zavolal, řka: „Sidrachu, Mizachu a Abdenágo, služebníci Boha nejvyššího, vyjděte a pojďte sem. I vyšli (Dan. 3, 26.). Aniž ovšem Daniel z jámy lvové sám vyšel, ačkoli zdrav byl, ale až král Darius své a knížat pečeti zrušiv, kámen odvaliti kázal (Daniel 6, 17.

23.). Tak se tuto s Kristem stalo, proto že se jinak státi nemělo. Poslal Bůh anjela svého, aby pečeti zrušil a kámen odvalil, sám pak zavolal na Syna svého, v žaláři hrobu pokorně zůstávajícího, jakž zpíváme: „Povstaň má slávo jediná, jenž's tak byla potlačena, pro člověku spomožení, jeho pozdvížení.“ I povstal, moc svou, kterouž byl před Otcem složil, na poručení jeho zase vzal, duši svou s tělem spojil a tak z smrti v nesmrtnost překročil, k slávě Otcově a věčného milosrdenství jeho (Řím. 6, 4.). Ach, jak to potěšené, že Kristus, rukojmě náš, ne sám sobě osobil život a slávu, ale vrácena jemu jest a v něm nám od Boha Otce! Jakož tedy smrt jeho byla ruka Boží dotírající naň, tak vzkříšení jeho jest ruka Boží propouštějící jeho. Smrt jeho jest strhání zápisu, kterýž čelal proti nám, ale vzkříšení jeho jest kvitancí Boží, že se dosti stalo spravedlnosti Boží, že již vzal za hříchy naše z ruky Prostředníka.

Obj. Díš-li: „A vždyť o Kristu Písmo mluví, že z mrtvých vstal? (Viz Mat. 17, 23. a 20, 19. a 26, 32. Řím. 4, 25. a 7, 4. a 8, 34. atd. V těch místech řecký text má: vzkříšen jest). Odp. Ovšem že vstal, vzkříšen jsa od Otce. An i Lazar vstal, i svatí s Kristem vstali, (Mat. 27, 53.) i my vstaneme (1 Kor. 15, 51. a 1 Tes. 4, 16.) vzkříšení jsouce mocí Boží. Tak i Kristus. Nebo aniž najdeme, aby kde Písmo pravilo, že Kristus sám sebe vzkřísil; než že vstal, vzkříšen jsa od Boha. Rozumějmež tedy Písmům, abychom rozuměli tajemství vyplacení a vykvitování svého. Nebo poněvadž rukojmě náš vykvitován jest, propuštění jsme na soudu Božím všickni my věřící. Nezapíráme však, že Kristus vstal svou mocí a prokázal se býti Synem Božím skrze z mrtvých vstání, (Řím. 1, 4.) však vždy rozumějíc, že na poručení Otcovo, (Jan 10, 18.) aby víra o vykoupení našem zřetelná byla v srdci našem.

Abychom pak částečněji, co dobrého nám věřícím způsobeno vzkříšením Kristovým vyrozuměti mohli, připomeňme sobě Petrovo povědění, (1 Petr 1, 3.) že nás Bůh Otec zplodil v naději živou skrze vzkříšení Ježíše Krista z mrtvých, k dědictví neporušitelnému atd. Hle, v naději, kterouž jsme složili v milosrdenství Božím na věky věků, (Žal. 52, 10.) potvrzení jsme přijali vzkříšením

Kristovým. I jaká to naděje? V symbolum víry křesťanské to se tak vyslovuje, že od Boha naději očekáváme

I. Hříchů odpuštění.

II. Těla z mrtvých vzkříšení.

III. Života věčného.

Dokládá sv. Petr: „v naději živou,“ pro ukázání, že ne nějak domněle ponadávati se máme, ale v jistotě čekati toho, co vzkříšením Kristovým nám způsobeno jest. Nebo

O I. Co se tkne odpuštění hříchů, ujištěno jest nám z mrtvých vstáním Kristovým. Práví zajisté apoštol, že Kristus umřel pro hříchy naše a vstal z mrtvých pro ospravedlnění naše, (Řím. 4, 25.) t. abychom důvod měli, že hříchové nám jsou odpuštěni, proto vstal. Protož jinde dí: „Nevstal-liť jest Kristus z mrtvých, ještě jste v hříších svých (1 Kor. 15, 17.). Poněvadž pak víme, že vstal, tedyť také víme, že nejsme v hříších svých. A toť nám všechny okolostojící Kristova vzkříšení ukazují. Jako:

1. Hrob prázdný. Nebo pro hříchy naše, kteréž Otec z nás sňav, na Syna svého byl vložil, vtlačen byl Kristus do té podzemní jámy; teď pak vyšel prost jsa. Kdež jsou tedy hříchové naši? Na nás nejsou, proto že z nás sňati jsou a na něho uvaleni. Na Kristu již jich také není, nebo vyšel živý, krásný, jasný, spravedlnosti věčné plný. Kdež tedy jsou? Utonuli konečně a zmizeli v propasti milosrdenství Božího (Mich. 7, 19.). Pánu Bohu chvála!

2. Nepřátelé, rukojmě našeho strážní, rozprchli se, utekli? I čehož to znamení? Toho, že povstal Bůh, a rozprchli se nepřátelé atd. protož plésati že mají spravedliví (Žalm 68, 2—4.). Toho, že již nebude míti kdo žalovati na vyvolené, proto, že Bůh teď jest, kterýž je ospravedlňuje (Řím. 8, 33.). Požehnaný Hospodin, kterýž nenechal nás v rukou nepřátel našich! Osidlo se jim ztrhalo, i vynikli jsme (Žalm 124, 6. 7.).

3. Svědkové jsou toho shlazení hříchů našich v Kristu: 1. anjelé při vzkříšení jeho vesele se ukazující a laskavě k lidem tovaryšící, ježto prvé pro hřích z ráje nás hnali (1 Mojž. 3.), 2. A jak se ukazující? V rouše bělostkvoucím, čehož o nich nikdy před tím nečteme. Toť jistě nenadarmo, alébrž na znamení očištění našeho, an

prvé hříchové naši krvaví byly jako červec a šarlat, jakž prorok praví a na Kristu zkrvaveném jsme viděli. Ale aj, všecko se při vzkříšení v jasnost obrátilo! Item, sedící ukázal se anjel, ježto při narození stoje kázal. Nebo tehdaž přišel, aby bojoval, nyní pak že boj dokonal, sezením svým osvědčuje. 3. Ukazuje totéž řeč anjelská: „Nebojte se.“ Nebo to, čeho opět znamení, než že jsme již vysvobození z ruky nepřátel našich, abychom bez strachu sloužili Bohu (jakž zpíval Zachariáš, Luk. 1, 74.)? A že Kristus skrze smrt již zahladil toho, kterýž měl vladařství smrti, t. ďábla a vysvobodil nás, kteříž jsme bázni smrti po všecken život svůj podrobeni byli (Žid. 2, 14. 15.).

4. Ovšem pak Pán sám svým veselým z mrtvých vstáním a tím, co tu činil a mluvil, ospravedlnění naše od hříchů našich již stalé milostně osvědčil. A to

1. Předně zanecháním v hrobě rouch a prostěradel. To zajisté přejistým a naprosto neomylným znamením jest, že hříchy naše, kteréž na sebe uvalené měl, do věčných pustin zanesl a bez nich se vrací. Nebo suďme, co jest roucho a k čemu původně začato? Ku příkrývání hanby hřícha. Dokud zajisté rodičové naši v nevinosti stáli, dotud nepotřebovali zastírání, nahota jejich nebyla jim k hanbě, ale k slávě; hřích teprva přinesl hanbu a stud a zástěry. Kristus tedy po vzkříšení svým roucha nepotřebující, co jest než nový Adam? kterýž od onoho Adama uvedený hřích zahladil, nevinu pak a spravedlnost před Bohem dokonale ostáti mohoucí, zase přivedl. Lazar vzkříšený vyšel s rouchami, proto že k smrtedlnému opět životu. Že pak rouch těch prostě nezhodil neb nezahrabal neb neroztrhal, ale po sobě pěkně svinutých v hrobě zanechal, opět znamenité pro nás potěšení, že on zásluhy smrti své, sám již v slávě a dokonalosti své nepotřebujíc, nám zanechal, abychom nahotu nedokonalostí svých zde čím příkrýváti a do hrobu potom jdouc, do čeho se zavinouti měli a mohli, jako praví spravedlnosti jeho účastníci, s ním a v něm smrt a hrob projdouce, vesele také k nesmrtnosti povstati. Chvála na věky Bohu!

2. Ukázal se Pán ženě nejprv a to hříšnici před tím veliké, kteráž příbytkem nečistých duchů byla. Proč? Pro ukázání, že hřích skrze ženu příšlý zahlazen, a že

od hříchů ospravedlnění i ti největší hříšníci užiti mohou, budou-li jen kající, věřící, Krista milující.

3. Mluvil Pán při vzkříšení a to potěšeně hříšným lidem, ne aby je děsil a od sebe hnál, ale aby je k sobě vábil. První jeho slovo bylo: „Ženo, co pláčeš?“ Hle, král slávy vyjda z smrti na svět, nestará se o zprávu monarchií, království, zemí, válek, ale o truchlá svědomí! A jakť začíná! Adam první po pádu svém na soud Boží jsa přiveden a máje zprávu o tom, jak se hříchu dopustil dáti, odtud začal: „Žena, kteroužs mi dal. Aj, nový Adam, máje shlazení hříchů potěšeně zvěstovati, od téhož slovíčka začíná: „Ženo!“ Tak hle odtud se hřích začal, odtud se začíná potěšení hříšným, od ženy. Žena byla poslem smrti, od hada k Adamovi podvod nesoucí; chtěla tedy moudrost Boží, aby také žena byla poslem života, protož řekl, „Jdi, pověz bratřím svým.“

A jakož Adam po pádu řekl: „Bál jsem se,“ tak napravitel pádu teď po druhé se ženám ukázav, praví: „Nebojte se.“ To pak jest přerozkošné, což tu praví: „Pověz (a po druhé: Povězte) bratřím svým“, míně učedníky své, kteréž prvé byl apoštoly nazval, (Luk. 6, 13.) potom přátely, s výminkou, učiní-li co jim poroučí (Jan 15, 14.). Říkal jim také někdy synáčekové (Jan 13, 33.). Ale teď začíná nový titul, bratrství, na znamení, že novou milost z hrobu s sebou nese. A pozor! hodné jest, že kdež anjel byl řekl ženám: „Povězte učedníkům jeho“; to Pán opravuje a potěšitelněji mluvití káže: „Povězte bratřím svým.“ Ó přesladký Spasiteli, jak pravdivě o tobě pověděl prorok, že rozlita jest milost ve rtech tvých! (Žalm 45, 3.). Mizerní budeme my lidé, jestliže tohoto slova za zvláštní potěšení neuchopíme z úst Spasitele svého! Čteme zajisté, že když přemožený král Syrský Benadad k králi Izraelskému služebníky své poslal, při životu zachován býti žádaje a on řekl: „A což ještě živ jest? bratr můj jest.“ I dokládá Písmo, že poslové slovo to za dobré znamení ujavše, spěšně odpověděli: „Bratr tvůj jest“ (1 Král. 20, 33.). Nech tedy srdce naše také se ujmá tohoto potěšeného slova Kristova, abychom říkali: „Ach, bratři tvoji jsme, Synu Boha živého, budiž tobě chvála, že se nestydiš nás hříšných nazývati bratřimi svými“ (Žid. 2, 11.). Prosim vás, ó všescka věřící srdce, držme se tohoto podání jakožto přesladkého jména a

titule, avšak ne samou přívětivost rtů Spasitele svého v něm poznávající, ale raději skutek a pravdu. Nebo jedinké toto Spasitele našeho slovo nad nebe i zemi pevnější nám s sebou nese jistotu toho, že vzkříšením svým Kristus ospravedlnění od hříchů nám přináší. Kdyby zajisté toliko z sebe samého byl hřichy, jimiž do propasti hněvu vtlačen byl, střásl a ne s nás také, nemohl by nás bratřími jmenovati, to jest, spolu syny a spolu dědici Božími, poněvadž by tak sám k slávě vyšel, my pak v potupě a zahynutí bychom zůstali. Ale že pak nejen sobě, ale i nám od břemena hříchů pomohl a je tam do pustin věčných zanesl, vrací se s potěšenou k nám novinou, že již všechno dobře zpraveno, že již synové a dědicové Boží jsme s ním zároveň. Protož přidává: „Vstupuji k Otci svému a Otci vašemu, k Bohu svému a Bohu vašemu,“ těmi slovy tak nás s sebou poje, abychom rovný s ním díl měli. Nebo i v tom, co naše vlastní jest, i v tom, co jeho vlastní jest, jednotejně nás s sebou, a sebe s námi klade. Nebo Bůh byl Otcem ne naším, ale jeho (jemu zajisté samému řekl: „Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tebe,“ žalm 2.). A zase Bohem byl ne jeho, ale naším, Bohem pravým, to jest učitelem a soudcím. Avšak hle, Kristus to pojí! Vstupuji k Otci svému a vašemu, k Bohu svému a vašemu, proto že učiněn byv spolu s námi člověkem, má spolu s námi Boha za svého Boha; a zase umyv nás od hříchů našich a přijav k účastnosti spravedlnosti své, podal nám toho, abychom Otce jeho za Otce svého měli a mítí mohli. Ó přeslavná směno!

Zavírka tohoto artikule (že vzkříšením Kristovým zplozeni jsme v naději živou o odpuštění hříchů svých) nechť jsou apoštolská slova, že v Boha máme dotázání dobrého svědomí, skrze vzkříšení Ježíše Krista (1 Petr 3, 21.).

O II. Druhý díl naděje naší jest těla z mrtvých vzkříšení. V kteréž že nás utvrzuje vzkříšení Kristovo, zřejmé jest z jeho slov: „Já živ jsem, i vy živi budete“ (Jan 14, 19.). Protož apoštol řekl: „Víme, že ten, kterýž vzkřísil Pána Ježíše, i nás vzkřísí skrze Ježíše“ (2 Kor. 4, 14.). Item: „Jestližež duch toho, kterýž vzkřísil Ježíše z mrtvých, přebývá v nás, tedyž ten, kterýž vzkřísil Krista z mrtvých, obživí také smrtedlná těla naše, pro

přebývajícího ducha jeho v nás“ (Řím. 8, 11.). Aniž to jinak býti může. Nebo že on hříchy naše a pro hříchy smrt na sebe vzal a ty sehltil, nejen sobě sehltil, ale i nám. Takže jakož spravedlnost shlazením hříchů způsobená, ne samého jeho jest ale společná, tak život sehlcením smrti navrácený, ne na něho samého se vrátil, ale společně na nás. Protož on neslove sám z mrtvých, ale prvorozený z mrtvých (Kol. 1, 18.) aneb prvotiny těch, jenž zesnuli (1 Kor. 15, 20.). Jakož se pak to hned ukázalo vzkříšením spolu s Kristem některých svatých (Mat. 27, 52.). O kterýchž (aby se něco dotklo) otázka jest, zůstali-li v tělech čili se do prachu zase navrátili? Kloní se k tomu nejedni, že zůstali a se Pánem na nebe vstoupili. Ale apoštolé nepoznamenali, aby koho vstupovati viděli, kromě samého Pána. Kdyby pak v tělech vzkříšených na zemi zůstávali, snad by se ještě někdy někomu vídati dali. O čemž se neví. Podobnější tedy jest, že se do prachu navrátili a toliko jim zkušení dáno budoucího vzkříšení, tak jako před tím Mojžíšovi, při Páně proměnění. K čemuž patíiti zdá se apoštolovo promluvení, že všickni v Kristu obživení docházíme, avšak jeden každý v svém pořádku; prvotiny Kristus, potom ti, kdož jsou Kristovi, v příští jeho (1 Kor. 15, 23.). A poněvadž mezi svatými v Jeruzalémě pohřbenými byl David, otec Kristův podle těla, veliký a svatý prorok, kterak jej to z mrtvých vstání s Kristem minouti mohlo? Již pak o něm i po vstoupení Páně v nebe apoštolé mluvili, že viděl porušení a hrob jeho zůstává (Skut. 2, 29. a 13, 36.).

Ale i okolostojícínosti vzkříšení Kristova osvědčují, že na našem také místě vstával. Nebo

1. Země zatřesením svým osvědčila, že nebude na potom zadržeti moci zbitých, ale je mocí vítěze tohoto nad smrtí vraceti musí (Iz. 26, 21. Zjev. 20, 13.).

2. Anjelé okolo hrobu Kristova se procházející a v hrobě usazující, osvědčují, že ačkoli hrobové naši sami z sebe jsou žalářové smrti, protož vladař smrti, ďábel, obydlí rád míval v místech těch, (jakž příklad Mar. 5, 2, 5.), však poněvadž Kristus skrze smrt zahladil toho, kterýž má vladařství smrti, ďábla (Žid. 2, 14.) a jeho z hrobu také vyhnal a jich posvětil, že se již anjelé svatí jich neostýchají, proto že nejsou více žalářové smrti,

ale lidí v Bohu živých komůrky odpočívání (Izaiáš 26, 20.).

3. Kristus sám nesmrtedlným jsa již, však se ukazoval svým, v smrtedlném ještě těle zůstávajícím. Proč? Jediné pro ukázání nerozdílného s námi spojení, jehož ani smrt roztrhnouti moci nebude. A ukázal se nejprv v způsobu zahradníka; proč, než aby ukázal, že co první zahradník pokazil, strůnky Boží posušil a pomohl, on zase napraví, rozvlaží, k nesmrtedlnosti obnoví?

O III. Že pak totéž Kristovo vzkříšení naději také věčného života v nás utvrzuje, to se ukazuje tím, že Kristus, vstav z mrtvých, již více neunírá, smrt nad ním již více nepanuje (Řím. 6, 9.). Tak zajisté i my, Kristovi účastníci, jednou zemrouc a jednou vzkříšení jsouc, více se smrti báti nebudeme na věky. Cehož teď znamená některá. Jako

1. Že vstal v neděli, když se začínal nový týden, tak jako i počátek světa od toho dne se stal. Tím ukázáno, že vzkříšení jeho jest základem nového toho věku, jenž věčnost slove, v kterémž se sobota za sobotou světití bude, bez konce (Iz. 66, 23.).

2. Že praví: „Vstupuji k Bohu svému a vašemu.“ Hle! S sebou již nesmrtedlným nás smrtedlné pojí a obojím jednoho Boha dává. Bůh pak není Bůh mrtvých, ale živých, (Mat. 22, 32.) budeme tedy živi. A poněvadž jest Bůh věčný, věčně tedy budeme živi, neomylně jest.

3. Že i po vzkříšení svém znal i jmenovati uměl, osvědčil tím, že on jest Boží registrátor, jména vyvolených nosící. A poněvadž i k věčnosti již navrácen jsa, s tím zachází, musejíť tedy i oni k věčnosti oddáni býti. Nebo u věčnosti již není proměny.

4. Že i tělo své pravé i podobu tvárnosti i hlas tentýž po vzkříšení měl, (nebo ho po řeči poznala Maria) osvědčuje pravdivost budoucího našeho vzkříšení, že smrt nic nám neodejme a nezadrží, všecko vrátiti musí.

5. Naposledy, že řekl: „Nedotýkej se mne, nebo jsem ještě nevstoupil,“ osvědčil tím, že jinde jest místo a čas, kdež se vyvolení jeho s ním obíratí a milostí jeho věčnými rozkošemi se rozplývajících požívati budou. A tehdaž radosti jejich že od nich žádný neodejme (Jan 16, 22.).

Stůjž tedy naděje naše jako na skále, založená na vzkříšení, abychom nepřestávali s apoštolem říkati: „Pozehnaný Bůh a Otec“ atd. (1 Petr 1, 3. *verboten*).

NAUČENÍ.

Ale přistoupíme k vyšetření potřebných některých poučení. Jako

I. 1. Příklad tu máme a jasné zrcadlo mdloby naší lidské na těch pobožných ženách a učednicích Páně. Slýchávali řeči Páně, když jim zřetelně, textem, o smrti a vzkříšení svém vypravoval. A aj, jakť na všechno zapomněli, v jakou hloupost, blud i zatvrdilost téměř neupadli? Vidíme tu, seč může býti přirození naše, když nás Bůh sám mocí svou neb skrze anjely a jiné prostředky své nepamatuje, neretuje, nepodpirá.

Řekne někdo: „Já bych nebyl takový, kdy bych mezi nimi byl atd.“ Odp. Neznáš sebe, kdokoli to mluvíš. To jest, neznáš přirození svého, jak jest samo v sobě ve všech lidech mdlé, nestatečné, pokazené. Pouhá marnost jest každý člověk, dí Písmo, i jakkoli pevně stojící (Žalm 39, 6.). A kdo ví, kdo tak mluvíš a sobě cosi připisuješ, nejsi-li již nyní v témž hříchu slepoty a zatvrdilosti? Nebo není dosti říci: „Věřím, že Kristus vstal“, ale o to jest činiti, věříš-li právě a srdcem celým? Království zajisté Boží (a víra naše) nezáleží v řeči, ale v mocí (1 Kor. 4, 20.). Povstali-li jste s Kristem, svrchních věcí hledejte (Kol. 3, 1.). Jakož Kristus z mrtvých vstal k slávě Otce, tak i my v novotě života chodme (Řím. 6, 4.). Kdokoli tedy v novotě života nechodí, kdokoli svrchních věcí nehledá, tomu ještě Kristus nevstal, ještě ten políbeného Krista nosí. A tak, byť ústy pravil, skutkem však zapírá (Tit. 1, 16.). Protož nepochlebuj sobě žádný, aby tě Bůh neopustil, jako teď Židy. Jest zajisté tu

2. Na biskupích židovských hrozný příklad toho, co může sám z sebe rozum náš a horlivost bez umění, když Bůh neretuje. Ustrnuli starší židovští jednou na tom, že oni zákon v rukou majíce a na stoličce Mojžíšově sedíce, blouditi nemohou; služba Boží od nich vedená že jest pravé to a jediné samospasitedlné náboženství, jehož hájiti že povinni jsou pod svědomím, jak jim Bůh a spa-

sení milé. A poněvadž Ježíš Nazaretský proti tomu nemálo mluvil a to měniti chtěl, že jest kacíř, jemuž nedávati zniku ale utlačiti, jak moha, že částka Boží pocty bude. Na tom hle se založivše, ani ho slyšeti, ani učení jeho jak je z zákona Božího ukazoval, pozorovati, ani vysvědčování Pilátovu nevinu jeho, jako i Jidášovu místa dáti nechtěli, až ho z světa svedli. Viděli žalostné Jidášovo skonání, viděli při smrti Páně divy a zázraky, slyší teď od strážných o z mrtvých vstání jeho jistou zprávu a předce se upamatovati nemohou, nýbrž aby se nezdáli prvé blouditi, teprv novou ještě lež vymýšlejí a za peníze chrámové (jak prvé proti Kristu zrádce, tak nyní) lživé svědky skupují. Právěť tu příklad máme lidí převrácených, svým vlastním soudem odsouzených (Tit. 3, 11.), v nichž jakožto v synech zpourey mocně dílo své dělá satan (Ef. 2, 2.). Ó byť Bůh dal, aby nyní takových biskupů neměla církev křesťanská, kteříž jménem Kristovým se přiodívajíce, Kristu se protíví a jej v oudech jeho všelijakými vymyšlenými lži sočí, hyzdí, mordují. Ale to když divný v soudech svých Bůh snáší, i my snáseti musíme. K výstraže toliko nám to slouží, abychom se tituly církve, biskupů, sněmu a *koncilii* (na nichž se tak hanebně zblouditi můž') mámiti nedali a sami také vzpoury se vystříhali, aby nás neopustil spravedlivý Bůh a v oslepení mysli nevydal.

II. O ďáblu a království jeho, kterak nic není než království temnosti, podvodů, lži atd. také by mluviti místo bylo. Ale to poněvadž z sebe patrné jest, postupíme dále.

III. Boha svého tuto vidíme, ku potěšení svému:

1. Předně: Moc, kterýž i z smrti vyvodí, an tomu žádná nepřátelská moc, zbraně, pečeti, překaziti nemohou. Zpívejmež tedy rádi s starou církví: „Onť jest Bůh silný náš, Bůh silný k hojnému spasení; Hospodin Pán, kterýž z smrti vyvodí“ (Žalm 68, 21.).

2. Vidíme tu i snášenlivost jeho, kterak on znaje slepení naše, věda, že prach jsme, v nedostacích našich častokrát dosti škodlivých snáší nás, napravení čeká i k němu pomáhá, mezi tím snažností naše, jakkoli mdlé jsou, když jen upřímné (jako žen oněch a učedníků svých pobožnou starostlivost a o nepotřebnou věc péči)

přijímá, sobě libuje, a proto nás za své má. Ach, probuzuje nás to k opravdovosti ve všem tom, čím kdo povinnost svou prokázati můž' k Bohu svému!

3. Ovšem pak dobroty Boží příklad tu máme, kterýž více činí, než slibuje. Slíbil po třech dnech vzbuditi Mesiáše a potěšiti kvilících svých, a on pak dříve. Tak Kristus nesliboval učedníkům ukázati se než až v Galilei teprve (tak o tom i před smrtí mluvil, i teď po anjelích a ženách vzkazoval), avšak ukázal se i toho ještě dne i přes týden opět, nežli z Jeruzaléma (po vykonání dnů velikonočních) vyšli. Aj jak litostivého máme biskupa, čitelného mdlob našich, přispívajícího nalomeným třtinám, aby žádný obmeškán nebyl.

4. Moudrosti Boží také tu příklad. Nechává nás v nedokonalosti a mezi tím osvěcuje pomalu předce. Nechává kamení ledajakýchs, zavalujících nám úmysly a předsevzetí naše; a mezi tím odvaluje je sám, než zvíme, když jen potřebu vidí a zná. Nechává v zapomínatedlnosti a mezi tím připomíná předce, tak že častokrát dlouho v srdci zahrabané seménko slova, jako by ztracené bylo, zdá se, on však časem svým obživuje a k zrostu přivodí předce. (I rozpomenuly se prý atd.) A dává rozdílné dary. Ženám se prv ukázal než apoštolům, ale apoštolům hojněji a mocněji. Janovi dal prvé přijíti k hrobu, ale Petrovi prvé do hrobu. Některých srdce naklonil dříve k věření, jiných nechal v nevěře déleji, však tak, aby to statečností víry vynahradili, jako Tomáš. Summou, po stupních jakož skutky své tak i lidi v poznávání skutků svých vede. Nebo aj! Máří Majdaléna první novinu přinesla, že kámen odvalený a hrob prázdný; hned příběhly jiné ženy, nesoucí anjelské o Kristovu z mrtvých vstání svědectví; po chvíli opět Majdaléna vypravuje, že Pána svého viděla. To též po chvíli tvrdí Petr. Tož příběhli dva z Emauz, vypravující, že vstal Pán skutečně a jaké jim kázání o smrti a vzkříšení svém učinil, že v nich srdce hořelo. A nad tím když všech přítomných srdce trnulo, postavil se sám Pán mezi nimi a řekl: „Pokoj vám!“ Ukázáno tím, jak po stupních Pán Bůh náš lidi vede, ze tmy přirozené neznámosti k světlu víry a z mrákot zármutků k světlu radosti v sobě (viz Iz. 28, 10. a 40, 11.). Této Boží prozřetelnosti se těšme a k tomu užívati

hledme, abychom znajíce Hospodina, hojněji poznávati se snažovali, když jako svítání jitřní vzhází, t. po stupních dílo své při nás vede (Oz. 6, 3.).

5. Vízme i v tom Boží moudrost, že rozličných cest k osvědčení se lidem užívati umí, jako teď strážných k biskupům, anjelů k ženám, žen k apoštolům, apoštolů potom do všeho světa. Běda, pohrdá-li kdo pomocmi od Boha sobě podanými, jako tehdaž biskupové. Ale dobře, kdo dobře užívá! Když teď ženy anjelskému svědectví uvěřily, zjevil se jim sám Pán; jakž učiní všechněm, kdo zde poselství služebníků věrných přijímají, že je k sobě samému pobere, aby hleděli na slávu jeho věčně. Protož učme se přestávati na řádu Božím a nepohrdati radou Boží sami proti sobě (jako Židé, Luk. 7, 30.) a jak nás Bůh vede, tak se vésti dejme. Líbí se pak jemu evangelium hlásati a lidem k spasení sloužiti dáti, ne skrze anjely, ale skrze lidi, jakož pro větší slávu svou, že proti peklým branám mdlé takové nádoby stavi, tak i pro hojnější naši i důvěrnost i přístup k těm, kteříž našeho přirození jsou, mdlobám lidským rozumí. A naposledy, abychom rozuměli, že moc evangelium k spasení věřících ne z nástrojů plyne, ale z Krista samého, kterýž se v něm přednáší.

6. Naposledy, máme tu zřetelně vymalované, že království Kristovo není z tohoto světa, ale všecko ven z světa patří a prostě duchovní jest, nic tělesného. Ukazoval se sic Kristus po všecken svůj život slovem i skutkem, ale nejjasněji po vzkříšení. Ukázal, pravím, že království jeho nezáleží ani

1.) Na zevnitřním jmění a bohatství. Protož nechal domu v Kafarnaum (ač ten nebyl jeho, než pronajatý), měšce Jidášovi (nebo jak s ním vyšel, tak ten tam, Jan 13, 29. 30.), šatů žoldnérům, prostěradel v hrobě, nic než podstatu, tělo a duši, nesl k Bohu. Ach budmež všickni týmž myšlením odíni a jsme-li křesťané, Krista toliko (milostí svou duši nám i tělo naplňujícího) za všecken poklad svůj, za věčné bohatství své, za jedinký klenot svůj, mějme.

2.) Ani na zřeteli a patrnosti zevnitřní. Protož tiše povstal a bez nádhernosti.

3.) Ani na přítomnosti Kristově tělesné že pravda království jeho nezáleží, ale prostě v moci Boží, t. aby

jak Bůh skrze Krista všechno ve všech jest, každého člověka srdce znalo a cítilo a zase všechno v Bohu pohřížené bylo, a bylo na prasto jeden duch s ním, v duchu a v pravdě. To Kristus po vzkříšení svém plněji již apoštolům ukázati chtěje, předně: nedal se sebe dotýkati a tak zevnitřně sebe milovati. Druhý: mluvil jim hned o svém na nebe vstoupení, aby sobě tělesného jeho na zemi království nevymýšleli. Třetí: ani po těch 40 dnech s nimi ještě zůstáváje, ne vždycky při nich byl, než toliko je navštěvoval. A naposledy: viděv, potěšiv, napomenuv, hned se zase odnesl, aby tak pomalu tělesné jeho přítomnosti a tělesným svým myšlením odvykali; jakož i odvykli a potom psali: „My prý již od té chvíle žádného neznáme podle těla. A ačkoli jsme Krista znali podle těla, nyní však již více neznáme. Protož jest-li kdo v Kristu, nové stvoření jest; staré věci pominuly, ať nové všechno učiněno jest“ (2 Kor. 5, 16. 17.) Syod tedy jest satanův, že v zavedené církvi nechce než tělesné mítí království Kristovo, bohatstvím, slávou, patrností a bleskem zevnitřním se stkvíci; protož ty věci za znamení pravé církve klásti se neostýchají. Nýbrž nechce než samého Krista tělesně přítomného mítí, do monstrancí ho sobě zamykají, vystavují, nosí, zlatem a drahým kamením, zvukem zvonů a střelby a zpěvu, a hudeb všelijakých jej ctí; právě naproti tomu, jak Kristus učil, a právě podle toho, před čím vystíhal (Luk. 17, 20. 21., Mat. 24, 23. atd.). Protož mějme za neproměnnou reguli toto: *Christus regnat in internis, Antichristus in externis*, že „Kristus uvnitř kraluje, Antikrist zevnitř heraltuje.“

IV. Mělo by také o účastnosti Kristova vzkříšení býti mluveno, jak ono po dnes moc svou provádí i při společnosti všech věřících, totiž při církvi, i provede při tělech našich v poslední den veřejným všech mrtvých vzkříšením. Jmenovitě, že kdo s Kristem hříchům umře, (starého Adama v sobě umrtví) hned zatím k novotě života povstává, aniž tomu stráž satanova a pečeti navyklostí zlých ubrániti mohou; prchati to musí všechno, a duše z osidel smrti a pekla (z hříchů) vyniklá pléše v Bohu radostí; nad čímž i anjelům v nebi i svatým lidem na zemi radost bývá. Blahoslavený, kdo má díl v tomto vzkříšení! (Zjev. 20, 6.)

Týmž způsobem se děje, když někdy církev Kristova od nepřátel bývá jata, zabita, zahrabána, že myslí, že zvítězili, Kristus však v své pravdě na vzdoru nepřátelům povstává, že tomu nic vojska jejich, nic pečeti jejich, nic triumfové pyšné překaziti nemohou, nýbrž se vším tím zahanbení býti musejí, zde i věčně.

Tak se i s posledním vzkříšením vstane, že mu ani smrt ani peklo neubrání; ale jak jistotně Kristus svůj útrpný pátek, svou sobotu odpočínutí a svou neděli povstání měl, tak jistotně účastníci jeho po svém zde útrpném pátku, po svém v hrobě odpočínutí, svého veselého z mrtvých vstání dočkají. Neproměnné jsou to věci na věky věků.

V. Ale běda těm, kdož nemají dílu v prvním zde vzkříšení! Půjdou zajisté z těla v muky pekelné a skrze vzkříšení těla i s tělem zase na smrt věčnou, kdež bude pláč a skřípění zubů.

HARMONIE O VZKRÍŠENÍ.

DÍL IV.

Slavní Boha našeho skutkové nedějí se pokoutně a skrytě, ale na světle, protože Bůh jest Bůh světla. Osvědčil to Kristus Pán všechněmi skutky svými, v životu, při smrti a po smrti, při svém z mrtvých vstání; kteréž v známost uvodil věřícím svým obzvláště a nej-předněji, avšak i nevěřícím a pochybujícím také; onyno aby u víře v sebe utvrdil, tyto aby z nedověry a pochybování o sobě vyvedl. O čemž následuje abychom slyšeli atd.

Textus.

Ev. Jan 20, 19—31.

Vypsáno tu jest dvoje Kristovo po vzkříšení učedníkům se zjevení. Považme:

- I. Kdy, za jakou příčinou, a jak se zjevil?
 II. Co zjeviv se jim, při nich konal a řídil?
 III. Co oni naproti tomu činili a jak toho užili?

O I.

První zjevení apoštolům společně shromážděným bylo toho dne, když z mrtvých vstal. O čemž dí Marek: „Nejposléze pak, t. nejposléze toho dne atd. Nebo byl řekl (v. 9.), že se nejprve ukázal Marii Majdaléně samé; potom dvěma jdoucím přes pole (v. 12.) a naposledy všem spolu. A tak položil troje toho dne ukázání: první, prostřední a poslední, vypustiv druhé a čtvrté, ženám a Petrovi, kteréž jiní evangelistové poznamenali. Jan pak sv. dokládá čas večerní: „když byl večer toho dne a učedníci byli shromážděni“ atd. Kterýž večerní čas Lukáš tak vypisuje, že již dobře na noc býti musilo. Právě zajisté, že se to stalo, až onino z Emaus přišli a o tom, že Pána viděli, oznamovali atd., tak že asi tři hodiny na noc to bylo. Z čehož vidíme, že učedníci novínami o vzkříšení Pána svého i divením se i radostí jako z brku vyražení byli, že ani na spaní nemyslili, ale rozmlouváním o Pánu tu noc trávili; Kristus pak ovšem sua již nepotřebuje, mezi ně se postaviti neobmeškal, podle zaslíbení svého, že kdež budou dva neb tři atd. (Mat. 18, 20.) To jedno zjevení.

Druhé stalo se na témž místě po osmi dnech; a to příčinou Tomáše, kterýž prvé nebyv přítomen, upadl v blud a hřích nevěry o vzkříšení Kristovu, tak že nerci-li nepovoloval svědectví tovaryšů svých věrných, s ním věrně potěšením svým se sdělujících, nýbrž upřel sobě nevěřiti ani jim ani svým očím, kdyby se mu co takového ukázalo, ale že by chtěl ohledati rukama, jest-li to pravé tělo, co se tak ukazovalo, čili mámení nějaké. Pro tu tedy příčinu, nežli ještě z Jeruzaléma do Galileje vyšli, ukázal se jim opět Kristus, aby i tu bludnou a zpurnou ovečku napravití mohl a jemu, aby s potěšenou myslí s jinými do Galilee ubíratí se mohl, posloužil. Aj láska, aj věrnost! Osm celých dní odkládal s napravením jeho, aby i učedníci jiní čas měli dokazovati lásky a pracovati s ním, i co při něm bylo, aby se plněji ukázalo. Když pak od nich napraven býti nemohl, teprve

sám se v to dal; však ne v soukromí někde, ale před všecněmi zjevně, poněvadž všechny skormoutil a urazil, aby všickni pokání jeho svědkové byli.

Co se způsobu tkne, po obakrát praví sv. Jan, že když dveře byly zavřeny. Čímž se netoliko čas noční, když domové uzavírání bývají, a strašlivost učedníků, před Židy se závorami opatrujících, ukazuje; ale i to, že Kristus tajně a neviditedlně vešel, tak že oni ani nespátřili ani nezvěděli, kudy a jak vešel, až se u prostřed postavil. Proč tak přišel, staří učitelé rozličných příčin vyhledávali a svých o tom přemýšlování zanechali. Jmenovitě, že aby 1. buď nezděsil (tlučením na dveře a odvíráním) učedníků, aby nezutíkali, aneb 2. aby ukázal moc Božství svého, jemůž žádné závory nic nepřekázejí; aneb také 3. aby naučil o tělu svém oslaveném jináče již souditi, že totiž může týmž tělem svým pojednou býti kde chce, jako anjelé. V jakémž smyslu vzkříšená vyvolených těla také se duchovní nazývají (1 Kor. 15, 44.). Jak pak to bylo, prostoupil-li Pán zeď, či se mu dveře neviditedlně odevřely, o tom se nic nepraví, aniž nám věděti potřebí. To toliko patrné jest, že to všudybytnosti těla Kristova, kterouž někteří odtud podpíratí chtějí, nic nenapomáhá. Nebo Jan sv. zjevně dí: „Přišel Ježíš a stál.“ Přišel-litě, tedyť tu prvé nebyl, t. tělem svým. Přišel pak, dí evangelista, přišel tedy pravdivě. Nebo co Písmo praví, pravdivě praví, a Pán co činil, pravdivě činil.

O II.

Co pak tu Pán činil? Troje toto:

I. Ustavoval je u víře o svém z mrtvých vstání.

II. Vysvětloval jim z Písem sv. tajemství toho, co se s ním stalo.

III. Odevzdal jim moc šafování těmi tajemstvími.

O 1. Nejprřednější byla práce jeho s nimi, aby je u víře utvrditi mohl. Nebo poněvadž měli jeho smrti a vzkříšení (t. vykoupení stalého) svědkové býti po všem světě, nevyhnutedlně potřebí bylo, aby tím dokonale ujištění byli. Což ačkoli v Galileji učiniti strožil i před jinými mnohými svědky; však vida, že jim to, co jim po anjelích a ženách pobožných vzkazoval, naprosto se

příčilo, ukázal se Petrovi také a dvěma do Emaus jdoucím. Jichž svědectví slyševše jiní, ač počali od nevěry pouštěti a sobě, že Pán vstal, právě vypravovati, patrně však jest, že velmi slabá jejich byla víra, poněvadž i když se jim všechněm tu večer ukázal, ještě evangelista praví, že neuvěřili pro radost. Tomáš pak dokonce věřiti nechtěl a snad by ani do Galileje s jinými byl nešel, než po své hlavě. To vida Pán, hned předce tu jim se ukazoval a je osvěcoval a napravoval. Sloužil pak jim a posloužil k víře:

1. Postavením se do prostřed v svém vlastním přirozeném těle a v tétěž postavě a tvářnosti, kteráž jim známá byla; nýbrž i rány své v rukách i nohách i v boku, kteréž jemu na kříži zdělaný byly, jim ukázal, řka: „Vizte, že já jsem.“

2. Promlouváním k nim hlasem svým vlastním, kterýž jim byl znám a po němž ho Maří Majdaléna u hrobu také již byla poznala. Kdež netoliko je pozdravil, ale na sebe hleděti kázal a aby nebyli nevěřící ale věrní, napomínal i je z tvrdosti srdce trestal; naposledy řeči své před smrtí jim mluvívané připomínal, aby se upamatovati a v pravdě poznati mohli, že on jest ten vlastně jejich Mistr a Pán.

3. Kázal jim dotýkati se rukou i noh i boku svého; vida, že jim na mysl podezření jakési šlo, že by se duch nějaký (obluda, jako Mat. 14, 26.) ukazoval; s doložením, že duch těla a kostí nemá, jako prý mne vidíte míti. V druhém pak zjevení k zatvrdilému Tomášovi mluvě, kázal do odevřeného boku svého ruku klásti.

4. Naposledy, chtěje vždy utvrditi viru jejich, kázal sobě dáti pojísti. Ne že by potřeboval v oslaveném již, anjelům podobném těle jsa, (Mat. 22, 30.) ale aby jim, že v pravdě živ jest, ukázal, poněvadž přirozeně živého a zdravého těla nejpatrnější důvod jest, jísti a píti a zažívati dobře. Protož Kristus dcerku Jairovu vzkřísiv, kázal jí dáti jísti, pro větší rodičům jistotu, že právě živa a zdráva jest (Luk. 8, 55.). A odtud jest, že apoštolé potom jistotu svědectví svého na tento důvod mocně zakládali, že s ním jedli a pili po jeho z mrtvých vstání. (Skut. 10, 40. 41.). Podali pak jemu, co tu měli, t. co po večeři zbylo, kus ryby pečené a kus plástu medu a při tom bezpochyby chleba (jako potom u moře Tiberiad-

ského, Jan 21, 9.). I jedl; a bezpochyby také pil, jakž připomíná sv. Petr (Skut. 10, 41.). Znamenejme, Pán slávy hoduje. V čem? V drobtech po večeři pozůstalých, což se sic mendýčkům a žebrákům dává. O křesťané věřící, chudí a nuzní, vyhnanci bídní, posvětil vám hle Kristus vašich skyvek a drobtů nade všechny lahůdky světa! Neošklivte sobě tedy zde drubtů jeho, a budete s ním v nebi míti rozkoše věčné. O tomto jedení Kristovu táží se někteří, co smýšleti? Bylo-li pravé, a kam se ten pokrm poděl? Na první odpověď jest, že arci pravé. Nebo mělo-litě býti důvodem pravého v těle vzkříšeného života, musilo býti pravé, sic by nebylo důvodem, než podvodem raději. Než odstup to. Nebo skutkové Boha našeho dějí se v pravdě a pravosti (dí žalm 111, 8.). Jak pak bylo s tím pokrmem v těle, poněvadž ono zažívání nepotřebovalo, ne zle o tom k spokojení drzosti myslí *Euthymius: Sicut supernaturaliter comedit, ita supernaturaliter quae comederat digessit.* Nadpřirozeně jedl, nadpřirozeně zažil. Dosti o tom. Summu těch důvodů Kristova pravdivého z mrtvých vstání pěkně *Lyranus* obsáhl v slovích takových: Ranami svými Kristus ukázal, že má totéž tělo; jedením a pitím, že pravé živé tělo; mluvením a řečí prvnějších připomínáním osvědčil, že tutouž má duši (a všim tím, že tentýž jest ukřižovaný a z mrtvých vstalý světa Spasitel).

O II. Druhé, což tu Kristus při učedlnících činil, jest vysvětlování jim tajemství smrti a vzkříšení jeho. Kdež znamenejme

1. Že to na Písmích sv. zakládal, že ta všechno to předoznámila. A dělí Písma na zákon Mojžíšův (t. patery jeho knihy) a proroky (t. prorocká kázání a od nich psané historické knihy) a žalmy (t. zpěvy z nadšení ducha Božího složené a v církvi staré užívané).

2. Že jim do týchž Písem odevřel mysl, aby čeho prv, čítajíce je, neviděli, již viděli a pod zástěrou litery kryjícím se tajemstvím pravdy, jasné vyrozumívali. Toto odevření myslí do Písem, ačkoli nepochybujeme, že se stalo mocí vnitřní Kristovou, kteráž v učedlnících světlo známosti rozsvítila, avšak také nepochybujeme, že se dalo pomocí zevnitřních slov, t. přivozováním týchž Písem a na to, co se smrtí a vzkříšením jeho při něm stalo, jich uvozováním aneb aplikováním. Tak jakž jdoucím oněm

do Emaus také činil a takovým Písem vysvětlováním nejen světlo, ale i oheň v srdcích jejich zaněcoval. Takovým pravým toho jim světlým ukazováním, kterak pravda předpovídaná pravdou splněnou se vysvětluje, odevřel jim do Písem mysl, aby viděli, že co se tu stalo, v pravdě se státi mělo.

3. Summoval jim tajemství smrti a vzkříšení svého nejprv jedním slovíčkem podvakerát promluveným: „Pokoj vám“. Potom ohlášením, že smrtí a vzkříšením jeho hříchové všech národů shlazení jsou a odpuštění jich způsobeno, jen aby lidé již pokání z hříchů činili a věrou odpuštění jich brali. A to že jim hlásáno již bude a býti musí po všem světě, počna od Jeruzaléma, kdež se skutek vykoupení stal a tu nejprvé (v den seslání Ducha svatého) osvědčen býti musí.

O III. K tomu pak takovému rozhlášení toho národům po světě oznamuje jim, že jakž je prvé zvolil (a pro tu příčinu apoštoly neb legáty a posly svými nazval) tak toho při tom nechává. A tu oznamuje:

1. Proč je předce a ne jiné k tomu volí. Vy (prý) svědkové jste všeho toho, totiž všechno víte a svědomí jste, co se se mnou od počátku až posavád dále (srovn. Skut. 1, 21. 22.). Svědek zajisté nepovědomý věci není hodný svědek.

2. Oznamuje jim, jak je pošle? Jakož prý mne poslal Otec, tak já vás. Rozuměj v té věci, o níž jest řeč, t. v kázání a hlásání světu Božího úsudku o spasení jejich. Nebo sic Otec také Syna poslal proto, aby dal duši svou mzdu za vykoupení, (Mat. 20, 28.) ale v tom nepotřeboval žádných pomocníků, protože on sám jediný věčný jsa kněz, jednou obětí věčné vykoupení nalezl. Ale v tomto, aby lidem v známost byla uvozována vůle Boží, potřeboval pomocníků aneb náměstků, kteříž by to, co on z lůna Otce svého přinesa, vyjevil, jiným zase rozlašovali až do končin země i po jeho z světa odchodu. V té věci praví, že je posílá tak jako jeho Otec, t. k témuž cíli, aby lidem Boží milosrdenství (kteréz posláním jim za Spasitele vlastního Syna svého prokázal) hlásali (viz Jan 17, 18. 2 Kor. 5, 19. 20. Efez. 4, 11.).

3. Oznamuje jim, jakou jim k tomu moc přidá? A tu jmenuje dvojí moc; jednu, kterouž oni sami posilování budou vnitř, Ducha Svatého. Druhou, kterouž jim

dává k užívání ji při lidech zevnitř, moc klíčů. O onom praví evangelista, že na ně dechl a řekl jim: „Přjměte Ducha Svátého.“ Čímž ukázáno, že přisluhování evangelium bude přisluhování Ducha, (jakž se i nazývá, 2 Kor. 3, 8. a 1 Jan 5, 6.) t. že bez pomoci a darů Ducha svatého práce tato konati se nemůž. Protož jakož sám Kristus naplněn byl dary Ducha svatého bezmírně, (Iz. 11, 1. 2. Jan 3, 34.) tak z téhož Ducha teď uděluje pomocníkům a náměstkům svým. Ne že by ten Duch neb dechnutí zevnitřní, podstata Ducha svatého byla, ale bylo znamení Ducha svatého v srdce jejich vstupujícího. Byl jim zajisté za poslední večeři slíbil, že bude prositi Otce, aby jim jiného utěšitele dal, kterýž by s nimi zůstal na věky, Ducha pravdy (Jan 14, 16.). To tedy že se státi má, teď jim zvěstuje a počátečně dává, plně pak potom na den letnic, v darích hojných.

O moci klíčů dí: „Kterýmž-koli odpustili byste hříchy atd.“ jakoby řekl: „Nejen vás k tomu posílám, abyste hlásali milost Boží, ale také abyste ji rozdělovali. Nebo já dobyté kořisti své, milost Boží a život věčný na poklad v domě církve své skládám, ne aby na rvačku bylo hodným i nehodným, přátelům i nepřátelům mým, ale toliko účastníkům mým. Protož to pod zámek dávám, aby toliko hodným (t. kajícím a věřícím) vydáváno bylo. Vám pak svěřuji klíče, abyste tím šafovali, to jest, rozeznávali, kdo hodným bude neb nebude, aby se mu odpustění hříchů dávalo neb nedávalo. A to když se od vás řádně bude díti na zemi, já toho potvrzovati budu na nebi. Tak zajisté o té moci klíčů mluvil Pán, když je prvé tam Petrovi (v osobě jiných apoštolů, Mat. 16, 19.) jako i společně všechněm (Mat. 18, 18.) sliboval. Nebo co tam sliboval, to teď nyní dává.

Potud o tom, co Kristus před učedníky činil a Duchu svatému zapsati dáti se vidělo atd.

O III.

Co pak učedníci říkali? Jak toho užili? Krátce o tom.

1. Nejprvé praví evangelista, že se zhrozili a sobě na mysl věc zcestnou pustili, že by ducha viděli.

2. Potom praví, že se radovali a věřiti počínali, však nemohli cele ještě pro radost.

3. Že když jim k dokonalé známosti poslouženo bylo, netoliko sami v sobě velice plesali, ale i s jinými tou radostí se sdíleli. Připomíná se zajisté, jak Tomášovi, tehdaž nepřítomnému vypravovali, že viděli Pána a co jim mluvil.

4. Ale Tomáš se zatvrdilým velice ukázal a všech desíti svědků, kolegů svých, svědectví za nic položiv, za nějaké mámení všechno to u sebe sám kladl, pověděl, že on neuvěří leč svým desíti prstům, t. když omaká, jest-li pravé tělo či obluda. Hrozná toto věc, že se při Kristovu učedníku a to předním apoštolu taková urputnost naleznouti mohla! Ale to chvalitebné, že vychýlení své a nedověru statečností víry a vyznání nahradil. Nebo když mu Pán k víře posloužil, zvolal (čehož žádný z apoštolů prv neučinil) řka: „Pán můj a Bůh můj!“ A tím Pána svého i všechny přítomné obveselil a tak u víře utvrzen jsa, potěšen s jinými učedníky do Galilee, k spatření tam dokonalejšímu Pána se ubíral. O čemž dáleji časem svým.

PŘEDPOVÍDÁNÍ.

I těchto věcí, kteréž se tu dály, předoznámení nalézáme v prorocích. Jako

1. Že Kristus měl rozptýlené své ovečky po vzkříšení shledávati, o tom jest zřejmé promluvení Boží u Zachariáše (13, 7. „Rozprehnou se ovce, ale obrátím zase ruku svou k maličkým.“) To zajisté obrácení se k maličkým jiného není nežli to, co Izaiáš předpovídal, že Hospodin Panovník proti silnému (ďáblu a světu) přijde, a rámě jeho nad ním panovati bude, avšak jehňátka svá jako pastýř do náručí svého shromažďovati bude atd. (Iz. 40, 10. 11.). A což skrze Ezechiele dí: „Já sám zahynulé (ovce) hledati budu a zaplšenou zase přivedu a polámanou uvíži a nemocné posílím. Tučnou pak a silnou (jakéž ovce byly Jidáš, Kaifáš atd.) zahladím“ (Ezech. 34, 16.).

2. Známení se učedníků s Kristem a to jejich nedověrování, spojené jednak s radostí, jednak s bázní a strachem, naposledy však v potěšení se skonávající, mi-

lostně vymalováno bylo na onom Jozefovu s bratřími svými znamení a jejich jemu slávou poctěnému se klánění atd. Jako i to, že s nimi lásku dokonale obnoviv a pěknými dary je obdařiv, poslal je, aby rodině své a jeho novinu nesli o slávě jeho a jich všech k němu zvali, že je předobře opatří, pánem jsa všeho Egypta; protož i vozy a koně jim poslal, aby děti a ženy své na čem véztí měli (1 Mojž. 45.). Tak zajisté i Kristus bratry své tyto dokonale v tom, že jest a zůstává bratrem jejich (ačkoli pro hříchy jejich na smrt prodán byl) utvrdiv a pěknými dary Ducha Svatého obdařiv, rozeslal je, aby celé rodině lidské, že bratr jejich a nejvěrnější přítel Pánem jest v slávě Boha Otce a že pro ně dědictví věčné stojí, oznamovali a jich k němu volali, že je věčně dobře opatřiti chce. A na důvod toho i koně a vozy, t. anjely sv. zřídil, kteříž by na ohnivých vozích k němu do nebeské slávy přenášeli bratři a sestry jeho.

3. Naposledy, že Kristus z Ducha svého udělil ucedníkům, toho figurou bylo, že když Mojžíšovi ku pomoci díla potřebného v lidu Izraelském 70 starších přidáno bylo, Bůh z Ducha toho, kterýž byl v Mojžíšovi vzal, a těm 70 mužům dal. I prorokovali všickni (Num. 11.).

Ale přistupme

K TAJEMSTVÍM.

To jest, kterak těmi věcmi, kteréž tu činil Kristus osvědčena jest jistota vykoupení našeho smrtí Kristovou a vzkříšením dobytého? Připomene se toto patero:

I. Že se Kristus uprostřed postavil. Můž' sic býti, že to proto učinil, aby ode všech vidín byl, ale aby pro to samo, bez hlubšího vyznamenání státi se mělo, neřekne žádný, kdokoli co jinde Písma o Kristu do prostřed se stavení vypravují, rozváží. Nýbrž co sv. Pavel o z mrtvých vstání Kristovu praví, že se proto stalo, aby on ve všem prvotnost držel, (Kol. 1, 18.) to říci tuto můžeme, že se do prostřed postavil, aby on všudy uprostřed stál. Jakož zajisté on u věčnosti v samém veleslavném bytu Trojice sv. uprostřed jest, mezi Otcem a Duchem sv., tak mezi Bohem a lidmi, mezi nebem a zemí, mezi věčností a časem, uprostřed stojí, obojího přirození právě účasten jsa, jakožto pravý Boží a lidský

účastník (1 Tim. 2, 5.). Protož k vyznamenání prostřednictví svého jakož v životu svém tak i po vzkříšení, i v nebi uprostřed jiných stával a sedával. Nebo narodil se v chlévě, mezi hovádky. Mládeneček se posadil v chrámě, mezi doktory, mezi apoštoly sedal uprostřed, jako sloužící všem (Luk. 22, 27.). Na kříži visel mezi lotry. Teď po vzkříšení uprostřed učedníků, v nebi uprostřed trůnu, zvířat a starců (Zjev. 5, 6.). Potěšení toto naše jest, že Kristus mezi Bohem (jenž jest oheň spalující, 5 Mojž. 4, 24. Žid. 12, 29.) a námi (jenž jsme koudel a plevy, Iz. 1, 31. Mat. 3, 12.) uprostřed se postavil, aby nás pálčivost ohně jeho nedosahovala. Rovně jako tam někdy Aron mezi živými a mrtvými (4 Mojž. 16, 48.) a David mezi poddanými svými a anjelem zhoubcím (2 Sam. 24.). Též mezi námi věřícími uprostřed jest, aby každý volný přístup měl.

II. Druhá jistota, že nám vykoupení s sebou nese, jest potěšené podvkrát promluvení: „Pokoj vám!“ Myšliti by sic někdo mohl, že to pozdravení jen jest, obyčejné Židům, ale dobře D. Luther, *Deus non verba loquitur, sed res*, Bůh ne slova mluví, ale skutky. Co my lidé sobě vinšovati obyčej máme, Bůh dává. A nechť jest tak, že nejprv pozdravení bylo, ptám se, co to: „Pokoj vám!“ po druhé tu dělá, uprostřed řeči? Jistě jiného nic, než že užitek vzkříšení svého zvěstuje, opětuje a v mysl pilně vkládá Spasitel. Což výslovně oznámil skrze apoštola Duch jeho, že on, smířiv nás s Bohem skrze kříž a vyhladiv nepřátelství skrze něj, přišed, zvěstoval pokoj blízkým i dalekým (Efez. 2, 16. 17.). Tu hle máme výklad, co to jest ten pokoj, kterýž z kříže a smrti zase přišed, zvěstoval, že prý smíření s Bohem. O čemž i jinde dí, že nepřátelé byvše, smíření jsme s Bohem skrze smrt Syna jeho (Řím. 5, 10.), abychom ospravedlněni jsouce skrze víru v něho, pokoj měli s Bohem skrze Pána našeho Ježíše Krista (Řím. 5, 1.) Ne bez příčiny tedy Kristus hned od proroků knížetem pokoje jmenován byl (Iz. 9, 6.), ne bez příčiny před smrtí svou sliboval: „Pokoj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám“ (Jan 14, 27. a 16, 33.), ne bez příčiny apoštolé milost a pokoj od Boha Otce skrze Jezu Krista zvěštovali národům věřícím (viz počátky epištol, Řím. 1, 7. 1. Kor. 1, 3. atd. 1 Petr 1, 2. 2 Petr 1, 2. Zjev.

1, 4.); ne bez příčiny samo evanjelium, evanjelium pokoje slove (Iz. 52, 7. Zach. 9, 10. Skut. 10, 36. Efez. 6, 15.). Summou, způsobeno nám jest smrtí a vzkříšením Kristovým, abychom pokoj měli nad sebou, v sobě, pod sebou. Nad sebou: s Bohem Otcem, jakž připomenuto. V sobě: s svědomím svým, aby nás více nepotupovalo srdce naše, (1 Jan 3, 21.) ale duch Kristův aby dával duchu našemu svědectví, že synové Boží jsme (Řím. 8, 16.); pod sebou také pokoj máme: od ďábla, smrti, pekla ubezpečení jsouce. Nebo nás vytrhl z moci temnosti a přinesl do království svého (Kol. 1, 13.). A ač ďábel pokoj tento nám turbuje, on však potírá ho pod nohy naše (Řím. 16, 20.). A pokoj ten Boží vítězí v srdcích našich (Kol. 3, 15.) háje a bráně srdcí i smyslů našich v Kristu Ježíši (Fil. 4, 7.). Protož slove pokoj, kterýž převyšuje všeliký rozum (*ibid.*), v němž království Boží záleží (Řím. 14, 17.). Chvála na věky Hospodinu, že měl o nás myšlení pokoje (Jer. 29, 11.) a skrze Syna svého zvěstovati nám je dal!

III. Třetí znamení, že vdechl v učedníky své Ducha svatého. Radujme se, to též činí všechněm učedníkům svým, že je týmž Duchem sv. zaznamenává ke dni vykoupení (Efez. 1, 14.). Ach, toť jest náš pravý Elizeus, kterýž sám živ jsa, abychom i my živi byli (Jan 14, 19.), na nás obrací oči své i ruce své a ústa svá k ústům našim přičiní a duchem svým v nás dýchá, aby život duchovní a věčný v nás vinami a hříchy mrtvých zase zaněcoval (2 Král. 4, 34.). Jemu chvála, že nám z hrobu a smrti život vynesl a jej v nás vdechuje! První Adam učiněn byl nadchnutím Božím v duši živou, ale nový Adam aj, učiněn nám v ducha obživujícího (1 Kor. 15, 45.), aby životem a duchem věčným dýchatí mohl na účastníky své.

IV. Čtvrté znamení vítězství a kořisti jsou klíčové nebe i pekla, kteréž teď svěřuje apoštolům. Jakož zajisté po vybojování pevnosti klíčové se odevzdávají vítězi a on je někomu z svých věrných zase poroučí, tak tuto Kristus (od vítězství svého nad smrtí, peklem, ďáblem se vrací a volaje: „Byl jsem mrtvý a aj, živ jsem na věky věků, a mám klíče pekla i smrti Zjev. 1, 18.) činí. Protož nebojme se pekla; Pán náš

ním vládne. Nebojme se, aby nám kdo nebe zavřel; Pán náš má k němu klíče, nýbrž dal je a oddal církvi, abychom jako sami vládli branami Božími a je sobě sami k hojnějšímu potěšení svému a plnější jistotě potěšení svého odvírali. Jaká to milost!

V. Pátá jistota vykoupení stalého jsou rány Kristovy aneb jizvy, kterýchž sobě i na svém oslaveném těle zanechal, jakž slyšíme. A má je na sobě v nebi, před tváří Boží za nás přistoje (Řím. 8, 34. 1 Jan 2, 1.), protože tam krev jeho a rány jeho mluví za nás (Žid. 12, 24.) a oči Boží obrácené jsou na tu řezbu, skrze niž se odjímá nepravost země (Zachar. 3, 9.). A strojí je s sebou přinést k soudu živých i mrtvých (Zachar. 12, 10. Zjev. 1, 7.) pro hrůzu nepřátel a rozveselení svých, protože rány jeho jsou přetěžkého jeho boje znamení a korouhve vítězné. Nýbrž na věky věků té řezby slavné zanechati strojí, jakž řekl: „Aj, na svých dlaních vyryl jsem tě! Zdi tvé vždycky jsou přede mnou (Iz. 49, 16.). Zdi zajisté naše a bašty, v nichž bezpečnost naše jest proti nepřítelům našim na věky věků, jsou rány Kristovy, skryše ty a rozsedliny skalní, v nichž přebývá holubička, choť Kristova (Pis. 2, 14.). Summou, Bůh Otec ukázal nám srdce své v Kristu, a Kristus srdce své ukázal nám v odevřeném boku svém; tu je vidíme, že netoliko na rukou svých vyryl sobě pamět na nás ale na srdci svém: kdož ještě pochybovati bude? Tu máme zápis milosrdenství Božího věčný, tu věčně odevřenou studnici k obmývání hříchů a nečistot (Zach. 13, 1.).

NAUČENÍ.

1. Na učednících vidíme, že se církev i sami zpravcové její berou z lidí nedostatky majících (Žid. 7, 28.). Aj, Tomáš, jak netrefný, tvrdých obyčejů byl! Vidí se to všudy, kde o něm zmínka (Jan 11, 16. a 14, 5.) a předce nebyl zavržen ani od Pána, ani od učedníků, než pěstován. Neposuzujme tedy snadně a nepohrdejme jedni druhými, všickni pak v nedostatech svých potěšení mějme. A vidouc, že Tomáš na sobě se zakládáním a shromáždění opouštěním zabředl, vystříhejme se vysokomyslnosti, a

nechceme-li, aby nám světlo víry v lampách srdce haslo, oleje slova Božího a modliteb vždycky přilévati hleďme.

II. Bůh dary své po stupních dává jako apoštolům Ducha svatého. Prvé zajisté již ho jim byl dal v dařích spasitedlných, víře, lásce, naději; teď jim přispořil darů k úřadu kazatelskému potřebných, t. osvětlení, jistoty víry a plné v Kristu radosti (nebo to kněží napřed míti musejí, mají-li jiných býti světlo, sůl, podpory); potom pak na den Letnic přidal jim umění jazyků a moc divů činění skrze téhož Ducha, čehož jim ne tak prostě k kazatelství ale k apoštolství potřeby bylo, aby všelijakým národům jazyky jejich kázati Krista mohli a kázání svých zázračnými skutky potvrzovati. Žvanice tedy jsou Sturmovy a jiných odpůrců, tážících se, měli-li předkové naši (v některých punktích ještě bloudící) Ducha svatého? Vidi se zajisté, že Duch sv. rozdílnými časy a v rozdílné míře dáván bývá atd.

III. Kristus, utvrdiv o svém vzkříšení víru svými vlastními řeči a vlastními učedníků smysly, naposledy však do Písem je vedl, tam nejvyšší stupeň jistoty víry klada a tak i sám své řeči pod neproměnitelnost jistoty Písem veda, ačkoli slovo to věčné, skrze kteréž vdechnuto jest Písmo, jsa, nad Písmo byl. Antikrist tedy jest a svůdce světa, kdokoli od Písem k sobě a svým řečem lidi obrací, a tím způsobem vzáctnost svou nad Boží vystavuje.

IV. Kněží, učme se povinností svým z té regule: „Jak mne poslal Otec, tak já vás.“ To jest: abychom (1) Ne sami běželi, ale posláni jsouce, šli; (2) Šli ne panovati, ale sloužiti (Mat. 20, 25. 28.). (3) A sloužiti ne v věcech časných (ku příkladu dělením statků, sbíráním vojsk atd.), ale k spasení. (4) A to kázáním evanjelium. (5) Však strojením jemu cesty zákonem. Protož teď káže pokání a odpuštění hříchů kázati. (6) A potkalo-li by nás odporného co od světa, trpělivým snášením. (7) Summou, s sebou lidí úzkou cestou, slovem i příkladem za Kristem vedením.

V. Ku potěšení pak složme v srdcích svých všickni, že jakož teď Kristus u večer mezi uzavírané učedníky přišel, tak jistotně i nás, budeme-li věrní učedníci jeho, v nejpilnější potřebu neopustí, t. když se večer života

našeho přiblíží, slunce života nám zacházeti bude, mrákoty smrti nás obstupovati, dvěře a okna smyslů závorami se zakládati začnou, tu se nám do prostřed srdcí našich postaví Pán náš a svým nebeským pokojem nás potěší a radostí, kteráž nebude odjata od nás, duši naší naplní a tak skrze mrákotu smrti k věčnému s sebou světlu provede. Tomu se těšme a rádi s Davidem zpívejme (Žalm 23, 4. atd.).

HARMONIE O VZKŘÍŠENÍ.

DÍL V.

Slyšeli jsme posavad, kterak se Pán zjevoval v Jeruzalémě; následuje zjevení první v Galilei, kamž se po dokonání velikonočních dnů apoštolé odebrali byli.

Jan 21, 1—25.

Řekl byl Jan sv. při konci kap. 20, 30., že mnohé divy činil Ježíš před učedníky svými, vstav z mrtvých. Chtěje tedy příklad dát, aj, teď vypsál:

Zjevení Kristovo sedmi učedníkům při moři Galilejském.

Kdež obsírně poznamenané věci na tré se dělí. Vypisuje zajisté evangelista:

I. Okolostojičnosti, kdy, kde, komu a za jakou příčinou se zjevil.

II. Způsob, jak se zjevil a co tu činil, jmenovitě, že s nimi obědval.

III. Rozmlouvání, kteréž po obědě s Petrem držel.

O I.

Kdy? Práví: Potom, t. po dostání se učedníků z Jeruzaléma do Galilee, podle poručení Páně. Níže dokládá (v. 14.): „To již po třetí ukázal se Ježíš učedníkům svým, vstav z mrtvých, t. všechněm spolu. Nebo sic

ukázal se také Maří Majdaléně a ženám a Petrovi a dvěma jdoucím do Emaus, ale toho on nepočítá, než co učedníkům společně. Aneb, jakž Augustín počítá, vedle dnů bylo třetí zjevení toto. Nebo ukázal se prvního dne pětkrát, po osmi dnech potom pro Tomáše po druhém, a teď po třetí, opět po několika dnech atd.

Kde? V Galilei a zejména u moře Galilejského, jenž jest Tiberiadské, kdež i za života svého Pán často býval, učil, divy činil. Nebo ležela na břehu jeho města Kafarnaum, Betsaida, Magdala, Korozaim atd. Odkudž na větším díle rodem byli apoštolé, jako Petr byl z Betsaidy, a oženiv se v Kafarnaum, tam se osadil a měl tam dům (Mat. 8, 14.). Splnilo se tedy, což Pán před smrtí svou byl řekl: „Jdeť hodina, že se rozprchnete, jedenkaždý k svému (t. místu neb obydlí, *εἰς τὰ ἑαυτῶν*, Jan 16, 32.). Tu je tedy Kristus zase shledává po vzkříšení.

Kdo pak ti byli, kterýmž se tuto zjevil? Sedm se jich počítá, ale pět toliko jmenuje: Simon, Petr, Tomáš, Natanael, Jakub, Jan a jiní dva. Podobné jest, že byli Ondřej a Filip, poněvadž i oni byli z Betsaidy rodilí jako Petr (Jan 1, 45.), a Ondřej mimo to bratr vlastní Šimonův, a oba také rybáři, podobné že je řemeslo pospolu drželo. Nebo

Okkází a příležitost k tomu zjevení vypisuje sv. Jan, že bylo jejich k řemeslu se navrácení. Nebo prý Petr řekl: „Já půjdu ryb lovit.“ A druzí: „Půjďme i my s tebou.“ I šli a své lodičky a síti, kteréž byli z poručení Kristova opustili (Mat. 4, 20. 22.), zase shledávali a do rybářství se davše, žádného štěstí neměli, až se jim Pán ukázal a jak síť zatahnouti mají, radu dal. O tomto rybářství apoštolském rozdílný jest učitelů soud. Někteří praví, že se k řemeslu navrátili z pochybení a pozoufání, aby z apoštolství jejich co býti mělo, poněvadž Kristus do Galilee vrátiti se jim kázav, za nimi se neukazoval. Jiní to mírněji vykládají, že *pro interim* toliko, aby nezaháleli a vždy kus chleba sobě vydělali v nouzi své. Jakž jest koli, vždy to učinili proto, že odkládání Páně s rozesláním sebe viděli a kdy a jak to bude, nevěděli. Ale Pán toho užil za příležitost k zjevení se jim.

O II.

To pak jakým způsobem se dalo, již rozvažujme.

1. Když celou noc darmo zatahovavše a nic naprosto nepopadše, tesklivi byli, Pán ráno postavil se na břehu a volal na ně, mají-li co k jídlu? t. ryb, co by aspoň s jídlo bylo, mají-li již? stavěje se, jako by kupovati chtěl. Oni, nepoznavše ho ani po tvárnosti ani po hlasu (nebo ještě přítmí bylo a opodál od břehu okolo 200 loket) odpověděli krátce, že nic (*ňv*), jakž netrpělivých a nevhodných obyčej, sotva odpovédíti. Pán zase: „Zavrzte síť na pravou stranu lodi a naleznete (věděl zajisté, kde byly, kam je shromáždil). Oni, ač ještě Pána nepoznali a kdo jim to radí, nevěděli, poslechli však, buď že se jim pro velikou žádost vždy něco chytiti radou číkoli nepohrdati vidělo, aneb že moc slov Kristových tu se ukázala, pohybující srdci lidskými. To první stupeň toho zjevení.

2. Druhý šel z toho, že když uposlechli, hned užitek spatřili a zatáhli převeliké množství ryb velikých. Což bylo příčinou, že mysl jejich jako ze sna se probírala k spatření, kdo to jest, kdož jim tak užitečnou radu dáti uměl. A nejprve zajisté Jan se dovtipil a ku Petrovi řekl: „Pán jest“. Proč nejprv Jan? Staří někteří to přisuzují čistotě těla i mysli, protože panícem byl a zůstal. *Prior virginitas virginale corpus agnoscit*, dí Jeroným (*Epist. ad Pammachium*) t. panická mysl panické tělo napřed poznává. Podobné však jest, že mu na pamět přišlo podobné ono zázračné před třemi lety na témž místě lovení, odkudž je Kristus k duchovnímu rybářství byl povolal, (Luk. 5, 10.) protož k břehu se ohlédnal, pilněji na Pána pohleděl a jej poznal. Co však tu za tajemství jest, nížeji se dotkne. Tak i Petr Pána poznav, zapomněl na tu kořist ryb a vroucí žádostí co nejdříve Pána dojíti, vyskočil z lodi a pustil se do moře aneb na moře. Nebo není zřetelné, plovat-li k břehu či bředl, či po vrchu vody běžel. Že neploval, odtud někteří soudí, poněvadž uctivě a šetrně před Pánem svým ukázati se chtěje, košili na sebe vzal a tak se pustil, kteráž, kdyby byl plovati měl, byla by mu ku překážce. Břísti pak také nemohl, dvě stě loktů ještě od břehu jsa a na hlubíně, v níž veliké ty ryby zataženy byly. Pozůstává tedy, že

po vrchu běžel a tím opět moc víry své (již nic nemožného není, Mar. 9, 23.) pronesl. Jakož zajisté Jan, vzpomenuv na onono kdysi ryb lovení, Pána poznal, tak Petr vzpomenuv na své kdysi se Pánem po moři chození, na moře se pustil a ku Pánu napřed se dostav, jeho vítal. Jiní mezi tím s lodí a rybami také k břehu pospíšili.

3. Na břehu jak se shledali všickni a Pána vítali, aj nová věc! Uhlédali zajisté, an se snídání strojí, na ohni rybu se pekoucí a připravený při tom pecen chleba, službou anjelů bezpochyby. Pán poručil, aby také z svého lovu něco přinesli, pro dvojí nepochybně příčinu. Jedno, aby příčinu měli pohleděti, co pak ulovili. Nebo oni k břehu se dostavše, všickni ku Pánu pospíchali a k nohám padali, zapomenuvše síti s rybami ve vodě. I chtěl Pán, aby předce viděli moc požehnání jeho. Druhé, aby poznali, že zázrak pravý jest a ryby pravdivé, bez všelikého mámení. I šli, teprva síť vytáhli a ryby počítajíc, našli jich 153 kusů, vše velikých ryb a jakž někteří píší, vše rozdílného pokolení. Kdež se podivili a za nový zázrak sobě položili, že ač tak veliké ryby byly a takové množství jich, však je udržeti a utáhnouti mohli, a ryby tak povolně táhnouti se daly, že házením a střelením se (jakž ryb obyčej) síti dokonce nepotrhaly.

4. Čtvrtý stupeň toho zjevení bylo Kristovo s nimi snídání aneb obědování, kdež jedl-li Pán s nimi také, nepraví se, toliko že jim rozděloval, jako otec dítkám a Pán čeládce své, aby se po své práci posílili, majíce hned za tím jinou práci a cestu před sebou. O čemž potom. Tolikéž, mluvil-li co za tím obědem Pán s nimi a co, nedokládá; toliko praví, že se ho žádný otázati nesměl: „Ty kdo jsi?“ vědouce, že Pán jest. Po obědě však začal řeč zvláštní, o čemž následuje.

O III.

Rozmlouvání obzvláštní Pán začal s Petrem, protože on Pána svého zapřením těžce byl zhřešil, církev urazil, svědomí svého poškrvrnil a z úřadu svého jako se vyvinul. Chtěje tedy Pán milost jemu učiniti, o odpuštění hříchu toho ujistiti, nýbrž i v úřad jeho (jako vyvinutý oud do kloubu svého) zase vpravit, netoliko se jemu

prvé skrze anjely a ženy zejména ohlásil, netoliko jemu sám jakož nejprvé v soukromnosti, tak i potom i před jinými apoštoly se ukázal, ale již teď také zejména o tu věc s ním v přítomnosti jiných šesti učedníků, kteříž by toho k církvi svědkové byli, činiti má. Kdež sv. Jan vypisuje:

I. Jaké to a o čem rozmlouvání bylo?

II. Jaký blud za příčinou jeho v první církvi byl povstal?

O I. Rozmlouvání toho jsou dva díly. V prvním rozmlouvá Pán s Petrem o jeho apoštolství a budoucím mučednictví, v druhém Petr se Pánem o Jana, co se s ním diti bude.

Nejprv zajisté Pán Petra se vzeptal: „Šimone Jonášů, miluješ-li mne více než tito?“ Tím jemu na pamět přivodě, jak tam kdysi všechny jiné proti sobě za nic pokládal, pravě: „Byť se všickni jiní zhoršili nad tebou, já ne“ atd. (Mat. 26, 33.). Petr, citě to, pokorně odpovídá: „Pane, ty víš, že tě miluji.“ Nechtěje již soudcem jiných býti, v svého pak srdce upřímnosti na vševedoucnost jeho se odvolávaje. Pán na to: „Pasiž beránky mé.“ A po chvíli opět, podruhé i potřetí: „Miluješ-li mne?“ Nad čímž se (potřetí) Petr skormoutil, boje se, že Pán opět nějaký pád jemu předpovídá, aneb snad necelost srdce jeho cítí. Protož ještě horlivěji odpovídá: „Pane, ty znáš všecko, ty víš, že tě miluji.“ Pán na to: „Pasiž ovce mé.“ Jakoby řekl: „Jakož jsem tě prvé s jinými od tělesného rybářství k duchovnímu byl povolal, tak i nyní opět povolávám, aby lidi k životu věčnému lovil. Avšak poněvadž Otec můj vsudy v Písmě svém vyvolené své ovečkami svými nazývá (a ne rybami), kterýmž mne za pastýře dal, abych já jim smrti svou života věčného dobyl, což se již i stalo: já vás k tomu jsem zvolil, abyste mi ovci mých po světě rozptýlených do ovčince svého shledávati a pastvami života opatrovati pomáhali. A tebe, Petře, ačkoli's mi se byl zpronevěřil, zejména v tom potvrzuji. Zapřel's mne byl před nepřátely, chtěl jsem tedy, abys mne zase vyznal teď před těmito přátely. Zapřel's mne potřikrát, potřikrát teď ke mně se's přiznati zase musil. A já tobě potřikrát naproti tomu odpuštění výstupku tvého zvěstuji a tebe za řádného

pastýře svých ovcí vyhlašují, aby tebe i tito tvoji tovaryši za toho měli i k církvi mé toho svědkové byli.

To Pán k jeho potěšení zpraviv, oznamuje dál, že mu k úřadu tomu netoliko pilnosti ale i trpělivosti bude potřeba, protože v čem se jemu předešle podával, avšak nedostál (že proň život složí), k tomu časem svým přijde, jakoby řekl: „Nu, poněvadž mne miluješ, svěřuji tobě ovečky své, kteréž já také miluji. Miluješ-li mne také opravdově, opravdově je pásti budeš. Budeš-li pásti opravdově, nebudeš bez nebezpečení od vlků, jako i sám já, kterýž jsem pro ovce své život svůj složití musil.“ O čemž k němu tak promluvil: „Amen, amen pravím tobě, když jsi byl mladší“ atd. (v. 18.). Címž co by mínil, evangelista vykládá (v. 19.). Užívá Pán závazku svého v věcech velikých zvyklého, pro ukázání jistoty toho. Užil toho byl také, předpovídaje jemu pád jeho (Mat. 26, 34. Jan 13, 38.), čemuž Petr tehdaž nevěřil, ale že se pak skutkem již věřiti naučil, neměl tuto proč pochybovati. Namítá pak jemu naděje Pán, že ne tak brzo jeho povolá než až v starosti, jakož tak se stalo. Nebo 37 let ještě živ byl a kázal. Co dí: „Když's byl mladý,“ to někteří na budoucí také čas obracejíc, o prvních apoštolství Petrova letech rozumějí, v kterýchž sobě volný jsa, chodil a kázal po krajinách, až do času svého jetí, svázání, na smrt vedení. Vztáhnutím rukou rozumějí způsob smrti jeho, t. že měl na kříž roztážen býti, jako i sám Pán. Nebo tak se stalo.

To jemu oznámiv Pán, vstal a řekl: „Pojď za mnou.“ (Ř. následuj mne). A on vstav, šel. Kam šel Pán a Petrovi za sebou jíti kázal, nedokládá evangelista. Někteří o duchovním následování vykládají, v ochotnosti k úřadu i k smrti, obracejíc sem Jan 13, 36. Ale poněvadž Pán opravdu vstal a šel a Petr za ním a poněvadž jisté jest, že za tímto zjevením bylo to veliké Kristovo na hoře Galilejské velikému množství věřících se ukázání, ne zle soudí učitelé někteří, že hned odtud Kristus Petra s sebou vzal, jiné pak k svolávání věřících v tom vůkolí rozeslal. Sel tedy Petr za Pánem a Jan (snad i on návštějí maje) také. A tu se začalo o Janovi rozmlouvání.

Nebo Petr, vida Jana, otázku učinil: „Pane, co pak tento?“ Kterouž otázku někteří v dobrém smyslu berou, jako by řekl: „Slyším již, co sám činiti a trpěti mám.

Co pak tento můj věrný tovaryš, oddělen-liž ode mne bude, aby mi v pracích i smrti ku pomoci a potěšení nebyl?“ Vídí se zajisté z historie evanjelické, že ačkoli Petr nejstarší a Jan nejmladší mezi apoštoly byl, mezi nimi však největší spojení a tovaryšství bylo, i dokud při Pánu byli, i potom. Za příklad se toto sedmero připomenouti můž: (1) Že spolu posláni byli k strojení Beránka (Luk. 22, 8.). (2) Janovi Petr návštěví dal tázati se Pána o zrádce (Jan 13, 24.). (3) Spolu běželi k hrobu (Jan 20, 4.). (4) Teď Jan Petrovi oznamuje, že Pán na břehu stojí, a spolu za Pánem jdou sami dva. (5) Po vstoupení spolu do chrámu chodívali k modlitbě (Skut. 3, 1.). (6) Spolu byli jati, do žaláře dáni a před radou židovskou slavné vyznání učinili (Skut. 4, 3. 13. 19.). (7) Spolu byli posláni do Samaří (*ibid.* 8, 14.). Patrné tedy jest, že spojení byli srdcem, protože se Petr, laskavou péčí o bratra milého máje, na něj ptal. Ale tvrdá Kristova odpověď ukazuje, že ne tak z lásky jako z drзости a chtivosti vyzvídání, co se budoucně i s jinými diti má, otázku tu učinil. Načež Pán odpověděl: „Chci-li já jeho nechati, dokudž nepřijdu, co tobě potom? Ty pojď za mnou.“

O II. Tato odpověď, když se rozhlásila potom mezi bratřími (t. věřícími všemi, kteříž v ten čas nejinak se než bratří jmenovali), praví evanjelista, že se odtud zrodilo domnění o Janovi, že on neměl umříti, ale do soudného dne živ býti. Což evanjelista sám poráží, pravě, že toho Pán neřekl, než toliko že, byť jeho neb jiného třeba do soudného dne chtěl nechati, na to aby se Petr nedoptával a soudů Božích (kromě toho, což jemu zjeveno a k čemu se strojiti poručeno) nezpytoval. Ovšem pak porazil to sám skutek, poněvadž Jan, ačkoli po všech jiných apoštolích a smrtí přirozenou umřel, umřel však v létu Kristovu 104, věku svého 99, jakž historia církevní oznamuje a učitelé staří připomínají. Omyl tedy těch dobrých bratří vyjevil se. Divné však, že ho nynější Římané křísiti smějí k vůli své pokažené latinské bibli, v níž místo *Sí*, majíce *Sic*, čtou: „Tak chci aby zůstal dokavadž nepřijdu.“ Protož se psáti nestydí, jedni, že neumřel, ale jako Enoch a Eliáš živý do nebe přenesen jest, jiní, že sic umřel, ale však že hned zase vzkříšen a z hrobu do nebe (tak jako Maria Panna) vzat, jiní

opět, že v hrobě sic zůstal, však živý, a co víc nemo-torných těch pletek. Ježto kdyby do původního textu nahlédli a jakož uctivosti ku Písmům, tak i rozumu trochu lépe užívati chtěli, viděli by, že to rohož jest.

Zavírá to evangelista těmi slovy: „Toto jest ten učedník“ atd. v. 24. Kdež znamenejme: 1. Odevřenost jeho, že se za jméno své v refutování předešlého bludu nestydí. 2. Pokoru, že se učedníkem jmenuje, doktorem doktorů jsa. 3. Jistotu těch věcí, poněvadž to svědek píše. Svědkům zajisté zavedeným, upřísahaným, očitým a povědomost pravou věci majícím všudy se věří a aby se věřilo, božskými i lidskými právy ohraženo jest. Takový pak on byl, od Syna Božího k tomu zvolený, uva-zovaný a všeho očima, ušima, rukama vlastními (1 Jan 1, 1.) povědomý. Ale dosti o historii.

Tajemství a naučení.

Co pak se i v této historii zavnutých naučení a tajemství kryje, již sobě také porozvíňme. Nebo poněvadž tu slova a věci Boží jsou, bez tajemství a naučení nejsou. A jest toho tu velice mnoho, tak že nemožné rozvinouti všeho, leč summovně. Aspoň tak tedy: poněvadž osvi-ceným posluchačům i ponavrei jen, co odkud jde, jest svíce podati.

I. Napřed, když slyšíme, že se apoštolům zaháleti stýskalo, napomenutí máme také rozmařilosti vyhýbati, a to všickni, i kněží. Nebo Pán Bůh nás ku práci stvo-řil; a apoštol také nezpůsobnými a neužitečnými nazývá, kteříž nechťi pracovati, napomínaje skrze Pána Ježíše Krista, aby každý práci veďa, chléb svůj jedl (2 Tes. 3, 11. 12.). Neškodilo by i nám exulantům na to pamato-vati, kněžím i jiným, zvláště v tomto prodlévání Božím, abychom se vždy do nějakých prací a obchodů dávali raději, nežli podehnouc ruce, zázraků čekali neb po cizích koutech jako soldáti po kvartýřích rozloženi leželi, neb se toulkami a žebrotou živili. Nemáme zajisté tohoto na apoštolích příklad, ale práce máme, ačkoli oni o svém brzkém rozeslání naději mají, mohli raději (jakž se nám zdá) čtením biblí a rozmlouváním společným čas trávit i tak se brousiti; a oni hle předce, a Kristus je našel i při práci, a předce se jemu hodili. Tato věc dobrého

uvážení potřebuje; jen aby se nezapomínalo, chce-li kdo z kněží zatím v práci a živnosti se vydávati, aby hleděl obchod před se bráti, kterýž na pozehnání Božím záleží, jako hospodářství, roli děláni, řemeslo atd. a ne handle, lichvy a podobné.

II. Když slyšíme, že se apoštolé vždy pospolu drželi a svorní byli, tak že když jeden řekl: „Půjdu ryb lovití,“ druhý hned: „Já také,“ třetí, čtvrtý atd. také; to k následování míti chtějme také v exilium svém. Lépe jest pospolu se držeti, pro radu, pomoc, potěšení, nežli na-prosto se roztrhati. A kde pospolu jsme, buďme svorní, ne aby jeden sem, druhý tam, třetí jinam, vše různě, jakž nejednou po hříchu bývá.

III. Slyšíce, jak se apoštolům nedařilo bez Krista, suďme: co jsou snažnosti naše bez přítomnosti moci a pomoci Boží? Noc a daremné kvaltování, jakž žalm 127. svědčí a příkladové tvrdí. Třebas i to, co se nyní v světě děje. K vytržení a vytažení vlasti naší a jiných křesťanských krajín z hlubiny Antikristova tyranství, neshlukuje-li se medle množství rybářů? a to kolik let pořád? a to silných, králů, knížat, vojsk jejich? a nepracují-liž až do potu a krve okolo toho? Avšak s jakým prospěchem? Přebídným. Až posavad jen se síti trhají a jedni za druhými tonou. Což to než znamená, že v mrákotech hněvu Božího tápáme, a že vůdce vojsk Božích nevy-chází s vojsky našimi? Avšak naději tu mějme, že jak milost Boží svítati začne a Kristus na našem břehu se ukáže, jedna šťastná hodina napravití může všechno.

IV. Že se Kristus učedníkům na břehu teď po vzkříšení ukázal a ne po moři chodící jako tam kdysi (Mat. 14, 25., Jan 6, 19.), praví učitelé, že vyznamenati chtěl, kterak již po svém vzkříšení na břehu věčné bezpečnosti jest, a bouří strastné smrtedlnosti zničil, a my k němu tam na břeh druhého života pospíchati máme, jako teď učedníci. A jakož Kristus teď v svítání jim se zastkvěl, tak se všechněm svým, když temnosti přítomného života míjejí, spatřovati dává a je k sobě, aby s ním hodo-vali, béře.

V. Že ho ne hned poznali, znamená, že my častokrát přítomnosti Boží (zvláště v kříži a nedaření) nezname-náme, on však pravdivě s námi jest (Zalm 91, 15.).

VI. Že je dítkami nazval, ačkoli někteří starší věkem byli než on, tím netoliko přívětivosti poučil služebníků církve k lidu svěřenému, ale také ukázal, že se v církvi ne podle let, ale podle stupňů prospěchu věk počítati má, aby počáteční křesťané, byť v šedinách byli, dětmi slouli, jako děti mlékem krmení byli a pěstování laskavě (1 Kor. 3, 1., Gal. 4, 19.).

VII. Že tento zázrak Kristus učinil v moři, osvědčiti chtěl, že on jest ten pravý nový Adam, zvýšený nade všecko stvoření, o němž žalm 8. zpívá, že pod moc jeho dáno jest všecko, i ryby mořské a cožkoli chodí stezkami mořskými (v. 9.). A o němž v žalmu 89, 26. Bůh řekl: „Vložím na moře ruku jeho, a na řeky pravici jeho.“

VIII. Že kázal zavrei síť, moha způsobiti, aby jim ryby samy do lodí skákaly, ukázal, že Bůh skrze prostředky dělá a prostředkům žehná. Těch kdo užívá řádně, aby požehnání čekal; lenoch a převrácenec nic.

IX. Že poručil zavrei na pravo, to pro zkušení poslušenství jejich; avšak také pro ukázání, že právě ctně a šlechetně s prostředky zacházeti musí, kdo požehnání míti chce, a ne fortelně, lstivě, křivě. V Písmě zajisté pravici všecko chvalitebné a slušné, levici všecko nenáležité a zavržení hodné se rozumí.

X. Že Jan Krista nejprve poznal, vyznamenán tím orličí jeho vnitřní zrak, kterýmž nad jiné všechny obdařen byl, aby věčné Kristovo Božství jadrně spatřovati i jiným ukazovati mohl. Jakž i činil v historii evangelium svého, o kterémž platonický filosof, pohan, svědectví vydal, že křesťané nic subtilnějšího v knihách svých nemají a že by měli zlatými literami tu knihu sobě přepisovati dáti. (*Augustino teste, 10 de Civit. Dei, cap. 29.*). A že Jan z příčiny poskytnutého dobrodiní tak ostře na Pána pohleděl a jej poznal, příčina se dává, abychom i my také tak dobrodiní Božích užívati hleděli, abychom jimi naprosto k Bohu vedeni byli.

XI. Že Jan prvé Pána poznal, prvé pak k němu nepřišel, ale Petr; též, že Petr pro milost k svému Pánu do moře sebou hodil, jiní pak zůstali na cestě zřízené, v loďce: poznávejme darů Božích rozdílnost, kteráž však svornosti a milosti společné rušiti nemá, alebrž ji tvrditi. Nebo Kristus předce jest všechněm Kristus atd.

XII. Že Petr, do moře se pustiv, zachován a neutonul, vidíme moc přítomnosti Boží při těch, kteříž v povolání svém krácejíce, všeho nebezpečenství myslí udatnou se odvažují (Iz. 43, 2. 3.). Protož přicházíme-li do úzkosti a vyhnouti nelze, myslme vždycky, že před sebou na břehu Krista máme, nás k sobě volajícího atd. Nemá-li kdo však tak udatné víry a má k vyhnutí nebezpečenství zřízený prostředek (jako teď druží, lodí), bezpečněji toho se držeti; vsudy Pán Bůh doufajícím v sebe pomáhá.

XIII. Že Pán učedníkům snídání připravil, rybu pečenou, troje naučení máme. Jedno, že dá-li kdo co Kristu, nahradí mu on zase. Učedníci v den vzkříšení dali mu kousek ryby pečené, on jim teď celou a jiných množství. Druhé, byť někdy práce naše daremná byla (jako těchto celou noc), důvěřme se však, že proto vždycky předce Kristus kus chleba pro nás opatří, a něco k tomu atd. Třetí, že Pán učedníkům sám snídání přistrojil, k němu svolal, rozdělaval, obraz máme toho, kterak sám on jest Spasitelem, kterýž nám věčné hody (Luk. 22, 30.) sám přistrojil, sám k nim skrze evanجيلium svolává, sám je rozdělovati bude věčně (Žalm 23, 1—3. 5.).

XIV. Že se učedníci Pána neptali: „Ty kdo jsi? vědouce že on jest,“ splnění vidíme toho, co Jan 16, 22. 23.; obraz toho, co bude v nebi, když ho viděti budeme tváří v tvář, znajíce již všechna tajemství a toliko radosti sytíce duše své (Žalm 16, 11. a 17, 15.).

XV. Že Pán nejprředněji s Petrem činiti měl, vidíme, jak se k padlým v církvi chovati máme (Gal. 6, 1.).

XVI. Že Kristus potvrditi máje k apoštolství Petra, po třikrát prvé, miluje-li ho, examinoval, vidíme, s jakou rozšafností úřad kněžský v církvi, a komu dáván býti má. Žádnému, leč kdo vroucně Krista miluje, a to se při něm dostatečně sezná. Nebude-li toho, místo pastýřů nájemníky bude míti církev — a má, nastojte, poněvadž se toho nešetří.

XVII. Že se Petr o to zkormoutil, avšak odpovídal, příklad máme všickni trpělivě snášeti, jestliže se někdy (jako i nyní) tuhým a dlouhým exámenem kříže na skutečnou lásku naši k sobě dobývá.

XVIII. Že po třikrát pástí kázal, jednou beránky, po dvakrát ovce, to učitelé rozdílně vykládají. Summa toho jest, že služebníci církve pástí mají ovce, ne kozly;

Kristovy ovce, ne své; všechny, mladé i staré, a to způsobem trojím, totiž: srdcem, ústy, skutkem. Srdcem: na modlitbách a pozorlivé o stádo Boží pečlivostí; ústy: vyučováním, napomináním, potěšováním; skutkem: v příkladném životu a v kázni, a v čem mohou. Aneb i takto: Pásti mysl, osvěcováním; pásti svědomí, osvědčováním; pásti duši i tělo, v řádu držení.

XIX. Že Pán Petrovi úřad dává, přidává kříž, ukázal tím, že kdokoli jedno na se bere, druhého nezničí. Protož apoštol rozmazané služebníky, kteříž v pastýřství se vydávajíce, jen vlny a mléka a ne ovci hledají, nepřátely kříže Kristova nazývá (Filip. 3, 18. a Ezech. 34, 2.). Ovšem tedy ten veliký nájemník, Antikrist, kterýž nad stádem církve jen panování hledá a místo kříže Kristova nesení, sám jiné křížuje, podvodník jest; jakkoli z tohoto místa tyranskou svou nad církví moc vykroučiti chce. Ale nehodné, soudíme, tím se nyní zanášeti.

XX. Petrovi, kterýž Pána velice miloval, připil Pán svůj vlastní kalich, smrt kříže; Jana, jehož velice miloval, ušetřil tím. Hle, volný sobě Pán, nakládá jak s kým chce; že se po těch zevnitřních věcech nepozná, kdo v větší neb menší lásce u něho jest (Kaz. 9, 1.).

XXI. Co se tu o smrti Petrově praví, že skrze ni měl oslavit Boha, to velmi potěšitelné jest nám křesťanům, nám vyhnancům, nám mučedníkům, jestliže koho z nás tím Pán Bůh poctí. Neb ač smrt Petrova před světem ohavná byla, před Bohem pak nedokonalá obět (proto že z nechtění šel, jakž tu Kristus předpovídá; byl by ji raději zničil) nicméně však Bůh ji za oslavení sebe přijal. Díš-li kdo: „I jakž se oslavuje Bůh smrtí mučednickou?“ 1. Tak že se ní svědectví dává učení Božímu, že pravda jest, kterouž oni i krví svou zapečetiti smějí. 2. Dává se tím budoucímu životu, kterýž Bůh vyvoleným svým chová, svědectví, že jest v pravdě, a tento časný tak dalece vážen býti nemá jako onen. 3. Dává se Bohu nejvyšší ta čest, že jemu poslušensví náleží od všelikého tvorů jeho až do smrti a do prachu, aby s námi, co chce, činil v životě tomto i na věky. Což poněvadž jest následování Krista a šlépějí jeho, ačkoli nedokonalé, Bůh jakož smrti Syna svého oslaven byl, tak sobě těchto smrt za slávu svou klade a je zase oslavuje (Jan 12, 28. a 17, 1.) pro Krista, kterýž se posvětil za ně (*ib.*).

XXII. Když slyšíme, že Petr o Pánu praví: „Pane, ty znáš všecko,“ a Pán na potvrzení toho hned mu oznámil, co se v 37 letech potom státi mělo a stalo, připomeňme sobě a pamatujme vždycky, jakého my Pána máme? Jmenovitě kterýž všecko ví, i co se komu z nás kdy přihoditi má, kterého roku, měsíce, dne, hodiny, kde a jak skonati má. Buďmež tedy živi jako vždycky a všudy v očích jeho a důvěřujíc se jemu, že nás k dobrému cíli cestami sobě známými povede, jděme dobromyslně za ním, kamkoli povede a kudykoli, skrze vodu neb oheň; lépe tisíckrát on tomu rozumí než my a nezavede (proto že věrný jest) žádného, kdo se mu důvěří, na věky věků.

XXIII. Když slyšíme, že Jan sebe nejmenuje, než toliko opisuje, že ten učedník, kteréhož miloval Ježíš, naučení máme blahoslavenství na tom zakládati, že nás Pán Ježíš Kristus miluje, by pak svět o nás a o jméních našich třebas ani nevěděl.

XXIV. Co tu o Petrovi slyšíme, že nepřestal na tom, co jemu Pán z strany jeho samého zjevil, ale se na více dobýval, to mějme za zrcadlo lidské přirozené všetečnosti, kterak my vždycky rádi přezvídáme to, co k nám nepřínáleží. Posoudíme-li se v tom, řídký jest, kdo by tytýž na jazyku, v očích, v srdci, neměl Petrovy dotázky: „Co pak tento? Co pak onen?“ Do cizích domů, prací, správ, úřadů, ba i srdcí nahlédati kdo se nepokouší? Ba i do Božích tajností nejednou se pokouší vhlédati mysl těkavá, co asi s tímto a tímto Pán Bůh učinil? co s ním dělati bude? A máme to za věc běžnou. Ale z tohoto okřiknutí Petra učme se, že to hříchem jest a věcí nenáležitou. Protož Petr potom osvěcenějšín byv, všetečnost mezi jiné veliké hříchy, vraždu, zlodějství, zločinství počel (1 Petr 4, 15.). Protož, nejmilejší, užijme tohoto k tomu, abychom kdykoli by se nám nepotřebné otázky v mysli neb na jazyku ozývaly, vždycky pohotově měli tuto Kristovu odpověď: „Co tobě do toho? Ty pojď za mnou.“ To jest, abychom bez ohlédání se na toho a onoho za svým předchůdcem a vůdcem šli, kam nás vede, jiné lidi a věci také jemu a jeho prozřetelnosti poroučejíce.

XXV. Z toho tam v první církvi o Janovi apoštolu podešlého bludu patrně se ukazuje, kde se posavád blu-

dové v církvi berou a odkud se lehnou. 1. Onenno zajisté blud zaléhl se z slov Kristových zle vzatých. 2. A posílen byl z podobnosti k víře, že se nimi takové Janovi privilegium mínilo, poněvadž ho Pán nad jiné miloval. 3. Krmen pak byl ten blud dlouhověkostí Janovou, že všechny apoštoly přechkal. I zdálo se jim, že to bude. Naprosto tím způsobem všickni bludové v církvi se rodí i rostou. Připomenu však jednu toliko věc za příklad. Četli biskupi římsští: „Petr, ty jsi Petr, a na té skále vzdělám církev svou; a tobě dám klíče“ atd. Item teď: „Pas ovce mé.“ Čehož poněvadž k jiným apoštolům těmi tak slovy nemluvil, udělalo se jim v mysli, že asi ta slova zvláštní nějaké privilegium Petrovi dávají, aby veřejným stáda Božího a pastýřů nižších inspektorem a dozorcem byl. Přistoupil k tomu *affekt* aneb milost i Petrova ku Pánu, a Páně k němu, protože se to podobné zdálo, i biskupa římského a kleriků jeho, že by to čistě bylo, aby hlava viditedlná byla v církvi, pro řád, a aby tu byla, kde jest hlava politická všech království země, t. v Římě, kdež že i Petr smrt podstoupil, pověst jakási byla. I ujali se toho; a poněvadž k tomu přistoupila dlouhověkost, totiž že toho důstojenství (Petrovy stolice a veřejného biskupství) již přes tisíc let papež užívá a žádný ho o to připraviti nemůž, i utvrzují se v tom, že to arci pravda býti musí. Ale pohledně, jak nás Jan svatý bludům jakkoli zastaralým larvu strhovati učí. Předně pak učí, že zastaralost bludu z bludu pravdy nedělá. Nebo Jan evangelium své nemnoho před smrtí svou psal, když blud ten již právě zastaralý byl v církvi; a on předce naň sahá a jej vyvrací. Druhé, učí, že v rozvažování rozepří náchylnost postranní odložití se naprosto musí. Protož on, ač se jeho dotýkalo, však jako by se nedotýkalo, tak o tom přímo mluví a píše, jak sama věc káže. Třetí a naposledy, ukazuje nám jedinou reguli k rozeznávání rozepří církevních, slovo Boží, jak v svém vlastním mínění stojí, bez přidávání a ujmání. Proto zajisté teď pilně to examinuje a rozbírá a křesťanům ukazuje, co Kristus řekl a neřekl, aby sobě z toho jiného nebrali, než se mínilo. A tohoto trého posavád šetříc, za milostivou pomocí Kristovou a ducha jeho i ten připomenutý Antikristský podvod i jiní jacíkoli bludní smyslové mohou a mají rozezná-

váni býti, aby pravdě omylové a jasnému světlu mrá-
koty ustupovati musily; jakž se i stalo již z milosti
Boží, že učení Boží od Antikrista zatemnělé tím způso-
bem na větším díle vyčištěno jest. (Ale dosti až potud.)

HARMONIE O VZKŘÍŠENÍ.

DÍL VI.

(Na den vstoupení, ráno.)

Den přítomný jest nám den pamětný onoho slavného dne, kterýž Pánu a Spasiteli našemu viditedlného jeho na zemi v těle přebývání ostatní byl; v kterémž on s milými svými na zemi se rozžehnav, viditedlně k Otcí v nebe vstoupil, na pravici trůnu Božího se posadil, panství a zprávu nebe i země ujal a že tou sobě na nebi i na zemi danou mocí vždycky předce až do skonání světa církvi přítomen bude, ujistil. Nad čímž plésalo nebe i země, klaněli se apoštolé, zpívali anjelé, a hned za tím k tomuto Pánu nebe i země obraceli se národové světa, knížata a králové země skládali k trůnu krále králů koruny své. Což vše vida v duchu David, radostně o tom zpíval i k zpívání celé církve napomí-
nal, takto: „Vstoupil Bůh s troubením“ atd. (Žalm 47, 6—10.).

T e x t u s.

Nežli k samé historii vstoupení Kristova přistoupíme, musili jsme napřed k uvážení vzíti zjevení Páně, kteréž se před vstoupením ještě na hoře Galilejské stalo; odkudž apoštolům do Jeruzaléma vrátiti se poručil, a potom se jim tam opět zjevil, a teprv od nich se odebral. Samé tedy historie o vstoupení k nešpornímu času sobě odložíc, nyní předešlé to v Galileji zjevení rozvažujme, proto že 1. Ještě vysvětlováno není. 2. Co tam Pán mluvil a činil, to někteří evangelistové s posledním zjevením spojují, protož se to také při dnešní památce z Marka evangelisty připomínává. Vypisuje se tedy v před-
slyšaných slovích: Nej přednější a nejslavnější

Kristovo po z mrtvých vstání svým se zjevení.

Kdež povážíme:

I. Podle čeho nejpodnělnějším a nejslavnějším jest?

II. S jakými okolostojícnostmi se dalo?

III. Jaké tu slavné kázání Pán shromážděnému množství učinil?

O I.

Desatero bylo Kristovo svým se ukázání v životě novém po vzkříšení:

1. Maří Majdaléně (Mar. 16, 9.).

2. Ženám jiným (Mat. 28, 9.).

3. Jdoucím do Emaus (Luk. 24, 13.).

4. Petrovi (*ibid.* v. 34.).

5. Desíti učedníkům (Jan 20, 19.).

6. V téhodni potom jedenácti učedníkům (*ibid.* v. 26.).

7. Sedmi učedníkům při moři Tiberiade (Jan 21, 1.).

8. Tomu na hoře Galilejské velikému učedníkům množství (Mat. 28, 16. 1 Kor. 15, 6.).

9. Jakubovi samému (1 Kor. 15, 7.).

10. Apoštolům v Jeruzalémě, odkudž je vyvedl na horu Olivetskou, a tu od nich na nebesa vstoupil (Luk. 24, 50.).

Mezi těmi že nejslavnější bylo toto přítomné, ukazuje se to šesterým tímto:

1. Že o samém tomto činíval zaslíbení ještě před smrtí svou: „Když (prý) z mrtvých vstanu, předejdu vás do Galilee“ (Mat. 26, 32. Mar. 14, 28.).

2. Že anjel po vzkříšení totéž obnovoval, k ženám mluvě: „Jděte, povězte učedníkům jeho, i Petrovi, že vás předejde do Galilee, tam jej uvidíte, jakož pověděl vám“ (Mat. 16, 7.).

3. Že i sám Pán, ženám se ukázav, apoštolům vyznal: „Zvěstujte bratřím svým, ať jdou do Galilee, tam mne uvidí“ (Mat. 28, 10.). Tak se tohle vždycky o Galileji a tam uzření slavně mluvilo, proto že se slavně státi mělo, jakož se i stalo. Nebo

4. Jiná zjevení byla částeční, některým toliko osobám; toto pak bylo veřejné, jako celé spolu shromážděné církvi. Nebo tu netoliko apoštolé všickni byli, ale i bratři více nežli pět set, i ženy pobožné. Anjel zajisté i ženám

do Galilee jíti kázal s zaslíbením: „Tam jej uzříte“ (Mar. 16, 7.).

5. Jinde se Kristus nenadále zjevoval, tuto pak podle předohlášení, naschvál k tomu množství to věřících svolav a jim čas i místo uloživ.

6. Nejvelebněji tuto, jako před obličejem vši církve své, užitky smrti své a vzkříšení svého vyhlásil, a jak to po všem světě až do skonání jeho hlásáno býti má, nařídil. Což poněvadž tak jest, s velikou tedy i pilností i nábožností těch věcí pozorujeme.

O II.

Okolostojičnosti jsou: I. Čas. II. Místo. III. Osoby přítomné a jejich sobě při tom počínání.

O I. Času žádný evangelista zejména nedotýká. Porozumívá se však, že to bylo druhý neb třetí den po onom u moře Galilejského sedmi učedníkům se zjevení, nějak při docházení pátého téhodne od vzkříšení. Nebo když sv. Jan vypravuje, že Pán od moře za sebou Petrovi jíti kázal, a Jan že také šel (Jan 21, 19. 20.), nerozumí se, kam by je byl jinam vedl, než na tu horu, kdež se zjevití měl, jiné zatím učedníky k svolání všech věřících z toho vůkolí rozeslav. Zase pak, poněvadž jim po tomto vidění do Jeruzaléma jíti kázal, muselit k tomu také asi 3 neb 4 dny (na 14 mil) míti, nežli čtyřicátý den, v kterémž od nich vzat býti měl, přišel.

O II. Co se tkne místa, jmenuje se hora v Galileji, ale se zejména, která hora, neklade. Mohlo by se mysliti, že hora Tábor, na niž se Kristus prvé byl proměnil a slávy své papršky třem učedníkům byl ukázal, s zápo- vědí, aby toho vidění vůbec nepravili, dokudž by Syn člověka nevstal z mrtvých (Mat. 17, 9.). Teď tedy po vzkříšení svém že již sám slávu svou věřícím svým i hlásá, i hlásati po všem světě velí. Jiní však smýšlejí, že byla hora blíž Kafarnaum, na niž Pán v životě svém často vycházel k modlitbám, i tam zástupy učíval a jako synody držíval, i apoštoly tam řídil (Mat. 5, 1. atd.). Podobné tedy, že jich také tu nyní potvrzoval. Čemuž napomáhá, že táž hora blízko moře ležela, u kteréhož se Pán učedníkům oněm sedmi před tím byl zjevil, a od- tud bezpochyby je k svolání na nejbližší tu místo roze-

slal. Čehož, jakožto věci k pravdě nejpodobnější, při tom necháváme.

O III. Co se osob tkne, sv. Matouš zmínku činí o jedenácti učednících, t. apoštolích, ale poněvadž i ženy tam obeslány byly (Mar. 16, 7.) a sv. Pavel dokládá, že Pán vidín jest po vzkříšení víc než od pěti set bratří spolu, aniž se vymyslíti můž, kde by jinde se to stalo než tuto, všickni učitelé na tom se snášejí, že tu na té hoře to veliké zjevení u přítomnosti tak velikého shromáždění se stalo. Nebo poněvadž artikul o vzkříšení Kristovu jest základem víry křesťanské (1 Kor. 15, 14.), musili o jistotě jeho netoliko sami apoštolé, jakožto zvolení k národům svědkové, ale i všecka tehdejší církev, jako prvotiny nějaké, utvrzena býti; aby v začátku hned všecka pochybnost pryč byla a na pravdu dobře ujištěnou, jako skálu nepohnutou, aby se stavěti mohlo. Protož sv. Pavel v listu svém k Korintským prvním, osmnácte let potom (*anno Christi 52*) psaném jako na svědky se odvolává na těch 500 bratří, pravě, že mnozí z nich ještě tehdáž živi byli, a někteří již zesnuli byli (1 Kor. 15, 6.).

Ti jak se při tom chovali, ukazuje Matouš, že uzřevše Pána, klaněli se, někteří však ještě pochybujíce; rozuměj někteří ne z apoštolů, kteříž dosti již utvrzeni byli předešlými zjeveními, ale někteří z těch, kteříž Pána ještě byli neviděli živého; těm se přihodilo co prvé apoštolům, že nevěřili pro radost. Což tedy Pán? Přistoupil blíže a mluvil s nimi. Z čehož se rozumí, že Pán ne hned, když se shromažďovali, viděti se jim dal; ale když již shromáždění byli a na něho čekali, z daleka k nim se přibližoval, a to v slávě a blesku; pročez se jemu klaněli a někteří že to anjelské zjevení jest, myslíce, pochybovali, dokudž pilnějším Pána spatřováním a posloucháním utvrzeni nebyli.

O III.

Nejzvláštnější pak věc, kteráž se tu dala, bylo kázání Páně znamenité, kteréž tu přítomnému množství učinil. Jehož jsou tři částky:

I. Vyhláшуje, že mu všeliká moc na nebi i na zemi dána jest.

II. Nařizuje, aby to skrze evanjelium po všem světě hlásáno bylo.

III. Slibuje trojí zvláštní věc církvi své.

O I. „Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi,“ dí. Rozvažujme slova pořád. „Dána jest,“ t. od Otce. Nebo jinde dí: „Všecky věci dány jsou mi od Otce mého“ (Mat. 11, 27.). A Jan Křtitel: „Otec miluje Syna a všecko dal v ruku jeho“ (Jan 3, 35.). A apoštol: „Bůh Pána našeho Ježíše Krista, Otec slávy, všecko poddal pod nohy jeho a jej dal hlavu nade všecko církvi“ (Efez. 1, 17. 22.).

„Mně“, rozuměj jako prostředníku, Bohu a člověku. Neb ač právem Božství svého měl vždycky s Otcem rovnou moc a slávu, však poněvadž se byl zmařil a poslušen jsa Otce, pro nás ponížil se až k smrti, on zase povýšil jej nade vše, aby jakož se celá osoba snížila pode všecko, tak zase povýšena byla nade všecko (viz Fil. 2, 6. 9.).

„Všeliká moc.“ Mocí rozumějme i právo a volnost k činění, co se koli jemu líbí, i možnost a sílu k vykonávání úsudků dobře libezné vůle své. O čemž v Zjevení stojí: „Hoden jest zabítý Beránek vzíti moc a bohatství i moudrost i sílu i čest i slávu i požehnání“ (5, 12.).

„Na nebi i na zemi.“ Apoštol dokládá: i pod zemí, t. v propastech (Fil. 2, 10.). Netoliko zajisté na nebi trůn jeho vyvýšen jest nade všecky anjely, aby se mu klaněli, rozkazů jeho, jako Pána svého, poslušni byli (Efez. 1, 21. Žid. 1, 6. 7, 14.), ale i na zemi dána jest mu nad každým člověkem (Jan 17, 2.), aby totiž spasil neb ztratil, nebo všecken soud vzdal jemu Otec (Jan 5, 22.). I v propastech aby v hrůze zdržoval duchy zlé atd.

O tomto „moci sobě na nebi i na zemi dáni“ mluví tu Pán pro tři příčiny:

1. Aby užitek smrti své a vzkříšení svého ukázal; o čemž níž.

2. Aby mysl jejich od očekávání tělesného v Jeruzalémě království odvrátil. Oni zajisté předce ještě (nýbrž i potom, když od nich na nebe vstupoval, jakž při něšpoře uslyšíme) v tom bludu vězeli, že Kristus na zemi králem bude. Ukazuje tedy těmi slovy, že království jeho není zemské, ale nebeské; není částeční, ale veřejné; není časné, ale věčné; a tak neskonale vyšší a slavnější, než oni na to ještě mysliti umějí.

3. Aby je ku přijetí legací, kterouž jim hned svěřiti měl, tím způsobem nastrojil.

O II. Hned zajisté dí: „Protož jdouce“ atd. Rozvažujeme opět slova pořád:

„Jdouce,“ jakoby řekl: „Nestrojte se na měkkých polštářích usaditi se, pouť vám nastává.“ Kam?

„Po všem světě,“ jako by řekl: „Chtělo se vám až posavád slávy. Dám vám ji dosti, budete moji legáti do všech všeho světa národů, abyste vzdělávali království mé.“ I jak?

„Kažte evanjelium,“ jako by řekl: „Ne mocí vojsk a ostrostí meče budete mi svět ku poslušenství podmaňovati, ale mečem úst, slovem Božím, jehož za kazatele vás jsem povolal, zřídil, k tomu cvičil, a také i vysílám. Budete pak kázati evanjelium, t. veselé poselství, že „Bůh zamiloval svět a poslal Syna svého, aby každý, kdož uvěří v něho, měl život věčný.“ Komu to?

„Všemu stvoření.“ Nerozumějme jako titěrný onen mnich František, kterýž husím, kačenám, vrabcům kázával. Ale všemu stvoření lidskému, což se samo rozumí. Nebo pro které přišel, pracoval, život věčný připravil, těm také to zvěstovati kázal. Nepřišel pak ani netrpěl, ani nebe nepřipravil pro husy a vrabce, ale pro člověka padlého atd. Nazývá pak Kristus člověka vším neb všelikým stvořením (podle smyslu starých učitelů) proto,

1. Že jest výtah a summa všeho stvoření a malý svět, jakž filosofové učí.

2. Že jest přední účinek Boží, koruna všech tvorů, pro něhož všickni jiní jsou, a tak váhu a vzácnost všeho stvoření v Božích očích na sobě zdržuje.

3. Že obnovení lidského pokolení, kteréž se skrze Krista stalo, jest jako přestvoření lidí, odkudž i novým rodem a novým stvořením slove (viz Jak. 1, 18. Gal. 6, 15.).

„Učte všecky národy“ (*μαθητευσατε*), vlastně: „Čiňte mi učedníky, aneb obraťte k mému učení všecky národy.“ To míní Kristus, že od té chvíle všecken svět opustiti povinen zcestné učitele a vůdce, a jeho samého za toho přijíti, kterýž cestě Boží v pravdě učí a z smrti do života vésti umí.

„Křtíce je,“ jako by řekl: „Kdokoli povolí učedníkem mým býti, zaznamenejte ho, ne jako za starého zá-

kona obřizkou, ale ceremonií od Jana (z poručení Božího) začatou, křtem.“ I jak?

„Ve jménu Otce, Syna, i Ducha sv.“, jako by řekl: „Moci a z poručení Otce mého, mé a Ducha svatého;“ a aby věřili v jediného toliko Boha Otce, kterýž Syna poslal a Ducha sv. dal a dává církvi, těšice se celým srdcem tomu, že Bůh Otec je stvořil, Bůh Syn vykoupil, Bůh Duch svatý posvětil a zaznamenává k životu věčnému. Též aby se tím samým přihlašovali a zavazovali ku poslušenství tomu Bohu, kterýž se nad nimi smiloval.

„Učíte je zachovávatí všechno, což jsem já přikázal vám,“ t.: „Nebude na tom dosti, že se přihlásí k Bohu a věrou pojednou milost přijmou; ale ať se zase oddají Bohu k činění vůle jeho, tak jak jsem já slovem i příkladem ukázal. Toho vy svědomi jsouce i v známost lidem uvozujte, i k ostříhání toho skutkem přidržte.“ Až potud nařízení.

O III. Následuje zaslíbení a to troje:

1. Patřící k těm, kteříž by evanjelium uvěřili a pokřtiti se, že spasení budou, s doložením, kdo neuvěří, (t. pohrdne radou Boží sám proti sobě a zporný bude, nepoddá se, buď smyslem a věrou, neb skutkem a ostříháním slov jeho) že bude zatracen atd.

2. Druhé zaslíbení patří k evanjelium hlasatelům, apoštolům a pomocníkům jejich, že jim dá moc divy a zázraky činiti, jichž tu v pěti rozdílech vyčítá: 1. Dábly vymítati. 2. Jazyky novými mluvití. 3. Hady beze škody bráti. 4. Jed přemáhati. 5. Nemoci hojiti. Jakož zajisté králové svým legátům dávají *kredenci*, t. důvěřící listy, aby jejichřízení žádný v pochybnost bráti nemohl, tak potřebí bylo těmto mezi divoké, učené, mocné vyslaným dáti něco, čímž by mocně, v čím jménu přicházejí, prokazovati mohli. I dána jim moc divů činění, nad nimiž svět trnouti a oněměti musil a poddati se v poslušenství Bohu. Toho bylo potřebí, pokud divocí národové nebyli podmaněni k víře a tím evanjelium utvrzeno; potom přestalo, protože obyčejný Boží řád jest učiti nás cestě spasení skrze zákon a svědectví. Nechce-li toho kdo, nevzejde mu záře (Iz. 8, 20.). Trvají sic zázrakové v církvi, ale v smyslu duchovním, o čemž níž.

3. Třetí zaslíbení jest o věčně trvající přítomnosti jeho v církvi. „A aj, já s vámi jsem až do skonání světa“.

Patří to k celé církvi. Nebo apoštolé neměli býti na světě až do skonání světa v osobách svých, ale v osobách náměstků svých a v umění svém. Potěšuje pak je tím, aby se nelekali, že na ně tak veliké věci vzkládá, poněvadž to nebude dílo jejich ale jeho, oni toliko za nástroje aby se propůjčili. A že ne sami jen to konati budou, ale i náměstkové jejich do skonání světa, jedni po druhých sobě pomáhající. Nemínil pak tělesné přítomnosti, ale přítomnost Božství svého a Ducha svého, jehož mocí obléci je strojil. Nebo již jim prvé byl řekl: „Mne ne vždycky s sebou mítí budete“ (Mat. 26.) a po některém potom dni skutečně se od nich odnesl do nebe. O čemž i tu bezpochyby jim oznámil a aby hned apoštolé do Jeruzaléma šli, tam že se ještě jim zjeví, poručil. Potud historia zjevení toho slavného na hoře Galilejské.

PŘEDPOVÍDÁNÍ.

Nežli k tajemství přistoupíme, připomene se, jak to Bůh v Starém zákoně byl předzvěstoval, že Mesiášovi za utrpení smrti měla dána býti moc nad nebem i zemí atd.

Nejzřetelněji to ukázáno Danielovi proroku, protož takto zapsal (přečísti ta slova v kap. 7, 13. 14.).

Totéž ukázáno figurami některými, jako že:

1. Jákob onen, vzdáliv se od tváře Otce svého do cizí krajiny, pro zachování života před vražedným Ezau, prázdný vyšel, s holí toliko a zase s hojnou rodinou a velikými kořistmi (a jakž on mluvil s dvojím houfem aneb vojskem, 1 Mojž. 32, 10.) vrátil se do vlasti své k otci svému, tak tuto pravý nebeský Jákob, aby nás rodinu Boží před vražedností pekelného Ezau zachoval, vyšel od Otce svého a přišel na svět, nic nemaje než hůl hotovosti ku poslušenství (aby neposlušenství naše vyplatil) a aj, vrací se k Otci svému dva houfy máje, nebeský a zemský, t. anjely, kteréž v knížectví jejich utvrdil a lidi, kterýchž sobě dobyl krví svou, a přitom místo kořisti všecko, což v nebi i na zemi jest.

2. Jozef onen, když pro zachování rodiny své do Egypta byl prodán, tam nevinně osočen a do žaláře vhozen, když se stále Boha bál, netoliko ho Bůh před smrtí a zahynutím zachoval, ale povýšil náramně a učinil pánem země Egyptské, tak žc se jemu všickni lidé

i bratři jeho klaněti musili (1 Mojž. 41.). Tak nebeský náš Jozef (pravý rozmnožitel říše) z žaláře smrti jsa propuštěn, pánem všeho světa a všech věčných věků učiněn.

3. David, onen mládeneček pobožný, od Boha zamilovaný a na království vyvolený, když horlivostí Boží horle proti pyšnému a rouhavému Goliášovi, s opovržením se života bojoval, pomohl Bůh, že netoliko nad ním svítězil, ale i triumf sobě slavný spůsobil a zatím koruna královská na hlavu jeho vstavena, aby nadevším Izraelem Pánem byl. Tak nebeský náš David, svítěziv nad pekelným Goliášem, poctěn jest trůnem království věčného, aby nadevším stvořením panoval. Toho zajisté Ježíše vidíme pro utrpení smrti slávou a ctí korunovaného, dí apoštol (Žid. 2, 9.). Na toť Kristus umřel, i z mrtvých vstal, i ožil, aby nad živými i mrtvými panoval (Řím. 14, 9.).

TAJEMSTVÍ.

Ale což pak odtud nám a spasení našemu? Mnoho, nýbrž všecko. Nebo jakož sláva Jozefova byla sláva rodiny jeho, jakož bohatství Jákobovo bylo bohatství dítek jeho, jakož království Davidovo bylo království Izraelské: tak moc Kristova moc naše, království Kristovo království naše. Nebo kralovati budeme s ním na věky věků, dí Písmo (Zjev. 5, 10. a 22, 5.). To že pravé jest, řeči tyto Kristovy, které v tom přeslavném zjevení mluvil, na svědectví jsou. Kdež nám

I. Vykoupení naše ujišťuje.

II. Dostatečnost jeho pro všechny lidi ukazuje.

III. Požívání jeho celé pouští.

O I. „Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi.“ Rozpomeňte se věřící, co Adamovi prvnímu a rodině jeho bylo řečeno: „Panujte“ atd. (1 Mojž. 1, 28.) a co se stalo, když on panovati neuměl ani nad tvory ani nad sebou sám, jak skrz neposlušenství ztratil moc a panství, a dostal se v manství vraha svého ďábla. Když tedy nový Adam poslušenstvím svým dokonalým toho zasloužil, že jemu navraceno jest panství a to netoliko ztracené to panství zemské, ale přidáno i nebeské; komuž to jest navraceno než těm, kterýmž bylo ztraceno? Adam první ztratil panství sobě i nám; Adam druhý dobyl panství

sobě i nám (viz o něm Žalm 110, 7. Luk. 24, 24. 26. Fil. 2, 9. Žid. 1, 3. 4.; o nás pak Řim. 5, 17. Žid. 2, 10.). To jest, na čež se vztahují řeči jeho: „Doufejte, já jsem přemohl“ (Jan 16, 33.) „Živ jsem já, i vy živi budete“ (Jan 14, 19.), „Já vám způsobuji, jakož mně způsobil Otec můj, království, abyste jedli a pili za stolem mým v království mém“ (Luk. 22, 29.). Nýbrž dí: „Kdo svítězí, dám mu seděti na trůnu svém“ (Zjev. 3, 21.). Chvála tedy Bohu našemu a Beránkovi, kterýž nás vykoupil krví svou a učinil nás Bohu našemu krále a kněží, a budeme kralovati na zemi (Zjev. 5, 9. 10.). Nepřekazí tomu žádní nepřátelé na zemi, ovšem nepřekazí na nebi, kdež trůn svůj pro nás chová král náš. Blaze nám, vyhráli jsme.

Ó II. Ale kdo? Kdo vyhrál? Kdo svítězil? Všecko lidské stvoření. Proto zajisté to Kristus všechněm zvěstovati káže, kdo jen slyšeti můž, bez rozdílu národů, jazyků, řádů, pohlaví, věků a případností jakýchkoli, že jakkoli kdo skrze hříchy zabředl, jakkoli hluboko v panství a manství ďáblovo se dostal, jen uvěří-li v Krista, hned bude z mana Pán a z otroka král. Ó velikosti moci této dané Kristu, kteráž po všem světě všech věků dosahujíc, všechny lidi osvobozuje od ďáblovy moci, kromě samých těch, kteříž osvobození býti, ďáblu výhost dáti a Kristu se poddati nechtějí. To zajisté jest cesta k vyjití z moci ďáblovy, navrátiti se pod moc Boží, jiné není a býti nemůž na věky, jakž jsme v sv. pašiji slyšeli. Tak Kristus k nohám Otce se položiv, poddaností tou a poslušenstvím dokonalým obdržel to, že jemu dána moc a panství na nebi i na zemi. Tak do dnes kdokoli činí a s Kristem Otcí se poddává, s Kristem díl bere v slávě. Ale kdof toho nechce učiniti, než zůstává sobě v domnělé svobodě své vlastní vůle, t. v okovách těch, kterýmiž ho svázal satan, Bůh nebude vinen, že otrokem satanovým zůstane. Rovně jako slunce nebeské všechněm svítiti dostatečné není vinno, jestliže kdo před ním do jeskyně vcházeje svítiti sobě nedá. Tato hle dostatečnost vykoupení našeho jest důvodem také veliké té jemu dané moci na nebi i na zemi.

Ó III. Třetí důvod a jistota jest, že se nám to způsobené spasení nejen slibuje v věku budoucím, ale již hned v věku přítomném ku požívání dává. Ačkoli zajisté tuto Kristus jako o věci budoucí mluví. „Kdo uvěří

a pokřtí se, spasen bude“, avšak se skrze apoštoly vysvětluje duch Kristův, tak mluvě k věřícím: „Milosti spasení jste“ (Efez. 2. 8.). Item: „My víme, že jsme přenešeni z smrti do života“ (1 Jan 3, 14.). Nýbrž i ta slova Páně tu mluvená když se rozváží, ku požívání podávají věřícím spasení jejich. Proč zajisté slibuje spasení? Proč je křtem zapečetovati káže? Jediné abychom skrze ty dvě věci, v nichž nemožné jest, aby Bůh klamal, měli přepevné potěšení z neproměnitelnosti rady Boží? (Žid. 6, 17. 18.). Ó kdyby této neproměnitelnosti rady Boží rozuměli křesťané, což by více jistoty a potěšení požívali mnozí, než to činí! Ty míním, kteříž ve jménu Trojice sv. pokřtěni a tak k tělu Kristovu přivstípeni jsou, ještě však o spasení svém pochybují a ne jako by je již v sobě měli, než jako by ho teprv tam kdesi krom sebe hledati musili, tak sobě počínají. Ježto Bůh a slova jeho a skutkové jeho jsou pouhá pravda a amen. Protože vítěz Izraelský nemůže klamati, (1 Sam. 15, 29.) ani želeť darů a povolání svých (Řím. 11, 29.). Koho jednou přijme za dítě své v Kristu a dá ho znamením křtu znamenati k životu a spasení, v tom se již nemění, aniž čeho víc třeba, jen abychom my trvali v milosti a pokladu spasení, kteréž v nás již složeno jest, ostříhali s bázní a s třesením. Nebo přebývá-li Kristus v nás skrze víru (Efez. 3, 17.), takéť v nás již přebývá život věčný. „Nebo život věčný v Synu Božím jest“, dí apoštol, „kdo má Syna, má život“ (1 Jan 5, 11. 12.). Rozumějmež tedy potěšení svému, ó křesťané, a požívejme ho a plésejme a říkejme: „Chvála na věky Bohu“ atd.

NAUČENÍ.

Mimo připomenutá vykoupení našeho tajemství máme tu jiných také naučení nemálo; něco se připomene.

I. Když slyšíme, že Kristus takové množství věřících měl, o nich věděl, shromážditi je uměl, ačkoli se nepřátelé jeho domnívali, že ho již do hrobu, a následovníky jeho do kouta vehnali, potěšení máme, že Krista a církve jeho žádné zevnitřní pokušení zkaziti a setřiti nemůže, vždycky on předce sobě své chovati, i přes vichřice pokušení přechovati umí, jakž my sami zakoušíme z milosti Boží a toho svědkové jsme a budeme, které Pán

Bůh dochovává k tomu času, v kterémž sobě zase rozptýlené své shromažďovati začne. Bohu chvála!

II. Že je sobě na veselou horu, v veselý ten jarní čas shromáždil a jim sebe živého po svém veselém z mrtvých vstání ukázav, k veselí a radosti převeliké jim posloužil: tu máme obraz věčného onoho na nebeskou horu shromáždění, kteréž se po z mrtvých vstání našem stane, kdež radosti konce nebude.

III. Když Kristus apoštolům dí: „Učte všechny národy“, jistotu máme toho, že netoliko kázati, ale i psáti jim poručil učení své. Poněvadž zajisté oni neměli živi býti vždycky a měli učiti všechny národy až do skonání světa, patrné jest, že toho jinak učiniti nemohli, než sepsáním a všemu světu podáním učení Kristova. Protož Jan svatý řekl: „Co jsme viděli a slyšeli atd. to vám zvěstujeme, to píšeme“ (1 Jan 1, 3. 4.). My tedy psaní jejich majíce, jako bychom živý jejich hlas slyšeli, tak vděčně tohoto Božího opatření užijeme.

IV. Když Kristus dí: 1. „Kažte evangelium atd. 2. Křtíte atd. 3. Učte zachovávat“ atd. máme tu pravou summu povinnosti apoštolské a kazatelské do dnes. Tři jsou částky úřadu tohoto: 1. Kázati slovo Boží. 2. Sloužití svátostmi. 3. Mocí klíčů a kázně přídržeti lidi k zachovávaní skutečnému vydaných příkázání. Což se z milosti Boží posavád mezi námi děje. Antikrist sobě přidal a zmyslil jiné tři povinnosti: 1. Mšiti, t. Kristovo tělo za hříchy lidské obětovati. 2. Posvěcovati vodu, byliny, páteře, titěrky, zvony křtiti atd. 3. Panovati nad svědomím lidským i nad městy a krajinami, dávati do klatby, vězení, na smrt atd. A smějí se nám, že takové moci neužíváme a užívati neumíme, nazývajíce nás *praedikanty*, t. kazateli, sebe pak *sacerdotes*, t. kněžími. Ale nech oni nám v instrukci apoštolské ukáží to, co sobě nad nás osobí, my jim ukážeme to, čehož se ujímati smíme, v těch třech částkách. Aj, teď stojí! Dejž nám toliko Bůh pro milosrdenství a my také pracujme, abychom v tom nalezení byli věrní. Věděl Kristus, čeho církvi jeho potřeby jest aneb není; věděl také, co nařizovati má neb nemá. Vděční buďte lidé Boží toho, když máte takové posly Kristovy a užívejte důvěrně a poslušně práce jejich, kterouž i kázáním, i svátostmi, i přídržením skutečným ku pobožnosti při vás vedou.

V. Když Kristus o ztracení mluvě, neopětuje křtu, než nevěru toliko, potvrzení máme toho, že *non privatio sacramentorum damnat, sed contemptus*.*

VI. Naposledy, co tu Kristus o zázracích mluví, že je mítí budou věřící, to věřme, že ač přestalo tělesně, nepřestává však v církvi pravé duchovně. Tu zajisté: 1. Vymítají se ďáblové z hříšníků, obracením jich ku pokání (2 Tim. 2, 25. 26.). 2. Jazyk nový nebeský dobrořečení Bohu slyší se ustavičně. 3. Hadové zlých jedovatých obyčejů moří se. 4. A ač jim vždycky zevnitř odolati nelze, neškodí však vyvoleným k smrti věčné. 5. Mdloby a nemoci lidské tu se snášejí, hojí, léčí flastry evangelium, svátostí, kázně atd.

Nýbrž každý věřící člověk sám v sobě toho povinen dokazovati a taková znamení víry své při sobě mítí, t. 1. Zepřením se ďáblu a odvolením na věky věků jeho poslušnosti. 2. Chvalami a modlitbami ustavičnými, kteréž po předešlé vetčnosti činů a řečí zlých právě nový jazyk jsou. 3. Nepouštěním sobě do srdce hadů a jejich syptání, t. vnukání zlých. 4. Pakli se co vsmekne, zažitím toho a umořením v sobě, aby k skutku nepřicházelo. 5. Mdlob svých léčením a posilováním mocí Boží, skrze přítomnost Kristovu nám, do skonání světa. Amen.

Na harmonii o Kristovu vstoupení v nebe.

(Kázání nešporní.)

Slavné Pána našeho Ježíše Krista na nebe vstoupení přítomně uvažovati majíce, vstupme napřed myslí a srdcem nábožným k Bohu a trůnu milosti jeho, za pomoc a nastrojení nás k rozjímání i tohoto velikého tajemství zavolajíc ve jménu prostředníka našeho Krista Ježíše atd.

Textus.

Divný Boží skutek v uvažování dnes máme, kterak tělo a krev naše proniklo nebesa a posazeno jest na trůn slávy Boží. To zajisté že divné jest, slyšeli jsme v historii teď svědectví, apoštolský příklad a anjelská

* T. j. neztracuje svátostí postrádání, nýbrž svátostmi pohrdání.

slova. Nebo když za Pánem Ježíšem jako strnutí zhůru hleděli, anjelé k nim řekli: „Muži galilejští, co se divíte?“ Ale nejen tu apoštolé divili se, i potom, kdykoli o tom artikuli víry mluvili a psali, s podivením mluvili, jakž připomínáno bude. Příkladem tedy jejich my, zrakem víry tam s nimi na horu Olivetskou se postavíc, rozvažujme nábožně a pilně slavný a divný skutek vstoupení Pána našeho Ježíše Krista na nebesa.

Kdež nám evanjelistové toto tré pilně zapsali:

I. Co Pán k tomu na nebe vstoupení již již se stroje činil?

II. Co vstupuje a vstoupiv, učinil?

III. Co apoštolé po vstoupení jeho na nebe činili?

O I.

Troje to vypravují evanjelistové:

I. Že v jistý čas a na jisté místo učedníky své sobě shromáždil.

II. Že s nimi ještě o věcech potřebných rozmlouval.

III. Že je z města vyvedl na místo to, kdež se s nimi rozžehnatí měl.

O I. Čas jmenuje se den čtyřcátý od jeho z mrtvých vstání. Což, poněvadž v neděli z mrtvých vstal, trefilo se ve čtvrtek, jako dnešního dne. Proč ten den Pán k tomu vyvolil, vyhledávali pobožně staří, jiní jiné příčiny kladouce. Augustin dvě přivodí:

1. Že počet čtverní jest počet úhlů světa a tak nepohnutelnosti, desaterní pak počet dokonalosti, jakožto zavírka a svazek nižších počtů. Poněvadž tedy čtyřkrát deset jest čtyřycet, že 40 zvláštní dokonalost a tajemství v sobě má a od Boha často v tajemství užíván jest, i tu.

2. Že poněvadž Kristus v hrdle smrti 40 hodin zůstával (začneme-li počítati od hodiny polední v pátek, když na kříži visící Syn Boží temnostmi hněvu přiostrěn byl, až do hodiny vzkříšení) chtěl zase celých 40 dnů vítězství nad smrtí osvědčovati. K čemuž se přidati můž, že jakož čtyřicátého dne po svém narození Otcí v chrámě obětován byl, a v začátku poselství 40 dnů půst a pokušení ďábelská snášel, tak tuto sebe prvorozeného z mrtvých (Zjev. 1, 5.) v nebeském chrámě ukázati chtěl 40. dne, a na poušti světa své nad ďablem vítězství k hrůze jemu 40 dnů osvědčovati.

NB. Otázka jest, kde Pán po těch 40 dní byl a co činil, poněvadž s učedníky nebyl vždycky, než někdy toliko se ukázal. Odp. Co zjeveno není, o tom nevěděti žádnému na škodu není. Však poněvadž jisté jest, že nezahálel, zdá se některým podobné k pravdě, že prohlédal okršlek zemský, dolní díl království svého. Čehož zdá se, že namítají Písma (Žid. 1, 6. Žalm 97. Efesz. 4, 10.). Též figura Jozefova (1 Mojž. 51, 46.).

Místo, odkudž vstoupiti strojl a kamž sobě své nejprv shromáždil, bylo město Jeruzalém. Protože náleželo, aby kde potupen byl, tu také byl oslaven, a odkud se hlas evangelium rozjíti měl do všeho světa, tu aby se dílo spasení jakož vykonalo smrtí jeho, tak i zapečetilo na nebe vstoupením jeho.

O II. Shromáždív je tedy, aneb shromážděné v Jeruzalémě navštíviv, co činil? Toto tré:

1. Vypravoval jim ještě o království Božím, t. že království jeho není a nebude z tohoto světa, ale království takové, jakéž jest Boží, zde v srdcích lidských ukryté, v nebi teprvá patrné.

2. Příkazoval jim, aby z Jeruzaléma neodcházeli, ale očekávali zaslíbení Otcova, t. Ducha sv., kteréhož jim od Otce poslati slíbil. Užívá pak zvláštního mluvení, že budou pokřtěni Duchem sv. proto, že Duch sv. v prorocích připodobněn byl k vodám (Iz. 44, 3.) a že ukázati chtěl již tu býti čas ten, o němž mluvil Jan Křtitel (Mat. 3, 11.). „Po nemnohých těchto dnech,“ nejmenujíc, po kolika dnech, ježto věděl, že den desátý potom, ale zatajil to.

3. Osvěcoval je v hlouposti, kterouž ještě pronesli. Nebo že nic neslyšeli od něho, jakým způsobem pak napraveno bude království Izraelské, t. vysvobozeno z moci Římanů (o kterémž oni, proroctvím Písem tělesně rozuměti se naučivše, naprosto smýšleli, že se státi musí), i sstoupili se a poradivše se vespolek, učinili skrze jednoho otázku: „Pane, v tomto-li času napraviš království Izraelské?“ Divná věc, že z nich ta tělesnost nechtěla. Což Pán? Jak to přijal? Neudomlouval-liž je? Nic; nevidělo se mu na odchodnou zuřivosti užívat; snesl je v té mdlobě, napravoval však ten nerozum. Jedno: ukazováním nepotřebnosti té otázky. Druhé, předložením jim věci jiné, jim znáti potřebnější. Dí zajisté: „Není vaše věc

znáti časy“ atd. Jakoby řekl: „Nesahejte v Boží tajnosti přes to než se vám vyjevuje; není vám ani žádnému člověku všeho vědět třeba, co a jak Bůh dělá. Dosti vám jest vědět svou povinnost, že máte svědkové moji býti (t. smrti mé, vzkříšení mého a na nebe vstoupení mého) napřed v Jeruzalémě, potom v celém Judstvu, pak v Samaří a odtud mezi pohany až do končin země. K tomu se strojte, co dále odtud půjde, neptajíce se.“ Čímž patrně naráží na řeč Boží (Iz. 49, 6.), že by málo jemu bylo Spasitelem býti toliko Izraele podle těla atd.

O III. Ty řeči dokonav, vedl je z města do Betany, kdež od nich měl býti vzat do nebe. Ne v samé vsi Betany, ale na hoře Olivetské blíž Betany. Sel-li s nimi viditedlně po ulici, či neviditedlně, nerozumíme, rozumětí však, že i cestou jda, s nimi rozmlouval, jako tam Eliáš s Elizeem (2 Král. 2, 11.). Ale již k samé historii přistupme.

O II.

Co Pán vstupuje, činil?

1. Rozprostřev ruce své, dával jim požehnání.

2. Vyzdvihl se od země v oblaku a odnesl se do nebe, a na pravici Boží se posadil.

3. Poslal zpět anjely dva, kteříž apoštolům, za ním v nebe patřícím, viditelně se ukázavše, o jeho zase viditedlném k soudu živých i mrtvých příchodu kázání učinili. To tak z evanjelistů zřejmé jest, jako i to, že

1. Kristovým vstoupením míní se ne nějaké těla jeho zmizení, buď jakž *Apollinaris* smýšlel, ve čtyry živly se rozprchnutím, aneb jakž Manicheové, v slunce a hvězdy vjitím, aneb jakž nynější někteří, rozplynutím se po nebi i zemi, ale pravdivé od země v nebe člověčenství Kristova přenešení. Nebo to všechna slova historie ukazují. Lukáš dí: Že se od nich bral a do nebe nesen jest. Marek: Že vzat jest vzhůru do nebe. Lukáš opět: Že vyzdvížen jest, ani na to hledí, vzhůru a oblak vzal jej od očí jejich. Jakož tedy, když Písmo dí, že Enocha vzal Bůh (1 Mojž. 5, 24.), item: že Eliáš vstoupil v vichru do nebe (2 Král. 2, 11.), míní se pravdivé jich z místa na místo přenešení, z země v nebe, tak tuto. Rozuměj, ne povětrné nebe, v němž se ptáci proletují, ani hvězdnaté nebe, jenž obloha slove, ale třetí nejvyšší nebe, v němž

stolice slávy Boží jest a příbytkové anjelů Božích tam na tvář Boží patřících. Tak zajisté to vykládají apoštolé, pravice, že pronikl nebesa, (Žid. 4, 14.) že vyšším nad nebesa učiněn jest, (7, 26.) že vstoupil vysoko, nade všechna nebesa, aby naplnil všechno (Efez. 4, 10.). Že pak poslední tato slova od některých se tak berou, jako by Kristus na nebe vstoupil proto, aby tělem svým nebe i zemi naplňoval, to se poráží tím, že to sám apoštol tu hned (v. 11.) jinak vykládá, t. o naplnění církve dary svými.

2. Že v kap. předcházející, v. 19., o nás věřících lidech také praví, že máme naplnění bytí ve všelikou plnost Boží. A kdo z toho brátí mňž, že jak Bůh plností svou nebe i zemi naplňuje, tak my naplňovati máme? poněvadž zřetelné jest, že se to o plnosti darů Božích v nás rozumí. Naposledy byť se pak i o těle Kristově rozuměti mělo, tedy nemá se rozuměti jinak než *successive*, že totiž ten, jemuž je odvedena moc a panství na nebi i na zemi, jakož prvé na zemi byl tělem, tak potom na nebesa vstoupil a tak i tělesně přítomen jsa, obě ty strany království svého ujal. To jest pravý toho smysl, podle Písem a všech starých učitelů církve, že Kristus tělem svým do třetího nebe přenešen jest, ne jinam, přítomen však všude jsa mocí Božství svého.

3. Znamé jest i to z Písem, co se pravíci Boží míní, t. moc, panování a řízení všech věcí. Jakož zajisté naše pravá ruka řídí všechno, co rozum a vůle káže, tak podle toho našeho lidského způsobu když nám mluví Bůh, svou všechno řídící moc pravici nazývá. O čemž znamejme Písma některá a rozumějme, že jinak není. „Pravice Hospodinova potřela Faraona,“ dí Mojžiš (2 Mojž. 15, 6.). „Pravice tvá podpírá mne,“ dí David (Žalm 18, 36. a 63, 9.). „V přesilné pravici Hospodinově jest spo-
možení“ (Žalm 20, 7.). Pravice tvá plná jest spravedlnosti (Žalm 48, 11.). Zachovejž pravici svou (Žalm. 60, 7.). Učini proměnu pravice Nejvyššího (Žalm 77, 11.). Pravice Hospodinova dokazuje síly (Žalm 118, 16.). Bezbožní povstávají proti pravici Boží (Žalm 17, 7.). Proč zdržuješ pravici svou?“ (Žalm 74, 11.). Tak i sám Bůh (Iz. 48, 13.): „Má ruka založila zemi a pravice má dlaní rozměřila nebesa.“ A tak jinde v Písmích Starého zákona. Když tedy se praví, že Kristus posazen jest a sedí na pravici Boží,

nemíní se jiného, než že Kristus odvedenou sobě máje moc na nebi i na zemi, ujal ji, a panuje a řídí všechny věci, jakožto plnomocný Boží regent, a pravý Pán všech věků. To též s sebou nese formule Boží, kteréž k němu užil: „Sed na pravici mé a panuj“ atd. (Žalm 110, 1. 2.). Tak to apoštolové vysvětlovali, jako Petr, že všed v nebe, jest na pravici Boží, podmaniv sobě anjely, i mocnosti, i moci (1 Petr 3, 22. Viz také Efez. 19, 1—23. Item: Žalm 45, 5.).

Toto na nebe vstupování a pravice Boží ujímání že se dalo s plesáním anjelů sv., patrné jest z Písem (Žalm 47, 6. a 68, 18. přečti sobě slova). Nebo jestližet při narození množství rytířstva nebeského přítomné bylo, zpívalo, Boha chválilo a tak se z daleka tomuto Pánu radovalo, což nečinili tuto? A důvodem toho jsou ti dva kázící apoštolům, rovně jako při narození ten jeden pastýřům kázící. Jeden kázal, mnozí zpívali, tak tuto dva káží, jiní všickni Pána vzhůru jdoucího v plesání a zvuku trub provázejí.

O III.

Co pak apoštolé k tomu ke všemu říkali? Jak sobě počínali? Co činili?

1. Učinivše poklonu Pánu svému, jakožto již také Pánu nebeskému a anjelskému, navrátili se do Jeruzaléma a to s radostí velikou, že již tak slavný cíl viděli Pána svého.

2. Přebývali pospolu v jednom domě, všickni apoštolé s ženami svými a matkou Páně a bratřími jeho, a to svorně a jednomyslně, trvající na modlitbách, doma i v chrámě, a čekající důvěrně splnění slibů o seslání Ducha sv.

3. Kteréhož splnění dosáhše a mocí z výsosti oblečení jsouc, dokládá sv. Marek, že šli a kázali všudy a Pán jim pomáhal a slov jejich potvrzoval činěním divů. Poslušni tedy byli Pána svého a rozkazu jeho. Ale tu otázka jest, tak-li tomu literně rozuměti, jak sv. Marek praví, že kázali všudy? t. do všech-li národů došli apoštolé s evangelium sv., poněvadž dodnes národové jsou, jichž nedošel hlas evangelium, ale dochází skrze Hišpany, Angličany, Nyderlandy atd. Odpov.:

1. Kázaly všudy, t. kde tehdáž lidé bydleli. Do zámořských těch ostrovů kdy a jak se lidé dostali a tak zdivočeli, neznámé jest.

2. Sv. Pavel praví, že po vší zemi rozešel se zvuk jejich (apoštolů) a až do končin okršku země slova jejich, namítaje, že nedošli-li kam sami apoštolé osobně, došla pověst o nich a učení jejich o Kristu. Též nedošlo-li do všech končin hned pojednou, za věku jejich, že došlo potom, dochází a dojde, aby předce všecky končiny země viděli spasení Boží. Potud historia. Považme také, jak tento veleslavný skutek Spasitele našeho předpovědin a předukázán byl v Písmích.

PŘEDPOVÍDÁNÍ.

1. Že měl vstoupiti na nebe, ukázáno to vzetím Enocha a Eliáše do nebe k Bohu, za živa (1 Mojž. 5, 24. 2 Král. 2, 11.). Ovšem pak tím Božím nařízením, aby nejvyšší kněz jednou v rok vykonaje v chrámě obět za hříchy lidu, všel do svatyně svatých za oponu a tam krví kropil a kadidlem kadil před Hospodinem (3 Mojž. 16.).

2. Že měl vstoupiti viditedlně, před svědky, (ačkoli z mrtvých vstal nespátřitedlně lidem) toho figurou byl Mojžiš s staršími Izraelskými, kteříž viděli slávu Boží, do níž vcházel Mojžiš, ale sami zavoláni nebyli (2 Mojž. 24, 9. atd.). Též Eliášovo v přítomnosti Elizea učedníka do nebe vzetí atd.

3. Že vstoupiti měl od Jeruzaléma z hory Olivetské, to předpovědino Zach. 14, 4., že stanou nohy Hospodiny na hoře Olivetské, naproti Jeruzalému a že se hora rozstoupí na čtvero. Rozstoupilať se zajisté v duchovním smyslu, když odtud apoštolé do čtyr stran světa se rozešli k kázání evanĝelium.

4. Že vstoupiti měl z hory Olivetské na horu Boží nebeskou, jaté s sebou veda vězně, to netoliko v žalmu 68, 19. předpovědino, ale i předukázáno na Samsonovi, kterýž vylámanv nepřátelům svým Filištínským brány, na posměch jim vzal na ramena svá vrata, s oběma věřejemi a s závorou, a zanesl to na vrch hory Boží před Hebron (Soude. 16, 3.). Nebo aj teď pravda toho! Samson nebeský, slunce věčné, vybojovav království temnosti, na odivu triumf slaví nad nepřátely svými. Dvoje vrata,

kterýmiž jsme uzavíráni byli my vězňové hřícha, byly smrt a peklo, ty jsme byli prošli a v nich uzavíráni držáni. Veřeje, na nichž tato vrata visí, jsou hřích a zákon. Závora týchž vrat, neproměnitelnost zuřivé spravedlnosti Boží. To vše zdobýval náš Samson a všechno to v moc svou vzal a s tím se na nebeskou horu odebral, aby hřích, smrt, peklo, zákon, spravedlnost Boží nemohli věřících jeho v vazbě své držeti. To jest, což sám o sobě dí: (Zjey. 1, 18.) „Já mám klíče pekla i smrti.“

5. Že vstoupiti měl na oblaku, to ukázáno Danielovi (7, 13.) a Davidovi (Žalm 104, 1—3.).

6. Že s plesáním sv. anjelů i lidí, o tom žalm 47, 6. A figurou toho bylo Davidovo archy Boží na Sion zprovázení s triumfem velikým (2 Sam. 6, 5. 12. 14. 15. Žalm 132, 8. 9. 16.).

7. Že se jemu klaněti měli bratři jeho v slávu nebeskou jdoucím, figura na bratřích Jozefových, Jozefovi pánu Egypta se klanějících.

TAJEMSTVÍ.

Jakož vstoupení Kristovo jest závěrek skutků jeho pro spasení naše zde vedených, tak jest závěrka a pečeť samého toho jím připravovaného spasení a jistoty naší o něm. Tu zajisté potvrzení máme:

I. Že cesta kříže, kterouž nám začal Syn Boží a napřed šel, jest pravá k nebi cesta a nemýlí. Říkával zajisté: „Chce-li kdo přijíti za mnou, vezmi kříž svůj na se“ a pod. Item: „Kdo se povyšuje (jako Lucifer) bude ponížen; a kdo se poníží (jako Kristus) bude povýšen;“ to za reguli neproměnitelné spravedlnosti Boží vyhlásil; a aj na něm příklad! On se ponížil, poslušen byv Otce svého až k smrti kříže, protože ho Bůh povýšil nadě vše atd. (Fil. 2.). To zajisté, že pro nás a na příklad nám stalo se, svědčí apoštolé: Petr (1 kap. 2, 21.) a Pavel (Žid. 2, 9. 10. přečísti ta slova).

II. A netoliko jest (vstoupení Kristovo) utvrzením naděje naší o spasení našem, ale jest začátkem jeho. Proto že Kristus hlava jest, my údové, co jeho došlo, dojde i nás. „Živ jsem já, i vy živi budete.“ (Jan 14, 19.) Jakož zajisté když kdo upadne do vody a potone, jestli že hlava zase vynikne, by pak údové ještě poněkud pod vodou zůstávali, jistý však jest život nejen hlavy, ale

celého těla; tak když všechno lidské stvoření bylo do víru zahynutí upadlo a teď hlava naše z víru smrti se vydobudouc, věčné bezpečnosti dosáhla, čeho se my údové lekati máme? Když lid Izraelský měl přes Jordán jíti do zaslíbené země a byl bázlivý, řekl k nim Bůh: „Po tomto poznáte, že Bůh silný živý jest u prostřed vás a vyžene před vámi nepřátely vaše“ atd. „Aj archa smlouvy Panovníka vsí země půjde před vámi přes Jordán“ (Joz. 3, 10. 11.). I šli doufanlivě a prošli. A což my ještě pochybovati budeme, an pravá archa smlouvy naši přes Jordán oblohy této prošel, vidouce? Odstup to.

III. Nýbrž vstoupení Kristovo jest naše vstoupení a nás s ním již v nebesích posazení. Tak zajisté mluví a mluvití učí apoštol (Efez. 2, 6.). A patrné jest, že za kohož umřel a vstal, za toho také vstoupil. Nebo on jest kníže pokoje, jehož knížetství (t. my dědictví jeho) na rameni jeho (Iz. 9, 6.). Kam tedy sám všel, tam nás také s sebou vnesl, jako onen nejvyšší kněz jména synů Izraelských na prsích svých nosící, před Hospodinem.

Uchož na hojnější důvod stalo se, netoliko že z hory Olivetské (kdež olivovi, vítězství, pokoje, radosti heslo, v hojnosti rostlo) na nebe vstoupil; ale také že vstoupil, požehnání dáváje a ruce rozprostřené maje. Tak zajisté s rozprostřenýma rukama vstupoval do nebe, aby i tím ukázal, co tam dělati bude: jmenovitě orodovati za nás a vylévati požehnání na nás a táhnouti po sobě nás, jakž byl řekl: „A já když povýšen budu od země, všechny potáhnu k sobě“ (Jan 12, 32.). Když tedy vidíš, ó křesťanská duše, že Spasitel tvůj v nebe jde, ruce rozprostírá, aby tě za sebou táhl, ty jemu zase podávej ne tak rukou jako srdce, a s chotí jeho v písni Šalomounově (1, 4.) volej: „Táhniž mne a poběhnemž za tebou.“

My tedy věřice, že s Kristem vzkříšení jsme a posazení na pravici Boží na výsostech (Ef. 2, 6.) hleďmež sobě počínati jako v nebi před obličejem Božím stojící, nýbrž jako sedící na pravici Boží, svatě, velebně a jakž na takovou důstojnost přísluší. Mezi tím jiná také některá naučení odtud vezmeme.

NAUČENÍ.

I. Když slyšíme, že Kristus učedníkům oznámiti nechtěl ani dne jistého, kdy Duch svatý seslán býti měl,

ani ovšem času napravení království Izraelského, nýbrž jim oznámil, že to není jejich věc; aby oni jen konali, co jim poručeno: učme se i my pokoře a středmosti v zpytování soudů Božích. Přirozené to jaksi nám jest vždycky žádati a vyzvídati tajnosti cizí, lidské i Boží; ale hamovati se potřeba. Nebo to zavedlo prvního člověka a zavodí do dnes mnohé. Co znáti nám třeba, neobmeškává nás tím Pán Bůh náš; jiné věci jemu poroučeti sluší. On ví, jak svět, jak církve, jak každého z nás vésti, řídit, zpravovati má a jaké proměny dopouštěti neb nedopouštěti. Na čež obzvláštně nynějších časů pamatujme, ne o to, kdy a jak pokusem těmto a rozptýlení našemu a tyranství nepřátel konec bude, ale o to, abychom věrní nalezení byli až do konce, se starajice.

II. Slyšíme, že Kristus na nebe vstoupiti maje, vyšel z Jeruzaléma do Betany a odtud vstoupil. Jeruzalém slove „vidění pokoje“, Betany „dům úzkosti“. Nedivmež se tedy, že i nás chtěje za sebou přivésti, z pokoje, pohodlí, rozkoší, potěšení časných nás vyvodí, a do domu úzkosti, stonání, pláče, uvodí, nebo to k nebi jest cesta. Protož blíží-li se komu nemoc a smrt, buď myslí dobré a těš se, že stonání tvá a úzkost smrti bude tobě Betany, t. do nebe brána, když se jen Krista věrou držeti budeš, aby po něm jako po žebříku Jákobovu skrze odevřené nebe vjíti mohl k slávě.

III. A jakož Kristus žehnaje se odsud šel, tak ty pamatuj, aby netoliko svou duši Otcí svému (příkladem Kristovým na kříži) poroučel, ale i svým dítkám, přátelům, jiným pobožným a celé církvi požehnání žádal a tak v požehnání odsud se bral; tak se hned mezi požehnanými i sám také uhlédáš.

IV. Máme také při vstoupení Páně troje zrcadlo vroucí společné lásky: na učednících, na Pánu, na anjelech. Učedníci toužebně za Pánem do nebe hleděli, až se zahleděli a zapomněli a od anjelů pamatování býti musili. Pán podobně, ač se tělem od nich vzdálil a před sebou brány života věčného a trůn slávy měl, však srdcem svým od nich se odtrhnouti nemohl, protož jim z nebeských zástupů svých, kteříž s ním vstupovali, pár anjelů zpět poslal, aby je potěšovali a poučovali, že zase Pán jejich přijde, aby je pobral k sobě samému. Anjele také rádi to učinili, vlídně se měli a tak lásku svou

i oni k sv. apoštolům pronesli. Ó jak utěšené v tom spolku lásky byti! Nu, kdokoli tedy miluješ Pána Ježíše, milujž ho stále a budeš zase milován od něho, a budeš milý anjelům svatým a neopustí tě službami svými.

V. Na apoštolích příklad máme poslušenství. Neb ačkoli věděli, že se proti smyslu a rozumu, vinši a naději jejich děje, předce však co Pán kázal, činili, do Jeruzaléma se vrátili, tam čekali, potom do všeho světa se ubírali; a Pán jim pomáhal, že nad rozum a naději lépe bylo, když jen cestou poslušenství kráčeli. Blaze, kdo jich v tom následuje a ne sám sebe voditi a zpravovati žádá, ale za Bohem vůdcem jde, neskonale prozřetelnosti jeho své činy a zprávy poroučuje. Neza-bloudí, jistě nezabloudí, kdo za tímto vůdcem jde a cestami od něho vyměřenými s doufánlivostí kráčí.

Bůh pomáhejž nám, abychom příkladem Spasitele svého poslušni byli až do smrti a skrz moc smrti a vzkříšení jeho sami také branou smrti a vzkříšení pronikli k věčné slávě, Amen, Amen!

Poněvadž jsme slyšeli, že Kristus vstupoval s prozpěvováním anjelů svatých a apoštolé že se do nebe jdoucimu klaněli, a svatý Jan v Zjevení vypisuje, kterak se v nebi sedícimu již na pravici Boží Beránkovi všecka zvítězilá církev klaní (Zjev. 5, 11—14.), učinme i my tak, následujme apoštolů, připodobněme se k anjelům, srovnajme se s církví zvítězilou, i dnes tomu smrti a pekla vítězi, živému již na věky věků, v nebesích se klanějící; padněme i my před obličejem jeho, chvalme jméno jeho, vyslavujme vítězství jeho a prosme sobě účastenství i zachování v něm až do konce.

Zjev. 15, 13.

Sedícimu na trůnu, a Beránkovi, požehnání, čest a sláva,
i síla na věky věků, Amen!

KÁZANÍ PORŮZNÁ.

I.
VÁNOČNÍ.

II.
POSTNÍ.

III.
MATUZALÉM.

IV.
ENOCH.

I.

KÁZANÍ VÁNOČNÍ.

Z figury proroka Elizea (2 Král. 2, 19—22.) zlé vody Jerišské uzdravujícího vzaté, v druhý den slavnosti vánoční držené.

Moc přesvatého narození Kristova budiž s námi, Amen.

Nejmilejší! O slávě narozeného Krista Spasitele, kterouž se nade všechno, což na nebi i na zemi slavně jest a slove, stkví, slyšeli jsme včera; až i v tom, když slavní světa za grunt vzácnosti své a titulů svých vysoké své urození kladou, Pán náš nade všechny jest, proto že třikrát vysoce a přeslavně urozený jest. Jednou: před věky, z Otce bez matky. Po druhé: v času jistém, z matky bez otce. Po třetí duchovně, bez otce i matky, sám z sebe se v tisíce Kristů, to jest pomazaných Božích, kněží duchovních a králů s ním na věky věků kralovati majících, množe. Nebo sám sebou se plodí v srdcích lidských, jako rosa na bylinách. Žalm 110, 3. Formuje samého sebe v těch, kteréž za syny a dcery Boží znovu rodí, mocí Ducha svatého a přísluhování věrných služebníků svých (Gal. 4, 19.). O prvním Kristovu věčném, z věčného Otce rodu slyšeli jsme včera na jitřním a nešporním kázání. O druhém z matky, též včera na velikém. K vysvětlování pak duchovního rodu zítřejší den oddán jest. Dnes, jaké potěšení a spasení ze všeho toho nám plyne a jak se od nás požívá uvažovati, nýbrž i v duchu a svědomí svém požívati majíce, obraťme se nejprve o pomoc k Bohu a Spasiteli našemu atd.

Text: 2 Král. 2, 19. 22.

Muži města Jericha řekli Elizeovi: „Hle, nyní byt v městě tomto jest výborný, jakož, Pane můj, vidíš, ale vody jsou zlé a země neplodná.“ Tehdy řekl: „Přineste mi nádobu novou a dejte do ní soli.“ I přinesli mu. A vyšel k pramenu těch vod, vysypal tam sůl a řekl: „Takto praví Hospodin: Uzdravuji vody tyto; nebude více odtud smrti ani nedochůdčete.“ A tak uzdraveny jsou ty vody až do dnešního dne vedle řeči Elizeovy, kterouž byl mluvil.“

Nepochybuji, že někdo pomyslí (ne jen z prostých, ale i osvícených) co se to děje, že přítomný tento text přečten, kteréhož snad nikdy žádný při vánočním hodu čísti a vykládati neslyšel; aniž jak se trefuje, viděti jest. *Odp.*: Troje toto mne k vzetí jeho přivedlo:

1. Že vás, v Pánu milí, mám za osvícené a v škole Boží dobře prospívající posluchače, kteréž od mléka k celistvějším pokrmům vésti ne nepřípadné jest. Ordinární zajisté ti textové, kteříž tam někdy před léty sprostšímu onomu věku (z poručení císaře Karla Velikého od Pavla diakona léta 807, Sigeberto teste) zřízení byli a i po těch časích, když Písmo sv. ne tak vůbec známé bylo a býti mohlo, (proto že když nebylo impressi, dáti za biblí dvě neb tři sta zlatých nekaždému bylo snadno) v užívání zanechání, co jsou než počátečních křesťanů jen částeční do věcí Božích zavozování? Protož to takové Písem svatých tak po kusích jen brání každý rok jednotejně církve některé obnovené již opustily, všecka Písma pořád lidu křesťanskému předkládajíce a vykládajíce. Pročež bychom tedy my také někdy, zvláště před osvícenými posluchači, z protřené cesty trochu se uchýliti a po rozkošném Písem svatých poli procházeti nemohli? Všecko zajisté Písmo Boží jest pole to, v němž skrytý tajemství Božích poklad a v nich drahá perla, Kristus, zakopaná jest a nalezena býti můž, kdekoli se kopá.

2. Potřeba nám všechněm dnes jest obzvláštní horlivosti, pro nastrojení nás k obzvláštním těm věcem, kteréž před sebou máme. Obecné pak materie těm, kterýmž již cele známé jsou, zobecněji snadně; tak že se i pobožným, jedny a též věci před sebou majícím, v myslí poslábnutí dostává. Proměnití tedy někdy duchovní opatrnost jest, jakož sám Kristus příkladem i slovem učil, když namluviv se pod rozličnými podobenstvími zástu-

pům, doložil, že každý učitel umělý v království nebeském podobný býti má člověku hospodáři, kterýž z pokladu svého vynáší nové i staré věci (Mat. 13, 52.). Slyštež tedy i vy dnes nového něco z pokladů Božích! Ač nového nic nebude samo v sobě, proto že z starých Božích pokladů se vezme. Ale nové můž býti někomu, kdo toho ještě, že ta perla na tom místě skrytá byla, nesoudil. Což k vzbuzení nábožné dnes pozorlivosti dosti jest.

3. Podal mi k tomuto textu příčiny Petr svatý, onimno svým u Kornelia promluvením, že (prý) Kristu všickni proroci svědectví vydávají, že odpuštění hříchů skrze jméno jeho vezme všeliký, kdož by koli uvěřil v něho (Skut. 10, 43.). Byl pak prorokem nejen Izaiáš, Jeremiáš, Daniel, Micheáš atd. a jiní, jejichž se proroctví o Kristu přivodí, čtou, vysvětlují; ale i Elizeus, veliký a slavný prorok. Necht nám tedy i on také někdy svědectví své poví, kterak ve jménu Ježíše odpuštění hříchů bere každý, kdož věří v něho. Víte pak, v Pánu milí, že proroci ne toliko slovy, ale i skutkem Krista předoznamovali, na něj i tím co mluvili, i tím co činili, i tím co trpěli, ukazující. Ač tedy tuto Elizeus nic zejména o Kristu nemluví, to však co tu činí, že na Krista patří a o Kristu veliké věci vyjevuje, porozumí hned každý bedlivý posluchač.

K věci tedy.

Vypsaný tu máme: divný Boží při vodách a obyvatelích Jerišských skrze Elizea proroka stalý skutek pro vyznamenání větší ještě a divnější věci, kterouž nebeský Elizeus Kristus při celém pokolení lidském vykonati měl.

Kdež my

I. Nejprv sobě historii plněji vysvětlíme.

II. Jak té figury pravdu pravý Elizeus Kristus v svém na svém příchodu naplnil, povážíme.

III. Jak ji do dnes na nás věřících duchovně plní, i dnes při nás potěšeně naplní, sobě poukážeme.

Nebeský Elizee, Pane Jezu Kriste, vztáhniž i nyní k pramenům srdcí našich pravici svou a nasyp tam soli drahé milosti své, aby se zdraví potůčkové dobrých myšlení odtud prýštili tobě k slávě, Amen.

O I.

Pro vyrozumění samé historie čtveré této věci povážiti bude třeba.

1. *Elizeus prorok kdo byl?*
2. *Jericho město, co bylo a jaký jeho telhdáž způsob?*
3. *Obyvatelé Jeriští co v tom činili.*
4. *A co na to prorok sám činil?*

Ad 1. Elizeus byl prorok Boží veliký, učedník a potom náměstník slavného proroka Eliáše, kteréhož když Bůh na ohnivém vozu do nebe vzal, dvojnásobní duch jeho na Elizeovi odpočinul, tak že i on divy veliké moci Boží činil, až i mrtvé křísil, v živobytí i po smrti. Protož o něm Sirach mudřec tak napsal: „Když Eliáš zastřím byl vichrem, tedy Elizeus naplněn byl Duchem svatým, a za dnů svých nedal sebou pohnouti knížatům a nepodmanil ho sobě žádný; žádná věc nepřemohla ho, a když usnul, prorokovalo tělo jeho; za života svého činil zázraky a po smrti své divné skutky“ (Sir. 48, 12.—14.).

Ad 2. Město Jericho leželo blízko Jordánu v místě velmi veselém, kdež nejrozkošnější palmové stromové a nejvonnější růže v hojnosti rostly, odkud se město palmové jmenuje. (5 Mojž. 34, 3. Soudc. 3, 13. 2 Par. 28, 15.) A růže vonná v Jerichu připomíná se (Sir. 24, 13.). Toto město, když synové Izraelští Jordán přešli, nejprve jim v cestě bylo; kteréž ač vidělo zázraky Boží, však že nedalo cti Bohu, ale se uzavíralo proti synům Izraelským, kázal ho Bůh na příklad jiným pohanům bez válečné moci dobývati i dobýti zvukem trub kněžských, a když zdi padli, pomordovati cokoli živého bylo, město pak samo do gruntu spáliti a zbořiti, aby pustinou věčnou bylo. K čemuž Jozue prokletí na toho přidal, kdo by se pokoušel stavěti je (Joz. 6, 26.). Pokusil se pak Hiel Bethelský za času Eliáše proroka, ale s svým zlým; nebo jak Jozue vinšoval, tak se stalo: že při zakládání gruntu prvorozený syn jeho umřel, Abiram; a při zavěšování bran nejmladší syn jeho, Sejub (1 Král. 16, 34.). Tak že mu před očima jeho všecko potomstvo, jímž on slávu vzdělati chtěl, zemřelo. Nic méně však on to své nové město obyvateli osazoval, tak že již když se prorok Elizeus k nim uchýlil, počet nějaký měšťanů byl, kteříž předstoupili a stížnost svou předkládali. Nebo památka onoho prokletí zůstávala, ne jen již na staviteli jeho, po

dítkách osiřelém, ale i na obyvatelích, kteříž neplodností raněni byli. Voda zajisté místa toho byla oním prokletím raněná, že kdo ji v pokrmu aneb nápoji užívali, neduhy rozličné na sobě cítili, obzvláště ženy, kteréž aneb nepočínaly, aneb potracovaly, aneb nedochůdčata rodily. (Což se vidí, jakož z slov nařikání jejich, tak i z slov Elizeových. v. 21.) Z čehož viděti, že město toto bylo by zase zpustnouti musilo, když by obyvatelé jeho žádných dítek míti byli nemohli. Hle, jak pravdivé jsou pohrůžky Boží! Jak snadně na sebe člověk prokletí uvéstí můž! Hiel, nevíme z zpouř-li to učinil, za nic sobě slova Jozue položiv, čili z zapomenutí na ně: a předce na sebe i na tu svou novou coloniam (osaďu) pokuty Boží uvedl. Ó jak při všem bázně Boží a bedlivého se na všecko ohlédání potřebí!

Ad 3. Což pak ti noví Jericha obyvatelé činili? Dočekaně k sobě proroka Elizea, toužili jemu své bídy, jako návěští a prosbu činíc, mohl-li by jim pomoci; nebo sic aby prosili, neslyšíme (buď že tak mnoho víry neměli o něm ještě, aneb že pochybovali, aby Bůh vydaný ortel změnití a prokletí odjítí měl, ač soudili to). Než toliko oznamují o příhodnosti a pohodlích místa toho a o té při tom trvající pokutě Boží. Patrné jest, že se jim odtud nechtělo; jakž bývá, když se kdo kde osadí, jako Lot v Sodomě.

Ad 4. Ale což pak prorok Boží na to? Vyslyšev je a bez pochyby Bohu se pomodliv a vůli Boží vyrozuměv, kázal sobě nejprv nádobu novou (někteří vykládají bání, neb džbán, jiní mísu) přinéstí, potom do ní soli dáti. Potom vyšed k pramenu těch vod, to jest k studnici neb vrchovišti; vsypal tam sůl tu a vyhlásil poručení Boží, aby jedovatost odstoupila a zdraví se zase i vodě té i všechněm jí užívajícím navrátilo. Což se také ihned stalo. Tu jest otázka: Sůl ta měla-li sama z sebe tu moc, uzdravit ty vody? *Odp.* Sůl sice jest obzvláštní stvoření Boží, pro ten cíl, aby před shnilinou zachovávalo, zřízené; protož se i v pokrmích potřebně užívá, aby v nás nehnily, ale se zažívaly. Ale však aby zkaženou již věc sůl napravití mohla, toho se nenachází. Protož jisté jest, že platnost sobě od Boha danou měla k modlitbám Elizeovým; tak jako když Kristus slepého oči blátem pomazal a vodou Siloe umýti kázal: ne bláto,

ani voda otevřela oči jeho, ale moc Kristova. Což k tomu slouží, abychom prostředků sic zřízených užívali, ale však v nich a skrze ně k moci Boží patřili. Tak zajisté eyangelium jest moc Boží k spasení každému věřícímu, (Řím. 1, 16.). Ne zevnitřní však zvuk slov, ale zavinité v nich a věrou přijaté zásluhy Kristova tajemství. Tak křest spaseny nás činí, však ne to tělesné špíny smytí, ale dobrého svědomí u Boha dotázání (1 Petr 3, 21.). Tak večere Páně jest hodování nebeské, život a nesmrtnost dávající věřícím, ne to však zevnitřní posvěceného chleba a vína užívání, ale vnitřní duchovní s Kristem spojení a jeho těla a krve požívání. (Jan 6, 54—56. 63.)

O II.

Až potud historia; hledejmež již v ní jádra pravdy. Nebo i tu Augustinovo povědění místo má a míti musí. *Lege libros omnes propheticos: non intellecto Christo, quid tam insipidum invenies? Intellige ibi Christum: jam non solum sapit quod leges, sed & inebriat. (Tractat. IX. in Johan.)* Čti (prý) všechny prorocké knihy, nerozuměje tam Krista, všecko bez chuti bude. A zase rozuměj tam Krista, netoliko chutné bude všecko, ale tě i opojí. (NB. Mluví to za příčinou vody v Káni Galilejské, kteráž bez Krista pouhou vodou byla; ale jak Kristus přistoupil, byla vínem výborným.) Poněvadž se tedy v Starém zákoně všechny věci v figuře dály, i tyto, uvažujme při tom těchto devět otázek pořad:

1. Co, neb koho, znamenal Elizeus?
2. Co, neb koho, Jerichu?
3. Co zlé ty vody v Jerichu?
4. Co pramen těch vod?
5. Co nádoba nová, od Elizea vzatá?
6. Co sůl do nádoby vsypaná?
7. Co moc ta soli té, od Elizea daná?
8. Co soli té do pramenu vod vysypání?
9. Co slova od Elizea při tom mluvená?

Ad 1. Elizeus znamenal Krista. A to jménem svým, rodem svým, skutky svými. Jméno jest hebrejské, Elischah, jenž se vykládá: Bůh můj spasitel. (Nebo El, znamená Bůh; I, můj; Ischah, spasitel.) Kdož pak to jest jiný, jedině ten, o kterémž předpovědíno, že Bůh přijde a spasí nás? (Iz. 35, 4.)

Elizeus byl syn Safatův, což znamená soudce. Kristus jest Syn Boha toho, kterýž jest soudce vši země a kterýž jemu všecken soud vzdal (Jan 5, 22.).

Skutky Elizeus činil veliké a divné, nad jiné proroky, jako že v čas hladu maličkem chleba nasýtil veliké množství, (2 Král. 4, 42.) že malomocné uzdravoval (tam též, kap. 5.), že mrtvé křísil, netoliko za života, (kap. 4, 32.) ale i po smrti (kap. 13, 20. 21.). Jímž všim Kristovu moc předzvěstoval, pravého toho nás lačných sytitele, nás nečistých čistitele, nás mrtvých obživitele. Obzvláště pak také Krista v tomto skutku, uzdravení těch vod, figuroval, jakož hned vyrozumíme.

Ad 2. Jericho figurovalo svět tento a zemský náš na něm byt. Nebo se opět i jméno srovnává, i věc sama. Jericho zajisté znamená vonnost; item měsíc. Ach! Ach! Voníť svět pěkně mnohým, protože slibných věcí v sobě mnoho má! Ale však proměňám všechno to poddáno jest jako měsíc, proto že nastává, roste, svítí, schází zase a zachází každá věc, i nejzdařnější. Srovnání pak světa s Jerichem v věci samé také jest patrné. Nebo jakož Jericho hned na prvním lidu Izraelského do země zaslíbené vchodu zepřením se Bohu prohrěšilo, tak lidské pokolení hned v svém na svět vyjití skrze Adama Bohu se zprotivilo. Na Jericho padl ortel smrti a prokletí vydáno na ně i na potomky; tak skrze hřích Adamův nákaza dědičná uvedena na všechny syny jeho, protož se nedochůdčata, k smrti a zahynutí připravená, rodíme všickni. Pán Bůh, proklev Jericho, jiná místa k obydlí dal lidu svému. Tak vydav prokletí na hříšné tělo a žádosti jeho, obnovil a obnovuje ducha našeho v vnitřnostech našich a vede nás ven z světa do církve a do nebe; v světě a těle abychom pohostinní jen do času byli.

Hiel Bethelský proti té Boží záповědi čině a v Jerichu sobě byt stroje, strestán; tak všickni, kdokoli se přes vůli Boží s světem a tělem pojí a milkují, trestání neucházejí. A jakož Hiel s obyvateli těmi novými Jericha poznávše zavedení, milost u Boha skrze proroka hledali i našli, že ta pokuta odjata byla a oni napotom již zdravé dítky ploditi mohli: tak hříšníci skrze Krista k Bohu se obracející nalézají milost, aby i sami za uzdravené a očištěné jmíni byli v očích Božích, i dítky jejich

aby svatými slouli a života věčného právo měli. (2 Kor. 7, 14. Mar. 10, 14.) Ale postupujme dále, k jiným částkám vysvětlování figury.

Ad 3. Vody ty zlé a jedovaté v Jericho co by znamenali, ptá-li se kdo, odpoví mu Job, že nepravosti naše, kteréž pije každý člověk jako vodu (Job 15, 16.) a skrze to smrt a zahynutí na se uvodí. Protož Izraelští na onen čas pokání z hříchů činíce, vážili vodu a vylévali před Hospodinem (1 Sam. 7, 6.) na znamení, že všechny zlé obyčeje a návyklosti od sebe vzdáliti chtějí. A sám Spasitel náš, hříchy naše na se vzav (Iz. 53, 4.—6.) rozplynul se pod nimi jako voda (Žalm 22, 15.).

Ad 4. Co pak pramen těch vod jeriškých znamená? Srdce naše z gruntu pokažené. Nebo jakož onino potůčkové v Jericho ne sami od sebe plynuly ale z vrchoviště svého, tak činové naši zlí ne sami z sebe zlí jsou, ale proto že z studnice zlé, zlého, převráceného, od Boha odstoupělého a odstupujícího srdce plynou. Jakož zajisté studnice vypřiskuje vodu svou, tak ono zlost svou. O kteréž srdce lidského zlosti mnoho Písma sv. mluví (jako 1 Mojž. 6, 5. 8, 21. Jer. 17, 9. Mar. 15, 19. atd.).

Ad 5. Co pak nádoba ta, kterouž sobě Elizeus dáti kázal, znamenala? Odp. Svata Písma nádobami nazývají těla naše, v nichž duše přebývá a jich za nástroj svůj užívá (2 Kor. 4, 7. 1 Tes. 4, 4.). Miní se tedy, že nebeský Elizeus k spomožení našemu přijíti chtěje, kázal sobě dáti tělo lidské, jakž apoštol dí, že na svět vcházeje, Otci svému řekl: „Obětí a darů nechtěls, ale's mi tělo způsobil; aj, jduť, abych činil vůli tvou (Žid. 10, 5. 7.). Mohl-tě zajisté Elizeus do hrsti vzíti soli, ale však pro vyznamenání budoucího Kristova vtělení nádobu sobě dáti kázal. Co pak to, že nádobu novou? I to, že Kristu Pánu tělo novým způsobem připraveno býti mělo; z Panny, bez tělesného otce, aby bez poskvrny hřícha bylo. Nebo jak se nyní my rodíme, to rod starý jest, pro nějž všickni nádobami starými, hříchem zašpiněnými i sloveme, i jsme. Ale tomu, kterýž říci měl: „Aj, nové činím všechno!“ (Zjev. 21, 5.) potřebí bylo, aby sám byl nová nádoba, nový Adam, nový podle Boha stvořený člověk, v spravedlnosti a svatosti pravdy (Efez. 4, 24.).

Ad 6. Otázka dále jest: „Co pak ta sůl, kterouž Elizeus nádobu naplnil, znamenala? Rozvažme, co to jest

sůl sama v sobě a jaké o ní Pisma sv. v duchovním smyslu zmínky činí? Vyrozumíme Bůh dáitomuto tajemství: sůl jest z vypálené země aneb převařeně vody učiněná a na ten suchosti stupeň přivedená věc, že se ani sama v sobě rušiti, to jest hníti nemůž; ani jiným věcem, kteréž by jí napuštěny byli, rozpouštěti se, rušiti a hníti, nedopouští. Protož se jí v věcech přirozených pro trojí cíl užívá. Jedno do pokrmů, aby slzkost jejich opravována byla, jakož pro chuť lepší, tak i pro zdravější jich v těle zažívání. O čemž Job dí: „Zdaliž jedí to, což neslaného jest bez soli? jest-liž chuť v věci slzké?“ (Job 6, 6.). Druhé, užívá se soli do lékařství aneb místo lékařství proti rozjidajícím se shnilinám, kteréž sůl ostrostí svou a štípáním vyjídá a tak zkáže brání a jí zase napravuje. Protož i dítky na svět v nově narodilé soli potírati obyčej býval, aby tělíčka utlá, slzká, ku porušení snadná snázeji zcelistvěti a zsíliti se mohla. O čemž sám Bůh u proroka mluví (Ezech. 16, 4.). Třetí, užívá se soli k vysušování země, již plodistvost její někdo odjíti chce. (Nebo k plodistvosti vlhkost přináleží a ne suchost.) Tak zajisté Bůh zemi té, již v dědictví dával lidu svému, hrozil, že nebudou-li ho poslouchati, sírou a solí ji vypálí, aby se nic na ní síti, nic vzházeti, nic růsti nemohlo, jako na místě, kde Sodoma a Gomora stála, kteréž Bůh ohněm a sírou podvrátil (5 Mojž. 29, 23.). Podobně hrozil Moabským a Ammonitským, že budou jako Sodoma a Gomora místem zanechaným kopřivám, domem solným a pustinou až na věky (Sofon. 2, 9.). Protož i onen Abimelech, dobyv města Sichem a vymordovav je a zbořiv, posypal solí, aby pustinou stálo (Soud. 9, 45.). A sám Bůh Lotovu ženu pro neposlušenství strestati chtěje, obrátil ji v sloup solný (1 Mojž. 19, 26.).

Trojí tedy také v duchovním smyslu sůl bude a troje jí užívání: ku pokrmu, k lékařství a k zkáže duše. Sůl duchovní ku pokrmu jest sůl poslušenství, jenž jest ostrá, přísná, ustavičná na to pozorlivost, aby se všecko v nás a skrze nás tak dalo, jakž míti chce Bůh. Což chtěje v starém Zákoně ukázati Bůh, zapověděl sobě kvas a med obětovati, sůl pak poručil obětovati těmi slovy: „Všeliký dar suché oběti své solí osolíš; a neodejmeš soli smlouvy Boha svého od suché oběti své; při každé oběti své sůl obětovati budeš (3 Mojž. 2, 11. 13.). Čímž

to mínil Bůh, že kdo se jemu oddává k službě, nemusí k tomu býti kyselý, tesklivý, rozpáčivý, ale ochotný a veselý. Aniž zase medový, měkký a rozmazaný, ale slaný, to jest: snažný, statečný, stálý, neměnicí se, jako sůl věc trvanlivá a neporušitelná jest. Protož i smlouvu Boží s lidmi tak učiněnou, aby měněna nebyla, Písmo jmenuje smlouvou soli (4 Mojž. 18, 19. 2 Paral. 13, 5., kdež znamená, že v původním jazyku na těch místech tak stojí smlouva soli, ačkoli v českém textu vyloženo jest smlouva trvanlivá). Věčné tedy poslušenství srdce našeho, oddávané Bohu ke všeliké vůli jeho jest sůl ta svatá, s kterouž soliti máme všechny činy své i řeči své, jakž apoštol dí: „Řeč vaše vždycky buď příjemná, osolená solí, aby dala milost poslouchačům (Kol. 4, 6. Efez. 4, 29.). Neužíváme-li my tak proti Bohu a bližnímu soli šetrnosti, užívá Bůh proti nám soli kázně, švihaje a trestaje bujně tělo, aby ostrým odjímáním bujnost jeho mořena byla. A pakli to nepomáhá, teprv soli prokletí, zkažení a zpuštění věčného. Nebo toť jest, což Kristus dí: „Každý člověk ohněm bude solen“ (Mar. 9, 49.). Rozuměj: buď ohněm zdejší kázně, (podle toho, což Písmo dí, že každého, koho miluje, tresce, Žid. 12, 6.) aneb ohněm věčným v pustinu věčnou obraceje na konec neposlušné tvory své. O čemž Jan Křtitel dí, že plevy pálení bude ohněm neuhasitelným (Mat. 3, 12.).

Z tohoto povysvětlení ne nesnadně již rozuměti bude, co to v přítomné figuře znamenalo, že sobě Elizeus do své nové nádoby soli dáti kázal? I to: že Syn Boží nové nádoby dostav, lidského těla, a učiněn byv novým Adamem, měl předně: poslušenství dokonalého a právě ostrého ostře ostříhati sám v sobě, plně všelikou spravedlnost (Mat. 3, 15.), aby ani hřích, ani lest při něm nalezena nebyla (1 Petr 2, 22.). Potom měl na sebe přijíti kázeň hříchů našich, (Iz. 53, 4. 5.) aby zastavena byla převrácenost a vyčištěna nepravost, a přivedena spravedlnost věčná (Dan. 9, 24.). Věčná zajisté spravedlnost to jest, aby Bůh sám na trůnu velebnosti své sedě, řídil všechno, stvoření pak v podnoží jeho leže, aby se k vůli jeho řídit dalo všechno. Kterouž věčnou spravedlnost že jsme byli podtrhli, zrušili, nehodným svými nohama šlapati se okusili my nevděčné stvoření, musil zástupce náš nádobu těla našeho na se vezma, pokutu toho také

na sebe vzítí proto, aby taková převrácenost zastavena, taková nepravost vyčištěna a ta tak uražená věčná spravedlnost spokojena a smířena býti mohla. Proto ještě: raněn, bit a trápen od Boha. „Raněn pro přestoupení naše, potřín pro nepravosti naše, kázeň pokoje našeho naň vložena“ (Iz. 53, 4. 5.). Summou ohněm solen jest (Mar. 9, 49.), ohněm zuřivé kázně ne jen zevnitřních bolestí, ale i opuštění od Boha (Mat. 27, 46.). Protože všechno, co na nás přijíti mělo, i to věčné opuštění na sebe přijíti musil, když nám od toho pomoci měl. Ó divná mou-drosti! ó nestihlá dobroto!

Ad 7. Ale považme již, co znamenalo, že Elizeus, vezma do nádoby té nové soli, sám s ní šel ku pramenům vody? Nebo pozoruhodné jest, že nádobu Elizeovi dali jiní. (Byl zajisté řekl: „Přineste mi nádobu.“) Soli dali do ní jiní. (Řekl zajisté: „Dejte do ní soli). Ale když k vysypání té soli do vod přišlo, neřekl: „Jděte, vy-sypte ji“, ale šel sám a spravil to, proto že to skrze něho spraveno chtěl mítí Bůh. I což to znamená? Toto, že ač Kristu tělo dáno (neb způsobeno) bylo odjinud, (Žid. 10, 5.) a sůl kázně do něho sypána odjinud (nebo jej bili a trýznili hříchové naši, protože vlastní bolesti naše on sám nesl; pro ně jeho bíl nebeský Otec a z do-puštění jeho nepřátelé tělesní a duchovní; on trpěl toliko, Iz. 53.), ale když k tomu přišlo, aby platnost zásluhy jeho osvědčena byla, že pro nás hříšné, porušené trpěl, to sám nebeský náš Elizeus, Bůh Spasitel, vlastní svou vůli konati musil. Protož řekl: „Aj, jduť, ó Bože! abych činil vůli tvou“ (Žid. 10, 9.). V kteréžto vůli posvěcení jsme skrze obětování těla Ježíše Krista jednou (v. 10.). V tom, hle, tajemství jest, že sám nebeský Elizeus, Bůh Spasitel náš, svou vlastní nádobu, tělo své, naplniv ji solí přeostré kázně, nesl a donesl v oběť za nás. A tak moc a platnost oběti Kristovy v tom záleží, že on jest osoba věčná, z níž moc života a spasení plyne, skrze nádobu přijatého a solí kázně naplněného těla svého. Protož krev jeho, vylitá na odpuštění hříchů našich, slove krev Boží (Skut. 20, 28.). Kteráž když Pán skrze Ducha věčného samého sebe obětoval nepoškvrně-ného Bohu, moc má svědomí naše očišťovati od skutků mrtvých k sloužení Bohu živému (Žid. 9, 14.).

Ad 8. Vsypání pak oné soli nejímam než do vrchoviště neb pramenů vod Jerišských znamená předně: osvědčení toho před nebem i zemí, že co trpí, pro pokolení lidské trpí, aby jim pomoheno bylo. Což se stalo, když maje na smrt jíti, řekl: „Otče, já sebe samého posvěcuji za ně, aby i oni posvěceni byli v pravdě“ (Jan 17, 19.). Item: když na kříži v mukách vise a na hříšné zástupy se dívaje, zvolal: „Otče! Odpusť jim, nebo nevědí co činí“ (Luk. 23, 34.). Tu zajisté co jiného činil, než že moc neviný, zásluhy, oběti své na hříšné obracel a vyléval aneb vysypal? Druhé: vsypání to soli právě do samého pramenu znamenalo, že Kristovo utrpení právě bude, hned v gruntu pravdy se konající. A ne jakž někteří bludní duchové smýšleli, že by Kristus domněle jen a zdánlivě trpěl. V pravdě musil sůl kázně v se přijítí ten, kterýž byl prvorozený všeho stvoření a studnice ta, z níž plyne všecko, aby vyplývající z ní všickni potůčkové (totiž všickni skrze něho k obrazu Božímu stvoření lidé) základ napravení svého (k témuž obrazu Božímu) v něm, jakožto pramenu svém pravém, měli neomylně, jakž se i stalo, Bohu na věky chvála!

Ad 9. Slova od Elizea mluvená: „Taktopraví Hospodin: Uzdravuji vody tyto, nebudeť odtud více smrti, ani nedochůdčete“, nic nejsou jiného, než hlas evanjelium, kterýmž i Pán sám začal i náměstkům svým poručil věčné zdraví a život přisvědčovati všechněm, kteříž by uvěřili v něho; že takoví neuzří smrti na věky atd. Nebo těm již není žádného potupení, kteříž jsou v Kristu Ježíši, nechodícím podle těla, ale podle Ducha atd. (Řím. 8, 1—4 atd.).

O III.

Pozůstává, abychom rozvážili, kterak nebeský Elizeus do dnes totéž dílo své v církvi koná, jedovatost od našich hříchem nakažených činů odjímaje a skrze to od nás smrt zaháněje? Krátce o tom.

Předně: Věz a uvaž člověče každý, že Jerichem tím proklatým sám ty jsi, jakýž sám v sobě jsi, podlé duše i těla. Ach! Byltě kdysi čas, že's byl pěkný a vonný před Bohem kvítek, ale nestálý; dal's kořen svůj pod sebou podtrhnouti a usvadl's, spustil's se Boha, studnice své a skrze to vyschl's a vyprahl; zepřel's se

jemu, uzavíral's se proti němu. A vybojován jsa ortelem spravedlnosti jeho, prokleti's na sebe uvedl a ležíš v hanbě své.

Avšak rozpomeň se, že se Bůh nad tebou smiloval a k tobě pravého Elizea, Boha Spasitele poslal, kterýž tobě spomoci můž, umí, chce. To jest Kristus Pán, spomocník tvůj, obcházející posavad Izraele svého a hledající, koho by uzdravil, a navštěvující dnes také tebe. K němu tedy ty se také obrať a spomožení žádej; najdeš je tak jistotně, jako onino Jerišti u Elizea našli. Nebo to proto s Elizeem tak se dalo, aby co sám Kristus duchovně při všech nás dělati chce, osvědčeno bylo.

„Ale jak pak dělati?“ dí někdo; „jak od něho pomoci hledati i dosáhnouti, když ho tak přítomného nemáme, jako Jerišti Elizea měli?“ Odp. Netřeba jinak, než jak oni činili; jen aby co oni činili zevnitřně a tělesně, v zevnitřní a tělesné potřebě své, ty vnitřně a duchovně činil. To jest, abys

1. Jemu toužil bídosti své, vyznáváje zlost srdce svého, z něhož se žádosti porušené prýští a s nimi pak a za nimi hned Boží hněv a tvé zahynutí plyne.

2. Čině to co nejpokorněji možné a z pravé citedlnosti vlastní zkázy, porušení a zahynutí, měj při tom celou k milosrdenství jeho důvěrnost, že tebe nezavrhne od sebe, ale také při tobě učiní, což při každém kajícím hříšniku činiti zvykl, to jest: duši tvou uzdraví a spasí.

3. A maje takovou důvěrnost, nech ho při sobě dělati, co chce a jak chce, nýbrž sám také ochotně dělej všecko, cokoli poroučí. Poroučí pak, jakž's v figuře již slyšel a srozuměl, abys mu dal nádobu novou a do ní soli, a ta aby vsypána byla do pramenů vod tvých, abys nepřekážel. Víc netřeba, to bude všecko, uzdravení tvé z toho již půjde samo. Ptáš-li se, co ta nádoba? Co nádoba nová? Co sůl do ní? Co vysypání ji do pramenu tvého? Ačkoli z toho, co již mluveno ne nesnadné rozuměti, však pozoruj:

Nádoba, již od tebe žádá Elizeus tvůj, jest srdce tvé. Tak zajisté dí: „Dej mi, synu můj, srdce své“ (Přísl. 23, 26.). Tu pak chce míti novou. Nebo dí: „Učiňte sobě srdce nové a ducha nového.“ (Ezech. 18, 31.). Díš: „I jakž já sobě učiniti mám srdce nové?“ Však to, má-li se státi, sám Bůh učiniti musí, podle toho, jakž jinde sám on dí:

„Dám vám srdce nové a ducha nového do vnitřnosti vašich.“ (Ezech. 36, 26.). Protož se David modlil: „Srdce čisté stvoř ve mně, ó Bože! a ducha přímého obnov u vnitřnostech mých“ (Žalm 51, 12.). Odpov. Srdce nové musí býti naprosto, bez tohož Kristus nic neprospěje (2 Kor. 5, 17. Gal. 6, 15. Efez. 4, 24. a jinde). Ale ptáš se, kde je vzít? Odp. Zeptej se Mojžíše, kde on vzal druhé ony dsky zákona, po rozražení a zmrhání prvních? První zajisté tabule kamenné, psané prstem Božím dal byl sám Bůh Mojžíšovi (2 Mojž. 31, 18.), jenž byly dílo Boží, i písmo na nich písmo Boží, (32, 16.) ale ty když Mojžíš rozrazil, (32, 19.) poručil mu Bůh vytesati sobě a vyhladiti jiné tabule, podobné prvním, (2 Mojž. 34. a 5 Mojž. 10, 1.) kteréž aby vstoupě k Bohu na hůru, s sebou přinesl, že mu na ně zase napíše slova ta, kteráž byla na dskách prvních, jakož se i stalo (*ibidem*) a v figuře se stalo, jako i jiné pod zákonem věci (1 Kor. 10, 11.). Tak zajisté i nám se děje s tabulemi srdce našeho. Nejprve je sám Bůh stvořil a jak chtěl vypuleroval a vyhladil, i zákon přirozený prstem svým Božským na nich napsal (Řím 2, 14. 15.). Ale když jsme my nešťastným pádem hřícha tabule své rozrazili, slíbil Pán Bůh a slibuje zákony své znovu nám napsati na srdce naše (Jer. 31, 33.), však abychom mu je přinesli a podali; a to vytesané a vyhlazené, ku přijetí zákona jeho způsobené. To jest, abychom obnovení svého žádostivi jsouce, k Bohu o to patřili a srdce své k novému poslušenství nastrojili, aby k činění i k podnikání všeliké vůle Boží hotovo bylo. A tu pak on hned koná dílo své, dílo spasení. Ne že bychom my mohli předcházeti Boha aneb při sobě a v sobě něco činiti, čehož by v nás nečinila milost Boží, (poněvadž on sám jest, kterýž v nás působí i chtění i skutečné činění podle dobré libé vůle své, Filip. 2, 13.) my ani mysliti něčeho nemůžeme sami ze sebe, jakožto sami z sebe (2 Kor. 3, 5.). Ale že když nám Bůh o obnovení našem vůli svou vyjevuje a co při nás vykonati chce, oznamuje a k tomu poslušenství našeho vyhledává, činiti za pomoci jeho všechno což káže, povinni jsme. Co pak to jest, co káže, rozumíš již, když Elizea k Jerišským mluvíti slyšíš: „Přineste mi nádobu novou“. A Boha k Mojžíšovi: „Vyteš sobě a vyhlad tabule nové a přines mi.“ A textem též Boha k sobě: „Dej mi, synu

můj, srdce své.“ Item: Učíníte sobě srdce nové. Nekáže, abys ty sebe sám stvořil neb srdce své v sobě, (nebo toho žádný nemůže, než on sám), ale aby když on tebe znovu tvoří a ducha svého v tebe dává, ty ducha toho v se přijímaje, jím živ byl, hýbal se a tak srdce své dílem jeho v sobě obnovoval. Nekáže tobě Bůh nic činiti, čeho by v tobě nečinila milost jeho, ale když on tobě činí, co chce, ty činiti v něm také musíš, co poroučí. K vůli jeho stojí všechny věci, stůj i ty a vůle jeho šetř. Kteráž ta jest, aby nebyl špalkem aneb plodem mrtvým, ale obrazem živého Boha živým, když tě sobě znovu rodí, sám také mocí tou, kterouž v tebe dává, sobě pomahajícím. Protož se obšírněji toho dotýká, v Pánu milý, že se při nejedněch mrtvost a neživost jakási v křesťanství jejich a v rodu novém nachází, jako by Bůh v nich nic nedělajících a k tomu aby dělali, se nemajících, dělati předce povinen byl, aneb sami služebníci dítky Boží s bolestí roditi povinni byli, (Žalm 4, 19.) dítky pak samy žádného sobě násilí přitom činiti neměli. Pěkně o tom Augustinus napsal: *Totum ex Deo, non tamen quasi dormientes, non quasi non concemur, non quasi ut non velimus. Sine voluntate tua non erit in te justitia Dei. Esse potest justitia Dei sine voluntate tua, sed in te esse non potest nisi per voluntatem tuam.* A níže potom: *Qui fecit te sine te, non te justificat sine te. Fecit te nescientem, justificat volentem* (De Verbis Apost. Serm. XV. Tomo X. col. 335.). „Všecko,“ prý, „jest z Boha, avšak ne abychom my spali, ne abychom neusilovali, ne abychom nechtěli. Bez vůle tvé nebude v tobě spravedlnost Boží; může býti spravedlnost Boží bez vůle tvé, ale v tobě býti nemůže než skrze vůli tvou atd. Ten který stvořil tebe bez tebe, neospravedlní tebe bez tebe. Učinil tě ^{ne}vševědoucího, ospravedlňuje tě chtícího.“ Dáti's tedy povinen, člověče, Bohu srdce své, srdce nové, k vůli jeho nastrojené.

Ale's povinen také do něho nabrati soli, to jest, k novému poslušenství přivziti trpělivost svatou, abys, chce-li tě Bůh zde vyčišťovati, (jakož toho jest potřeba) podnikati hotov byl švihání, mrskání, řezání, pálení, jakkoli Bůh potřebu zná, aneb ti, kdož na místě Božím v církvi jsou strážní kázně; nýbrž i sám sebe abys solil, posty a pokáním bujnost těla svého v sobě moře. A to vše z pravého srdce, hned do vnitřnosti vrchoviště svého sůl tu

sypaje, a Boha, aby tě mocí svou k spasení ostříhal, žádaje.

To vždýcky každý křesťan činiti povinen. Obzvláště pak a zejména dnes, před užíváním večeře Páně:

1. Oplakávej každý hříšnost svou.

2. Obracuj se k Kristu Spasiteli modlitbami pokornými a věrou důvěrnou.

3. Slibuj napravovati a novým člověkem býti.

A to vše aby neomylné bylo, ke všemu tomu, co Bůh dělá a dělati dnes bude, postavěj nádobku pozornosti své.

Slyš hlas rozhřešení z úst sluby Božího tak důvěrně, jako bys Boha samého z nebe mluvícího a hříchy tvé tobě odpouštějícího, slyšel. Jez a pij věrou tak mocnou tělo a krev Pána svého, jako bys k svatému jeho boku připjat jsa, z něho život a ducha v sebe přijímal, s ním se líbal a nesmrtečných v nebi již rozkoší požíval.

Což vše dej nám a mocí Ducha svého v nás působ on sám, milostivý Spasitel náš, s Otcem svým a Duchem svatým Bůh pravý, na věky věků požehnaný, amen.

Modlitba po kázání

z téhož textu vzatá.

věčný Boží Synu a sám věčný Bože, Spasiteli náš! Nejmilejší náš nebeský Elizee, z vnitřnosti srdce svého tobě děkujeme my všickni, že spatřiv nás proklátého Jericha světa toho bídné obyvatele, v hříchu a smrti tonoucí, k nám's přišel a nás se ujal, i nám spomohl. Nebyl's hnut žádostmi našimi, kteříž jsme v mrtvosti své leželi, nýbrž někteří ani na světě nebyli a teprv se jako mrtvý plod naroditi měli, k smrti a zahynutí. Ale milosrdenství tvé hnulo tebou, abys přišel a spasil nás, ó Bože, Spasiteli náš. A tos vykonal podle předivné své moudrosti tak, že se ještě tomu diví a na věky diviti bude netoliko naše hloupost ale i anjelská moudrost, ó věčná moudrosti Otce svého! Nebos nádobku novou, nového těla našeho v čisté Panně, působením čistým čistého a svatého Ducha svého vzal a jí solí kázně, poslušenstvím a trpělivostí, to jest: spravedlností věčnou naplniv, mocí Božství svého, z něhož vyplývá všechno,

rozlil a rozdělil na všechny praménky darů, vyplývajících z tebe, kteříž do kterýchžkoli srdcí vcházejí, očišťují je od skutků mrtvých k sloužení Bohu živému. A tu se tratí i vina někdejší i pokuta smrti, kteráž za tím jíti měla. Ach přesvatý, mocný, moudrý Bože! jakž by se toho byl lidský neb anjelský vtip domyslí, jak ty nám spomoci máš?! Ach, děkujeme tobě za to, že's to vykonal, že's nám to vyjevil, že ještě i vyjevuješ čím dál tím jasněji, i konáš při nás čím dál tím mocněji, až nám pak celé to tajemství plně vyjaviš v nebi a plně dokonáš dílo spasení, když nás vezmeš před obličej svůj.

Ach, prosíme, nepřestávej, i zde dokud jsme, díla svého při nás, nepřestávej navštěvovati nás, nepřestávej napravovati nás! Ach, Pane náš, Elizee náš, Bože Spasiteli náš! Tobě toužíme bídy své! Nezdрави nás obkličuje na těle i na duši; neduživí jsme, mdlí jsme, blízcí smrti jsme sami z sebe, nepřispěje-li nám na pomoc milost tvá. Ach, přispěj a spomož. I dnes nasyp do srdce našeho soli kázně své, ať hříšnost svou cítíme a nad ní bolestíme. Avšak nezoufáme, ale v milosti a zásluze tvé nejdoufanlivější doufanlivost skládáme, z tebe se těšíme a z tebe moc života ať vyplývá v nás, skrze praménky a potůčky, kteréž's nám zřídil, slova, klíčů a svatostí. A všechno to, ať jest v nás mocné, jakožto moc Boží k spasení každému věřícímu. Napotom pak chovej nás v lásce své, podmaňuj soli kázně pod poslušenství ducha tvého i tělo naše i ducha našeho, ať jest zahanben satan, svět i peklo. Tvá pak sláva ať se vzdělává skrze vyvolené tvé, věřící tvé, poslušné tvé, pokud světa stává a potom na věky věků, amen.

Otče náš, jenž atd.

II.

KÁZANÍ POSTNÍ.

V neděli okuli držené

z Ev. Luk. 11, 14. 29.

Přístup.

Moc a pomoc Boha a Spasitele našeho budiž s námi, amen.

Věrný Boží lide, maje já dnes mluvití vám v jménu a jménem Boha svého a Boha vašeho o věcech mně i vám náramně potřebných, k základu všeho беру slova apoštolská: „Na toť jest zjeven Syn Boží, aby kazil skutky ďáblovy“ (1 Jan. 3, 8.), a slova Kristova k apoštolům: „Jak mne poslal Otec, tak i já posílám vás“ (Jan 20, 21.), totiž: „abyste kazili skutky ďáblovy.“ Nebo i to k nim, vysílaje je, řekl: „Aj, dávám vám moc šlapati na hady a na štíry i na všelijakou moc nepřítele; a nic vám neuškodí“ (Luk. 10, 19.). Z čehož patrné jest, že všechno přisluhování církevní nic není než moc Kristova v církvi složená k kažení v lidech skutků ďábelských. Odkudž půjde, že poněvadž dnes z evangelium sv. slyšeti budeme, kterak P. J. K. osobně na zemi přebývá, ďábelství vymítal, i nám také ďábelství dnes vymítati přijde, jestliže jinak v pravdě Kristovi jsme s ním a ne proti němu, jestliže s ním shromažďujeme a nerozptylujeme. Kteráž věc, poněvadž se lidskou mocí konati nemůž ale pomocí toho, kterýž sám potíráti hlavu hadovu moc má, obraťmež se k němu především, a o ozbrojení nás mocí z výsosti, aby nám naše také dnes

po hadích a štířích a všelike moci nepřítelů šlapání ne-
uškodilo, vroucně zvolíme atd.

Text.

Ev. Luk. 11, 14.—29.

Pavel sv., nádoba plná milosti Boží a darů Ducha svatého, píše o sobě a svém apoštolského úřadu konání Korintským svým takto: „Byl jsem u vás v mdlobě a v bázni i strachu mnohém, a kázání mé nebylo v slibných lidské moudrosti řečech, ale v dokazování ducha a moci“ (1 Kor. 2, 3. 4.). I jestliže ten, jeden z majících prvotiny Ducha a jemuž Pán tu v Korintu u vidění byl řekl: „Neboj se, mluv a nemlč, neboť já s tebou jsem a žádný na tebe nesáhne, ať by zle učinil, nebo mám mnoho lidu v městě tomto,“ (Sk. 18, 10.) jestliže pravím ten s bázní a strachem úřad kazatelský konal, což pak my posledkové? Já o sobě vyznám, že ač jsem nikdy na to místo, odkudž se jménem Božím a za Boha mluviti má, bez bázně a strachu vstupovati nezvykl, aniž mohu; abych však kdy v svém životě a od svého k úřadu kněžskému povolání (již před třiceti a tři léta) s takovou bázní a strachem k kterému kázání jako k tomuto přistupoval, nepamatuji, jakž ví a vidí ten, kterýž vidí všecko. Nebo jakž jsem to k sobě, abych vám, lidé Boží, dnes slovo Boží mluvil, přijal a tohoto sv. evan. text ku přemýšlování před sebe vzal, hned mi vnuknutí jakési na mysl padlo: Tuto s ďáblem činiti bude, jemuž jak odolá mdloba lidská? Nebo že ne o tom tam na onen čas nám již nepřítomném ďáblů vymítání mluviti se musí, ani o tom, kterak by z nevěrných Židů, Turků, pohanů, kacířů, rouhačů, aneb zjevně bezbožných křesťanů a dokonalých převrácenců vymítáno býti mělo a mohlo ďábelství; ale jak z těch, kteříž nám do rukou přicházejí a dnes přijdou, jestliže se jaké i mezi námi ještě, kteříž jsme sic domem Božím vymeteným již a ozdobeným býti měli, hnízdí a kryje. A z toho opět jiné tanutí na srdce vstoupilo, že s touto věcí, jak toho zlého a nešťastného těl i duší našich hostě pozbývati, ne ledabylo musím zacházeti ani s ním jen pohrávati a podrážditi ho, nechati zase tak, ale aby skutečně vybit byl a my v pravdě ujištění byli, že k nám přišlo království Boží. Nebo co sic platno

hledati něčeho a nenajíti? Učiti se něčemu a nenaučiti? Dělati něco a nedodělati? Stíhati nepřítele a nedostihnouti? Utíkat mu a neutéci? Bojovati s ním a nezvítěziti? Přišlo i to na mysl, kterak na onen čas Pán na učedníky své horlil, že ďábla vyháněti chtěje, vyhnati neuměli, o čemž tři evangelistové zapsali, že pohledv na ně, zuřivě řekl: „Ó pokolení nevěrné a převrácené! Dokudž s vámi budu? Přiveďte jej sem!“ (Mat. 17, 17. Mar. 9, 19. Luk. 9, 41.). Pozorujtež toho, vy přítomní služebníci Kristovi, kteříž místa apoštolů držíte, hněval-liť je se na onyho Pán, že tři léta již v jeho škole byvše, nad satanem vítěziti ještě se byli nenaučili: a což řekne nám, kteří kolikrát déle tu jsouce v škole jeho, ještě nad sebou a svěřenými nám provoditi sobě satanu dáme a jemu mocí Kristovou zbrániti neumíme? Ba nad to děje se některým kněžím jako oněm sedmi Židům, biskupa Scévy synům, kteříž nebyvše Kristovi, ve jménu však Kristovu, jakož kázal Pavel, ďábla vyháněti se pokoušeli, že se jich ďábel zmocniv, je samy opanoval (Skut. 19, 13.—15.). Ach nešťastní podnes takoví synové biskupů, titul kněžství bez pravdy nosící a ďábla z sebe nejprv dokonale nepozbudouc, z jiných vyháněti se pokoušející! Jiného nemají čeho čekati, jedině že se jich samých tím hlouběji zmocní.

Ach Bože, smiluj se a nás služebníků svých před tímto zlostníkem braň, abychom my uměli brániti jiných, nebo s tímto drakem a hadím jeho plemenem bojovati jest více než bojovati s šelmami v Efezu (1 Kor. 15, 32.).

Nač jsou takové přístupy? dí-li kdo, dí: Na to, že puzením Božím dnes jdu a vás, milí spoluúčastníci Kristovi, téhož Boha puzením vedu na poušť k zkušeni a spatření, co ďábelská pokušení při nás mohou, a k seznání, vítězíme-li či klesáme všickni my a ku poučení se, jak v moci Boží vítěziti a ne v mdlobě své klesati máme? Umínil jsem sobě zajisté dnes pilněji než kdy jak živ k sobě samému a k vám, spolubratří a pomocníci v díle Páně, kněží, a k vám, urození páni a paní, a k vám, veškeren spolu přítomný Boží lidě přihlédaje,

I. Napřed: U sebe, i u nás pohledati ďábelství, nekryje-li se někde jaké;

II. Zatím: Vymítati je, najde-li se jaké;

III. Naposledy: Zastávají s Kristem, že se toto moci prstu Božího děje, vám pak dáti na vůli, chce-li kdo se zlobivými farizeji o to se zpouzeti, čili s pobožnou onou ženou raději sobě věrnou Kristovu práci oblíbiti a skrze to blahoslavenství dojiti.

A ty, Pane náš Jezu Kriste, vítěziteli věčný, přispěj nám na pomoc a dej, ať mně služebníku tvému nepřekáží dnes němé ďábelství! Ať poslouchajícím mne nepřekáží dnes hluché ďábelství, ať všechněm nám nepřekáží dnes slepé neb chromé ďábelství, pro něž bychom buď osidel svých, v nichž vázneme, spatřiti, aneb spatříc, vydobýti se z nich nemohli! Amen, Pane Ježíši, amen.

O I.

Nepochybuji, že se v tomto shromáždění neosvícený někdo najde a snad ne jeden, kterýž sobě pomyslí a již myslí: „Což toto za neobyčejné řeči slyšíme? Co? Ďábelství v nás hledati? Věřímť já Bohu, že já s ďáblem nic činiti nemám.“ Nu takovému já napřed odpovím, že, aneb on hloupý jest a nepilný slova Božího posluchač, anebo my kazatelé nedbalí, jestliže častěji a plněji ďábla ve všech koutech těl i myslí našich a vašich nešťáráme, než hnízdití se duchům nečistým u sebe a u vás dáme. Ale což to vždy mluvíš? dí onen. A já: To, což se děje, že se ďábelství při všech nás hnízdí, při některých zřejmě, při některých subtilně. Neznáš-li toho kdo, neznáš ještě hlubokosti satanovy, ani rady Boží, proč nás tak vede. Ale dej sobě ukázati medle, abys viděl, čeho nevidíš a rozuměl, čemu nerozumíš, kterak žádného z nás není satan prázen a žádný z nás satana. Nebo bys ty pak, kdo jsi koli, v ráji Božím seděl tak ještě nevinný jako Adam a Eva, hady však okolo sebe máš, jejichž vнадám umíš-liž opatrněji vyhýbati než oni? Nýbrž by kdo tak svatý byl jako sám nejsvětější Syn Boží, dokud však na zdejší poušti jsi, bez pokusitele nejsi, kterémuž umíš-liž se tak brániti jako Syn Boží? Sotva snad tak slepý a vysokomyslný budeš, abys sobě to přivlastňoval. Pojď tedy, přihlídni k sobě, na čem ty věci mezi tebou a satanem jsou? Nemá-li již hnízda u tebe? A jak veliké neb škodné.

Hnízdivá se pak u lidí satan trojím způsobem:

1. Hmotně a patrně v posedlých. 2. Hmotně ale nepatrně

v nemocných. 3. Nehmotně a nepatrně v hříchem známých a zvábených.

O posedlých snad žádný nepochybuje, že tam satan hnízdo má, kdež člověka se zmocně, duši jeho jakožto v těle hospodáře někam do kouta vtlačí aneb sváže, sám tělem celým vládne, lomcuje, háže a s ním co chce činí, aneb z něho mluví, i tajnosti třebas nějaké vypravuje, o kterýchž onen bídny nic neví a jazyky cizími mluví, kterýchž onen neumí atd. To se hle patrně a hmotně děje.

Řekl jsem pak také, že hmotně, ač nepatrně hnízdí se v nemocných. A tu se někdo lekna, dí: „I co? každý zimničny, dnavy, vodnatelný, souchotinný atd. ďábelství má?“ Tak ano. Svědkem jest evangelista Lukáš, kterýž o ženě osmnácte let nemocné k Kristu přivedené praví, že měla ducha nemoci, (13, 11.) kterýž duch co za duch byl, vysvětlil hned tam Kristus sám, že satan ji byl sklíčil (v. 16.). Z čehož zavírají někteří osvícení, že jakož každý hřích mistra má ďábla, tak i každá pokuta za hřích, nemoc neb jiná rána, až i sama smrt; a že Bůh nemocmi neb jinými ranami lidi pro hříchy káraje, satana užívá tak, jak soudce poprávce svého užívá. Čehož i při Jobovi, Davidovi a jiných příklady máme. A když teď v evangelium ďábelství němé se jmenuje, nedává-liž se návěští, že i slepé, hluché, chromé, dnave atd. ďábelství jest?

Avšak toho na svém místě zanechajíc, přistupme k uvažování duchovního se v nás lidech satana hnízdění skrze smyslů a myslí našich mámení, v bludy a hříchy vábení a jimi nás svazování, svozování a na zahynutí zavozování. To že se v pravdě při všech lidech děje a jak se nebezpečně děje, aby každý i nejhoupější spatřiti mohl, ukáži, jak zřejmě budu moci, toto patero pořád:

I. Že svět tento plný jest duchů zlých.

II. Že každého člověka v světě byt plný jest nástrah a osidel, naláčených od duchů zlých.

III. Že žádného na světě člověka není, kterýž by v těchto osidlách nevázl.

IV. Že málo lidí jest, kteříž by se z nich dobývali, aneb vydobudouc se, napotom jim vyhýbati uměli.

V. Že kteříkoli jak zvázli, tak vězeti zůstanou, ďáblu v loupež na věky zůstanou.

O I.

Duchy zlými míním anjely Bohu Stvořiteli zpro-
nevěřilé a proto z nebe vyhnané a proto nenávisť
k Bohu hořící a stvoření jiná, kde mohou, turbující.
Těch takových zlých duchů pravím, že plná jest tato
dolní světa strana, kdež my na ten čas s hovádky svůj
byt máme, čehož důvodem jest:

Předně: Z anjelů, jichž Bůh plné nebe byl stvořil.
veliký díl padl a z nebe sem do nižších světa stran sehnán
a shrnut jest, kterýmž ač žalář připraven jest v propasti
podzemní, ještě však v něm uzavírání nejsou, ale tu nad
zemí mezi živly bytu se jim přeje. (Luk. 8, 28.—31.)
Jichž ač počtu nevíme, však z toho, že jest jich celé
království, jakž Kristus mluví (teď v. 18.), že jich musí
veliké množství býti, rozumíme, jako i z toho, že kdež
anjelů dobrých, Bohu věrných a v nebi zůstavených
počítá se na tisíce tisíců a desetkrát tisíckrát sto tisíců
(Dan. 7, 10.), vojsko však anjelů zlých staví se naproti
vojsku anjelů dobrých (Zjev. 12, 7.), jako by jedno
druhému ne tak příliš počtem nerovné bylo. Nebo sic
nesnadně se někdo, vojsko maje desíti tisíců, potkati váží
s tím, kterýž s 20.000 proti němu táhne, dí Kristus:
(Luk. 14, 31.) Až i to: že poněvadž lidské pokolení na
místo vypadlých anjelů stvořeno (jakž obecný v církvi
smysl jest od starodávna, ačkoli toho tak výslovně v Písmě
nestojí) ne zle se odtud zavírá, že těch, jichž místa mají
vyplniti lidé, tak mnoho v počtu býti musí, jako těch,
kteříž je vyplniti mají, lidí. Již pak jaké jest lidí množ-
ství, kdo nám poví? Stvořiv Pán Bůh prvního člověka:
„Plodtež se a množte se a naplňte zemi,“ řekl. A to se
splnilo kolikrát již, že země naplněna byla, až zase vál-
kami, morem, potopou (pro zlost lidskou) vyprázdnována
býti musela. A bez toho také mrou přirozeně a ustupují
jedni druhým houfně a časů těchto spěšně již a zhusta
příliš, tak že každých třiceti let jako nový, nových oby-
vatelů plný svět máme. (Neb ač mnozí věk svůj výše
třiceti let vedou, mnozí však zase třiceti let nedocházejí,
nýbrž větší díl lidí v dětinství a v mladosti umírá.) Již

tedy kdyby všechny lidi, co jich kdy na světě bylo, jest a do skonání bude, v jedno svedl (jakž bude při vzkříšení), jaký by tehdaž počet byl nesčíslný naprosto, takovýž sobě naprosto bez omylu anjelů těch zlých klásti můžeme, zvláště poněvadž zatracenci, co jich z pokolení lidského bude, jen přídavek býti mají v ohni věčném, kterýž připraven jest ďáblu a anjelům jeho (Mat. 25, 41.). Kdež znamenejte běžně, že kníže té nešťastné roty, hejtmán zpronevěřilců těch, ďáblem se nazývá a v evanjelium dnešním belzebubem, ti pak, kteříž po něm postoupili, anjelé jeho, a v evanjelium dnešním ďábelstvím aneb ďáblíky; a jinde: starého draka, hadí plémě atd. I to ještě k spatření toho množství duchů nečistých přináleží, že ač lidi na světě již mnoho jest a hadí to pokolení okolo všechněch se vine, častokrát však okolo jednoho člověka aneb v něm mnoho jich bývá.

Na Marii Majdaleně máme příklad, v níž bydlelo (nežli ji Kristus vysvobodil) sedm ďáblů (Luk. 8, 2.). A na onom posedlém, v němž bylo množství ďáblů, tak že sobě jméno dali (když prosili Krista, aby jich nevyháněl a na jméno vázání byli) legio, to jest houf neb regiment soldátů, jenž u Římanů šest tisíc bylo. Jakož pak že jich na tisíce bylo, tím se hned ukázalo, že vyprosivše na Pánu, aby jich do propasti nepudě, aspoň do stáda vepřů tu se pasoucích vjíti dovolil. Nebo jak to obdrželi, hned se to stádo úprkem z hory dolů k moři a do moře hnalo a ztonulo. Dokládá pak evanjelista, že bylo vepřů ke dvěma tisícům (Mar. 5, 9.). Nejméně tedy dva tisíce ďáblů z toho bídného člověka bylo vyšlo; a pakliž jich více bylo, muselo býti, že se i do vepřů po houfích pořádali, kam kdo vpadl.

Tyto hle věci, v Pánu nejmilejší, dostatečně, že svět plný ďáblů jest, osvědčují. A to, že nejen okolo lidí a hovad a jiných zemských věcí se tlukou, ale také mnozí z nich pod zemí, v zemi, ve vodách a na pustinách a v povětří byt svůj mají a tam se houfně hnízdí. Nahlédni, kdo jistotu věcí těchto spatřiti chceš, do těchto míst Písem sv.: Judas v. 6., Filip. 2, 10. Iz. 13, 19.—22. srovnáváje to s zjevením sv. Jana 18, 2. Efez. 2, 2. a 6, 12. atd.

O II.

Z toho již patrné býti může, že se ne bez příčiny řeklo, že každého člověka byt ďábelskými nástrahami a osídly opleten jest. Nebo předně: Poněvadž náramně mnoho těch zlých duchů jest a ti všickni jsou duchové živí, z nichž žádný jen strměti a zaháleti nemůže, dělati vždycky něco musí (jako i duch člověka v člověku, hovada v hovadu, byliny v bylině atd.), ovšem tito tělem neobtěženi a hmotností nesvázaní duchové. A jsou duchové rozumní a stížitedlní; něco vždycky rozumem stíhati musejí, aniž jiného mohou neb umějí, než jak zvykli a již se navnadili potvořiti skutky Boží a hledati tovaryšů rebelie své, synů vzpoury a společníků zatracení svého, že tedy nedělají jiného než to. Aniž kde jinde tovaryšů hledati mohou leč mezi tvorem sobě podobným, lidmi tím více, čím více je závist k tomu pudí, aby těmto na místa jejich do nebe přijíti majícím, štěstí toho nepřáli a o ně je přivéstí usilovali. Nemohou pak mocí nic než obmysly jak od počátku v ráji, tak posavad.

Druhé: Uvážití i to dobré, že byť i tak bylo, jakž někteří smýšlejí (ačkoli bez gruntu Písem), že by ku každému člověku hned od narození jeden toliko anjel zlý a druhý dobrý se tovaryšil (tento k vnukání dobrého, onen zlého), že však i ten jeden jednomu člověku nazbyt mnoho naplésti muž pletek a naklásti osidel a naroztahovati tenat. Nebo každý satan mistr jest starý a zkušený. My pak včerejší jsme, učedníci teprv. Z nich každý jest duch toliko jemný a stížitedlný: my pak jsme tělo. Onen každý má k vymyšlení na nás chytrostí času dosti, nedělá jiného nic (neji a o živnost se nestará, nespí atd.): my pak jiným ustavičně zanešení jsouce, jiné děláme nežli co k takovému bránění a ošetření se přináleží. A což teprva jestli ne jeden takový duch okolo každého z nás chodí, ale zástupové jich! Slyšíme teď Krista mluvícího (v. 26.), že nemůže-li se kam vlouditi jeden sám, bere sobě na pomoc jiných sedm (t. kolikoli), aby sobě pomohli vybojovati duši. Jakž na Majdaleně příklad, v níž se duchů nečistých sedm bylo uvázlo, každý z nich do svých osidel ji zapleta. A v životech otců čteme, že jednomu ze starých svatých u vidění

anjel nad jedním pohanským, modlářským, bezbožným městem ukázal jediného vznášejícího se ďábla. Nad chaloupkou pak muže pobožného oblaky duchů zlých okolo dveří, oken, po střeších všudy se věšejících. Uehož na příčinu když se anjela tázal, odpovědino mu bylo, že zjevně bezbožní v tenatech ďábelských již vězící nepotřebují než něco stráže, vydobýti se již nemohouce. Ale na potvrzení jednoho pobožného že množství ďáblů práci svou vynakládá, zdaž by ho přece jako přelstíti a uloviti mohli.

Naposledy: Množství osidel ďábelských spatřiti může snadně, kdokoli, odkud je on běře, posoudí. S čímkoli zajisté každý člověk myslí svou neb smysly svými se obírá, cokoli vidí, slyší, košťuje, tyká, po čemkoli touží, čeho žádá, k čemu přirozeně chuť neb nechť má, ze všeho satan udělati umí humence k číhadlu a vnađu ku podsypání a sítku neb pomči ku podržení.

Již pak nemožné člověku neobíratí se vždycky s nějakými věcmi, buď když bdí a smyslů svých jak chce a k čemu chce užívá, aneb i když spí, proto že i tu mysl nezahálí, s něčím se obírá a satan i tam léčky své umítati umí. Dělejme my tedy v tom světě, co dělejme, a obraťme se, kam obraťme, mezi osidly chodíme. I stůl náš před námi osidlem býti může a pokojný způsob náš místo síti, dopustí-li Bůh. Žalm 69, 23.

Mohl by pak někdo pomyslit: Ale pročpak to Bůh činí, že takový mezi lidmi loy satanu dopouští? Veřejná odpověď jest u Šalomouna: Že Bůh všecko činí, co činí, proto, aby se lidé báli obličejje jeho. (Kazat. 3, 15.) Avšak vyrozumíváme z Písem, že této věci příčiny jsou i ze strany lidí, i ze strany satana, i ze strany obojích. Ze strany lidí: Že poněvadž na místa vypadlých anjelů přijíti mají, způsob jejich nemůže a nemá jiný býti než anjelů, aby totiž v stálosti své při Bohu dříve zkušeni nežli utvrzeni byli. Ze strany satana: Že poněvadž se mu emulací s Bohem (t. j. štekování, chytrostmi pohrávání a zapášení) zachtělo, i stojí mu na placu moudrost Boží a jemu také placu nechává, aby se naposledy ukázalo, kdo zvítězí. Ze strany pak obojích, anjelů i lidí, proč je proměnitelnými a pádům poddanými učinil Bůh, rada jeho ta byla: že zformovav je k obrazu svému, musel jim i vůli svobodnou dáti, poněvadž v tom vrch obrazu Božího záleží a aby dobrovolné poslušenství slavnou

odplatu vzalo, a opět skrze dobrovolné neposlušenství na druhou stranu propast hlubin věčnosti odkryta byla k větší a hlubší radosti poslušným tvorům na věky. Na tom přestatí a dále nehloubati povinni jsme.

O III.

Slíbil jsem také ukázati, že na světě není člověka žádného, kterýž by v ďábelských osidlech vždy nějak nevážl. Čemuž místo dá, kdokoli posoudí předně: Že poněvadž takové množství jest osidel, mezi nimiž všickni chodíme, není přirozeně možné, aby kdo tak ostrých očí byl, všecko uhlédati. Nebo hledí-li na jednu stranu, nehledí v ten čas na druhou. Hledí-li před sebe, nehledí za sebe. Hledí-li dolů, nehledí vzhůru. An mezi tím všudy vškol plno pastí a lécek, an krokové našich smyslů vždy přece se konají na všechny strany. Musíme zajisté každý den, pokud živi, jísti, píti, spáti, mysliti něco, mluvit něco, činiti něco, an mezi tím v jídle, pítí, spaní, myšlení, řecech, činech, všudy se něco kryje, oč se zaváditi může. Ach, kdož všemu vyhýbati stačí: anjelské by tu stížitelnosti (an my na ty satanovy subtilnosti příliš hrubí a hloupí jsme) potřebí bylo!

Druhé: A co pak, povážíme-li drzosti smyslů našich, všeho všudy i kde nebezpečnosti že se kryje, vidíme neb slyšíme, přece ohledovati doskočných. Nebo že poddáno jest člověku všecko, příliš chtivě ujímá se práva svého mysl naše. A smyslové naši všecko vyzvídají, všeho zkušovali, všeho užívají žádostiví jsou, až i věci zapověděných, nýbrž těch víc než jiných, proto samo, že se to neb ono zapovídá, zvědětí chtějí, co to pak býti musí? Mezi tím, když ohledávati něčeho tanutí na mysl vstoupí, smyslové hned se po tom obracejí, aniž se přemýšlování o tom a vzhledání na to škodné zdá, když se jen k tomu nesáhne. Anť se nepatrné vzhledání obrátí v kochání a z kochání jde (když se mu popustí) povolení a za povolením skutek. Jakž se matce naší stalo a posavad nám všechněm jejím dětem děje, že po takových smyčkách potahování jsouce k osidlům svým, vázneme v nich.

Třetí důvod, že v osidlách ďábelských všickni lidé vázneme, jsou svědectví o tom Boha samého, kterýž

v Písmech svých, že jsme všickni porušení, všickni se odvrátili, napořád neužiteční učiněni, že není, kdo by činil dobré, není ani jednoho, vysvědčuje (Žalm 14, 1.—3.), že umírají všickni, protože zhřešili všickni (Řím 5, 12.), všickni osidly smrti zachvácení jsouce (Žalm 18, 6.), všickni v provazech hříchů svých váznouce (Přísl. 5, 22.), a všickni k hříchům jako pták k osidlu, nevěda, že ono bezživotí jeho jest, pospíchající. (Přísl. 7, 23.)

Myslí-li kdo, že to tak sami lidé hřeší vlastní svou vůlí a ne aby vždycky při všem přítomen byl satan, ten dobře sic myslí, že lidem výmluvu jejich (sámť mne satan na to navedl, říkajícím a s rodiči našimi vždycky raději na jiného vinu sčítati nežli se k ní přiznati, hotovým) odjímá. Ale však nechť soudí, že přece satan, jak v ráji daleko odtud, kde se hřešilo, strůjcem toho byv, nebyl, tak nebývá dodnes. Nebo padne-liž ptáče do osidla na zem, když by žádné léčky nebylo? (dř. prorok Amos 3, 5.) Aléčka kde by se vzala, kdy by nebylo toho, kdo by ji polékl? Aniž o tom na ten čas otázka jest, jsou-li lidé v osidlách hříchů váznoucí bez viny, než o to, poněvadž osidel lidem strůjce ďábel jest, všickni-li mu v nich váznou, či někteří okračovati umějí. A ukázáno z Písem, že ani jednoho není. Ach žalost a bída!

O IV.

Ukázati se také má, že lidé v satanových léčkách houfně váznouce, k vydobývání se z nich velmi nedbali, aneb chtějí-li se dobývati, příliš mdlí jsou. A co toho za příčinu? Nebo že tak jest bezbožnost světa, kterýž všecken ve zlém leží (1 Jan 5, 19.) a řídkost těch, kteří ku pokání povstávají a spasení docházejí, Luk. 13, 23. 24. osvědčuje. Příčiny pak toho nacházejí se tři:

1. Že mnozí toho ani nesoudí a neznají, že v osidlách vězí a dobývati se mají, protože Bůh světa tohoto zaslepil oči jejich (2 Kor. 4, 4.), aby zahynutí svého a že k němu jdou, nevidouce, šli sobě vesele s výskáním.

2. Jiní, ač soudí, že tu i tam váznou, však aby škodně vázli, neuvažují; myslí, že se dobýti, totiž z hříchů povstati, kdy chtí, mohou, nýbrž pokání činiti strojí, jen ještě trochu sobě povolí. An když to povolování ještě trochu a ještě trošku den po dni se popouští

a s přestáním se odkládá, tožť co se dlí, to se mdlí, až i úmysl sám o opuštění hřícha omdlí.

3. Naposledy zvyk hřícha tak se zsilí, že i žádost ku pokání zhasne a skrze to zatvrzení hřícha a ku povstání nemožnost přijde.

O V.

A tu již člověk okovy satanovými svázán jsa, vydobýti se nemůže a jest pravým ďáblovým vězněm, manem, otrokem na věky. Nebo komu se kdo za služebníka vydává ku poslušnosti, toho služebníkem jest, dí Písmo (Řím. 6, 16.). A teď Kristus: Že silný odětec silně sobě ostříhá sině své a sobě vzíti toho, co drží, nedá, leč by silnější než on přijda, odjal loupeže jeho (v. 21. 22.). A ovšem, nebo zda-li proto lovec zvěř, ptáčník ptáky, rybář ryby, loupežník loupež honí, aby chytě zase pustil? Ach nikoli. Běda ovci, které se vlk zmocní, běda kuřeti, kterého luňák do pazourů svých dostane! Běda tedy i duši, která se skrze oddání se hříchům ďáblu dostane za podíl, nebo půjdou do ohně věčného, kterýž připraven jest ďáblu i anjelům jeho (Mat. 25, 41.), všickni, kteříž k sloužení jemu raději nežli Bohu stvořiteli svému uloviti se dali, kdež červ jejich neumře a oheň neuhasne na věky věků. (Mat. 9, 44.). Ach běda, běda! běda! Lépe bylo nenaroditi se, běda!

A což pak Bůh stvoření svého neretuje? dí někdo. Retuje, ty kdož se retovati dají a Boží věrné rady poslouchati chtějí. O čemž nás druhá věc poučí. Avšak nežli k tomu poučování a jak se mocí Boží ďábelství vymítati může a má, uvažování přistoupíme, zastavme se, prosím, a bližší ještě s sebou examen začněme, nedali-li jsme i my také a jak daleko kdo, satanu u sebe se zhnízditi, abychom, vyrozumíme-li nešetrnosti své v bránění se jemu posavad, i větší hrůzy v srdce nabýti i s větší žádostí po retuňku Božím se ohlédati mohli.

K snadnějšímu pak vyrozumění, jak rozličně všechny nás ďábelství trápí a skutečnějšímu o potrhání těch satanových svazků pracování bude nám posloužiti moci toto: abychom summu katechismu, v němž grunt kře-

stanství našeho vypsán jest, před sebe vezmouce a co která ta věc s sebou nese a jací my podle toho býti máme, jestliže na sobě obraz Krista neseme, uvažující, jako v zrcadle se vzhlednouti a jsme-li takoví, či nejsme, poznati mohli. Nebo tu, cokoli při sobě najdeme býti tak, jakž to rozměřil Bůh, to z Boha a ducha jeho bude. Cokoli na odpor tomu, to z odpůrce Božího, ďábla, protože každý hřích a každého hřícha počátek z ďábla jest (1 Jan 3, 8).

I. Desatero Boží přikázání.

Nahlédni, prosím, každý do těch desíti slov, kteráž Bůh staré církvi sám z nebe vyhlásil a lidem za věčné pravidlo vydal.

1. „Jáť jsem Hospodin Bůh tvůj, nebudeš míti žádných jiných Bohů přede mnou“ (aneb mimo mne). Nevíš-li tedy, člověče, o žádném jiném Bohu, jemuž bys se s tělem i duší oddada, samému na věky sloužiti žádal, kromě toho, kterýž tebe a svět stvořil: dobrý duch tě spravuje, první dobrý grunt věčného svého dobrého dobře založený máš. Pakli sobě nějaké jiné Bohy fintuješ, aneb něco jiného nad Boha výše miluješ, aneb se něčeho více než Boha bojiš, aneb bez pozoru na Boha, jako by žádného nebylo, živ jsi: to již z ďábla jest, kterýž slávu Boží v tobě zastiniti hledaje, tak smysly tvé ztupil a zmámil. Odkudž zřejmé jest, že každý luciperník, Bohu nebohy k boku sázející a každý atheus, bez Boha člověk, ďábelství v sobě má. Nýbrž by ty třeba pobožným oním Davidem byl, mužem podle srdce Božího, jestliže pak pro zalibování se sobě v něčem, což Bůh není (totiž v slávě své, v síle své, v moudrosti své, v umění svém atd.), lid svůj počítáš, neb peníze a důchody své rozbíráš, neb sobě jiné dary a vzácnosti své rozvínáš, neb se sobě v kráse své zalibuješ a se v sobě sám zhlédáš, šperkuješ, sobě neb jiným za divadlo vystavuješ, věz jistotně, že tě duch odporný Bohu, duch marnosti a pýchy, jenž jest sám satan, pudí (1 Par. 21, 1).

2. „Neučiniš sobě rytiny, dí Bůh, ani jakého podobenství. Nebudeš se jim klaněti, ani jich ctíti“ atd. To jest: Obraz můj živý, světlem rozumu obdařený a k úča-

stenství věčnosti oddaný, ty, člověče, jsi; jinak mne vyobraziti, rytinami neb slitinami nějakými nepokoušej se, ale mne, kterýž duch jsem, v duchu a pravdě služ. Činíš-li tak, činíš dobře. Pakli na odpor tomu, to z nepřítele mého, kterýž mne před očima lidskýma k němým a mrtvým věcem přirovnává, ze mne němou sochu a mrtvé strašidlo udělati chce, pochází. Kdekoli tedy modly a modlářství, tu jistě ďábelství. Jakž Písmo učí, že co-koli se modlám obětuje, ďáblu se obětuje. (1 Kor. 10, 20. 21. 5 Mojž. 32, 7.)

3. „Nevezmeš jména Hospodina, Boha svého, nadarmo“ atd., totiž k čarování aneb k falešným přísahám, aneb bližního ku proklínání, aneb z lehkovážnosti k hříčkám a žertíkům atd. Máš-li tedy kdo velebné jméno Boží ve vážnosti, abys se ani mysliti ani mluvit o něm jinak než s bázní a uctivostí nepokoušel, duch Boží dobrý tě spravuje. Pakli jména Božího k dosvědčování lži užíváš a z Boha pravdy svědka nepravosti činíš, urážíš velebnost Božskou a co na tobě jest, z Boha činíš ďábla (kterýž sám otec lži jest, čemuž tě ďábel učí). Lehkomyslní tedy přísahači, jako i pro ledacos Boha na pomstu volající, tak dobře jako všickni pověrní, jména Božího a Kristova k čarům, kouzlům, pobožkům a pověrám užívající, rouhavé ďábelství na jazyku a v srdci svém jistotně nosí. Nýbrž jsi-li kdo čarodějník, jsi konečně syn ďáblův (Skut. 13, 10.). Jsi-li křivopřísežník, jsi účastník ďábla, kterýžto hned v ráji začal: „Víš Bůh,“ falešně říkáje (1 Mojž. 3, 4.).

4. „Pomni na den odpočinutí, abys jej světil. Šest dní pracovati budeš“ atd. Kdokoli tedy aneb dne sedmého Bohu cele nedáváš a od prací tělesných a zisků časných se nezdržuješ aneb dne toho nesvětiš, to jest v svaté Boží službě netrávíš, ale v rozmařilosti a hrách a pitkách a bujnostech a z toho jdoucích hříších: ďábelství máš, kteréž tě tomu učí a k tomu táhne. Nebo to od jiného mistra nepochází. Jako i to žen v neděli ráno hodinu neb dvě se šperkování, fiflování, do zrcadel vzhledání, třebas se i líčení a ze sebe model dělání nic není než ďábelství. Až i ta záhalka po šest dní, totiž vyhybání pracem, k nimž z ráje na zem vyhnání jsme a oni nám za lékařství dány proti svodům ďábelským, aby k nám a smyslům našim ne tak přístup míti a nás něčím svým

zlým ne tak zaměstnávat, jako když prázdné nachází, mohl. Opět tedy, že každý marný zaháleč zahálivé ďábelství v sobě má, jisté jest.

5. „Cti otce svého a matku“ atd. To jest: Poněvadž jsem vás na jisté stavy spořádal, rodiče a dítky, hospodáře a čeledi, vrchnosti a poddané atd., chci, abyste vy vyšší spravovali moudře a vy nižší spravovati se dali poslušně, vyšší nižších před zlým střehouce pozorem ustavičným, slovy ostrými, kázní náležitou; nižší zase vyšším za to bázeň a čest prokazující. Tak činíce, budete moji. Nestátí tedy v úřadu tomto, nedávati na mladší pozor k dobrému jich a neužívati, kde potřeba, kázně; a zase k starším neprokazovati uctivosti a poslušnosti, ale svou vůli a vzpouru: jisté ďábelství.

6. „Nezabiješ.“ To jest: Pospolu bydliti budete vy lidé na zemi, kdež aby jeden o druhého někdy nezavádil aneb se neotřel, nebude možné. Avšak nebývejte nedotkliví, prehlí, mstiví, abys se o ledacos hněvati, mstíti, bíti, zabíjeti třeba měl. Ale snášejte se a promíjejte sobě ublížení atd. Děje-li se tak, podle Boha se děje. Pakli kde jest hněvivost, nenávisť, svár, boj, zabíjení, tu jisté jest ďábelství. Nýbrž jestliže kdo sám sebe žrádlem neb pitím nemírným morduješ a opovážlivým do nebezpečnosti lezením i jinak zoufalým a všetečným postupováním o život se připravuješ, aneb život v šanc sázíš, tak tím buď jist, že tě ďábelství nepokojí a k nějaké propasti zahynutí pudí, jako tam ďáblové do stáda vepřů všedše, úprkem je z vrchu dolů do moře hnali, až se ztopili. (Mat. 8, 32.)

„Nesemilníš.“ To jest: Nestvořil jsem vás pospolu všech jako anjely, ale k ukázání jiným způsobem moudrosti své rozdělil jsem mezi vámi pohlaví a nařídil manželství, aby spojíc se dva, byli jedno tělo, hledajíc semene Božího (Mal. 2, 15.). Toho šetříte-li a mého řádu se studem ostříháte-li a manželství neužíváte-li leč pro plod aneb pro lékařství proti pokušením satanovým již po pádu (1 Kor. 7. 2.—5.): dobře činíte a já s vámi jsem. Pak-li kdo manželství nečekaje, chlipnost provodí, aneb manželství dopadna, neřádně ho jen k chlipnosti užívá, aneb na přidaném sobě života tovaryši neb tovaryšce (Mal. 2, 14.) nepřestáváje, jinam vypadá a postranními vnaďami nečisté neřády provodí: s tím a v tom

nečisté ďábelství, Asmodeus přebývá. (Job 3, 8. a 8, 7.)

K čemuž i všechny bujnosti těla a čím se ony rozdmýchují, přináleží: nestředmost, opilství, tance, špinavá rozmlouvání, vzhledání, dotýkání, frejírské písně atd. Kdokoli se v těch věcech kochá, ďábelství nečistému u sebe hnízdo dává.

8. „Nepokradeš.“ To jest: Všecko, co na zemi bude, k vašemu pohodlí jsem stvořil a rozdělují jmění, jakž mi se líbí, jednomu víc dávaje, jinému méně, každému však kdož prosí a práci náležitou hledá, potřebu jeho dávaje. Přestáváte-li na mém rozměření, dobře jest; požehnaný bude každému jeho oddíl, nechť jest malý neb velký. Pakliže kdo na svém dílu nepřestáváje a jiným mého požehnání závidě aneb pro lenost, že se mu pracovati nechce, na cizí věci sahá, tajně krade neb zjevně loupě neb fortely aneb obmysly věc cizí na sebe převodě: ten arcí loupežníka satana následuje a s ním díl má.

9. „Nepromluviš křivého svědectví proti bližnímu svému.“ To jest: Dal jsem vám rozum, vnitřní to oko k spatřování a uvažování věcí všelijakých a přidal jsem vám jazyk, abyste sobě vespolek o věcech všelijakých vypravovati a tím jeden druhého vzdělávati mohli. Šetříte-li těchto cílů a jazyka svého k mluvení pravdy užíváte-li, to ze mne jest a duch můj, kterýž jest duch pravdy, přebývá ve vás. Pak-li kdo jazyk svůj zapouští k mluvení lži a nepravdy a k sočení a kažení někoho z bližních svých: v tom duch lži přebývá.

10. „Nepožádáš žádné věci bližního svého, ani domu, ani ženy“ atd. To jest: Chci, abyste i srdce své v čistotě chovali a bližnímu svému ničeho nezáviděli, nic jemu ke škodě v srdci svém neukládali atd. Zlým tedy myšlením a závistí neb neupřímností (k Bohu neb bližním) kdokoli se v srdci svém hnízditi dá: duchu zlému, závistivému, neupřímnému (a to jest ďábel) hnízditi se dá.

Ale přistupme k druhému pravidlu víry své.

II. Dvanácte článků víry.

1. „Věřím v Boha Otce, Stvořitele nebe i země.“ To jest: Věřím, že Bůh Otec v podstatě věčného Božství studnicí jest, z níž Syn a Duch sv. vyplývají a jemuž

skutek všech věcí stvoření a v bytu zdržování původně přináleží. Tato víra, poněvadž z Boha jest, jde odtud, že nevěra aneb nedověřování a pochybování, aby jaký Bůh byl, aneb aby trůj v osobách byl, aneb aby světa Stvořitelem byl, aneb aby sám všeho Stvořitelem a říditelem byl a cokoli tomu podobného, z ducha bludu jde, totiž z ďábla. Protož atheové Boha zapírající a Židé, Turci, Ariáni, Trojici sv. zapírající, a Aristotelici, svět tento spoluvěčný s Bohem sobě fintující a manichei, dva počátky všech věcí: světlo a tmu vymyšlející, že ďábelství bludné v sobě mají, nepochybné jest.

2. „Věřím v Jezu Krista, Syna Božího, Pána našeho.“ To jest: Věřím, že Ježíš Kristus jest Syn Boží a Bůh pravý, od Boha Otce nám za Pána daný. A že jeho poslouchati povinen jsem a poslouchaje, líbiti se budu Otci, kterýž ho poslouchati nám poručil (Mat. 17, 5.). To jest víra Boží. Nevěra tedy v Krista a nepoznávání ho za Pána a neposlušenství přikázání jeho, jisté jest ďábelství.

3. „Jenž se počal Duchem sv., narodil se z Marie Panny.“ To jest: Věřím, že ten věčný Boží Syn v času jistém lidské přirození na se vzal, Duchem sv. v životě blahoslavené Panny počat a z ní pravým člověkem ve všem nám kromě hřícha podobným naroden jest. A to proto, abychom my lidé skrze hřích účastnosti Boží zbavení, zase přirození Božského účastníci učinění byti mohli skrze pozbytí porušení toho, kteréž se nás přichytilo na světě (2 Petr 1, 4.) a skrze nové duchovní početí a znovu se narození; k tomu abychom dítkami Božími novými, v novém synovském poslušenství chodícími a duchovního panenství bez poskvrn hřícha již ostříhajícími byli. Vše zasloužením přesvatého početí a narození Pána našeho Ježíše Krista a mocí svatého jeho Ducha. Tato víra a toto té víry skutečné novým rodem prokazování jest mocné v nás Boží dílo k spasení. Neznámost pak tohoto tajemství vtělení Kristova a ovšem nepřiučastňování se druhým rodem ke Kristu, ale zůstávání v rodu starého Adama, nýbrž skrze další ještě hříchy brání na sebe účastenství přirození ďábelského, jest mocné satanovo dílo v synech nedověry k zahynutí. Protož, jsi-li tu kdo, kdož v kvasu starého rodu vězíš a Duchem sv. pravdivě znovu naroden nejsi, věz, že ďábelství skrze hřích v tebe vešlé ještě z tebe vyvrženo není.

4. „Trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován, umřel a pohřben.“ To jest: Věřím, že Syn Boží přirození lidské (ač bez hříchu v své osobě, však obtížené v nás a pro hřích ortelelem spravedlnosti Boží odsouzené k smrti) přijav, podstoupil ortel za nás a nevinné své tělo za nás vinné utrpnostem a smrti i potupě hrobu a pekla poddal, aby nás tím svatým svatého sebe za nás hříšné obětováním z ortele smrti vyplatil a jak my napotom tělo hřícha v sobě také již křižovati a mrtviti musíme, příklad ukázal. Tak věriti a tak z víry činiti (totiž s Kristem hříchům umíratí) jest živá Boží víra, moc hřícha v nás mořící a skrze to samého vladaře smrti, ďábla, ven vymítající. Jan 12, 31. Nerozuměti tomuto tajemství kříže a nekřižovati v sobě starého Adama k zkažení těla hřícha, jest nositi ještě v sobě toho, v jehož osidlách hřícha a smrti zváží jsme, ještě od něho vysvobození nejsouce. Nebo apoštol dí: že kteříkoli jsou Kristovi, ti ukřižovali tělo své s žádostmi a vášněmi (Gal. 5, 24.). Jsi-li tedy tu kdo, kdož tělo své ještě neukřižované s živými jeho vášněmi a žádostmi na sobě nosíš, věz, že nejsi Kristův. Čiž tedy? Dáblův. Nebo mezi tím dvojím nic třetího není (1 Kor. 10, 20. 21.). Nýbrž by ty se sobě zdál býti Petrem apoštolem, jestliže sebe neb jiného v účastnosti kříže rozpakuješ, satan jsi, totiž v těle svém a v krvi své (z nichž ta rada jde) satana nosíš (Mar. 16, 21. až do 26.).

5. „Sstoupil do pekla a třetího dne z mrtvých vstal.“ To jest: Věřím, že Kristus poníživ se poslušenstvím na výplatu neposlušenství našeho až do pekla, vítězem pekla jest učiněn a zžaláře toho (spolu i s námi, jichž přivedl) propuštěn jsa, vstal k novému, nesmrtedlnému, neuvadlému již a nepoškrvněnému životu, na příklad také nám, abychom z propasti hříchů a zahynutí svého i my povstávající, v novotě života chodili atd. Tak věriti a tak z víry činiti, jest dílo Ducha sv. v sobě míti. Nevěřiti tak a nečiniti tak, ale v mrtvosti hříchů svých ležeti, jest ležeti v okovích satanových a ďábelství v sobě míti. Bože, smiluj se nad námi!

6. „Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha Otce všemohoucího.“ To jest: Věřím, že Kristus po vzkříšení tělem svým na zemi nezůstal, ale je do slávy nebeské přenesl, proto aby kde pravá naše vlast jest a ráj ten pravý, do něhož nás navrátiti přišel, ukázal. A že na

trůnu Božím posazen jsa, moc a vládu všemohoucí nadevším přijal, ukázal tím, jak důstojně přirození naše nadevšecko zvýšil proto, abychom i my tak v Kristu a s Kristem zvýšení a na pravici Boží posazení jsouce, (Efez. 2, 6.) sami již také nad tělem, světem, ďáblem panovali (Kol. 3, 1.—3.). Čehož neděje-li se a my ještě svrchních věcí nehledáme a obcování svého tam v nebi nemáme, ale čenicháme věcí zemských, (Fil. 3, 19. 20.) jistě znamení, že duch s nebe svržený v nás panuje a nás v své vazbě tu na zemi drží.

7. „Odtud přijde soudit živých i mrtvých.“ To jest: Věřím, že na skonání věku Kristus viditelně přijda, všechny lidi před sebe svolá a odplatu všechněm podle skutků dávatí bude. Kterouž hrůzu Boží znaje, k bázni Boží sobě sloužím a k tomu budoucímu počtu tak se strojím, jako bych jej před sebou teď již viděl, nevěda, v kterou hodinu ze světa vyvolán budu. Tak hle věřiti a podle toho činiti z Boha jest. Nevěřiti budoucího soudu a tak sobě počínati, jakoby nikdy žádnému z činů svých počtu činiti neměl, velikého a mocného satanova v srdci hnízda a slepého jakéhosi ďábelství neomylné znamení jest.

8. „Věřím v Ducha svatého.“ To jest: Věřím, že Duch svatý s Otcem a Synem Bůh pravý jsa, všemu všudy přítomen jest a v srdcích věřících jako v chrámech sobě posvěcených mile přebýváje, spasitedlnými vnukáními svými je osvěcuje, posvěcuje, potěšuje, posiluje a k životu věčnému sebou samým zaznamenáváje, mocí svou k spasení zachovává. Čemuž já věře, hledím tohoto drahého hosta v drahé šetrnosti míti, abych ho ničím jemu odporným nekormoutil a příbytku, kterýž on sobě oblíbil, duše své a těla svého, ničím nezpržňoval, poněvadž to chrám jeho jest, chrámu pak Božího poskvřňuje-li kdo, toho zatratí Bůh (1 Kor. 3, 17.). Z čehož patrné, že není-li kdo svatě živ, ale poškvřňuje těla svého, duše své a smyslí svých, ten kormoutí Ducha svatého a jej od sebe zapuzuje, což zlého ducha dílo jest a přítomnosti jeho znamením jistým. Protož se ulekni, kdokoli v jaké nečistotě liřicha sobě svědom jsi.

9. „Věřím církev obecnou křesťanskou, svatých obcování.“ To jest: Věřím, že Bůh na zemi má ty, kteréž sobě k nebi strojí, a já že mezi těmi díl mám, ve všem co tu Bůh složil: slovo, klíče a svátosti. Z čehož jde, že kdo

těmto věcem rád obcuje a zřízeně obcuje, duchem Božím veden bývá, ale kdo raděj v krémě než v církvi a raděj při kvasích tělesných nežli při svatých Božích hodech se nachází, že jiný duch, duchu Kristovu odporný jej vodí, znamení jisté.

10. „Věřím hříchův odpuštění.“ To jest: Věřím, že mi můj Bůh v mých mdlobách a nedostacích, i po přijaté milosti nahodilých, milostiv bude pro Krista. Kdo tak činí a (jinak než ze mdloby) nehřeše, Kristové milosti se těší, má potěšení Ducha sv. v sobě. Ale kdo na milost hřeše, z úmysla se v zlé věci pouští, toho duch zlý, aby z zásluhy Kristovy posměch sobě stroje, nevážnýma nohama krev jeho šlapal, pudí.

11. „Věřím těla z mrtvých vzkříšení.“ To jest: Ačkoli tělo toto hříchem zanečištěné smrti za podíl se dostati a shnutí musí, věřím však, že mi je zase navrátí při vzkříšení Pán můj, kterýž nám na sobě již vzkříšeném příklad ukázal. Protož tomu se v životu i smrti těše, vytrvám při Kristu, naději své, ne tělu slouže a je červům krmě, ale moře raději, aby zde hned umrtveno jsouc hříchtům, k blahoslavenému vzkříšení strojeno bylo. Tak kdo činí, puzením dobrého Kristova ducha činí. Kdo zase vzkříšení těla nevěří a jako hovado sobě v životu i smrti počíná, satanův vepř jest, kteréhož sobě on k zabiti věčnému matlanin zdejších mlátem krmí.

12. „Věřím život věčný.“ To jest: Věřím, že vzkříšen budu v den poslední ne k tomu, abych umřel zase jako Lazar a jiní kdysi tam vzkříšení, ale abych živ byl s Kristem, smrti vítězem na věky již. Nebo on sehltilv smrt na věky, aby nad ním více již nepanovala, vítězství to daroval svým, řka: „Živ jsem já, i vy živi budete“ (Jan 14, 19.). Nevěří-li kdo tomu a netěší-li se tomu věčnému s Kristem životu, toho v vazbě své, v vazbě smrti ještě drží vladař smrti, satan.

III. Modlitba Páně.

„Otče náš, který jsi na nebesích,“ poručil nám na modlitbě říkati Syn Boží, k právu synovství a dcerství Božího nás připouštěje. Kdo se toho srdcem chápá a tomu Bohu, kterýž se nám za Otce dal v Kristu, rád vroucně se modlí, Abba Otče, říkáje, toho v pravdě Duch sv.

vede (Řím. 8, 14.—16.). Pochybuje-li pak kdo o Božím k sobě otcovství a podle toho Bohu se nerad modlí a libosti v tom, aby co nejčastěji a nejdůvěrněji s svým milým Bohem rozmlouval, nenachází, ten že v moci ducha toho zakrnělého, o Boží milosti již pochybylého a jen k zoufání sobě i jiným sloužícího ještě zůstává, pochybnosti není.

1. První prosba jest: „Posvěť se jméno tvé.“ To jest: Velebné tvé jméno vzýváme nad námi, dejž, ať není skrze nenáležité naše chování dáváno v porouhání, ale víc a více posvěcováno v nás, při nás a skrze nás i v jiných. Nechtíti toho a nevynakládati snažností svých na to, aby jméno Boží v nás a skrze nás posvěcováno bylo, nýbrž dělati tak, aby jméno Boží neúctu a pohanění bralo, jistě ďábelství.

2. „Přijď království tvé.“ To jest: Dej, ó Bože, ať všickni lidé, že sám ty králem věků nesmrtelným jsi, poznávající, právům tvým svatým rádi srdečně se poddávají a Ducha tvého berlou spravovati se dají; toho nežádá-li kdo a nevynasnažuje-li se na to, aby v něm a pomocí jeho v jiných kraloval Kristus, jest z počtu nepřátel jeho, říkajících: „Nechceme, aby tento kraloval nad námi“ (Luk. 19, 14.—27.); a to co než ďábelství zpoury a neposlušnosti jest?

3. „Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi.“ To jest: Dej nám zemským obyvatelům, abychom šetrni při všem vůle tvé, tak byli pilní, jak tvoji nebešťané jsou, aby vždycky ne co my chceme, ale co Ty chceš, dalo se od nás, při nás, v nás, i pomocí naší od jiných, při jiných, v jiných. Tak chtíti, vinšovati, přičiniti se jest z ducha Kristova (nebo tak on činil a učil); nechtíti pak, aby se vůle Boží dala při nás neb při jiných, nýbrž protiviti se tomu a brániti jest z ducha satanova, kterýž jest protivník Boží všudy a ve všem. Po němž kdokoli to činí a vůli Boží se protiví, ďábelství má.

4. „Chléb náš vezdejší dej nám dnes.“ To jest: Potřeby jen života od tebe hledáme, Otče, ne rozkoši, ne zbytků; a hledáme prací rukou svých, podle nařízení tvého, abychom tebe nepokoušeli, avšak požehnání pracem svým sami dáti nemohouce, od tebe ho hledáme, a hledáme nejen sobě, ale i bližním, abychom odkud nuzným udělití měli atd. Tak kdo se za chléb modlí a jeho tak hledá,

ten ctí Boha. Ale kdo Boha o to prosí z hrda a chléb sobě z nějakého kamení a zapověděných prostředků sám dělati se pokouší, aniž říká: „nám,“ ale: „mně,“ sobě jen hltaje a jiným předchvacuje, aniž přestává na tom, čehož každodenní potřeba vyhledává, ale nahromady hrne; a nepřestává na chlebu, ale lahůdek a tělu v nad dychtí: tu tak jistotně, jako na poušti Kristus, ďáblská pokušení snáší, ale ne tak jako Kristus jim odpíraje, ďáblu se k činění vůle jeho jímati dává (Mat. 4, 3. 4.).

5. „Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme vinníkům našim.“ To jest: Známe se, že v posvěcení svém nedokonali jsme a v mnohém klesáme, ale však že jako Otec dítkám milostiv budeš pro Krista věříme a na jistotu této své naděje svým také vinníkům my sami rádi odpouštíme a odpouštěti chceme, jak's nám přikázal. Tak kdo se srdečně modlí a tak srdečně mině, činí, má Ducha svatého, přebývajícího v sobě. Ale nezná-li se kdo k vinám svým, proti Bohu neb lidem dopuštěným, a jich před Bohem neb lidmi vyznávati se stydí, bližních pak proti sobě provinění příliš vysoce věda, neodpouští, k míru nechce, mstí se jak můž, ten makavého v srdci ďábelství důvod při sobě má, protože to odjinud než od ducha pýchy a neukojitelné zlosti i konečně zatvrdilosti pocházeti nemůž.

6. „I neuvoď nás v pokušení.“ To jest: Víme, že ve všem dobrém nestateční jsme a k zlému nástrah a pokušení mnoho se nám od těla, světa, ďábla naskytá, čemuž my všemu vyhýbati sami od sebe nemůžeme a nevíme. Protož smiluj se, Otče, a takové nástrahy a pokušení od nás vzdaluj, abychom se s nimi nepotkávali. Taková hle bázeň a ustavičný strach jest znamením ducha synovství (Iz. 11, 2. Přísl. 8, 12.). Ale bezpečné sobě počínání a doufání v srdce své, a smělost, kteráž všudy dotře (Přísl. 14, 16. a 28, 14—16.) jistým znamením jest ducha toho opovážlivého, který i s Stvořitelem svým potkati se směl a posavad nástrah a osidel sobě i jiným nakládá, do nich pospíchati i jiné dostrkávati neopomíjí.

7. „Ale zbav nás od zlého,“ aneb od zlostníka. To jest: Odolávati sami netroufáme chytrému lovcí našemu, smiluj se, Otče, a vysvoboď nás z moci jeho buď vzetím nás odsud (kdež on moc svou provodí) tím dříve, aneb potřením ho pod nohy naše, abychom od něho pokoj měli

(Řím. 16, 20.). Takového vysvobození od satana a skutků jeho nevinšuje-li kdo sobě srdečně, znamením jest, že hluboce uvázl v osidlách jeho a jaty m jeho jest, k činění vůle jeho (2 Tim. 2, 26.).

Zavírka modlitby Páně jest: Nebo tvé (Bože) jest království, moc i sláva, na věky věků, amen. To jest: Proto to učiň, Pane, aby že tobě, ne satanu aneb komu jinému náleží všechna čest a všechna moc, všechněm zřejmé bylo. Tobě aby zůstala, já srdečně toužím, a že se ji ujmeš a tak i nás, kteříž slávy tvé hledáme, před tím zlostníkem zastaneš, cele věřím, a na to veselé: „Amen, staň se,“ říkám. Taková tato o Boží slávu horlivost a k Božimu milosrdenství důvěrnost ne odjinud se v srdcích lidských vzdělává a rozněcuje než od ducha synovství, jenž jest duch Otce nebeského (Řím. 8, 16. 26.). A zase nehorlivost přitom a hledání vším všudy i modlitbami něčeho jiného nežli slávy Boží, až i nedověřování Bohu, ne odjinud jde než od ducha nevěry a zpourey, ďábla, kterýž věří a třese se (Jak. 2, 19.).

IV. O čtvrté částce katechismu,

totiž: slovu Božím, klíčích a svátostech.

Přistupme k čtvrté částce katechismu a nehnízdi-li se v těch také věcech (o nichž tu) satan, pohleďme.

1. Slovo Boží jest nejpřednější služebnost Kristova, v níž všechna vůle Boží atd.*) a jest símě to Boží, z něhož se rodí dítky Boží (1 Petr 1, 23.) a pokrm duší, k duchovnímu zrůstu a k bránění se duchovnímu hladu, vadnutí a zvadnutí (Amos 8, 11. a 1 Petr 2, 2.) a moc Boží k spasení každému věřícímu (Řím. 1, 16.) a meč ducha k přemáhání satana (Efez. 6, 17.) atd. Neužívá-li tedy kdo tohoto podaného od Boha prostředku živě a chtivě, ten s farizei pohrdá radou Boží sám proti sobě (Luk. 7, 30.). A tomu kdo jej učí než ten, kterýž hned v ráji slovo Boží sobě zlehčovati rodiče naše učil? Summou tedy: Kdo slova Boží nerad slýcháš, ďábelství hluché máš, z pokolení hada toho, kterýž zácpává ucho své, aby neslyšel hlasu zaklínače (Žalm 58, 5. 6.). Kdo slovu Bo-

*) Viz katechismus Českobratrský z r. 1608, z něhož zde i na jiných místech toliko počátek dotyčných výtahů uveden. *Vyd.*

žímu nedověřuješ aneb mu sprostně nevěře, mudruješ, tak i jinak máš v sobě mistra toho, kterýž rodičům našim v ráji řekl: „Ej, nebudeš tak, nezemřete“ (1 Mojž. 3, 4.). Kdo slyší slovo Boží, prospěchu žádného nebereš, máš jistotně ďábelství v sobě slepé, kteréž tě zaslepuje, abyť se nezasvítilo světlo evangelium slávy Kristovy, kterýž jest obraz Boží (2 Kor. 4, 4.).

2. Co se tkne učení o klíči království Božího od Krista církvi svěřených, i to ku poznání, není-li v nějakém satanovu zapletení někdo, posloužití muž. Nebo: Jestliže kdo pohoršlivě živ jsa, služebníkům církve, kázni Boží a klíčem zavírajícím děsiti se nedáš, ale sám sebe trošty svými rozhřešuješ: ďábelství všetečné máš, kteréž tě navádí, aby do spolku spasenců jinady nežli dveřmi vléztí se pokoušel. U dveří zajisté stojí vrátní Boží, jimž k odvírání a zavírání království Božího klíče v ruce dané: a ty jich s klíči státi nechaje, lezeš děrou; kdož tě tomu učí? Považ, ne ten-li, kterýž se do ráje také, povolán nejso, tlačil? I jindy mezi syny Boží, nejso jím, stavěti se nestydí (Job 1, 6.).

3. Křest jest svátost nového rození atd. Kdokoli tedy pokřtěn jsa, netrváš v pravdě křtu, ale rušíš účinnou tehdaž s Bohem smlouvu atd., kdo tě tomu učí? Sud, ne ten-li, kterýž od počátku v pravdě nestál? A kterýž jen v tom, aby umytá svině zase do kalisté bláta lezla libost maje, kde jen z které ovečky svini udělati můž, rád se přičiní? (2 Petr 2, 22.). [Dotknouti by se i rozličných při této svátosti se zbíhajících neřadů mohlo, jako že mnozí množstvím sezvaných kmotrů (třebas nepobožných a žádné o dítky ty péče mítí nestrojících, ani neumějících, leč k zlému) buď pracht provodí, neb žádost peněz pronáší. Též zbytná a po místech právě hovadná při křtinách hodování atd.].

4. Večeře Páně jest svátost duchovního věřících v Krista sycení atd. K níž kdokoli nehodně, bez pokání, bez víry, bez úmysla k napravování, bez roznícené k Bohu i bližním lásky atd. přistupuje, ten tak jistotně ďáblův jatý jest, jako byl Jidáš, když zradu a vraždu v srdci nese, předce s věrnými učedníky k stolu Páně zasedal a „Mistře, mistře“ říkal, i Pána líbal.

O ďábelství po všech věcích a stavích sehnízdících.

To tak z strany řádu a povinností od Boha všechněm vůbec vydaných. Chtěli-li bychom i na rozdílné věky, stavy, povolání zapustiti oči soudu osvětleného, všudy bychom přemnoho ďábelství, hmyzíciho se jako červi v shnilém těle, našli.

1. Při lidech mladých, cokoli bujnosti, své vůle, zpourey, neposlušnosti atd., to všecko z ducha duchu Kristovu odporného a aby těch, o kterýchž řekl: „Nechte dítek jíti ke mně, nebo takových jest království Boží,“ spasiti nemohl, obmyšlejšího, pochází.

2. O mládencích, o pannách vyhlásil duch Kristův, aby, nejsouce svázáni péčí o věci ty, kteréž manželský stav s sebou nese, o to pečovali, kterak by se líbili Pánu, svatí jsouce duchem i tělem (1 Kor. 7, 32. 34.). Ale to ach při jak řídkých se spatřuje! Duch světa, duch marnosti, duch bujnosti jímá se všech, almodství v krojích, kdo jen seč býti může, a nádhernost v rouchu a halze, a fávory a potvorné strojení vlasů a chození s vytaženým krkem a pasení očima a protulování se a kráčení zdobna a tance bujné atd. ukazují, že se i dcery Sionské a mládenci Jeruzalémští za nástrahy dají užívatí satanu, jedni proti druhým (Iz. 3, 16.) i nyní přece ještě mezi námi, když nás Bůh ubil a nám dal místo vonných věcí hnis, a místo pásu roztržení a místo kadeřů lysiny, a obhoření místo krásy, když padli silní naši a celý národ klesl, když bychom měli plakati a kvíliti všickni a jako v pustinu uvedení seděti na zemi (v. 24. 26.). Ďábelství tedy hnízdi se, ach, ještě mezi námi.

3. A což mezi manžely, jest-liž tu lépe? Ach i tu podobné marnosti přemnoho! A co nezřízeného sebe užívání? Co nesvornosti? Co v správě domovní nesprávy? Co v vychovávání dítek k bázni Boží a mravům počestným nedbalosti? Každá domovní čelednost měla by býti církvička, plná poct Božích a obětí duchovních a skrze to plná Boha, slávy, milosti a požehnání jeho. Ale ach, jak často a při mnohých plno neřádů, hněvu, zlolejštví, dráždění sebe vespolek, i Boha! A tak plno ďábelství.

4. Vdovci a vdovy měli by se navrátiti na stav panenský a panický a dny vdovství svého trávit v čistotě

a zdržlivosti. Ale ach, jak často nic než mládenčí bůjnost a pohoršlivé sobě počínání! I když někdy smutek manželé jeden po druhém na se berou, pýchu provádí a i toho smutkového roucha nádherností znovu opět lákají, ne pytle a žině aneb vždy prostého něčeho na znamení pravdivé žalosti vdovství svého užívající, ale toho, což nástrahou očí býti může. I to tedy, děje-li se tím úmyslem, na nějž nařiká Bůh, (Iz. 3.) ohavnost jest a ducha ohavnosti nečistý trus.

5. Stav vrchnosti a poddaných nařídil Bůh pro zdržení v světě řádu a pokoje. Ale kdo všech nynějších v světě nepokojů původem jest? Jedině vrchnosti a poddaní, když jedni nic než přísně panovati a věčné poroby jho na šije národů vzkládati chtějí, druhí zase nic než smítati jho a křivd svých křivdami mstítí nechtějí. Což z obojí strany, poněvadž se násilím děje a násilí žádné od jinud nejde než z toho, kterýž řád pokoje a líbeznosti v nebi zrušil i všudy rušiti se pokouší: patrné jest, že ďábelství násilného, všudy lásky a pokoje sladkost dusícího plný jest svět.

6. Stav duchovní kněží a posluchačů proto nařídil Kristus, aby tu k kažení skutků ďábelských obzvláštní dílna byla. Ale ach, i tu se vluzuje a mnohotvárně již vloudilo přechytré ďábelství! Nebo učí-li kněz zle, již se duchu pravdy jeho dílna v dílnu ducha lži obrátila, protože učení falešné, jakéhokoli ducha bludného učení ďábelské jest (1 Tim. 4, 1. 2.). Učí-li dobře a živ jest zle, více nahání ďáblu nežli Bohu, protože se příkladové mocněji chytají než slova, to jest, což teď Kristus dí: „Kdo se mnou neshromáždí, rozptýluje“ (v. 23.). A to nejen když sami zle živi jsou, ale i když domácím svým, manželkám, dítkám, čeledi zlé příklady dopouštějí. Eli kněz byl muž pobožný a příkladný, ale že synů svých z bezbožnosti přísně netrestal a z toho celé církvi pohoršení pocházelo, za hrozný hřích to jemu počteno, a zkažen byl s celým domem svým (1 Sam. 2, 17. 29. 30.). Běda nám, ó kněží a služebníci Kristovi, jestliže zlými příklady pohoršujeme církev Boží, čehož nejsme jistě prázdni všelijak. Někteří máte slabý v domě řád a kázeň; na dětech vašich a manželkách se to vidí. Ďábelství zpuené při některých se hnízí, při jiných ďábelství nestředné, odpouštění sobě v mlsích a pitkách, při některých ďábelství nádherné,

krojem a šperkováním zemankám se vrovnoti usilující, pod tímto Božím nás snížením. Pásů stříbrných užívání zapovědino bylo kněžovkám (byť je i měly které) hned v začátku exilium a to úsudkem synodním, a hle, některé je našly zas! Braňme, ó služebníci Boží, ať se mezi námi nehnízdí ďábelství, i toto ďábelství pýchy, a braňme doma napřed, abychom byli příkladem stádu, jakž míti chce duch Kristův (1 Petr 5, 3.). Sic jak budeme brániti jinde? Nebude-li se nám říci moci: Lékaři, uzdrav se sám! (Luk. 4, 23.) aneb: Pokrytče, vyvrz prve břevno z oka svého! (Luk. 6, 42.).

7. Zase pak ďábelství se často hnízdí při posluchačích a to rozličné. Někdy jest ďábelství nedbalé, ničeho nevšímající a v ničem se napravití nedávající. Někdy ďábelství zpurné proti Bohu a služebníkům jeho se zatvrzující, jakéž bylo v Židech, kterýchž když Jeremiáš jménem Božím ku pokání napomínal, prsty luskajíc, říkali: „To nic (Jer. 2, 25.). Cos nám mluvil v jménu Hospodinovu, neuposlechneme“ atd. (44, 16.). Bývá také ďábelství převrhlé, kazatelé v umění kazatelském přemítající, když se tomuto toho, onomu onoho při kazateli nedostává. Jakož i v tomto shromáždění našem, ne tak velikém doslýchám, že někteří jsou, jimž se žádný kazatel nevyběhá, aby ho mustrovati neměli. A to co jest? než louzení se do srdce vašeho, ó kdož jste takoví, chytrého toho hada, kterýž by vám rád Kristovy služebníky i samo přisluhování zlehčil? Dejte na se pozor, pro slávu Boží a spasení své! A tak z těchto připomenutých věcí viděti:

1. Že koliker jest hřích, tolikero ďábelství, jedno nad druhé horší, všecko však k zkáze člověka směřující.

2. Že kdo mnohým hříchům u sebe místo dává, mnoho ďáblů u sebe hostí a k mnohému zatracení sobě slouží.

3. Že i pobožní ďábla všelijak prázdní nejsou, dokud zde jsou, buď že mu v osidlách jeho také někdy vážnou, aneb aspoň že mezi nimi chodí, a v strachu státi a přepatrně sobě počínati musejí. Ach, víceť jest tuto a ukrutnějších nepřátel, kteříž jímají nás jdouce, dnem i nocí obkličují, nežli tam bylo, když vojsko Syrské, jímají přišedši Elizea, oblehli jej v Dotain! Více tedy přičiny nežli tam bylo služebníkovi prorokovu zvolati: „Ach, Pane můj! což budeme dělati? (2 Král. 6, 15.).

O II.

Budeme-li tak volati ku Pánu svému jako onen k svému, najdeme potěšení, jako i onen našel. Jemu zajiště řekl prorok: „Neboj se, mnohem více jich s námi jest nežli s nimi.“ A nám zase prorok: „Útočiště tvé a hrad tvůj, Bůh tvůj! Onť vysvobodí tě z osidla lovců atd. Po lvu a bazališku choditi budeš a pošlapáš lviče i draka“ (Žalm 91, 3. 13. atd.). A Pán sám: „Aj, dávám vám moc šlapati na hady a na štíry i na všelikou moc nepřítele, a nic vám neuškodí“ (Luk. 10, 19.). A apoštol: „Bůh pokoje potře satana pod nohy vaše brzo“ (Řím. 16, 20.).

Dvoje tuto potěšení. Jedno: že Bůh sám proti těm pekelným lovcům, hadům a drakům ochráncem bude těm, kdož v něj doufajíce, jeho vzývají. Druhé: že samým nám moci udělí Bůh, satana netoliko odháněti ale i z sebe vymítati a nechtěl-li by (vedle nestydatosti své) ustupovati, pošlapati ho a rozšlapati a potříti i s jeho osidly.

Co se Boha tkne, toť jest arci veliké potěšení, že sám ten všemohoucí Pán, na jehož slávu jemu ten odpůrce sahá, na tom jest, aby mu provoditi sobě nedopouštěl a obrazu svého dokonce sobě zkaziti nedal. Jakož pak víme, že hned na počátku člověka, jak jej stvořil, před svodem toho draka vystříhal. A když člověk nešetností svou v osidle uvázl, jak mu pomoci hned přispěl a skrze síně ženy hlavu hadovu potříti slíbil. Jak potom i přišel Boží Syn, aby skutky ďáblovy kazil, a jak je kazil, i zkazil, potrhav sám v sobě (v přijatém člověčenství) všecky jeho sítě i osidla a vysvobodě nás z moci satanovy, naučil nás, jak sobě napotom počínati, přidav nám k stráží vnitř ducha svého, zevnitř pak služebníky církve, s moci slova, klíči a svátosti, tak že dosti proti nepříteli ozbrojeni jsme.

Co se nás tkne, na tom všechno záleží, abychom moci sobě od Boha dané věrou se ujmouc, chtěli a uměli jí užívati a satana ven z duše, ven z těla, ven z církve duchovně vymítati. Kdež sudíme:

I. Kdo to činiti má?

II. Jak?

O 1. Slova ta: „Aj, dávám vám moc šlapati na hady“ atd. mluvil Pán k sedmdesáti učedníkům svým, kteréž

byl poslal kázati (Luk. 10, 1.). Všickni-liž tedy kazatelé ďábly moc vymítati mají? Odp. Všickni. Ale sami-li? Taktť mysli uředníci, protož jiným bránili, ale Pán brániti nedal. (O čemž přečísti historii: Luk. 9, 49. 50.). Vymítej tedy ďábla, kdo můžeš: jen ať se to ve jménu Kristovu děje, jakož jinak nelze. A kdokoli's Boha zamiloval a vzýváš jej, šlapej po dracích (Žalm 91, 14. 15. 16.), každý sám v osobě své vlastní, na jiného nečekaje, ani se spouštěje. Nebo: (Znamenejte veliké tajemství!)

Kristus ďábelství z mnohých tělesně posedlých vymítal, jako i apoštolé, ale z duchovně posedlých (rozuměj z farizeů, Jidáše, Šimona čarodějníka atd.) ani jednoho. Což, soudíš-li medle, co znamená? I to, že člověk svázaný a sebou nevládnoucí rozvázan nejprv byti musí, aby myslí svou vládnouti mohl. Ale při rozumu zdravém zůstávající a ukázané sobě dobré i zlé mající, sám se zlému brániti má a musí; nebrání-li, že svou vinou hyne. Dodnes tedy žádný apoštol, žádný kněz, žádný nejhorlivější křesťan duchovního ďábelství z jiného nevyžene, každý sám musí. Čehož mocný základ jest v oněch apoštolských Timoteovi slovech: „Služebník Boží má v tichosti vyučovati ty, jenž se protíví, zdaž by jim Bůh dal pokání ku poznání pravdy, aby sami k sobě přijdouce, dobyli se z osidla ďáblova, od něhož jsou zjímáni k činění vůle jeho.“ (2 Tim. 2, 25. 26.). Osvědčuji tedy, že ač bych vás všechny rád vydobyl z okovů satanových, v jakých kdo vězí, nemohu však, nebude-li sobě pomahati každý sám. Ale poučím rád v tichosti, jak se to konati má, volaje napřed s apoštolem a prose: „Poddejte se Bohu a zepřete se ďáblu, a utečte od vás“ (Jak. 4, 7.).

O 2. Poslechněme pak, jak nás milý náš Pán velikému tomu unění (nad něž většího svět nemá) vyučuje, ďábly vymítati, aneb se z okovů ďáblových vydobývati. Na trém to záleží dle Kristovy teď rady.

1.) Aby vyrozuměje satanovu při sobě hnízdu (v kterém koutě duše tvé, smyslů tvých, těla tvého, něco díla jeho se kryje) beze všeho rozmyslu jemu neřest jeho vykdyl pryč.

2.) Aby dům srdce a těla svého, v kterýž se onen byl loupežně uvázal a jej zanečistil, vymetl a ozdobil.

3.) Aby již na stráž, pokud živ budeš, stál, pozor dáváje, aby se nepřítel zase nevloudil a hůř než prve nedělal.

První rady smysl jest ten, aby, žádáš-li satana pozbyti, ne dlouho se na to rozmýšlel, ani s tělem a krví se radil a jako povolně s satanem, aby tě propustil, rokoval. Nebo to činiš-li, přelstí tě to jistotně jako Evu, když se v rokování s ním dala. Hřích zajisté sladký jest jed: čím ho víc pokořtováváš, ujíti-li ho či opustiti se rozmýšleje, tím víc libostí jímá, protože vždycky zhlédání přináší kochání a za kocháním jde (neutneš-li co nejprudčeji) povolení a za povolením skutek, a za skutkem podruhé téhož chtění, a přivoliš-li po druhé a po třetí, bude z toho zvyk, to jest řetěz aneb pouta, v kterýchž člověka sevřeného drží ďábel, aby se mu vydobýti nesnadně mohl. Tím se zavedla Eva, tím Kain, tím Jidáš, tím každý, kdo pojednou satanu výhostu nedá, ale se s ním a s hnízdem jeho, hříchem, pěstuje. Tím zase nový Adam, Kristus, zvítězil, že pokušiteli ani v nejmenším nesvolil, nýbrž ho dokonce od sebe zahnal. A jest znamenitě pozoruhodné, že dokud se Kristus Písmem bránil, vždycky ten chytrák nový hák, k novému šturmování, z týchž Písem našel, až mu řekl: „Táhni ode mne, satane“ teprv ho opustil. Pěstovati se tedy s hadem tímto, aneb chlácholiti mu, aby hrubě neštípál (N. B.), nic není; než dáti ním o zemi a pošlapati mu hlavu. I jak? Rci každý, kdo dnes co satanova při sobě nacházíš hned té hodiny: „Teď máš, satane, nešvaru svou, vezmi co tvého jest, a jdi předce. Kvas tvůj a špiny tvé do propasti náleží spolu s tebou, a ne do srdce mého aneb těla mého, jenž jest svatý chrám svatého Boha mého.“ Tak učinil, v Pánu milí, David Goliášovi; nešermoval s ním mečem neb kopím, ale zdaleka hned (přístupu mu k sobě nedada) kamenem ho porazil a teprv hlavu jeho stav, triumfoval. Tak i Pavel učinil, že hned, jak zavedení svému vyrozuměl, neradil se s tělem a krví atd. Budeš-li ty raditi se chtíti a máš-li tomuto neb onomu hříchu výhost dáti, rozmýšleti se, zle jistě s tebou; nevyvikleš se, zaplete tě znovu do svých pletek a tím hlouběji tento lovec. Protož nech rozmyslu; dnes, dnes, uslyšíš-li hlas Boží a slyšíš-li již, poddej se Bohu a zepři se ďáblu a uteče od tebe. Sic jinak jistotně to bude, že: *Qui non est hodie, cras minus aptus erit.* Co se dlí, to se mdlí. Známe člověka v Kristu, kterýž v jednom pokušení po mnoho let ďáblu se bránil, zlou návyklost pomalu přemáhati a k umdlení přivésti chtěje, zvítěziti

však nemohl. A potom jedné hodiny zvítězil, vzav resoluci, nedišputovati s ďáblem, ale poplvti ho a pošlapati. Tak hle bývá, když na silného přijde silnější. Díš-li: „Ale kdež jest takovou sílu vzíti?“ odpovídá ti Kristus, že v prstu Božím. A jinde: že pokolení to ďábelské nevychází jediné skrze půst a modlitbu (Mat. 17, 21.). Z troji tedy nám pomoci moc proti satanu dostatečná plyne:

1. Z prstu Božího. A to co? Rozuměj slovo Boží, nebo zákon svůj prstem svým psal Pán Bůh (2 Mojž. 31, 18.). Smysl tedy jest, že člověk proti satanu se ozbrojit žádostivý do této zbrojnice Boží, Písem, vcházeti a tam zbraně duchovní, víry v Boha, milosti k svatému Božímu životu a naděje k milosrdenství Božímu nabývati musí, vybíraje odtud z tohoto potoka výmluvností Božích kamenky všelijakých poučování a potěšování, jimiž by, napluň mošničku srdce svého, šel jako pokorný, v Boha však doufající David pekelnému Goliášovi vstříc a přímo k čelu jeho směřuje, házel ve jménu Božím, až by ho trefě, porazil a zvítězil.

2. Z půstu, t. zdržlivosti všelijaké od věcí libých, veliká také jde srdci našemu proti ďáblu posila. A vzláště když by kdo zdržovati se sobě umínil a zdržoval od těch věcí, kterýchž obzvláště na něho za humence a vnađu užívati zvykl satan, a k nimž on klopotnost buď přirozenou aneb zvykem uvedenou v sobě cítí. Učiní-li to, o vítězství ať nepochybuje. Nebo aniž satan jinou má na nás zbraň než vnađu hřícha, ani jaké na nás jiné řetězy, houžve, provazy k svazování nás, než navyklost hříchů. Roztrhneš-li mu ten svazek, již jsi prost. A tak zmocniti se samého sebe jest zmocniti se satana, vládnouti žádostmi a vášněmi svými, jest vládnouti satanem. Jehož aby snáze dovésti mohl a satanu k braní přijíti nedal, velice napomáhá půst od lhostejnosti a zahálky, aby mysl své, smyslů svých, těla svého prázdných nenechával, ale je prací dobrou, buď duchovní neb tělesnou vždycky a vždycky zanáseti hleděl. Sic satan koho najde prázdného, zaneprazdňovati sebou samým a vnaďami svými nepomine, a tu pád bývá snadný, jakož na Evě v ráji se toulající, na Davidovi v pokoji sedícím a zahálivě z paláce vyhlédajícím atd. příklad.

3. Z modliteb ovšem síla naše proti satanu jde, abychom v své moci nikdy neufajíc, vždycky o retunk

srdečně k Bohu volali, aby nás v boji našem neopouštěl, dle slibů svých (Žalm 31, 15.).

Druhá rada Kristova jest, abychom dům svůj, vypudice z něho satana, vyměstí a ozdobiti hleděli (v. 24., 25.). Kterýž dům přirození naše jest, tělo, duše, duch se všemi kouty svými. Ty všecky ty člověče musíš: 1. Vyměstí, aby tam nic satanových smetí a smradu nezůstalo. A to vyvržením všeho, což svodem páchá cele ven, a to hned pořád, jako jedním chvoštím, jakž ukázáno, aby tu nic svého napotom neměl satan. 2. Ozdobiti naproti tomu týž přibytěk velí Pán, rozuměj všelijakými božskými cnostmi, aby tu ničeho odporného napotom neměl svatý Bůh náš. Což bude, budeme-li (dle apoštolovy rady) pilní, aby kterékoli jsou věci pravé, kterékoli spravedlivé, kterékoli čisté, kterékoli milé, kterékoli dobropověstné, jest-li která ctnost a jest-li která chvála, všecko při nás bylo (Filip. 4, 8.).

Třetí Kristova rada na to jde, abychom i po vyčištění a ozdobení domu svého bezpečně sobě nepočínali, protože prý duch nečistý nebude míti pokoje, hledaje, kudy by se do přibytku svého, z něhož vypuzen jest, zase vloudil. A že nemůže-li sám toho dovésti, (vida člověka proti tomu hříchu, v kterémž ho prve držel, dobře ohraženého) jiné duchy zlé na pomoc bere, horší sobě, t. hledí sobě ďáblové pomoci, aby roztáhnouc nová tenata, v jiné nějaké hříchy jej uvedli. A že nešetří-li se takový ďábla sprostěný člověk a dá se v jiné hříchy uvésti, poslední jeho věci horší budou prvních. Dává tedy Pán návěští:

1. Že všechněm nám vždycky bázně potřebí a skrze to ustavičných modliteb v tak ustavičném nebezpečnství (Přisl. 28, 14. Luk. 18, 1. Řím. 12, 12. Efez. 6, 18. Kol. 4, 2.).

2. Že bedlivosti, stráže, pozoru na sebe a na všecky strany se ohlédání potřebí, aby nepřítel nenadále od někud vpadna, zbraně naši nám neuchopil a nevykroutil, to jest v úmyslu statečnosti v nás nezemdlil (NB.) a k něčemu vůli naši navnadě, do sítěk svých znovu nezapletl. Čemuž chceš-li kdo vyhnouti, musíš již netoliko v tom, čím's prve hřešival, odporný zvyk sobě udělati a v ctnosti tomu hříchu odporné (o čemž prvé mluveno) se zmocniti. Ale také veřejnou k hříchům nenávist a veřejnou k ctnostem milost a libost a dokonalé po dokonalosti toužení v srdci svém utvrditi, všecku snažnost svou vy-

nakládaje na to, aby prokazoval v víře své ctnost a v ctnosti umění, a v umění zdrželivost, a v zdrželivosti trpělivost, a v trpělivosti pobožnost atd. Ty zajisté věci při kom budou rozhojnené, nezanechají ho prázdného ani neužitečného atd. (jakž mluví sv. Petr v 2. listu kap. 1, 1. atd.).

3. Ještě přidává věrnou radu Kristus, jak dělati, aby ani vnady více k nám neměl satan. Jmenovitě aby loupeži, kteréž jemu kdo odjal, nenechával sobě, ale je rozdělil (v. 22.). Pozoruj, kdo i tuto dobré rady žádáš. Loupežně nám od satana prve vzaté a s pomocí Boží od nás jemu zase odjaté věci jsou moci duše naší, mysl, vůle, paměť, jazyk, snažnosti všechny. To vezme-li se jemu z moci, aby on tím nevládl, bolí ho to, hledí se zase těch věcí zmocniti. My tedy co učiníme, aby to před ním bezpečno bylo? Rozdělme ty kořisti. I komu? Jak? Napřed, poněvadž ty věci původně Boží jsou (1 Kor. 6, 20.), vraťme je Bohu, aby co ruce jeho sformovaly, toho sobě také hájily (Žalm 119, 73.). A poněvadž on stvořiv nás, odvedl byl nás nám, i potom zákonem svým znovu (5 Mojž. 4, 9. 15. atd.): ujmemež se tak sebe, abychom my sebou vládli a ne satan. A poněvadž jsme prve sebe ostříhati neuměli a ty klenoty své sobě byli zmrhali, Boží pak Syn nás se ujma, dobyl nás (Skut. 20, 28.): dejme sebe jemu, aby nás v ruce své drže, vzítí sobě nás nedal (Jan 10, 28. 29.). A poněvadž on odcházeje, náměstků svých nechal za strážné nám, vnitř Ducha svatého, zevnitř služebníků slova svého, my tedy zvolme sobě za věčného vůdce Ducha svatého, aby nás nikdy z ruky své nepouštěje, vodil jako po rovné zemi (Žalm 143, 10.). Služebníkům P. církve svěřujme také svědomí svá, nežádajíc bez vědomí a rady jich nic sobě, nic tělu svému, nic satanu nesvolovati, tak i oni, jakožto věrní pastýři nad stádečkem naším bdíti nám pomohou proti pekelnému tomu vlku. A on vida tolik stráží okolo nás a těch jemu odjatých loupeží, nebude snadného přistupování.

A to i o druhé věci, kdo a jak ďábelství vymítati má? povědino buď. Při třetí ne mnoho se po-meškáme.

O III.

Že to, co se dnes teď mluví a koná není hříčka, ale mocný skutek Krista mezi námi přebývajícího, bude-liž

o tom kdo pochybovati? Dejž Bůh, ať nepochybuje žádný, raději ucítě moc prstu Božího, k vítězství svému proti satanu ho užívá. Ale což? Nezachoval se tam všechněm Kristus: jakž má služebník nad Pána svého sobě co slibovati? Tamto se zlostní Kristu rouhali, že skrze Belzebuba vymítá ďáblы: můž býti, že se v někom nerozvážlivém podobné myšlení ozve, že se snad toto z pýchy a nějaké vysokomyslnosti a sobě se zalibování a mdlejšími pohrdání a jich posuzování a odsuzování děje, a tak nějaká vášeň provodí. Což kdy by bylo, znám to, že by ďábel ďábla vyháněl. Ale uchovejž na věky Bůh převrácenosti té. Kristus, když mu lehkovážně mluvili Židé: „Ty sám ďábelství máš“, odpověděl: „Já ďábelství nemám, ale ctím Otce svého a nehledám chvály své“ (Jan 8, 48. 50.). I má obrana tatáž buď, totéž potěšení mé; dími já s apoštolem: „Řeč má a kázání mé mezi vámi není v slibných moudrosti lidské řečech, ale v dokazování ducha a moci, aby víra vaše nebyla založena v moudrosti lidské, ale v moci Boží“ (1 Kor. 11, 2. 4. 5.). Dí-li kdo z těch, kteří se vředů svých dotýkati nedají: „Vždyť sám nejsi anjel,“ odpovím: Ne anjelům Kristus služebnost vymítání ďáblů poručil, ale nám služebníkům svým, kteříž témuž nebezpečenství poddáni jsouce a týmž mdlobám, jako jiní, umíme lítost míti nad těmi, kteréž by kdy přelstil satan, i vystříhati věrně, aby se přelstovati nedali. Odháníme-li tedy satana, napřed od sebe odháníme; vyháníme-li, vyháníme z sebe napřed. Chtěl-li by opět kdo mysliti: Ukaž nám nějaké znamení a zázrak, že máš moc nad satanem k vymítání jeho,“ odpovím: Nechtěl Kristus, když od něho téhož hledáno bylo; není ani Kristův služebník povinen, nejša poslán k činění divů na oblacích, větru, vodě, ale na lidech, vychvacováním jich z moci temnosti a uvozováním do království světla.

Summou všeho, na svobodě mějte, milí poslouchači, co činiti chcete: dáti-li dokonale ve všem, všechněm satanům, se všechněmi hříchy, i hned pojednou, neodkládajíce nikam dále (jakž jste teď poučeni) výhost a tak jako tento teď v evanjelium z moci satanu vyňatý, mluviti právě, činiti právě, mysliti a souditi právě, již beze vší křivolakosti, již stále pořád, až na věky? Čili kdo ještě na ďábla a jeho v sobě hnízdo sahati nesměje, touto Boží radou sám proti sobě chce pohrdnouti a třebas

ještě s slepými a zarytými farizei zlobiti se, a za ďábla se ujmaje, království jeho v sobě siliti, jakž i nešťastný Jidáš činil a všechněmi výstrahami, pohrůzkami, napomínáními, osvědčováním jen se zatvrzoval? Ach, ucítíš-li kdo při sobě jakou takou zarytost, usmysliž sobě ještě, srozumějž sobě ještě! Neboť jistě, jistě proti Bohu neodoláš! Lépe se poddati Bohu a duchu jeho dáti se spravovati k spasení, nežli zůstávati v moci ďablově a mámiti se dáti duchu bludu k zahynutí. Ach! zvol sobě, každý člověče, dnes s oním Efraimem říkati: „Obrát mne, Pane, abych obrácen byl, nebo po obrácení svém pokání činiti budu a když mi k známosti sebe poslouženo bude, udeřím se v bedra“ (Jer. 31, 18. 19.). Zvol sobě každý býti z rodu a čeledi oné ženy, libující sobě rady a výstrahy Kristovy a sluh jeho (v. 27.). Avšak ne nás, kteříž vám jménem Božím mluvíme, aneb matky naše blažte, ale raději sebe sami, kterýmž dáno slýchati slovo Boží a věriti jemu jakž teď radí Kristus (v. 28.).

Smiluj se nad námi, Jezu Kriste, Boží Synu, a spomoz nám proti samým nám a proti satanu. Ó kterýž's se zjevil, Bůh v těle, kaziti skutků ďablových a zkazil's je v sobě sám, zkaziž je v nás také, vyvrha i hned z nás mocí prstu Božího každé ďábelství, jaké se koho přidrží, buď němé, neb hluché, neb slepé, neb chromé, neb lenivé a ospalé, neb naduté a pyšné, neb hněvivé a vražedné, neb bujné a nečisté, neb nestředné a lakotné, neb lakomé a nevěrné, neb klevetné a lživé, neb lstivé a jakékoli jiné! Ó ať dům srdce našeho ode všeho takového hadího plemene vyčištěný jest a ode všeho nečistého trusu jeho vymetený, vonnostmi pak naproti tomu všech ctností tobě milých naplněný a ozdobený! Ať se na věky k nám navraceti moci nemá zatracený ten duch, od něhož's nás vyprostil! A my tvoji ať jsme a zůstáváme blahoslavení v životu, blahoslavení po smrti, blahoslavení na věky, amen.

III.

MATUZALÉM,

to jest

o daru dlouhověkosti,

vysvětlené při pohřbu ctihodného muže, kněze Václava Lochara, církve české v Lešně Polském správce předního a konseniora.

DEDIKACÍ.

Lešenské české církve věrným údům milost Boží rozhojněná buď,
amen.

Aj, podal mi Pán přičiny, nejmilejší, odjetím vám věrného duši vašich pastýře, kněze Václava Lochara, obnoviti vám apoštolské onono napomenutí: *Zpomínejte na vůdce vaše, kteříž vám mluvivali slovo Boží; jichž, jaký byl cíl obcování, spatřujice, následujtež jejich víry.* (Žid 13, 7.) A opět, když Bůh jiných vám živých ještě zanechal, abyste nebyli jako ovce, nemající pastýře (Mat. 9, 36.), druhé zatím stojící: *Povolni buďte zprávcům vašim a poslušni buďte jich. Oni zajisté bdějí nad dušemi vašimi jako ti, kteříž mají počet vydati, aby to s radostí činili a ne s stýskáním, neboť by vám to nebylo užitečné.* (Žid. 13, 17.) Kteréž oboje napomenutí aby vám zůstávali mohlo v paměti, připisuji vám toto při pohřbu milého vašeho věrného správce, ač v jiné sice materii, k společnému však vzdělání učiněné kázání. Uživtež i té pomůcky k dobrému, staří i mladí, pomocí toho, v jehož síle všecko mohou oddaní a posvěcení jeho. (Fil. 4, 13.)

Psáno měsíce února léta 1656.

Váš v Pánu

K. J. A. K.

Přístup.

Dárce života, kterýž řekl: Kdo věří ve mne, by i umřel, živ bude, budiž nám v sebe věřícím přítomen v životu i smrti, amen.

Nejmilejší v Bohu přátelé, když v začátku pominulého nového léta jménem Božím k vám nejprvé promlouvati mně se dostalo, položil se byl mezi jinými křesťanskými vinši i ten, *jestliže by komu z nás poslední jeho na světě bytu rok nastával a jeho odsud vyjití měsíc (týden, den) tu někde jeho čekal, aby mu ho. Bůh v křesťanské hotovosti šťastně dočekati a z strastné smrtedlnosti potěšeně přebročiti dal.* Aj, uslyšel věčný Pán hlasy vzdychání našeho a z prostředku našeho shromáždění dva starce, jednoho z prostřed stáda ovcí, druhého z samých pastýřů, v pokoji odsud propustě, k sobě pojal. Jméno jeho buď pochváleno, že nepřestává Enochů svých, když za dnů svých na zemi posloužili vůli jeho, přenášeti k sobě do nebe!

Byloť jest snadno souditi, když jsme rok tento začínali, žeť ho všickni, v takovém počtu jsouce, v životy nepřebudeme a že některé pořádky odsud jíti trefí; ale aby nejbližšího mně v díle Páně pomocníka, tehdaž ještě zdravého, nejprv trefiti mělo, na to jsem pomysleti neuměl. Takhle to Pán příklady jistými a tytéž čerstvými v paměti nám obnovovati musí, co k výstraze všechněm říkal: *Bděte, nebo nevíte hodiny.* Ach, nevíme tak dobře my na stráži stojící, jako vy, nad nimiž stráž držíme, nýbrž nás, hle, napřed zachvacuje ten, kterýž se na pozoru míti kázal, aby jiní tím bedlivější byli. Nu necht' jest tak! Předcházejme my, pastýři, vás ovce k Bohu životem i smrtí, aby vaše následování tím snadnější bylo, jakž učí Kristus (Jan 10, 4.). My pak podlé příkladu zapsaného v Skutcích apoštolských 8, 2.: *I pochovali Štěpána muži pobožní a plakali nad ním,* povinnost svou při tom také věrnému svědku pravdy vykonavše a jej do pokoja jeho, v němž do dne vzkříšení odpočívati bude, doprovodivše, zastavili jsme se v domě Božím tomto pro nějaká z Božího slova poučení, napomenutí, potěšení, čehož za základ vzata některá Boží slova slyšte. 1 Mojš. 5 v. 25. 26, 27.

„*Matuzalém pak byl ve stu osmdesáti létech, když zplodil Lámecha. A po zplození Lámecha živ byl Matuzalém sedm set osmdesáte a dvě léta, a plodil syny a dcery. I bylo všech dnů Matuzalémových devět set šedesáte a devět let, i umřel.*“
1 M. 5, 25—27.

Oblíbil jsem sobě nyní při pohřbu starce a přítomnosti tolika starců, (neboť ještě z lásky Boží i šedivého i starce mezi sebou máme; Job 15, 10.) k vysvětlení vzítí částku kapitoly páté první knihy Mojžíšovy, kteráž v sobě všech oněch dlouhověkých patriarchů prvního světa, jichž od Adama do Noe deset bylo, život zdržuje a v každém z nich (kromě Enocha) vždycky tu závirku činí: „*I umřel.*“ Aj osmkrát to tu stojí: „*I umřel!*“ Z kteréž společné patriarchů historie za naučení a memoriálek zespolka vám starcům a sobě napřed to podávám, že o všechněch nás, a každém obzvláštně, brzo také praviti budou: *Umřel.* A protož *vivite tanquam morituri, o senes!* živi buďte jako již již umřítí mající, ó starci! Že pak z historie těch dlouhověkých desíti patriarchů toho, kterýž věkem všecky převýšil, Matuzaléma, jsem vyvolil, příčina jest, že tento milý stařec, o němž nejčerstvější u nás nyní zní a jinač zníti bude novina, že umřel, všecky nás mezi vámi zůstávající služebníky Boží také věkem převyšoval; jako i proto, že od chvíle již pro sebe sám a pro vlastní potřebu svou v tomto již také zcházejícím svém věku o daru dlouhověkosti přemýšlovati počav, příležitosti této k tomu užiti sem chtěl, a poskytne-li Pán Bůh co užitečného, tím se s vámi také milí starci aneb i s vámi mladší, kteříž sebe dlouhého na světě bytu žádáte aneb o něm naději činíte, zděliti. K čemuž přistupuje, že, poněvadž jsme onehdá svatého Enocha život, jenž mezi patriarchy těmi nejkratší byl, však bez smrti, sobě připomínali: ne od věci bude syna Enochova, Matuzaléma, mezi patriarchy, nýbrž všemi na světě lidmi, nejdéle živého, avšak umrlého, život i smrt také sobě rozvážiti.

Jména také podala příčiny: poněvadž *Enoch*, oddaného a posvěceného Bohu; *Matuzalém* pak smrti žádostivého znamená. Nepochybně že sv. Enoch, teskně sobě mezi bezbožnými na světě a dítkám svým, aby sobě také v světě nezalibovali, příčiny podati chtěje, hned prvorozenému svému *Matuzalem* (t. Smrtižad, neb smrti-

rad) jméno dal. A my se také učme, kdokoli Enochem jest Bohu oddaným, aby také Matuzalémem byl, z smrti vyjítí žádostivým.

Ale přistupme k věci! a začněme přemýšlování svá.

O daru dlouhověkosti na tré:

I. Co to jest dlouhověkost, a proč se darem Božím jmenuje? Též proč Pán Bůh starým předkům tak vysoký věk dával, žádnému však tisíc let převýšiti nedal?

II. Může-li sobě pobožný člověk daru toho vinšovati? a kdo, neb jakým úmyslem? též: co činiti má ten, kdož by sobě dlouho živ býti žádal?

III. Nedostane-li se komu daru toho ani naděje k němu, čím se těšiti, a jak, co se tu nedostává, vy- nahražovati může a má?

(Studnice života našeho, Bože, z něhož nám dýchání i hybání naše plyne, nechať plynou i přemýšlování tato naše o daru tvém, živobyťi našeho, pro uvedení moudrosti v srdce naše. Amen.)

O I.

Dlouhověkostí nazýváme člověka pro hřích na smrt již odsouzeného v smrtném těle nad obyčej dlouhé ještě zanechání a potom teprv přece na smrt oddání. Ach, i dlouhověkost, hle, přece jest smrtnost! Nebo po vynešení jednou neproměnným úsudkem Božím ortele: *Hříšníci, smrti umřete!* smrti zniknouti žádnému nelze. *Uloženo jest všechněm lidem jednou umříti* (dí apoštol) i samému Synu Božímu, jelikož člověkem byl (Žid 9, 27. 28); *tak dobře dlouhý život, jako krátký život, k smrti jen cesta jest.* Tak že dalo-li by se komu na vybrání, dlouze neb krátce živu pobýti, ne bez příčiny by řici mohl, co onen pobožný v staré církvi biskup: *Si nunquam moriendum est, bene; si aliquando, cur non nunc?* Mám-liť nikdy neumříti, dobře; pakli umříti, jest někdy, proč ne nyní?

Avšak přece jmenujeme darem Božím dlouhověkost raději nežli krátkověkost proto: 1. Předně, že dlouhověkost více má podobu života, krátkověkost podobu smrti. Již pak patrné jest, že život jest dílo Boží, smrt pak dílo satanovo skrze hřích a svět uvedený; slušně tedy, co od Boha jde, Božím darem slove. 2. Že život jest světlo, věc příjemná

očí, rozličná s sebou pohodlí, tělu i duši nesoucí; ježto naproti tomu smrt nic není než zbavení všeho toho. Ne to tedy rychlé života a věci v něm obsažených zbavení ale jich co nejdéle užiti popřání, darem Božím slouti má. 3. Třetí, (a načež nejvíce pozoru třeba) věk tento jest přípravou věku budoucího, ku přípravě pak času potřeba. Tak že čím se komu prostrannějšího času k jakékoli věci propůjčí, tím se lépe k ní připraviti můž. A poněvadž věk ten budoucí převeliká věc jest jakožto neskonalá věčnost, čas tedy volný ku přípravě propůjčený, převeliký dar Boží jest, neskonalé milosti Boží obraz v sobě mající. Na tom tedy stůj, že dlouhé na světě pobytí aneb dlouhověkost dar milosti Boží jest. Za kterouž příčinou Bůh sám životem naším a dlouhostí dnů našich se jmenuje (5 Mojž. 30, 20.)

Ale jaká pak jest míra daru tohoto? Až pokud člověka přebývání tu na zemi (aby života zdejšího dosti užil, a k budoucímu se dosti připravil) propůjčuje? Odp. Nemá ta věc žádná jistě míry; víc neb méně času propůjčiti prozřetelnost Božská sobě v své moci zanechala.

Obyčejný nyní věk jest 50 neb 60, 70 aneb 80 let, řídký převyší. Tak David, ač Bohu velmi milý, nedočekal než 70, jako i Šalomoun; Mojžiš 120, Abraham 175, Izák 180, Jákob 147 a t. d. Nejdlouhověčejší byli patriarchové před potopou: Adam 930, Sét 912, Enos 905, Kainan 910, Mahalalel 895, Járed 962, Enoch 365, Matuzalém 969, Lámech 777, Noé 950. Aj jak to divně dlouhý věk, jakž se nám nyní zdá! Ale že i to není nazbyt dlouho, tím ukázal Pán, že žádnému z lidí nedal tisíce let přečkati nýbrž ani dočkati, ani tomu Matuzalémovi, ze všech živých lidí nejživějšímu, jemuž do tisíce let 31 nedostávalo.

Praví sic tam Šalomoun: *By kdo živ byl dva tisíce let* (Kaz. 6, 6.), ale praví s výminkou: *kdy by*; skutkem se žádnému nedostalo ani polovici toho, (t. ani jeden tisíc let) v živobytí pobytí, jakž jsme již slyšeli. I proč? Proto že počet tisícerný mezi počty jest dokonalý (*Cubus numeri plene perfecti, decadis, quia decies decem sunt centum, et decies centum mille*), obraz věčnosti v sobě mající. Věčnost pak smrtnému člověku dáti se nemůže před smrtí proto, že orteli spravedlnosti Boží nejprve za

dosti se státi musí; tedyť ani obrazu té věčnosti, tisícletého věku, dáti neslušelo.

To v tom, proč Pán Bůh daru dlouhověkosti při žádném z lidí až do tisícího roku nerozšířil. Následuje, proč ale těm prvního světa obyvatelům tak daleko rozšiřoval, že blízko tisíce docházeli?

Jak mnoho souditi můžeme, příčiny toho byly dvoje.

1. Přirozené. 2. Nadpřirozené.

Přirozené příčiny byly 1. Zdárnější nového tehdaž světa způsob a čerstvost živlů i všech z nich rostoucích věcí, když přistvořená jim moc v plném svém ještě květu stála. 2. Středmost těch prvních lidí v užívání pokrmů a nápojů. Nebo neměli ještě lahůdek a mlsů, kterýmiž by v sobě krev kazili a hnojili aneb zase vypalovali, žádného koření ani vína neužívajíce, ba ani masa, než vaření z obilíčka a ovoce sobě strojili, ku pití pak měli čerstvou vodu, někdy snad medem oslazenou a mléko. I jedli a pili ku potřebě toliko, když lačnost cítili, pak zažívali dobře. 3. Třetí věc zdraví a životu napomáhající byla, dobrá, pokojná, veselá mysl. Nebo když králů ještě nebylo, ani válek, ani nátisků nějakých, bydleli sobě volně po čeledech sem tam rozsazeni, bez takých strachů, nespání, trápení, jakýmž my nyní poddání jsme. I byl pokoj a bezpečnost, a bydlila každá duše v těle svém jako na palácu svém libě s kocháním a potěšením; nebylo co by turbovalo. 4. Naposledy, přistupovala k tomu zdržlivost v manželství, že se neženili a nevdávali až ve stu letech, víc neb méně (jako Sét v roku 104. teprva věku svého, 1 M. 5., 6. Essos, v 90.) v. 9., Kainan v 70., Mahalale 65., Járed ve 162., Enoch v 65., Matuzalém ve 180., Lámech 182.). I zůstala moc života v každém z mladosti jeho, až se usadila a zsilila, a trvala potom tolik set let v těle svém čerstvě, a dítky také plodili mocné a silné. Z čehož viděti, proč potom lidem přirozené dlouhověkosti ubývalo, a posavád. Jmenovitě 1. Že živlové světa čím dál tím víc vetšejí a umdlévají. 2. Že lidé takové prostičké diéty nešetří, ale sobě mlsu a lahůdek rozličných, jimiž se hubí, navymýšleli. 3. Podešly v světě nezčíslné věci, různice, svády, rvačky a pračky, též jedněch proti druhým hněvy, závisti, nenávisť, soudy, sumou nesčíslné mysli turbací a jinými se trápení, sušení, pálení,

tak že div ještě, že v takovém světě, jakýž nyní máme, kdo nějakého slušného věku dochází. Přistupuje tělesná bujnost, kvapné příliš mnohých ženění a vdávání, a skrze to sobě života ujímání jako i dítkám svým z neusazeného ještě vlastního přirození zplozeným.

Nadpřirozená dlouhověkosti pomoc byla Boží milostivé lidem zdraví a života přispořování: předně proto, aby se lidské pokolení snázeji a silněji množilo, jakož pak v půldruhém tisíci let již jich plný svět byl. Druhé, aby umění moudrosti dlouhým starců vyšetřováním snáze ustanovena býti mohla. Nebo — *seris venit usus ab annis*. Třetí, aby pocta Boží s zalíbeními o Mesiášovi snáze od předků tak dlouhověkých potomkům v mysl uvozována býti a ne tak snadně, pokud ještě knih a písma nebylo, v zapomenutí přijíti mohla.

Z čehož se učíme 1. *Že nyní takové dlouhověkosti ne tak lidem potřebí*, když jsme již tak rozplození, že jsme svět naplnili a pravda učení Božího do knih uvedená zahynouti nemůže. 2. *Že to ani na ten čas býti nemůže*, když svět i v svých živlech již porušení vzal a běře čím dál tím víc, blíže zboření svého jsa. 3. A naposledy, že takovému daru Božímu, dlouhověkosti, sami nynější lidé brání a jím od sebe strkají nestředností, nezdržlivostí a jinými nešetnostmi svými. Nebo sic v národech mnohých ještě, kde teplejší kraje a povětří čistší i potravu subtilnější a život střednější, jsou do dnes ještě lidé ne jen sta, půl druhého sta, dvou set, ale i více docházející, jakž z kosmografů známé jest.

O II.

Dosti o první věci; přistupme k druhé. *Může-li sobě dlouhého života vinšovati člověk?* Odp. Jestližet od dobrého Boha, dobrých darů dáree, dobrých věcí vyhledávati sluší, život pak, jakž jsme slyšeli, dobrá věc jest, sluší tedy i život žádati. Jakž učinil David, o sobě sám zpívající: *Hospodine, v síle tvé se raduje král. Života požádal od tebe, a dals mu i prodlení dnů.* (Žalm 21, 2. 5.)

Ale snad ne každý života dlouhého žádati moc má: kdož tedy? Odpovídám: Každý David, to jest, kdokoli Bohu živ býti myslí, aby tím více lásky jeho získaje, tím se lépe k věčnosti připravil. Kdo k službě Bohu

života svého užívati nemyslí, tomu lépe za menších hříchů umříti, dříve než by sobě hroznějšího pekla a zatracení dobyl. David, že úmysl měl pracemi svými posloužiti slávě Boží, aby v známost uvedl rámě Hospodinovo věku svému a všechněm potomkům sílu jeho (Žalm 71, 18.), mohl směle a svatě říci: *Můj Bože, neber mne uprostřed dnů mých* (Žalm 102, 25). *Do starosti a šedin neopouštěj mne.* (Žalm 71, 18.) Ježto Absolon, mysle tyranizovati a ve všechny nešlechetnosti se vydati, nemohl s dobrým svědomím za dlouhý život se modliti, aniž, byť se byl i modlil, vyslyšán by byl, protože proti tomu čelila spravedlnost Boží, kteráž ortel vynesla, aby lidé vražední nedocházeli polovice dnů svých (Žalm 55, 24.), jakž se jemu i stalo.

A protož žádáš-li kdo života a dlouhosti dnů, pozoruj:

1. Předně, musíš sobě v úmysl vzíti oddati se na pobožnost. O čemž Duch sv. skrze Davida takto radu dává, pozorujte (Žalm 34. v. 12—17.) *Pojďtež, děti, poslouvejte mne, bázni Hospodinově vyučovati vás budu. Který člověk žádostiv jest života a miluje dny, v nichž by užíval dobrých věcí, zdržuj jazyk svůj od zlého a rty své od mluvení lsti. Odstup od zlého a čin dobré, hledej pokoje a stihej jej. Oči zajisté Hospodinovy obrácené jsou k spravedlivým a uši jeho k volání jejich. Ale zuřivý obličej Hospodinův proti těm, kteříž páší zlé věci, aby vyplnil ze země památku jejich. A skrze Mojžíše (5 M. 32, 47.): Není daremné slovo (zákona), abyste jím pohrdnouti měli, ale jest život váš a v slovu tom prodlíte dnů svých na zemi.* Protož i Sirach dí 23. v. 34.: *Veliká jest čest ná ledovati Boha a od něho přijatu býti, dlouhost života.*

2. Musíš činiti, co činili patriarchové sv. před potopou, t. užívati střídmosti a mírnosti a při tom se vystříhati zahálky a lhostejnosti. Nebo jakž Sirach dí (37, 25.): *Pro obžerství mnozí zemřeli, ale kdo jest střídmost, prodlí života.* Čehož zvláštní máme příklad na Ludvíkovi Kornárovi, Benátském zemanu, kterýž z mládí nestřídmostí tak na zdraví pokažen byl, že v letu věku svého 271. na nemoci těžké přišel, až když tři léta v rukou lékařů zůstáváje a od nich zhojen býti nemoha, opuštěn byv, sám se střídmostí hojiti začal a sobě jistou diétu zvolil, jídlo a pití sobě na každý den na loty odměruje. Skrze

což nejen všech svých nezhojitelných nemocí pozbyl, ale i tak dlouhověkým učiněn, že 118 let života dočkal. Vydal byl léta 1615 traktát pod titulem: *Ars diu vivendi*. (*Umění dlouhého živobyti*), v kterémž, co se mu, když v letu 60. byl, přihodilo, dotýká, že totiž přátelé jeho navedli ho, aby v tom již umdlévajícím věku pro hojnější posílení něco sobě připravil a on o čtyry loty pokrmu a tolikéž nápoje sobě přičiniv, hned zatím desátého dne zimnici dostal. Ale když, věda, kde přehlídl, postu užil a do třetího dne nic nejedl a nepil, zimnička se nevrátila a on tu knížku v 96 letech vydávaje, ještě za den osm mil (vlašských) že pěšky ucházel, na koně sám vsedal i zsedal, knihy spisoval a jiné mladých čerstvých lidí práce konal, o sobě vypravoval, doloživ, že by naděje dlouhého ještě pobytí s žádným mladým nestřídým jonákem frejmarčiti nechtěl, jakož pak ještě 22 let živ byl. A ještě by někdo, čím se nynější svět hubí, pochybovati chtěl? Dejte sobě říci, rodičové, a pro dítky své zbytečnosti se vystříhejte, abyste jich k nevčasné sirobě nepřivodili a ovšem příkladem svým nekazili a nemordovali. Dětem také nepovolujte zbytečností, ani nepotřebných lahůdek a mlsů, lektvarů, cukru, ovšem věci perných, neb peprných, silného pití, vína neb páleného. Jakýmiž věcmi jak se život a zdraví hubí, chcete-li věděti, dejte okopati strůmek a posypati koření vápnem, aby se mocněji zahřívalo. Spatříte jej rok, dva, spěšně a zdárně růsti, třetího a čtvrtého krsati a schnouti. A takž jest rovně s dítkami, jimž se místo chleba a vody aneb mléka peprné krmě a víno dávají. I vy, mládenci a studenti, dejte sobě raditi, pamatujte na příkad Daniele a tovaryšů jeho, kteříž zvolivše sobě místo úpravných královských krmí vaření a místo vína ze stolu královského vodu ku pití, nalezeni byli krásnější tváře a tlustší na těle, než všickni mládenci, kteříž jídali ze stolu královského, na mysli pak rozumností obdařeni nade všecko. (Dan. 1 v. 8. 12. 15. 17.) K tomu při té své prostičké dietě byli dlouhověcí, jakž na Danielovi viděti, kterýž tři krále Babylonské a dva Perské přechkal, hojného věku (okolo sta let) dosáhl. Ach, synové milí, kteřížkoli jste tu na studia se oddávající, vinšujte sobě býti takovými Danieli, Ananiáši, Mizaeli, Azariáši, skrze něž by Bůh slávu svou národům zjevoval a dílo své potěšené

a dlouho dělal. A vinšujete-li sobě toho ze srdce, užívejte podobných prostředků jako onino, střídmosti, v pracích pilnosti, pobožnosti a modliteb, Pán Bůh vám pomáhej.

3. Třetí, kdo dlouhověkým býti žádáš, musíš nechoditi s Bohem máni (5 M. 26, 17.), totiž nerozumně, všetečně, opovážlivě, ledacos před se bera. Nebo *kdo miluje nebezpečenství, zahyne v něm.* (Sir. 3, 26.) Nemiluj tedy nebezpečenství, abys nezahynul. Nechoď do ohně (říkáme v přísloví) a nespálíš se. Nechoď do vody a utoneš. Nechoď do bitvy a nebudeš zabit. Sumou nepoštvanéj smrti a nepřijdeš, leč ji pošle Bůh. Ale tu věda, že od Boha jest, sneseš ji veseleji, na Boží ruce se spustě.

O III.

Přistoupím k otázce třetí: *Co činiti, kdy by kdo k dlouhověkosti naděje neměl?* Pravda sic jest, ať o tom nejprv promluví, nepozná toho neomylně žádný, dlouho-li či krátko živu býti jemu se dostane. Nebo po čem by to poznal? Po mdlobě neb síle dětinského věku? Mýlí to velmi. Jsou příkladové, že mnozí z mládí lvové se zdáli, časně však pohynuli; jimi, jimž ani rodičové života, leč na některý týden neb rok netroufali, mnoho však silných jonáků přechekavše, hojného věku docházeli. I nyní tu mezi sebou takové starce máme, kteříž věk svůj hned od dětinství v mdlobách a nemocech strávivše, s apoštolem: *Na každý den umíráme*, říkati mohli, živí však jsou do 70 i výše let. Nic se tedy za mládí ani potom, jak dlouho kdo živ bude, nepozná.

Jakžkoli jest, toto za neomylné míti můžeme: 1. Že žádný z nás nyní věku patriarchů oněch neužive, což sic pro přibližující se konec světa nemožné.

2. Aniž kdo z nás s takým věkem se potká, s jakým do dnes nejedni, v Arabii a Indii, 150, 200 a více let. 3. Ani snad, čehož se v našich krajích někdy někomu dostane sta let dočekati aneb přechekati. Sedmdesáti aneb osmdesáti žádný se odříci nemůže, poněvadž toho ještě do dnes i u nás nejedněm Pán Bůh uděluje. Avšak poněvadž i toho řídkým se dostává a my bez toho z přirození k marným troštům příliš jsme sklonní, jacíž potom troštové škodlivě zavodí a větší díl lidí skrze ně hyne, neradím žádnému

naději dlouhého věku se krmiti, raději v bázni a v strachu, jako by dnes neb zítra zachvácen býti měl, státi. Jakž učinil Augustin sv., kterýž v létu 30. věku svého k službě Bohu a církvi přehorlivě se oddav a věci veliké vykonati sobě v úmysl vzav, náramně se bál, že nebude k tomu času míti, smrt aneb nemoci že mu překazí. *Solil. spiritus cum Aug.*). Kteráž bázeň mu nic neuškodila, nýbrž dopomohla, že v pracech pobožnosti pilen byv, i věku hojného užil, okolo let 80.

Přistupme tedy k tomu, boji-li se kdo příliš hbité smrti, co má činiti? Odp.:

I to, co mudrc radí, *hleděti v malé chvíli vyplniti časy dlouhé* (Moudr. 4, 13.), to jest, v krátkém čase vyřiditi všecko to, proč na svět poslání jsme, což jiné býti nemůže, než abychom se dobře k věčnosti přistrojili. Každý zajisté člověk troje bydlení má po stupních. První v životě matky, druhé na zemi pod sluncem, třetí ven ze světa u věčnosti. V prvním se nám formuje tělo s údy svými ku potřebě života druhého pod sluncem, v druhém pak duše s mocmi svými ku potřebě života třetího. Kdo z života matky nepřinese všech dobřessformovaných údů, toho se po narození již nenapraví, chromým, slepým, hluchým atd. zůstati již musí. A kdož ze života zdejšího nevynese dobře sformované duše, u věčnosti se toho také již nenapraví: jak strom padne, tak ležeti bude.

O to tedy jediné starej se, kdo se rychlé smrti bojíš, aby v sobě co nejrychleji duši k obrazu Božímu sformoval a k věčnosti se přihotovil, kteráž věc dlouhosti času ne tak potřebuje.

První příprava těla má v první své dílně jistý od Boha vyměřený čas, devět měsíců, druhá nemá. I v malé chvíli vyplniti časy dlouhé možné jest. A to jak? Tak abys se všecken oddal Bohu a s Bohem spojil a v Bohu ustanovil; stojíš-li v Bohu, již stojíš u věčnosti. Což spraviš-li s pomocí Boží hned v mladosti, všecko spraviš, že více nemůžeš, by ty tisíc let, ba šest tisíc let živ byl. Nýbrž bys ty sám Adam byl, živý posavád, nemohl bys nic víc spraviti než to, k věčnosti se připraviti. Ó tedy mladí, lidé mladí, učte se v malé chvíli vyplniti časy dlouhé! Oddejte se Bohu, posvěťte se Bohu, seznamte se časné se smrtí a jdoucí zatím nesmrtností, a budete moudřejší nad starce a pravdiví starci, tak že proti vám jiný

k věčnosti nepřipravený, by i sta let došel, za dítě poctěn bude a zlořečený bude (Iz. 65, 20.).

Díš-li aneb pomyslíš někdo: A vždyť i něco jiného zpravití nám zde jest a života zdejšího užití také, abychom po sobě památky počestné zanechali? Odp. Chvalitebný úmysl, ale i tu nemožné, jen se přičiň v malé chvíli vyplniti časy dlouhé. Jestliže jen

1. Života časně užívatí začneš. 2. K věcem toliko pěkným užívatí budeš. Příkladové ukazují, jak mnozí časně začavše moudrými, snažnými a správnými býti, mnoho zpravili. Samuel, hned v dětinství oddán byv k službě Boží, mnoho zpravil. David v pacholetství začal. Šalomoun, hned na království dosedna, za moudrost prosil a dána mu a dovedl velikých věcí. Alexander Veliký do třicátého druhého leta věku svého svět sobě podmanil. I jak? *Nihil cunctando, nic (prý) neodkládáním*, jakž sám řekl. A co víc mluvití? Sám Syn Boží v lidském těle na světě pobyv, největší věc zpravil, skutek vykoupení lidského, ve třiceti třech letech, když sám toho šetřil, čemu jiné učil, říkáje: *Unum est necessarium, jednoho jest potřeba (Luc. 10.)*. Item: *Já v těch věcech býti musím, kteréž jsou Otce mého (Luk. 2, 49.)*. Sumou rady Šalomounovy šetřiti potřebí: *Všecko, což by před se vzala ruka tvá k činění, podle možnosti své to koněj, pokud jsi živ a zdrav, nebo není práce, ani důmyslu, ani umění, ani moudrosti v hrobě, do něhož se béřeš. (Kaz. 9, 10.)*

Závěrka všeho, kdo moudrým býti a v svém životě mnoho aneb pěkného něco zpravití chceš: I. Začni dnes, zítřku nevěř. Žádný sic není tak starý, aby zítřka dočkatí nemohl, ale zase žádný není tak mladý, aby dnes umřítí nemohl. Nevíš pak, toto-li bude s tebou či onono; jistého tedy hráti hled' a přítomného se drž, budoucí nejisté jest. II. Začna, statečně dělej, pokoje sobě nedada, až co se kterou hodinu, den, týden, měsíc, rok, zpravití má, zpraveno bude. Odpočínutí tvé v hrobě tě čeká, život ku práci jest. Nevypřáhej, až zořeš. III. Pakli Pán káže vypřáhnouti skrze vyjití odsud, vypřáhej rád, nemeškej, ochotně se měj, tak i tu poslední práci dobře zpraviš, vesele mluvě: *Boj jsem bojoval, běh jsem dokonal, víru jsem zachoval, již zatím odložena mi jest koruna spravedlnosti, kterouž dá mi v onen den Pán, ten spravedlivý*

soudce (2 Tim. 4, 7.), k čemuž dopomáhejž nám všechněm ten, kterýž nás všech ku práci povolal sem a k odpčinutí povolá tam, blahoslavený Bůh náš, Amen.

Personalia.

Otec tohoto K. Václava Lochara byl Jiřík Lochar, syn Daniele Lochara, obyvatel a měšťanin města Mladé Boleslavi nad Jizerou; manželka jeho slula Zuzana, Václava Žamberského dcera, kteříž rodičové jeho, když ho jim Bůh v řádném manželství léta 1582 dal, zase jej jemu skrze sv. křest a modlitby obětovali a potom dále vychovali a cvičili. Ač otec sice brzy ho odemřel v pěti letech věku jeho, ale matka opravdově za svého syna Pánu Bohu se modlívajíc a jej cvičíc, aby za svého života mezi služebníky Boží oddati jej mohla, žádostiva byla, jejimuž také úmyslu Pán Bůh požehnal. Nebo odvedla jej dvojčetihodnému knězi Janovi Adolfovi Vrhavveckému do Turnova, kterémuž jej oddávajíc, toto napomenutí jemu učinila: Můj milý synu, modlila jsem se za tebe, aby tě Bůh sobě oblíbil za služebníka, protož oddávám tě mezi Boží služebníky, boj se Pána Boha, modlivej se rád, poslouchej, pilně se uč, buď věren a neutíkej, byť se ti v něčem i zle vedlo, by měli na tobě drva rouhati; nebo kdy bych já uslyšela, že jsi zběhl, tak bys mne tím zarmoutil, že bych z toho smrt měla.“ Kteráž slova tak hluboce Bůh v srdce jeho vkořenil, že mu nikdy z paměti nevymizela a zvlášť že jako poslední byla její slova, poněvadž potom více tváře její neviděl. Po kterémž času s týmž předloženým svým odebral se z Turnova do Žamberka v létu 1600, odtud léta 1602 od starších vzat a do Bohárně dán byl knězi Danielovi Sofronovi konseniorovi, při němž zůstával pět let a zůstávaje, akolutského stupně dosáhl na synodu v Žeravicích léta 1604. Z Bohárně dostal se do Hradiště Heřmanova léta 1606 ku knězi Václavovi Cornu, konseniorovi, při kterémž opět zůstával pět let a ten čas pilně vynakládal v cvičení se v sv. Písmích a theologii, pomáháním při církvi i škole, i v jiných povinnostech, až i v němčině. Toho času zůstávání jeho v Hradišti také mu se dostalo býti na synodu v Třebíči, kdež přijal úřad diakonský léta 1607. Potom léta 1610 dostal

se do Boleslavi a tu čtyři léta zůstával při senioru Jednoty, dvojčítihodném knězi Matoušovi Konečném, kterýž na synod jeda do Slavkova, léta 1611, s sebou jej vzal a on tam úřadu kněžského dosáhl. Léta pak 1614 za správce církevního dán byv do Rychnova, v stav manželský vstoupil s poctivou vdovou, Marianou, po N. Kn. Václavovi Erastovi pozůstalou, s kterouž čtvero dítek v opatrování přijav, tak o ně jak o své vlastní péči měl. Jemuž však také v manželství tom Pán Bůh požehnal a patero dítek dal, z nichž nejstaršímu toliko synu, Danielovi, Bůh života prodlíti a v šlépějích otcovského povolání krácejícímu požehnati ráčil, že zde v Polště úřadu kněžského také došel a v něm již 15 let pracuje a dejž Bůh, aby mnohá léta ještě pracoval, i nyní pánu otci svému, jako věrný syn poslední povinnost svou vykonává. Že pak v Rychnově málo stálého zdraví užívaje, povinnosti své konati nemohl, proměněno jemu bylo od starších místo a léta 1617 do Hradiště nad Jizerou za správce jich M. pánům z Budova dán, kdež léta 1621, brzo po žalostném a veřejném pádu vlasti, v nebezpečenství života přišel, když lidé zlí, že jim již všecko volno, se domnívající, nočním časem sebravše se, dům osuli, stříleli, okna vytloukali; ale že jeho Pán Bůh předivně chránil, ušel z rukou jejich.

V Jilemnici potom, kamž ustoupil, jiní opět ho vytloukali a do rukou svých dostali, tak že ledva penězi se vyplatil. Nicméně v povinnosti své trvati nepřestával a manželku s dítkami do Boleslavi zaveza, službami sv. na rozdílných místech těm, kteříž toho žádostivi byli, sloužil, zvláště na zámku Klášteře. Až potom léta 1627, když kn. Julián Poniatovský z Prahy na Moravu od J. M. P. z Žerotína zavolan byl, tu J. M. paní Budovcová stará tohoto Božího a svého služebníka k sobě zavolala a do svého domu v Praze přijala s manželkou i s dítkami, kdež on v tišině zůstáváje, Pánu Bohu s nimi sloužil. A ačkoli do 15 osob pobožných, o něm vědoucích, na kázání přicházelo, Pán Bůh však opatrovati to tak ráčil, že ani J. M. paní ani jiným žádně odtud těžkosti nepřišlo. Až potom, když již nebylo služebníkům Božím možné se tajiti, i posluchači jinam ubíratí se musili, dostal se odtud do Mšena, městečka pánům z Valdštejna náležejícího a tam rok pozůstav, léta 1628 s jinými

věrnými Božími do Lešna se ubíral, kdež domečkem se zaopatřiv, prací Páně vedlé jiných služebníků Páně v kázání, poslouchání i po jiných kazatelích psání, nebo při všechněch sobě daru Ducha sv. vážil, jakž toho památka zůstává, konal. V létu pak 1629 na synodě Lešenském, když některé osoby k konseniorovství voleny, i on k nim připojen a ordinován byl. Až pak po smrti dobré paměti dvojctihodného kněze Pavla Fabricia, Jednoty České seniora, kterýž léta 1649 v Pánu dokonat, na místo jeho sboru českému za předního ordinárního správce vyhlášen, po kterýž všecken čas jak chvalitebně se v svých povinnostech a v konání díla Božího spravoval, to všechněm vědomé jest, ačkoli bez mdlob a nedostatků lidských nebyl, k nimž se často přihlašoval a doplnění jich v Kristu na modlitbách svých žádal. Leč by kdo jemu za zlé pokládati a ve zlém vzpomínati chtěl horlivost jeho, že byl časem zuřivý. Ale to ku pochvale raději nežli k nějaké haně i jemu, i každému věrnému Kristovu služebníku patří, dle mínění samého Pána. Kterýž svým poručil a chce konečně, aby byli *sůl země* (Mat. 5, 13.) a jako *mýdlo běliců a oheň přehánějícího kovy* (Mal. 3, 2.). Co pak jest po soli, kteráž nesolí? co po mýdlu, kteréž nemyje? co po ohni, kterýž nepálí? Byl náš milý pán a otec muž sám v sobě, příkladného a střídmeho života, obyčejů ve všem mírných, ale když nenáležitostí nějakou příčina dána, prudkého pohnutí. Čehož za zlé míti nemůže kdokoli, že služebník církve bez horlivosti býti nemá a horlivost pravá bez pohnutí býti nemůže, soudí. *Qui caret via, caret mente*, dí filozof (hněvu prý nemíti, jest nemíti mysli neb srdce). Protož nejhorlivější Boží služebníci svatě prudkého pohnutí nejzvláštnějších po sobě zanechali příkladů. Jako Mojžíš, kterýž pro modlářství bujného lidu tak se rozhněval, že dsky zákona, psané prstem Božím, povrha z rukou svých na zem, rozrazil je, tím, že nehoden jest zlý ten lid milosti Boží, ukázati chtěje (2 M. 32, 19.) Fines kněz vida neřád smilný, chytil kopí a probnal oba neřádníky (4 M. 25, 7. 8.), což mu počteno za spravedlnost na věky. (Žalm 106, 30.) Jozue Achanovi řekl: *Zkormoutils nás, zkormuť tebe Bůh*, a kázal ho ukamenovati. (Joz. 7, 25.) David nenáležité věci v domu Božím vida, trápil se, plakal, k Bohu volal, až i řekl: *Horlivost*

domu tvého snědla mne. (Žalm 69, 10. 11.) A v Žalmu 119. (v. 139.) dí: *Až svadnu, tak horlím, že lidé neostřihají zákona tvého.* Zachariáš, syn Jojadů, směl i proti králi a knížatům volati: *Nepovede se vám šťastně,* ačkoli ho proto zabili. (2 Par. 24, 20.) Ezdráš trhal šaty z sebe a vlasy z hlavy a brady své, vida neřád v lidu (1 Ezdr. 9, 3.) Nehemiáš

IV.

E N O C H,

to jest

o stálém lidi Bohu oddaných s Bohem chození a kterak lidi takové Pán Bůh k sobě bere.

Vysvětlené kázáním léta 1656 v neděli I. po Mudreích učiněným.

E N O C H Ů M

z národu Českého a Moravského, Bohu věrným a milým.

Nejmilejší, rozslaje Pán k rozptýleným po světě národům přese všechny jeho kraje a věky posly své, řekl: *Jdouce, uchte je zachovávat všecko, což jsem já přikázal vám.* (Mat. 28. 20.) Z kterých slov všickni, kdož za posly Kristovy sebe samy, aneb je lid křesťanský drží, učiti se mají *povinnosti své a živosti při tom, i způsobu jistému.*

*Povinnost jest učiti, ale čemu? Tomu samému a všemu, čemu učil a učiti přikázal Pán. Čemu pak učil on? Ne subtilností nějakých otázek a disputací o ně, (Non per subtiles quaestiones nos Deus ad coelum vocat, dí starý učitel Hilarius,) ani ceremoniím nějakým a hádkám o ně, ovšem ne svárům a různicím z horlení zbytečného o věci onyno pocházejícím. Ale učil Pán cestě života, to jest, jak bychom všickni jeho za vůdce poznávající z temnosti hříchu, smrti, k světlu pravdy, spravedlnosti a života za ním v nebe přijíti mohli. Tomu, kdo jiné učí, tomu učí, čemu Kristus učil a učiti poručil, tím samým již učitel jsa umělý v království Božím (Mat. 13, 52.) a slyšeti sobě to moha, co sv. Pavel Timoteovi dí: *To čině, i samého sebe spasis, i ty, kteříž tě poslouchají.* (1 Tim. 4, 16.)*

Živosti pak v této své povinnosti učiti se mají z toho slova: Jdouce, uchte. To jest: Nekonejte povinnosti své lenivě, jako ten, kterýž jen na jednom místě leží neb sedí neb stojí; ale sem tam se ohledajíc a chodíc, hleďte a hledejte příčin, kde, kdy, jak, komu platně posloužiti, aby nikdež a v ničemž žádná otázka obmeškána nebyla.

Způsobu naposledy toho učení může se vyrozuměti ze slova: Učte, to jest všechněch způsobů, kterých jiní dobří, pilní, rozumní učitelé užívají, užívejte. Učte příkladem, učte slovem, učte písmem. aneb učte životem, učte jazykem, učte pérem. Kdo jazykem aneb živým hlasem učí, dobře dělá, ale kdo i pérem a písmem, lépeji, protože péro dáleji dosáhnouti může nežli hlas, i k nepřítomným totiž. Nejlépe pak učí, kdo životem učí, všeho toho, čemu jiné pérem neb jazykem učí, skutečný na sobě sám příklad ukazuje.

I já tedy, jeden z nejmenších služebníků a poslů Pána svého, snažuji se tak učit, jakž nejlépe umím. Příkladem ustavičně, hlasem živým často, pérem někdy na písmě toho, co se přítomným mluví, podáváje a dodáváje nepřítomným také. Z jakýchž psaně podaných pomocí nechat jest, ve jménu Božím, i ENOCH tento: t. kázání jedno z těch, kteráž při začátku nového roku 1656 držána jsou zde, kdež mne Pán Bůh na ten čas míti ráci. Nebo že na onen čas rok od stvoření prvního Adama 1656 světu bezbožníků potopu a zahynutí přinesl (2 Petr 2, 5.) tento pak, kterýž začínáme rok, bude od narození druhého Adama, Krista, v počtu onomu podobný, také 1656., a nevíme, co v něm Bůh s nynějším světem učiní, kromě že zdvihajících se k válkám národů ode všech krajů země mračna, všechněm téměř hrůzu jakousi dávají, vidělo se tím i jiným způsobem sebe a své ku pokání probuzovati, aby ani tu žádná k dobrému něčemu příležitost zúmyslně obmeškána nebyla. Půjde-liť jaká Boží pohroma valících se na svět jakýchkoli Božích pomst blaze Enochům! blaze Noelům; aneboť je zajisté k sobě vezme Pán ten, kterýž seděl nad potopou a ještě seděti bude, Žalm 29. 10., aby neviděli zlých věcí, aneb ukáže koráb, v němž by přeplouli potopu hněvu jeho, jako Noe muž spravedlivý a dokonalý za svého věku, kterýž také s Bohem chodil ustavičně (1 M. 6, 9.).

Dejž Bůh všechněm vám, toto čtoucím, tu milost, abyste takovými Enochy a Noeli býti sobě zachutnali! Amen.

Všech vás v Pánu věrný a důvěrný sluha

K. J. A. K.

Přístup.

Bůh otců našich Adama, Sэта, Enocha a spravedlivého semene jejich až na věky budiž s námi i potomky našimi, do skonání věků. Amen.

Nejmilejší, sešli jsme se spatřovati mládeneckého věku Kristova, kterak on v člověčenství našem, nám na příklad, jak věkem, tak moudrostí a milostí prospíval u Boha i u lidí; abychom z plnosti jeho berouce milost za milost, učili se mladí i starí, pokud tu na světě jako v škole Boží jsme, v běhu pobožnosti svaté prospívati, a skrze to k Bohu do nebe čím dál tím více se přibližovati. K čemuž abychom sobě slovem Božím dnes pomoc učiniti mohli platně, zavolejme k Bohu o pomoc atd.

Po modlitbě.

Za obraz a zrcadlo pobožnosti pravé a stálé vezmeme sobě ze Starého zákona nejdokonalejšího v pobožnosti Enocha; z nového pak samého svatého svatých Krista. Slyštež o tom obojím historii.

1 Mojž. 5, 21—24.

Enoch pak byl v šedesáti a pěti letech, když zplodil Matuzaléma. A chodil Enoch stále s Bohem po splození Matuzaléma tři sta let a plodil syny a dcery, i bylo všech dnů Enochových tři sta šedesát a pět let. A chodil Enoch stále s Bohem a nebyl více viděn, nebo vzal ho Bůh. 2 Luk. 2. v. 41.

Pravda to jest, že komu slunce svítí, ten nepotřebuje měsíce ani hvězd, ovšem kahanců aneb pochodní a kdo Krista má, nejdokonalejšího pobožnosti mistra, že mu odjinud mustru bráti netřeba. I pročez tedy ty na Kristu nepřestáváš, dí někdo, ale nás pobožnosti poučovati chtěje, Enocha mu k boku sázíš? Odpovídám na to: Škola Boží, škola pobožnosti, jedna jest, od počátku církve až do konce; a v ní jediný scholarcha, rektor, nejvyšší učitel, Kristus, kterýž řekl: *Učte se ode mne* (Mat. 11, 29.) Item: *Příklad dal jsem vám, abyste, jak jsem já činil, tak činili.* (Jan 13, 15. Mat. 5.). Avšak jako Bůh ne nadarmo k slunci přidal měsíc a hvězdy a v školách ne nadarmo se rektoru

přidávají preceptoři nižší (hypodidaskali), tak i v škole Boží. Protož Kristus, ač se býti znal světlem světa, totiž sluncem a byl v pravdě, však i apoštolům řekl: *Vy jste světlo světa; tak svět světlo vaše před lidmi* atd. (Mat. 5, 14. 16.) Bývá zajisté to, že žáčkové počáteční od nižších a sebe bližších buď učitelů aneb spoluúčedníků snázejí věcem vyrozumívají než od vyšších a dokonalejších, jejichž dokonalosti ještě dosahovati nemohou. (Hinc illud: Ego multa didici a praeceptoribus meis, sed plura a discipulis, quia balbus balbum facilius intelligit.) K naší tedy nedokonalosti spouštěje se Božská moudrost, přeje toho, aby se lidé od lidí učili, nýbrž obmýšlí to, aby z počtu spoluúčedníků v škole Boží někteří vždycky byli, jichž by jiní za mustr a za vedlejší mistry užívati a od nich osvěcování bráti mohli. Jakáž nižší světla světa měl Pán Kristus i před svým na svět příchodem patriarchy, proroky, krále, některé svaté atd. Mezi nimiž poněvadž nejstkvěleji se třpytí, jako nejjasnější hvězda, *Enoch*, toho nyní za příklad, mustr, zrcadlo, nejdokonalejší, jakáž v mdlobě lidské býti může, pobožnosti, vzíti se vidělo. Pojďte, vizte, spatřujte, rozvažujte a uče se takovými Enochy býti všickni, abyste hodni nalezení byli milosti Boží vzati býti za Enochem k Bohu. Rozdělme sobě promyšlování naše o tom na tři.

I. Kdo a co byl tento patriarcha Enoch a kdo jsou posavad bratří jeho, praví Enochové.

II. Co to jest, stálé jeho a jejich před Bohem chození.

III. Jak šťastný byl jeho a posavad jest takových lidí před jinými lidmi způsob, zde i věčně.

O I.

Rozvažujme tohoto Enocha: 1. Jméno. 2. Čas na světě bytu. 3. Obchod a povolání.

1. Jméno hebrejské jest (Enoch), znamená *oddaný, odevzdaný, posvěcený, t. Bohu*. Kteréž jméno pobožnost otce jeho Jareda ukazuje, že vida, jak se svět ruší nejen v Kainové rodině ale již i v Sétové, staral se o to, aby svou rodinu na cestě víry a poslušnosti Božího zdržoval, k čemuž dítkám svým posloužití chtěje, i jména

jim taková, při nichž by se na posvěcení své rozpomínati mohli, dával. Pěkný příklad k následování.

2. Čas jeho na světě bytu byl před potopou, neboť byl *praprapravnuke Adamův, totiž sedmý od Adama*. Děd pak Noelův a tak otec všech nás, tak dobře jako Noe, jako Lámech, jako Matuzalém a jako sám Adam, nebo z jejich rodiny jsme posli všickni my nynějšího světa obyvatelé. Domáci tedy tuto příklad pobožnosti nám se vystavuje na vlastním otci, dědu, předku našem, *ut propiora magis afficiant*, aby nemyslili, že to cizího něco, jinam někam než k nám patřícího.

Běžně znamenejme, že ač živ byl 365 let (kolik právě do roka dnů), ten však jeho věk nejkratší byl mezi jinými patriarchy před potopou, jichž větší díl blíž tisíc let na zemi dočekali. Což co znamená, hned oznámím.

3. *Obchod jeho aneb povolání* bylo obecné jako jiných patriarchů, dny mladosti v poslušnosti starších, střídmosti a čistotě trávit, potom pak v manželství vstoupě, syny a dcery Bohu ploditi, ku pobožnosti vésti a cvičiti (viz 21. 22.). Což se proto připomíná, aby někdo nemyslí, že by k vedení života svatého nevyhnutelně kláštera neb pouště a skryše nějaké bylo potřebí. Aj, hle, patriarchům nebylo třeba žádného kartuziánství, kápě, kukly; v obecném povolání zůstávajíc, pobožnosti hleděli a libili se Bohu.

To o Enochovi. Již o jeho bratřích, jakéž má a dejž Bůh, aby měl v zástupích velikých posavád na zemi. I těch uvažujme: 1. *Jména*. 2. *Čas na světě byti*. 3. *Povolání*.

1. *Jména křestanů jaká jsou?* Společné jméno jest, že každý slove křestan, aneb raději *kristián, totiž Kristu oddaný, odevzdaný, posvěcený člověk*. Aj, aj, všickni jsme i samým hned jménem Enochové, kdokoli křestané slove, proto že jsme se na křtu svém smlouvou věčnou Kristu oddali, odevzdali, posvětili a podle toho soudem samého Boha hodni učinění slouti, *rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, lid dobytý k zvěstování ctnosti toho, kterýž nás povolal ze tmy v předivné světlo své*. (1 Petr 2, 9.) Jakož tedy Enoch na své jméno paměť maje, snažil se tím býti, čímž sloul, tak my od Krista křestanské jméno majíce, pamatujme se snažiti. A jméno partikulární jakékolí komu dáno: Jan, Pavel, Petr, Ondřej, Filip, Daniel,

Mikuláš, Václav a t. d., Anna, Dorota, Maria atd., poněvadž každému při křtu dáno jest, kdykoli kdo z nás jménem svým jmenovati se slyší, vždycky se na svůj křest, totiž na své se Kristu *oddání, odevzdání, posvěcení, rozpomínej*; a tak aby pravým *Enochem (oddaným) odevzdaným a posvěceným Kristu* byl, pamatuj.

2. *Čas našeho na světě bytí jest počátečně v sedmém od Adama věku*, to jest, že se nám sedmý tisíc let od stvoření světa a prvního člověka Adama začíná. Neb ačkoli obecní kalendářů spisovatelé nepočítají od stvoření světa než 6.605, tak že by se k doplnění šesti tisíc let světa ještě právě 400 nedostávalo, podle počtu však bedlivějších chronologů, kteříž to tak z Písem, že se s tímto 656. rokem po Kristu sedmitisící světa rok začíná, vyhledali (*Michael, Güllerus, Hanilimus, etc.*) již ten nový sedmýtisící věk začínáme. Dejž tedy pro milosrdenství své Bůh, ať se nyní v sedmém od Adama věku dokonale naplní, *co sedmý od Adama Enoch prorokoval*, řka: *Aj, Pán s svatými tisíci svými běře se, aby soud učinil všechněm a strestal všechny bezbožné.* (*Jud. 14. 15.*) Jmenovitě aby po skrocení Kainova plemene nastal věk svatých, svatě Bohu sloužících Enochů a za tím šťastně se přenesení do nebe stalo všech, kteříž zde na zemi po všechny předešlé věky věrně sloužili Bohu svému! Amen i Amen.

Že pak onen první Enoch před potopou živ byl tolik let, kolik do roka dnů jest a po ta všechna léta stále chodil s Bohem, tím neomylně to ukázáno jest, že každý pobožný Enoch každý den celého roku a tak rok za rokem choditi má stále s Bohem.

Že pak nejpobožnější jsa mezi patriarchy před potopou, nejkratšího mezi nimi věku užil na zemi, tím neomylně toto ukázáno jest, že mzda za pobožnost vlastně se jinde chová a dává nežli zde. A protož Pán s takovými že obyčejně pospíchá, aby je vychvátil z prostředku bezbožných. Nahlédni, kdo chceš, do knihy Moudrosti; najdeš o tom pěknou zprávu v kap. 4. od v. 7. do 17.

3. *Povolání Enochů Božích co se dotýče*, netřeba žádnému žádné kápě, kukly, skryše aneb jakýchkoli *zvláštností a obzvláštností hledati*. Stůj každý, kde tě Pán Bůh postavil, v stavu svobodném neb manželském neb vdovském neb panenském, sedlském neb městském, buda

hospodáře neb žoldněrem, řemeslníkem neb kupcem a čímkoli podlé zevnitřního povolání, jen buď v pravdě Bohu oddaný, odevzdáný, posvěcený a srdcem čistým upřímně jemu sloužící, pravdivý Enoch budeš. Ale pro plnější vyrozumění: *co to jest býti Enochem, totiž stále choditi s Bohem*, již k uvažování druhé předložené věci přistupme.

O II.

I chodil Enoch stále s Bohem, v. 22. 24.

Dvakrát mu to svědectví dává Bůh (v. 22. a 24.) Proč to? Nepochybně pro jistotu té jeho stálé pobožnosti (*Confer. 1 M. 41 v. 32.*)

Uvažujme i tu, *co to jest 1.: Choditi. 2. S Bohem. 3. Stále.*

1. *Choditi*, jest pro vyřízení něčeho potřebného z místa na místo se přenášeti, povlovně, tiše, prozřetelně. Nebo (1) Kdo se z místa nepřenáší, ten se nehýbá, ale stojí neb sedí, neb leží. (2) Kdo se přenáší bez potřeby, ten nechodí, ale se toulá. (3.) Kdo ne povlovně, ale prudce, ten nechodí, ale běhá, těká, prochá. (4.) Kdo zase příliš znenáhla, ten nechodí, ale leze, klátí se, těká. V duchovním pak smyslu *choditi*, jest obcování aneb zacházení své jisté s lidmi a věcmi mítí, a něco řídití. Z čehož se učme, že naše na světě obcování nemá býti buď žádné, jakéž jest lidí zahálčivých, nic potřebného na světě nezpravujících, buď *plaché*, hrbr, jakž jest některých pošetilých hlav, o všecko se pokoušejících, všecko míchajících, o všecko sobě i jiným nepokoj dělajících, *aneb ledabylo*, mání, jakéž jest lidí nic sobě vybrati neumějících než k čemu je náhoda přinese, s tím jen ledajako zacházejících.

Ale pojďme dál.

2. *S Bohem choditi*, co jest? Někteří vyložili *vedle Boha* a smysl toho mluvení tentýž jest, jako když Bůh k Abrahamovi řekl: *Chod přede mnou (1 M. 17, 1.)* t. všudy a při všem tak na mne, Boha, pamatuj, jako bych já Bůh všudy s tebou jsa, všecko viděl, slyšel, pozoroval, poznamenával a zapisoval, jakož pak jsem všudy s tebou, vidím, slyším, pozoruji a do registru paměti své zapisuji a zapisovati budu všecko, co ty činíš, mluvíš, myslíš a

kdykoli činiti, mluvit, mysliti budeš. Na to tedy potom Abraham a před ním ještě Enoch teď pozor máje, chodil vždycky jako před Bohem a jako s Bohem, totiž jako by kamkoli on sebe obrátí, i Bůh se obracel; a načkoli on hledí, i Bůh hleděl atd. Jakož takť jest, podle vysvědčení *Λalmu* 139. i jiných Písem a promluvení Augustinova: *Deus ita curat omnes, tanquam singulos; & ita singulos, tanquam unum quemque solum.* Seneca, mudřec, radil *Luciliovi*, chce-li ctnostně živ býti a nedopouštěti se něčeho mrzkého, aby sobě někoho z předků vybral, jejichž počestnosti slavná zůstává pověst, jako Sokratesa, Catona, Scipiona etc.) a toho vždycky před očima máje, aby se všeliké nešetřnosti vystříhal. Ne zlá rada, nedokonalá však, proto že: (1) Nedokonalý ctnosti mistr a muštr člověk. (2) Nemohl býti přítomný aneb i v pravdě; imaginací byla. (3) Byť i byl kdo živý přítomný, nemohl by však býti leč svědkem; soudcem, odplatitelem neb mstitelem nic. Lepší jest rada Pavla apoštola, kterýž počestnosti ostříhati velí pro anjely všudy přítomné (*1 Kor. 11, 9.*) Ale ještě lépe sobě poradil Enoch, a Abrahamovi Bůh sám, *choditi vždycky a vsudy s Bohem*, proto že: (1) Bůh dokonalý dokonalosti muštr, nade všechny lidi a anjely. (2) Přítomný v pravdě vždycky a vsudy. (3) Soudce budoucí pravdivý všeho toho, co kdo činí, mluví, myslí. Nám v Novém zákoně za takového inspektora a ustavičného dohledače zřídil Bůh a vyhlásil Krísta, Syna svého, Pána našeho, kterýž na nebesa vstoupiti máje (odkudž by spatřoval a řídil všecko) řekl: *Aj, já s vámi jsem až do skonání světa*, a jehož Jan procházeť se mezi zlatými svícny, t. po všech církvích, Štěpán pak stojícího na pravici Boží a jdoucího sobě vstříc, spatřil. Před tím tedy pravdivě choď, kdo pravým Enochem býti žádáš, mládenče i panno, muži i ženo, starče i stařice. *A to buď že s sebou sám zacházíš, anebo s bližním, aneb s Bohem samým.*

S sebou sám zacházeje, hled' vsudy ostříhati studu a čistoty, proto že v očích Pána toho stojíš, jehož oči nad slunce čistší jsou a při tom všelijaké mírnosti a střídmosti, proto že před tím stojíš, kterýž řekl: Varujte se, aby srdce vaše nebyla obtížena obžerstvím a opilstvím etc.

Když s bližním zacházíš, varuj se všeliké nespravedlnosti, nátisku, krivdy, proto že tu stojíš soudce. Protož

neutiskuj v žádném jednání bratra svého, nebo Pán mstitel všeho dívá se atd.

Zacházíš-li s Bohem, zacházej jako s Bohem uctivě a vážně, s bázní a třesením, nebo jest tu. *Mluvíš-li* mu na modlitbě, mluv jak bys mluvil, kdy by k trůnu velebnosti na nebe puštěn byl. *Posloucháš-li* slova jeho, kteráž se ústy sluhy jeho vynášejí, poslouvej, jako by sám Bůh ústy svými mluvil. Přednáší se zajisté tobě to, co ústa jeho mluvila, a to v přítomnosti jeho, právě tak, jak od Pána svého krále mluvívá kancléř v přítomnosti jeho, to, co sobě od něho poručeno a jako do úst vloženo má.

Činíš-li co, čiň všechno jako před ním a pro něho k slávě jeho, to jest, obmýšlej sobě ku práci takové věci, kterýmiž by sláva Boží buď rozšiřována aneb aspoň lidem v známost uvozována byla. Což nejen kněz může slova Božího věrným kázáním a skrze to Boha lidem v známost uvozováním, ale muž a má i vrchnost přísluhování církevního hájením, průchodu jemu dáváním a vzděláváním, i příkladem dobrým všechněm svým předcházením. Muž i každý pobožný křesťan příkladným životem jako svíce svítě, aby slaven byl Bůh nebeský, napomáhati. (Mat. 5, 16. Fil. 2, 15.) A může naposledy slávě Boží napomáhati každý pobožný, i věcmi na prostřed zanechanými, jako jsou jísti neb nejísti, píti neb nepíti, spáti neb bdíti, a cokoli činiti, (1 Kor. 10, 31.) Což vše bude k slávě Boží, bude-li všechno činěno neb nečiněno pro dobrý nějaký cíl, (ku příkladu jísti, píti, spáti, a jiných pohodlí života užívati, proto abych živ jsa, Bohu a bližním svým sloužil) s vzýváním a chválením všudy Boha.

Již-li vidíte, již-li rozumíte, co jest choditi s Bohem? Ještě to plněji vysvětlím, jak sobě každý pobožný pomoc činiti má, aby cokoli vidí, slyší, činí, Boha všudy aneb Krista viděl a v očích jeho se býti cítil. Ku příkladu: 1.) Pohlediš-li na nebe, pomysli sobě: To jest trůn Pána mého, na němž sedě, dolů hledí a všechno vidí, i mne červíčka svého: jemu chvála. (2) Pohlediš-li na zemi, pomysli sobě: Toto jest podnoží Boží, k němuž se skláněti máme (Žalm 95, 5.) A neučiníš zle, jest-li že hned se pokloníš, hlavou neb rukama, aneb i na kolena padna. (3) Užiješ-li slunce, rei: Větší v Bohu jest blesk. (4) Vidiš-li příhodný déšť, padající na zemi, pomysli sobě: Tak déšť požehnání

Božího přichází na ty, kdož kráčeji cestami jeho (Žalm 54, 7.) (5) Vidiš-li *blýskání* a slyšíš zvuk hromů, pomysli sobě: Pán to můj osvědčuje moc svou k hrůze bezbožným, nenapraví-li se, ohněm je svým z nebe sporáží až do pekla nejlubšího. (Žalm 140.) (6) Uzříš-li *strom* spanilý, kvetoucí, ovoce nesoucí, rei: Dejž, Bože, ať jsem já strom štípení tvého, až do starosti se zelenající a ovoce nesoucí (Žalm 92, 15.) (7) Spatříš-li *ptáka* v povětří vysoko létajícího, pomysli sobě: Mně jinakši křídla dána, abych nejen pod oblaky, ale nadevšecka nebesa myslil a srdcem vznášeti se uměl. (8) Spatříš-li *hovado neb zeměplaza* jakého, rei: Bože, děkujit, žes mne neučinil takovým hloupým tvorem, kterýž od země nikam nemůže. Ach, dej ať nejsem hovadem aneb žížalou, jen po zemi se plazící! (9) Spatříš-li před sebou *člověka*, rei: To Boží obraz, toho mi šetřiti třeba. (10) Máš-li před sebou *přítele* milého, pomysli: Bůh nejvyšší přítel, na jehož přízni nejvíc záleží. (11) Pak-li *nepřítele* uzříš, pomysli: Bože, buď mi štítem a pavézou, pro ty; jenž mne střehou (Žalm 5, 9.) (12) Spatříš-li *žebračka*, hned nechat na mysl jde: To jest chudý Kristus, chce se podívat, jaké mám v sobě srdce, litostivé-li či nelitostivé, aby se mnou podle toho počet činil v den soudný. (Mat. 25, 35.) (13) Uzříš-li *lékaře*, pomysli: Kristus jest pravý lékař duší i těl. (14) Pakli *soldáta*, pomysli: 1) kníže Michal lépe bojuje za lid svůj (Dan. 12, 1.) Aneb také: Dejž i mně to, Bože můj, ať udatně rytěruji proti tvým a svým nepřátelům etc. Jdi tak, milý Enochu, kdožkoli jím jsi a býti chceš a všudy, všudy, všudy najdeš to, což mysl tvou k Bohu obracet bude. Říkáme vůbec: *Moudrému napověz, ostatek se vtípi*. Buďte moudří, prosím vás, všickni, kdo toto slyšíte, a dovtipujte se z tohoto navrzení, jak máte choditi s Bohem, s jakýmikoli na světě věcmi zacházejíce.

Ještě mi se odtud nechce, *plněji bych rád svému i vašemu srdci ukázal, co to jest choditi s Bohem*. Nechtě ještě jedno dí, spamatujte sobě to, prosím: *Choditi s Bohem jest choditi vedle Otčenáše*, totiž při všem všudy všeho toho šetřiti, zač se nebeskému Otcovi modliti učil Kristus. Ku příkladu, často říkej a vzdychej každý Enochu: *Otče můj*, dejž ať sem já tvé pokorné a poslušné dítě! *Ty jsi na nebesích*, dejž ať i já nelpím na zemi, ale za tebou se vznáším do nebe! *Posvěť se jméno tvé*, dejž, ať i skrze mé

činy, řeči, myšlení, posvěceno jest jméno tvé! *Buď vůle tvá*, dejž ať já na zemi tak při všem šetřím vůle tvé, jak jí šetří anjelé svatí v nebi! *Přijď království tvé*, ó kéž se všickni lidé poddávají sceptrem tvému; ó kéž duch, duše i tělo mé, dají se zpravovati berle tvé! *Chléb náš vezdejší dej nám dnes*, dej, ať na zemi nehledám než chleba, totiž potřeby ku pobytí tu do vůle tvé, zbytečným ničím se neobtěžuji! *Odpusť nám viny*, ach, nemohu tak dokonalým býti, jak bych rád, milosti mi tvé potřeba, buď mi tedy milostiv! *Jako i já odpouštím*, ach, odpouštím, odpouštím, hned nyní odpouštím, o žádné bližního urážce a hněvu věděti nechci! *Neuvoď mne v pokušení*, satan, svět, tělo, umítají v cestu ústrky; bojím se, abych neklesal, zdržuj sám služebníka svého a k přemáhání pokušení posiluj! *Zbav mne od zlého*; bych i klesl, zase mne pozdvihni a zachovej přece sobě, aby ten zlostník neplešal nade mnou! *Nebo tvé jest království, moc i sláva*; ničeho já vším toužením svým a snažnostmi svými nehledám, než aby ty sám ze všeho slávu měl na věky věků, Amen.

3. Potud, co jest s Bohem choditi; co pak choditi s Bohem *stále*? Jest tak se chovati, jakž oznámeno, vždycky až do konce, a to bez přitruže; po všecken život, každý rok, měsíc, týden, den, hodinu a minutu cele na pobožnost oddávati. Díš, těžko to? Tak se vůbec říká, že *nic na světě není tak těžko, jako dlouho dobrým býti*. Ale dobře-li? Dobře i nedobře. Dobře, t. pravdivě se to říká o těch, kteří dobrými býti se snaží podlé způsobu, jakýchž vůbec jest v užívání, rozbíhají se a nedobíhají, začínají a nedokonávají. To jest, kteří se opravdově do toho nevloží, zmocniti se sebe, těla, světa a všech příčin, aby se hnouti nedali. Takoví zachutnají sobě pobožnost a začínou něco, nevyhýbají však příčinám a dadouc se vyraziti zase, mdlejí a klesají, podobni jsou ptáku s jedné strany křídlo majícímu a chuť k létání, a s druhé strany kámen, kterýž ho k zemi táhne: i nemůže létat, vznáší se a padá zase a bije sebou o zem. V tom hle, smyslu právě jest, že dlouho dobrým býti jest těžko: pro časté příčiny zlé, jichž svět pln, a klopotnost k nim lidského těla i mysli. Zase pak právě jest, že pravým Enochům právě Bohu oddaným a poddaným není těžké stále v nich chození. Neboť musí právě zůstat, co Kristus řekl: *Břímě*

mé lehké jest, a jeho mé sladké (Mat. 11, 30.) A apoštol, že *příkázání jeho nejsou těžká*. (1 Jan 5, 3.) Nejsou v pravdě, proto že všechna příkázání Kristova k lásce se zblíhají; láska pak jest milování, věc milá a libá. Kdo tedy bez Krista a lásky chodí, v hněvu, závisti, nenávisti a jiných hříších živ jsa, ten žádostmi a vášněmi a hříchy špinavými, a proto svědomím hnětlivým, sem tam jsa trhán, jistě po trní a bodláčí chodí. Ale kdo v lásce Boží chodí, ten se po ráji rozkoší prochází. Což tak libé jest, že žádné na světě libosti není, která by se této libosti vyrovnati mohla, a každý pravý Enoch, právě a stále chodící s Bohem, pravdivý ráj rozkoší v sobě má. Po němž se procházeti, jakž by těžké bylo?

Sumou, neustavičnému a neutvrzenému všechno jest těžko, každá práce vnitřní neb zevnitřní; ustanovenému z utvrzenému, v přirození se obrací všechno. Na tom jen záleží, abys věděl, jak sobě, milý Enochu, to své stále s Bohem chození utvrditi máš. Cemuž tě poučím ve jménu Božím; pozoruj, pět ti o tom regulí dám.

I. *Nemůžeš-li tak stále býti s Bohem jako jsou andělé v nebi*, kteříž nemají odpočínutí dnem ani nocí, zpívající: Svátý, svátý, svátý, (Zjev. 4, 8.) *a jakž my také budeme po vzkříšení* (Mat. 22, 30) *buď aspoň tak jakž možné jest na zemi*, totiž, uchází-liť času nočním spaním, vynahražuj to denním bděním, aby to všechno na své stále s Bohem chození obracel. Nedávej tedy vědomě svého času nic marnostem, všechno Bohu a budeš Enochem.

II. *Nemůžeš-li nábožnosti své plného blesku tak stále při sobě míti, jak stále svůj blesk při sobě má slunce nebeské, jenž nikdy nehasne, měj aspoň tak, jak jej měly lampy v chrámě a oheň svatý na oltáři hořící*; což obé každý den ráno a večer rozsvěcovali a opravovali kněží. Opravuj tedy i ty oheň a světlo Boží v sobě, každého jitra a každého večera, a to Bohu se modle, jemu na čest zpívaje, něco o něm čta a přemýšluje. A bude oheň chrámu srdce tvého stále zachován.

III. *Nemůžeš-li pro nevyhnutelná zaměstnání života zdejšího s zdejšími věcmi všech mocí života svého stále obracet na chválu Boží, obrať aspoň, jak mnoho můžeš, cítíš, na Boha vzpomenu a k němu buď modlitbičku krátkou, jako střelu do nebe vystřelenou, aneb aspoň vzdechnutí svaté odsí-*

laje. Což mnohokrát za den, nýbrž za hodinu, býti může: proč by zajisté i při práci jakékoli, i cestou jda, i u prostřed lidí světských jsa, Bohu oddaný Enoch (sám třeba v sobě tiše) říci nemohl: Bože, buď milostiv mně hříšnému? Bože, pomoz! Neopouštěj, Bože! Retuj, Bože! Tvůj jsem, Bože, a ty jsi můj! Bože můj, světlo mé, živote můj! A cokoli podobného tisícovým způsobem?

IV. *Není-li i to dosti k ustavičnému s Bohem chození, i čin takto ještě: můj námluvu s Bohem, aby to, což se v těle tvém ustavičně děje a bez přestání, Bůh přijal za ustavičnou od tebe chválu, modlení a s Bohem se obírání. Ku příkladu, poněvadž dýchání tvé ustavičné jest, i v noci, když spiš: pros Pána Boha, aby to za ustavičné vzdychání a modlitbu přijal. A poněvadž srdce tvé ustavičně z sebe plamen a duch života vymítá a po žilách všeho těla rozslává (puls u rukou, noh a na žilovinách to ukazuje), učin s Bohem smlouvu, ať to tvých pulsů bití nic není v uších Božích jiného, než jako by srdce tvé ustavičně s serafíny říkalo, odpočinutí nemajíc dnem ani noci: Svatý, svatý, svatý Hospodin zástupů!*

V. *Naposledy, učiníš-li všechno toto i tisíckrát vic, cokoli pobožnému Enochovi přináležej, ještě se sobě nezulibuj, ale reci: neužitečný jsem služebník Páně (Luk. 17, 10) To jest, vždycky se boj, žeš ještě dosti neučinil; vždycky odprošuj, prominutí a doplnění skrze Krista žádej. Obzvláště při dokonání každého dne, téhodne, měsíce, roku, ovšem života, v pokání vroucně se cviče.*

O III.

Pozůstává, *co jest, že Enocha vzal Bůh? Kam ho vzal? Papeženci rozumějí, že do ráje zemského, jako i Eliáše potom, oba v smrtedlném těle, kdež se prý ovocem stromu života smrti brání, až při skonání věků přijdou proti Antikristu kázati, a od něho zbiti budou, a hned zase vzkříšení, a teprv do nebe vzati. Ale to básně jsou. I Eliáš již přišel i Enoch, poslové Boží v duchu a v moci Eliášově a Enochově (Mat. 17, 12. Luk. 1, 17.) My o Enochovi lepší máme výklad k Židům 11. v. 5., že přenesen jest, aby neviděl smrti, tedyť jest v nesmrtedlnost přenesen, jako i Eliáš potom, na př.*

těm, kteříž v smrtedlnosti zdejší Bohu slouží, aby věděli a ujištění byli, co jich zatím očekává.

Slyšíš tedy a za potěšení sobě vezmi i ty každý věrný Enoch, co tě očekává: *Bůh tě k sobě vezme*. Běře sice Bůh k sobě hned zde Enochy své myslí a srdcem, dává jim to, *aby obcování své měli v nebesích, ihned nyní tělem jsouc na zemi* (Fil. 3, 20), tak že jich stín toliko jest na zemi, podstata v nebi. Dokonaleji však přenesení to děje se při smrti, když z těla jdoucí každého Enocha svatá duše od anjelů nesena bývá do lůna Abrahamova. Tělo pak zatím k odpočinutí svému se složí do prachu. Nejdokonalejší však přenesení všech Enochů Božích bude při vzkříšení právě již a plně s tělem i s duší, aby s Pánem byli vždycky (1 Tes. 4, 17). Potěšujtež jedni druhých těmito slovy, dí tam též apoštol, v. 18. Potěšujte, ach! potěšujte, milí Enochové, sebe i jiných, nebo máte čím, tak s Bohem spojení jsouce, že vás nic s ním rozloučiti nemůže, ani s blahoslavenou věčností jeho. Věčnost zajisté jednomu každému bude taková jako vzkříšení a vzkříšení jako smrt, smrt pak taková, jaký předešel život, kterýž, poněvadž cele užít byl k celému se spojení s Bohem, roztrhnoutí tohoto spojení nebude moci ani smrt, ani žádná věc na věky. Amen.

O znameních člověka stále s Bohem chodícího.

Sami sebe zkoušejte, jste-li u víře a sami sebe ohledujte, dí apoštol, 2 Kor. 13, 5. Abys tedy snáze také, chodíš-li s Bohem, milý křestane, zkusiti sebe mohl, šetř znamení těchto sedmi, kteráž se od 1. času, 2. místa, 3. celosti, 4. vroucnosti, 5. činů, 6. snášlivosti, 7. a pokoje převyšujícího všeliký rozum, berou.

Člověk, zajisté chodící s Bohem.

1. *Vždycky* myslí, aby vůli Boží činil a času mu nic jinam na nějaké prázdnoti a marnosti neucházelo ani ráno ani večer, ani ve dne ani v noci, z čehož jde, že s Bohem nechodí, kdo sobě k marnostem a nějakým pokrytostem něco času ukrádá.

2. *Všudy* chodí jako před Bohem, doma i vně, sám jsa i mezi jinými, všudy tentýž jest. Nechodí tedy s Bo-

hem, kdo koutku hledá, kdež by, larvy poodlože, v něčem sobě povolil, v čem jinde pro lidi nesmí.

3. *Cele* ve všech částkách pobožnosti, beze vší výjimky všecko čině, v čem vůli Boží býti zná. Nechodí tedy stále s Bohem, kdo, třeba všecka jiná přikázání plně, v jednom něčemu sobě odpouští. Tak nerozšafně, jako kdy by někdo, v obležení jsa od nepřítele, všudy šturmům bránil, kromě jednoho místa přístupného nechal. Tudy zajisté vloudě se nepřítel, všecko může opanovati, nač tedy jiná ta stráž byla?

4. *Vroucně* ze vší moci a síly všecko čině, čím by se Bohu líbil. Anobř snažuje se člověk právě Bohu oddaný více Boha milovati než možné jest, a žádá pro Boží slávu více činiti, víc než možné jest, tak mnoho totiž, jak by kdo nejdokonalejší mohl z lidí neb anjelů, nýbrž tak mnoho, jak mnoho všickni lidé i anjelé mohou, nýbrž jak mnoho mohou všecka stvoření. Nýbrž jak by bylo, kdyby tisíc takových světů bylo a v každém tisíckrát více anjelů a tisíckrát více lidí, tisíckrát dokonalejších, než nyní jsou. To všecko, pravím, žádá pravý Enoch, sám všecko činiti a ještě myslí, že by tak mnoho neučinil, jak mnoho nevystihlá Božská velebnost a milosrdenství jeho hodná jsou. Nejsou tedy Enochové, kteříž ve své pobožnosti sobě se zalibují, že by nazbyt činili, se domnívajíce a sobě jakési *opera supererogationis*, nadbývající dobré skutky připisujíce, ó slepi!

5. *Činy* také skutečnými snažují se Enochové pobožnost svou přenášeti raději než slovy. Nemluví, ale činí, a to statečně. Nic není, oč by se nepokusil takový pro Boha a lásku k němu. Jako Majdalena po Kristu se ptající: *Pane, kde jest, ať já ho vezmu*. Ano vezmeš člověka mrtvého a těžkého jako dítě, abys se s ním pěstovala, anebo ptáče, s nímž by hrála! Ale láska nedá jinak, chce míti a musí míti Boha svého, potěšení své.

6. Aniž se čím odstrašiti dá od Boha a svého v něm kochání, pro něhož mu nejen se radovati ale i plakati milo; všecko podniknouti i umříti hotovější jest, nežli co učiniti proti Bohu. A jakkoli Bůh s ním nakládá, se vším je spokojen. Chce-li Bůh, aby zdrav byl, on také chce; chce-li, aby stonal, on také; chce-li, aby živ byl, on také; chce-li, aby umřel, on také, nýbrž kdyby ho i zatratiti chtěl Bůh pro slávu svou, podvoluje se, nýbrž sám se

k tomu podává, jakž příklad na Mojžišovi a Pavlovi (2 M. 32, 32. Řím 9, 3).

7. Naposledy, děj se co děj, člověk Bohu tak oddaný jest v mysli své nepohnutý, jako skála v moři stojící, o niž ač se vlny a bouře otloukají, ona však nic toho necítí a z místa svého se nepohybuje, nýbrž nad to potěšení stálého užívá, věda a vida, že děj se co děj, vůle Boží se děje a všechno naposledy na chválu a slávu Boží vyjítí musí. Protož Boha vždycky ze všeho chválí, aniž ví, kde toho konce najíti, místo pokrmu a nejlibějších lahůdek to máje, aby vždycky Boha, ne ústy-li tedy srdcem, chválil, říkáje s Davidem: *Dobrořečiti budu Hospodinu každého času, vždycky chválu jeho v ústech mých.* (Žalm 34, 2.) A načkoli pohledí, všeho napomíná, aby mu Pána Boha chváliti pomáhali. *Chvalte Hospodina, stvoření nebeská! Chvalte ho anjelé jeho, všickni zástupové jeho. Chvalte jej slunce i měsíc i hvězdy, oheň a krupobíť, snih a pára, a vítr a hory, a všechna stromoví, zvěř divoká i všeliká hováda, zeměplazové i ptactvo létavé, chvalte velrybové i všechny propasti.* (Žalm 148.)

Blaze, kdo tak činí, pod nebem již nebeský život začínaje! Nebo to, což v nebi na věky činiti budeme, jest chváliti Boha a nevymluvně plésati v milosrdenství jeho. Což kdo zde konati šťastně začne, bude to konati věčně, již zde od Boha a k Bohu vzat jsa. Koho pak zde nevezme Bůh, potom již nevezme, protože se brána zavře a závorami věčnosti zavalí.

Vzdychání k Bohu Enochů pobožných.

Přeslavný Pane, Bože otců našich od věků, kterýž zůstáváš tentýž v pronárodech světa, milující ty, kdož milují tebe a ostříhající těch, kdož ostříhají smlouvy tvé a chodí před tebou stále, děkuji tobě, že uprostřed převráceného světa přece vždycky některé své Enochy máje, i mně jsi také dal díl v losu svatých a mne k Synu svému přitrhna a skrz Ducha sv. vůli své vyuče, jak bych i já také za svého věku choditi měl před tebou v pravdě a v srdci upřímném, ukázal jsi mi. Dar to jest tvůj, Otče svatý, kterýž já od tebe mám ne z těla a z krve, a protož tě oslavuji celým srdcem svým, žádostiv jsa tobě sloužiti srdcem upřímným, pokud mne stává. Ach,

dejž mi v tom úmyslu stálost a v skutečném tobě sloužení statečnost až do smrti! Potom pak vezmeš mne za jinými Enochy svými k sobě, přenesa mne ze zdejší smrtedlnosti v svou věčnou nesmrtedlnost, kdež tobě plněji sloužiti budeme v dokonalosti té pravé, chodíce v zemi živých před obličejem tvým bez konce na věky. Pomoz jen skrze zdejší ještě nesnadnosti, ať mne žádná světa převrácenost podvrátiti a od tebe, ó studnice všech sladkostí, odvrátiti moci nemá, až do dne toho, v kterémž mne z hůru vezmeš k sobě a bezpečností pravou ohradíš na věky. Amen, staň se, slávo má, koruno má, živote můj, ráji věčných rozkoší mých, staň se, amen i amen!

3558-13-4
22-15

BV 4249 Comenius, Johann
.C95C7 Amos, 1592-1670.
v.2 Jana Amosa
Komenského
Sebrana díla
kázatelská.

28 JAN 3 '80

UNIVERSITY OF CHICAGO

17 611 184

BV 4249 Comenius, Johann
.C95C7 Amos, 1592-1670.
v.2 Jana Amosa
Komenského
Sebrana díla
kázateľská.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

UNIVERSITY OF CHICAGO

17 611 184